

ለአዲስ

ስለምቴዎች መመሪያ

ሁሉንም የህይወት ዘርፎች የሚያካትቱ አስፈላጊ የሆኑ ሽሪዓዊ
ማብራሪያዎችና ቀለል ያሉ ህግጋት ለአዲስ ስለምቴዎች

ፈህድ ቢንሣሊም ባህማም

NEW
MUSLIM
GUIDE

እምነትህ

ንፅህናህ

ሠላትህ

ጾምህ

ምጽዋትህ
(ዘካህ)

ሐጅህ

የንግድ ግንኙነትህ

ምግብህና መጠጥህ

ልብስህ

ቤተሰብህ

ስነ-ምግባርህ በኢስላም

አዲሱ ሕይወትህ

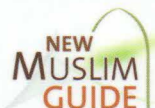
ለአዲስ ስለምቴዎች መመሪያ

ይህ በስዕል የተደገፈው መመሪያ፡ መፅሐፍ አዲስ ለስለምከው ወገን፡ ለሰዎች የተቸረ ፀጋ ስለሆነው ስለታላቁ ሃይማኖት እስልምና መግቢያና የመጀመሪያ ደረጃ የሆነው ዕውቀት ያስጨብጥሃል፡፡ ዘወትር በምትኗኗረውና አስፈላጊ በሆኑ የህይወት ጉዳዮችም ማብራሪያ ይሰጣል፡፡

ለተለያዩ ጥያቄዎችም ምላሽ ይሰጥሃል፡፡ በዙሪያህ ካለው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዴት መኖር እንዳለብህም ግልፅና ቀለል ባለ አኳኋን ያብራራልሃል፡፡ መፅሐፉ የሚያቀርብልህ መረጃዎች ውስጥ፡ የሰነድ ማስረጃ ያላቸው ሲሆኑ፡ መሠረታቸውም ቁርዓንና የነብዩ /ሲ.ሲ.ወ./ ሐዲሶች ናቸው፡፡

ይህ መፅሐፍ ዝርዝር የሆኑ ማብራሪያዎችን በማቅረቡ ረገድ ለንባብ ቀላል በሆነ አኳኋን ከመዘጋጀቱ ጎን ለጎን አንዳንድ በዕለቱ የሚገጥሙ የህይወት ጉዳዮች ሽሪዓዊ ብይናቸው ምን እንደሆነ ለማወቅ ከፈለግህም በቂ የሆነ ማመሳከሪያ እንዲሆን ተደርጎም ተዘጋጅቷል፡፡

www.newmuslim-guide.com

9 660000 012062
ISBN. 978-603-00-9103-4

ለአዲስ ሰለምቴ መመሪያ

ሁሉንም የህይወት ዘርፎች የሚያካትቱ አስፈላጊ የሆኑ ሽሪዓዊ ማብራሪያዎችና
ቀለል ያሉ ህግጋት ለአዲስ ሰለምቴዎች

ፈህድ ሣሊም ባህማም

دليل المسلم الجديد

أمهري

© Fahd Salim Bahmmam , 1433
King Fahd National Library Cataloging-in-Publication Data

Bahammam, Fahd Salim

The new muslim guide. / Fahd Salim Bahammam ; Larabi

Ben Rezzouk - Riyadh , 1433

246 p ; 18.5X20.5 cm

ISBN: 978-603-00-9103-4

(Amharc Language text)

1-Islamic preaching I-Larab Ben

Rezzouk(translator) II-Title

210.7 dc 1433/853

L.D. no. 1433/853

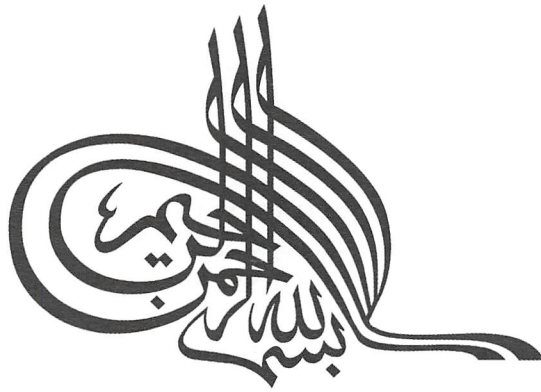
ISBN: 978-603-00-9103-4

Second Edition

1434/2013
All rights reserved for
Modern Guide

For charitable printing and distribution of the book
Please contact
Modern Guide

Kingdom of Saudi Arabia-Riyadh
Tel: + 96614486000
Fax: + 96614482181

Editorial Advisors

Dr. 'Ali Muhyid-Deen Al-Qarrah Daaghee

Secretary General, International Union of Muslim Scholars

Dr. Abul Fattaah Mahmood Idrees

Head of Comparative Jurisprudence Department, Sharee'ah
and Law College, Al-Azhar University

Dr. Muhammad Jabr Al-Alfee

Expert, International Islamic Fiqh Academy, Organisation of
Islamic Conference

Dr. Yusuf ibn 'Abdulaah Ash-Shubaylee

Professor of Comparative Jurisprudence, High Judicial
Institute, Imaam Muhammad ibn Saud Islamic University

AUTHOR	FAHD SALEM BAHAMMAM
TRANSLATOR	MUSTAFA HAMID YOUSSEF
PROJECT MANAGER	KHALED AHMED AL-AHMADI
EDITOR	HUSSEN KEDIR MOHAMMED ABDULRAHEEM MUSA HUSSAN
DESIGN AND PRODUCTION	MODERN GUIDE
PHOTOGRAPHY	DPI STUDIO ET AL.
PUBLISHING AND DISTRIBUTION	DAAR SAMAA' AL-KUTUB PUBLISHING AND DISTRIBUTION
ELECTRONIC PUBLISHING	MODERN GUIDE IT

ያሳታሚው መቅድም

የእስልምና ሃይማኖት እጅግ በፍጥነት በመስፋፋቱ ረገድ ከሁሉም ሃይማኖቶች እንደሚበልጥ ስታትስቲካዊ መረጃዎች ሁሉ የሚስማሙበት ጉዳይ ነው። በየዕለቱ ወደ እምነቱ የሚገቡት ሰዎች ቁጥር በአሃዝ ከፍ እያለ ነው። እነዚህ ሰዎች ይህን የሚያደርጉት ሐይማኖቱ በራሱ ስለሚያሳምናቸውና አዲስ የሰለሙ ሰዎች ሕይወት ሰር ነቀል በሆነ መልኩ ሊለወጥ ስለሚመለከቱ ነው።

በእርግጥ የዚህ ሁሉ ዋነኛው ምክንያት የእስልምና ሃይማኖት ዘላለማዊ የሆነ የአላህ ሃይማኖት በመሆኑ እንዲሁም ከአዕምሮ፣ ከነፍስና ከሰው አፈጣጠር ጋር ተስማምቶ የሚጓዝ ሃይማኖት በመሆኑ ነው።

ከዚህ በተጨማሪም ዘመኑ ያፈራቸው የተለያዩ የቴክኖሎጂ ውጤቶችን ተጠቅመው ሙስሊም ያልሆኑ ወገኖችን ወደ ኢስላም የሚጋብዙ የተለያዩ የዳዕዋ ማዕከሎች የሚያደርጉት የተባረከና የተቀደሰ ትግልም የራሱን አስተዋፅዖ እያበረከተ ነው።

ሆኖም ግን ይህ የተባረከና የተቀደሰ የዳዕዋ ትግል አዳዲስ ሰዎች ወደ እስልምና እንዲገቡ በማድረግ ተግባር ላይ ብቻ ተገድቧል። የምስክርነትን ቃል በአንደበታቸው ገልፀው ወደ ኢስላም ለገቡት አዳዲስ ሰዎች እጃቸውን ይዞ በቀጥተኛው ጎዳና ላይ እስከ መጨረሻው ሊያስገዛቸው የሚችል ግልፅ የሆነ መንገድ፣ መዳረሻና ግብ በወጉ አያቀርብላቸውም። ወደ እስልምና የገባ አዲስ ሰው ደግሞ በሁሉም የህይወት ዘርፍ አምኖ ሊቀበለው፣ ሊማረውና ሊተገብረው የሚገባ በርካታ ነገር ከፊት ለፊቱ ይጠብቀዋል።

ዳሩ ሰማእ የመፅሐፍት ማዕከል የተጠቀሰውን ክፍተት ሊሞላ በሚችል መልኩ በሁሉም የዓለም ሃገራት ላይ ለሚገኙ አዲስ ሰለምቴዎች በሁሉም ዓይነት ቋንቋ ይህን የመመሪያ መፅሐፍ ሲያቀርብ ከፍተኛ ክብር ይሰማቸዋል። መፅሐፉ አስተማማኝ የሆነ ዕውቀትንና ብቃት ያላቸው ባለሞያዎችን መሠረት ያደረገ ልዩ ሥራ ነው።

ለክቡራትና ለክቡራት አንባቢያን የምናቀርበው ይህ መፅሐፍ ዋነኛ መነሻና መሠረት ከመሆኑ በተጓዳኝ በሁሉም ሃገራት ውስጥ ለሚኖሩ አዳዲስ ሰለምቴዎች ሁሉ የአላህን ሐይማኖት በማስተዋወቅ ረገድ አገልግሎቱን ለማዳረስ በሚል ፕሮግራሙን በኢንተርኔት፣ በማህበራዊ ድረ-ገፆች፣ በማስተማሪያ ቪዲዮዎችና በመሳሰሉት አሰራጭቷል።

በንግግርና በተግባራችን ቀናዲነትን የእንዲለግሰን አላህን (ሱ.ወ.) እንጠይቃለን።

አሳታሚው

የማንዋሉ ማውጫ

መቅደሞች

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
የዚህ ዓለም ታላቅ ፀጋ	24	አልዋጁብ (ማዴታ) - ሐራም (ክልከል) - አሰሱና ወአል ሙስተሐብ (ተወዳጅ ተግባር) - የሚጠላ (ክርሃ) ነገር ማለት - የተፈቀደ አልተሙዋለም	31
ይህን ፀጋ ማመስገን የሚቻለው እንዴት ነው?	25	አምስቱ የእስልምና መሠረቶች፡-	31
በህይወት የመኖራችን ዓላማ፡-	25	የሃይማኖቱን ሕግጋት እንዴት አውቃለሁ?	33
ኢስላም ዓለም አቀፍ ሃይማኖት፡-	26	የእስልምና ሃይማኖት እውነታዎችን በማብራራቱ ረገድ ታማኝ የሆነውን አልተሙዋለም	33
ለዚህ ነው የእስልምና ሃይማኖት የማንኛውንም ሕዝብ ባህልና ልምድ የሚያከብረው፡፡	26	እስልምና ሚዛናዊ ሃይማኖት ነው፡-	34
መሬት ሁሉ አላህን የማምለኪያ ቦታ ነው፡-	26	የእስልምና ሃይማኖት ሁሉንም የህይወት ዘርፍ ያካትታል፡-	35
በእስልምና ሃይማኖት በጌታና በባሪያው መሃል አማላጅ የለም፡-	27	እስልምና ሁሉንም የህይወት ዘርፍ የሚመለከት የተሟላ መመሪያ ነው	35
ነገርግን ኢስላም ብርሃኑን ፈነጠቀና ለሰው ልጅ ከብርን አጎናፀፈው፤	27	እስልምና የሚለካው፥ በአንዳንድ መስሊሞች ተግባር ሳይሆን በሃይማኖቱ ምንነትና ምንጭ ነው፡፡	36
የእስልምና ሃይማኖት የሙስሊም አዕምሮ ነፃ እንዲሆን አድርጓል፡፡	28	አምስቱ እጅግ አስፈላጊ ነገሮች፡-	37
ኢስላም የህይወት ሃይማኖት	29	ሃይማኖት	37
ምድርን ማልማት	29	አካል	37
ከሰዎች ጋር መኗር	29	አዕምሮ	38
የዕውቀት ሃይማኖት	29	ዘር	38
ኢስላማዊ ሕግጋትን መማር	30	ገንዘብ	39
የሸሪዓ ሕግጋት፡-	31		

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
ሁለቱ ምስክርነቶች፤ ትርጉማቸውና ዓላማቸው	42	ስድስቱ የእምነት መሠረቶች	49
“ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የምንለው ለምንድነው?	42	በኃይሉ አላህ የማመን ትርጉም፡-	49
“ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የሚለው ቃል ትርጉም	42	በአላህ መኖር ማመን፡-	51
“ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የሚለው ቃል መሠረቶች	43	የአላህ ፍጥረት	51
መሐመድ፡ የአላህ መልእክተኛ መሆናቸውን መመስከር	44	አላህ መኖሩ እጅግ ግልፅ የሆነ ነገር ነው፡ መረጃዎችን መዘርዘርም አያስፈልግም፡፡	51
ነቢዩን (ሰ.ዐ.ወ.) ማወቅ፡-	44	በኃይሉ አላህ ጌትነት ማመን	52
ልዩታቸው፡-	44	በአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ዘመን የነበሩ አረብ አጋሪዎች በአላህ ጌትነት ያምኑ ነበር፡-	54
ህይወታቸውና እዩግታቸው፡-	44	በአላህ ጌትነት ማመን ቀላብን ያረጋጋል፡-	54
ተልዕኳቸው፡-	44	በነፍስ ውስጥ የሚመላለሱ መሰረት የለሽ ነገሮችን መዋጋት	55
የዳዕዋ (የሰበክ) መጀመር፡-	44	ድግምትና አስማተኝነትን መዋጋት	55
ስደት፡-	46	መጥቀምና መጉዳት በአላህ እጅ ነው፡፡	56
አስልምናን ማሰራጨት፡-	46	ስውርንና የወደፊትን ከአላህ ሌላ ማንም አያውቅም፡፡	56
ህልፈታቸው፡-	47	ኢስላም በአዕዋፍ ገድ ማለትንና ማሟረትን እርም አድርጓል፡፡	56
«መሐመድ፡ የአላህ መልእክተኛ ናቸው» የሚለው ቃል ትርጉም	48	በአላህ አምላክነት ማመን	56
ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ሁሉንም ነገር አስመልክቶ የተናገሩትን እውነት ብሎ መቀበል ያስፈልጋል፡፡	48	በአላህ አምላክነት የማመን አስፈላጊነት፡-	57
ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ያዘዘቸውን ነገሮች መተግበርና ከከለከሉት ተግባራት መታሰብም ያስፈልጋል፡፡	48	አምልኮ ማለት ምን ማለት ነው?	58
አላህን ማምለክ የሚኖርብን ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) በደነገጉት መልኩ ብቻ መሆን ይኖርበታል፡፡	49	በሁሉም የህይወት ዘርፍ አላህን ስለማምለክ፡-	58
		አምልኮ (ዒባዳ) ሰው የተፈጠረበት ዓላማ ነው፡፡	58
		የአምልኮ (ዒባዳ) መሠረቶች	59

ማውጫ	ገጽ
-----	----

የአምልኮ ቅድመ ሁኔታዎች፡- 59

የመጀመሪያው አምልኮን ያለ ምንም ተጋሪ ለአላህ ብቻ ማዋል ሲሆን 59

ሌላው ደግሞ የአላህ መልእክተኛ (ሲ.ዐ.ወ.) ከአከናወኑት የአምልኮ ተግባር ጋር የሚጣጣምና የሚስማማ መሆኑን ይኖርበታል፡፡ 59

ሺርክ (የአምልኮ ተግባርን ከአላህ ዉጪ) ላለ አካል ማጋራት 60

ታላቁ ሺርክ፡- 60

ትንሹ ሺርክ፡- 60

ከሰው መፈለግና ሰውን አንዳንድ ነገር መጠየቅ የሺርክ ተግባር ነውን? 61

በአላህ ስሞችና ባህሪያት ማመን፡- 63

ከአላህ ስሞች ውስጥ የተወሰኑት፡- 64

በአላህ ስሞችና ባህሪያት የማመን ፍሬዎች፡- 64

ከፍ ያሉ የእምነት ደረጃዎች፡- 65

አላህን የማመን ፍሬዎች፡- 65

በመላእክት ማመን 66

በመላእክት የማመን ትርጓሜ 66

በመላእክት ማመን ምንን ያካትታል? 66

በመላእክት የማመን ፍሬ ወይም ጥቅም፡፡ 67

በመጽሐፍት ማመን 68

በመጽሐፍት የማመን ትርጓሜ 68

በመጽሐፍት ማመን ምንን ያካትታል? 68

ማውጫ	ገጽ
-----	----

የቁርአን ልዩ መግለጫዎች 68

ቁርአንን እስመልከቶ ያለብን ግዴታ ምንድን ነው? 70

በቀደምት መጽሐፍት ውስጥ ስላለ ነገር ሊኖረን የሚገባ አቋም ምንድን ነው? 71

በመጽሐፍት የማመን ጥቅም ወይም ፍሬ 72

በመልዕክተኞች ማመን 73

የሰው ልጅ መለኮታዊ መልዕክት ያስፈልገዋል፡፡ 73

በመልዕክተኞች ማመን ከኢማን ማዕዘናት መካከል አንዱ ነው፡፡ 73

በመልዕክተኞች የማመን ትርጓሜ 74

በመልዕክተኞች ማመን ምንን ያካትታል? 74

የመልዕክተኞች መግለጫ 75

የመልዕክተኞች ምልክቶችና ታዓምራታቸው 76

በዲሳ(ዐ.ሰ) ዙሪያ ያለው የሙስሊም እምነት 76

እርሱ ዲሳ(ዐ.ሰ) ከታላላቅ መልዕክተኞች አንዱና ስብዕናው እጅግ የላቀ ነው፡፡ 76

ኑብዩላህ ዲሳ(ዐ.ሰ) የአደም ዝርያ ሰው ነው፡፡ 76

እሱ የመርየም ልጅ ዲሳ ነው፡፡ 76

በርሱ በዲሳ(ዐ.ሰ) እና በኑብዩ መገመድ(ሲ.ዐ.ወ) መሐከል የተላከ መልዕክተኛ የለም፡፡ 76

አላህ (ሱ.ወ) በእርሱ እጅ እንዲፈፀሙ ባደረጋቸው ታዓምራት እናምናለን፡፡ 76

ዲሳ(ዐ.ሰ) የአላህ ባሪያና መልክተኛ ነው ብሎ እስከሚያምን ድረስ የአንድም ሰው ኢማን የተሟላ ሊሆን አይችልም፡፡ 76

አላህ (ሱ.ወ) አይሁዶች ዲሳን(ዐ.ሰ) ሊገድሉት በፈለጉ ጊዜ ወደ ሰማይ ከፍ አደረገውና አሳረገው እንጂ እሱ አልተገደለም አልተሰቀለምም፡፡ 77

በኑብዩ መገመድ(ሲ.ዐ.ወ) ኑብይነትና መልዕክተኝነት ማመን 78

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
የኑብዩ መሐመድ(ሰ.ዐ.ወ) መልዕክት ልዩ ይዘት	78	በመጨረሻው ቀን ማመን ምንን ያካትታል?	81
የኑብዩ መሐመድ(ሰ.ዐ.ወ) መልዕክት የቀደምት መልዕክቶች ን መልዕክት የሚቋቋሙ መሆኑ፡፡	78	በመቀስቀስና በመሰብሰብ ማመን	81
የኑብዩ መሐመድ(ሰ.ዐ.ወ) መልዕክት ቀደምት መልዕክቶች ን የተካ መሆኑ፡፡	78	በምርመራና በሚዛን ማመን	81
የኑብዩ መሐመድ(ሰ.ዐ.ወ) መልዕክት ሁለቱንም ፍጡሮች ማለትም ኢፓንንትንም ሰውንም የሚመለከት መሆኑ፡፡	78	ጀነትና አሳት	82
በመልዕክተኞች የማመን ጥቅም ወይም ፍሬ	79	የቀብር ስቃይና ድሎቱ	82
በመጨረሻው ቀን ማመን	80	በመጨረሻው ቀን የማመን ጥቅም ወይም ፍሬ	83
በመጨረሻው ቀን የማመን ትርጓሜ	80	በአላህ ውሳኔ (በቀደር) ማመን	84
ቁርአን በመጨረሻው ቀን በማመን ላይ ትኩረት ያደረገው ለምንድን ነው?	80	በአላህ ውሳኔ የማመን ትርጓሜ	84
		በአላህ ውሳኔ ማመን ምንን ያካትታል?	84
		የሰው ልጅ ምርጫ፣ ችሎታና ፍላጎት አለው፡፡	84
		በአላህ ውሳኔ ማመካኘት	86
		በአላህ ውሳኔ የማመን ጥቅም ወይም ፍሬ	87

2

ንፅህናህ

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
የንጽህና ትርጉም	90	ሐደስ(ምናባዊ ቆሻሻ)	93
ለሠላት አስፈላጊ የሆነው መፀዳዳት እንዴት ዓይነት ነው?	90	ትንሹ ሐደስና ውዱ	93
ከነጃሳ(ግልፅ ቆሻሻ) መጥራት	91	ውዱእ የማደርገው እንዴት ነው?	94
ነገሮች መሰረታቸው የተፈቀደና ንጹህ ነው፡፡	91	ትልቁ ሐደስ(ምናባዊ ቆሻሻ) እና ትጥብቱ	96
ነጃሳ ነገሮች	91	ትጥብትን ግድ የሚያደርጉ ነገሮች	96
ከነጃሳ መጽዳት	91	አንድ መስለም ከጀናባ ወይም ከትልቁ ሐደስ የሚጠራው እንዴት ነው?	97
የኢስቲጎጃኦ(ሀፍረተ ገላንና አካባቢውን ማጠብ) እና የመጸዳዳት ስርዓት	92	በካልሲ ላይ ማበስ	97
		ውሃን መጠቀም ያቃተው ወይም ያልቻለ ሰው	97

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
ሠላት	100	ከዚህ በኋላ በመጨረሻው ረከዓ፣ በመጨረሻም ወደ ቀኙ በመዞር	113
የሠላት መሰረታዊ ትርጉሙ	100	የምስግደው እንዴት ነው?	114
የሠላት ደረጃና ትሩፋት	100	የሠላት ማዕዘናት ግዴታዎች	118
የሠላት ትሩፋት	101	የሠላት ውስጥ ሱናዎች	118
ሠላት ግዴታ የሚሆነው በማን ላይ ነው?	101	ሱጁደ ሰህው	118
ለሠላት ሊሟሉ የሚገቡ መስፈርቶች ምንድን ናቸው?	102	ሠላትን የሚያበላሹ ነገሮች	119
ከሐደስና ከነጃሳ መጥራት፡፡	102	በሠላት ውስጥ የተጠሉ ነገሮች፡፡	119
ሀፍረተ ገላን መሸፈን	102	የተወደዱ ሠላቶች የሚባሉት ምንድን ናቸው?	120
ለሰት - ለሕፃን - ወንድ	102	በፈቃደኝነት የሚሰጉዱ ሠላቶች የሚከለከሉበት ወቅት፡	121
ወደ ቂብላ መቅጣጨት ወይም መዞር	103	ሠላተል ጀማዓ (በሕብረት መስገድ)	122
የሠላት ወቅት መግባት	103	በኢማም የመከተል ትርጉም	122
አምስቱ የግዴታ ሠላቶችና ወቅቶቻቸው	104	ለኢማምነት የሚቀደመው ማን ነው?	122
የሠላት ቦታ (ስፍራ)	105	ኢማሙና ተከታዮቹ የሙቆሙት የት ነው?	122
የሠላት ገጽታ	107	ኢማም ተከትሎ ሲሰግድ ያመለጠውን ሠላት እንዴት ይሞላዋል?	123
ማሰብ (ኒያ)	107	ረከዓ በምን ትገኛለች?	123
ለሠላት እንደቆመ አላሁ አክበር (አላህ ትልቅ ነው፡፡) ይላል፡፡	107	አዛን	124
የመክፈቺያ ዱዓ ቢል የተወደደ ነው፡፡	107	የአዛንና የኢቃም መገለጫ	124
የፋቲሐን ምዕራፍ ያነባል፡፡	108	መካዚኑን ተከትሎ መድገም	125
ፋቲሐን፣ የሠላት ውስጥ ውዳሴዎችንና መግሳዎችን በቃሉ ያልያዘ ወይም ያልሸመደ ሰው ምን ማድረግ አለበት?	108	በሠላት ውስጥ መመሰጥ	126
የፋቲሐ ትርጓሜ በሚከተለው መልኩ	109	በሠላት ውስጥ ለመመሰጥ የሚረዱ መንገዶች	126
በመዳፎቹ ጉልበቶቹን በመያዝ ወደ ቂብላ እንደተቆጣጨ ከወገቡ ጎንበስ በማለት ሩኩዕ ያደርጋል፤	110	የጁምዓ ሠላት	128
በማስከተል፤ በሰባት የሰውነት ክፍሎቹ መሬት ላይ በመደፋት ሱጁድ ያደርጋል፡፡	111	የጁምዓ ዕለት ትሩፋት	128
		ጁምዓ ግዴታ የሚሆነው በማን ላይ ነው?	128

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
የጁምዓ ሠላት አፈፃፀምና ድንጋጌዎች	130	ስራ፣ ከጁምዓ ሠላት ለመቅረት ህጋዊ ምክንያት የሚሆነው ምን ጊዜ ነው?	130
ከጁምዓ ለመቅረት የሚፈቀድለት ማን ነው?	130	የመንገደኛ ሰላት	131
በስራና ሃላፊነት ላይ ለመገኘት ሲበል ከጁምዓ መቅረት እንደ ህጋዊ ምክንያት ይታያል?	130	የታማሚ ሰው ሰላት	131

4

ጸምህ

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
የረመዳን ጸም	134	ተጓዥ መንገደኛ በጉዞው ላይ እያለ ከአራት ቀን ለማይበልጥ ጊዜ ሲያርፍ ማፍጠር ይችላል፡፡	137
የጸም ትርጉም	134	የወር አበባና የወሊድ ደም ላይ ያሉ ሴቶች፡፡	137
የረመዳን ወር	134	እርጉዝና አጥቢ፡፡	137
የረመዳን ወር በላጭነት	134	በረመዳን ጸሙን ያበላሽ ሰው ፍርዱ ምንድን ነው?	138
የጸም ሚስጥር	135	የውዴታ ጸም	138
የጸም ትሩፋት	135	የዐሹራን ቀንና ከርሱ በፊት ወይም በኋላ ያለው ቀን፡፡	138
ጸምን የሚያበላሹ ነገሮች	136	የዐረፋ ቀን፡	138
መብላትና መጠጣት	136	ስድስቱ የሽዋል ቀኖች፡	138
ለህመምተኛ የሚሰጥ ደም፡፡	136	የተባረከው የጸም ፍቺ በዓል	139
የፍቶት ጡቢታ ቢፈስም ባይፈስም፣ በፍላጎትና በምርጫ በመተሻሸት	136	በኢስላማዊው ሕግ የተደነገጉና በዒዱ ዕለት የሚከናወኑ ነገሮች እንዴት ያሉት ናቸው?	140
አውቆ ማስታወክ፡፡	136	የበዓል ሠላት (የዒድ ሠላት)፡	140
የወር አበባና የወሊድ ደም መፍሰስ፡፡	136	የጸም ፍች ምጽዋት (ዘክተል ፈጥር)፡	140
በረመዳን ማፍጠር የተፈቀደላቸው ሰዎች	137	በተፈቀዱ መንገዶች ሁሉ በመጠቀም፣ ለማለት የተፈለገው ግልጽ አይደለም፡፡	141
በመጸሙ የሚጎዳ ታማሚ	137	በኢድ ዋዜማ ሌሊቱን፣ አንዲሁም ወደ ዒድ ሠላት ሲወጣ፡	141
በሽምግልና ወይም ይድናል ተብሎ በማይከጀል በሽታ ምክንያት መጸም የማይችል ደካማ ማፍጠር ይፈቀድለታል፡፡	137		

5

ምጽዋትህ (ዘካህ)

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
የምጽዋት ዓላማዎች	144	ዘካ የሚገባቸው ክፍሎች የሚከተሉት ናቸው፡	147
ምጽዋት ሊወጣለት ግዴታ የሚሆን ንብረት የት ኛው ነው?	145	የእንሰሳት ሃብት ዘካ	148
ለጌጥነትና ለውበት የሚይለበስ የሆነ ወርቅና ብር	145	የእንሰሳት ዘካ ጥቅላዊ መስፈርቶች	148
ተቀማጭ ገንዘብና የተለያዩ እንደ የምትለውቃል አስፈላጊ አይደለም	145	የጋማ ከብዮች የዘካ አወጣጥ	149
ለንግድ የቀረቡ ዕቃዎች	146	ግመል	149
ከምድር የሚበቅሉ፡ አዝመራ፣ ፍራፍሬዎችና የእህል አይነቶች	146	ከብት	150
እንደ ላም፣ ግመልና ፍየል ያሉ ግልጽ አይደለም፣	146	በግና ፍየል	150
ምጽዋት የሚሰጠው ለነማን ነው?	147	የአዝርዕትና የጥራጥሬዎች ዘካ	151
		ግዴታ የሚሆነው የዘካ መጠን	151

6

ሐጅህ

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
የመካ እና የመስጂዱል ሐራም ትሩፋት	154	ዑምራ	160
የሐጅ ትርጉም	156	የተባረከው የእርድ በዓል	161
የሐጅ ወቅት	156	በእርዱ ቀን(የውመ ነሐር) የሚሠሩ ሥራዎች	161
ሐጅ ግዴታ የሚሆነው በማን ላይ ነው?	156	እርድ(አዱሒያ)፡	161
አንድ ሙስሊም ሐጅ ማድረግ የመቻል መገለጫዎች፡	157	ለእርድ የሚቀርበው እንሰሳ ማሟላት ያለበት መስፈርት	161
አንዲት ሴት ሐጅ ለማድረግ መሕረም (የቅርብ ተጠሪዋ) አብሯት መኖሩ መስፈርት ነው፡፡	158	የእርዱ ስጋ ምን ይደርጋል?	162
የሐጅ ትሩፋቶች	158	የኑበዩን(ሰ.ዐ.ወ) ከተማ (መዲናን) መጎብኘት	163
የሐጅ ዓላማዎች	159	በመዲና ውስጥ ሊጎበኙ የሚገቡ ነገሮች ምንድናቸው?	163

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
አላህ (ሱወ) በምድራዊ የሕይወት ቆይታ ሲሳይ ን ለመፈለግ መልፋትን ደንግጓል፡ አበረታቷል፡፡	168	የአንድ አቃ ምንነት አለመታወቅ በግብይቱ ውስጥ ታሳቢነት የሚያገኘው መች ነው?	172
በማበራዊ ግንኙነትና በመጠቃቀሚያ ነገሮች ዙሪያ ያለው መሰረታዊ መመሪያ	168	በደልና የሰዎችን ገንዘብ አላግባብ መውሰድ	173
በቀጥታ በራሱ እርም የተደረገ፡	168	ማስገደድ፡	173
የሚከተሉት ኢስላም በቀጥታ አካላቸውን እርም ያደረጋቸው ነገሮች ናቸው፡፡	168	የሰዎችን ገንዘብ በሐሰት ለመብላት ማታለልና ማጭበርበር፡	173
ከተገኙበት ምንጭ አንጻር እርም የተደረገ ነገሮች	169	የሰዎችን ገንዘብ ያለ አግባብና በግፍ ለመውሰድ በሕግ ደንብ መቀለድ፡	173
ወለድ	169	ጉባ፡	174
የእዳ ወለድ	169	በካሃዲነቱ ዘመን ያለ አግባብ ገንዘብ ይወስድ የነበር ሰው ኢስላምን ሲቀበል ፍርዱ ምንድነው?	174
የብድር ወለድ	169	ቁማር	174
ሸሪአዊ ፍርድ	170	ቁማር ማለት ምንድን ነው?	174
የወለድ ቅጣት	170	የቁማር ሸሪዓዊ ፍርድ፡	174
ወለድ በማህበረሰብና በግለሰቦች ላይ የሚያስከትለው ጉዳት	170	ቁማር በማህበረሰብና በግለሰቦች ላይ የሚያስከትላቸው ጉዳቶች፡	175
በሀብት መከፋፈል ተግባር ላይ በሀብታሞችና በድህች መካከል ልዩነትን ይፈጥራል	170	በሰዎች መካከል ጠብንና ጥላቻን ይፈጥራል፡፡	175
ገንዘብን አለመቆጠብና የአባካኝነት ልማድ	170	ቁማር ገንዘብ የሚያሟጥጥ፣ ሃብትንም የሚያከስም ነው፡፡	175
ወለድ፣ ባለ ሃብቶች ሀገርን በሚጠቅም ነገር ላይ እንዳይሳተፉ የሚከለክል እንቅፋት ነው፡፡	171	ቁማርን የሚያዘወትር ሰው በሱሱ ይጠመዳል፡፡	175
ወለድ የገንዘብ በረከት እንዲወገድ፣ የኢኮኖሚ ውድቀት እንዲከሰት ያደርጋል፡፡	171	የቁማር ዓይነቶች	175
አንድ ሰው ቀደም ሲል በወለድ የሚገለገል የነበረ ቢሆንና ኢስላምን ቢቀበል፣ የሚሰጠው ብይን ወይም ፍርድ ምንድን ነው?	171	ኢስላም፣ ልዩ ትኩረት የቻራቸው በገንዘብ ነክ ጉዳዮች ዙሪያ ያሉ ስነምግባሮች	176
ሰውን ማታለልና አለማወቅ	171	ታማኝነት፡	176
ማታለልና ግልጽ አልባነት ያለበት ሽያጭ ምሳሌ	172	እውነተኝነት	177
		ሥራን፣ኃላፊነትን በጥራትና በብቃት መወጣት	177

8

ምግብና መጠጥህ

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
በምግብና መጠጥ ዙሪያ ያሉ መሰረታዊ መመሪያዎች	180	የየብስ እንሰሳት	183
አዝርዕቶችና ፍሬዎች	180	የሚፈቀዱ እንሰሳት የትኞቹ ናቸው?	183
አስካሪ መጠጥና አልኮል	181	ከእንሰሳት መካከል ስጋቸውን መብላት የተከለከሉ	183
አዕምሮን መጠበቅ	181	ኢስላማዊ አስተራረድ	184
አልተመዋላም	181	የስጋ ዓይነቶች በምግብ ቤትና በልኳንዳዎች የሚገኝ ስጋ	184
አደንዛዥ እጽ	182	ሸሪዓዊው አደን	185
የባሕር ምግቦች	182	ለአደን መስፈርቶች አሉት፡፡	185
		የመብላትና የመጠጣት ስርዓት	186

9

ልብስ

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
ልብስ በኢስላም	190	በሁለቱ ጾታዎች መሐል መመሳሰልን የሚፈጥር	192
ልብስ ብዙ ጉዳዮች ይፈጸሙበታል፡	190	ከካሃዲያን ልዩ መገለጫ ጋር የሚመሳሰለል ልብስ	192
የመስሊም አለባበስና የተፈቀዱ መቆነኞች	191	ኩራትና መኮፈስን የሚያንጸባርቅ አለባበስ	192
የተከለከሉ አልባሳት	191	ሐርነት ወይም ወርቅነት ያለው ከሆነ ለወንዶች የተከለከለ ነው፡፡	195
ሀፍረተ ገላን የሚያጋልጥ	191	ማባከንና የሌለበት፡	195

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
ቤተሰብ በኢስላም ውስጥ ያለው ስፍራ	196	ሴቷ ለርሱ ባዕድ ከሆነች	201
ኢስላም በጋብቻ ጅማሬና በቤተሰብ ምስረታ ላይ ልዩ እይታ አለው፡፡	196	በወንድና በባዕድ ሴት መካከል የሚኖር ግንኙነት ስርዓት	201
ኢስላም ለእያንዳንዱ የቤተሰብ አባል ወንድም ሆነ ሴት ልዩ ክብር ሰጥቷል፡፡	196	ዓይኑን መስበር	201
ኢስላም ለአባቶችና ለእናቶች ክብር በመስጠትና ደረጃቸውን በመጠበቅ፣ እንዲሁም እስከ ህልፈተ ሕይወታቸው ድረስ እነርሱን መንከባከብና ትዕዛዛቸውን መፈፀምን አስመልክቶ ልዩ ትኩረት ቸሯል፡፡	196	በስርዓትና በመልካም ስነምግባር አብሮ መኖር	201
ኢስላም የወንድም ሆነ የሴት ልጆችን መብት እንድንጠብቅ አዟል፡፡	197	የኸልዋ (ለብቻ መነጠል) እርምነት	202
ኢስላም በአንድ መስሊም ላይ ዝምድናን የመቀጠል ግዴታ ጥሎበታል፡፡	197	አል ሒጃብ (የሴቶች ኢስላማዊ አለባበስ)	202
ሴት በኢስላም ውስጥ ያላት ስፍራ	197	የሂጃብ ይዘት	202
ከሴት ልጅ ክብር ጋር ተያያዥነት ካላቸው ኢስላማዊ ድንጋጌዎች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል፡፡	197	የሒጃብ ስርዓተ ደንብ	202
ኢስላም ልዩ ትኩረት እንዲቸራቸው ያደረጋቸው ሴቶች	198	ጋብቻ በኢስላም	203
አናት	198	ኢስላም ለሚስትነት ያስቀመጣቸው መስፈርቶች፡	203
ሴት ልጅ	198	ኢስላም ለባልነት ያስቀመጣቸው መስፈርቶች፡	203
ሚስት	198	የባልና የሚስት መብቶች	204
መኖር የለበትም ፡፡	198	የሚስት መብቶች	204
ከወንድ አንጻር ሴቶች ያላቸው ስፍራ	198	ቀላብና መጠለያ	204
ሴቷ ለወንዱ ሚስት መሆኗ	198	መልካም አኗኗር ወይም ግንኙነት	204
የቅርብ ዘመዱ (መሕረም) ከሆነች	199	መቻቻል	205
		አብሮ ማደር ወይም መተኛት	205
		ክብርህና ሞገስህ ስለሆነች ልትከላከላት ይገባል፡፡	206
		የሚስትን ሚስጥር አለማባከን	206
		በሴት ላይ ድንበር ማለፍ አይፈቀድም	206
		ማስተማርና መምከር	206

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
ሚስቱ ያስገባችውን ቃል መጠበቅ	206	ከእንዲህ ዓይነቱ ሁኔታ ለመውጣት ሲባል ፍቺ የተፈቀደው ለዚህ ነው፡፡	209
የባል መብቶች	207	ፍቺ እራሱን የቻለ ስርዓት አለው፡	209
በመልካም ነገር ላይ እሱን የመታዘዝ ግዴታ አለባት	207	የወላጆች መብት	210
ባሏ እንዲረከባት መዘገጃጀት ወይም መመቻቸት	207	ለወላጆች በጎ መዋል ከመልካም ስራዎች መካከል ከባዱና አላህ ዘንድ ብዙ ምንዳን ከሚያስገኙ ተግባሮች ሲሆን፤	210
ባል ወደቤቱ እንዲገቡ የማይፈልጋቸውን ሰዎች እንዲገቡ አለመፍቀድ	207	በወላጆች ላይ የማመፅና ለነርሱ ክፉ የመሆን አደገኝነት	210
በባል ፊቃድ ካልሆነ በስተቀር ከቤት አለመውጣት	207	በአላህ ላይ ከማመፅ ውጭ ባለ ጉዳይ እነርሱን መታዘዝ	210
ሚስት ባሏን መንከባከብ	207	ለነርሱ በጎ መዋል በተለይም ሲሸመግሉ	210
ከአንድ በላይ ሚስት ማግባት	208	ከሃዲያን ወላጆች	210
ኢስላም ሴቶች እንዳይበደሉና እንዳይገፉ እንዲሁም መብታቸውን የሚያስከብሩ የሆኑ ቅድመ መስፈርቶችንና በደልን ከልካይ ነጥቦችን አስቀምጧል፡፡	208	የልጆች መብት	211
ፍትሃዊነት	208	ጥሩ እናት ልትሆን የምትችል መልካም ሚስት ለጋብቻ መምረጥ	211
የሚስቶችን ወጪ መሸፈን መቻል	208	ስም ከነርሱ የማይለይ የሆነ መገለጫቸው በመሆኑ፤	211
ከአራት ሚስቶች በላይ አለመጨመር	208	በመልካም ስነ ምግባር አንጾ ማሳደግ፤ መሰረታዊ የሃማኖች ጉዳዮችን ማስተማርና ሃይማኖታቸውን እንዲወዱ ማድረግ፡፡	211
ቤተሰባዊ ግንኙነትን ለመጠበቅና ዝምድናን ላለማበላሸት አንዳንድ ሴቶችን በአንድ ጊዜ ማግባትም አይፈቀድም፡፡	208	ወጪ	211
ፍቺ	209	ወንዶችም ሆኑ ሴቶች በሁሉም ልጆች መካከል ፍትሃዊ መሆን፡፡	211
ኢስላም የጋብቻ ውል ዘላቂና ዘውታሪ መሆን እንዳለበት ይመክራል፡፡	209		

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
ስነ-ምግባር በኢስላም ውስጥ ያለው ስፍራ	214	የላቁ ስነ ምግባሮች በሰዎች ብቻ የተገደቡ አይደሉም፡፡	217
ስነ-ምግባር፣ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ወደ ሰው ዘር ከተላኩበት ዓላማዎች መካከል ዋነኛው ነው፡፡	214	ስነ ምግባር ከእንስሳት ጋር	217
ስነ-ምግባር ዋነኛ የእምነት ክፍል ነው	214	ስነ ምግባርና የአካባቢ ጥበቃ	217
ስነ-ምግባር ከእያንዳንዱ የእምልኮ ዘርፍ ጋር የተሳሰረና የተቆራኘ ነው	214	መልካም ስነ ምግባር በሕይወት ዘርፎች ሁሉ	218
አላህ (ሱ.ወ) ለጥሩ ስነ-ምግባር ያዘጋጀው የላቀ ደረጃና ከባድ ምንዳ	215	በቤተሰብ ውስጥ፡	218
በኢስላም ውስጥ የስነ ምግባር ልዩ መግለጫዎች	216	በንግድ ውስጥ፡	218
የላቀ ስነ-ምግባርን ማሳየት በሰው ልጅ ላይ ብቻ የተገደበ አይደለም፡፡	216	በሥራ ውስጥ፡	219
መስሊም ካልሆኑ ሰዎች ጋር የሚኖር ስነ-ምግባር	216	በጦርነት ላይ ያለው የኢስላም ስነ ምግባራዊ መመሪያ	219
		ከነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) የህይወት ታሪክ ስነ ምግባራዊ አስተምህሮት መካከል፡	220

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
አንድ ሰው ወደ ኢስላም እንዴት ሊገባ ይችላል?	226	ወንጀሉን ማቆም	227
አንድ ሰው ሁለቱን የእምነት የምስክርነት ቃል ትርጉማቸውን አውቆ፤	226	ላሳለፈው ወንጀል መጸጸትና መቆጩት	227
አዲስ መስሊም ገላውን ይታጠባል	226	ዳግም ወደ ወንጀሉ ላለመለስ ቁርጠኛ ውሳኔ ማድረግ	227
ንሠሐ	227	ውሳኔ ላይ ለመድረስ የሚረዱ እርምጃዎች፡	227
የትክክለኛ ንሠሐ መስፈርት ምንድነው?	227	ከንሠሐ በኋላስ?	228

ማውጫ	ገጽ	ማውጫ	ገጽ
የኢማን ጣዕም ወይም ጥፍጥፍ	228	ባልና ሚስት በአንድነት ከሰለሙ	233
ወደ ቀጥተኛው ጎዳና የመመራትንና የንሣሐን ጸጋ ማመስገን	229	እርሱ ሰልሞ ሚስቱ ባትሰልም የሚኖረው ድንጋጌ ስ ምንድነው?	234
ሃይማኖትን አጥብቆ መያዝና ለሚያጋጥሙ ችግሮች ታጋሽ መሆን	229	የመጽሐፍት ባለቤት ሃይማኖት ተከታይ የሆነች ሚስት	234
በጥበብና በመልካም ግሳዔ ወደ ኢስላም በመጣራት ላይ መታገል	229	የመጽሐፍት ባለቤት ሃይማኖት ተከታይ ያልሆነች ሚስት	234
ወደ ኢስላም መጣራት	230	የተፈታች ሴት ዒዳ (ፍች የሚፀናበት ጊዜ)	235
ወደ አላህ መጣራት ያለው ትሩፋት	230	የጋብቻ ውል ፈፅሞ፣ ይዟት ያልገባ ግብረ ስጋ ግንኙነት አብሯት ያልፈፀመ	235
ወደ አላህ መጣራት በቅርቡ ዓለምም ሆነ በወዲያኛው ዓለም የመዳኛና የስኬት መንገድ ነው፡፡	230	የእርጉዝ ሴት ዒዳ	235
የአንድ ወደ ኢስላም ጥሪ እድራጊ ሰው ንግግር አላህ ዘንድ በላዌና ተወዳጅ ነው፡፡	230	እርጉዝ ያልሆነችና የወር አበባ የምታይ ሴት ዒዳዋ ከተፈታች	235
ጥሪ ማድረግ(ዳዕዋ)፣ የአላህን ትዕዛዝ መፈፀምም ነው፡፡	230	ያልደረሰች ሕፃን በመሆኗ	235
ወደ አላህ መጣራት የመልከተኞች ሁሉ፣ በተለይ የኪቢያችን የመገሐመድ (ሲ.ዐ.ወ) ተግባር ነው፡፡	230	ሴቷ ሰልማ ባሏ ባይሰልም ፍርዱ ምንድን ነው?	237
ጥሪ ማድረግ ወይም ዳዕዋ የማይዘጋ የመልካም ነገር በር ነው፡፡	230	የሕፃናት መስለም	238
የአንድ ዳዒ ምንዳ ከዱንያና በውስጧ ካሉ መጣቀሚያ ነገሮች ሁሉ የተሻለና የበለጠ ነው፡፡	230	ከሰለሙ በኋላ ስም መቀየር የተወደደ ተግባር ነውን?	240
የትክክለኛ ዳዕዋ(ጥሪ) መገለጫዎች	231	በሚከተሉት ሁኔታዎች ስምን መቀየር ግዴታ ይሆናል፡	240
መረጃና ዕውቀት	231	ግልጽ አይደለም	242
በዳዕዋ ውስጥ ብልሃትን መጠቀም	231	ግርዛት	242
ቤተሰብን መጣራት	232	ኢስቲሕዳድ	242
አካባቢህና ቤተሰብህ	233	ቀድሞ ቀመስን ማሳጠር	242
ወደ ኢስላም ከተገባ በኋላ ያለው ሕይወት	233	ጸሎት ማሳደግ	243
		ጥፍርን ማስተካከል	243
		የብብትን ጸጉር መንጨት	243

የመፅሐፉ መቅደም

ከጨለማ ወደ ብርሃን በመውጣት፤ ቀጥተኛ የሆነውን መንገድ በመምራት እንዲሁም ታላቅ ሃይማኖት የሆነውን እስልምና በማስያዝ አላህ (ሱ.ወ.) ፀጋውን ስላጎናፀፈህና ዕድለኛ ስላደረገህ እንኳን ደስ ያለህ!

ምክንያታዊ በሆነው ጀግንነት እውነትን ስትፈልግ የዚህ ታላቅ ሃይማኖት አባል ለመሆን በህይወትህ ውስጥ ትልቅ ውሣኔ ላይ በመድረስህ በድጋሚ እንኳን ደስ አለህ!

የኤሌክትሮኒክስ መሣሪያ የገዛ አንድ ሰው አሊያም ደግሞ የአንድ ቡድን ወይም ተቋም አባል የሆነ ሰው የመሣሪያውን አጠቃቀም መመሪያ ለማወቅ ወይም አባል የሆነበትን ተቋም መተዳደሪያ ደንብ ለመረዳት መጓጓዣ አይቀርም፡፡ መብትና ግዴታው ምን እንደሆነ ማወቅ ይፈልጋል፡፡

ይህ እንዲህ ከሆነ፤ ከጨለማ ወደ ብርሃን በማውጣት፤ ቀጥተኛ መንገድ ወደ ሆነው አሊያም በመምራት አላህ (ሱ.ወ.) ፀጋውን ያጎናፀፈው ሰው ደግሞ ከላይኛው ሰው እጅግ በበለጠ ስለ ሃይማኖቱ ለማወቅ መጓጓዣ አይቀርም፡፡ አላህን (ሱ.ወ.) በዕውቀት ላይ ተመስርቶ ለማምለክ ስለ ሃይማኖቱ ህግጋት ለማወቅ ይተጋል፡፡ በዙሪያው ከሚከሰቱት ተለዋዋጭ ነገሮች ጋር ሽሪዓውን መነሻ ባደረገ መልኩ ለመኗኗር የእስልምና ሃይማኖትን ለመረዳት ይጥራል፡፡

ስለ እስልምና በመማርህ የምትቸረውን ነቢያዊ የምስራች ልንገርህ፡፡ በዚህ መፅሐፍ ውስጥ የምታገኛቸው መረጃዎች ከነቢያትና ከመልእክተኞች የተወረሱ ሐብቶች ናቸው፡፡ እርግጥነው፤ ከነቢያት ገንዘብም ሆን ቁሳቁስ አይወረስም፡፡ ከነቢያት የሚወረሰው የሃይማኖት ትምህርት ነው፡፡ ይህን ትምህርት የቀሰመ ሰው የታላቅ ዕድል ባለቤት ሆኗል፡፡ የነቢያት ውርስ የሆነን ትልቅ በረከት ተችሯል፡፡ (አቡ-ዳወድ፡፡88)

ይህ በስዕል የተደገፈው መመሪያ፤ መፅሐፍ አዲስ ለሰለምከው ወገን፤ ለሰዎች የተቸረ ፀጋ ስለሆነው ስለታላቁ ሃይማኖት እስልምና መግቢያና የመጀመሪያ ደረጃ የሆነው ዕውቀት ያስጨብጥሃል፡፡ ዘወትር በምትኖርረውና አስፈላጊ በሆኑ የህይወት ጉዳዮችም ማብራሪያ ይሰጣል፡፡

ለተለያዩ ጥያቄዎችም ምላሽ ይሰጥሃል፡፡ በዙሪያህ ካለው ተጨባጭ ሁኔታ ጋር እንዴት መኖር እንዳለብህም ግልፅና ቀለል ባለ አኳኝን ያብራራልሃል፡፡ መፅሐፉ የሚያቀርብልህ መረጃዎች ውስን፤ የሰነድ ማስረጃ ያላቸው ሲሆኑ መሠረታቸውም ቁርዓንና የኑባዩ /ሰ.ወ./ ሐዲሶች ናቸው፡፡

ይህ መፅሐፍ ዝርዝር የሆኑ ማብራሪያዎችን በማቅረቡ ረገድ ለንባብ ቀላል በሆነ አኳኝ ከመዘጋጀቱ ጎን ለጎን አንዳንድ በዕለቱ የሚገጥሙ የህይወት ጉዳዮች ሽሪዓዊ ብይናቸው ምን እንደሆነ ለማወቅ ከፈለግህም በቂ የሆነ ማመሳከሪያ እንዲሆን ተደርጎም ተዘጋጅቷል፡፡

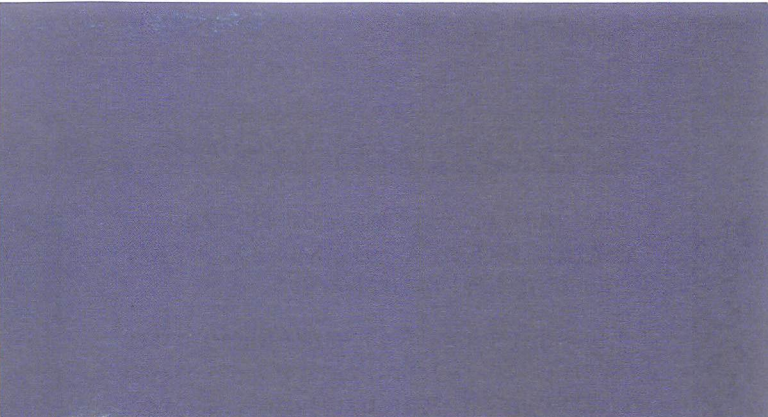
ተጨማሪ የሆነው ፀጋና መቀናትን እንዲያጎናፅፍህ አላህን እንማፀነዋለን፡፡ ቀልብህን በርሱ ትዕዛዝና ሀይማኖት ላይ እንዲያፀናው እንዲሁም የትም ሆነህ ብሩክ እንዲያደርግህ እንለምነዋልን፡፡ ሁላችንንም የክብር ቤቱ በሆነው ጀነት ከነቢያትና ከገዳቶች ጋር ያድርገን... አሚን!

አዘጋጁ

መቅደሳዊ

የመቅደሳቤል ማጣቀሻ

የዚህ ዓለም ታላቅ ፀጋ

በህይወት የመኖራችን ዓላማ

ኢሥላም ዓለም አቀፍ ሃይማኖት

በጌታና በባሪያው መሀል አማላጅ የለም

ኢስላም የህይወት ሃይማኖት

የእስልምናን ሕግጋት ተማር

የሸሪዓ ሕግጋት

ሃይማኖታዊ ሕግጋትን እንዴት አውቃለሁ?

ኢስላም ፍትህዊ ሃይማኖት ነው

ሃይማኖት ሁሉንም የህይወት ዘርፍ ያካትታል

ሥላ እስልምና በትክክል ማወቅ የምንችለው ሃይማኖቱን በመመርመር እንጂ መስለሞችን በማየት አይደለም

አምስቱ እጅግ አስፈላጊ ነገሮች

> የዚህ ዓክልም ታካቅ ፀጋ

ኃያሉ አላህ ስፍር ቁጥር የሌላቸው ፀጋዎችን ለሰው ዘር አንናፅፏል። ሁላችንም እነዚህን የአላህ ፀጋና ትሩፋቶች ከማጣጣም ለአፍታም ተቆጥበን አናውቅም።

ከጎደሎ ባህሪያት የጠራው ጌታ ብዙዎች ያጡትን የማየትና የመስማት ታላቅ ፀጋን ችረናል። አዕምሮን፣ ጤናን፣ ገንዘብን፣ ቤተሰብን ያለክፍያ ሰጥቶናል። ከዚህም አልፎ ተርፎ ፍጥረተ-ዓለሙ ሁሉ እኛን ያገለግል ዘንድ ገርቶናል። ፀሐይ፣ ሰማይ፣ መሬቱ፣ ፍጥረታቱ ሁሉ የእኛ አገልጋይ ተደርገዋል። «የአላህንም ፀጋ ብትቆጥሩ አትዘልቋትም፤ አላህ በእርግጥ መሐሪ አዛኝ ነውና።» /አል-ኒሕ፡18/

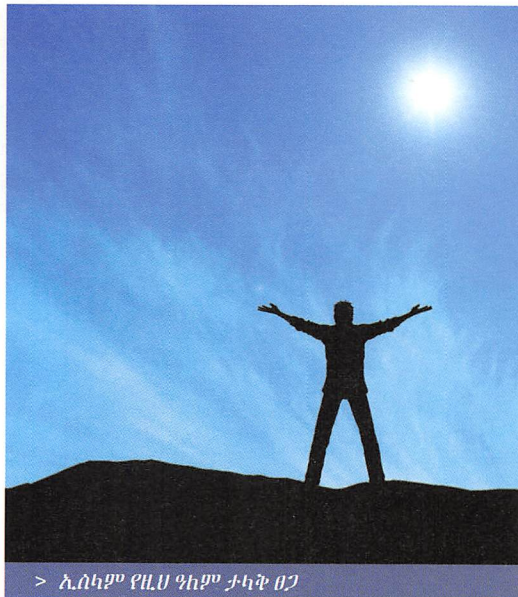
ይህም ሆኖ አጭሩ የዕድሜ ገደባችን ሲጠናቀቅ እነዚህ ፀጋዎችም አብረው ያከትማሉ።

በዚህ ዓለም /ዱንያ/ ላይ ደስታና ዕርካታን አጎናፅፎ አስከቀጣዩ ዓለም /አቬራ/ ድረስ የሚሸጋገር አንድና ብቸኛ ፀጋ ግን አለ። እርሱም ወደ ኢስላም ጎዳና የመመራት ፀጋ ነው። ይህ አላህ ለባሮቹ ያጎናፀፌው ታላቅ ፀጋ ነው።

ይህ በመሆኑም ነው። አላህ ከሌሎች ፀጋዎች አስበልጦ ይህንን ፀጋ ወደ ራሱ ያስጠጋው። እንዲህ ይለናል «... ዛሬ ሃይማኖታችሁን ለናንተ ሞላሁላችሁ። ፀጋዬንም በናንተ ላይ ፈፀምኩ። ለእናንተም ኢስላምን ከሃይማኖት በኩል ወደድኩ።»/አል-ማሊዳህ፡3/

አንድን ሰው ከጨለማዎች ወደ ብርሃን በማውጣትና እርሱ ወደ ወደጀው ሃይማኖት ከመምራት የበለጠ ታላቅ ፀጋ አላህ ለሰው ልጅ አጎናፅፎዋል? አላህ ለሰው ይህን ፀጋ የቸረው። በህይወት የተገኘበት ዋንኛ ዓላማ የሆነውን አላህን የመገዛት ተልዕኮ በአግባቡ ያሳካ ዘንድ ነው። ሰው ይህን በማድረግ በዚህ ዓለም ላይ ደስታን ሲያገኝ በቀጣዩ ዓለም ደግሞ የማይቋረጥ ምንዳ ይጠብቀዋል።

አላህ ከሰዎች ሁሉ የበለጥን ምርጥ ህዝቦች እንድንሆን አድርጎ በመምረጥ፣ ሰላም በነርሱ ላይ ይሁንና የነቢያትና የመልአክተኞች ሁሉ ጥሪ የሆነውን «ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም» የሚለውን ኃይለ-ቃል እንድናነግብ

> ኢስላም የዚህ ዓክልም ታካቅ ፀጋ

ማድረግ ለእኛ ታላቅ ፀጋ ነው። ከዚህ የበለጠ ታላቅ ፀጋና በረከትስ ይኖራል?

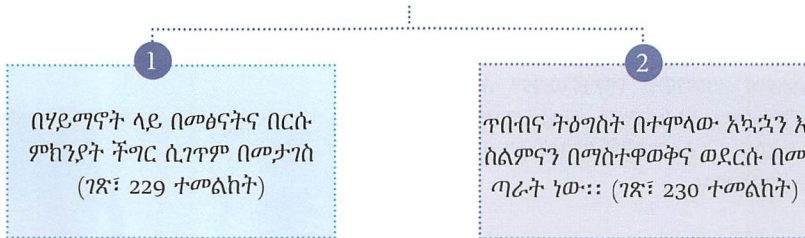
አንዳንድ አላዋቂ ሰዎች ሙስሊም የሆኑት በፍፁም ፈቃዳቸው ብቻ እንደሆነ አድርገው በመቁጠር በነቢዩ መሐመድ /ሰላም በርሳቸው ላይ ይሁን/ ላይ አጉል ለመመገብ ሲዳዳቸው፣ አላህ ተችቷቸዋል። ወደዚህ ሃይማኖት ጎዳና መመራት የሚቻለው በርሱ ፀጋ ብቻ መሆኑን ገልጾላቸዋል። እንዲህ ይላል አላህ ...«በመስለማቸው፤ በእስልምናችሁ በኔ ላይ አትመጣደቁ፤ ይልቁንም አላህ ወደ እምነት ስለመራችሁ ይመጣደቅባችኋል፤ እውነተኞች ብትኾኑ (መመጣደቅ ለአላህ ነው) በላቸው።» (አል-ሐሽራ፡17)

በእርግጥ የኃያሉ አላህ ፀጋዎች ብዙ ናቸው። እንደዚህም ሆኖ በስም ጠቅሶ ያወሰውና ለእኛ እንዳጎናፀፈን የነገረን አንድና ብቸኛ ፀጋ ወደ ኢስላም ጎዳና መመራት፣ እርሱን መገዛትና አንድነቱን በተግባር ማረጋገጥ ነው።

ይህ ፀጋ ከእኛው ጋር ቋሚና ዘውታሪ ሆኖ እንዲቆይ፥ ምስጋና ያስፈልገዋል። አላህም እንዲህ ብሏል... «ጌታችሁም ብታመሰግኑ በእርግጥ እጨምርላችኋለሁ፥ በትኩዳም /አቀጣችኋለሁ/፤ ቅጣቴ በእርግጥ ብርቱ ነውና በማለት ባስታወቀ ጊዜ /አስታውሱ/።» (ኢብራሂም፡7)

ይህን ፀጋ ማመስገን የሚቻለው እንዴት ነው?

ማመስገን የሚቻለው በሁለት መንገድ ነው፡-

> በህይወት የመኖራችን ዓካሚ፡ -

ለምን በህይወት ተገኘን? የመኖር ግብ ምንድነው? የሚሉትን እጅግ ወሳኝ የሆኑ የዘላለም ጥያቄዎችን በመመለሱ ረገድ ብዙ አሳቢያንና ተመራማሪዎች ተመሳሳይ በሆነ አካሄድ ሲደናገሩ ኖረዋል፡፡

ለምን ተፈጠርን?

ብሕይወት የመኖራችን አላማስ ምንድን ነው?

የተከበረው ቁርዓን የሰውን በህይወት የመኖር ዓላማና ግብ በግልፅና ቁልጭ ባለ አካሄድ አስፍርታል፡፡ ቁርዓን እንዲህ ይላል ...«ጋዜንና ሰውንም ሊገዝኝ እንጂ ለሌላ አልፈጠርኳቸውም።» (አል-ዛሪያት 56)

በዚህ ምድር ላይ በህይወት የመኖራችን ግንባር ቀደሙ ዓላማ አላህን መግዛት ነው፡፡ ከዚህ ባሻገር ያሉት ነገር ይህንን የሚከተሉና የሚያሟሉ ነገሮች ናቸው፡፡

ነገር ግን አላህን መግዛት /ዲባዳ/ ማለት በኢስላም ግንዛቤ መሠረት ባህታዊ መሆንና ከዓለማዊ ህይወት ራስን መጠልማለት አይደለም፡፡ ይልቁንም ከሶላት፣ ከደምና ከዘካ ጎን ለጎን

የሚካሄዱ ሥራ፣ ንግግር፣ ፈጠራ፣ የርስ በርስ ግንኙነትና የመሳሰሉት ሌሎች ዓላማዊ ተግባራት ሁሉ ዓላማን /ኒያን/ አስካስተካከሉ ድረስ ዲባዳ /አምልኮ/ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡

እንዲያውም ከዚህም አልፎ ለዓለማዊ ነገሮች መጫወትና መደሰት ጥሩ በሆነ ዓላማና ለመልካም «ኒያ» እስከሆነ ድረስ ከዲባዳ ተግባራት ተርታ ይመደባል፡፡

ለዚህ ነው ነቢዩ መሐመድ /ሰ.ወ.ወ./ «በህጋዊ መንገድ የሚካሄድ ተራክቦ ምፅዋት ነው፡፡» ያሉት ነቢዩ /ሰ.ወ.ወ./ ለማለት የፈለጉት ከባለቤታችሁ ጋር የምታደርጉት የግብረ ሥጋ ግንኙነት ሳይቀር ምንዳ የሚያስገኝ ዲባዳ ነው፡፡

ዲባዳ /አምልኮ/ በህይወት የመኖር ግብ ከመሆኑ ጋር፣ ከላይ በተጠቀሰው መልኩ ከተከናወነ መሆኑ ህይወት ይሆናል፡፡ ሙስሊም በህይወት እርከኑ የሚያከናውናቸው ተግባራት በሙሉ ዲባዳ ይሆናሉ፡፡ አላህ እንዲህ ይላል ...«ስግደቴ መገዛቴም፣ ሕይወቴም፣ ሞቴም ለዓለማት ጌታ ለአላህ ነው በል፡፡» /አል-አንዓም፡162/

> ኢስላም ዓክም አቀፍ ሃይማኖት፡-

የእስልምና ሃይማኖት የተደነገገው፡ በተለያየ ባህል፣ ዘር፣ ልምድና ሃገር ውስጥ ለሚኖሩ ሁሉም ዓይነት ሕዝቦች ዕዝነትና የህይወት ጎዳና ይሆን ዘንድ ነው። አላህ እንዲህ ይላል...«(መገመድ ሆይ!) ለዓለማት እዝነት አድርገን እንጂ አላክንህም» (አል-አንቢያ፡107)

ለዚህ ነው የእስልምና ሃይማኖት የማንኛውንም ሕዝብ ባህልና ልምድ የሚያከብረው። የእስልምናን መሠረታዊ ህግጋት የማይጥስ እስከሆነ ድረስ አዲስ ሰለምቴዎች የነበሩበትን ባህልና ልምድ እንዲተው አይገደዱም።

እስልምናን በግልፅ የሚቃረን ልምድና ባህል ከሆነ ግን፡ ከህይማኖቱ ጋር ተስማሚ በሆነ ባህል መለወጥ ግድ ይላል። ከጉድለታት የጠራው ኃያሉ አላህ አንድን ነገር የሚከለክለውም ሆነ የሚያዘው ጥልቅና ውስጥ ዐዋቂነቱን መነሻ አድርጎ ነው። ለአላህ ህግጋት ተገዥ መሆናችን፡ በርሱ የማመናችን መገለጫ ነው።

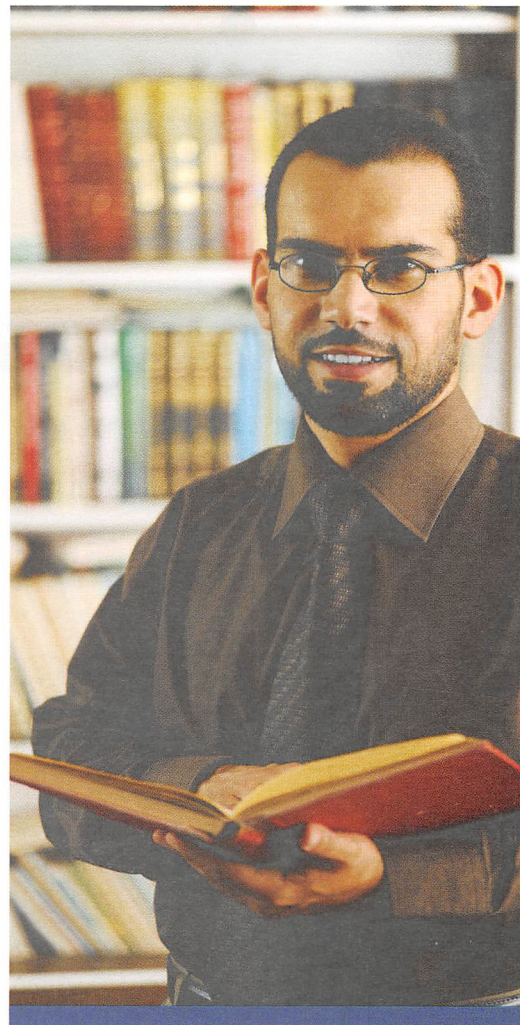
እዚህ ጋር አንድ ማሳሰብ የሚኖርብን ነገር ይኖራል። ይኸውም አንድ አዲስ ሰለምቴ የሆነ ሰው፡ ከእስልምና እና ከሕግጋቶቹ ጋር አንዳችም ግንኙነት የሌላቸው ባሕላዊ ልምዶችን አንዳንድ ሙስሊሞች ሲያከናውኑ አይቶ ይህንኑ ለመተግበር መፈለጉ ተገቢ አይደለም። ይህ መሰሉ ተግባር ሃይማኖት ሳይሆን በልምድ የተያዘና የተፈቀደ የየዕለት ባህል መሆኑን ማወቅ ይኖርበታል።

መሬት ሁሉ አላህን የማምለኪያ ቦታ ነው፡-

በኢስላም አተያይ የትኛውም የመሬት ክፍል ለመኖርም ሆነ አላህን ለማምለክ የተፈቀደና ምቹ ነው። ሙስሊሞች ተሰደው ይኖሩበት ዘንድ ግዴታ የተጣለባቸው ውሱን የሆነ ሃገርም ሆነ ቦታ የለም። ዲባዳ ለማድረግ እስከቻሉ ድረስ በየትኛውም ሃገር መኖር ይችላሉ።

አንድ ሙስሊም ዲባዳ እንዳያደርግ የሚከለክለው ኃይል እስከሳጠመው ድረስ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ ይሰደድ ዘንድ አይገደድም። አላህን ከማምለክ የሚያግደው ከአቅም በላይ የሆነ ሐይል ካጋጠመው ግን ዲባዳ ማድረግ ወደ ሚችልበት

ሌላ ቦታ መሰደድ ይኖርበታል። አላህ እንዲህ ይላል...«እናንተ ያመናችሁ ባሮች ሆይ! ምድሪ በእርግጥ ሰፊ ናት፤ (በትቸገሩ ተሰደዱ) እኔንም ብቻ ተገዙኝ።» (አል-ዐንከቡት፡56)

> በእስክምና ሃይማኖት በጌታና በባሪያው መሃከ አማካጅ የከም:-

ብዙ ሃይማኖቶች ለአንዳንድ ግለሰቦች ከሌላው ሰው በተለየ መልኩ ሃይማኖታዊ መለያዎችን ችረዋል። የሰዎች የአምልኮ ጥንካሬም ሆነ የእምነት ደረጃ የሚለካው በእነዚህ ግለሰቦች ፈላጭ ቆራጭነት እንዲሆን አድርገዋል።

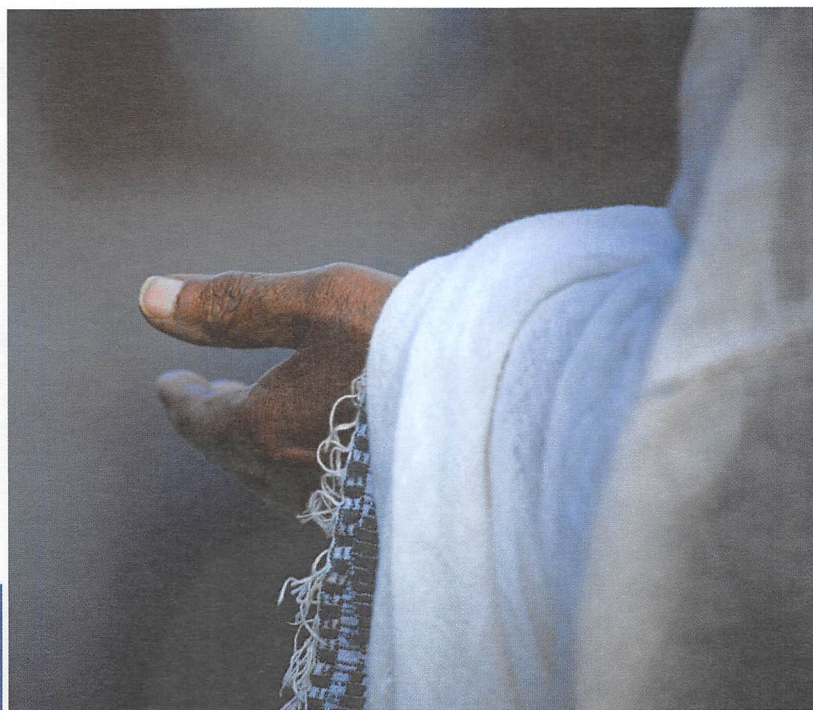
እነዚህ ግለሰቦች በእነዚህ ሃይማኖቶች መሠረት በሰውና በአምላክ መካከል ግንኙነት እንዲፈጠር የሚያደርጉ አገናኝ ድልድዮች መሆናቸው ነው። ምህረት የሚለግሱትም እነርሱ ናቸው። የሩቅ ምስጢር (ገይብ) አዋቂ እንደሆኑ ተደርገው ይቆጠራሉ። ይህ እነርሱን ግልፅ ኪሳራ ላይ የጣላቸው የሃቅ ተቃራኒ የሆነና የሐሰት ጥሪያቸው ነው።

ነገርግን ኢስላም ብርሃኑን ፈነጠቀና ለሰው ልጅ ክብርን አጎናፀፈው፣ ከፍተኛ ደረጃም ሰጠው። የሰው ደስታ፣ ንስሐም

ሆነ አምልኮ መወሰን ያለበት የፈለገውን ያህል ክብርና ደረጃ ይኑራቸው በጥቂት ግለሰቦች ፈቃደኝነት ላይ ነው የሚለውን ከንቱ አስተሳሰብ ውድቅ አደረገው።

የአንድ ሙስሊም የአምልኮ ተግባር የሚወስነው በርሱና በአላህ መካከል ብቻ ነው። ሌላ በመሃከል ሆኖ የሚያገናኝ አማላጅ ግለሰብ አያስፈልግም። አላህ ለባሪያው ቅርብ የሆነ ጌታ ነው። የባሪያውን ጥሪ ሰምቶ ምላሽ መስጠት ይችላል። አምልኮውን፣ ሶላቱን በመመልከትም ምንዳ ይሰጠዋል።

ማንኛውም የሰው ዘር ምህረት የመቸርም ሆነ ንስህ የመቀበል መብትም ሆነ ሥልጣን የለውም። አንድ የአላህ ባሪያ የሆነ ግለሰብ ለአላህ ፍፁም ቅን ሆኖ ንስህ እስከገባ ድረስ፣ አላህ ንስህውን ይቀበላዋል ምህረትም ይለግሰዋል። ማንም

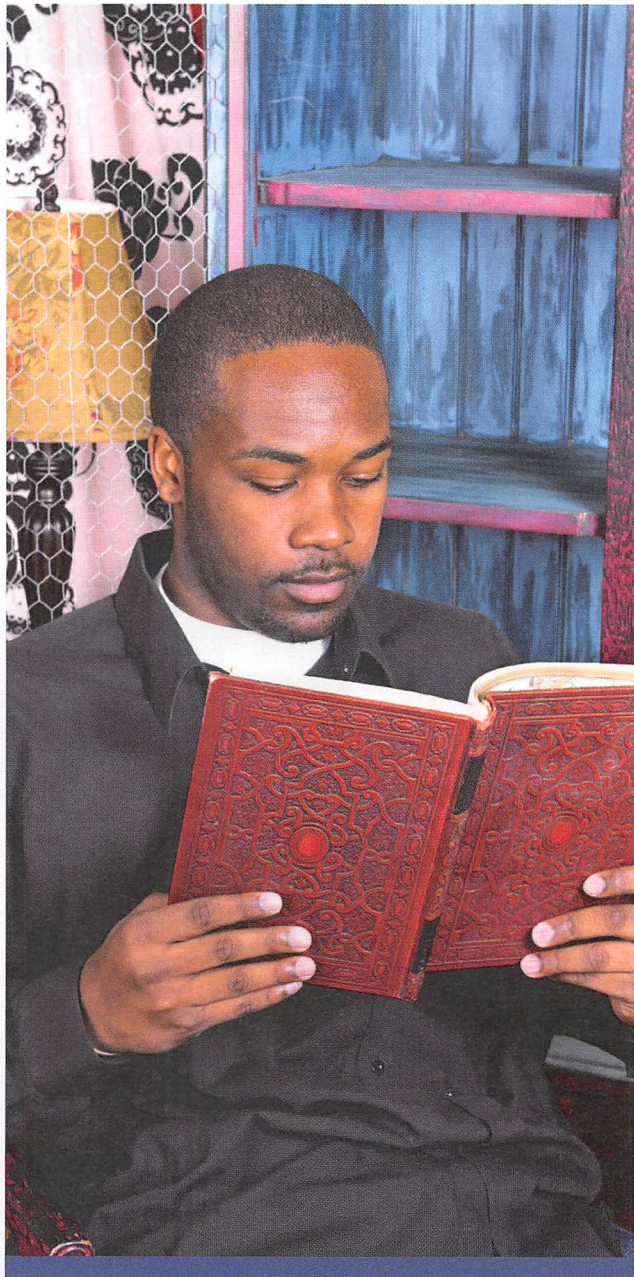
> በእስልምና ሃይማኖት በጌታና በባሪያው መሃል አማላጅ የለም:-

ግለሰብ በዚህ ፍጥረት-ዓለም ውስጥ ተፅዕኖ የማሳደር መለኮታዊ ኃይል የለውም። ነገራት ሁሉ የሚከናወኑት በአላህ እጅ ነው።

የእስልምና ሃይማኖት የሙስሊም አዕምሮ ነፃ እንዲሆን አድርጓል። በጥልቅ እንዲያስብና እንዲመራመር ጥሪ አቅርቦለታል። በአንድ ጉዳይ ሲወዘገብም በቁርዓንና በነብዩ (ሰ.ዐ.ወ.) የተረጋገጠ ንግግርና ተግባር እንዲታዩ አዘታል።

ከአላህ መልክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) በስተቀር ለማንኛውም ሰው በሚናገረው ንግግር ሁሉ ሰዎች ለርሱ ፍፁም ታዛዦች እንዲሆኑለት የማድረግ ስልጣን የለውም። ረሱል (ሰ.ዐ.ወ.) ግን ከአላህ በሆነ ወህይ (በራዕይ) እገዛ ካልሆነ ከራሳቸው አፍልቀው የሚናገሩት አንዳችም ነገር ስለሌለ እርሳቸውን ያለምንም ማወላዳት መታዘዙ ተገቢ ነው። አላህ እንዲህ ይላል ...«ከልብ ወለድም አይናገርም። እርሱ (ንግግሩ) የሚወረድ ራዕይ እንጅ ሌላ አይደለም።» (አል-ካፎም:3-4)

አላህ በዚህ ሃይማኖት አማካኝነት ምን ያህል ታላቅ ፀጋ እንዳጎናፀፈን እናስተውል! ሃይማኖቱ ከአፈጣጠራችን ጋር ተስማሚ ነው። የሰውን ክቡርነት ይጠብቃል። ሰው ራሱን በራሱ ብቻ የሚገዛና ከአላህ ውጪ የማንም ተገዢና ባሪያ እንዳይሆን ነፃ ያወጣል።

> ኢስካም የህይወት ሃይማኖት

የእስልምና ሃይማኖት የዚህን ዓለም (ዱንያ) ህይወትና የቀጣዩን ዓለም (አኼራ) ህይወት አመዛዝኖ ጎን ለጎን የሚያስኬድ ሃይማኖት ነው። ዱንያ ዘር የመዝሪያ ዓለም ነው። አንድ ሙስሊም በዚህም ሆነ በቀጣዩ ዓለም የዘራውን ለማጨድ፣ በሁሉም የህይወት ዘርፍ መልካም የተባሉ ነገሮችን ሁሉ የሚተክለው በዚህ የዱንያ ዓለም ውስጥ ነው።

ይህንን ተክልና ዘር አግባብነት ባለው መልኩ ለመዝራትና ለመትከል፣ ህይወትን በቆራጥ ውሳኔና በፅናት ማስተናገድን ይጠይቃል። ይህ ሁኔታ እንደሚከተለው ሊገለፅ ይችላል።

ምድርን ማኬማት

አላህ እንዲህ ይላል «... እርሱ ከምድር ፈጠራችሁ፤ በውስጧ እንድታለሟትም አደረጋችሁ።» (ሁድ፡61)

አላህ የዚህ ምድር ነዋሪዎች እንሆን ዘንድ ፈጥሮናል። እንድናለማት፣ እንድናሳድጋትና እንድናበለፀጋትም አዘናል። ገር የሆነውን ኢስላማዊ ሽሪዓ በማይቃረን መልኩ ለሰው ልጅ ግልጋሎት ትውል ዘንድ መገንባት እንዳለብንም አዘናል።

ሌላው ቀርቶ ከባድ ሁኔታ ባጋጠመህ ወቅት እንኳ ምድርን ማልማትና ማሳደግ የአምልኮ ተግባር (ዒባዳ) እንደፈፀምክ ይቆጠርልሃል።

ለዚህ ነው ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ.)፥ አንድ ሰው ችግኝ ለመትከል በእጁ ይዞ ሳለ ቂያማ ብትቆም እንኳ፥ እስከ ቻለ ድረስ ሰደቃ ይሆንለት ዘንድ የያዛትን ችግኝ ይትከላት በማለት ያስገነዝቡት። (አል-ሙሰኒድ፡ 2712)

ከሰዎች ጋር መኖር

የእስልምና ሃይማኖት ምድርን በመገንባቱና በማበልፀጉ ረገድ ከሰዎች ጋር እንድንተጋገዝ ያበረታታናል። የየሰው ባህልና ሃይማኖት የተለያዩ ቢሆንም መልካም ሥነ-ምግባርና ሰናይ የሆነ ግብረ-ገብነትን በመላበስ ተቀላቅለን እንድንኖርና እንድንተባበር ሃይማኖቱ ያዘናል።

ከህብረተሰቡ ተነጥሎ መኖርና መገለል፥ የከሀዲዎችና የለውጥ አራማጆች መንገድ አለመሆኑንም ያስገነዝበናል።

ይህ በመሆኑ ነበር የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ከሰዎች ጋር አብረው ይኖሩ የነበረውና የሚያደርሱባቸውን ሁከትና ማዋከብም በፀጋ እንዲሁም በትዕግስት ያስተናግዱ የነበረው

እንዲህ አይነቱ ሰው ከሚነጠለውና ከሚገለለው ሰው የተሻለ ነውም ይሉ ነበር። (ኢብን ማጃህ፡ 4032)

የዕውቀት ሃይማኖት

በነቢዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ.) ላይ የወረደው የመጀመሪያው የአላህ ቃል «አንብብ!» የሚለው መሆኑ እንዲሁ እንደዘበት የተከሰተ ክስተት አይደለም። ለሰው ልጅ ጠቃሚ የሆኑ የዕውቀት ዘርፎች ሁሉ በእስልምና ሃይማኖት የተበረታቱ ናቸው።

> ኢስላም እንደ ሌሎች ሃይማኖቶች በሃይማኖትና በእውቀት መካከል የሚደረግ ጦርነት አያውቅም

ሌላው ቀርቶ አንድ መስሊም ዕውቀት ለመቅሰም ሲንቀሳቀስ ወደ ጆንት በሚያደርሰው ጎዳና ላይ እየተጓዘ መሆኑን ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ተናግረዋል፡፡ እንዲህ ብለዋል...«እውቀት በሚያስገባይ ተግባር ላይ የተሰማራ ሰው በዚህ ጥረቱ አላህ ወደ ጆንት የሚያደርሰውን ጎዳና ገር ያደርግለታል፡፡» (ኢብን ሒባን ፡ 84)

ሌሎች ሃይማኖቶች እንደሚያስበው የአስላም ሃይማኖት በዕውቀትና በሃይማኖት መካከል ግጭት አለ ብሎ አያምንም፡፡ ይልቁንም ከዚህ በተቃራኒው ሃይማኖት ዕውቀትን ማፈላለጊያ ብርሃን ነው ብሎ ያምናል፡፡ ለሰው ልጅ እስከጠቀመ ድረስ ማወቅና ማሳወቅ ተገቢ ተግባር መሆኑን እስልምና ያስገነዝባል፡፡

እንዲሁም የእስልምና ሃይማኖት፥ ለሰዎች መልካም ነገርን የሚያስተምር አዋቂና አስተማሪ ደረጃው እጅግ ከፍተኛ ያለና የተከበረ መሆኑን ይናገራል፡፡ የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ፍጥረታት በጠቅላላ ለሰዎች መልካምን ነገር ለሚያስተምር ግለሰብ እንደሚፀልዩ (ዱዓኦ) እንደሚያደርጉ ተናግረዋል፡፡ (ቲርሚዚ ፡ 2685)

> ኢስላማዊ ሕግጋትን ተማር

አንድ መስሊም በሁሉም የህይወት ዘርፍ ዙሪያ ያሉ ኢስላማዊ ሕግጋትን ለማወቅ መጓጓዣ ይኖርበታል፡፡ የአምልኮ፣ የየዕለት ውሎና ግንኙነት ሥርዓቶችን ማወቅ ይጠበቅበታል፡፡ ይህን ካደረገ የዒባዳ ተግባሩን በዕውቀት ላይ ተመስርቶ የሚያከናውን ይሆናል፡፡

የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) እንዲህ ብለዋል «አላህ መልካም ነገር ላለበለት ሰው የሃይማኖት ግንዛቤን ይሰጠዋል፡፡» (አል- ቡኸሪ፡ 71 መስሊም፡1037)

በተለይ ግዴታ የሆኑ እንደ ሰላትና ንፅህና አጠባበቅ (ጠሃራ) የመሳሰሉ ህግጋትን መማር አለበት፡፡ የተከለከሉ የምግብ ዓይነቶችን ማወቅም ይኖርበታል፡፡ ግዴታ ያልሆኑ ሆነው ሃይማኖቱ የሚያበረታታቸው አንዳንድ ነጥቦችን ማወቁም ተገቢ ነው፡፡

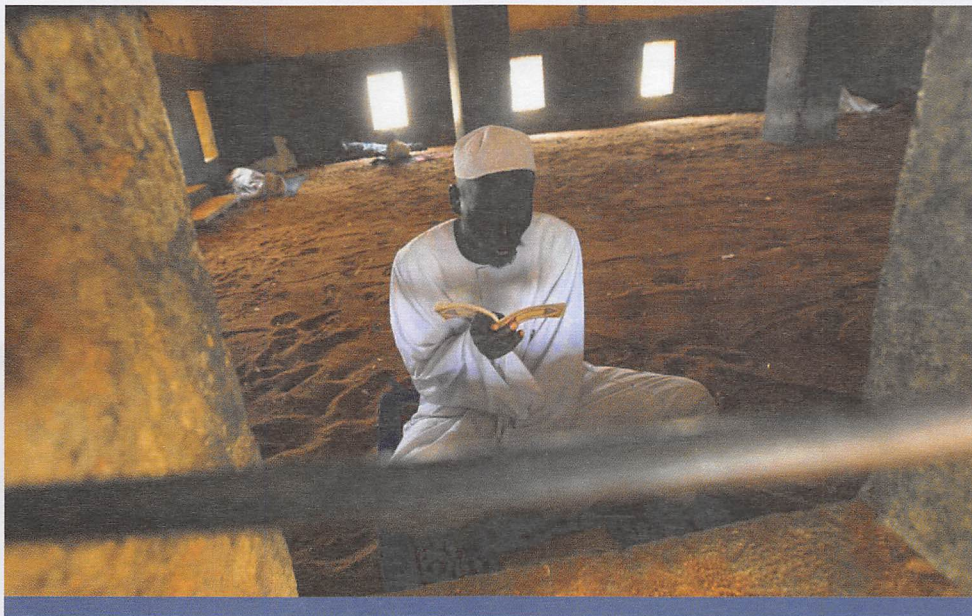

> አላህ መልካም ነገር የሻለት ሰው በዲን ላይ ያሳውቀዋል፡፡

> የሽሪዓ ሕግጋት፡-

በሽሪዓ ሕግጋት መሠረት የአንድ ሰው ንግግርም ሆነ ተግባር ከአምላክ ማዕቀፎች ሊወጣ አይችልም፡፡

እኩዋጁብ (ግዴታ)	የግዴታ ተግባር ማለት አላህ ያዘዘው፣ ተግባራው ምንዳ የሚያገኝበትና ከመተግበር የታቀበው ደግሞ የሚቀጣበት ተግባር ማለት ነው፡፡ አምስቱ ሰላቶችና የረመጁን የምን በምሳሌነት መጥቀስ ይቻላል፡፡
ሐራም (ከክክክ)	ክልክል ተግባር ማለት አላህ የከለከለው፣ ከመተግበር የታቀበው ምንዳ የሚያገኝበትና የተገበረው ደግሞ የሚቀጣበት ተግባር ማለት ነው፡፡ ዝሙትና አስካሪ መጠጥን በምሳሌነት ማውሳት ይቻላል፡፡
አሰሱና ወከከ ሙሰተሐብ (ተወዳጅ ተግባር)	ይህ ደግሞ ይተገበር ዘንድ ኢስላም ያበረታታው፣ ተግባራው ምንዳ የሚያገኝበትና ከመተግበር የታቀበው ደግሞ የማይቀጣበት ተግባር ማለት ነው፡፡ ሰዎች ጥሩ የሆኑን ፈግታ ማሳየት፣ ቀድሞ ሰላምታ ማቅረብና ከመንገድ ላይ ቆሻሻን ማስወገድ ሊጠቀስ ይችላል፡፡
የሚጠካ (ክርሃ) ነገር ሚከት	የእስልምና ሃይማኖት አንዳይደረግ ያበረታታው ተግባር ማለት ሲሆን ይህን ተግባር ከማድረግ በመቆጠብ ምንዳ የሚገኝ ሲሆን መተግበሩ ግን ለቅጣት አይዳርግም፡፡ በሰላት ውስጥ ጣትን እያነቃነቁ መጫወት ከዚህ የተጠላ «መከሩህ» ተግባር ውስጥ ሊመደብ ይችላል፡፡
የተፈቀደ (ሙባሕ) ሚከት ደግሞ	መተግበሩም ሆነ መቆጠቡ፣ ከልካይና አዛዥ ከሆነ የህግ (ሽሪዓ) መርህ ጋር ግንኙነት የሌለው ክንውን ማለት ነው፡፡ ለምሳሌ መሠረታዊ በሆነ መልኩ መብላት፣ መጠጣት፣ መናገር ሊጠቀሱ ይችላሉ፡፡

> አምስቱ የእስልምና መሠረቶች፡-

ነቢዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ.) እንዲህ ይላሉ «እስልምና በአምስት ነገሮች ላይ ተገንብቷል፡፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም፤ ሙሐመድ የአላህ መልዕክተኛ ናቸው ብሎ መመስከር፤ ሰላትን መስገድ፤ ዘካ መስጠት፤ ሐጅ ማድረግና ረመዲንን መያዝ ናቸው፡፡» (አል-ቡኸሪ፡ 8 መ-ስሊም፡16)

እነዚህ አምስቱ መሠረቶች ሃይማኖቱ የተገነባባቸው ዋና ዋና ምሳሌዎች ናቸው፡፡ በሚቀጥሉት ክፍሎች ዝርዝር ሕግና ስርዓታቸውን እናብራራለን፡፡

ከዚህ ለጥቆ ደግሞ ሰላት ይከተላል፡፡ ሰላት ከአምልኮዎች (ኢባዳት) ሁሉ የተከበረውና ታላቁ ነው፡፡ የአላህ መልዕክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፡፡ «ሰላት (የሃይማኖቱ) ምሰሶ ነው፡፡» (ቲርሚዚ፡2749)

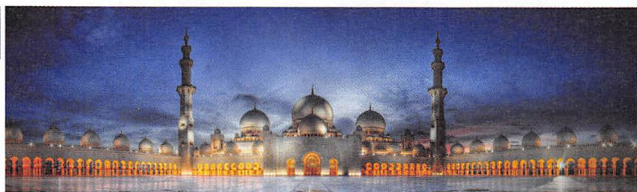
መልእክተኛው (ሰ.ዐ.ወ.) ለማለት የፈለጉት ፥ የእስልምና ሃይማኖት ቀጥ ብሎ ሊቆምና ሊገነባ የሚችለው በሰላት ነው፡፡ ያለ ሰላት ሃይማኖቱን መገንባት አይቻልም ነው፡፡

ሰላት ጤናማና ተቀባይነት ያለው እንዲሆን መሟላት ካለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች ውስጥ አንዱ ንፅህና (ጠሃራ) ነው፡፡ ስለዚህ «ከእምነትህ» ቀጥሎ «ንፅህናን» ከዚያም «ሰላትህ» ይከተላል፡፡

የእስልምና መሠረቶች

1	ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም መሐመድ፤ የአላህ መልዕክተኛ ናቸው ብሎ መመስከር
2	ሰላትን መስገድ
3	ዘካን መስጠት
4	ረመዲንን መያዝ
5	ሐጅ ማድረግ

1

ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም መሐመድ፤ የአላህ መልዕክተኛ ናቸው ብሎ መመስከር

2

ሰላትን መስገድ

3

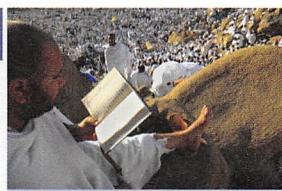
ዘካን መስጠት

4

ረመዲንን መያዝ

5

ሐጅ ማድረግ

> የሃይማኖቱን ሕግጋት እንዴት እውቃከሁ?

አንድ ሰው ህመም ካጋጠመውና ይህን ህመሙን የሚያሸር መፍትሄ ከፈለገ፡ በዘርፉ ብቃት ያላቸው የህክምና ባለሙያዎች ማፈላለጉ የማይቀር ነው። ህይወቱ እጅግ ውድ ዋጋ ያላት በመሆኗ ሐኪሙ ያዘዘለትን መድሃኒት በታዘዘው መሠረት በአገባቡ ከመውሰድ እንደማይዘናጋ እሙን ነው።

ሃይማኖት ደግሞ ለሰው ከምንም በላይ ውድ ነገር ነው። ሃይማኖቱን ለማወቅ ከፍተኛ ጥረት ማድረግ አለበት። የማያውቀውን ነገር ለመረዳትም ታማኝ የሆኑ የዕውቀት ባለቤቶችን ጠይቆ መረዳት ይኖርበታል።

ይህን መፅሐፍ ማንበብ ስለ ሃይማኖት በትክክል በማወቁ ረገድ እርምጃዎችን እንድትጀምር ያደርግሃል። አላህ እንዲህ ብሏል። «...የማታውቁ ብትሆኑ የዕውቀት ባለቤቶችን ጠይቁ።» (አል-ከሐል፡43)

ይህን መጽሐፍ ከማንበብ ባሻገርም ሌሎች እርምጃዎችን መውሰድም ይኖርብሃል። አንዳንድ ከቤድ ያሉ ሁኔታዎች ሲገጥሙ በአካባቢህ ያሉ መሳጂዶችና ኢስላማዊ ማዕከሎች ጎራ በማለት ጠይቀህ መረዳት ይኖርብሃል። ተከታዩን ድረ-ገፅ በመጎብኘትም መረጃዎችን ማግኘት ትችላላህ።

www.islamicfinder.org

የእስልምና ሃይማኖት ዕውታዎችን በማብራራቱ ረገድ ታማኝ የሆነውን ተጨማሪ ድረ-ገፅ መጎብኘትም ይኖርብሃል።

www.newmuslim-guide.com

www.guide-muslim.com

> አዲስ ሰለምቴ የሆነ መሳሊም ግለሰብ በአቅራቢያው ከሚገኙ ኢስላማዊ ማዕከላት ጋር ግንኙነት በመፍጠር የተለያዩ ታማኝ መፅሐፍትን ማገለበጥና ድረ-ገጾችን መጎብኘት ይጠበቅበታል።

> እስከምና ሚዛናዊ ሃይማኖት ነው፡-

እስልምና ከመጠን በላይ አለማክረርና አለማካበድን እንዲሁም ከደረጃ በታች አለመውረድና አለመለስለስን መለያው አድርጎ የተደነገገ ሃይማኖት ነው፡፡ ይህ መለያው በሁሉም ሃይማኖታዊና አምልኮአዊ መርሆች ውስጥ ጎልቶ ይንፀባረቃል፡፡

አላህ (ሱ.ወ.) ለመልእክተኛው (ሰ.ወ.) ለሰህቦችም ሆነ ለምእመናን ሚዛናዊ ይሆኑ ዘንድ በማስገንዘብ አስረግጦ ነግሯቸዋል፡፡ ይህም በሁለት መንገዶች ሊገለፅ ይችላል፡-

1

በሃይማኖት ጎዳና ላይ
በመፅናትና በልብ ውስጥ
ለአላህ ሕግጋቶች ከፍተኛ
ቦታ በመስጠትና፡፡

2

ከአክራሪነት፣ ከድንበር
አላፈነትና ከጠርዘኝነት
በመከልከል ናቸው፡፡

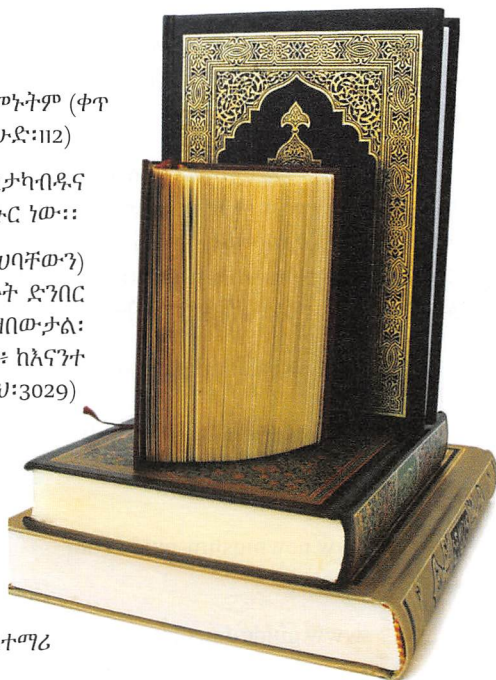
ኃይሉ አላህ እንዲህ ብሏል፡፡ «እንደታዘዝከውም ቀጥ በል፤ ከአንተ ጋር ያመኑትም (ቀጥ ይበሉ)፤ ወሰንንም አትሰፉ፤ እርሱ የምትሰሩትን ሁሉ ተመልካች ነውና፡፡» (ሁድ፡112)

ኔታችን በዚህ አንቀፅ ለማለት የፈለገው በእውነት ላይ በመፅናት ብዙም ሳታካብዱና አላስፈላጊ ነገሮችን በመጨማመር ድንበር አላፈ ሳትሆን ለዚሁ አየታገልክ ኑር ነው፡፡

የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ወ.) በአንድ ወቅት የእምነት ባልደረባቸውን (ሰህባቸውን) ስለ ሐጅ ተግባራት ሲያስተምሩት፣ ያለፉት ህዝቦች ለጥፋት ሊዳረጉ የቻሉት ድንበር በማለፍ መሆኑን በማውሳት፣ ሰህቢው ከማካበድ ተግባር እንዲቆጠብ አስገንዝበውታል፡፡ እንዲህ ነበር ያሉት... «አደራችሁን በሃይማኖት ውስጥ ማካበድን ተጠንቀቁ፣ ከእናንተ በፊት የነበሩትን ህዝቦች ለጥፋት የዳረጋቸው ማካበድ ነው፡፡» (ኢብን ማጃህ፡3029)

ለዚህ ነው የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ወ.) «አደራችሁን አቅማችሁ በሚፈቅደው ተግባር ላይ ብቻ ተሰማሩ» ያሉት (አል-ቡኸሪ፡1100)

የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ወ.) የተልዕኮዎቻቸውን ትክክለኛ ገፅታ ቁልጭ ባለ ቃል ገልፀዋል፡፡ ነብዩ (ሰ.ወ.) የተላኩት ለሰዎች ከአቅማቸው በላይ የሆነ ነገር ለማሸከም ሳይሆን፣ ገራገርና በጥበብ የተሞላ ዕውቀት ለማስጨበጥ ነው፡፡ መልእክተኛው እንዲህ ብለዋል አላህ «አጨናናቂ ወይም አጣባቢ አድርጎ አልላከኝም ነገር ግን አግራሪና አስተማሪ አድርጎ ልኮኛል፡፡» (መ-ስሊም፡1478)

> የእስልምና ሃይማኖት ሁሉንም የህይወት ዘርፍ ያካትታል፡-

እስልምና በመስጂድ ውስጥ ተወስኖ በዱዓ እና በሶላት ብቻ የሚገለፅ መብላታችን የሚያከናውኑት በመንፈሳዊነት የተገደበ ሃይማኖት አይደለም፡፡

ወይም ደግሞ ተከታዮቹ ግለሰቦች አምነው የሚቀበሉት በልብ ውስጥ ብቻ የሚያድር እምነት አይደለም፡፡

በኢኮኖሚያዊ ጉዳዮች ላይ ብቻ የሚያተኩር ሥርዓትም አይደለም፡፡

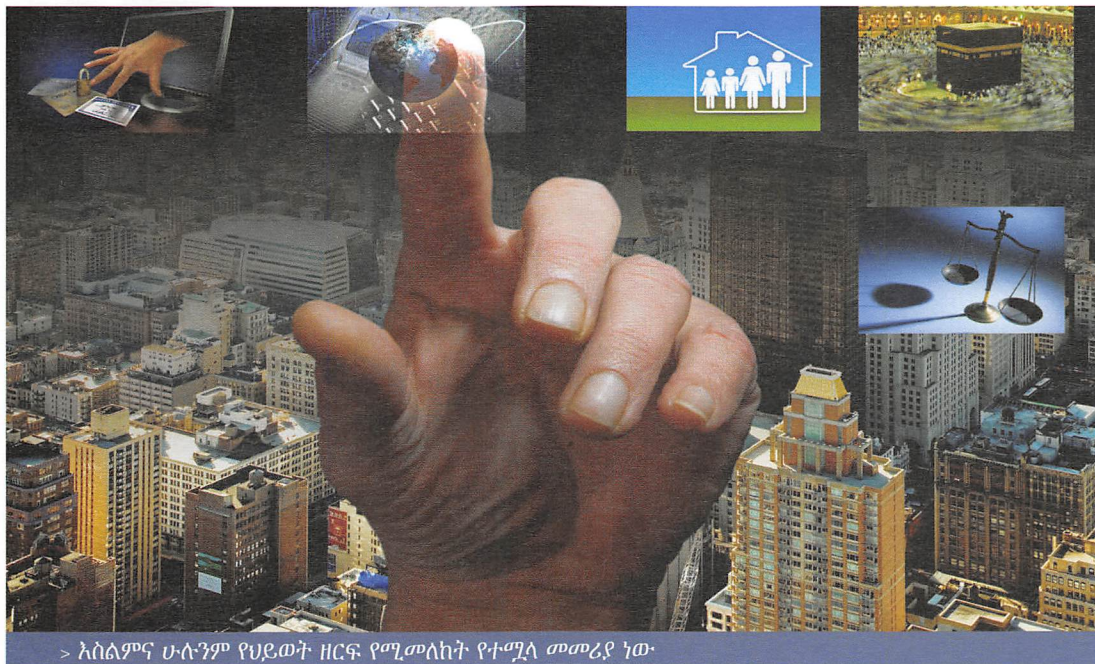
አሊያም ደግሞ አንድን ማህበረሰብ ለመገንባት ያለመ ንድፈ-ሐሳብ ብቻም አይደለም፡፡

ወይም ደግሞ ከሌሎች ወገኖች ጋር በመኗኗሩ ረገድ ሊኖር ስለሚገባው መልካም ሥነ-ምግባርና ግብረ-ገብ የሚያስተምር የእነዚህ ትምህርት ብቻም አይደለም፡፡

ይልቁንም ሁሉንም የህይወት ዘርፍ ያካተተ የተሟላ አስተምህሮ ነው፡፡ እያንዳንዱን የኑሮ እርከን ያጠቃለለ ነው፡፡

አላህ ይህን የመሰለ ፀጋ መስሊሞች እንዲጎናፀፉ አድርጓል፡፡ ይህን መላክ ሃይማኖት እንከተለው ዘንድም ወድልናል፡፡ እንዲህ ይላል ...«ዛሬ ሃይማኖታችሁን ለናንተ ሞላሁላችሁ፡፡ ፀጋዬንም በናንተ ላይ ፈፀምኩ፡፡ ለእናንተም ኢስላምን ከሃይማኖት በኩል ወደድኩ፡፡» (አል-ማኢዳህ፡3)

አንዱ የመካ መብረክ ለማሸፍ በመፈለግ ስልማን አል-ፋርሲ ለተባሉት ሰቢ እንዲህ አላቸው «ጓደኛችሁ (ረሱልን ለማለት ነው) የመፀዳጃ ቤት ስርዓትን ጨምሮ ሁሉንም ነገር ያስተምራችኋል፡፡» ታላቁ ሰቢም «አዎን ያስተምሩናል!» ብለው መለሱና በዚሁ ዙሪያ ያለውን ኢስላማዊ ሕግና ሥርዓት አብራሩለት፡፡

> እስልምና ሁሉንም የህይወት ዘርፍ የሚመለከት የተሟላ መመሪያ ነው፡፡

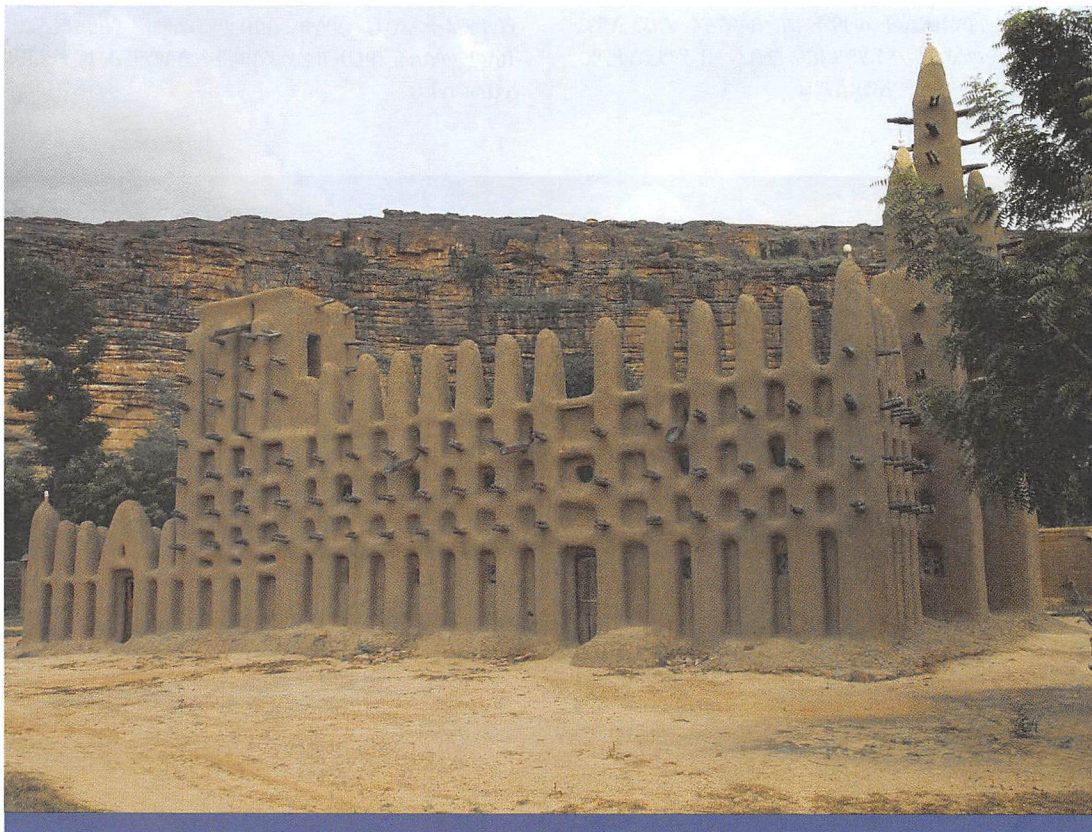
> አስከምና የሚከፈው፥ በአንዳንድ ሙስኪሞች ተግባር ሳይሆን በሃይማኖቱ ምንነትና ምንጭ ነው።

መቅደሞች

ጤናን የሚጎዳ ተግባር የሚፈፅም የጤና ባለሙያ ወይም መልካም ሥነ-ምግባር የሌለው መምህር ቢያጋጥምህ፥ የአነዚህ ሰዎች ተግባር ከተሰማሩበት ሙያ ጋር የማይገጥምና የማይጣጣም በመሆኑ ትገረምና ትደነቅ እንደሆነ እንጂ የትምህርትም ሆነ የሕክምና ሙያ ለህብረተሰቡም ሆነ ለብልፅግና የማይጠቅሙ አላስፈላጊ ተግባራት ናቸው ወደሚል ድምዳሜ አትደርስም።

ባይሆን ልትል የምትችለው ይህ ሐኪምም ሆነ መምህር ከተሰማሩበት ሙያ ጋር የማይጣጣም ተግባር እየከናወነ ነው።

አንዳንድ ሙስሊም ግለሰቦች ተገቢ ያልሆነ ተግባር ሲፈፅሙ ካየን፥ ተግባራቸው እስልምናን እያንፀባረቀ እንደሆነ አድርገን መቁጠር አይኖርብንም። ይልቁንም ልክ ሐኪሙና መምህሩ ከሙያቸው ጋር የሚቃረን ተግባር በልምድ እንዳከናወኑት ሁሉ፥ ከእስልምና ጋር በጭራሽ ግንኙነት የሌለው በልምድና በባህል እንዲሁም በሰብዓዊው ፍጡር ድክመት የሚሰሩ መጥፎ ተግባራት መሆናቸውን ማወቅ አለብን።

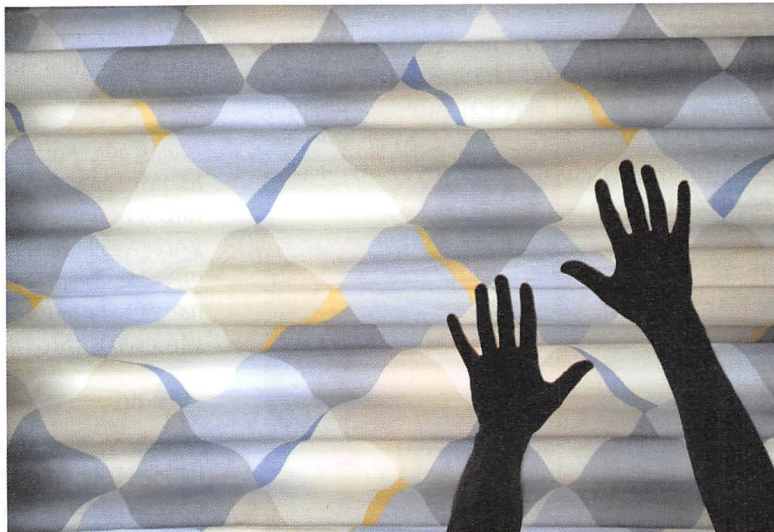

> አምላክ እጅግ አስፈላጊ ነገሮች፡-

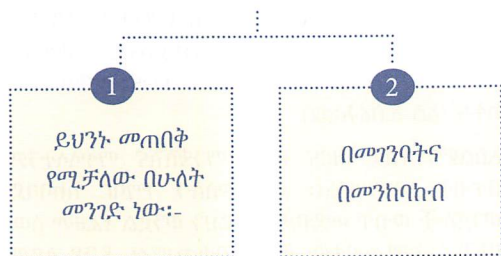
እነዚህ አምላክ ነገሮች ሰው ተገቢ በሆነ መልኩ ይኖር ዘንድ የሚያስፈልጉ ወሳኝ የሆኑ ጥቅሞች ናቸው። ለሁሉም መለኮታዊ ህግጋት የተደነገጉት እነዚህን ነገሮች ለመጠበቅና እነዚህን ተቃርነው የተገኙ ነገሮችን ለመከላከል ነው።

እስልምና የተደነገገው፤ አንድ ሙስሊም ለዱንዖዊ ሆነ አሽራዊ ህይወት በዚህ ዓለም ላይ ተረጋግቶ ይሰራ ዘንድ፤ እነዚህን አምላክ ነገሮች ለመጠበቅና ለመንከባከብ ነው።

ሙስሊሙ ህብረተሰብ የሚኖረው፤ እርስ በርስ ተደጋግፎ እንደቆመ ግንብ በመተሳሰር ነው። አንዱ አካል ሲጎዳ ሌላውም ጉዳቱ በትኩሳትና በእንቅልፍ ማጣት እንደሚሰማው እንደ አንድ የሰውነት አካል ሆነው ይኖራሉ።

> ተግባራችን ተገቢ ወዳልሆነ ተግባር ቢያሰማራንም የሰው ልጅን ነፍስ መጠበቅ እንደሚኖርብን አላህ አ ዞናል።

1 ሃይማኖት፡-

ሃይማኖት ማለት አላህ ሰዎችን ለዚሁ ዓለማ ሲል የፈጠረበትና ታላቅ የሆነ ጉዳይ ነው። መልእክተኞች የላከውም ይህንኑ እንዲጠብቁ ነው። አላህ እንዲህ ብሏል... “በየሕዝቡም ሁሉ ውስጥ አላህን ተገዙ ጣዖትንም ራቁ በማለት መልእክተኛን በእርግጥ ልከናል...” (አል-ኒሕል፡36)

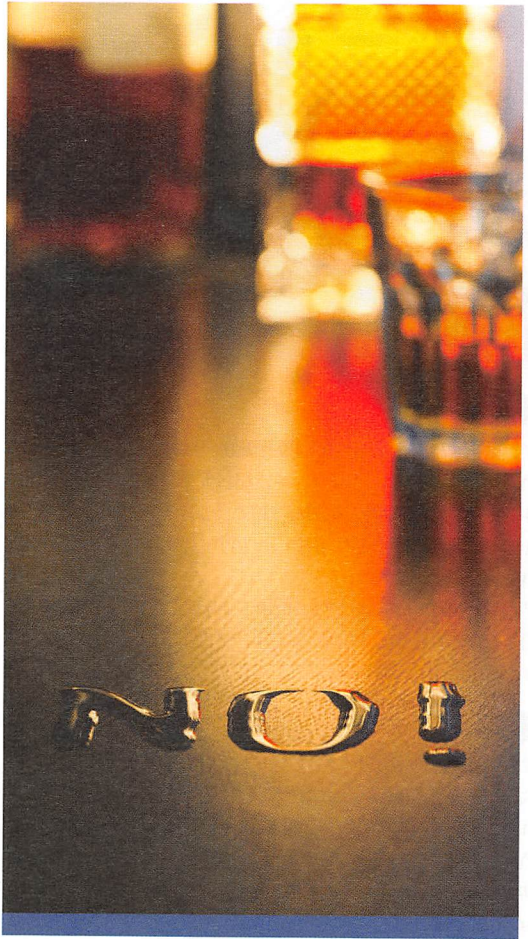
የሃይማኖትን ብፁዕነት የሚያቆሽሹና እንደ ሺርክ፤ ከንቱ እምነት፤ ወንጀልና ኃጢአት የመሳሰሉ ነገሮች ሃይማኖትን ለመጠበቅ ሲባል ኢስላም ተከላክሏቸዋል።

2 እኩል፡-

ተግባራችን ተገቢ ወዳልሆነ ነገር ቢያሰማራንም የሰው ልጅን ነፍስ መጠበቅ እንዳለብን አላህ አዞናል። በአስገዳጅ ሁኔታ ውስጥ እስከ ሆንን ድረስ አላህ ለእኛ ምህረትን ይሰጣልናል። አላህ እንዲህ ይላል... “... ሺፍታና ወሰን አላፊ ሳይሆን (ለሙብላት) የተገደደ ሰውም በርሱ ላይ ኃጢአት የለበትም አላህ መሐሪ አዛኝ ነውና።” (አል-ቡቀራህ፡173)

የራስን ነፍስ መግደልና መጉዳትንም ከልከሏል። እንዲህ ይላል... “በአላህም መንገድ ለግሱ በእጆቻችሁም (ነፍሶቻችሁን) ወደ ጥፋት አትጣሉ...” (አል-በቀራህ:195)

የእስልምና ሃይማኖት አንድ ሰው የትኛውም ሃይማኖት ይከተል በሱ ላይ ድንበር እንዳይታለፍበትና ወንጀል እንዳንፈፅምበት በሚል ወሰኖችን አበጅቷል መቀጣጫ ህግጋትንም አትሯል። እንዲህ ይለናል...«እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በተገደሉ ሰዎች ብድር መመለስ በናንተ ላይ ተጻፈ...» (አል-በቀራህ:178)

3 እዕምሮ፡-

እዕምሮ አላህ ከለገሳቸው ታላላቅ ፀጋዎች ውስጥ አንዱ በመሆኑ፤ እርሱን የሚጎዱና አሉታዊ ተፅዕኖ የሚያሳርፉበትን ነገሮች እስልምና ከልከሎቿል። የሰው ክብርና ማንነት የሚገለፀው በርሱ ነው። በዚህ ዓለም (ዱንያ) ሆነ በቀጣዩ ዓለም እኼራ ሂሳቡን የሚያወራርደውና ጥያቄ የሚቀርብለት በርሱ ነው።

ለዚህ ነው አላህ ማንኛውንም ዓይነት አስከሬ መጠጥና አደንዛዥ ዕፅን የከለከለው (ሃሐራም) ያደረገው ከፀያፍና ከሸይጣን ተግባራት ተርታ መድብታል። አላህ እንዲህ ይላል “እናንተ ያመናችሁ ሆይ! የሚያስከር መጠጥ፤ ቁማርና ጣዖታትም የመጠንቆያ እንጨቶች (አዝላምም) ከሰይጣን ስራ የኾኑ እርኩስ ብቻ ናቸው፤ እርኩስን ራቁትም ልትድኑ ይከጀላልና።” (አል-ማሊዳህ:90)

4 ዘር፡-

የእስልምና ሃይማኖት ዘርን ለማስቀጠልና ለቤተሰብ ግንባታ ከፍተኛ ትኩረት የሰጠውና ጥበቃ ያደረገለት ነገር መሆኑ በተለያዩ መርሆቹና ህግጋቶቹ ውስጥ ጎልቶ ሲታይ ይስታዋላል። ከዚህ ውስጥ የሚከተሉትን መጥቀስ ይቻላል፡-

*የእስልምና ሃይማኖት ለትዳር በጣም ያበረታታል። ቀለል ባለ አኳኋን እንዲመሰረተም ይገፋፋል። ቅድመ ሁኔታዎቹ እንዳናካብዳቸውም ያዘናል። አላህ እንዲህ ይላል “ከናንተም ትዳር የሌላቸውን አጋቡ።” (አል-ኑር:32)

*እስልምና ሕገ-ወጥ የሆኑ ማንኛውም ዓይነት የፆታ ግንኙነቶችን ከልከሎቿል። ወደ እርሱ የሚያደርሱ ጎዳናዎች ሁሉ ዝግ እንዲሆኑ አድርጓል። እንዲህ ይለናል። «ዘመኑን አትቅረቡ፤ እርሱ በእርግጥ መጥፎ ሥራ ነውና፤ መንገድነቱም ከፋ።» (አል-ኢስራክ:32)

*እስልምና የሰው ዘርና ክብር ማንቋሽሽና ማጥላላትንም በጥብቅ አውግዘዋል። ይህ መሰሉን ተግባር ከከባባድ ወንጀሎች ውስጥ መድብታል። ይህን ወንጀል የፈፀመ ሰው በአኼራ ከሚጠብቀው ቅጣት በተጨማሪ፤ ዱንያ ላይም ከባድ ቅጣት እንደሚጠብቀው አላህ አስጠንቅቋል።

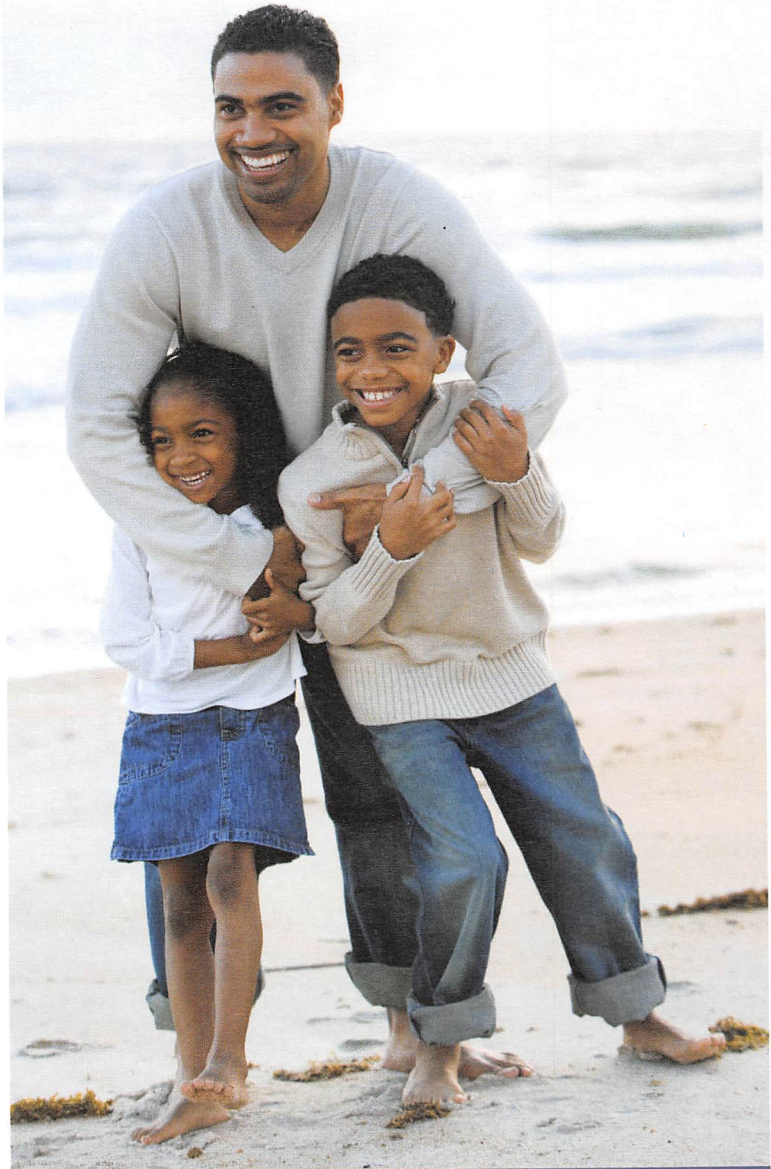
*የወንድም ሆነ የሴት ልጅ ክብር እንዲጠበቅና እንዳይጣስ አዘዋል። የራሱንም ሆነ የቤተሰቦቹን ክብር ለማስጠበቅ ሲል የተገደለ ሰው በአላህ መንገድ እንደተሰዋ ሰማዕት ቆጥሮታል። (ገጽ፣ 196 ተመልከት)

5 ገንዘብ፡-

ገንዘብ ጥበቃ ይደረግለት ዘንድ እስልምና ግዴታ አድርጓል። የዕለት ጉርስን ፍለጋ መንቀሳቀስንም እንዲሁ ከተለያዩ ሰዎች ጋር የሚደረግ የንግድ ግብይትና የቢዝነስ ልውውጥንም የተፈቀደ ተግባር አድርጎታል።

ለገንዘብ ጥበቃ ሊደረግለት ይገባል ከሚል እሳቤ በመነሳትም፤ አራጣን፤ ስርቆትን፤ ማታለልን፤ ማጭበርበርንና በሀሰት መንገድ የሰው ገንዘብ መብላትን ሐራም አድርጓል።

እነዚህን የወንጀል ተግባራት የሚፈፅም ሰው፤ በቅዱስ ቁርኣን ከፍተኛ የሆነ ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶታል። (ገጽ፡ 168 ተመልከት)

> የሰውን ክብርና ዘር መጠበቅ ከኢስላማዊ መርህ ታላላቅ ዓላማዎች ውስጥ አንዱ ነው።

እምነትህ

1

ወደ ተለያዩ ህዝቦች የተላኩ ነቢዮች በሙሉ ይዘው በተነሱት ተልእኮ ውስጥ “አላህ ያለማንም ተጋሪ በብቸኝነት መመለክ ይኖርበታል። ከርሱ ውጪ ሌላን በማምለክ ሊካድ አይገባውም” የሚል ሙሉ ስምምነት አለ።

ይህ ዕውነታ “ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም። መሐመድ የአላህ መልእክተኛ ናቸው።” የሚለውን ቃል ያንፀባርቃል። አንድ ሰው ወደ አላህ ሃይማኖት ሊገባ የሚችለው በዚህ ቃል አማካኝነት ነው።

የክፍክ አንድ ማጠቃለያ

ሁለቱ ምስክርነቶች፤ ትርጉማቸውና ዓላማቸው

- “ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም!” ለምን አንላለን?
- “ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የሚለው ቃል ትርጉም
- “ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የሚለው ቃል መሠረቶች

መሐመድ የአላህ መልእክተኛ መሆናቸውን ስለመመስከር

- የአላህ በረከትና ሠላም በርሳቸው ላይ ይሁንና ነቢዮን ማወቅ
- “ነብዩ መሐመድ የአላህ መልእክተኛ ናቸው።” የሚለው ቃል ትርጉም

የስድስቱ እምነት መሠረቶች

አምልኮ ማለት ምን ማለት ነው?

ሽርክ (ለአላህ ተጋሪ ማበጀት)

በአላህ ሥሞችና ባህሪያት ማመን

በመላእክት መኖር ማመን

በመለኮታዊ መፅሐፍት ማመን

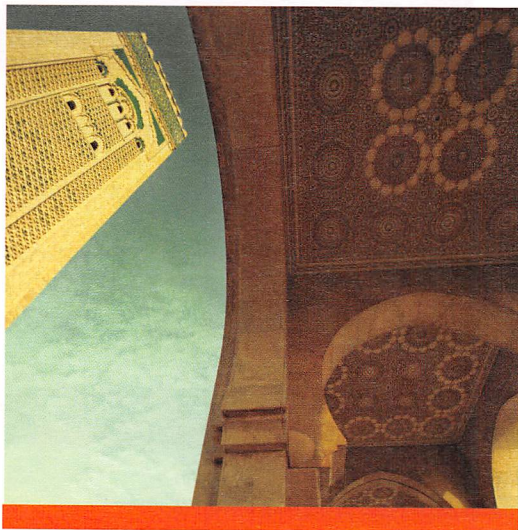
በመልእክተኞች መለክ ማመን

በመጨረሻው ቀን ማመን

በአላህ ውሳኔ ማመን

> ሁከቱ ምስክርነቶች፤ ትርጉማቸውና ዓካማቸው

ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ አለመኖሩንና መሐመድ የአላህ መልእክተኛ መሆኑን አመለክራለሁ

“ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የምንለው ለምንድነው?

- * በሙስሊም ላይ የመጀመሪያው ግዴታ ይህን ቃል ማረጋገጥ ነው። አንድ ሰው ወደ እስልምና መግባት ከፈለገ በቃሉ ውስጥ ባለው ፅንሰ-ሃሳብ ማመንና ቃሉን መግለፅ ይኖርበታል።
- * ቃሉ ባካተተው ዕውነት ከልቡ አምኖና የአላህን ወዴታ ፈልጎ ቃሉን በንግግር በመግለፅ የመስከረ ሰው ከእሳት ቅጣት ነፃ ለመውጣት ሰብብ ይሆነዋል። ነቡዩ (ሰ.ወ.ወ.) እንዲህ ብለዋል... “(የአላህን ወዴታ በመፈለግ ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም ብሎ የመስከረ ሰው አላህ በርሱ ላይ እሳትን እርም አድርጓታል።” (አል-ቡከሪ፡415)
- * ይህ ቃል በውስጡ ባካተተው ፅንሰ-ሃሳብ አምኖ የሞተ ሰው የጀነት ነዋሪ ይሆናል። ነቡዩ (ሰ.ወ.ወ.) እንዲህ ብለዋል ... “ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ አለመኖሩን አውቆ የሞተ ሰው ጀነት ገብቷል።” (አህመድ፡464)

* ይህ በመሆኑም ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ አለመኖሩን ማወቅ የግዴታዎች ሁሉ ተላቂ ግዴታ ነው።

“ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የሚለው ቃል ትርጉም

ይህ ማለት ብቸኛ ከሆነው አላህ በስተቀር በዕውነት የሚመለከ አምላክ የለም ማለት ነው። ከተቀደሰውና ከፍ ካለው አላህ በስተቀር ከማንም ላይ መለኮታዊነትን መሸር ማለት ሲሆን መለኮታዊ ስልጣንን አንድና አጋር ለሌለው አላህ ብቻ ማረጋገጥ ማለት ነው።

«አል-አላህ» (አምላክ)! ማለት የሚመለከ ማለት ነው። አንድን ነገር ያመለከ ሰው ያንን ነገር ከአላህ ሌላ አምላክ አድርጎ ይዞታል። ከተቀደሰውና ከፍ ካለውና ፈጣሪ ከሆነው አንዱ ጌታ በስተቀር የሚመለከ ነገሮች በሙሉ ባጠል (ሐሰት) ናቸው።

አምልኮ የሚገባው ከጉድለት የጠራውና ከፍ ያለው አላህ ብቻ ነው። ቀልቦች በውዴታ፤ በማላቅ፤ በማክበር፤ በመተናነስ፤ በመፍራት፤ በርሱ ላይ በመመካት ያመልኩታል። ለልመናም እርሱን ይጠሩታል። ከአላህ ውጪ ለልመና የሚጠራ የለም። እርዳታ የሚጠየቀው እርሱ ብቻ ነው። በርሱ ካልሆነ በማንም መመካት አይቻልም። ለርሱ ካልሆነ ለማንም አይሰገድም። የአምልኮ እርድ ለርሱ ካልሆነ ለማንም አይታረድም። አምልኮ የተባለን በሙሉ ለርሱ ብቻ ማጥራት ግዴታ ነው። አላህ እንዲህ ብሏል። “አላህን ሃይማኖትን ለርሱ ብቻ አጥሪዎች ቀጥተኞች ሆነው ሊገዙት፤ ሶላንንም አስተካክለው ሊሰግዱ ዘካንም ሊሰጡ እንጂ ያልተዘዙ ሲኾኑ (ተላያዩ)።” (አል-ቢይና፡4)

ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም የሚለው ቃል በማረጋገጥ፤ አላህን ጥርት አድርጎ ያመለከ ሰው፤ ታላቅ የሆነ ደስታን ይጎናፀፋል። እርጋታና ስኬት ያለው መልካም ህይወት ይኖራል። አላህን በብቸኝነት ከማምለክ ሌላ፤ ለቀልብ ትክክለኛ የሆነ መረጋጋትን፤ እርካታንና ረፍት የሚሰጥ ሌላ ነገር የለም። አላህ እንዲህ ብሎዋል። “ከወንድ ወይም ከሴት እርሱ አማኝ ሆኖ በጎን የሠራ መልካም ኑሮን በእርግጥ አናኖረዋለን...” (አል-ነሕል፡97)

“ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የሚለው ቃል መሠረቶች

የዚህ ታላቅ የሆነ ቃል ትርጉምና ዓላማ ግልፅ እንዲሆንልን ከተፈለገ ሁለት መሠረቶችን ማወቁ ግድ ይለናል፡፡

1

የመጀመሪያው መሠረት፡- «ላ ኢላሂ» (አምላክ የለም) የሚለው ነው፡፡ ይህ ከአላህ ውጪ ባሉ ነገሮች ላይ አምልኮን መሻራችንን ማረጋገጫ ቃል ነው፡፡ ማጋራትን ውድቅ ማድረጊያ ቃል ነው፡፡ ከአላህ ሌላ በሚመለከ ነገሮች ሁሉ መካድ ግዴታ ነው፡፡ ከአላህ ሌላ ሰውም ሆነ እንሰሳትም ሆነ መቃብርም ሆነ ከዋክብትም ሆነ ሌላ ማምለክ አይቻልም፡፡

2

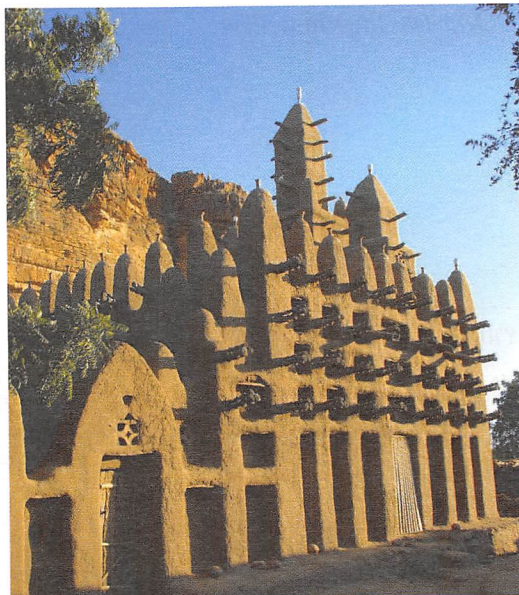
ሁለተኛው መሠረት፡- ኢልላ ላህ (ከአላህ በስተቀር) የሚለው ነው፡፡ ይህ ደግሞ አምልኮን ለአላህ ብቻ የምናረጋግጥበት ቃል ነው፡፡ ሶላትን፣ ዱዓአና መመካትን የመሳሰሉ የአምልኮ ዓይነቶችን ሁሉ ለአላህ ብቻ የምናውልበት ማረጋገጫ ነው፡፡

የአምልኮ ዓይነቶችን በሙሉ ልንሰጥ የሚገባው አንድና አጋር ለሌለው አላህ ብቻ ነው፡፡ ከእነዚህ ውስጥ አንዱን እንኳ ከአላህ ውጪ ላለ ነገር አሳልፎ የሰጠ ከሃዲ ይሆናል፡፡

አላህ እንዲህ ይላል ...“ከአላህም ጋር ሌላን አምላክ ለርሱ በርሱ ማስረጃ የሌለውን የሚገባ ሰው ምርመራው ጌታው ዘንድ ብቻ ነው፤ እነሆ ከሀዲዎች አይድኑም፡፡” (አል-መ-አሚን፡ 117)

ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም የሚለው ቃል ትርጓሜና መሠረቶች እንዲህ በሚለው የአላህ ቃል ውስጥ ተገልጿል... “በጣዖትም የሚከድና በአላህ የሚያምን ሰው ለርሷ መበጠስ የሌላትን ጠንካራ ዘለበት በእርግጥ ጨበጠ አላህም ስሚ ዐዋቂ ነው፡፡” (አል-በቀራህ፡256)

በዚህ የአላህ ቃል ውስጥ “በጣዖትም የሚከድ” የሚለው ቃል የመጀመሪያ መሠረት የሆነውን “አምላክ የለም” የሚለውን ቃል ሲሆን ያረጋገጠው “በአላህ የሚያምን” የሚለው የጌታችን ቃል ደግሞ ሁለተኛው መሠረት የሆነውን ከአላህ በስተቀር የሚለውን ቃል የረጋግጥልናል፡፡

= የቀልብ አርጋታና የነፍስ እርካታ የሚገኘው የአላህን አንድነት በማረጋገጥ ነው፡፡

3 ተልዕኳቸው፡-

የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) አርባ ዓመታትን በዚህ ሁኔታ ካሳለፉ በኋላ፤ በመካ አቅራቢያ ከሚገኙ ተራራዎች አንዱ በሆነው «ኑር» ተራራ ውስጥ በሚገኘው «ሒራእ» ዋሻ ውስጥ በመሆን በጥልቅ ተመስጦ አላህን ያመልኩ ነበር፡፡

ከዚያም ከአላህ ዘንድ የሆነ ወህይ (ራዕይ) ይገለፅላቸው ጀመር፡፡ የአላህ ቃል የሆነው ቁርአን በእርሳቸው ላይ መውረድ ጀመረ፡፡ በመጀመሪያ በርሳቸው ላይ የወረደው የቁርአን ቃል...”አንብብ ፤ በዚያ ሁሉን በፈጠረው ጌታህ ስም” የሚለው ነበር ይህ የእርሳቸው ተልዕኮ ዕውቀትን፣ ንባብን፣ ብርሃንና የቀጥተኛ ጎዳናን የማብሰሪያ አዲስ ዘመን ጀመረ መሆኑን ለመግለፅ ይህ አንቀፅ ወረደ፡፡ ከዚያ በሃያ ሦስት ዓመታት ጊዜ ውስጥ ሌሎች የቁርአን አናቅፅ እየተከታተሉ ወረዱ፡፡

4 የዳዕዋ (የሰበካ) መጀመር፡-

የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ለሦስት ዓመታት ያህል ሰበካቸውን በድብቅ አካሄዱ፡፡ ከዚያም ለተከታዮቹ አስር ዓመታት ሰበካቸውን በግልፅና በገሃዱ አደረጉ፡፡ ነቢዩና (ሰ.ዐ.ወ.) የእምነት ባልደረቦቻቸው (ሶሃቦች) ይህን በማድረጋቸው፤ ጎሳዎቻቸው ከሆኑት ቁረይሾች ከፍተኛ የሆነ ተቃውሞ፤ ሁከትና፤ ማዋከብ ገጠማቸው፡፡

ወደ ሐጅ ለሚመለሱ ጎሳዎች የእስልምና ግብዣ ቀረበላቸው፡፡ የመዲና ነዋሪዎች ዘንድ ጥሪው ተቀባይነትን አገኘ፡፡ ከዚያ ቀስበቀስ ወደ መዲና ከተማ የስደት ጉዞ ተደረገ፡፡

በርሳቸው ላይ ቁርአንን አወረደ፡-

አላህ፤ ከፊቱም ሆነ ከኋላው ሃሳት የሌለውን ታላቅ መፅሐፍ ቁርአን በነቢዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ.) ላይ አወረደ፡፡

የነቢያትና የመልእክተኞች መደምደሚያ፡-

አላህ ነብዩን (ሰ.ዐ.ወ.) የላከው የመጨረሻና መደምደሚያ ነቢይ አድርጎ ነው፡፡ ከርሳቸው በኋላ የሚነሳ አንድም ነቢይ የለም፡፡ አላህ እንዲህ ይላል “...ግን የአላህ መልእክተኛና የነቢዮች መደምደሚያ ነው፡፡” (አል-አሕዛብ፡40)

5 ስደት:-

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) እ.ኤ.አ. በ622 ያኔ «የስራብ» ትባል ወደ ነበረችው መዲና ከተማ ስደት አደረጉ። በወቅቱ የሃምሳ ሦስት ዓመት ጎልማሳ ነበሩ። ዳዕዋቸውን ያወገዙ የቁረይሽ ጎሳ ባላባቶች ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ.) ላይ ግድያ ለመፈፀም አስረው ነበር።

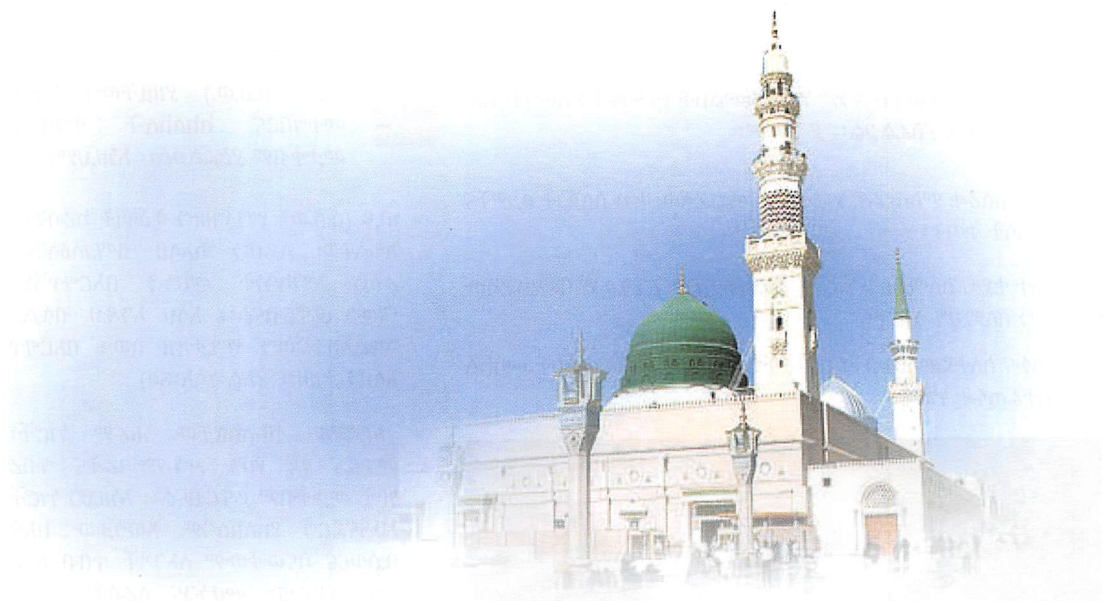
ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ወደ ኢስላም እየተጣሩ ለአስር አመታት ያህል በመዲና ከተማ ኖሩ። ሰላት፣ ዘካና ሌሎች የሽሪዓው ህግጋቶች እንዲተገበሩ ትዕዛዝ አስተላለፉ።

6 እስልምናን ማሰራጨት:-

የአላህ መልእክተኛ ወደ መዲና ከተሰደዱ በኋላ ከ622-632 ባለው ጊዜ ውስጥ የኢስላማዊ ስልጣን መሠረት ተከለዋል። አዲስ ሙስሊም ማህበረሰብ ፈጥረዋል። ዘረኝነትና ጎሰኝነትን አስቀርተዋል። ዕውቀትን አስራጭተዋል። የፍትህ፣ የፅናት፣ የወንድማማችነት፣ የመረዳዳት መርህን ገንብተዋል። አንዳንድ ጎሳዎች እስልምናን በአጭሩ በማስቀረት ተነሳስተው ነበር። በዚህም ምክንያት ብዙ ጦርነቶች ተካሂደዋል። አላህ ሃይማኖቱንና መልእክተኛውን ረድቷል።

ከዚህ በኋላ በመካከል የሆኑ ብዙ ጎሳዎች ወደ እስልምና ገብተዋል። በዓረብ ፔንሰላ ከተማዎች የሚኖሩ በርካታ ጎሳዎችም በራሳቸው ምርጫ ፍላጎትና ውዴታ ወደ ዚህ ታላቅ ሃይማኖት እየተጣተለተሉ ገብተዋል።

7 ህልፈታቸው፡-

የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) በሂጅራ የዘመን አቆጣጠር ሰፈር 11፣ መልእክታቸውን አድርሰው ጨረሱ፣ አደራቸውንም ተወጡ። አላህም ሃይማኖቱን ሙሉ በማድረግ ለሰዎች ፀጋውን አጎናፀፈ።

ከቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) የወባ ህመም አጋጠማቸው። ያደረባቸው ህመም እየፀና ሄደ በወርሃ ረቢዓል አወል በዕለተ ሰኞ በዘኛው ዓመተ ሒጅራ ይህን ዓለም ተሰናብተው ወደ ቀጣዩ ዓለም ተሸጋገሩ። ይህ ማለት እ.ኤ.አ. ሜይ 8, 632 መሆኑ ነው።

ከዚህ ዓለም ሲለዩ የስድሳ ሦስት ዓመት አዛውንት ነበሩ። ግብአተ-መሬታቸው የተፈፀመው ከነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) መስጂድ አጠገብ እሜቴ ዓሊሻ ቤት ውስጥ ነው።

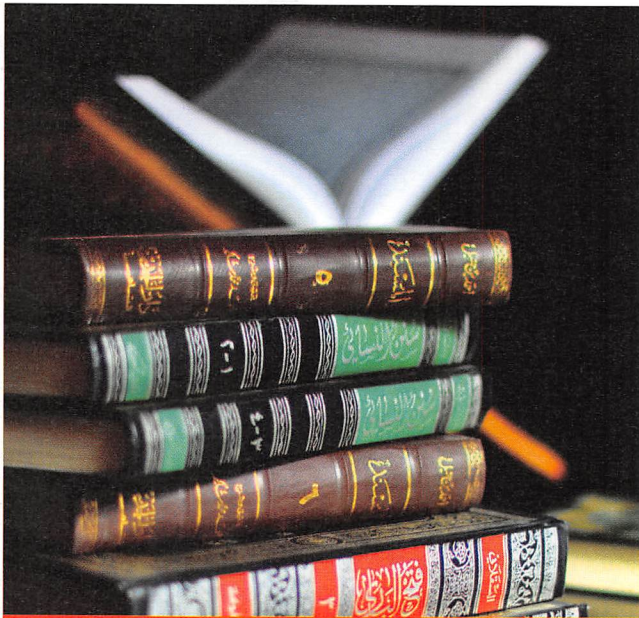
«መሐመድ የአላህ መልእክተኛ ናቸው» የሚለው ቃል ትርጉም

እንዲህ ብሎ መመስከር፤ የተናገሩትን አምኖ መቀበል፤ ትዕዛዛቸውን መፈፀምና ክልከላቸውን መታቀብ ማለት ነው። አላህንም ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) በደነገጉትና ባስተማሩን መሠረት ብቻ ማምለክና መግዛት ማለት ነው።

መሐመድ የአላህ መልእክተኛ መሆናቸውን ማመኔ የሚያጠቃልለው ምንና ምንድን ነው?

1 ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ሁሉንም ነገር አስመልክቶ የተናገሩትን እውነት ብሎ መቀበል ያስፈልጋል። ይኸውም፦

- ከህዋስ ስለራቁ ምስጢራዊ ነገሮች፤ ስለመጨረሻው ቀን፤ ስለጀነት ፀጋዎችና ስለ እሳት ቅጣት፤
- በአለተ ቂያማ ስለሚከሰቱ ነገሮችና ምልክቶቻቸው እንዲሁም በመጨረሻው ዘመን ስለሚሆኑ ነገሮች፡-
- ስላለፉና ስለቀደሙ ህዝቦች፤ በነቢያትና ጥሪ ባደረጉላቸው ህዝቦች መካከል ስለተፈጠሩት ነገሮች

> በነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ሱንና (ሐዲስ) ውስጥ የተረጋገጠ እውነታዎችን እንድ መሰሉም አ ምኖ የመቀበል ግዴታ አለበት።

2 ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ያዘዟቸውን ነገሮች መተግበርና ክክለክሎት ተግባራት መታቀብም ያስፈልጋል። እነዚህም፦

- **ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.)** የሚያዝዙን ትዕዛዛት ከራሳቸው አፍልቀው ሳይሆን ከአላህ በሚገለፅላቸው ራዕይ አማካኝነት መሆኑን በእርግጥኝነት ማመን ይኖርብናል። አላህ እንዲህ ብሏል... “መልእክተኛውን የሚታዘዝ ሰው፤ በእርግጥ አላህን ታዘዘ።” (አል-ኒሳእ:80)
- **እርሳቸው ክክለክሏቸው** ሐራም ነገሮች፤ መጥፎና ጎጂ የሆኑ ሥነ-ምግባራትና ግብረ ገቦች መታቀብም ይኖርብናል። እነዚህን ነገሮች እንዳናደርግ የክለክሉንም እውነታው ከእኛ ቢሰወርና ባናውቀውም ለአንዳች ጥበብ አላህ ፈልጎ ያደረገው መሆኑንና ለራሳችን ጥቅም መሆኑን ማመን ይኖርብናል።
- **ያዘዙን መተግበራችን፤** ክክለክሉን መታቀባችን ዞሮ ዞሮ ለእኛ መልካም እንደሆነና በዚህም ሆነ በቀጣዩ ዓለም ደስታን እንደሚያጎናፅፈን በእርግጥኝነት ማመን ይኖርብናል። አላህ እንዲህ ይላል ...”ይታዘንላችሁም ዘንድ አላህንና መልእክተኛውን ታዘዙ።” (አሊ-ዒምራን:132)
- **ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.)** ትዕዛዝ ሆኖ ብሎ መጣስ ለቅጣት የሚዳርግ ተግባር መሆኑ ተገቢ ነገር መሆኑንም ማመን ይኖርብናል። አላህ እንዲህ ይላል “...እነዚያም ትእዛዙን የሚጥሉ መከራ እንዳትደርስባቸው ወይም አሳማሚ ቅጣት እንዳያገኛቸው ይጠንቀቁ።” (አል-ኑር:63)

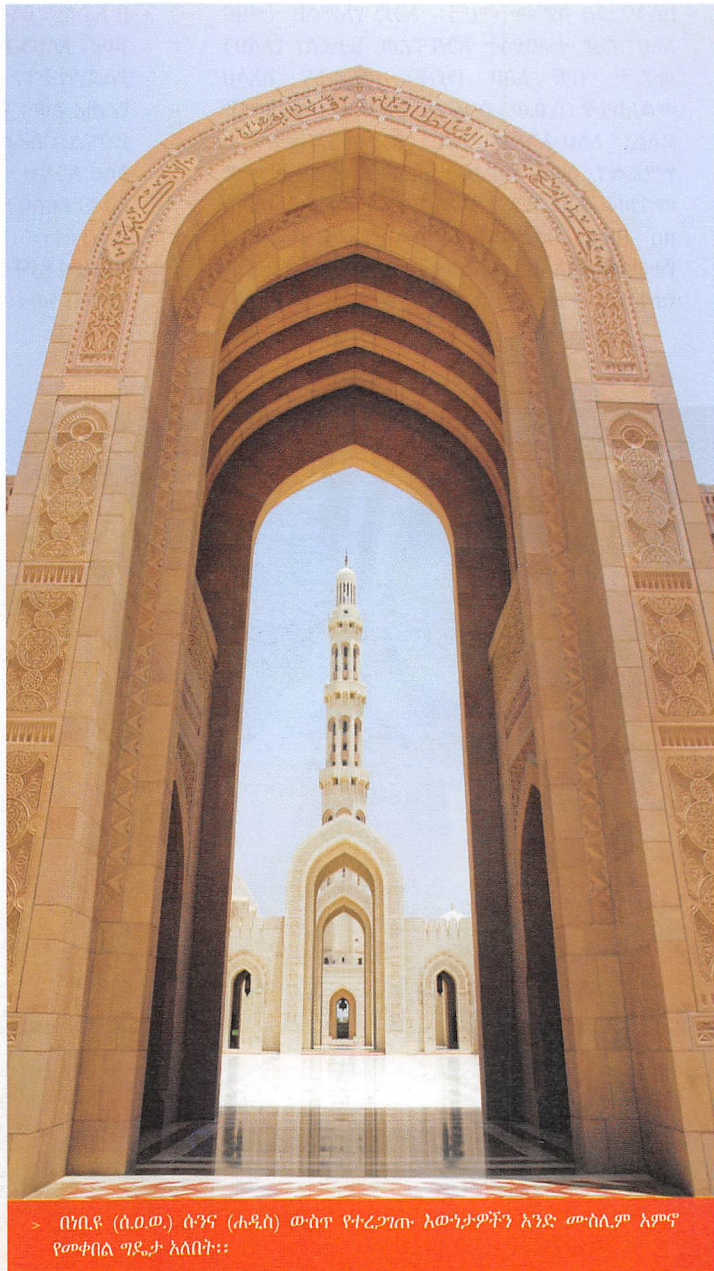
አላህን ማምለክ የሚኖርብን ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) በደነገጉት መልኩ ብቻ መሆን ይኖርበታል። ይህ ዕውነታ ብዙ ነገሮችን የሚያካትት በመሆኑ ይህን ማረጋገጥ ተገቢ ነው። ይኸውም፡-

- **አርዳያነታቸውን መከተል፡-** የአላህ መልእክተኛን (ሰ.ዐ.ወ.) ሱንና (የየአለት ተግባር) ፤ መመሪያና ህይወት በአጠቃላይ ንግግራቸውን፤ ተግባራቸውንና አፅድቆቻቸውን ጨምሮ በሁሉም የህይወት እርከናችን በአርዳያነት ልንከተለው ይገባል።

አንድ የአላህ ባሪያ የአላህ መልእክተኛን ሱንና ይበልጥ በአርዳያነት በተከተለ ቁጥር፤ ይበልጥ ወደ አላህ የተጠጋና ደረጃውም ከፍ ያለ ይሆናል። አላህ እንዲህ ይላል... “በላቸው አላህን የምትወዱ እንደኾናችሁ ተከተሉኝ አላህ ይወዳችኋል፤ ኃጢአቶቻችሁንም ለናንተ ይምራልና፤ አላህ መሐሪ አዛኝ ነው።” (አሊ-ሂምራን፡31)

- **የተማሊ ህግ፡-** የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ይዘው የመጡት ሃይማኖትና ህግጋት በሁሉም ረገድ ምሉዕና ጉድለት የሌለው ነው። ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ያልደነገጉትን የአምልኮ ተግባር በአዲስ መልክ መፍጠር ለማንም ሰው ቢሆን የተፈቀደ አይደለም።

- **አላህ የደነገገው ህግ** በሁሉም ጊዜና ቦታ ተስማሚ ነው። በአላህ መፅሐፍና በነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ሱንና ውስጥ የተደነገገው ህግና ሥርዓት በሙሉ በየትኛውም ጊዜና ቦታ ሁሉ ተስማሚ ነው። ሰዎችን ከምንም ካስገኛቸውና ከፈጠራቸው ጌታ በላይ ሰዎችን የሚጠቅም ነገር የሚያውቅም ማንም የለም።

> በነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ሱንና (ሐዲስ) ውስጥ የተረጋገጡ እውነታዎችን አንድ መስሊም እምና የመቀበል ግዴታ አለበት።

✦ ከሱንና ጋር ስምሙ መሆን፡- አንድ የአምልኮ ተግባር አላህ ዘንድ ተቀባይነት እንዲኖረው ከተፈለገ የአላህን ውድታ ብቻ አስቦ (ነይቶ) መስራትና ከአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ሱንና ጋር የተጣጣመ መሆኑ ግድ ይላል። አላህ እንዲህ ይላል... “የጌታውንም መገናኘት የሚፈልግ ሰው፤ መልካም ስራን ይስራ በጌታውም መግዛት አንድንም አያጋራ በላቸው።” (አል-ከህፍ፡ 110) በዚህ አንቀፅ ውስጥ «መልካም ሥራ» በሚል የተወሰነ ከአላህ መልእክተኛ ሱንና ጋር ተጣጥሞ የተገኘ ስራ ማለት ነው።

✦ በ ኢስላም ያላተደነገገን ሃይማኖታዊ ተግባርን መፍጠር ሃራም ነው፡- አላህን ለማምለክ በሚል፥ የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ያልደነገገትንና ሽራዊ ባልሆነ መንገድ አዲስ የአምልኮ ተግባር የፈጠረ ሰው፥ የነቢዩን መንገድ ተባሮ የተገኘ በመሆኑ ወንጀለኛ ይሆናል። ስራውም ተመላሽና ተቀባይነት የሌለው ይደረጋል። አላህ እንዲህ ብሏል... “... እነዚያም ትእዛዙን የሚጥሱ መከራ እንዳትደርስባቸው ወይም አሳማሚ ቅጣት እንዳያገኛቸው ይጠንቀቁ።” (አል-ኑር፡63) ነቢዩም (ሰ.ዐ.ወ.) እንዲህ ብለዋል “በዚህ ጉዳያችን ውስጥ ከርሱ ያልሆነን ነገር የፈጠረ፤ ሥራው ተመላሽ ነው።” (አል-ቡኸራ፡2550 ሙስሊም 1718)

ኢስላማዊው ህግ በአምልኮ ተግባር ውስጥ አዲስ ፈጠራ መጪመርን አጥብቆ የከለከለው፥ ሃይማኖትን የመበላሸትና የመለዋወጥ አዲጋ እንዳይደርስበት ለመጠበቅ ነው። የሃይማኖት የሰዎች ዝንባሌና ሥሜት መከማቻ ከመሆን የተጠበቀ እንዲሆን በሚል ነው።

ሆኖም ግን ለአሁኑም ሆነ ለወደፊት ሰውን ሊያገለግሉና ሊጠቅሙ የሚችሉ ነገሮችን እንዲፈጥርና እንዲፈለሱ፥ የሰውን አዕምሮ ያነሳሳል። የዚህን ፍጥረት-ዓለም ምስጢራት እንዲፈታ ያበረታታል።

> ሰድስቱ የእምነት መሠረቶች

በኃይሉ አላህ የማመን ትርጉም፡-

የኃይሉ አላህ መኖርን እውነት ብሎ አምኖ መቀበል ነው። ጌትነቱን፣ አምላክነቱን፣ ማረጋገጥ ነው። በስሞቹንና በባህሪያቱ ማመን ነው።

ስለ እነዚህ አራት ጉዳይ ከዚህ እንደሚከተለው ዘርዘር ባለ መልኩ እንነጋገራለን፡-

1 በአላህ መኖር ማመን፡-

የአላህ ፍጥረት፡-

በአላህ መኖር ማመን ሰው በተፈጥሮው የሚያረጋግጠውና ሌላ ተጨማሪ መረጃ የማያስፈልገው ነገር ነው። ይህ በመሆኑም ምንም የተለያየ ሃይማኖትና መንገድ ቢከተሉም በጣም በርካታ ሰዎች አላህ ለመኖሩ ዕውቅና ይሰጣሉ።

የእርሱን መኖር የሚያረጋግጥ ጥልቅ የሆነ ስሜት በቀልባችን ይሰማናል። በተፈጥሮው አማኝ በሆነው ስሜታችን ገፋፊነት መጥፎና አስቸጋሪ ነገር ሲገጥመን ወደርሱ እንሸሻለን። አንዳንዶች ለመሸፋፈንና ለመዘናጋት ሙከራ ቢያደርጉም፤ አላህ በእያንዳንዱ ሰው ነፍስ ውስጥ ወደ ሃይማኖተኛነት የመዘንበል ስሜትን ፈጥሯል።

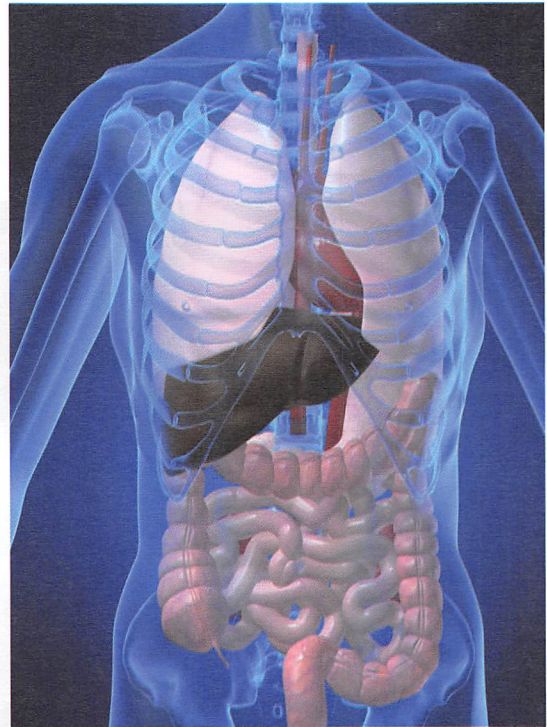
እኛም አላህ ለተጣሪዎች ምላሽን ሲሰጥ፣ ለጠያቂዎች የጠየቁትን ሲቸር፣ ለተለማማጃች ፍላጎታቸውን ሲያሟላ ስለምናይና ስለምንሰማ፣ ይህ ሁኔታ አላህ ለመኖሩ እርግጠኛ መረጃ ይሆናል።

አላህ መኖሩ እጅግ ግልፅ የሆነ ነገር ነው። መረጃዎችን መዘርዘርም አያስፈልግም። ግልፅ ከሚያደርጉት ነገሮች ውስጥም፡-

- ❖ በሁሉም ሰው ዘንድ እንደሚታወቀው ማንኛውም ድርጊት እድራጊ ሊኖረው ግድ ነው። በየጊዜው የምንመለከተው ይህ እጅግ በርካታ ፍጥረት አስገኚና ፈጣሪ ሊኖረው ግድ ይላል። እርሱም ኃይሉና ታላቁ አላህ ነው። አንድ ፍጡር ያለምንም ፈጣሪ ተገኘ ማለት በጣም አስቸጋሪ ነው። ራሱን በራሱ ፈጥሯል ማለትም እንዲሁ አስቸጋሪ ነው። ምክንያቱም አንድ ነገር ራሱን በራሱ ሊፈጥር አይችልም። አላህ እንዲህ

ይላል “ወይስ ያለ አንዳች ፈጣሪ ተፈጠሩን ወይስ እነርሱ ፈጣሪዎች ናቸው?” (አልጡር፡35)

በዚህ አንቀፅ መተላለፍ የተፈለገው መልእክት “እነርሱ ያለፈጣሪ አልተፈጠሩም። እነርሱም ራሳቸውን አልፈጠሩም። ስለዚህ ፈጣሪያቸው ሊሆን የሚችለው የተቀደሰውና ከፍ ያለው አላህ ነው” የሚል ነው።

አትክሮት ላለውና ላስተነተነ ሰው አላህ ለመኖሩ ማስረጃ ከሚሆኑት ታላላቅ ነገሮች ውስጥ አንዱ ሰው እራሱ ነው። አላህ የአዕምሮን፣ የስሜት ህዋላትንና፣ ሙሉ የሆነና ስርዓት ያለው አፈጣጠርን በፀጋነት አገናኝቷል። አላህ እንዲህ ይላል... “በነፍሶቻችሁም ውስጥ (ምልከቶች አልሉ)፤ ታዲያ አትመለከቱም?” (አል-ዛሪያት፡21)

❖ ሰማይ፣ ምድሩ፣ ከዋክብቱ፣ ዛፎቹና ይህ ፍጥረት-ዓለም በአጠቃላይ የተመሠረተበት ሥርዓት ግልፅ በሆነ ሁኔታ የሚያሳየን ነገር ቢኖር፣ የዚህ ፍጥረት-ዓለም ፈጣሪ አንድ ብቻ መሆኑን ነው። እርሱም ከፍ ያለውና ከጉድለት የጠራው አላህ ነው። “... የዚያን ነገሩን ሁሉ ያጠነከረውና የአላህን ጥበብ (ተመልከት)።” (አል-ካምል፡88)

ከዋክብቶችን በምሳሌነት እንውሰድ። ፅኑ በሆነ አኳኋንና ስርዓት ነው የሚጓዙት። ሁሉም ኮከብ ያለምንም መሰናክልና መወላገድ በራሱ በሆነ ምህዋር ብቻ ይጓዛል።

አላህ እንዲህ ይላል “ፀሐይ ጨረቃን ልትደርስበት አይገባትም፤ ሌሊትም ቀንን (ያለ ጊዜው) ቀዳሚ አይኾንም፤ ሁሉም በመዞራያቸው ውስጥ ይዋኛሉ።” (ያሲን፡40)

2 በኃያሉ አላህ ጌትነት ማመን

በኃያሉ አላህ ጌትነት የማመን ትርጉም፡-

ኃያሉ አላህ የሁሉም ነገር ባለቤት፣ ፈጣሪና ሲሳይን ሰጪ ነው ብሎ አምኖ መቀበልና እውነት ነው ብሎ በቁርጠኝነት ማረጋገጥ ነው። በጌትነቱ ማመን ማለት ህይወት የሚሰጠውና የሚነሳው፣ የሚጠቅመውና የሚጎዳው እርሱ ብቻ ነው ብሎ ማመን ነው። የሁሉም ትዕዛዝ ባለቤት እርሱ ነው ማለት ነው። መልካም ነገር ሁሉ በእጁ ነው። እርሱ በሁሉም ነገር ላይ ቻይ ነው። በእነዚህ ሁሉ ነገሮችም ተጋሪ የለውም ብሎ ማመን ነው።

ይህ እንግዲህ አላህ በተግባሩ ብቸኛ ነው ብሎ ማረጋገጥ ነው። ስለዚህ እንደሚከተለው ማመን ያስፈልጋል፡-

በፍጥረት-ዓለሙ ውስጥ ያሉትን ነገሮች የፈጠረው አላህ ብቻውን ነው ከርሱ ሌላ ፈጣሪ የለም። አላህ እንዲህ ብሏል... “አላህ የነገሩ ሁሉ ፈጣሪ ነው። እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ አስተናባሪ ነው።” (አል-ዙመር፡62) የሰው ተግባር ግን አንድን ነገር ወደ ሌላ ቅርፅ መቀየር ወይም እርስ በእርሱ ማቆራኘትና የመሳሰሉት እንጂ ከባድና ከምንም ተነስቶ የሚፈጥረው ነገር የለም። ሙት የሆነውን ነገር ወደ ህይወት ማምጣትም አይችልም።

ለፍጥረታት ሁሉ ሲሳይን የሚሰጠው አላህ ነው። ከርሱ ውጪ ሲሳይን ሰጪ የለም። አላህ እንዲህ ይላል “በምድር ላይ ምንም ተንቀሳቃሽ የሌላችሁ ምግብ በአላህ ላይ ቢሆን እንጂ...” (ሁድ፡6)

አላህ የሁሉም ነገር ባለቤት ነው። ከርሱ ሌላ የነገሮች እውነተኛ ባለቤት የለም። አላህ እንዲህ ይላል “የሰማያትና የምድር በውስጣቸውም ያለው ሁሉ ንግሥና የአላህ ብቻ ነው፤ እርሱም በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው።» (አል-ማሊዳህ፡120)

የሁሉም ነገር አስተናባሪ እርሱ ነው። ከርሱ ሌላ ነገሮችን የሚያስተናብር የለም። እንዲህ ይላል... «ነገሩን ሁሉ ከሰማይ ወደ ምድር ያዘጋጃል።» (አል-ሰጅዳህ፡5) ሰው ህይወቱንና ጉዳዮቹን የሚያስተናብረው በተገደበና በተወሰነ መልኩ ነው። ባለውና በሚችለው ነገር ብቻ ነው የሚያስተናብረው። ይህ ማስተናበር ደግሞ ውጤታማ ሊሆንም ላይሆን ይችላል። ከጉድለት የጠራውና የታያሉ ፈጣሪ ማስተናበር ግን አጠቃላይ ነው። ከርሱ ቁጥጥር የሚወጣ አንዳችም ነገር የለም። ያለማንምና ያለምንም ተቃውሞ ያሻውን ፈፃሚ ነው። እንዲህ ይላል “ንቁ፤ መፍጠርና ማዘዝ የርሱ ብቻ ነው፤ (የዓለማት ጌታ አላህ (ክብሩ) ላቀ።» (አል-አዕራፍ፡54)

“በምድር ላይ ምንም ተንቀሳቃሽ የሌላችሁ ምግብ በአላህ ላይ ያለ ቢሆን እንጂ፤” (ሁድ፡6)

በአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ዘመን የነበሩ አረብ አጋሪዎች በአላህ ጌትነት ያምኑ ነበር፡-

በአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) ዘመን የነበሩ ከሃዲያን አላህ፡ ፈጣሪ፣ ንጉሥና አስተናባሪ መሆኑን ያምኑ ነበር፡፡ ይህ እምነታቸው ግን ወደ እስልምና እንዲገቡ አላደረጋቸውም... “ሰማያትንና ምድርንም የፈጠረ ማን እንደሆነ ብትጠይቃቸው በእርግጥ አላህ ነው ይላሉ፡፡” (ሉቃስ 25)

አላህ የአለማት ጌታ መሆኑን፣ ፈጣሪ፣ ባለቤትና አስተናባሪ መሆኑን ያረጋገጠ ሰው፣ አላህን በብቸኝነት ሊያመልክ ይገባዋል፡፡ የአምልኮ ተግባራትን ያለማንም ተጋሪ ለርሱ ብቻ ማዋል ይኖርበታል፡፡

አንድ ሰው የፍጥረተ-ዓለሙ ፈጣሪ፣ አስተናባሪ፣ ህይወት ሰጪና ነሺ አላህ መሆኑን ካረጋገጠ በኋላ የአምልኮ ዓይነቶችን ከርሱ ውጪ ላሉ ነገሮች ማዋል በጣም የማያስገርም ነገር ነው፡፡ ይህ አስጠያፊ በደልና ታላቅ ወንጀል ነው፡፡ በዚህ ምክንያት ነው ሉቃስን ልጃቸውን ሲመክሩ እንዲህ ያሉት “... ልጄ ሆይ! በአላህ (ጣዖትን) አታጋራ፤ ማጋራት ታላቅ በደል ነውና ያለውን (አስታውስ)፡፡” (ሉቃስ 13)

የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) አላህ ዘንድ ታላቅ ወንጀል ምን እንደሆነ ሲጠየቁ “አላህ ፈጥሮ ሳለ ለርሱ ተጋሪን ማድረግም ነው፡፡” በማለት መልሰዋል፡፡ (አል-ቡቫራ፡4207 ሙስሊም፡86)

በአላህ ጌትነት ማመን ቀልብን ያረጋጋል፡-

አንድ የአላህ ባሪያ በእርግጠኝነት የሚያውቅ ከሆነ፣ ከኃያሉ አላህ ውሳኔ ውጭ ሊሆን የሚችል ፍጡር እንደሌለ ይገነዘባል፡፡ ምክንያቱም የፍጥረታት ሁሉ ባለቤት አላህ ሲሆን ከጥበቡ ጋር በሚስማማ መልኩ እንዳሻው የሚያደርጋቸው እርሱ ነው፡፡

የሁሉም ፈጣሪ እርሱ ነው፡፡ ከአላህ ውጭ ያለው ፍጥረት ሁሉ የተፈጠረና ፈጣሪው ወደ ሆነው አላህ ፈላጊ ነው፡፡ ነገሮች ሁሉ በአላህ እጅ ናቸው፡፡ ከርሱ ውጭ ፈጣሪ የለም፡፡ ከርሱ ውጭ ሲሳይን ሰጭ የለም፡፡ ከርሱ ሌላ ፍጥረተ-ዓለሙን የሚያስተናብር የለም፡፡ ያለርሱ ፈቃድ የምትንቀሳቀስ ቅንጣት ነገር የለችም፡፡ ያለርሱ ትዕዛዝ የምትቆምም የለችም፡፡

ይህ እምነት ያለው ሰው ቀልቡ በአላህ ላይ ብቻ ይንጠሰጠሳል፡፡ እርሱን ብቻ ይጠይቃል፤ ከርሱ ብቻ ይፈልጋል፡፡ በሁሉም የህይወት ጉዳዩ የሚመካው በርሱ ላይ ብቻ ይሆናል፡፡ ሁሉንም የህይወት ገጠመኝ በፅናት፣ በቁርጠኝነትና በተረጋጋ መንፈስ ይጋፈጣል፡፡ ምክንያቱም ለህይወቱ የሚያስፈልገውን ለማግኘት ሁሉንም ሰብ በመምከሩ ጎን ለጎን የአላህን እርዳታም ይጠይቃል፡፡ ኃላፊነቱንም ይወጣል፡፡

ይሄኔ ነፍሱ ትረጋጋለች፡፡ ሰው ዘንድ ያለውን አይከጅልም፡፡ ሁሉም ነገር ያለው በአላህ እጅ ነው፡፡ የሚፈልገውን ይፈጥራል፡፡ ይመርጣልም፡፡

> በአላህ ጌትነት ማመን ቀልብን ያረጋጋል

> አላህን በአምልኮ አንድ ማድረግ «ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም» የሚለው ቃል ትክክለኛ ትርጉም ነው፡፡

በነፍስ ውስጥ የሚለወሱ መሰረት የለሽ ነገሮችን መዋጋት

ከኢስላም በፊት ዐረቦች፣ እንዲሁም የዓለም ሕዝብ በአጠቃላይ የተረት ተረትና መሰረት የለሽ አመለካከቶችና ቅዠቶች ስለባ ነበሩ፡፡ ይህ ደግሞ ምድርን ከጫፍ እስከ ጫፍ ያጥለቀላቃት፣ አንድ ሕዝብ ከሌላኛው ያልተሻለበት ሁኔታ ነበር፡፡ በመሆኑም፣ ዐረቦች በመጀመሪያ ሰሞን ቁርአንን ተረት ተረት ወይም ድግምት ነው ብለው ገምተው ነበር፡፡

ኢስላም ብርሃኑን “ይስተካከል ይዞ በመጣ ጊዜ አዕምሮን ከመሰረት የለሽ አመለካከት፣ ከተረት ተረትና ቅዠት ቀንበር ነፃ አወጣው፡፡ ይህም የሆነው በሕግጋቱና ጥቅል መመሪያዎቹ ሲሆን፣ እነርሱም የአዕምሮንና የነፍስን ጤናማነት የሚጠብቁ እንዲሁም ከርሱ ሌላ ያለን በመተው ወደ አላህ ብቻ ወደ መንጠልጠል የሚያመለክቱ በመሆናቸው ነው፡፡

1 ድግምትና አስማተኝነትን መዋጋት

ኢስላም ድግምትን ሟርትንና ጥንቆላን በሙሉ እርም አድርጓል፡፡ የማጋራትና የፀመት ዓይነት አድርጎ መድበታል፡፡ ድግምተኛ በቅርቡም ሆነ በወዲያኛው ዓለም ለስኬት እንደማይበቃ ተናግሯል፡፡ አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ተፍሲሩ ይስተካከል ሱራም ይጻፍ፡፡»

በአንድ መስሊም ላይ ወደ ድግምተኞች መሄድን፣ እነርሱን መጠየቅን፣ ከነርሱ በሽታ መፈወስን መከጃል፣ ወይም ሕክምና ወይም መፍትሄ መፈለግን እርም አድርጓል፡፡ ይህን ያደረገ ሰው በነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ላይ በተወረደው የካደ መሆኑንም ገልጿል፡፡ ምክንያቱም መጥቀምም መጉዳትም በአላህ እጅ ነው፡፡ የሩቅን ምስጢር ከርሱ ሌላ የሚያውቅ የለም፡፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድን ጠንቋይ የመጣና የጠየቀው ከዚያም እውነት ብሎ የተቀበለው ሰው በርግጥ እሱ በሙሐመድ ላይ በተወረደው ከጿል፡፡»

2 መጥቀምና መጉዳት በአላህ እጅ ነው።

ኢስላም ፍጡራን በጠቅላላ፣ ሰውም፣ ዛፎችም፣ ድንጋዮችም፣ ከዋክብትም፣ ምንም ያህል ቢገዝፉም፣ የአላህን ኃይልነት የሚያስረዱ ምልክቶች እንጂ ሌላ አስመሆናቸውን ገልጿል። ከሰው ልጅ አንድም በፍጥረተ-ዓለም ላይ ጫና ሊያሳድር የሚችል፣ አስደናቂ ኃይል ያለው የለም። መፍጠር፣ ማዘዝና ማዘጋጀት በርሱ ትዕዛዝ ስር ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ንቁ! መፍጠርና ማዘዝ የርሱ ብቻ ነው። የዓለማት ጌታ አላህ ላቀ።» (አል-አዕራፍ፡ 54)

የእነዚህን ፍጥረታት ግዝፈትና [ረቂቅ አፈጣጠራቸውን ያስተዋለ ሰው፣ ፈጣሪያቸው ቻይና አስተናባሪ ጌታ መሆኑን ይነዘባል። ስለሆነም እርሱ የአምልኮ ዓይነቶች በሙሉ ሊፈጸሙለት የሚገባ እንደሆነም ያውቃል። እርሱ ፈጣሪ ነው። ከርሱ ሌላ ያለ ሁሉ ፍጡር ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ሌሊትና ቀንም ፀሐይና ጨረቃም ከምልክቶቹ ናቸው። ለፀሐይና ለጨረቃ አትስጉዱ። ለዚያም ለፈጠራቸው አላህ ስጉዳ፤ እርሱን ብቻ የምትገዙ እንደሾናችሁ (ለሌላ አትስጉዱ)።»

3 ስውርንና የወደፊትን ከአላህ ሌላ ማንም አያውቅም።

ኢስላም ከአላህ ሌላ ስውርንና የወደፊትን የሚያውቅ እንደሌለ ተናግሯል። ከጠንቋይም ሆነ ከሚርተኞች መካከል ይህን አውቃለሁ ብሎ የሚል ውሸታም ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «የሩቅ ነገርም መክፈቻዎች እርሱ ዘንድ ናቸው። ከርሱ በስተቀር ማንም አያውቃቸውም።»

ከፍጡራን ሁሉ የተከበሩትና የላቁት ረሱል (ሰ.ወ) እንኳን ለራሳቸው ጉዳትንም ሆነ ጥቅምን አያስገኙም። ስውርና የወደፊትንም የሚያውቁ አልነበሩም። በከብርም ሆነ ደረጃ ከርሳቸው በታች የሆነማ እንዴት (ሊያውቅና ሊኖረው) ይችላል?!! አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ የሻውን በስተቀር ለራሴ ጥቅምንም ጉዳትንም ማምጣት አልችልም። ሩቅንም (ምስጢር) የማውቅ በነበርኩ ፍሮ ከመልካም ነገር ባበዛሁና ክፉም ነገር ባልነካኝ ነበር። እኔ ለሚያምኑ ህዝቦች አስፈራሪና አብሳሪ እንጂ ሌላ አይደለሁም በላቸው።» (አል-አዕራፍ፡ 188)

4 ኢስላም በአዕዋፍ ገድ ማለትንና ማሟረትን እርም አድርጓል።

ኢስላም በአዕዋፍ፣ በመልክ፣ በንግግርና በተለያዩ ነገሮች ገድ ማለትን፣ ማሟረትንና መሰል ነገሮችን እርም አድርጓል። መልካም ምኞትንና ለመጪው ብሩህ ተስፋና አመለካከት ማሳደርን አዟል።

በአዕዋፍ ገድ የማለት ምሳሌ፡- አንድ የወፍ ዓይነትን ሲመለከት፣ ከመንገዱ ወይም ከጉዞው በማሟረት የሚስተጓጎል ወይም የሚቀር፣ ወይም የወፋን ድምፅ በጉዞ ላይ ሆኖ ሲሰማ ጉዞውን ሳያጠናቅቅ አቋርጦ መመለስ ገድን በወፍ የመተንበይ ምሳሌ ነው። ነቢዩ (ሰ.ወ) እነኚህ ነገሮች ማጋራት(ሺርክ) እንደሆኑ ገልጸዋል። «በአዕዋፍ ገድ ማለት ማጋራት ነው።» (አቡዳውድ 3912፣ ኢብኑ ማጃህ 3538)

ምክንያቱም ይህ ነገር አንድ ሙስሊም ውስጥ ከሰረፀ፣ አላህ የፍጥረተ-ዓለም አስተናባሪ ነው፤ የሩቅን የሚያውቅ እርሱ ብቻ ነው፤ ከርሱ ሌላ ማንም አያውቅም ከሚለው እምነቱ ጋር ይቃረናል። በዚህ ተቃራኒ ደግሞ ኢስላም መልካም ግምትንና ጥሩን መጠበቅን፣ በአላህ ላይ መልካም ግምት ማሳደርን አዟል። ይህን የሚጠቁሙ ቃላቶችን ምርጫ ማድረግ እንዳለብንም ነግሯል። ነቢዩ (ሰ.ወ) መልካም ምኞትን ወይም ግምትን ይወዱ ነበር። እሱም መልካም ቃል ነው። (አህመድ 8393)

3 በአላህ አምላክነት ማመን

በኃይሉ አላህ የማመን ትርጉም፡-

ግልፅም ሆነ ድብቅ የአምልኮ ዓይነቶች ሁሉ የሚገቡት ለኃይሉ አላህ ብቻ ነው ብሎ በቁርጠኝነት አምኖ መቀበል ማለት ነው። ሁሉንም የአምልኮ ዓይነቶች ለአላህ ብቻ እናውላለን። ዱዓእን፣ ፍራቻን፣ መመካትን፣ እርዳታ መፈለግን፣ ሶላትን፣ ዘካንና ሶምን በምሳሌነት መጥቀስ ይቻላል። ከአላደህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ የለም። አላህ እንዲህ ብሏል፡- “አምላካችሁም አንድ አምላክ ብቻ ነው፤ ከርሱ በቀር ሌላ አምላክ የለም፤ እርሱ እጅግ በጣም ርኅሩኅ አዛኝ ነው።” (አል-በቀራህ፡163)

አምላክ አንድ ብቻ መሆኑን አላህ ነግሮናል። ይህ ማለት የሚመለከው አንድ ብቻ ነው ማለት ነው። ከአላህ ሌላ አምላክ ተደርጎ ሊይያዝ የሚገባው ነገር የለም። ከርሱ ውጭ ማንም አይመለከም።

በአላህ አምላክነት የማመን አስፈላጊነት፡-

በአላህ አምላክነት የማመን አስፈላጊነትን ከተለያዩ አቅጣጫዎች ግልፅ እንዲሆን ማድረግ፡-

1 ሰውም ሆነ ጋኔን የተፈጠረበት ዓላማ ነው። እነዚህ የተፈጠሩት አላህን በብቸኝነትና ያለምንም ተጋሪ ለመግዛት ነው። አላህም እንዲህ ብሏል። «ጋኔንና ሰውንም ሊግዝዙኝ እንጅ ለሌላ አልፈጠርኳቸውም።» (አል-ዛሪያት፡56)

2 የአላህ መልእክተኞች የተላኩት መለኮታዊ መፅሐፍት የወረዱት ለዚህ ዓላማ ነው። ዓላማቸው በእውነት መመለክ የሚገባው አላህ መሆኑን ለማፅናት ሲሆን ከርሱ ውጭ በሚመለከ ነገሮች ደግሞ ለመካድ ነው። አላህ እንዲህ ብሏል። “በዩሕዝቡም ሁሉ ውስጥ አላህን ተገዙ፤ ጣዖትንም ራቁ በማለት መልእክተኛን በእርግጥ ልከናል፤” (አል-ኒሕል፡36)

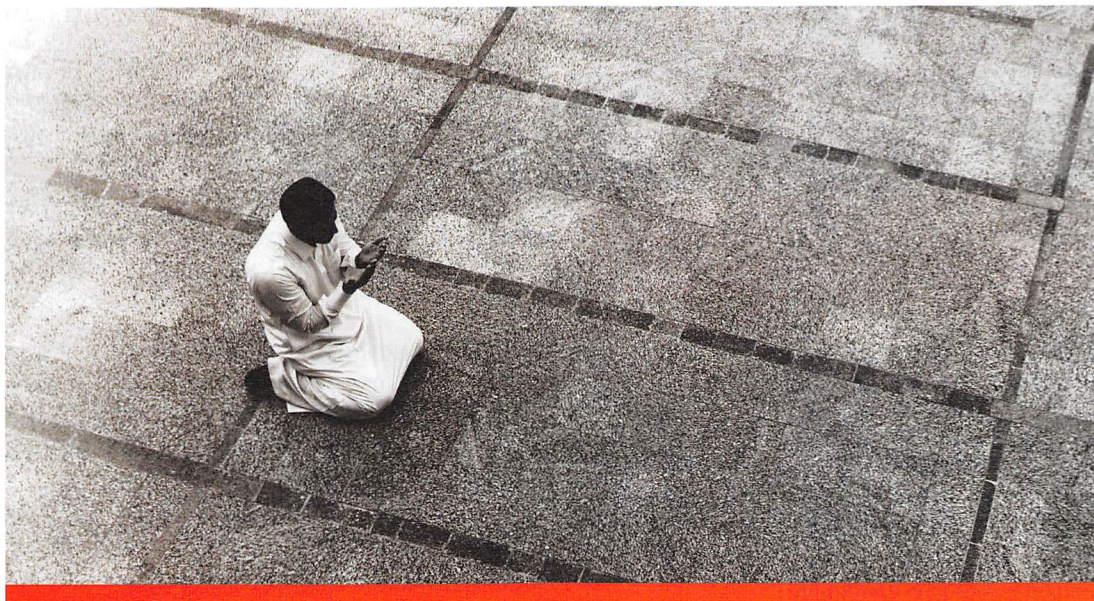
3 በሰው ልጅ ላይ የመጀመሪያው ግዴታ አላህን በብቸኝነት መግዛት ነው። የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) መግዛት ቢን

ጀበልን ወደ የመን ለሰበካ በላኩት ጊዜ ይህንኑ የሚያረጋግጥ ነገር ነግረውት ነበር። እንዲህ ነበር ያሉት... “የመፅሐፍቱ ባለቤት የሆኑ ህዝቦች ከርስቲያኖች /አይሁዶች/ ያጋጥሙሃል በመጀመሪያ ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም ወደ ሚለው ቃል ጥራቸው።” (አል-ቡኸሪ፡1389 መስሊም፡19)

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ.) ለማለት የፈለጉት “በሁሉም የአምልኮ ዓይነቶች አላህን ብቻ አምልኩ በላቸው።” ለማለት ነው።

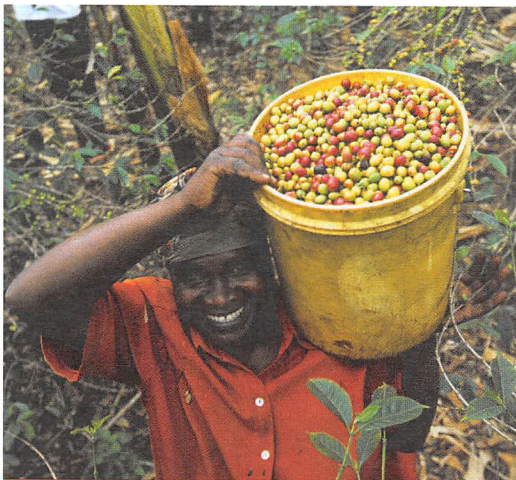
4 “ከአላህ በቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም” የሚለው ቃል ትክክለኛ ትርጉም፤ በአላህ አምላክነት ማመን ነው። አምላክ ማለት የሚመለከ ማለት ነው። ከአላህ በቀር በዕውነት የሚመለከ የለም። ማንኛውም የአምልኮ ዓይነት ከርሱ ውጭ ለማንም አናውልም።

5 በአላህ አምላክነት ማመን፤ አዕምሮ የሚመራው አሳማኝ የሆነ፤ አላህ የሁሉ ነገር ፈጣሪ፤ ባለቤትና አዘጋጅ ነው ብሎ የማመን ውጤት ነው።

> አምልኮ ማለት ምን ማለት ነው?

አምልኮ (ኢ.ባ.ዳ) ማለት፡- አላህ የሚወደውና የሚደሰትበት እንዲሁም ንግግሮችንና ተግባራትን ሁሉ የሚያጠቃልል ስም ሲሆን ሰዎች ይተገብሩት ዘንድ አላህ ያዘዘው ተግባር ነው። ይህ ተግባር እንደ ሶላት፣ ዘካ፣ ሐጅ ግልፅ ሊሆን ይችላል። ወይም ደግሞ አላህንና መልእክተኛውን (ሰ.ዐ.ወ.) እንደ መውደድ፣ አላህን እንደ መፍራት፣ በርሱ እንደመመካትና ከርሱ አርዳታን እንደመፈለግ ስውር ተግባር ሊሆን ይችላል። ሌሎችም አንደዚህ፡፡

> የአላህን ምንዳ መክፈል ዓላማ ያደረገ (ኒያ ያለው) ማንኛውም ተግባር እንደ አምልኮ (ዲባዳ) የሚቆጠር ሲሆን፣ በዚህ ተግባርም ምንዳ (አጅር) ይገኝበታል።

በሁሉም የህይወት ዘርፍ አላህን ስለማምለክ፡-

ወደ አላህ መቃረብን ዓላማው ያደረገ የማንኛውም አማኝ ሙእሚን ተግባር በአምልኮ ዲባዳ ውስጥ ይካተታል።

በእስልምና ሃይማኖት መሠረት አምልኮ በሶላት፣ በዳምና በመሳሰሉ የፀሎት ስነ-ሥርዓቶች የተገደበ ነገር አይደለም። ይልቁንም ማንኛውም ዓይነት ጠቃሚ ተግባር መልካም የሆነን ዓላማ (ኒያ) እስካነገበ ድረስ፣ የአምልኮ ተግባር እንደሆነ የሚቆጠር ሲሆን ተግባራውም አላህ ዘንድ ይመነዳበታል።

የአላህ ትዕዛዝ በአግባቡ ለመፈፀም ይቻል ዘንድ አካላዊ ጥንካሬ ለማግኘት በሚል ዓላማ አንድ ሙስሊም ቢመገብ፣ ቢጠጣና ቢተኛ አላህ ዘንድ ምንዳ ያገኝበታል።

ስለዚህ ሙስሊም ህይወቱን በሙሉ ለአላህ እያስገዛ ነው ማለት ነው። አላህን ለመቃዘዝ ሰውነቱ ይጠነክር ዘንድ ይመገባል። በዚህ ዓላማ በመመገቡ አላህን እያመለከ ነው። ከአመንዝራት ራሱን ለመጠበቅ በሚል ዓላማ ትዳር ይመሰርታል። ጋብቻው በራሱ የአምልኮ ተግባር ይሆንላታል። ልክ እንደዚሁ ዓላማው ተመሳሳይ እስከሆነ ድረስ ንግዱ፣ ሥራው፣ ቢዝነሱ ሁሉ አምልኮ ይሆንላታል። እውቀት መፈለጉ፣ መመራመሩ፣ መፈለሰፉ፣ መፍጠሩ ሁሉ እንደ አምልኮ ይቆጠርላታል።

አንዲት እንስት ባልዋን፣ ልጆቿንና ቤቷን መንከባከቧ በርሱ የአምልኮ ተግባር ይሆንላታል።

በሁሉም የህይወት ዘርፍ የሚከናወኑ ጠቃሚ ተግባራት በሙሉ መልካም ዓላማና ዕቅድን መነሻ አድርገው እስከተፈፀሙ ድረስ እንደ አምልኮ ተግባር ይቆጠራሉ።

አምልኮ (ዲባዳ) ሰው የተፈጠረበት ዓላማ ነው፡-

አላህ እንዲህ ይላል... “ጋኔንና ሰውንም ሊገዝኝ እንጅ ለሌላ አልፈጠርኳቸውም። ከነርሱም ምንም ሲሳይ አልፈልግም፤ ሊመግቡኝም አልኻም። አላህ እርሱ ሲሳይን ሰጪ የብርቱ ኃይል ባለቤት ነው።” (አል- ዛሪያት፡56-58)

አላህ ሰውንም ሆነ ጋኔን የፈጠረበት ጥበብ እርሱን ይግዝዙ ዘንድ እንደሆነ ተናግሯል። እነዚህ ፍጥረታት አላህን የሚግዝቱት ለራሳቸው ጥቅም እንጂ አላህ ከእነርሱ ጥቅም ፈላጊ ሆኖ አይደለም።

ሰው የተፈጠረበትን መለኮታዊ ይህን ዓላማ ዘንግቶ በዓለማዊ ህይወት ውስጥ ሰጥሞ ከቀረ፣ በዚህ ምድር ላይ ካሉ ሌሎች ፍጥረታት የሚለየው ምንም ነገር አይኖርም ማለት ነው። እንስሳቶች ከሰው በተቃራኒ በቀጣዩ ዓለም ስለሰሩት ሥራ አይጠየቁም እንጂ እነርሱም ይበላሉ፣ ይጠጣሉ፣ ይፈነጥዛሉ።

አላህ እንዲህብሏል... “... እነዚያም የካዱት (በቅርቡቱ ዓለም) ይጠቀማሉ፤ እንስሳዎችም እንደሚበሉ ይበላሉ እሳትም ለነርሱ መኖሪያቸው ናት።” (ሙሐመድ፡12)

ተግባርና ዓላማቸው ከእንስሳ ጋር ተመሳስሏል። ነገርግን ከእንስሳ የሚለያቸው በመጨረሻው ቀን የስራቸውን ውጤት ማግኘታቸው ነው። ይህ የሆነበት ምክንያትም ምንም ከማያውቁት እንስሳት በተለየ አዕምሮ ያላቸው፤ የሚገነዘቡና የሚያውቁ በመሆናቸው ነው።

የአምልኮ (ዲባዳ) መሠረቶች

አላህ እንተገብረው ዘንድ ያዘዘን አምልኮ በሁለት ዋና ዋና መሠረቶች ላይ የተገነባ ነው።

አንደኛ፦ ሙሉ የሆነ ፍራቻና መተናነስ።

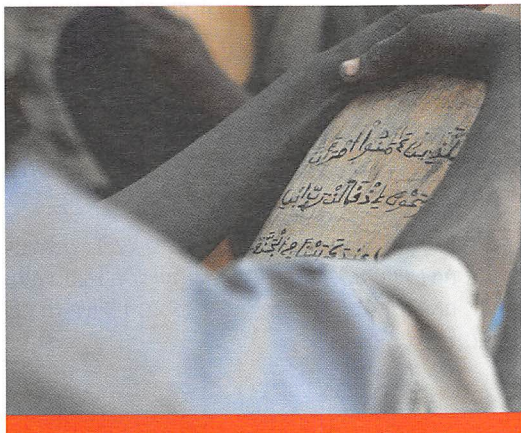
ሁለተኛ፦ ሙሉ የሆነ ውዴታን ለአላህ ማዋል።

አላህ በባሮቹ ላይ ግዴታ ያደረገው አምልኮ፤ ለአላህ ብቻ የሚውል ሙሉ የሆነ ፍራቻ፤ መተናነስና ዝቅ ማለትን በውስጡ ያካተተ ከመሆኑ ጎን ለጎን ሙሉ የሆነ ውዴታና ክጃሎትን ለአላህ ብቻ ማዋልን ይጠይቃል።

ስለሆነም ልክ ምግብን ወይም ገንዘብን እንደምንወደው ሁሉ አላህንም ፍራቻና መተናነስን ባላካተተ አኳኋን የምንወደው ከሆነ አምልኮ አይባልም።

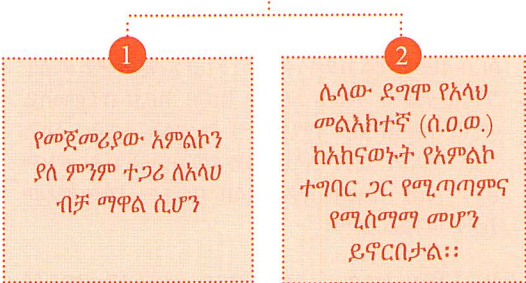
ልክ እንደዚሁ አውሬና ጨቋኝ መንግስትን እንደምንፈራው ሁሉ አላህንም ውዴታን ባላጎዳኝ አኳኋን የምንፈራው ከሆነ ከአምልኮ አይቆጠርም።

ሆኖም ግን በስራችን ውስጥ ውዴታንና ፍራቻን ካቆራኝን ትክክለኛ አምልኮን አስገኝተናል። አምልኮ ደግሞ ሊውል የሚገባው ለአላህ ብቻ ነው።

የአምልኮ ቅድመ ሁኔታዎች፦

አምልኮ የተስተካከለና አላህ ዘንድ ተቀባይነት ያለው እንዲሆን ከተፈለገ ሁለት ቅድመ ሁኔታዎችን ማሟላት ይኖርበታል።

አላህ እንዲህ ብሏል “አይደለም እርሱ በጎ ሰሪ ሆኖ ፊቱን ለአላህ የሰጠ ሰው ለእርሱ በጌታው ዘንድ ምንዳው አለው፤ በእርሱም ላይ ፍርሃት የለባቸውም እነሱም አያዝኑም።” (አል-ብቀራህ፡112)

በዚህ አንቀፅ ውስጥ “ፊቱን ለአላህ የሰጠ ሰው” ማለት፤ የአላህን እንድንት በተግባር ያረጋገጠና አምልኮን ለእርሱ ብቻ ያጠራ ማለት ነው። “በጎ ሰሪ ሆኖ” የሚለው ደግሞ፤ የአላህን ህግና የመልእክተኛውን (ሰ.ዐ.ወ.) አርዳያነት የሚከተል ማለት ነው።

ሥራን ከመልእክተኛው (ሰ.ዐ.ወ.) ሰንና (መንገድ) ጋር ማጣጣም ማለት እንደ ሶላት፤ ያምና አላህን ማውሳት የመሳሰሉት ተግባራትን እርሳቸው ባከናወኑት መሠረት መፈፀም ማለት ነው።

ነገር ግን ሌሎች የዕለት ተዕለት ተግባራትን ለጥሩ ዓላማ (ኒያ) እስካከናወናቸው ድረስ ከአምልኮ ተግባራት ተርታ የሚመደቡ ቢሆንም፤ ከአላህ መልእክተኛ ሰንና ጋር የግድ እንዲጣጣሙ ማድረግ አይጠበቅብንም። ባይሆን መጠንቀቅ የሚኖርብን ሽሪዓውን የሚቃረን ሐራም ነገር ላይ ላለመውደቅ ነው። ለምሳሌ አንድ ሰው የአላህን ትዕዛዝ ለመተግበር ጠንካራ ያደርገው ዘንድ ስፖርት ቢሰራ ወይም የቤተሰቡንና የልጆቹን ወጪ ለመሸፈን ስራ ቢሰራ ኒያውን እስካሳመረ ድረስ እንደ አምልኮ ተግባር ቢቆጠርለትም ከሱንና ጋር እንዲጣጣም ማድረግ ግዴታ አይደለም።

> ሺርክ (የአምልኮ ተግባርን ከአላህ ወጪ) ላለ አካል ማጋራት

- ሺርክ በአላህ አምላክነት ላይ ያለንን እምነት የሚገረር ነገር ነው። በአላህ አምላክነት ማመንና የአምልኮ ተግባራትን ለርሱ ብቻ ማዋል ከታላላቅና ወሳኝ ከሆኑ ግዴታዎች ውስጥ ግንባር ቀደሙ መሆኑ እርግጥ ከሆነ፤ ከዚህ በተመሳሳይ መልኩ ለአላህ ብቻ የሚገባውን የአምልኮ ተግባር ለሌላ አካል ማጋራት ደግሞ አላህ ዘንድ የወንጀሎች ሁሉ ቁንጮ ነው። ንስሃ ካልገቡ በቀር አላህ በፍፁም የማይምረው ብቸኛ ወንጀል ነው።

አላህ እንዲህ ይላል... “አላህ በርሱ ማጋራትን በፍፁም አይምርም፤ ከዚህ ሌላ ያለውንም ኅጢአት ለሚሻው ሰው ይምራል። በአላህም የሚያጋራ ሰው ታላቅን ኃጢአት በእርግጥ ቀጠፈ።” (አል-ኒሳአ:48)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) አላህ ዘንድ ከወንጀሎች ሁሉ ታላቁ ምን እንደሆነ ሲጠየቁ “አላህ ፈጥሮህ ሳለ ለርሱ ተጋሪ ማድረግህ ነው” በማለት መልሰዋል። (አል-ቡኸር: 4207 / ሙስሊም: 86)

- * በአላህ ማጋራት ስራን በሙሉ ከንቱና ውድቅ ያደርጋል። አላህም እንዲህ ብሏል። “...ባራኝም ኖሮ ይሠሩት የነበሩት ከነርሱ በታበሰ ነበር።” (አል-አንሞም:88)

በአላህ አጋርቶ ንስሃ ሳይገባ የሞተ ሰው ዕጣፈንታው ዘላለም በጀሃነም እሳት መቀጣት ይሆናል። አላህ እንዲህ ብሏል፡ “...እነሆ! በአላህ የሚያጋራ ሰው አላህ በርሱ ገነትን በእርግጥ እርም አደረገ፤ መኖሪያውም እሳት ናት፤ ለበዳዮችም ምንም ረዳቶች የሏቸውም።” (አል-ማኢዳህ:72)

ሺርክ ሁለት ዓይነት ናቸው። ታላቅና ታናሽ

- 1 **ታላቁ ሺርክ፡-** ይህ ማለት አንድን የአምልኮ (ዲባዳ) ዓይነት ከአላህ ወጪ ላለ አካል አሳልፎ መስጠት ማለት ነው። አንድ አላህ የሚወደውን ንግግርም ሆነ ተግባር ለአላህ ብቻ ካዋልነው አንድነቱን አፀደቅን ወይም አመንበት ማለት ነው። ይህን ተግባር ከርሱ ሌላ ለሆነ አካል ካዋልነው ደግሞ፤ ከደነዋል አጋርተንበታል።

ለእንዲህ ዓይነቱ የሺርክ ተግባር ምሳሌን መጥቀስ እንችላለን። ከአላህ ወጪ ያለን አካል ከህመም እንዲያሸረን፤ ሲሳይን እንዲያሰፋልን ከጠየቅነውና ከለመንነው በታላቁ የሺርክ ተግባር ላይ ወድቀናል ማለት ነው። ከአላህ ወጪ ለሆነ ነገር ብንሰግድ ወይም በርሱ ላይ ብንመከም እንደዚያው ነው።

አላህ እንዲህ ይላል ... “ኔታችሁም አለ፡- ለምኑኝ አቀበላችኋለሁና፤ እነዚያ እኔን ከመገዛት የሚከሩት ተዋራጆች ሆነው ገሃነምን በእርግጥ ይገባሉ።” (አል-ሙአሚን:60)

እንዲህም ይላል ... “... ምእምናንም እንደ ሆናችሁ በአላህ ላይ ተመኩ አሉ።” (አል-ማኢዳህ:23)

ሌላ ሱራ ላይም እንዲህ ብሏል...“ለአላህም ስገዱ ተገዙትም።” (አል ነጅም: 62)

እነዚህን ተግባራት ከአላህ ሌላ ላለ አካል ያዋለ ሰው አጋሪ እንዲሁም ከሃዲ ይሆናል።

2

ትንሹ ሺርክ፡- ይህ ደግሞ ወደ ታላቁ ሺርክ ሊያደርስ የሚችል ንግግር ወይም ተግባር ነው። ትንሹ ሺርክ ታላቁ ሺርክ ላይ ሊጥል ይችላል።

ለዚህኛው የሚሆን ምሳሌ መጥቀስም ይቻላል፡- ሰው አንዲያይለት በማስብ ሶላትን ማስረዘም ወይም ሰዎች እንዲያደንቁት በማስብ ቁርኣን ሲያነብ ወይም አላህን ሲዘክር ድምፁን ማድረግና የመሳሰሉትን መጥቀስ ይቻላል። የአላህ መልእክተኛ (ሰ.ዐ.ወ.) “እኔ ለእናንተ በጣም ከምፈራላችሁ ነገር ውስጥ አንዱ ትንሹ ሺርክ ነው።” በማለት ሲናገሩ ሰሃቦችም “አንቱ የአላህ መልእክተኛ ትንሹ ሺርክ ምንድን ነው?” በማለት ጠየቁቸው። እርሳቸውም “የይዩልኝ ስራ ነው።” በማለት መልስ ሰጡ (አህመድ:2363)

ሆኖም ግን ፍፁም ለሰው ተብሎ የሚደረግ የአምልኮ ተግባር ሶላትም ሆነ ያም የመናፍቅ ሥራ ነው። እንዲህ ያለው ተግባር ከእስልምና ሃይማኖት ወጪ የሚያደርግ ታላቅ የሺርክ ተግባር ነው።

ከሰው መፈለግና ሰውን አንዳንድ ነገር መጠየቅ የሺርክ ተግባር ነውን?

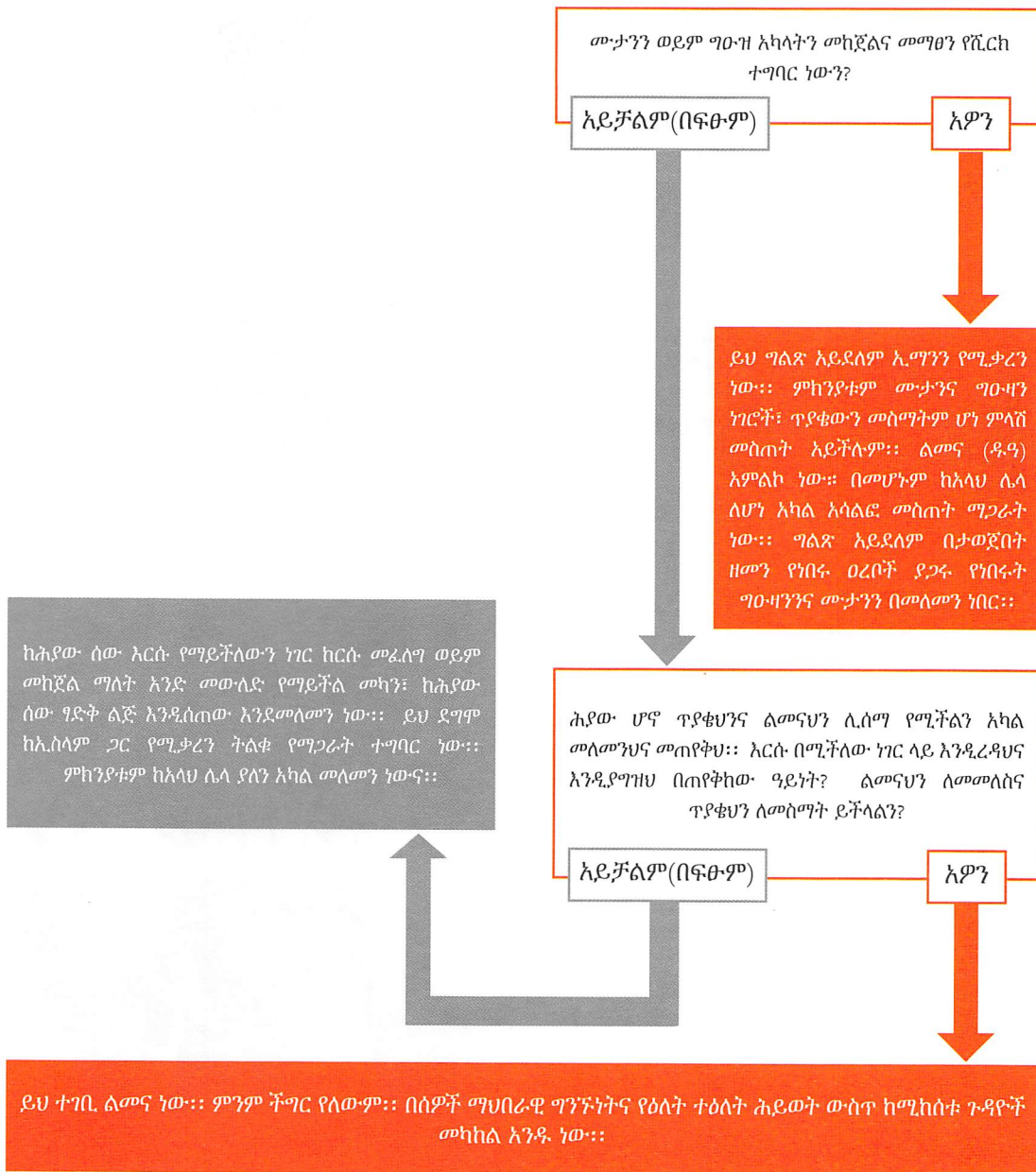
የእስልምና ሃይማኖት የተደነገገው የሰውን አዕምሮ ከንቱ ከሆኑ እምነቶች ነፃ ለማውጣት ነው። የተደነገገው የሰው ልጅ ከአላህ ውጪ ላለ አካል ዝቅ እንዳይል ነው።

ለሙታንም ሆነ ግዑዝ ለሆኑ አካላት ዝቅ ብሎ በመተናነስ ፍላጎትን መጠየቅ ህገ-ወጥ የሆነ ተግባር ነው። ይህ ከንቱ እምነትና ሺርክ ነው።

ነገር ግን አጠገባችን ያለንና ህይወት ያለውን ሰው አቅሙ የሚችለውን ነገር እንዲያደርግልን ብንጠይቀው ወንጀል አይደለም። ለምሳሌ ውሃ ውስጥ የሰጠመ ሰው ህይወቱን ያተርፈው ዘንድ ሰውን መጠየቁ፣ ወይም አንድ ሰው ዱዓ እንዲያደርግልን ብንጠይቅ እስልምና የሚፈቅደው ህጋዊ ተግባር ነው።

> በህይወት ያለና አጠገባችን የሆነን ሰው አቅሙ የሚፈቅደውን ነገር እንዲያደርግልን ብንጠይቀው፣ አንደ የዕለት ውሎ የሚቆጠር ህጋዊ የሆነ ተግባር ነው።

> በአላህ ስሞችና ባህሪያት ማመን፡-

ይህ ማለት፤ አላህ በመፅሐፉ ውስጥ ወይም መልእክተኛው በስሱናቸው ያፀደቁትንና አላህ እራሱን የሰየመበትን ስም እንዲሁም ማንነቱን የገለፀበትን ባህሪ ለአላህ በሚገባው መልኩ ማመን ማለት ነው፡፡

ከጉድለት የጠራ የሆነው አላህ ምርጥ የሆኑ ስሞችና መላኮ የሆኑ ባህሪያት አሉት፡፡ በስሙም ሆነ በባህሪያቱ ፍፁም አምሳያ የሌለው ጌታ ነው፡፡ እንዲህ ይለናል “የሚመስለው ምንም ነገር የለም እርሱም ሰሚው ተመልካቱ ነው፡፡” (አል-ሹራ፡11)

አላህ በሁሉም ስሞቹና ባህሪያቱ ከየትኛውም ፍጡር ጋር ፍፁም የማይመሳሰልና የጠራ ነው፡፡

ከአላህ ስሞች ውስጥ የተወሰኑት፡-

አላህ እንዲህ ይላል “እጅግ በጣም ርኅሩኅ በጣም አዛኝ” (አል-ፋቲሐ፡3)

አላህ እንዲህ ይላል “እርሱም ሰሚው ተመልካቱ ነው፡፡” (አል-ሹራ፡11)(አል-ሹራ፡11)

አላህ እንዲህ ይላል “እርሱም አሸናፊው ጥበበኛው ነው፡፡” (ሉቃ፡9)

አላህ እንዲህ ይላል “አላህ ከርሱ በቀር ሌላ አምላክ የለም፤ ሕያው ራሱን ቻይ ነው፤” (አል-በቀራህ፡255)

አላህ እንዲህ ይላል “ምስጋና ለአላህ ይገባው የዓለማት ጌታ ለሆነው፡፡” (አል-ፋቲሐ፡2)

በአላህ ስሞችና ባህሪያት የማመን ፍሬዎች፡-

- 1 ኃያሉ አላህን ያሳውቀናል፡- በአላህ ስሞችና ባህሪያት ያመነ ሰው ስለ አላህ ያለው እውቀት ይጨምራል፡፡ በአላህ ላይ ያለው እርግጠኛ እምነትም ይጨምራል፡፡ ስለ አላህ አንድነት ያለው ዕምነት ይጠነክራል፡፡ የአላህን ስሞችና ባህሪያት ያወቀ ሰው፥ ቀልቡ በአላህ ታላቅነት፥ ውዴታና አክብሮት መሞላቱ የግድ ነው፡፡
- 2 አላህን በስሞቹ ማወደስ እንችላለን፡፡ ይህ ምርጥ ከሆኑ የዚክር (የውዳሴ) ዓይነቶች ውስጥ ይካተታል፡፡ አላህ እንዲህ ይላል... “እናንተ ያመናችሁ ሆይ! አላህን ብዙ ማውሳትን አውሱት፡፡” (አል-አሕዛብ፡ 41)
- 3 ስምና ባህሪውን ካወቅን፥ በስሞቹና በባህሪያቱ ልንማፀነው እንችላለን፡፡ አላህ እንዲህ ይላል “ለአላህም መልካም ስሞች አሉት ስትፀልዩም በርሷም ጥሩት” (አል-አፅራፍ፡ 180) በምሳሌ ለማስረዳት ያህል፡- አንተ ሲሳይን ሰጪ ሆይ! ሲሳይን ስጠኝ፡፡ አንተ ይቅር ባይ ሆይ! ይቅር በለኝ፡፡ አንተ አዛኝ ሆይ! እዘንልኝ... ማለት እንችላለን፡፡

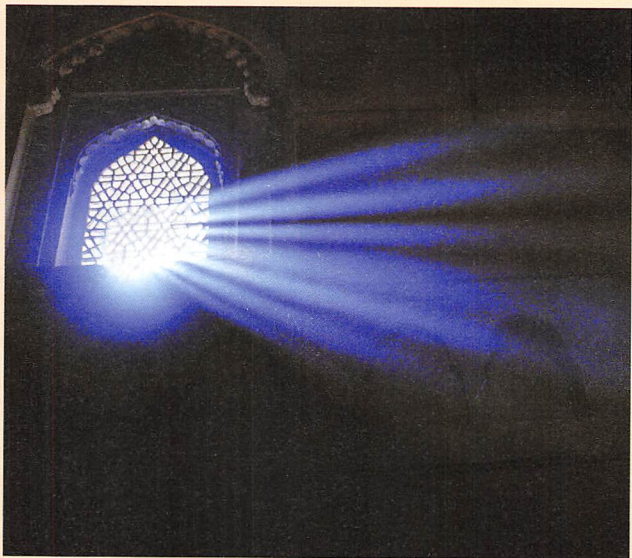
ከፍ ያሉ የእምነት ደረጃዎች፡-

እምነት የተለየ ደረጃዎች አሉት፡፡ የአንድ መስሊም እምነት መዘንጋቱንና ሐጢአቱን መነሻ አድርጎ ሊቀንስ ይችላል፡፡ ልክ እንደዚሁ ለአላህ ባለው ታዛዥነት፥ አምልኮና ፍራቻ ልክ እምነቱ ይጨምራል፡፡

የእምነት ከፍተኛው ደረጃ ሽሪዓው እንዳለው «ኢህሣን» በሚል ይተወቃል፡፡ ስለ «ኢህሣን» ምንነት ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ.) እንዲህ ሲሉ ገልፀውታል... “አንተ ባታየው እንኳ እርሱ ያይሃልና፥ አላህን ስትገዛው እያየኸው እንደምትገዛው ሆነህ ተገዛው፡፡” (አል-ቡሽራ፡50 መስሊም፡8)

ቆመህም ሆነ ተቀምጠህ፥ በደስታም ሆነ በሃዘን ወቅት በአጠቃላይ በሁሉም ሁኔታ ውስጥ ሆነህ አላህን ማስታወስ ይኖርብሃል፡፡ አላህ ምንግዜም በቅርበት ይመለከትሃል፡፡ እየተመለከተህ መሆኑን ካወቅህ ወንጀል አትፈፅምም፡፡ እርሱ ካንተ ጋር መሆኑን የምታውቅ ከሆነ ፍርሃትም ሆነ ተስፋ መቁረጥ አይቆጣጠሩህም፡፡ በእርግጥ አላህን በሰላትህና በዱዓህ እያናገርከው ብቸኝነት ሊሰማህ አይችልም፡፡

የሰወርከውንም ግልፅ ያደረግከውንም አላህ እንደሚያውቅ እየተገነዘብክ ነፍስህ ወደ ኃጢአት ልትገፋፋህ አትችልም፡፡ ኃጢአት ላይ ተዳልጠህና ተሳስተህ ከወደቅህ ደግሞ ወደ አላህ በመመለስ ምህረቱን ትማፀነሃለህ እርሱም ይምርሃል፡፡

አላህን የማመን ፍሬዎች፡-

- 1 | አላህ ከፉ ነገሮችን ሁሉ ለምእመናን ይከላከልላቸዋል፡፡ ከጭንቅ ያድናቸዋል፡፡ ከጠላቶቻቸው ሴራም ይጠብቃቸዋል፡፡ አላህ እንዲህ ይላል “አላህ ከነዚያ ካሙኑት ላይ ይከላከልላቸዋል፡፡” (አል-ሐጅ ፡ 38)
- 2 | በአላህ ላይ የሚኖረን እምነት መልካም የሆነን ህይወት፣ ደስታንና ፍስሃን ያጎናፅፋል፡፡ አላህ እንዲህ ይላል ... “ከወንድ ወይም ከሴት እርሱ አማኝ ሆኖ በጎን የሠራ መልካም ኑሮን በእርግጥ እናኖረዋለን፤” (አል-ኒሕል፡97)
- 3 | እምነት ነፍስን ከከንቱ እምነቶች ፅዱ እንዲሆን ያደርጋል፡፡ በአላህ የሚያምን ሰው፣ ጉዳዩን ሁሉ ለአንድ አላህ ብቻ ይተዋል፡፡ እርሱ የዓለማት ጌታ ነው፡፡ እርሱ እውነተኛ አምላክ ነው፡፡ ከርሱ ሌላ እውነተኛ አምላክ የለም፡፡ በአላህ የሚያምን ሰው ፍጡርን አይፈራም፡፡ ማንንም ሰው በቀልቡ አይከጅልም፡፡ ከዚህም በላይ ከንቱና አላስፈላጊ ከሆኑ እምነቶች ራሱን ነፃ ያደርጋል፡፡
- 4 | የእማን ከፍተኛ ተፅዕኖ፡- የአላህን ውዴታ ያስገኛል፡፡ ጀነት ያስገባል፡፡ ቋሚና ዘላለማዊ ለሆነ የፀጋ ስኬት ያበቃል፡፡ ሙሉ የአላህ እዝነትን ያስገኛል፡፡

> በመላእክት ማመን

በመላእክት የማመን ትርጓሜ

ይህ የመላእክትን መኖር፣ እነርሱ ከሰው ዘርም ከኢጋንንትም ዓለም ያልሆኑ የሰውር ዓለም ፍጡራን እንደሆኑ በቁርጠኝነት ማጽደቅ ነው። እነርሱ የተከበሩና አላህን ፈሪዎች ናቸው። አላህን ትክክለኛ የሆነ መገዛትን ይገዙታል። እርሱ ያዘዛቸውን በመፈፀም ያስተናብራሉ። በአላህ ላይ ፈፅሞ አያምጹም።

አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «(መላእክት) የተከበሩ ባሮች ናቸው። በንግግር አይቀድሙትም (ያለለውን አይሉም) እነሱም በትዕዛዙ ይሰራሉ።» (አል አንቢያ 26-27)

በእነሱ ማመን ከኢማን ስድስት መሠረቶች አንዱ መረት ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «መልክተኛው ከጌታው ወደርሱ በተወረደው አመነ፡ ምዕመናኖችም (እንደዚሁ) ሁሉም በአላህ በመላእክቱም በመጻሕፍትቱም በመልክተኞቹም.... አመኑ።» (አል ቀቀራ 285)

ኢማንን አስመልክተው ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ «በአላህ፣ በመላእክቱ፣ በመጽሐፍት፣ በመልዕክተኞች፣ በመጨረሻው ቀንና በክፉም በደጉም በአላህ ውሳኔ ልታምን ነው።» (ሙስሊም 8)

በመላእክት ማመን ምንን ያካትታል?

1

በመኖራቸው ማመን፡ እነርሱ የአላህ ፍጥረታት እንደሆኑ እናምናለን። በተጨማሪም ያሉ ናቸው። አላህ የፈጠራቸው ከብርሃን ነው። እርሱን በመገዛትና በመታዘዝ ላይ አግርቷቸዋል።

2

ከእርሱ መካከል እንደ ጁብሪል (ዐ.ሰ) በሰሙ ያወቅነውን እስከነሰሙ እናምናለን። በስማቸው ያላወቅነውናቸውንም በጥቅሉ እናምንባቸዋለን።

3

ከባህሪያቸው በምናውቀው ማመን። ከባህሪያቸው መካከል፡

❖ እነርሱ የሰውር ዓለም ፍጥረታት መሆናቸው። ለአላህ የሚገዙ ፍጡራን ናቸው። ከቶም የጌትነትም ሆነ የአምላክነት ባህሪ የላቸውም። እንደውም እነሱ አላህን ለመታዘዝ ሙሉ በሙሉ የተገሩ የአላህ ባሮች ናቸው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ ያዘዛቸውን በመጣስ አያምጡም። የሚታዘዙትንም ሁሉ ይሰራሉ።» (አል ተህሪም 6)

❖ የተፈጠሩት ከብርሃን ነው። ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ «መላእክት ከብርሃን ተፈጠሩ።» ሙስሊም 2996

❖ ከንፎች አሏቸው። አላህ (ሱወ) ለመላእክት ከንፍን እንዳደረገ ተናግሯል። የከንፎቻቸው ብዛት ይበላላል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ምስጋና ሰማያትንና ምድርን ፈጣሪ፣ መላእክትን ባለ ሁለት ሁለት፣ ባለ ሦስት ሦስትም፣ ባለ አራት አራትም ከንፎች የኾኑ መልክተኞች አድራጊ ለኾነው አላህ ይገባው፤ በፍጥረቱ ውስጥ የሚሻውን ይጨምራል፤ አላህ በነገሩ ሁሉ ላይ ቻይ ነው።» (ፋጢር 1)

4

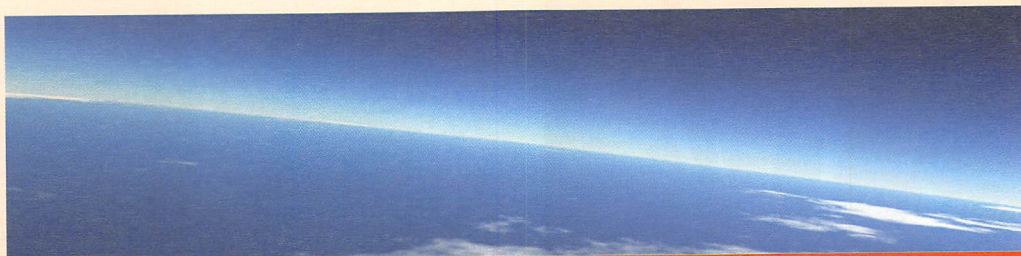
በአላህ ትዕዛዝ መሰረት እነርሱ ከሚያከናውኗቸው ስራዎቻቸው ባወቅነው ማመን፡፡ ከነርሱ መካከል፡-

- መለኮታዊ ራዕይን ወደ መልክተኞች በማምጣት የተወከለ አለ፡፡ እሱም ጂብሪል (ዐ.ሰ) ነው፡፡
- ነፍሱን በማውጣት የተወከለም አለ፡፡ እርሱም የሞት መልአክና ተባባሪዎቹ ናቸው፡፡
- መልካምም ሆነ እኩይ፣ የባሮችን ስራ መዝግቦ በማቆየት ወይም በመጠበቅ የተወከሉ አሉ፡፡ እነሱም የተከበሩ ፀሐፍት መላእክት ናቸው፡፡

በመላእክት የማመን ፍሬ ወይም ጥቅም፡፡

በመላእክት ማመን በሙሉም ሕይወት ውስጥ ትልቅ ጥቅም አለው፡፡ ከነኚህ ጥቅሞች መካከል የሚከተሉትን እንጠቅሳለን፡፡

- 1 የአላህን ልቅና፣ ኃይል፣ ሙሉዕነትና ችሎታ ያሳውቃል፡፡ የፍጥረታት ትልቅነት የፈጣሪያቸውን ትልቅነት ያሳያል፡፡ በመሆኑም አንድ ሙዕሚን በመላእክት በማመኑ ለአላህ የሚሰጠው ደረጃና ለርሱ ያለው ከበሬታ ይጨምራል፡፡ አላህ (ሱወ) ብዙ ክንፎች ያሏቸው መላዕክትን ከብርሃን የፈጠረ ነው፡፡
- 2 አላህን በመታዘዝ ላይ ጽናትን ያጎናጽፋል፡፡ መላዕክት ስራዎቹን በሙሉ እንደሚፅፉ የሚያምን ሰው፣ ይህ እምነቱ የአላህ ፍራቻ እንዲያደርግበት ያደርጋል፡፡ በይፋም ሆነ በድብቅ በአላህ ላይ እያምጽም፡፡
- 3 አንድ አማኝ በዚህ ሰፊ ዓለም ውስጥ አላህን የሚታዘዙ መላእክት አብረውት በተሟላና ባማረ መልኩ እንዳሉ በእርግጠኝነት በሚረዳ ጊዜ አላህን የመታዘዝ ትዕግስትን ይላበሳል፡፡ መላመድንና መረጋጋትን ያገኛል፡፡
- 4 ከመላእክት መካከል የሚጠብቋቸውና የሚከላከሉላቸው በማድረግ አላህ ለአደም ልጆች በቸረው ትኩረቱና ክትትሉ ማመስገን፡፡

> ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሰማይ በውስጡ ባሉት ፍጥረታት እንደተጨናነቀች ተናግረዋል፡፡ በውስጡ የሰንዝር ያክል ቦታ እንኳን ቢሆን የቆመ ወይም ያጎነበሰ፣ ሩኩዕ ያደረገ ወይም በግንባሩ የተደፋ፣ ሱጁድ ያደረገ መልአክ ቢኖር እንጂ ክፍት እንደማይሆን ተናግረዋል፡፡

> በመጽሐፍት ማመን

በመጽሐፍት የማመን ትርጓሜ

አላህ (ሱ.ወ) በመልክተኞቹ ላይ ወደ ባሮቹ ያወረዳቸው መጽሐፍት እንዳለው፤ እነኚህ መጽሐፍት በሙሉ የአላህ ቃልና ንግግር እንደሆኑ ማመን ነው። ለክብርና ልቅናው ተገቢ በሆነ መልኩ በርግጥ ተናግሯል። እነኚህ መጽሐፍት በውስጣቸው ለሰው ልጅ፤ ለሁለቱም ዓለም የሚሆን መመሪያና ብርሃን የያዙ እውነቶች ናቸው ማለትን በቁርጠኝነት ማረጋገጥ።

> የተከበረውን ቁርኣን መፃፍ የሚከናወነው ረቀቅ ባሉ ስርዓቶች መሰረት፤ በብቃትና በጥራት ነው።

በመጽሐፍት ማመን ከኢማን ማዕዘናት መካከል አንዱ ማዕዘን ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በአላህና በመልክተኛው፤ በዚያም በመልክተኛው ላይ ባወረደው መጽሐፍ፤ በዚያም ከበፊቱ ባወረደው መጽሐፍ እመኑ።» (አል ኒሳእ 136)

አላህ (ሱ.ወ) በርሱ በመልዕክተኛው ላይ ባወረደው መጽሐፍ፤ በቁርኣን እንድናምን አዟል። ከቁርኣን በፊት በተወረዱ መጽሐፍት ማመንን አዟል።

ነቢዩ (ሰ.ወ) ኢማንን አስመልክተው እንዲህ ብለዋል፡ - «በአላህ፤ በመላእክቱ፤ በመጽሐፍቱ፤ በመልዕክተኞቹ፤ በመጨረሻው ቀንና በክፉም በደጉም በአላህ ውሳኔ ልታምን ነው።» (ሙስሊም 8)

በመጽሐፍት ማመን ምንን ያካትታል?

- 1 ከአላህ በትክክል የተወረዱ በመሆናቸው ማመን
- 2 የአላህ ቃል (ንግግር) መሆናቸውን ማመን
- 3 በነቢዮችን (ሰ.ወ) ላይ እንደተወረደው ቁርኣን፤ በሙሳ(ዐ.ሰ) ላይ እንደተወረደው ተውራት፤ በዒሳ(ዐ.ሰ) ላይ እንደተወረደው ኢንጂል ዓይነት አላህ በስም የጠራቸውን በስማቸው ማመን።
- 4 ከዜናዎቻቸው፤ በትክክልኛ ዘገባ የደረሱንን በእውነተኝነታቸው ማመን።

የቁርኣን ልዩ መግለጫዎች

የተከበረው ቁርኣን በነቢዮችንና በአርአያችን በመሐመድ (ሰ.ወ) ላይ የተወረደ የአላህ ቃል ነው። በመሆኑም ሙእሚን ይህን መጽሐፍ በእጅ ያልቀዋል። ድንጋጌዎቹን ለመተግበርና አንቀጾቹን እያስተነተነ ለማንበብ ይጥራል።

ይህ ቁርአን በቅርቡ ዓለም መመሪያችን፣ በመጨረሻው ዓለም የስኬታችን ሰበብ መሆኑ ብቻ ልዩ ለመሆን ይበቃዋል።

የተከበረው ቁርአን በርካታ መለያዎች አሉት። ከቀደሙት መለኮታዊ መጽሐፍት የሚነጥሉት የርሱ ብቻ የሆኑ የተለያዩ መገለጫዎችም አሉት። ከነዚህም መካከል፦

1 የተከበረው ቁርአን የአምላክን ድንጋጌ ማጠቃለያ የያዘ መሆኑ። በቀደምት መጽሐፍት ውስጥ ያለውን፣ አላህን በብቸኝነት የመገዛት ትዕዛዝን የሚያጠናክር ኾኖ ነው የመጣው።

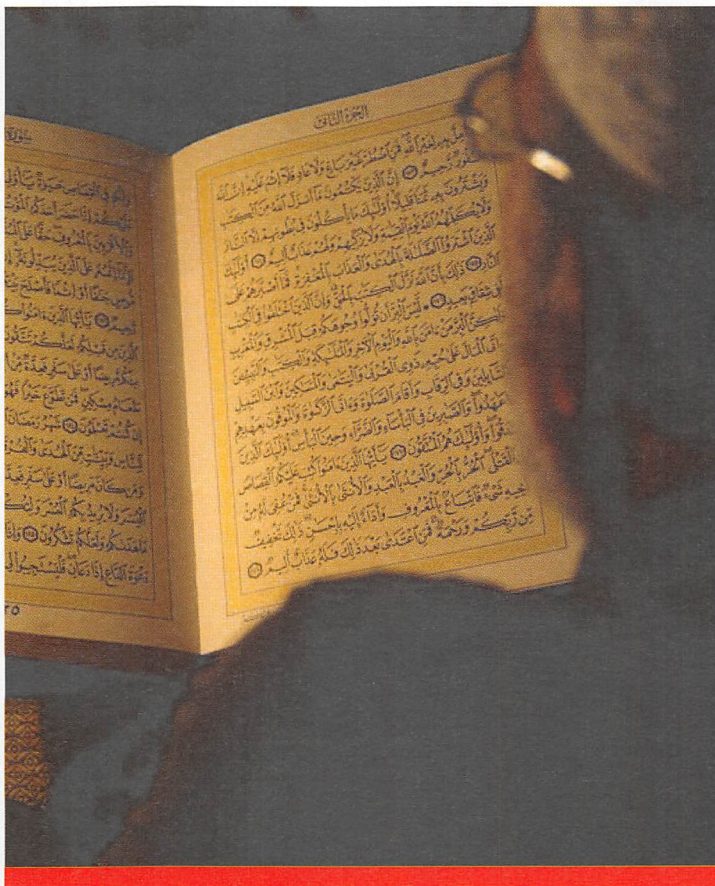
አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፦ «ወደ አንተም መጽሐፉን ከበፊቱ ያለውን መጽሐፍ አረጋጋጭና በርሱ ላይ ተጠባባቂ ሲኾን በውነት አወረድን» (አል ማሊዳ 48)

«ከበፊቱ ያለውን መጽሐፍ አረጋጋጭ» ማለት በቀደምት መጽሐፍት ውስጥ ከተነገሩ ዜናዎች፣ ከተላለፉ የእምነት አመለካከቶችና ጉዳዮች ጋር የሚስማማና የማይቃረን ማለት ነው። «በርሱ ላይ ተጠባባቂ» የሚለው ደግሞ ከርሱ በፊት የነበሩ መጽሐፍት ላይ የሚመስከርና በአደራ የሚጠብቅ ማለት ነው።

2 እነሆ የሰው ልጆች በሙሉ በቋንቋና በጎሳ መለያየታቸው እንዳለ ሆኖ፣ ዘመናቸው ምንም እንኳ ከቁርአን መወረድ በኋላ የመጣ ቢሆንም እርሱን የመከተል፣ እርሱ ያቀፈውን የመተግበር ግዴታ አለባቸው። ቀደምት መጽሐፍት ግን የተወረዱት ከዚህ ተቃራኒ በሆነ መልኩ ለተወሰኑ ሕዝቦችና በተወሰነ ዘመን ላይ ነበር። አላህ(ሱወ) እንዲህ ብሏል፦ «ይህም ቁርአን እናንተንና የደረሰውን ሰው ሁሉ በርሱ ላስፈራራበት ወደኔ ተወረደ (በል)።» (አል አንዓም 19)

3 አላህ (ሱወ) የተከበረውን ቁርአን የመጠበቁን ኃላፊነት ለራሱ አድርጎታል። በመሆኑም የመቀየር፣ የመደለዝ፣ የመከለስና የመበረዝ እጅ አልተሰነዘረበትም። ወደፊትም ለመቼውም አይዘረጋበትም። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፦ «እኛ ቁርአንን እኛው አወረድነው፤ እኛም ለርሱ ጠባቂዎቹ ነን።» (አል ሒጅር 9)

ስለሆነም በውስጡ ያሉ ዜናዎች በሙሉ ትክክለኛ ናቸው። ልንቀበለውም የግድ ይላል።

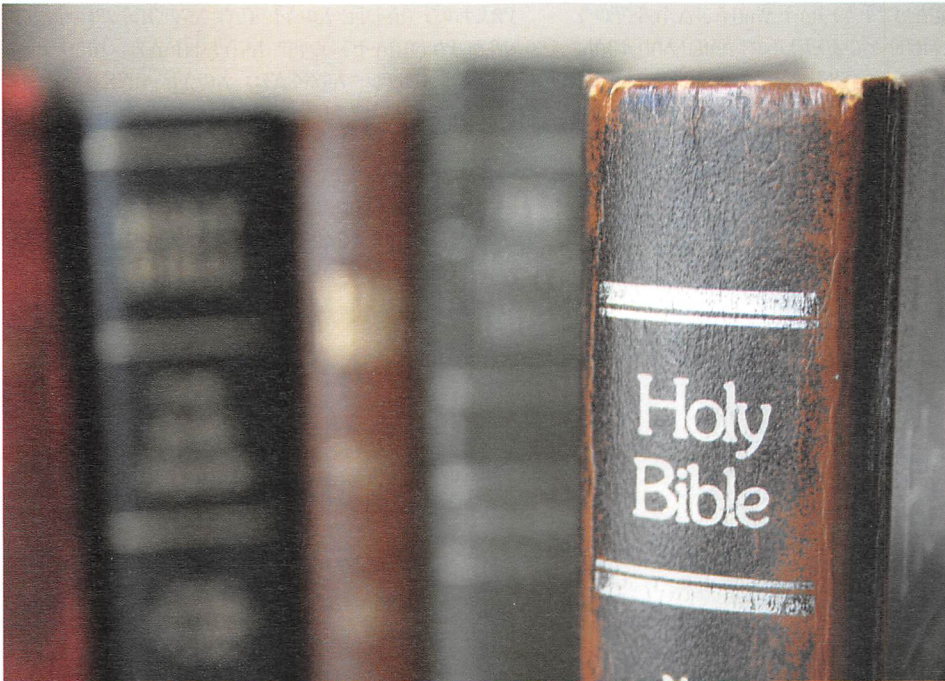

ቁርኣንን አስመልክቶ ያሉበን ግዴታ ምንድን ነው?

- * ቁርኣንን ልንወድ ይገባል። ደረጃውን ማለቅና እሱን ማክበርም ይገባል። እርሱ የፈጣሪ ንግግር ነው። ከንግግሮች ሁሉ ትክክለኛውና በላጩ እርሱ ነው።
- * ምዕራፎቹንና አንቀጾቹን በማስተንተን እርሱን ዘወትር ማንበብ አለብን። የቁርኣንን ተግሳጸት፣ ዜናዎችና ታሪኮች ልናስተነትን ይገባል። የሕይወታችንን ደካማና ጠንካራ ንግ ለመለየት ሕይወታችንን ለቁርኣን መስጠት አለብን።
- * ድንጋጌዎቹን ልንከተል፣ ትዕዛዞቻቸውንና ስርዓቶቹን ልንተገብር፣ እንዲሁም የሕይወታችን መመሪያ ልናደርገው ይገባል።

እመት ዓሊሻ(ረ.ዐ)፣ ስለ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ባህሪ በተጠየቁ ጊዜ፣ «ባህሪያቸው ቁርኣን ነበር።
« በማለት መልሰዋል። (አህመድ፡ 24601/መስሊም 746)

የሐዲሱ መልክት፣ ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ)፣ በነገሯቸውና በተግባራቸው የቁርኣንን ድንጋጌና ሕግጋት በመፈፀም የሚያሳዩ እንደነበሩ ይገልጻል። በርግጥም ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ለቁርኣን መመሪያ ሙሉዕ ተከታይነታቸውን አስመስከረዋል። እሳቸው ለእያንዳንዳችን ዓይነተኛ ተምሳሌታችን ናቸው። አላህ (ሰ.ወ) እንዲህ ብሏል፦ «ለናንተ አላህንና የመጨረሻውን ቀን የሚከፈል ለኾነ ሰው አላህንም በብዙ ለሚያወሳ፣ በአላህ መልክተኛ መልካም መከተል አላችሁ።» (አል አህዛብ 21)

> አንድ ሙስሊም ተውራትና ኢንጂል ከአላህ ዘንድ የተወረደው እንደነበሩ ያምናል። ነገር ግን በርካታ ቅዳራዎችና ድለዘዎች የተካሄደባቸው በመሆኑ ከቁርአንና ከሰናጋር የሚጣጣመውን ኢንጂል በውስጣቸው ያለውን አንዱንም እውነት ብሎ አይቀበልም።

በቀደምት መጽሐፍት ውስጥ ስላለ ነገር ሊኖረን የሚገባ አቋም ምንድን ነው?

አንድ ሙስሊም፣ በነብዩላህ ሙሳ(ዐ.ሰ) ላይ የተወረደው ተውራት፣ በነብዩላህ ዒሳ(ዐ.ሰ) ላይ የተወረደው ኢንጂል፣ በትክክል ከአላህ ዘንድ የተወረዱ እንደነበሩ ያምናል። ሁለቱም በውስጣቸው ለሰው ልጆች ለዚህ ዓለምና ለወዲያኛው ዓለም ሕይወታቸው መመሪያና ብርሃን የያዙ፣ ተግሳጸትን እንዲሁም ድንጋጌዎችንና ዜናዎችን አቅፈው የነበሩ መሆናቸውን ያምናል።

ነገር ግን አላህ (ሱወ) በቁርአን ውስጥ የመጽሐፍት ባለቤት የሆኑት አይሁዶችና ክርስቲያኖች፣ መጽሐፍታቸውን እንደበረዙና እንዳበላሹ፣ ከመጽሐፍ ያልሆነን ነገር በውስጡ እንደጨመሩ፣ ከነበረውም እንደቀነሱ ነግሮናል። በመሆኑም በወረዱበት ይዘት ላይ አልቆዩም።

አሁን ያለው ተውራት፣ በሙሳ(ዐ.ሰ) ላይ የተወረደው ተውራት አይደለም። ምክንያቱም አይሁዶች አጣመውታል፤ ለውጠውታል። በርካታ ድንጋጌዎችን ተጫውተውታል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከዚህ አይሁዳውያን ከሆኑት ሰዎች ንግግሮችን ከሰፍራዎቹ የሚያጣምሙ አሉ።» (አል ኒሳአ 46)

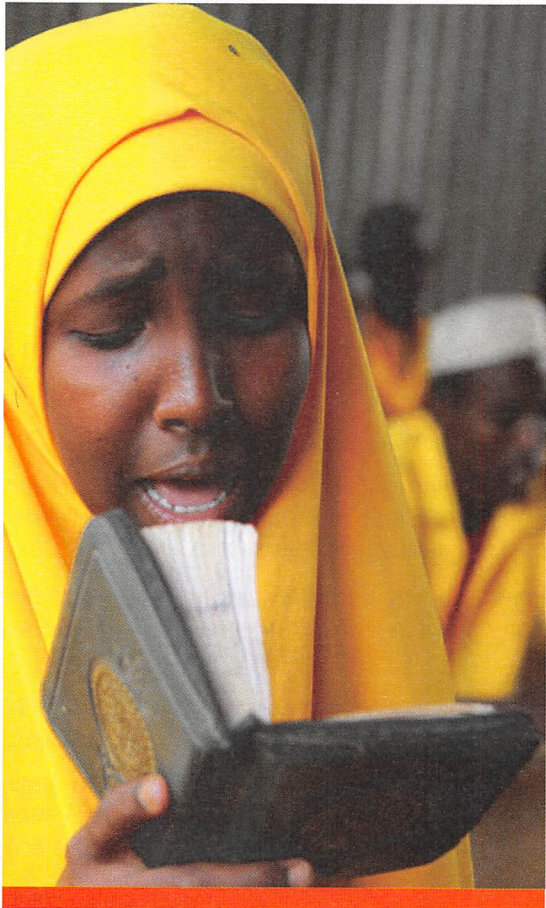
አሁን ያለው ኢንጂልም ቢሆን በዒሳ(ዐ.ሰ) ላይ የተወረደው ኢንጂል አይደለም። ክርስቲያኖችም ኢንጂልን አጣመውታል። በርካታ በውስጡ የነበሩ ድንጋጌዎችን ለውጠዋል። አላህ (ሱወ) ክርስቲያኖችን በማስመለከት እንዲህ ብሏል፡- «ከነሱም እርሱ ከመጽሐፉ ያላደለ ሲኾን ከመጽሐፉ መኾኑን እንድታስቡ በመጽሐፉ ምላሶቻቸውን የሚያጣምሙ ክፍሎች አሉ። እርሱ ከአላህ ዘንድ ያልኾነ ሲኾን እርሱ ከአላህ ዘንድ ነውም ይላሉ። እነርሱ የሚያውቁ ሲኾኑም በአላህ ላይ ውሸትን ይናገራሉ።» (አል ዒምራን 78)

«ከነዚያም እኛ ክርስቲያኖች ነን ካሉት የጠበቀ ቃል ኪዳናቸውን ያዝን። በርሱም ከታዘዙበት ነገር ፈንታን ተወ፤ ስለዚህ እስከ ትንሳኤ ቀን ድረስ በመካከላቸው ጠብንና ጥላቻን ጣልንባቸው አላህም ይሰሩት የነበሩትን ሁሉ በእርግጥ ይነግራቸዋል።» (አል ማኢዳ 14)

ዛሬ በመጽሐፍት ባለቤቶች እጅ የሚገኘው፤ ተውራትንና ኢንጂልን አካቷል ብለው የሚያምኑበት መጽሐፍ ቅዱስ፤ በውስጡ በርካታ ብለሾ የእምነት አመለካከቶችንና ትክክለኛ ያልሆኑ ዜናዎችን፤ እንዲሁም የውሾት ትረካዎችን ይዟል። ስለሆነም ከዚህ መጽሐፍ ውስጥ ቁርኣን ወይም ትክክለኛ የሐዲስ ዘገባ እውነትነቱን

ያጸደቀውን በስተቀር እውነት ብለን አናምንበትም። ቁርኣንና ሀዲስ ያስተባበሉትን ደግሞ እናስተባብላለን። ከዚህ ውጭ የሆነውን በዝምታ እናልፋለን። እውነት ብለን አናጸድቅም ውሾት ነው ብለንም እናስተባብላለን።

እንዲህ ከመሆኑም ጋራ፤ አንድ መስሊም እነኚህን መጽሐፍት እያንጻሰስም፤ አያራክስም፤ ምክንያቱም ምናልባት በውስጣቸው ያልተበረዘና ያልተለወጠ የአላህ ንግግር ቅሪት ሊኖር ይችላል።

በመጽሐፍት የማመን ጥቅም ወይም ፍሬ

በመጽሐፍት ማመን በርካታ ጥቅሞች ወይም ፍሬዎች አሉት። ከነዚህ ጥቅሞች መካከል፡

- 1 አላህ (ሱወ) ከምእመናን ላይ አደጋን በጠቅላላ ይመክታል። ከመከራና ስቃይ ውስጥ ያወጣቸዋል። ከጠላቶቻቸው ሴራም ይጠብቃቸዋል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ ከነዚያ ካሙኑት ላይ ይከላከልላቸዋል።» (አል-ሐጅ፡ 38)
- 2 አላህ በድንጋጌዎቹ ውስጥ ያለውን ጥበብ ወይም ምክንያታዊነት ማወቅ። ይኸውም ለያንዳንዱ ሕዝብ ተጨባጭ ሁኔታውን የሚመጥንና ከባህሪው የሚስማማ የሆነ የራሱ ልዩ ድንጋጌ የደነገለት መሆኑ ነው። አላህ(ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከናንተ ለሁሉም ሕግንና መንገድን አደረግን።» (አል ማኢዳ 48)
- 3 እነኚህን መጽሐፍት በማውረድ ለተከሰተው የአላህ ጸጋ ምስጋና ማቅረብ። እነኚህ መጽሐፍት በዱንያም በአኸራም ብርሃንና መመሪያ ናቸው። ስለሆነም እያንዳንዳችን ለዚህ ታላቅ የአላህ ጸጋ ምስጋና ማቅረብ ይጠበቅብናል።

> በመልዕክተኞች ማመን

የሰው ልጅ መለኮታዊ መልዕክት ያስፈልገዋል።

ለሰው ልጆች ሕግጋትን የሚያብራራላቸውና ወደ ትክክለኛው ጎዳና የሚመራቸው ከጌታ የሆነ መልዕክተኛ ሊኖራቸው የግድ ይላል። መለኮታዊ መልዕክት የዓለም እስትንፋስና የሕይወት ብርሃን ነው። መንፈስ፣ ሕይወትና ብርሃን የሌለው ዓለም እንዴት ዓይነት ሕልውና ሊኖረው ይችላል?

አላህ (ሱወ) መልክቱን ሩሕ ሲል የሰየመው ለዚህ ነው ። ሩሕ ከሌለ ሕይወት የለም። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «እንደዚሁም ወደ አንተ ከትዕዛዛችን ሲኾን መንፈስን (ቁርአንን) አወረድን። መጽሐፉም እምነቱም ምን እንደሆነ የምታውቅ አልነበርክም። ግን (መንፈሱን) ከባሮቻችን የምንሻውን ሰው በርሱ የምንመራበት ብርሃን አደረግነው። አንተም ወደ ቀጥተኛው መንገድ በርግጥ ትመራለህ።» (አል ሹራ 52)

ይኸውም የሰው ልጅ አዕምሮ በጥቅሉ ጠቃሚና ጎጂ ነገሮችን መለየት የሚችል ቢሆንም፣ በመልዕክተኞች አማካይነት ካልሆነ በስተቀር በረቀቀ መልኩ መጥፎውንና መልካሙን የሚለይበት መንገድ አይኖረውም።

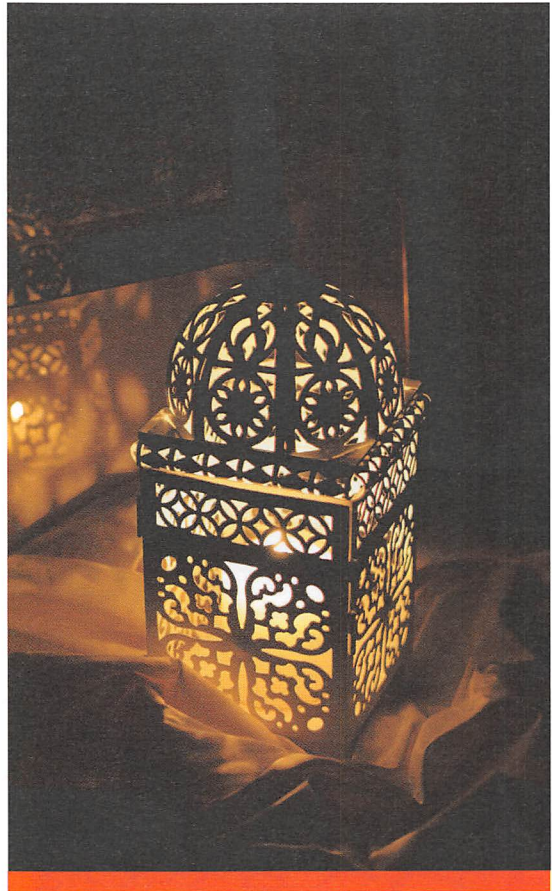
በሁለቱም ዓለም ደስታም ሆነ ስኬት ሊገኝ የሚችልበት መንገድ በመልዕክተኞች እጅ የሚገኘው ብቻ ነው። ክፉና ደጉንም በረቀቀ መልኩ የሚለየው መንገድ የነርሱ መንገድ ብቻ ነው። ለዚህ፣ መልዕክተኞች ካስተላለፉት መልዕክት ጀርባውን የሰጠ ሰው ለመልዕክቱ ተቃራኒ በሆነበትና ጀርባውን በሰጠበት ልክ አለመረጋጋት፣ ጭንቀትና መረበሽ ያገኘዋል።

በመልዕክተኞች ማመን ከኢማን ማዕዘናት መካከል አንዱ ነው።

በመልዕክተኞች ማመን ከስድስቱ የኢማን ማዕዘናት መካከል አንዱ ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «መልዕክተኛው ከጌታው ወደ እርሱ በተወረደው አመነ። ምእመናንም (እንደዚሁ)፣ ሁሉም በአላህ፣ በመልዕክቱም፣ በመጽሐፍቱም፣ ከመልዕክተኞቹ በአንድም መካከል አንለያይም (የሚሉ ሲሆኑ) አመኑ።» (አልባቀራ 285)

አንቀጹ፣ በመልዕክተኞች መካከል ምንም ሳይለያዩ በሁሉም ማመን ግዴታ እንደሆነ ያስረዳል። አይሁዶችና ክርስቲያኖች እንዳደረጉት በከፊሎቹ አምነን በከፊሎቹ አንክድም።

ነቢዩ (ሰ.ወ) የኢማን ማዕዘናትን አስመልክተው እንዲህ ብለዋል፡- «በአላህ በመልአኮች፣ በመጻሕፍቱ፣ በመልክተኞቹ፣ በመጨረሻው ቀንና በክፉም በደጉም በአላህ ውሳኔ ልታምን ነው።» (ሙስሊም 8)

በመልዕክተኞች የማመን ትርጓሜ

አላህ (ሱ.ወ) በእያንዳንዱ ሕዝብ ውስጥ ከነርሱው የሆኑ፤ አላህን በብቸኝነት ወደ መገዛት የሚጣሩና ለርሱ ተጋሪ እንደሌለው የሚያስተምሩ መልዕክተኞችን የላከ መሆኑን በቁርጠኝነት ማረጋገጥ ነው። መልዕክተኞች ሁሉም እውነተኛችና እውነተኝነታቸው በእምላክ የተረጋገጠ ነው። አላህን በእጅጉ የሚፈሩና ታማኞች ናቸው። ወደ ትክክለኛው ጎዳና የተመሩና የሚመሩ ናቸው። አላህ(ሱ.ወ) እነርሱን የላከበትን ነገር በሙሉ አድርሰዋል። ከርሱ ምንም የደበቁትም ሆነ የቀየሩት ነገር የለም። ከራሳቸው ዘንድ አንዲትም ፊደል በውስጡ አልጨመሩም አልቀነሱምም። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «በመልዕክተኞቼም ላይ ግልጽ ማድረስ ብቻ እንጂ ሌላ የለባቸውም።» (አል ነሐል 35)

በመልዕክተኞች ማመን ምንን ያካትታል?

1

መልዕክታቸው በትክክልና በቀጥታ ከአላህ ዘንድ ነው የተላለፈው ብሎ ማመን። የመልዕክተኞች ሁሉ ጥሪ፤ አላህን ያለአጋር በብቸኝነት ወደ ማምለክ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «በየ ሕዝቡም ሁሉ ውስጥ አላህን ተገዙ ጣዖትንም ራቁ በማለት መልዕክተኛን በእርግጥ ልከናል።» (አል ነሐል 36)

በርግጥ የየብያቱ ደንብና ስርዓት ንዑስ በሆኑ ጉዳዮች ላይ ሊለያይ ይችላል። ከነኚያ ከተላኩባቸው ሕዝቦች አንጻር የተፈቀዱና የተከለከሉ ነገሮች ሊለያዩ ይችላሉ። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከናገሩ ለሁሉም ህሕግና መንገድን አደረግን።» (አል ማኢዳ 48)

2

በኑብያትና በመልዕክተኞች በሙሉ ማመን።

አላህ በስማቸው የነገረንን ከነስማቸው እናምንባቸዋለን። ለምሳሌ መገመድ፤ ኢብራሂም፤ ሙሳ፤ ዒሳ፤ ኑሕ (ዐለይሂሙ ሰላም) ከነሱ መካከል ስማቸውን የማናውቃቸውን ደግሞ በጥቁሉ እናምንባቸዋለን። ከነሱ መካከል አንዱን የካደ ሁሉንም ክዷል።

3

በቁርአንና በሐዲስ የተጠቀሱ የመልዕክተኞችን ገድልና ተዓምራት እውነት ነው ብሎ መቀበል። ለምሳሌ ለነብዩላህ ሙሳ (ዐ.ሰ) ባሕሩ የተሰነጠቀላቸው መሆኑን ማመን።

4

ወደ እኛ የተላኩትን መልዕክተኛ ህግና ስርዓት መተግበር። እሳቸውም ከሁሉም በላይ መቋቋም የሆኑት መገመድ (ሰ.ወ) ናቸው።

የመልዕክተኞች መገለጫ

መልዕክተኞች የሰው ዘር ናቸው።

በነሱና በሌላው ሰው መሐከል ያለው ልዩነት፣ አላህ (ሱወ) በመለኮታዊ ራዕይና መልዕክት የመረጣቸው መሆኑ ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከአንተም በፊት ወደ እነሱ የምናወርድላቸው የጽኑ ሰዎችን እንጂ ሌላን አልላክንም።» (አል አንቢያአ 7)

የጌትነትም ሆነ የአምላክነት ደረጃ የላቸውም።

- 1 ነገር ግን በውጫዊ ተክለ ሰውነታቸው ምንም እንከን የሌላቸው፣ የሙሉዕነትን ደረጃ የደረሱ ሲሆን በስነምግባራቸውም በሙሉዕነት የመጨረሻውን ጣራ የነኩ ናቸው። በተጨማሪም በጎሳቸውም የተከበረ ጎሳ አባል ናቸው። እንዲሁም በሩህ አዕምሮና ማራኪ ልሳን የተቸሩ ናቸው። ይህም የመልዕክቱን ውጣ ውረድ በአግባቡ እንዲሸከሙ አድርጓቸዋል። የነብይነትን ፈተናም በብቃት እንዲወጡ አግዟቸዋል።

አላህ (ሱወ) መልዕክተኞችን ከሰው ዘር ያደረገበት ምክንያቱ የሰዎች ተምሳሌቶች ከራሳቸው እንዲሆን ነው። በመሆኑም መልዕክተኞችን መከተልና እነርሱን በተምሳሌትነት መያዝ በሰዎች ሊከናወን የሚችልና በችሎታቸው ስር ያለ ጉዳይ ነው።

አላህ (ሱወ) መልዕክቱን በማስተላለፉ ለይቷቸዋል።

ከሌላው ሰው ነጥሎ እነርሱን መለኮታዊ ራዕዩን እንዲረከቡ መርጧቸዋል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «እኔ አምላካችሁ አንድ አምላክ ብቻ ነው ማለት ወደ እኔ የሚወረድልኝ ቢጠያችሁ ሰው ብቻ ነኝ።» (አል ካሕፍ 110)

- 2 የነብይት ማዕረግም ሆነ መለኮታዊ መልዕክት፣ በመንፈሳዊ ምጥቀት ወይም በጮሊነት ወይም በአዕምሮ ብስለት የሚያገኝ ነገር አይደለም።

እሱ የአላህ መምረጥና ማጨት ነው። አላህ (ሱወ) ከሰዎች መካከል መልዕክተኞችን መርጦ አጭቷቸዋል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ መልክቱን የሚያደርግበትን ስፍራ ዐዋቂ ነው።» (አል አንዓም 124)

- 3 እነርሱ ከአላህ በሚያስተላልፉት መልዕክት ከስህተትና ከመርሳት የተጠበቁ ናቸው። ከአላህ በሚያስተላልፉት መልዕክት አይሳሳቱም። አላህ ወደ እነርሱ የላከውንም በማስፈጸም አይሳሳቱም።

እውነተኝነት፡

- 4 መልዕክተኞች በንግግራቸውም በተግባራቸውም እውነተኞች ናቸው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ይህ አዛዥ ጌታ የቀጠረን፣ መልዕክተኞቼም እውነትን የነገሩን ነው።» (ያሲን 52)

ትዕግስት፡

- 5 መልዕክተኞች ወደ አላህ ሃይማኖት አብሳሪና አስጠንቃቂ በመሆን በርግጥ ተጣርተዋል። በዚህም የተለያዩ ስቃዮችና መከራዎች ደርሰውባቸዋል። ሁሉንም የሚደርስባቸውን መከራና ስቃይ የአላህን ቃል የበላይ በማድረግ ጉዞ ላይ በትዕግስት ተሸከመው አልፈዋል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከመልዕክተኞቼም የቆራጥነት ባለቤት የነበሩት እንደታገሱ ሁሉ ታገሱ።» (አል አሕቃፍ 35)

የመልዕክተኞች ምልክቶችና ታዓምራታቸው

አላህ (ሱ.ወ) መልዕክተኞቹን በማስረጃና ተያያዥነት ባላቸው የተለያዩ ነገሮች እውነተኝነታቸውንና ነብይነታቸውን በማረጋገጥ ረድቷቸዋል። ከዚህም መካከል በሰው ልጅ ችሎታ የማይከሰቱ በሆኑ ታዓምራትና ግልጽ በሆኑ ምልክቶች ያደረገላቸው እገዛ ወይም ድጋፍ አንዱ ነው። ይህም የሆነው እውነተኝነታቸውን ለማጽደቅና ነብይነታቸውን ለማጽናት ነው።

ታዓምራት የሚባለው ተለምዶን ጥሰው የሚከሰቱ ነገሮችን ነው። ይኸውም አላህ (ሱ.ወ) በነብያቱና በመልክተኞቹ አማካይነት ይፋ የሚያደርገው ሲሆን ሰዎች መሰሉን ሊያመጡ ወይም ሊያስከስቱ የማይችሉት እንደሆነ በመፍካከር መልክ የሚከሰት ነው።

ከነብያት ተዓምራት መካከል፡

- * የነብዩላህ ሙሳ(ዐ.ሰ) በትር ወደ እባብነት መቀየር፡
- * ነብዩላህ ዒሳ(ዐ.ሰ) ሕዝቦቻቸው በቤቶቻቸው ውስጥ ስለሚመገቡትና ስለሚያከማቹት ምግብ በመናገራቸው፡
- * ለነብያትን መገላገል (ሰ.ዐ.ወ) ጨረቃ መሰንጠቅ፡

በዒሳ(ዐ.ሰ) ዙሪያ ያለው የሙስሊም እምነት

1 እርሱ ዒሳ(ዐ.ሰ) ከታላላቅ መልዕክተኞች አንዱና ስብዕናው እጅግ የላቀ ነበረ። እነኚህ ከመልዕክተኞች መካከል ስብዕናቸው እጅግ የላቀ ነበረ። የቆራጥነት ባለቤት በመባል ይታወቃል። እነርሱም መገላገል ኢብራሒም ኑሕ መሳና ዒሳ ናቸው (አለይሂሙ ሰላም)። አላህ (ሱ.ወ) በሚከተለው ቃሉ ዘክሯቸዋል፡- «ከነብዮችም የጠበቀ ቃልኪዳናቸውን በያዝን ጊዜ (አስታውስ)፤ ከአንተም፣ ከኑሕም፣ ከኢብራሂምም፣ ከሙሳም፣ ከመርየም ልጅ ዒሳም(በያዝን ጊዜ አስታውስ)» (አል አሕዛብ 7) ይላል።

2 ነብዩላህ ዒሳ(ዐ.ሰ) የአደም ዝርያ ሰው ነው።

አላህ (ሱ.ወ) ወደ ነገደ ኢስራኢል የላከው ሲሆን የተለያዩ ተዓምራት በርሱ እጅ እንዲፈፀሙ አድርጓል። ምንም ዓይነት የጌትነትም ሆነ የአምላክነት ደረጃ የለውም። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እርሱ በርሱ ላይ የለገሰለት ለኢስራኢልም ልጆች ታምር ያደረግነው የሆነ ባሪያ እንጅ ሌላ አይደለም። » (አል ዙቸሩፍ 59)

ነብዩላህ ዒሳ(ዐ.ሰ) ሕዝቦቹን፣ እሱንም ሆነ እናቱን ከአላህ ሌላ አማልክት አድርገው እንዲይዟቸው ፈፅሞ አላዘዘም። ለነርሱ ያላቸው አላህ ያዘዘውን ብቻ ነበር። «ጌታዬንና ጌታችሁን አላህን ተገዙ» (አል ማሊዳ 17)

3 እሱ የመርየም ልጅ ዒሳ ነው።

እናቱ መርየም፣ ዓድቅ፣ እውነተኛ፣ ለጌታዋ ፍፁም ታዛዥና ተገዢ፣ ጥብቅ፣ ጨዋና ድንግል ሴት ነች። ዒሳን(ዐ.ሰ) የፀነሰችው ያለአባት በአላህ (ሱ.ወ) ችሎታ ነው። የእርሱ አፈጣጠር ዘልዓለማዊ ተዓምር ነው። ልክ አደምን ያለአባት እና ያለእናት እንደፈጠረው ሁሉ እርሱንም ያለ አባት ፈጠረው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ ዘንድ የዒሳ ምሳሌ እንደ አደም ብጤ ነው። ከዐፈር ፈጠረው ከዚያም ለርሱ (ሰው) ሁን አለው ሆነም።» (አል ዒምራን 59)

4 በርሱ በዒሳ(ዐ.ሰ) እና በነብዩ መገላገል(ሰ.ዐ.ወ) መሐከል የተላከ መልዕክተኛ የለም። ስለ ነብያትን መገላገል (ሰ.ዐ.ወ) ትንቢት ተናግሮ አብስሯል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «የመርየም ልጅ ዒሳም፣ የኢስራኢል ልጆች ሆይ! እኔ ከበፊቴ ያለውን ተውራትን የማረጋገጥና ከኔ በኋላ በሚመጣው መልክተኛ ስሙ አሕመድ በሆነው የማበሰር ስኾን ወደ እናንተ (የተላኩሁ) የአላህ መልክተኛ ነኝ ባለ ጊዜ (አስታውስ) በግልጽ ታዕምራት በመጣቸውም ጊዜ ይህ ግልጽ ድግምት ነው አሉ።» (አሥ ሠፍ 6)

5 አላህ (ሱ.ወ) በእርሱ እጅ እንዲፈፀሙ ባደረጋቸው ታዓምራት እናምናለን። ለምግምን ማዳኑን፣ አይነ ስዉራን ማብራቱን፣ መታንን ማስነሳቱን፣ ሰዎች በቤታቸው ውስጥ ስለሚበሉትና ስለሚያከማቹት መናገሩን እናምናለን። ሁሉም በአላህ ፍቃድ የተፈፀሙ ናቸው። አላህ (ሱ.ወ) ይህንን ለነብያቱና ለመልዕክተኝነቱ ትክክል ለመሆኑ ግልጽ የሆነ ማስረጃ አድርጎታል።

6 ዒሳ(ዐ.ሰ) የአላህ ባሪያና መልክተኛ ነው ብሎ እስከሚያምን ድረስ የአንድም ሰው ኢማን የተሟላ ሊሆን አይችልም። አይሁዶች እርሱን ከገለጹበት የቅጥፈትና ፀያፍ ነገሮች ሁሉ የጸዳና የጠራ እንደሆነም እናምናለን።

በዒሳ እውነተኛ ማንነት ዙሪያ የተሳሳቱትን የክርስቲያኖች አመለካከትም እናወግዛለን። ይኸውም እሱና እናቱን ከአላህ ሌላ

አማልክት ማድረጋቸው ነው። ከፊላቸው እርሱ የአላህ ልጅ ነው ሲሉ ከፊሎቹ ደግሞ ከስላሴዎች አንዱ ነው ብለዋል። አላህ እነርሱ ከሚሉት ሁሉ የላቀ ነው።

7 አላህ (ሱወ) አይሁዶች ዒሳን(ዐሰ) ሊገድሉት በፊለጉ ጊዜ ወደ ሰማይ ከፍ አደረገውና አሳረገው እንጂ እሱ አልተገደለም አልተሰቀለምም። አላህ (ሱወ) የእርሱ ምስል በሌለ ሰው ላይ እንዲሆን አደረገ እናም ያንን ሰው ዒሳ መስሏቸው ገደሉት ሰቀሉትም። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡ - «እኛ የአላህን መልክተኛ የመርየምን ልጅ አልመሲሕ ዒሳን ገደልን በማለታቸውም (ረገምናቸው) አልገደሉትም አልሰቀሉትምም ግን ለነሱ (የተገደለው ሰው በዒሳ) ተመሰለ እነዚያም በርሱ ነገር የተለያዩት ከርሱ (መገደል) በመጠራጠር ውስጥ ናቸው። ጥርጣሬን ከመከተል በስተቀር በርሱ ነገር ምንም ዕውቀት የላቸውም በእርግጥም አልገደሉትም። ይልቁንስ አላህ ወደርሱ አነሳው አላህም አሸናፊ ጥበበኛ ነው። ከመጽሐፉም ሰዎች ከመሞቱ በፊት በርሱ (በዒሳ) በእርግጥ የሚያምን እንጅ (አንድም) የለም በትንሳኤም ቀን በነሱ ላይ መስካሪ ይኾናል። » (አል ኒሳእ 157-159)

አላህ (ሱወ) እርሱ ዘንድ ወደ ሰማይ እንዲያርግ በማድረግ ጥበቃ አድርጎለታል። በመጨረሻው ዘመን ወደ ምድር ይወርዳል። በኑብዩ መገመድ(ሰ.ዐ.ወ) ሕግና ስርዓት ይዳኛል። ከዚያም በዚህ ምድር ይሞታል፤ በሷም ውስጥ ይቀበራል። ሌሎች ሰዎች እንደሚቀሰቀሱት የትንሳኤ ቀን ይቀሰቀሳል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከርሷ (ከምድር) ፈጠርናችሁ በርሷም ውስጥ እንመልሳችኋለን ከርሷም በሌላ ጊዜ እናወጣችኋለን።» (ጥሂ 55)

> አንድ መስሊም ነብዩላህ ዒሳ(ዐሰ) ከአላህ መልዕክተኞች መካከል ታላቅ መልዕክተኛ አንደሆኑ ይምናል። ነገር ግን አምላክ አይደለም። አልሞተም፤ አልተሰቀለምም።

በነብዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ) ነብይነትና መልዕክተኝነት ማመን

✦ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ) የአላህ ባሪያና መልዕክተኛ መሆናቸውን እናምናለን። እርሳቸው የመጀመሪያዎቻችን የኋለኞቻችን አለቃና የነብያት መቋጫ ናቸው። ከርሳቸው ብኋላ የሚገባ ነብይ የለም። መልዕክታቸውን አድርሰዋል። አደራቸውን ተወጥተዋል። ሕዝባቸውን መከረዋል። በአላህ መንገድ መታገል የሚገባቸውን ያከል ታግለዋል።

✦ እርሳቸው የተናገሩትን በሙሉ እንቀበላለን። ያዘዙትን እንተገብራለን። ከከለከሉትና ካስጠነቀቁት ነገር እንርቃለን። እርሳቸው በዘረጉልን መስመር መሰረት አላህን እንዝላለን። ከርሳቸው ባሻገር ማንንም በአርዳይነት አንከተልም። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ለናንተ አላህንና የመጨረሻውን ቀን የሚከፈል ለሾነ ሰው አላህንም በብዙ ለሚያወሳ በአላህ መልዕክተኛ መልካም መከተል አላችሁ።» (አል አሕዛብ 21)

✦ ለወላጅ፣ ለልጅ፣ በአጠቃላይ ለሰዎች ካለን ውዴታ የነብዩን (ሰ.ዐ.ወ) ውዴታ ቅድሚያ ልንሰጥ ይገባል። ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «እንዳችሁም እኔ እርሱ ዘንድ ከወላጆቹ፣ ከልጆቹና ከሰዎች በሙሉ የበለጠ ተወዳጅ እስካልሆንኩ ድረስ አያምንም።» (አል ቡቫሪ 15/ መስሊም 44) እርሳቸውን በትክክል መውደድ ማለት ፈላጊታቸውን መከተል፣ መመሪያቸውን መንገድ ማድረግ ነው። ትክክለኛ ደስታም ሆነ ሙሉ ሰው መመራት ሊረጋገጥ የሚችለው እርሳቸውን በመታዘዝ ብቻ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «በትታዘዙትም ትመራላችሁ፤ በመልክተኛውም ላይ ግልጽ ማድረስ እንጂ ሌላ የለበትም።» (አል ኑር 54)

✦ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ያስተላለፉትን በሙሉ መቀበል አለብን። ለፈላጊታቸውም ታዛዦች መሆን ይኖርብናል። የእርሳቸውን መመሪያ ትልቅ ስፍራና ኩብር ልንቸረው ያስፈልጋል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «በጌታህም እምላለሁ በመካከላቸው በተከራከሩበት ፍርድ እስከሚያስፈርዱ፤ ከዚያም ከፈረድከው ነገር በነፍሳቸው ውስጥ ጭንቀትን እስከማያገኙና ፍፁም መታዘዝንም እስከሚታዘዙ ድረስ አያምኑም።» (አል ኒሳአ 65)

✦ የእርሳቸውን ትዕዛዝ ከመጸረርና ከመቃረን ልንጠቀስ ይገባል። ምክንያቱም የርሳቸውን ትዕዛዝ መቃረን ለፈተና፣ ለጥመትና ለአሳማሚ ቅጣት ይዳርጋል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እነዚያም ትዕዛዙን የሚጥሱ መከራ እንዳትደርስባቸው ወይም አሳማሚ ቅጣት እንዳያገኛቸው ይጠንቀቁ» (አል ኑር 63)

የነብዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ) መልዕክት ልዩ ይዘት

የነብዩ ሙሐመድ መልክት ከቀደምት መልዕክቶች ለየት የሚያደርጉት በርካታ ይዘቶች አሉት። ከነዚህም መካከል፡-

✦ የነብዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ) መልዕክት የቀደምት መልዕክቶችን መልዕክት የሚቋጭ መሆኑ። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ሙሐመድ ከወንዶቻችሁ የአንድም ሰው አባት አይደለም። ግን የአላህ መልዕክተኛና የነብዮች መደምደሚያ ነው።» (አል አሕዛብ 40)

✦ የነብዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ) መልዕክት ቀደምት መልዕክቶችን የተካ መሆኑ። ነብዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ) ከተላኩ ብኋላ አላህ (ሱ.ወ) እርሳቸውን ከመከተል ውጭ ምንም ዓይነት ሃይማኖትን አይቀበልም። በርሳቸው ጎዳና እንጂ አንድም ሰው ወደ ጀነት ጸጋ መድረስ አይችልም። እርሳቸው ከመልዕክተኞች ሁሉ የተከበሩ ናቸው። ሕዝባቸውም ከሕዝቦች ሁሉ ምርጥና በላጭ ሕዝብ ነው። ሕግጋታቸውም ከሕግጋት ሁሉ የተሻለና የተሟላ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከኢስላም ሌላ ሃይማኖትን የሚፈልግ ሰው ፈጽሞ ከርሱ ተቀባይ የለውም እርሱም በመጨረሻይቱ ዓለም ከከሳሪዎቹ ነው።» (አል ሂምራን 85)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ «የሙሐመድ ነፍስ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ። ከዚህ ሕዝብ ውስጥ የሁድም ሆነ ከርስቲያን አንድም ሰው ስለኔ ሰምቶ በተላኩበት የማያምን አይኖርም ከእሳት ጓዶች ቢሆን እንጂ» (መስሊም 153 / አህመድ 8609)

✦ የነብዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ) መልክት ሁለቱንም ፍጡሮች ማለትም አጋንንትንም ሰውንም የሚመለከት መሆኑ። አላህ (ሱ.ወ) ጅኖች ያሉትን ሲያወሳ እንዲህ ብሏል፡- «ወገኖቻችን ሆይ የአላህን ጠሪ ተቀበሉ።»

(አል አሕቃፍ 31) «አንተንም ለሰዎች ሁሉ በመላ አብሳሪና አስፈራሪ አድርገን ቢሾን እንጂ አልላክንህም።» (ሰበአ 28)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ «በስድስት ነገሮች ከነብያት ተልቄያለሁ፡ ጥቅላዊ የንግግር ስልትን ተሰጥቻለሁ፤ ጠላትን በማስፈራት ታግጥለሁ፤ ምርኮ ተፈቅዶልኛል፤ ምድር ንፁሕና የጸሎት ስፍራ ተደርጋልኛለች፤ ወደ ፍጡራን በመሉ ተልኬያለሁ፤ ነብያት በእኔ ተደምድመዋል።» (አል ቡቫሪ 2815 / መስሊም 523)

በመልዕክተኞች የማመን ጥቅም ወይም ፍሬ

በመልዕክተኞች ማመን ከባድ ጥቅም አለው ከነዚህም መካከል

1 አላህ(ሱ.ወ) ለባሮቹ ያለውን ርህራሄና እንክብካቤ ማወቅ፡

ይኸውም መልዕክተኞቹን ወደ ነርሱ በመላክ ወደ ቀጥተኛው ንዳና እንዲመሯቸውና በምን መልኩ አላህን ማምለክ እንዳለባቸው እንዲያብራሩላቸው በማድረጉ ነው። የሰው ልጅ አዕምሮ ይህን የማወቅ ችሎታ የለውም። አላህ (ሱ.ወ) ስለ ነብያቸውን መሐመድ(ሲ.ወ) አስመልክቶ እንዲህ ብሏል፡- «(መሐመድ ሆይ) ለዓለማትም እዝነት አድርገን እንጅ አልላክንህም።» (አል አንቢያእ 117)

2 በዚህ ታላቅ ጸጋው ላይ አላህን ማመስገን

3 መልዕክተኞችን መውደድ፣ ማላቅና ለነሱ በሚገባ መልኩ እነሱን ማድነቅና ማሞገስ። ምክንያቱም እነሱ አላህን በመገዛት፣ መልዕክቱን በማድረስና ለባሮቹ መልካምን በማስተማር ሃላፊነታቸውን ተወጥተዋልና ነው።

4 መልዕክተኞች ከአላህ ዘንድ የተላኩበትንና ይዘው የመጡትን መልዕክት መከተል፡

እሱም አላህን በብቸኝነት ማምለክና ለርሱ ተጋሪ አለማድረግ ነው። እርሱንም በተግባር መተርጎም ነው። በዚህም ምእመናን በሁለቱም ዓለም መመራትን ስኬትንና መልካሙን ሁሉ ያገኛሉ።

አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከኔም የኾነ መሪ ቢመጣላችሁ መሪየን የተከተለ አይሳሳትም አይቸገረምም። ከግሳጹም የዘረ ሰው ለርሱ ጠባብ ኑሮ አልለው።» (ጧሃ 123-124)

> የአቅሷ መስጃድ መስላምቶ ልብ ውስጥ ልዩ ስፍራ አለው። በምድር ላይ ከሐረም መስጃድ ቀጥሎ በሁለተኛ ደረጃ የተሰራ መስጃድ ነው። ነብያችን(ሲ.ወ) እና የተቀሩት ነብያትም በውስጡ ሰግደዋል።

> በመጨረሻው ቀን ማመን

በመጨረሻው ቀን የማመን ትርጓሜ

አላህ (ሱወ) ሰዎችን ከቀብር ይቀስቅሳል ከዚያም በስራዎቻቸው ይተሳሰባቸዋል በዚያም ይመነዳቸዋል፤ በዚህም የጀነት ነዋሪዎች በማረፊያቸው ይረጋሉ፤ የአሳት ነዋሪዎችም በማረፊያቸው ይረጋሉ፤

ብሎ በቁርጠኝነት ማመን ነው፡፡

በመጨረሻው ቀን ማመን ከኢማን ማዕዘናት መካከል አንዱ ነው፡፡ በርሱ ሳያምኑ ኢማን ትክክል ሊሆን አይችልም፡፡ አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ግን መልካም ስራ በአላህና በመጨረሻው ቀን ያመነ ሰው ነው» (አል በቀራ 177)

ቁርኣን በመጨረሻው ቀን በማመን ላይ ትኩረት ያደረገው ለምንድን ነው?

ቁርኣን በመጨረሻው ቀን በማመን ላይ ለየት ያለ ትኩረት ሰጥቷል፡፡ በየኢጋጣሚው ሁሉ ስለሱ አሳስቧል፡፡ በተለያየ የዐረብኛ አገላለጾች የርሱን ተከሳችነት አጽንኦት ሰጥቶታል፡፡ በበርካታ ርዕሰ ጉዳዮች ላይ በመጨረሻው ቀን ማመንን በአላህ ከማመን ጋር አስተሳስቦታል፡፡

ምክንያቱም በአላህና በፍትሃዊነቱ ማመን በመጨረሻው ቀን ማመንን ያስገድዳል፡፡ የዚህ ማብራሪያም እንደሚከተለው ይሆናል፡-

አላህ (ሱወ) በደልን አይቀበልም፡፡ በዳይን ሳይቀጣ፤ ተበዳይንም ሳይከስ አይተውም፡፡ መልካም ሰራን ሳይመነዳና ሳይከፍለው

አይቀርም፡፡ ሁሉንም ባለ መብት የሚገባውን መብት ይሰጠዋል፡፡ በዚች ዓለም ላይ በዳይ ሆኖ የሚኖር፤ በዳይ ሆኖ የሚሞት፤ ነገር ግን ምንም የማይቀጣ ሰው እንመለከታለን፡፡ በተቃራኒው ተበዳይ ሆኖ የሚኖር ተበዳይ ሆኖ የሚሞት ግን አንድም መብቱ የማይመለስለት ሰው እናያለን፡፡ ታዲያ አላህ በደልን አይቀበልም የሚለው ትርጓሜ ምንድነው? ትርጓሜው ከዚህ ሕይወት ሌላ እኛ ዳግም የምንኖርበት ሌላ ሕይወት አለ ማለት ነው፡፡ የግድ ሌላ የምላሽ ሕይወት ይኖራል፡፡ መልካም ሰራ የሚመነዳበት፤ መጥፎ የሰራም የሚቀጣበት፤ ሁሉም ባለ መብት የሚገባውን መብት የሚያገኝበት ዓለም ይኖራል፡፡

> ኢስላም ግማሽ የቴምር ፍሬን በመለገስ እንኳን ቢሆን ለሌሎች መልካም በመዋል ከአሳት እንድንርቅ ያዘናል፡፡

በመጨረሻው ቀን ማመን ምንን ያካትታል?

አንድ ሙስሊም በመጨረሻው ቀን ማመኑ በርካታ ጉዳዮችን በውስጡ ያካትታል። ከነዚህ ጉዳዮች መካከል፡-

1 በመቀስቀስ በመሰብሰብ ማመን፡- ሙታን ከመቃብራቸው ወጥተው ሕያው እንዲሆኑ ይደረጋሉ ። ሩሐቸውም ወደየላዎቻቸው ይመለሳሉ። ሰዎች የዓለማት ጌታ ፊት ይቆማሉ። ከዚያም ጫማ ሳይጫመው እርቃናቸውን ልክ መጀመሪያ ሲፈጠሩ እንደነበሩት ሆነው በአንድ ስፍራ ይሰበሰባሉ።

በመቀስቀስ ማመን በቁርአንና በሐዲስ የተነገረ ጉዳይ ነው። ጤናማ አዕምሮና የተፈጥሮ ባህሪም ያጸደቁት ጉዳይ ነው። በእርግጠኝነት አላህ (ሱወ) በቀብሮች ውስጥ ያለን እንደሚቀሰቅስ፤ ነፍሶች ወደየላዎቻቸው እንደሚመለሱ፤ ሰዎች በጠቅላላ የዓለማት ጌታ ፊት እንደሚቆሙ እናምናለን።

አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከዚያም እናንተ ከዚህ በኋላ በእርግጥ ሚሾች ናችሁ። ከዚያም እናንተ በትንሳኤ ቀን ትቀሰቀሳችሁ።» (አልሙዕሚኑን 15-16)

መለኮታዊ መጽሐፍት በሙሉ በዚህ ጉዳይ ላይ ይስማማሉ። የአላህ (ሱወ) ጥበበኝነት በውስጡ ያዘለውም ይህንኑ ነው። ይኸውም አላህ (ሱወ) በተጣለባቸው በእያንዳንዱ ሃላፊነት ፍጡራን የሚመነግሩት የሆነ መመለሻ ዓለም እንዳዘጋጀ በመልክተኞቹ ልሳን መናገሩ ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «የፈጠርናችሁ ለከንቱ መኾኑን፤ እናንተም ወደኛ የማትመለሱ መኾናችሁን አሰባችሁን? (ለከንቱ የፈጠርናችሁ መሰላችሁን?)» (አልሙዕሚኑን 115)

መቀስቀስን የሚያረጋግጡ የቁርአን ማስረጃዎች

✦ የሰው ልጅን ያለ አንዳች ቀዳሚ ምሳሌ የፈጠረው አላህ ነው። ያለ አንዳች ቀዳሚ ምሳሌ የፈጠረ ደግሞ መልሶ ማስገኘት፤ ወደነበረበት መመለስ አይሳካውም። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «እርሱም ያ መፍጠርን የሚጀምር ከዚያም የሚመልሰው ነው።» (አል ሩም 27) አላህ (ሱወ) አጥንቶች ከበሰበሱ በኋላ እንደነበሩ መመለሳቸውን ለሚያስተባብል ሰው ምላሽ እንዲሰጥበት ሲያዝ እንዲህ ብሏል፡ - « ያ በመጀመሪያ ጊዜ ያስገኛት ሕያው ያደርጋታል፤ እርሱም በፍጡሩ ሁሉ (ኹኋታ) ዐዋቂ ነው በለው።» (ያሲን 79)

✦ ምድር ምንም ዓይነት ዛፍም ሆነ አረንጓዴ ተክል የማይታይባት ኾና ከደረቀችና ከሞተች በኋላ፤ አላህ (ሱወ)

ዝናብ ያወርድባታል። እንደ አዲስ በአረንጓዴ ትሽፎናላች። ከእያይነቱ በቃያን ታበቅላላች። እናም ምድርን በዚህ መልኩ ሕያው ማድረግ የቻለ ጌታ ሙታንንም ሕያው ማድረግ ይችላል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከሰማይም ብሩክን ውሃ አወረድን፤ በርሱም አትክልቶችንና የሚታጨድን (አዝመራ) ፍሬ አበቀልን። ዘምባባንም ረዣዥም ለርሷ የተደራረበ እንበጥ ያላት ስትሆን (አበቀልን) ለባሮቹ ሲሳይ ትኾን ዘንድ (አዘጋጅናት) በርሱም የሞተችን አገር ሕያው አደረግንበት (ከመቃብር) መውጣትም እንደዚሁ ነው።» (ቃፍ 9-11)

✦ ማንኛውም ማገናዘብ የሚችል ሰው የሚረዳው ነገር ቢኖር አንድ ትልቅና ከባድ ነገር መከወን የቻለ ከሱ በታች የሆነን ነገር በሚገባ መከወን እንደሚችል ጥርጥር የለለው መሆኑን ነው። አላህ (ሱወ) እጅግ በጣም ግዙፍ፤ ሰፋፊ፤ ውስብስብና ድንቅ ፍጥረቶች ከመሆናቸው ጋር ሰማያትን፤ ምድርንና ከዋክብትን ያለ አንዳች ቀዳሚ ናሙና ፈጥሯቸዋል። በመሆኑም የበሰበሱ አጥንቶችን ሕያው በማድረግ ቻይ መሆኑ ጥርጥር የለውም። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ያ ሰማያትንና ምድርን የፈጠረ ብጤያቸውን በመፍጠር ላይ ቻይ አይደለምን? ነው እንጅ እርሱም በብዙ ፈጣሪና ዐዋቂው ነው።» (ያሲን 81)

2 በምርመራና በሚዛን ማመን፡ አላህ (ሱወ) ፍጡራትን በዱንያ ሕይወት ሲሰሩት በነበረው ስራቸው ይመረምራቸዋል፤ ይተሳሰባቸዋል። የአሃዳዊነት፤ የተውሂድ አራማጆች የሆኑ፤ አላህንና መልክተኛውን የሚታዘዙ፤ ምርመራቸው እጅግ በጣም ገር ነው። ከአጋሪያን የሆነ አመጸኛ ደግሞ ምርመራው እጅግ በጣም ብርቱ ነው።

ስራዎች ትልቅና ከባድ በሆነ ሚዛን ይመዘናሉ። መልካም ስራዎች በአንድ ጎን፤ ክፉ ስራዎች ደግሞ በሌላኛው ጎን ይደረጋሉ። የመልካም ስራው ክብደት ከመጥፎው ስራው የበለጠና ሚዛን የደፋለት ከጅነት ሰዎች ይሆናል። የመጥፎ ስራው ክብደት ከመልካም ስራው የበለጠና ሚዛን የደፋበት ደግሞ ከአላት ሰዎች ይሆናል። ጌታህ ማንንም አይበድልም።

አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «በትንሳኤም ቀን ትክክለኛ ሚዛኖችን እናቆማለን ማንኛይቱም ነፍስ ምንንም አትበደልም። (ስራው) የሰናፍጭ ቅንጣት ያክል ቢኾንም እርሷን እናመጣታለን ተቆጣጣሪዎችም በኛ በቃ።» (አል አንቢያአ 47)

3

ጀነትና አሳት፡ ጀነት የዘልዓለማዊ ጸጋዎች ዓለም ናት፡፡ ጀነት አላህ (ሱ.ወ) እርሱን ለሚፈሩ፣ እሱና መልክተኛውን ለሚታዘዙ ምዕመናን ያዘጋጃች ናት፡፡ በውስጧ ነፍሶች የሚፈልጉት ዘወታሪ ሆኑ የጸጋ ዓይነቶች በሙሉ አሉ፡፡ በሷ ውስጥ የሚወደዱ ነገሮች ሁሉ የዓይን መርጊያዎች ሲሆኑ ይገኛሉ፡፡

አላህ (ሱ.ወ) የሃን ስፋቷ ብቻ የሰማያትና የምድርን ያክል የሆነችውን ጀነት ለመግባት በታዛዥነት ላይ ባሮቹ እንዲሸቀዳደሙ ሲያነሳሳና ሲያበረታታ እንዲህ ብሏል፡- «ከጌታችሁ ወደ ገነትም ምሕረትና ስፋትም እንደ ሰማያትና ምድር ወደ ገነት ገነት አላህን ለሚፈሩ የተዘጋጀች ስትኾን ተቻላሉ፡፡» (አለ ዒምራን 133)

እሳት ደግሞ ዘልዓለማዊ መቀጫ ዓለም ናት፡፡ አላህ (ሱ.ወ) ለካሃዲያን፣ ለነዚያ በአላህ ለካዲና መልክተኞች ላይ ለመጸት መቀጫ ትሆን ዘንድ ያዘጋጃች ናት፡፡ በውስጧ በአዕምሮ ውልብ ብሎ የሚያውቅ፣ እጅግ በጣም አሳማማ ቅጣት፣ ስቃይ፣ ሰቆቃና መከራ አለ፡፡

አላህ (ሱ.ወ) ባሮቹን ከዚች ለካሃዲያን መቀጫ ካዘጋጀች እሳት በማስጠንቀቅ መልክ ሲናገር እንዲህ ብሏል፡- «ያችን መቀጣጠያዎ ሰዎችና ደንጊያዎች የገነትውን እሳት ተጠበቁ፡ ለካሃዲያዎች ተደግሳለች፡፡ » (አል በቀራ 24)

እምላካችን ሆይ ጀነትንና ከንግግርም ከስራም ወደርሷ የሚያቃርበውን እንድትለግሰን እንጠይቅሃለን፡፡ ከእሳትና ወደርሷ ከሚያቃርብ ንግግርና ስራም ባንተ እንጠበቃለን፡፡

4

የቀብር ስቃይና ድሎቱ፡ ሞት እውነት መሆኑን እናምናለን፡፡ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «በናንተ የተወከለው መልአክ ሞት ይገድላችኋል ከዚያም ወደ ጌታችሁ ትመለሳላችሁ፡፡» (አል ሰጅዳ 11)

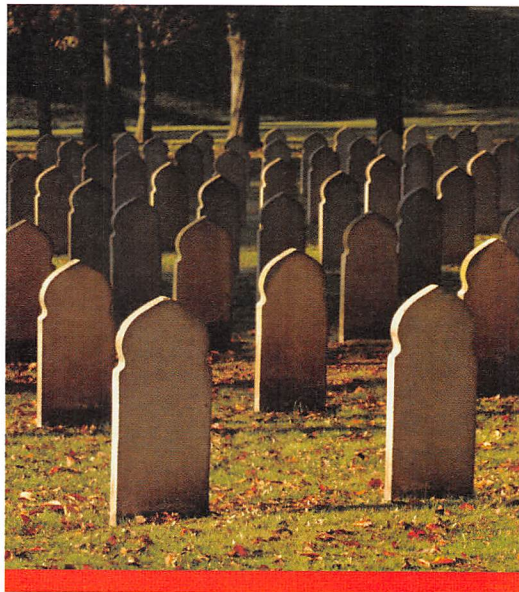
ይህ በተጨማሪም የሚመለከቱት፣ ጥርጥር የለለው እውነታ ነው፡፡ የሞተ ወይም የተገደለ ብቻ በማንኛውም ሁኔታ ሕይወቱ ያለፈ ሰው፣ ይህ ቀን ገደቡ እንደሆነና የሞተበት ሁኔታ ከዕድሜው ላይ ምንም እንደማያንድል እናምናለን፡፡ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ለሕዝብም ሁሉ የተሰነ ጊዜ አላቸው፡፡ ጊዜያቸውም በመጣ ወቅት እንዲትን ሰዓት አይቆዩም (ከጊዜያቱም) አይቀድሙም፡፡» (አል አዕራፍ 34)

✦ አንድ የሞተ ሰው ቂያማው ቆማበታለች፡፡ ወደ ወዲያኛው ዓለምም ተሸጋግሯል፡፡

✦ ለካሃዲያንና ለአማጽያን በቀብር ውስጥ ቅጣት እንደተዘጋጀ፣ ለምእመናንና ለጻድቅ ባሮች ደግሞ የድሎት ጸጋዎች እንደተደገቡ የሚያረጋግጡ በርካታ ሐዲሶች ከነቢዩ (ሰ.ወ) ተዘግበዋል፡፡ በመሆኑም በዚህ ጉዳይ እናምናለን፡፡ እንዴት እንደሆነ ለማወቅ አንፈላፈልም፡፡ ምክንያቱም ይህ የስውሩ ዓለም ከስተትና አዕምሮ ተጨባጭ ሁኔታውንና በምን ዓይነት እንደሚከሰት ሊደርስበት ስለማይችል ነው፡፡ ልክ እንደ ጀነትና አሳት የስውሩ ዓለም ከስተት እንጂ የይፋዊ ዓለም ከስተት አይደለም፡፡ አዕምሮ ሊቀይስ፣ ሊመረምርና ሊወስን የሚችለው በነባራዊው ዓለም ተመሳሳይ ያለውንና የርሱን ስርዓት የሚከተልን ነገር ብቻ ነው፡፡

✦ የቀብር ሕይወት በስሜት ሕዋሳት የሚደረስበት አይደለም፡፡ ስውር ወይም ገይብ ሕይወት ነው፡፡ በሕዋስ የሚደረስበት ቢሆን ኖሮ በስውር ወይም ከሕዋስ በራቀ ነገር ማመንን ጥቅም አልባ ያደርገው ነበር፡፡ ኃላፊነት የተጣለበትንም ሚስጥር ፉርሽ ያደርጋል፡፡ ሰዎችም ባልተቀበሩ ነበር፡፡ ነቢዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አትቀበሩም ማለትን ባልሰጋ ኖሮ አላህን እኔ የምሰማውን የቀብር ቅጣት እንዲያሰማችሁ እለምነው ነበር፡፡» (ሙሰሊም 2868 /አል ነሳኢ 2958)

ከላይ የጠቀስነው ምክንያቶች በእንሳሳት ላይ ሰለሌሉ እነሱ ይህን እንዲሰሙ ተደርገዋል፡፡

በመጨረሻው ቀን የማመን ጥቅም ወይም ፍሬ

- 1 በመጨረሻው ቀን ማመን ሰዎችን በመልካም ስራ ላይ ስርዓት ይዘው እንዲዘወትሩ አቅጣጫ በማስያዝ ረገድ እንዲሁም አላህን እንዲፈሩና ከሁሉ ለኔ ባህሪና ከይዩልኝ እንዲርቁ በማድረግ የጎላ ሚና አለው።
አብዛኛውን ጊዜ መልካም ስራ በመጨረሻው ቀን ከማመን ጋር ተያይዞ የሚቀርበውም ለዚህ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «የአላህን መስጫዎች የሚሰራው በአላህና በመጨረሻው ቀን ያመነ ነው።»
(አል ተውባ 18) «እነዚያም በመጨረሻይቱ ዓለም የሚያምኑት እነርሱ በሰላታቸው ላይ የሚጠባበቁ ሲኾኑ በርሱ ያምናሉ። » (አል አንዓም 92)
- 2 በሕይወት ውጣውረድ እራሳቸውን በመወጠር አላህን በመታዘዝ ላይ ከመሸቀዳደም ለተዘናጉ፣ ወደ አላህ በመቃረብ ጊዜን ከመሻማት፣ እርሱን ከመታዘዝ፣ የዚችን ዓለም እውነተኛ ገጽታና አጭርነት ከማስተንተን፣ የወዲያኛውን ዓለም መርጊያነት ዘልዓለማዊነት ከማሰብ ለተዘናጉና ለረሱ ማሳሳቢያና ማስጠንቀቂያ አለበት።
አላህ (ሱ.ወ) በቁርአን ውስጥ መልዕክተኞችን ስራቸውን በመጥቀስ ሲያወሳ፣ እነዚያን ስራዎችና የላቁ ገድሎች እንዲፈጽሙ ሰበብ የሆናቸውን ጉዳይ በማሞገስ ነበር ያወሳው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እኛ ጥሩ በኾነች ጠባይ መረጥናቸው (እርሷም) የመጨረሻይቱን አገር ማስታወስ ናት።» ማለትም የነጌያ የተከበሩ ስራዎቻቸው መንስኤ እነርሱ የመጨረሻይቱን አገር በማስታወስ ለየት ያሉ መሆናቸው ሲሆን ይህም ማስታወሳቸው እነዚያን ስራዎችና አቋሞች እንዲኖራቸው ገፋፍቷቸዋል።
እነርሱን ለማሳሰብና ለማስጠንቀቅ እንዲህ አለ፡- «የቅርቢቱን ሕይወት ከመጨረሻይቱ ይበልጥ ወደዳችሁን? የቅርቢቱ ሕይወት በመጨረሻይቱ (አንጻር) ጥቂት እንጂ አይደለም።» (አል ተውባ 38)
የሰው ልጅ በመጨረሻው ቀን በትክክል በሚያምን ጊዜ ማንኛውም የዚች ዓለም ጸጋ ከመጨረሻው ዓለም ጸጋ ጋር ሊነጻጸር እንደማይችል እርግጠኛ ይሆናል። በሌላ በኩል በወዲያኛው ዓለም ለአንዲት ቅጽበት የሚያገኘውን ቅጣት ምንም ሊያከለው አይችልም። በዚህም በዱንያ ላይ ያለ የቅጣት ዓይነትም ከመጨረሻው ዓለም ቅጣት ጋር ሊነጻጸር እንደማይችል ይገነዘባል። በሌላ በኩል እዚህ ያለ ተድላና ደስታ በወዲያኛው ዓለም ከሚያጋጥም የቅጽበት ጸጋ ወይም ድሎትና ደስታ ጋር አይስተካከልም።
- 3 የሰው ልጅ በመጨረሻው ቀን ካመነ የስራውን ምንዳ ማግኘቱ አይቀሬ እንደሆነ እርግጠኛ ስለሚሆን ይረጋጋል። ስለሆነም የሆነ የዚህች ዓለም ጥቅም ቢያመልጠው ወይም ቢያጣው ተስፋ በመቁረጥና በመበሳጨት ነፍሱን በሐዘን አይገድልም። እንዳውም ታታሪ ሊሆንና አላህ (ሱ.ወ) የመልካም ሰሪን ምንዳ በከንቱ እንደማያስቀር እርግጠኛ ሊሆን ይገባል። የነመን ዘር ቅንጣትን የሚያህል ነገር ከርሱ በግፍ ወይም ያለ አግባብ ቢወሰድበት ወይም ቢጭበረበር የትንሳኤ ቀን አሏ እጅግ በምታስፈልገው ወቅት ላይ ያገኛታል። ፈንታው ያለምንም ጥርጥር በጣም በሚያስፈልገው ወቅት ላይ እንደሚሰጠው ያወቀ ሰው እንዴትስ ያዝናል? በእርሱና በሞጋቹ መሐከል የሚዳኝውና የሚፈርደው የፍትሃውያን ሁሉ ፍትሃዊ የሆነው ጥበበኛው ዳኛ አላህ(ሱ.ወ) እንደሆነ ያወቀ እንዴትስ ይተከዛል?

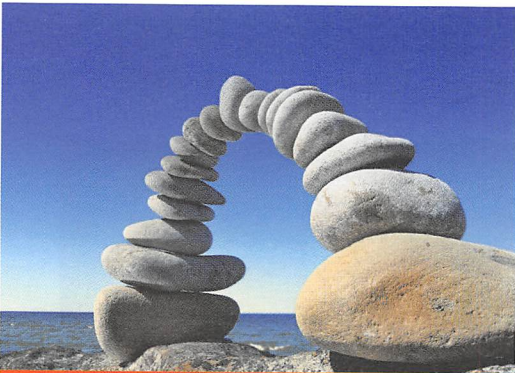

> በአላህ ውሳኔ (በቀደር) ማመን

በአላህ ውሳኔ የማመን ትርጓሜ

ማንኛውም መልካምም ሆነ መጥፎ ነገር የሚከሰተው በአላህ ውሳኔና ፍርድ እንደሆነ በቀርጠኝነት ማረጋገጥ ነው። እርሱ ያሻውን ሰሪ ነው። በእርሱ ፍላጎት እንጂ የሚሆን አንድም ነገር የለም። ከሱ መሻት የሚወጣ ነገርም የለም። በዓለም ውስጥ ከርሱ ውሳኔ የሚወጣ ነገር የለም። ከርሱ ማዘጋጀት ወይም ማስተናበር ባሻገር የሚከሰትም ነገር የለም። ከዚህም ጋር ትዕዛዛትን እንዲፈፅሙ ባሮቹን አዟል። ከልከላዎችንም ከልከሏቸዋል። ለሚሰሩቸው ስራዎቻቸውም የመምረጥ ነጻነት ሰጥቷቸዋል። አይገደዱም። ስራቸው የሚከሰተው እንደ ችሎታቸውና እንደ ፍላጎታቸው ነው። አላህ እነሱንም ችሎታቸውንም የፈጠረ አሱ ነው። በእዝነቱ ያሻውን ያቀናል። በጥበቡ ያሻውን ያጠማል። እርሱ በሚሰራው አይጠየቅም እነርሱ ተጠያቂ ናቸው።

በአላህ ውሳኔ ማመን ከኢማን ማዕዘናት መካከል አንዱ ማዕዘን ነው። ይኸው እውነታ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ጂብሪል ስለ ኢማን ጠይቋቸው በሰጡት ምላሽ ላይ ተዘክሯል። « በአላህ፣ በመላእክቱ፣ በመጻሕፍቱ፣ በመልዕክተኞቹ፣ በመጨረሻው ቀንና በአላህ ውሳኔ በከፋውም በደጉም ልታምን ነው። » (መ-ሰሊ.ም 8)

> በዚህ ፍጥረተ-ዓለም ውስጥ አንድም ነገር ከአላህ ውሳኔ ውጭ አይሆንም።

በአላህ ውሳኔ ማመን ምንን ያካትታል?

በአላህ ውሳኔ ማመን አራት ዋና ዋና ጉዳዮችን ያካትታል

- አላህ (ሱ.ወ) በጥቅሉም ሆነ በዝርዝር ስለ ሁሉ ነገር ያውቃል ብሎ ማመን። እነሆ እርሱ ፍጡራን በሙሉ በርግጥ ከመፈጠራቸው በፊት ያውቃቸዋል። ሲሳያቸውን፣ ቆይታቸውን፣ ንግግራቸውንና ስራዎቻቸውን አስቀድሞ አውቆታል። ሁሉንም እንቅስቃሴያቸውንና መርጊያቸውን፣ ሚስጥራቸውንና ይፋቸውን ያውቃል። ከነርሱ ውስጥ ማናቸው የጀነት ጓዶች እንደሆኑና ማናቸው የእሳት ጓዶች እንደሆኑ አስቀድሞ ያውቃል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እርሱ አላህ ነው። ያ ከርሱ በቀር ሌላ አምላክ የሌለ ሩቁንና ቅርቡን ዐዋቂ የኾነ ነው። » (አል ሐሽር 22)

- አላህ(ሱ.ወ) ተግባራትን ሁሉ አስቀድሞ በለውሕ አል-መሕፉዝ ላይ አስፍሯቸዋል። ስለዚህ ማስረጃ የሚሆነው የሚከተለው አላህ (ሱ.ወ) ቃል ነው። « በምድርም በነፍሳችሁም መከራ-(ማንንም) አትነካም ሳንፈጥራት በፊት በመጽሐፍ የተመዘገበች ብትኾን እንጂ።ይህ በአላህ ላይ ገር ነው (አል ሐዲድ፡22) ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- « አላህ የፍጡራንን ችሮታ ሰማያትንና ምድርን ከመፍጠሩ ሃምሳ ሺህ አመታት በፊት ጽፏል። » (መ-ሰሊ.ም 2653)

- እርሷን የሚያስተዳጉላት ምንም ነገር በሌላት፣ ተፈጻሚ በሆነችው በአላህ መሻት እና ምንም በማይሳነው በአላህ ችሎታ ማመን። ማናቸውም ከስተነት የሚከሰተው በአላህ መሻትና ችሎታ ነው። እርሱ የሻው ይሆናል እርሱ ያልሻው አይሆንም። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- « የዓለማት ጌታ አላህ ካልሻም አትሹም። » (አል ተከዋር 29)

- ማናቸውንም ነገር የሚያስገኘውና የሚያስከስተው ወይም የሚፈጥረው አላህ (ሱ.ወ) መሆኑን ማመን። እርሱ ብቸኛ ፈጣሪ ነው። ከርሱ ሌላ ያለ ነገር ሁሉ ፍጡር ነው። እርሱ በሁሉ ነገር ላይ ቻይ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ነገሩንም ሁሉ የፈጠረውና በትክክልም ያዘጋጀው ነው። » (አል ፉርቃን 2)

የሰው ልጅ ምርጫ፣ ችሎታና ፍላጎት አለው።

በአላህ ውሳኔ ማመን የሰው ልጅ በምርጫው በሚፈጽማቸው ተግባሮቹ ላይ ፍላጎትና ችሎታ አለው ከማለት ጋር አይቃረንም፤ አይጋጭም። ምክንያቱም የእስላማዊ ድንጋጌና ነባራዊ ተጨባጭ ክስተት ይህንን ለርሱ የሚያረጋግጡና የሚያጸድቁ ናቸው። ከእስላማዊ ድንጋጌ አንጻር አላህ (ሱወ) መሻትን አስመልክቶ እንዲህ ብሏል፡- «ይህ የተረጋገጠው ቀን ነው። የሻም ሰው ወደ ጌታው መመለስን ይይዛል።» (አል ነቢአ 39) ችሎታን በማስመልከትም አላህ እንዲህ ብሏል፡- «አላህ ነፍስን ከችሎታዋ በላይ አያስገድዳትም። ለርስዋ የሰራችው አላት። በርስዋም ላይ ያፈራቸው (ኀጢአት) አለባት።» (አል በቀራ 286)

ከነባራዊ ተጨባጭ ሁኔታ አንጻር ደግሞ ማንኛውም ሰው ችሎታና መሻት እንዳለውና በነርሱም የሚሰራውን እንደሚሰራ፣

የሚተውውንም እንደሚተው ያውቃል። እንደመራመድና መሰል እንቅስቃሴዎች ያሉ በፍላጎቱ የሚከሰቱትን፣ እንደመንቀጥቀጥና እንደ ድንገተኛ መውደቅ ያሉ ያለፍላጎቱ ከሚፈጸሙት ለይቶ ያውቃል። ነገር ግን የፍጡር መሻትና መቻል በአላህ መሻትና ችሎታ የሚከሰቱ ናቸው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከናንተ ቀጥተኛ መኾንን ለሻ ሰው (መገሰጫ ነው) ። የዓለማት ጌታ አላህ ካልሻም አትሹም።» (አል ተከዊር 28-29)

በአንቀጹ ላይ እንደምንመለከተው መጀመሪያ የሰው ልጅን መሻት አጸደቀ፤ ከዚያም በአላህ መሻት ውስጥ የሚካተት እንደሆነ አሳሰበ። ምክንያቱም ፍጥረተ-ዓለሙ በጠቅላላ የአላህ ይዞታ ነው። በርሱ ይዞታ ውስጥ ደግሞ ከርሱ ዕውቀትና መሻት ውጭ የሚሆን ነገር አይኖርም።

> «እኛ ወይ እመስጋኝ ወይም ከሃዲ ሲኾን መንገዱን መራከው (ገለጽንለት)» (አል ደህር 3)

በአላህ ውሳኔ ማመካኘት

የግዳጅና ኃላፊነት፣ የትዕዛዝን የክልከላ ተያያዥነታቸው ከሰው ልጅ ችሎታና ምርጫው ጋር ነው። እንደ መልካም ሰሪ ቀናውን ጎዳና የመረጠ በመሆኑ ይመነዳል። መጥፎ ሰሪ ደግሞ እኩይ የሆነን የጥመት መንገድ በመምረጡ ይቀጣል።

አላህ (ሱወ) የምንችለውን እንጂ አላስገደደንም። በመሆኑም አላህ በርሱ ውሳኔ በማመካኘት እርሱን ማምለክ መታውን ከአንድም ሰው አይቀበልም።

ከዚህም በተጨማሪ የሰው ልጅ ከማመጽ በፊት አላህ አውቆ የወሰነው ምን እንደሆነ አያውቅም። አላህ ደግሞ ችሎታና የመምረጥ ነጻነት ሰጥቶታል። የመልካምና የመጥፎን ጎዳና ነጣጥሎ አብራርቶለታል። በመሆኑም ካመጸ፣ አመጽን ለአላህ ታዛዥ ከመሆን በላይ አድርጎ የመረጠው እራሱ ነው። በአመጸኛነቱ የሚገኘውን ቅጣት የመሸከም ግዴታ አለበት።

> እንደ ሰው በአንተ ላይ ድንበር በማለፍ ንብረትህን ቢውስድብህና ቢያስቃይህ፣ ከዚያም ለዚህ እኩይ ተግባሩ በርሱ ላይ አላህ የወሰነበት መሆኑን እንደ ምክንያት ቢያቀርብ ምክንያቱ ተቀባይነት አይኖራትም። በፈጸመው በደል ትቀጣዋለህ፤ ንብረትህንም ታስመልሳለህ። ምክንያቱም ሰውየው ይህን የፈጸመው በምርጫውና በፍላጎቱ ስለሆነ ነው።

በአላህ ውሳኔ ማመን ጥቅም ወይም ፍሬ

በአላህ ውሳኔ ማመን በሰው ልጅ ሕይወት ውስጥ ከፍተኛ ሚና አለው።

- 1 በአላህ ውሳኔ ማመን በዚህ የሕይወት ቆይታ ጉቁ ሆኖ፣ አላህ የሚወደውን በመፈፀሙ እንዲጥርና እንዲተጋ ከሚያደርጉ ነገሮች ዋነኛውና ትልቁ ነገር ነው።
ምእመናን በአላህ ላይ ከመመከታቸው ጎን ለጎን የክስተት ሰበቦችን እንዲጠቀሙ ታዘዋል። ኢማን ማለት ደግሞ በአላህ ፍቃድ እንጂ የክስተት ሰበቦች ውጤት ሊያስገኙ እንደማይችሉ እርግጠኛ መሆን ነው። ምክንያቱም የክስተት ሰበቦችን የፈጠረው አላህ ነው። ውጤታቸውንም የፈጠረውም እሱ ነው።
ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በሚጠቅምህ ነገር ላይ ታታሪ ሁን። በአላህ ታገዝ። አትሳነፍ። የሆነ (መሰናከል) ነገር ቢገጥምህ እንዲህ እንዲህ ባደረግ ኖሮ እንዲህ እንዲህ ይሆን ነበር አትበል። ነገር ግን አላህ ወሰነ ያሻውንም ፈፀመ በል። እንዲህ ቢሆን ኖሮ ማለት የሸይጣንን በር ትከፍታለች።» (ሙስሊም 2664)
- 2 የሰው ልጅ የነፍሱን ልክ ማወቅ አለበት። ሊኮራም ሊኮፈስም አይገባም። ምክንያቱም እሱ በአላህ የተወሰነውን ነገርና ወደፊት የሚከሰተውን ክስተት ማወቅ የማይችል ደካማ ፍጡር ነው። በመሆኑም የሰው ልጅ ምንጊዜም በደካማነቱና ወደ ፈጣሪው ከጃይ መሆኑን ማመን አለበት።
የሰው ልጅ በተፈጥሮው መልካም ነገር ሲገጥመው ይኮራል በርሱም ይታለላል። መጥፎ ነገርና አደጋ ሲያጋጥመው ደግሞ ይበሳጫል፤ ይተክዛል። እናም የሰው ልጅን በአላህ ውሳኔ ከማመን በስተቀር መልካም ነገር ሲገጥመው ከመኮፈስና ድንበር ከማለፍ፣ እንዲሁም መጥፎ ነገር ሲገጥመው ከማዘንና ከመተከዝ ሊታደገው የሚችል ምንም ነገር የለም። ማናቸውም የተከሰቱና የሚከሰቱ ነገሮች የአላህ ውሳኔ የተለፈባቸውና አላህ አስቀድሞ ያወቃቸው ናቸው።
- 3 በአላህ ውሳኔ ማመን ውግዝ ለሆነው ምቀኝነት አልባት ይሰጣል። አንድ ሙእመን አላህ ከችሮታው በሰጣቸው ነገር ሰዎችን አይመቀኝም። ለነርሱ የለገሳቸውና ይህንን ነገር የወሰነላቸው አላህ (ሱወ) ነው። እናም ሙእመን ሌሎችን ሲመቀኝ በአላህ ውሳኔና ፍርድ ላይ አይመጸ መሆኑን ወይም ውሳኔውን እየተቃወመ እንደሆነ ያውቃል፤ ስለሆነም አይመቀኝም።
- 4 በአላህ ውሳኔ ማመን በልብ ውስጥ ችግሮችን ለመጋፈጥ ጀግንነትን ይፈጥራል። ቁርጠኝነትንም ያጠናክራል። ምክንያቱ፣ በአላህ ውሳኔ ማመን የዱንያ ቆይታ (አጀል) ሲላይ በአላህ የተወሰነ እንደሆነና የሰው ልጅን የሚያጋጥመው የተጻፈው ነገር ብቻ መሆኑን እርግጠኛ እንዲሆኑ ስለሚያደርግ ነው።
- 5 በአላህ ውሳኔ ማመን በሙእመን ነፍስ ውስጥ የተለያዩ የኢማን ጭብጦችን ይተክላል። እርሱ ምንጊዜም እገዛ የሚሻው ከአላህ ብቻ ነው። የክስተት ሰበቦችን ከመፈፀሙም ጋር የሚንተራሰውና የሚመካው በአላህ ላይ ብቻ ነው። እንዲሁም ምንጊዜም ጌታውን ከጃይ ይሆናል። በጽናት ላይ እንዲያበረታው ከርሱ እገዛን ይፈልጋል።
- 6 በአላህ ውሳኔ ማመን የመንፈስ እርጋታን ይፈጥራል። ሙእመን፣ የደረሰበት ነገር መጀመሪያውኑ ሊስተው እንዳልነበረ፣ የሳተውም ነገር መጀመሪያውኑ ሊያገኘው እንዳልነበረ ያውቃል።

ՀԾՄԿՄ

2

አላህ (ሱወ) አንድ ሙስሊም ውስጣዊ አካሉን ልቦናውን ከማጋራትና እንደ ምቀኝነት፣ ኩራትና ተንኮል ካሉ የልብ በሽታዎች፣ ውጫዊ አካሉን ደግሞ ከነጃሳና ቆሻሻ ከሆኑ ነገሮች እንዲያፀዳ አዟል። ይህን ከፈፀመ የአላህን ውዴታ ይጎናጸፋል። አላህ (ሱወ)፡-«አላህ (ከጎጠኢት) ተመላሾችን ይወዳል። ተጥራሪዎችንም ይወዳል።» ይላል። (አል ባቀራ 222)

የምዕራፉ ማውጫ

የንጽህና ትርጉም

ከነጃሳ(ቆሻሻ) መጽዳት

- ከነጃሳ መጥራት
- የኢስቲንጃና የመጸዳዳት ስርዓቶች

ሐደስ (ምናባዊ ቆሻሻ)

- ትንሹ ሐደስና ለርሱ ውዳኦ ማድረግ

ውዳዕ የማደርገው እንዴት ነው?

- ትንሹን ሐደስ(ምናባዊ ቆሻሻ) ማስወገድ
- ትልቁ ሐደስና ትጥበት
- ሙስሊም ከጀናባ ወይም ከትልቁ ሐደስ የሚጠራው እንዴት ነው?
- ውሃን መጠቀም ያቃተው ወይም ያልቻለ ሰው

> የንጽህና ትርጉም

የንጽህና መሰረታዊ ትርጉም፡- መጥራት፣ መጽዳት ወይም መወልወል ነው፡፡

አላህ(ሱ.ወ) አንድ መስሊም ላዩንም ውስጡንም እንዲያጠራ አዘታል፡፡

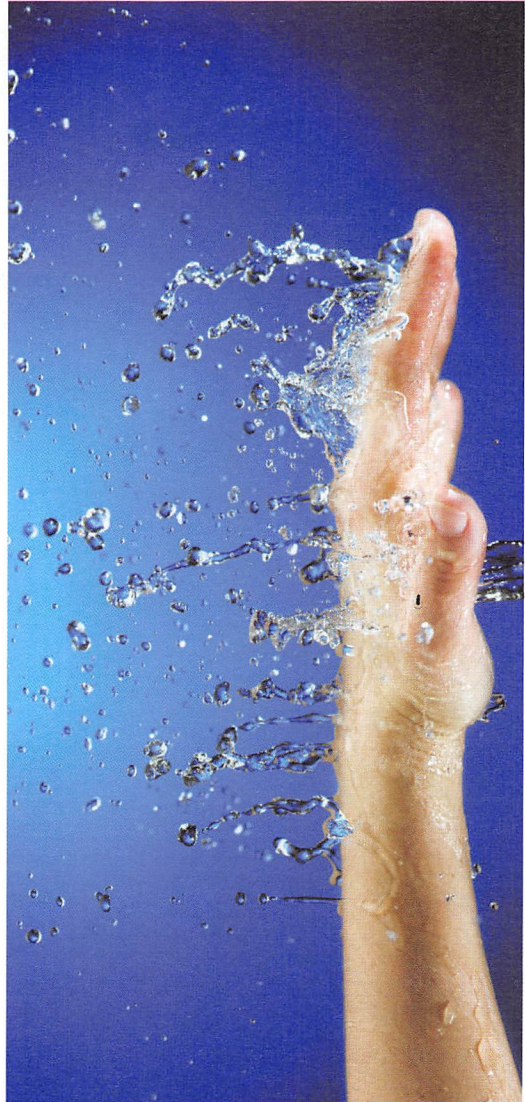
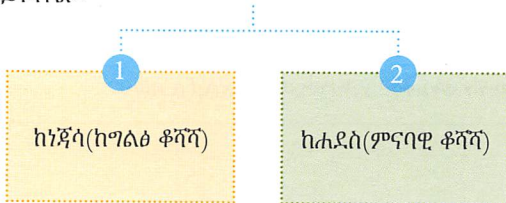
ላዩን ግልጽ ከሆኑ እርም ነገሮች፣እንዲሁም ከቆሻሻና ፀያፍ ነገሮች፣ ውስጡን ደግሞ ከማጋራት(ሺርክ) እና፣ እንደ ምቀኝነት፣ ኩራትና ቂም ከመሳሰሉ የቀልብ በሽታዎች እንዲያጸዳ አዘታል፡፡ ይህን ከፊፀመ፣ የአላህን ውደዕታ ይጎናጸፋል፡፡ አላህ(ሱ.ወ)፡-«አላህ (ከኅጢአት) ተመላሾችን ይወዳል፡፡ ተጥራሪዎችንም ይወዳል፡፡» ይላል፡፡ (አል በቀራ 222)

አላህ(ሱ.ወ) ሠላት ከመስገድ በፊት ከቆሻሻዎች መጥራትን አዟል፡፡ ይህ፣ ሠላት ከአላህ ጋር የመገናኛና የመነጋገሪያ መንገድ በመሆኗ ነው፡፡ በተለምዶ እንደሚታወቀው አንድ ሰው ከአንድ ንጉሥ ወይም መሪ ጋር በሚገናኝበት ጊዜ ጸዱዕ ሆኖና የሚያምር ልብሱን ለብሶ ነው፡፡ ታዲያ የንጉሦች ንጉሥ የሆነው ኃያሉ አምላክ ጋር የሚገናኝስ እንዴት ሊሆን ይገባል?

ለሠላት አስፈላጊ የሆነው መፀዳዳት እንዴት ዓይነት ነው?

አላህ(ሱ.ወ) አንድ መስሊም ሠላት ለመስገድ፣ ቁርኣን ለመንካት ወይም በተከበረው ካዕባ ዙሪያ ለመዞር በሚፈልግበት ጊዜ በኢስላማዊው ሕግ የተደነገገን ልዩና እራሱን የቻለ የመፀዳዳት ዓይነትን በቅድሚያ እንዲያከናውን ግዴታ አዘል ትእዛዝን አዘታል፡፡ በበርካታ ስፍራዎች ላይ ደግሞ ይህንኑ እንዲፈፅም በውዴታ ግዴታ (መስተሐብ) መልኩ አበረታቷል፡፡ ከነኚህ ስፍራዎች መካከል፣ በእጅ ሳይነካ ቢቃል ቁርኣንን በሚያነብ ጊዜ፣ ዱዓ ሲያደርግ፣ ሲተኛ፣ እና ወዘተ...

አንድ መስሊም ለመስገድ ሲፈልግ ከሁለት ነገሮች መጥራት ይገባዋል፡፡

> አላህ(ሱ.ወ)፣ መስሊም ወስጡን ከማጋራትና ከቀልብ በሽታዎች ላዩን ደግሞ ከእርምና ቆሻሻ ነገሮች እንዲያጸዳ አዟል፡፡

> ከነጃሳ(ግልፅ ቆሻሻ) መጥራት

- * ነጃሳ ማለት፤ አምልኮ ስንፈፅም ኢስላማዊው ድንጋጌ በቆሻሻነት የፈረጃቸውንና ከነርሱ እንድንጠራ ትዕዛዝ የሰጠበትን ተጨባጭ ነገሮች የሚገልፅ ነው።
- * ነገሮች መሰረታቸው የተፈቀደና ንጹህ ነው። ነጃሳ ባዕድና በአጋጣሚ የሚከሰት ነገር ነው። ለምሳሌ፡ የአንድን ልብስ ንጹህነት ከተጠራጠርንና ነጃሳ እንደተገኘበት እርግጠኞች መሆን ካልቻልን፤ በመሰረቱ ንጹህ ነው እንላለን።
- * ሠላት ለመስገድ ስንፈልግ ሰውነታችንን፤ ልብሳችንና የምንሰግድበትን ስፍራ ከነጃሳ ነገሮች የማጽዳት ግዴታ አለብን።

ነጃሳ ነገሮች

1	የሰው ልጅ ሽንትና ዓይነ ምድሩ
2	ደም፤ ትንሽ ጠብታ ደም ግን ችግር የለውም
3	ስጋቸው የማይበላ የማንኛውም እንስሳት ሽንትና ፋንድያ (ገጽ 183 ተመልከት)
4	ውሻና አሳማ
5	ሙት እንስሳት (የሞቱ እንስሳትን ሁሉ የሚመለከት ሲሆን ስጋቸው የሚበላና በሽሪዓዊ መንገድ የታረዱትን ግን አይመለከትም። ገጽ 184 ይመልከቱ) የሞተ ሰው አካል ፤ አሳና ነፍሳቶች ቢሞቱም ንጹህ ናቸው።

> ነጃሳ ማስወገድን በተመለከተ በማንኛውም ንጹህ የማስወገጃ ነገር ተጠቅሞ አካሉን ማስወገድ በቂ ነው።

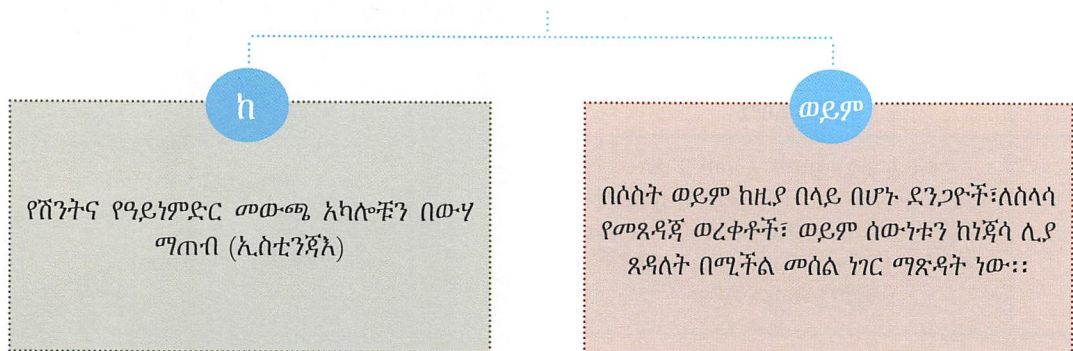
ከነጃሳ መጽዳት

ነጃሳ(ግልፅ ቆሻሻ) ከሰውነት፤ ከልብስ ወይም ከአንድ ቦታ፤ ወዘተ. ላይ ሲታጠብ፤ አወጋግዱ። ውሃን ወይም ሌላን ነገር በመጠቀም፤ አለያም በሌላ መንገድ ቢሆንም፤ የነጃሳው ነገር መልኩና አካሉ ከቆሸሸው ቦታ ላይ መወገዱ ብቻ በቂ ነው። ምክንያቱም ኢስላማዊው ድንጋጌ ነጃሳን ማስወገድን እንጂ ከውሻ ነጃሳ በስተቀር ነጃሳን ለማስወገድ በተወሰነ ቁጥር ማጠብን መስፈርት አላደረገም። የውሻ ነጃሳም ቢሆን ልጋጉን፤ ሽንቱንና ዓይነ ምድሩን እንጂ አካሉን አያካትትም። የውሻን ቆሻሻ በተመለከተ፤ የመጀመሪያውን በአፈር አድርጎ፤ ሰባት ጊዜ ማጠብን አይፈልግም። የተቀሩትን ነጃሳዎች ግን መልካቸውና አካላቸው መወገዱ ብቻ በቂ ነው። የመልኩ ፋና እና ሽታው መቅረቱ ችግር አይኖረውም። ነቢዩ (ሰ.ወ.)፤ የወር አበባ ደምን በማጠብ ዙሪያ ለእንዲትን ሠላቢት፡- «ደሙን ማጠብሽ ይበቃሻል ፋናው መቅረቱ ችግር የለውም።» ብለዋታል። (አቡ ዳውድ 365)

የኢስቲንጃን(ሀፍረተ ገላንና አካባቢውን ማጠብ) እና የመጽዳዳት ስርዓት

- አንድ ሰው ሽንት ቤት ሲገባ፣ ግራ እግሩን ማስቀደምና «ቢስማላህ፣አላሁመ ኢኒ አውዙ ቢከ ሚኒል ኹቡሲ ወል ኹባኢስ» - በአላህ ስም፣ አምላኬ ሆይ ከእርኩሱና ከእርኩሴቷ (ሰይጣን) በአንተ እጠበቃለሁ- ማለቱ ይወደዳል፡፡
- በሚወጣ ጊዜ ደግሞ ቀኝ እግርን በማስቀደም «ጉፍራነክ» -ምህረትህን ለግሰን- ማለት ይወደዳል፡፡
- በሚጽዳዳበት ጊዜ ሀፍረተ ገላውን ከሰዎች አይታ የመከለል ግዴታ አለበት፡፡
- ሰዎች በቆሻሻው በሚጎዱበት ስፍራ መጽዳዳት ከልክል ነው፡፡
- የሚጽዳዳው ከቤት ውጭ ባለ መስክ ውስጥ ከሆነ፣ እርሱ ሊጎዳቸው፣ እነሱም ሊጎዱት የሚችሉ እንስሳት አለያም አውሬዎች የሚኖሩበት በሆነ ጎሬ ውስጥ መጽዳዳቱም ከልክል ነው፡፡
- የሚጽዳዳው በሜዳ ላይ ከሆነና የሚከልለው ግርዶሽ የሌለ ከሆነ፣ ፊቱን ወደ ቁብላ ማዞር ወይም ለቁብላ ጀርባውን መስጠት አይገባውም፡፡ ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ)፡- «በምትጽዳዳበት ጊዜ፣ ስትሸኑም ሆነ ዓይነምድር ስታስወግዱ፣ፊታችሁን ወደ ቁብላ አታዙሩ ጀርባችሁንም ለቁብላ አትስጡ፡፡» ብለዋል፡፡ (አል ቡኸሬ 386/ ሙስሊም 264)
- የሚፈናጠሩና የሚረጩ ነጃሳዎች ልብሱና ሰውነቱን እንዳይነኩት ጥንቃቄ ማድረግ፣ከነኩት ደግሞ የማጠብ ግዴታ አለበት፡፡
- ተጽዳድቶ ሲያበቃ ከሁለት አንድ ነገር መፈፀም አለበት

> ሐደስ(ምናባዊ ቆሻሻ)

- ሐደስ፡ ማለት ምናባዊ የሆነ፣ ሰው ክርሱ ከመጥራቱ በፊት ሠላት መስገድን የሚከለክል ነገር ነው። እንደ ነጃሳ በግልፅ የሚነካ ነገር አይደለም።
- ሐደስ ከአንድ መስሊም ላይ የሚወገደው ሊያጠራ በሚችል ውሃ ወዳእ ሲያደርግ ወይም ገላውን ሲታጠብ ነው። ሊያጠራ የሚችል ውሃ የሚባለው፣ ነጃሳ ያልተቀላቀለበት ውሃ፣ ወይም ነጃሳ ነኩፋት፣ መልኩን ወይም ጣዕሙን ወይም ሽታውን ያልቀየረው ውሃ ነው።

ሐደስ በሁለት ይከፈላል።

አንድ ሰው እርሱን ከላዩ ላይ ለማስወገድ የግድ ውዳእ ሊያደርግ የሚገባው ዓይነት ሲሆን እሱም ትንሹ ሐደስ ይባላል።

አንድ ሰው እርሱን ከላዩ ላይ ለማስወገድ የግድ በውሃ ገላውን ሙሉ በሙሉ በማድረስ መታጠብ ያለበት ዓይነት ሲሆን ትልቁ ሐደስ በመባል ይጠራል።

ትንሹ ሐደስና ውዳ

አንድ መስሊም ምናባዊ ጽዱቅነቱን አጥቶ ውዳ እንዲሰጥ የግድ የሚሆንበት ከሚከተሉት ነገሮች አንዱ በሚከሰበት ጊዜ ነው።

- 1 ሽንት፣ ዓይነምድርና ማንኛውም ከሁለቱ መጸዳጃ ብልቶች የሚወጣ ንፋስና መሰል ነገሮች ከወጡ። አላህ (ሱወ) ጽዱቅነትን የሚያፈርሱ ነገሮችን ሲዘክር፡ - «ወይንም ከናንተ አንዱ ከዓይነምድር ቢመጣ» ብሏል። (ኒሳ 43) ነቢዩ(ሰ.ወ) በሠላት ውስጥ ሆኖ ሐደስ እንደተከሰተበት የተጠራጠረን ሰው በማስመልከት፡- «ድምጽ እስካልሰማ ወይም ሽታ እስካለገኘ ድረስ አቋርጦ አይሂድ!» ብለዋል። (አል ቡኻሪ 175/ መስሊም 361)
- 2 ያለግርዶ በስሜት ብልትን መንካት፡ ነቢዩ(ሰ.ወ)፡ - «በልቱን የነካ ሰው ወዳእ ያድርግ» ብለዋል። (አቡ ዳውድ 181)
- 3 የግመል ስጋ መብላት፡ ነቢዩ(ሰ.ወ)፣ «የግመል ስጋን በመብላቴ ውዳእ ላድርግን?» የሚል ጥያቄ ቀርቦላቸው፣ «አዎን» በማለት መልስ ሰጥተዋል። (መስሊም 360)
- 4 እእምሮ በእቅልፍ ወይም በእእምሮ ህመም ወይም በስካር መሳት

> ውዱእ የማደርገው እንዴት ነው?

ውዱእና ከቆሻሻ መጸዳዳት፣ ትሩፋት የሚያስገኙና የላቁ ተግባራት ናቸው። አንድ ባሪያ ዓላማውን ካሳመረና ለአላህ ካጠራ፣ እንዲሁም ከአላህ ምንዳን ከከጀለበት፣ አላህ በርሱ ወንጀሉንና ስህተቱን ያብስላታል። ነቢዩ(ሲ.ወ.)፡-«አንድ ሙስሊም ባሪያ ውዱእ በሚያደርግበት ጊዜ፡ ፊቱን ሲታጠብ፣ በዓይኑ በመመልከት የሰራው የእይታ ወንጀል ከውሃው ጋር ከፊቱ ይወገዳል። እጁን ሲታጠብ፣ በእጁ የፈፀመው ወንጀል ከውሃው ጋር ይወገዳል። እግሮቹን ሲያጥብ፣ በእግሮቹ በመጓዝ የፈፀመው ወንጀል ከውሃው ጋር ከእግሮቹ ይወገዳል። በዚህ መልኩ ከወንጀል ጽዕድ ሆኖ ይወጣል።» ብለዋል። (ሙስሊም 244)

ውዱዕ የማደርገው እንዴት ነው? ትንሹን ሐደስ የማስወግደውስ?

አንድ ሙስሊም ውዱእ ማድረግ በሚፈልግ ጊዜ ውዱዕ ማድረጉን ሊያስብ ይገባል። ይኸውም በልቦናው ሐደስን እንደሚያስወግድ ማሰብ ነው። በልብ ማሰብ (ኒያ) ለማንኛውም ተግባር ተቀባይነት መስፈርት ነው። ነቢዩ(ሲ.ወ.)፡- «ስራዎች የሚለኩት እንደ ታሰበላቸው ዓላማ ነው።» ብለዋል። (አል ቡኸሪ 1/ ሙስሊም 1907) ከዚያም በሚከተለው ቅደም ተከተል መሰረት እንዲሁም በማዕዘናቱ መሐከል ረዥም ቆይታ ሳይኖር ውዱእ ማድረግ ይጀምራል።

1

በአላህ ስም (በስማላህ) ይላል።

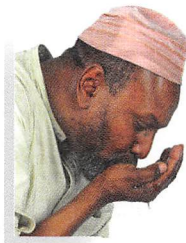
2

መዳፎቹን ሶስት ጊዜ ይታጠባል። ይህ የተወደደ ተግባር(መስተሐብ) ነው።

3

በውሃ ይጉመጠመጣል። ይኸውም በአፉ ውስጥ ውሃን በማስገባትና ተግባራዊነቱን በመትፋት ይሆናል። ይህን ሶስት ጊዜ ቢያደርግ የተወደደ ነው። ግዴታው ግን አንድ ጊዜ ማድረግ ነው።

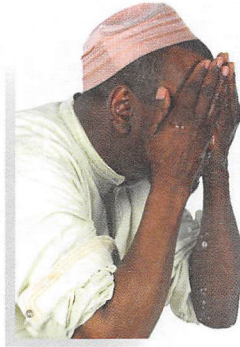
4

ይሰረክታል። ይኸውም ውሃን በአፍንጫው በመሳብ ከዚያም በአፍንጫ ገፍቶ ማውጣት ነው። ውሃውን የሚያስወጣው በአፍንጫው በሚያስወጣው አየር ነው። በርሱ ላይ ጉዳት ከሌለው በስተቀር ውሃን በሚገባ ወደ ውስጥ መሳብ (መሰርክቅ) የተወደደ ነው። ሶስት ጊዜ ይህን ማድረግ ምስተሐብ ነው። ግዴታው ግን አንድ ጊዜ ብቻ ነው።

5

ፊቱን ይታጠባል። ከግንባሩ፣ ከፀጉር መብቀያው ጫፍ እስከ አገጩ ስር ድረስ፣ እንዲሁም ከአንዱ ጆሮ እስከ ሌላው ጆሮ ድረስ በመታጠብ የሚፈፀም ነው። ይህንንም ሶስት ጊዜ ቢፈፅም የተወደደ ነው። ግዴታው ግን አንድ ግዜ ብቻ ነው። ጆሮዎች የፊት አካል አይደሉም።

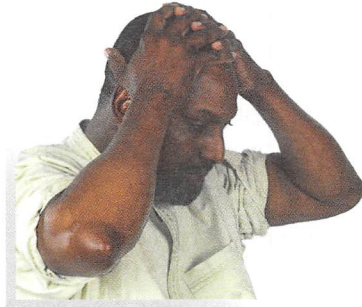
6

እጆቹን ከጣቶቹ ጫፍ እስከ ክርኑ ድረስ ያጥባል። ክርኖች በትጥብቱ ውስጥ ይካተታሉ። ሶስት ጊዜ መደጋገሙ ይወደዳል። ግዴታው አንድ ግዜ ብቻ ነው።

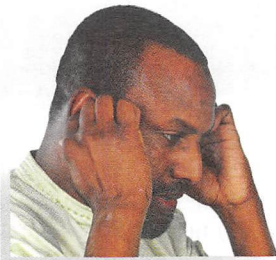
7

እራሱን(ፀጉሩን) ያብሳል። ይኸውም መዳፎቹን በውሃ በማራስ፣ ከግንባሩ በመጀመር፣ ከማጅራቱ ቀጥሎ እስከአው የኋለኛው የራስ ጫፍ ድረስ ማበስ ነው። በመዳፎቹ እያበሰ ወደ ፊትለፊት መመለሱ ይወደዳል። እንደሌሎቹ የሰውነት ክፍሎች ሶስት ጊዜ መደጋገም የተወደደ አይደለም።

8

ጆሮዎቹን ያብሳል። ይኸውም ጭንቅላቱን ካበሰ በኋላ ሁለቱን አመልካች ጣቶቹን ጆሮዎቹ ውስጥ በማስገባት በአውራጣቱ ደግሞ የላይኛውን የጆሮው ክፍል ማበስ ነው።

9

እግሮቹን ከነቁርጭምጭሚቶቹ ያጥባል። ሶስት ጊዜ ደጋግሞ ማድረጉ የተወደደ ነው። ግዴታው ግን አንድ ጊዜ ብቻ ነው። ካልሲ ከለበሰ መስፈርቶቹን ጠብቆ በላዩ ላይ ማበስ ይችላል። (ገጽ፣ 97 ተመልከት)

ትልቁ ሐደስ(ምናባዊ ቆሻሻ) እና ትጥብቱ

ትጥብትን ግድ የሚያደርጉ ነገሮች

እነኚህ ነገሮች፣ አንድ ሙስሊም ከተገበራቸው ሠላትን ከመስገድና ጠዋፍ ከማድረግ በፊት ገላውን መታጠብ ግዴታ የሚያደርጉ ነገሮች ናቸው። ይህ ሰው ከመታጠቡ በፊት ትልቁ ሐደስ አለበት ይባላል።

ትጥብትን ግድ የሚያደርጉ ነገሮች የሚከተሉት ናቸው።

1 የፍቶት ፈሳሽ (የዘር ፍሬ - መኒይ)፣ በንቃት ሕሊናውም ሆነ በእንቅልፍ ውስጥ፣ በእርካታ መልክ እየተገፋተረ መውጣት።

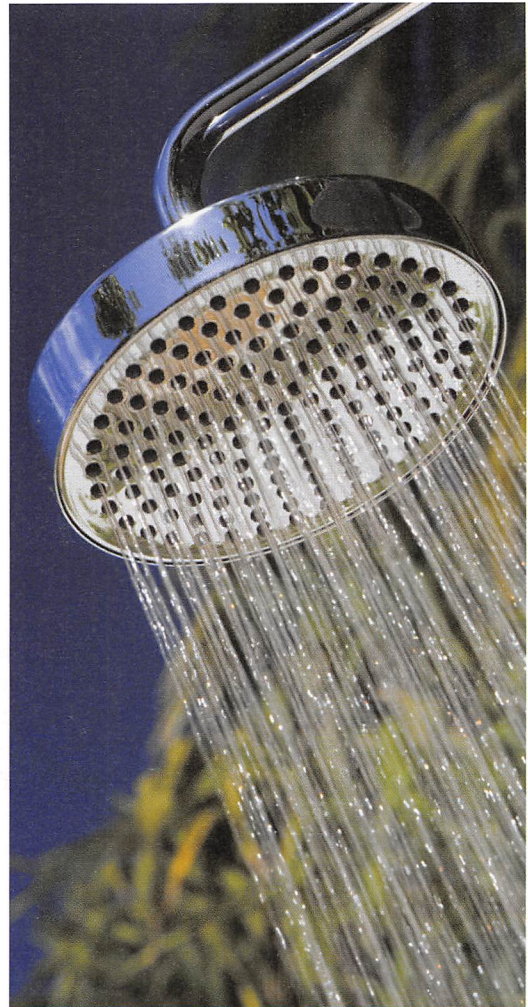
የፍቶት ፈሳሽ (መኒይ) የሚባለው በጣም በስሜት ውስጥ ሲገባና እርካታ ሲሰማ ከብልት የሚወጣ ነጭና ትኩስ ፈሳሽ ነው።

2 የግብረ ስጋ ግንኙነት፡ ይህ የፍቶት ፈሳሽ (መኒይ) ባይፈሰም፣ የወንድ ብልት ብቻ የሚጠቁም ድርጊት ነው። የወንዱ ብልት ጫፍ ሲታይ ብልት ውስጥ መግባቱ ብቻ ትጥብትን ግዴታ ያደርጋል። አላህ (ሱወ)፡-«(ሴት ጋር በመገናኘት ወይም በሌላ ምክንያት ጀናባ) ብትኾኑ (ገላችሁን) ታጠቡ።» ይላል። (አል ማኢዳ 6)

3 የወር አበባና የወሊድ ደም መፍሰስ

- የወር አበባ ደም የሚባለው፣ በየወሩ ሴቶች የሚፈሳቸው ተፈጥሯዊ ደም ነው። ሰባት ቀን ወይም ከዚያ በላይ ይፈሳል። እንደሴቶቹ ተፈጥሯዊ ልዩነት ከዚያም ያነሰ ሊሆን ይችላል።
- የወሊድ ደም ደግሞ በመውለዳቸው ምክንያት ከሴቶች የሚወጣ ደም ሲሆን ለተወሰነ ጊዜ ይቆያል።

የወር አበባና የወሊድ ደም ላይ ያሉ ሴቶች፣ ደሙ በሚፈሰባቸው ቀናት የጾምና የሠላት ግዴታ ይነሳላቸዋል። ከደሙ ሲጸዱ፣ ጾሙን ይከፍላሉ ሠላቱን ግን አይከፍሉም። በነኚህ ቀናት ውስጥ ባሎቻቸው ሊገናኟቸው አይፈቀድላቸውም። ከግንኙነት መለስ ባለ ነገር ግን መጠቃቀምና መደሰት ይችላሉ። ሴቶቹ ደሙ ከቆመላቸው በኋላ ገላቸውን መታጠባቸው የግድ ይሆናል።

> ለግዴታ ትጥብት ሰውነትን በጠቅላላ በውሃ ማዳረስ በቂ ነው።

አላህ (ሱወ)፡- «ሴቶችንም በወር አበባ ጊዜ ራቋቸው። ንጹህ እስከሚኾኑም ድረስ አትቀረቧቸው። ንጹህ በኾኑም ጊዜ አላህ ካዘዛችሁ ስፍራ ተገናኝታችሁ።» ይላል። (አል በቀራ 222) «ንጹህ በኾኑም ጊዜ » ማለት ገላቸውን በታጠቡ ጊዜ ማለት ነው።

አንድ ሙስሊም ከጀናባ ወይም ከትልቁ ሐደስ የሚጠራው እንዴት ነው?

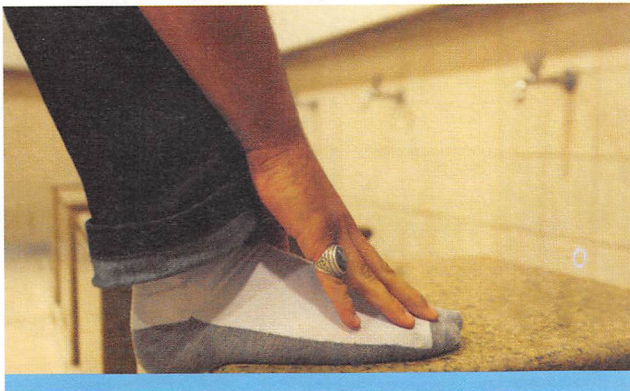
አንድ ሙስሊም መጽዳትን በልቡ አስቦ ገላውን በሙሉ በውሃ ከታጠበ፤ ከትልቁ ሐደስ ይጸዳል።

- ይህ ትጥብ የተሟላ የሚኾነው ግን፣ ከተጸዳ በኋላ የሚያደርገውን ዓይነት ኢስቲንጃ አድርጎውዱ እንደ አስከትሎ፣ ከዚያም ሰውነቱን በጠቅላላ በውሃ አዳርሶ ሲታጠብ ነው። ይህ ዓይነቱ ትጥብ ከኩባዩ (ሰ.ዐ.ወ) የአስተጣጠብ ፈለግ ጋር ስለሚገጣጠም ከምንዳ አንፃር ከፍተኛው ነው።
- አንድ ሙስሊም ከጀናባ ሲታጠብ ትጥቡ ከውዳሕ ያብቃቃል። ከትጥቡ በተጨማሪ ውዳሕ ማድረግን አይገደድም። በላጩ ግን፣ በነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) የአስተጣጠብ ፈለግ መሰረት ወዳሕንም ያካተተ ትጥብ መታጠብ ነው።

በካልሲ ላይ ማበስ

ከኢስሊም ገርነት መገለጫዎች መካከል አንድ ሙስሊም ወዳሕ ሲያደርግ በውሃ በራሱ መዳፉ እግሮቹን ሙሉ ለሙሉ የሸፈነውን የላይኛውን የካልሲውን ወይም የጫማውን ክፍል እግሮቹን በመታጠብ ምትክ ማበስ የሚችል መሆኑ ነው። ይህን ለማድረግ ግን፣ ቀደም ሲል ውዳሕ እያለው ያጠለቃቸው ወይም የተጫማቸው መሆን አለበት። ሳይወልቅ ሊያበስ የሚችለው ደግሞ፣ ነፃሪ ከሆነ ከ24 ሰዓታት ላልበለጠ ጊዜ ሲሆን መንገደኛ ከሆነ ደግሞ ለ72 ሰዓታት ያህል ነው።

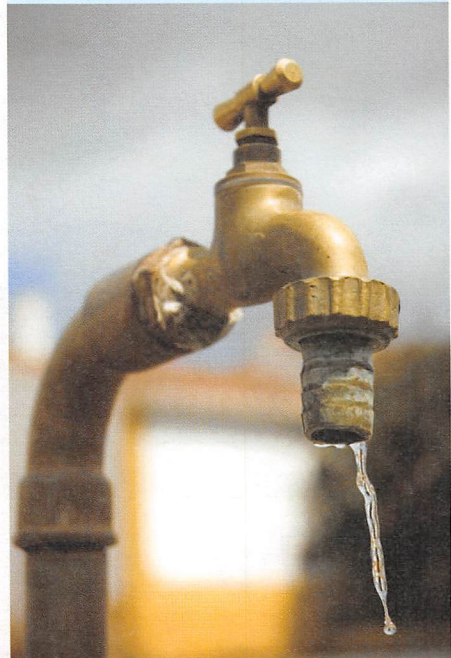
ከጀናባ ለመጽዳት በሚያደርገው ትጥብ ግን በፈለገው ሁኔታ ላይ ቢሆንም ሁለቱን እግሮችን ማጠብ ግዴታ ነው።

ውሃን መጠቀም ያቃተው ወይም ያልቻለ ሰው

አንድ ሙስሊም በበሽታ፣ ውሃ በማጣት፣ ወይም ለመጠጥ ብቻ እንጂ ውሃ የማያገኝ በመሆኑ ምክንያት ውዳሕ ለማድረግ ወይም ሰውነቱን ለመታጠብ ውሃን መጠቀም ካልቻለ አለም ካቃተው፣ ውሃ አግኝቶ መጠቀም እስከሚችል ድረስ በአፈር ተየሙም ማድረግ ይፈቀድለታል።

የተየሙም አደራረግ፣ በውስጠኛው መዳፎቹ አፈር ላይ አንድ ምት በመምታት በመዳፎቹ ላይ በቀረው አፈር ፊቱን ማበስ፣ ቀጥሎም የቀኝ እጁን የላይኛውን የመዳፍ ክፍል በግራው የውስጠኛ መዳፍ ማበስ፣ እንዲሁም የግራ እጁን የላይኛውን የመዳፍ ክፍል በቀኙ የውስጠኛ መዳፍ በማበስ ይፈፅማል።

ሠላትህ

3

ሠላት የሃይማኖት መሰረት ነው። ባሪያውን ከጌታው ጋር የሚያገናኝ መስመር ነው። ስለሆነም ከአምልኮዎች ሁሉ ታላቁና ደረጃውም እጅግ የላቀ ነው። አላህ (ሱወ)፣ አንድ ሙስሊም በማንኛውም ሁኔታ ውስጥ ሆኖ እርሷን እንዲጠብቅ አዟል። ነዋሪም ሆነ መንገደኛ፣ ጤነኛም ሆነ ህመምተኛ፣ እንዲተገብራት አዟል።

የምዕራፉ ማውጫ

የሠላት ደረጃና ትሩፋት

የሠላት ትሩፋት

አምስቱ የግዴታ ሠላቶችና ወቅቶቻቸው

የሠላት ቦታ

የሠላት አፈፃፀም

የምስግደው እንዴት ነው?

የሰላት ማዕዘናትና ግዴታዎች

- ሠላትን የሚያበላሹ ነገሮች

- በሠላት ውስጥ የሚጠሉ ነገሮች

የመቃረቢያ ስግደቶች የትኞቹ ናቸው?

የህብረት(ጀመሪያ) ሠላት

አዛን (ጥሪ)

በሠላት ውስጥ መመስገጥ

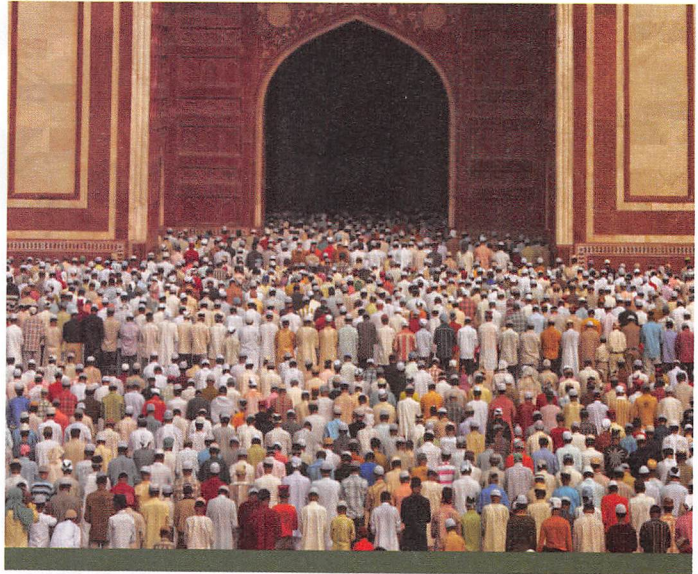
የጁምዓ ሠላት

የመንገደኛ ሠላት

የታማሚ ሰው ሠላት

ሠላት

የሠላት መሰረታዊ ትርጉሙ፡ መማፀን ወይም መለመን ሲሆን፤ ባሪያን ከፈጣሪው ጋር የምታገናኝ መስመር ነች፡፡ በውስጧ ወሳኝ የሆኑ የባርነት መገለጫዎችን አቅፋለች፡፡ ወደ አላህ መሸሸና በርሱ መታገዝን አዝላለች፡፡ በሠላት ውስጥ ባሪያው ጌታውን ይለምናል፤ በሚስጥር ያወራል፤ ያወሳዋል፤ ነፍሱ ትጸዳለች፤ ባሪያው እውነተኛ ማንነቱን ያስታውስበታል፤ በውስጧ እየኖረባት ያለችውን የዱንያን ትክክለኛ ገጽታ ይገነዘባል፡፡ የዚህች ዓይነቷ ሠላት፤ ባሪያው በአላህ ህግጋትና ድንጋጌ ላይ ጽናት እንዲኖረው፤ ከግፍ፤ ከዝመትና ከአመፀኝነት እንዲርቅ ታደርግዋለች፡፡ አላህ (ሱወ)፡ - «ሠላትንም ደንቡን ጠብቀህ ሰገድ፤ ሠላት ከመጥፎና ከሚጠላ ነገር ሁሉ ትከለክላለችና፡፡» ይላል፡፡ (አል አንከቡት 45)

> የሠላት ደረጃና ትሩፋት

ሠላት ከአካላዊ አምልኮዎች ታላቋና ደረጃም የላቅ ነው፡፡ ቀልብን፤ አዕምሮንና ምላሽን በአንድነት የሚያሳትፍ አምልኮ ነው፡፡ የሠላት አንገብጋቢነትን ከብዙ አቅጣጫ መመልከት ይቻላል፡፡

ሠላት ከፍ ያሉ ደረጃዎች አሉት

1 ከኢስላም ማዕዘናት መካከል ሁለተኛው ማዕዘን ነው፡፡ ነብዩ(ሱ.ወ)፡- «ኢስላም በእምስት መሰረታዊ ማዕዘናት ላይ ተገነባ፡፡ -ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ የለም፤ መሐመድ፤ የአላህ መልክተኛ ናቸው ብሎ መመስከር፤ ሠላትን ማቋቋም፤...» ብለዋል፡፡ (አል ቡኻሪ 8 /መ፡ስሊም 16) የአንድ ግንባታ ማዕዘን ወይም ምስሶ፤ ያለርሱ ግንባታው የማይቆምበት መሰረቱ ማለት ነው፡፡

2

ሽሪዓዊ መረጃዎች፤ በሙስሊሞችና በካሃዲያን መካከል መለያ ነጥብ ያደረጉት ሠላትን ማቋቋምን ነው፡፡ ነብዩ (ሱ.ወ)፡- «በአንድ ሰውና በክህደት መሐከል ያለው ነገር ሠላትን መተው ነው፡፡» ብለዋል፡፡(መ፡ስሊም 82) «በእኛና በእነርሱ መሐከል ያለው ኪዳን ሠላት ነው፡፡ እርሷን የተወ በርግጥ ከደፈ፡፡» ብለዋል፡፡ (አል ቲርሚዝ 2621/ አል ነሳኢ 463)

3

አላህ (ሱወ) ሠላትን በማንኛውም ሁኔታ ላይ ሆኖ እንዲተገበር አዟል፡፡ በመንገደኛነት፤ በነዋሪነት፤ በሰላም፤ በጦርነት፤ በጤንነት፤ በህመምም ላይ ሆኖም በሚቻለው መጠን ሁሉ ይተገበራል፡፡ አላህ (ሱወ)፡- «በሰላዮች ተጠባብቁ» ይላል፡፡ (አልበቀራ 238) ምዕመናን ባሮቹን ደግሞ፡- «እነዚያም እነሱ በስግደቶቻቸው ላይ የሚጠባበቁ የኾኑት፡፡»በማለት ይገልጻቸዋል፡፡ (አል ሙአሚኑን 9)

የሠላት ትሩፋት

የሠላትን ትሩፋት በማስመልከት በርካታ የቁርአንና የሐዲስ ማስረጃዎች ተላልፈዋል። ከነሱም መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

1 ሠላት ወንጀሎችን ታብሳለች። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አምስት ሠላቶችና ከጁምዓ እስከ ጁምዓ ትላልቅ ወንጀሎች እስካልተጣሉ ድረስ በመካከላቸው የሚፈፀሙትን ወንጀሎች ያብሳሉ።» ብለዋል። (ሙስሊም 233/ አል ቲርማዚ 214)

2 ሠላት፡ለአንድ ሙስሊም በመላው ሕይወቱ የምታበራለት ብርሃኑ ናት። በመልካም ነገር ላይ ታግዘዋለች። ከመጥፎ ነገሮች ታርቃለች። አላህ (ሰ.ወ)፡- «ላላት ከመጥፎና ከሚጠላ ነገር ሁሉ ትከለክላለች።» ይላል። (አል አንከቡት 45) ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «ሠላት ብርሃን ነው።» ብለዋል። (ሙስሊም 223)

3 ሠላት፡ የትንሳኤ ቀን ባሪያው በመጀመሪያ የሚገመገምበት ጉዳይ ናት። እርሷ ካማረችና ተቀባይነት ካገኘች፤ የተቀረው ስራ ተቀባይነት ያገኛል። እርሷ ተመላሽ ከሆነች የተቀሩት ስራዎችም ተመላሽ ይሆናሉ። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «የትንሳኤ ቀን ባሪያው በመጀመሪያ የሚገመገምበት ነገር ሠላት ነው። እርሷ ካማረች የተቀሩት ስራዎቿ ያምራሉ። እርሷ ከተበላሸች የተቀሩት ስራዎችም ይበላሻሉ።» ብለዋል። (አል ሙዕጃመ-ል አውስጥ ሊጠበራኒ 1859)

ሙአሚን በጣም የሚረካበት ቆይታ፤ በሠላት ውስጥ ጌታውን ሲያናግር ነው።

በዚህን ጊዜ፤ መንፈሳዊ እርፍትን፤ መረጋጋትና አጫዋችን ያገኛል።

ሠላት ለነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ታላቋ የዓይን ማረፊያ ነበረች። ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ) የህንጉ ሲገልጹ፡-«የዓይኔ መርጊያ በሰላት ውስጥ ተደርጎልኛል።»ይላሉ። (አል ነሳኢ 3940)

ወደ ሠላት ለሚጣራው ሙአዚናቸው ቢላል፡- «ቢላል ሆይ በርሷ አሳርፈን» ይሉ ነበር። (አቡ ዳውድ 4985)

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፤ የሆነ ጉዳይ ካሳሰባቸው ወይም ካጫነኝታቸው ወደ ሰላት ይሸሹ ነበር። (አቡ ዳውድ 1319)

ሠላት ግዴታ የሚሆነው በማን ላይ ነው?

ሠላት፤ በወር አበባና በወሊድ ደም ላይ ያሉ ሴቶች ሲቀሩ በማንኛውም ጤናማ አዕምሮ ባለው፤ ሃላፊነትን ለመሸከም በደረሰ ሙስሊም ሁሉ ላይ ግዴታ ነው። ሴቶች በወር አበባ ወይም በወሊድ ደም ላይ ሆነው አይሰግዱም። ከጸዱና ደሙ ከተቋረጠ በኋላም ሠላትን አይከፍሉም። (ገጽ 96 ተመልከት)

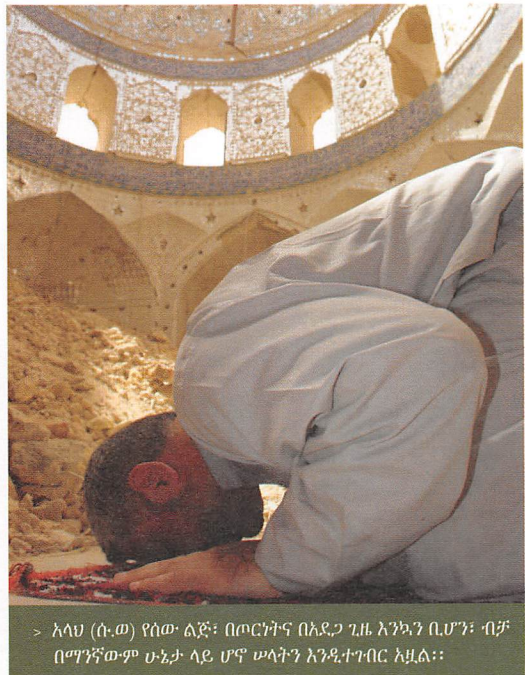
ለአቅመ አዳምና ሄዋን መድረስ የሚወስነው ከሚከተሉት ምልክቶች አንዱ ሲሟላ ነው።

አስራ አምስት ዓመት መድረስ

በፊት ለፊት ወይም በኋላ ብልቶች ዙሪያ ከርደድ ያለ ጸጉር ማብቀል

በሕልም ወይም በንቃት ሕሊና የፍቶት ፈሳሽን ማፍሰስ

ለሴት፤ የወር አበባ መታየት ወይም ማርገዝ

> አላህ (ሰ.ወ) የሰው ልጅ፤ በጦርነትና በአደጋ ጊዜ እንኳን ቢሆን፤ ብቻ በማንኛውም ሁኔታ ላይ ሆኖ ሠላትን እንዲተገብር አዟል።

> ለሠላት ሊሟሉ የሚገቡ መስፈርቶች ምንድን ናቸው?

1 ከሐደስና ከነጃሳ መጥራት። ዝርዝር ገለጻውን አሳልፈናል (ገጽ፣ 91 ተመልከት)

2 ሀፍረተ ገላን መሸፈን

ሀፍረተ ገላን በአጭርነትና ወይም በስህነት የሰውነት ክፍሎችን የማይጋልጥና የማይሳይ በሆነ ልብስ መሸፈን የግድ ነው።

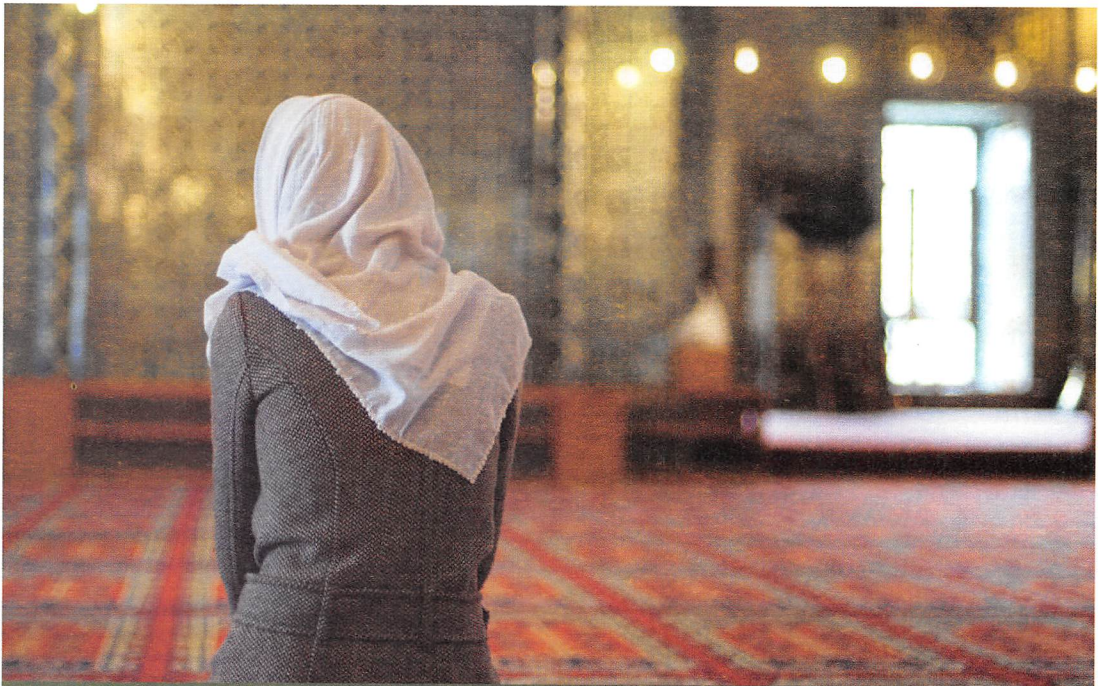
ሀፍረተ ገላ ሦስት ዓይነት ነው።

ለሴት፡ ሰላት ለመስገድ የደረሰች ሴት ሀፍረተ ገላ ከፊቷና ከመዳፎቿ በስተቀር ሰውነቷ በሙሉ ነው።

ለሕፃን፡ ትንሽ ሕፃን ልጅ ሀፍረተ ገላው ሁለቱ ብልቶቹ ብቻ ናቸው።

ወንድ፡ የደረሰ ወንድ ሀፍረተ ገላ ከእምብርቱ እስከ ጉልበቱ ድረስ ነው።

አላህ (ሱወ)፡- «የአደም ልጆች ሆይ (ሀፍረተ ገላችሁን የሚሸፍኑትን) ጌጦቻችሁን በመስገጃው ሁሉ ዘንድ ያዙ።» ይላል። (አል አዕራፍ 31) ሀፍረተ ገላን መሸፈን ከመጌጥ ትንሹ ደረጃ ነው። «በመስገጃው ሁሉ» ማለት በየሠላቱ ማለት ነው።

> ሙስሊም ሴት፡ በሠላት ውስጥ ከፊቷና ከመዳፎቿ በስተቀር ሌላውን ሰውነቷን በሙሉ መሸፈን አለባት።

3 ወደ ቂብላ መቅጣጫት ወይም መዞር

አላህ (ሱ.ወ):- «ከየትም (ለጉዞ) ከወጣህበት ስፍራ ፊትህን ወደ ተከበረው መስጊድ አቅጣጫ አዙር።» ብሏል። (አል በቀራ 149)

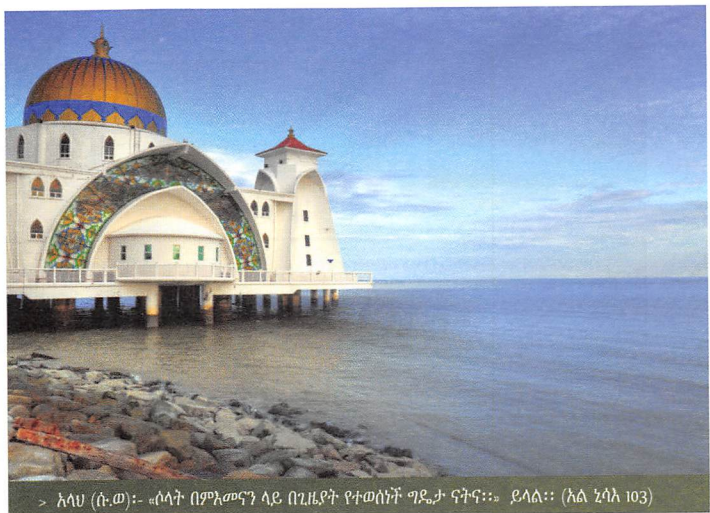
- የሙስሊሞች የስግደት አቅጣጫ የተከበረው ካዕባ ነው። እሷን የገነባት የኑቢያት አባት የሆነው ኢብራሂም(ዐ.ሰ) ነው። ኑቢያት ወደርሷ የአምልኮ ጉዞ (ሐጅ) አድርገዋል። እርሷ የማትጠቅም የማትጎዳም ድንጋይ እንደሆነች እናውቃለን። ግን አላህ (ሱ.ወ) ሙስሊሞች በሙሉ ወደ አንድ አቅጣጫ በመዞር አንድ እንዲሆኑ፣ ስንሰግድ ወደርሷ እንድንዞር ወይም እንድንቅጣጭ አዞናል። ስለሆነም፣ ወደ ካዕባ በመዞራችን የአላህ ባርነታችንን እንገልጻለን።
- አንድ ሙስሊም ሲሰግድ ካዕባን ፊት ለፊት የሚመለከታት ከሆነ ወደርሷ ፊቱን ማዞር ግድ ነው። ከርሷ በርቀት የሚገኝ ሰው ደግሞ ወደ መካ አቅጣጫ መዞሩ በቂ ነው። በሚቅጣጭ ጊዜ ከካዕባ አቅጣጫ ትንሽ ማዞንበት ወይም መዞሩ ችግር የለውም። ኑቢዩ (ሰ.ዐ.ወ):- «በምስራቅና በምዕራብ መሐከል ያለ በሙሉ የሠላት አቅጣጫ (ቂብላ) ነው።» ብለዋል። (አል ቲርሚዚ 342)
- ልክ የተቀሩት ግዴታዎች በመቸገር ምክንያት ግዴታነታቸው እንደሚነሳ ሁሉ፣ በበሽታ ወይም በሌላ ምክንያት ወደ ካዕባ መዞር ላልቻለም ግዴታነቱ ይነሳለታል። አላህ (ሱ.ወ):- «አላህንም የቻላችሁትን ያክል ፍሩት።» ይላል። (አል ተጋቡን 16)

4 የሠላት ወቅት መግባት

ይህ ለሠላት ትክክለኛነት መስፈርት ነው። ወቅቷ ከመግባቱ በፊት የተሰገደች ሠላት ትክክለኛ አትሆንም። ከወቅቷ ማዘግየትም የተከለከለ ነው። አላህ (ሱ.ወ):- «ሰላት በምእመናን ላይ በጊዜያት የተወሰነች ግዴታ ናትና።» ይላል። (አል ኒሳእ 103)

ወቅት በመግባት ዙሪያ በተወሰኑ ነገሮች ላይ እርግጠኛ መሆን ያስፈልጋል።

- ሠላትን በመጀመሪያው ወቅት ላይ መስገዱ በላጭ ነው።
- ሠላትን በወቅቷ መስገድ ግዴታ ነው። በማንኛውም ምክንያት ቢሆንም ሠላትን ማዘግየት ክልክል ነው።
- በእንቅልፍ ወይም በመርሳት ምክንያት ሠላት ያለፈው ሰው ባስታወሰ ጊዜ ፈጥኖ መስገድ አለበት።

> አላህ (ሱ.ወ):- «ሰላት በምእመናን ላይ በጊዜያት የተወሰነች ግዴታ ናትና።» ይላል። (አል ኒሳእ 103)

> አምስቱ የግዴታ ሠላቶችና ወቅቶቻቸው

አላህ (ሱወ) በሙስሊሞች ላይ በቀንና በሌሊት ውስጥ አምስት ሠላቶችን ግዴታ አደርጓል። እነኚህ ሠላቶች የሃይማኖት ምስራቆች ናቸው። ግዴታነታቸውም እጅግ አጽንዖት የተሰጠው ጉዳይ ነው። ለነርሱም የሚከተሉትን ወቅቶች አድርጎላቸዋል።

የፈጅር ሠላት፡ ሁለት ረከዓ ነው። ወቅቱ የሚጀምረው ጎሕ ከሚወጣበት ጊዜ ሲሆን፤ በአድማስ ላይ ብርሃን ሲፈነጥቅ ወይም ጨለማ መገፈፍ ሲጀምር ይከሰታል። የሚያበቃው ደግሞ ፀሐይ ስትወጣ ነው።

የዙህር ሰላት፡ አራት ረከዓ ነው። ወቅቱ የሚጀምረው ፀሐይ ከመሐል አናት በምታዘነብልበት ጊዜ ሲሆን የሚያበቃው ደግሞ የእያንዳንዱ ነገር ጥላ ከራሱ ቁመት ጋር ሲስተካከል ነው።

የዐሥር ሠላት፡ አራት ረከዓ ነው። ወቅቱ የሚጀምረው የዙህር ወቅት ካበቃበት ጊዜ ጀምሮ ሲሆን ይኸውም የእያንዳንዱ ነገር ጥላ ከራሱ ቁመት ጋር ሲስተካከል ነው። የሚያበቃው ደግሞ ፀሐይ ስትጠልቅ ነው። አንድ ሙስሊም ይህችን ሠላት፤ የፀሐይ ብርሃን ጮራ መድከምና መገርገት ሳይጀምር ፈጠን ብሎ ሊሰግድ ይገባዋል።

የመግራብ ሠላት፡ ሦስት ረከዓ ነው። ወቅቱ የሚጀምረው ፀሐይ ከጠለቀችበትና ፍንጣቁዋ ከአድማስ ላይ ሲወገድ ወይም ሲደበቅ ነው። የሚያበቃው ደግሞ ከፀሐይ መጥለቅ በኋላ የሚታየው ቀይ ወጋገን ሲጠፋ ነው።

የዲሻእ ሠላት፡ አራት ረከዓ ነው። ወቅቱ የሚጀምረው ቀይ ብርሃን ከጠፋበት ቅጽበት ነው። የሚያበቃው እኩለ ሌሊት ላይ ነው። አስቸጋሪ ሁኔታ በሚገጥምበት ጊዜ ጎህ እስኪ ቀድባለት ሰዓቶቻቸው ውስጥ ሊሰገድ ይችላል።

አንድ ሙስሊም የሰላትን ወቅቶች በተመለከተ በወቅቶች ሰሌዳ መጠቀም ይችላል ነገር ግን ወደ ሰላት ለመግባት እሱን የመመልከት ግዴታ የለበትም

> የሠላት ቦታ (ስፍራ)

ኢስላም ሠላት በህብረት ወይም በጀመጫ እንዲፈፀም አዟል። ለሙስሊሞች መገናኛና መሰባሰቢያ መንገድ ይሆን ዘንድም በመስጃድ ውስጥ እንዲፈፀም አበረታቷል። ይህን በማድረግ፣ በመካከላቸው ወንድማማችነትና ፍቅር ይጨምራል። ኢስላም የጀመጫ ሠላትን አንድ ሰው ለብቻው ከሚሰግደው ሰላት በብዙ ደረጃዎች የሚበልጥ አድርጎታል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አንድ ሰው በጀመጫ የሚሰግደው ሠላት በነጠላ ለብቻ ከሚሰግደው ሠላት በሃያ ሰባት ደረጃ ይበልጣል።» ብለዋል። (አል ቡካሪ 619/ ሙስሊም 650/ አህመድ 5921)

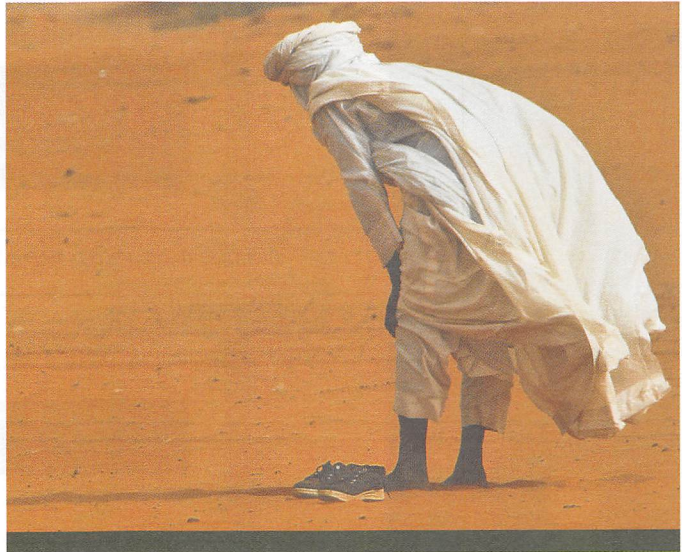
ሠላት በማንኛውም ስፍራ ቢሰገድ ትክክለኛ ነው። ይህም የአላህ እዝነት መገለጫ ነው። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «ምድር መስገጃና ገጹህ ተደርጋልኛለች፣ ከህዝቦቹ፣ ማንም ሰው ሠላት ከደረሰበት፣ በደረሰበት ስፍራ ይሰገድ» ብለዋል። (አል ቡካሪ 328/ ሙስሊም 521)

የሠላት ቦታ ይዘት

ኢስላም፣ ሠላት የሚሰገድበት ቦታ ገጹህ እንዲሆን በመስፈርትነት አስቀምጧል። አላህ (ሰ.ወ)፡- «ወደ ኢብራሂምና ወደ ኢስማኢልም ቤቴን ለዘዋወቻቸውና ለተቀማጭቻቸው፣ ለአጎንባሾች ሰጋጆቻቸው አጥሩ ስንል ቃል ኪዳን ያዘዝ።» ይላል። (አል በቀራ 125) የነገሮች መስረት ገጹህ ነው፤ ነጃሳ ደግሞ ባዕድ/መጤ ነው። ስለሆነም፣ ነጃሳ ያለበት መሆኑን እርግጠኛ ባልሆንክበት ነገር ላይ ገጹህነትን ትወስናለህ። በመስገጃ ወይም ስሌን ላይ እንጂ አለመስገድ የሚወደድ ተግባር አይደለም።

ልንከተላቸው የሚገቡ በርካታ ስርዓተ ደንቦች አሉ። የሚከተሉት ይገኙበታል።

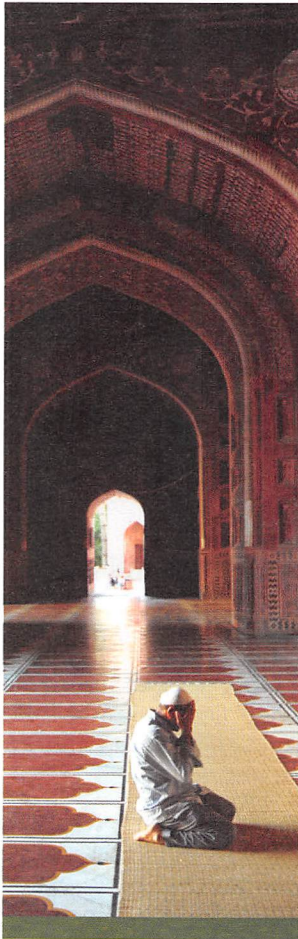
- 1 በመስገጃ ስፍራ ላይ ሰዎችን አለማስቸገር። ለምሳሌ፡ የመተላለፊያ መንገድ ላይ መስገድ፣ እንዲሁም ግፊያና መጨናነቅን በሰዎች ላይ የሚፈጥር ስፍራ ላይ መቆም። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሰዎችን ማስቸገርና በነሱ ላይ ጉዳት ማድረስን ሲከለክሉ፡- «መጎዳትም መጎዳትም

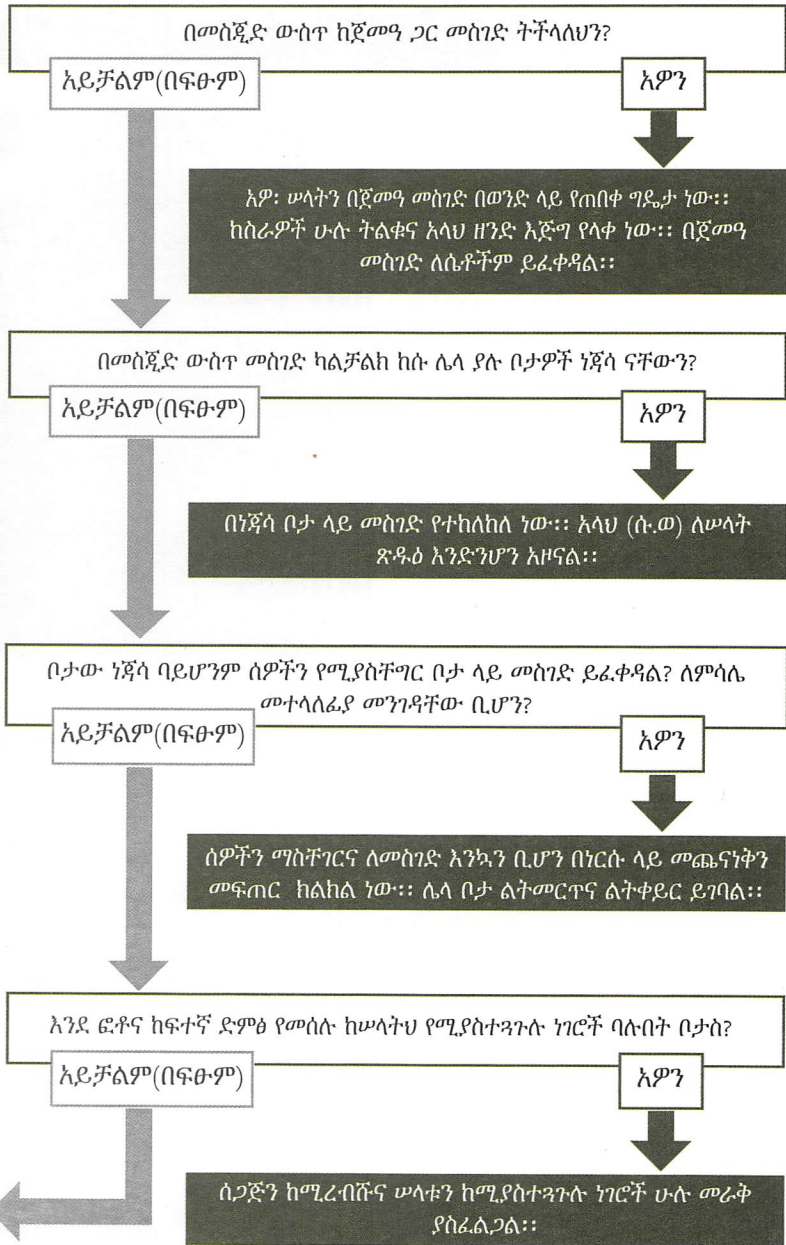
(በኢስላም) ቦታ የለውም።» ብለዋል። (ኢብኑ ማጃህ 2340/ አህመድ 2865)

- 2 በመስገጃ ቦታ ላይ፣ እንደ ሰዕል፣ ከፍ ያለ ድምጽና መብቃ ያለ፣ ሰጋጅን የሚረብሽና ትኩረቱን የሚበትን ነገር መኖር የለበትም።
- 3 የመስገጃው ስፍራ ለሹፈትና ለፊዝ የሚያጋልጥ መሆን የለበትም። ለምሳሌ፡ ስካራሞች በተሰበሰቡበት ወይም ጽንፈኞች በሚያዘወትሩበት ስፍራና በመሳሰሉት ቦታዎች፣ መስገጃ መሆን የለባቸውም። አላህ (ሰ.ወ) የካሃዲያንን አማልክት መሳይብን የከለከለው እነሱ ባለማወቅ አላህን እንዳይሰድቡ ለመከላከል ሲል ነው። እንዲሁም ይላል፡- «እነዚያንም ከአላህ ሌላ የሚግዝዟቸውን (ጣዖታት) አትስደቡ፤ ድንበርን በማለፍ ያለ ዕውቀት አላህን ይሰድባሉና።» (አል አንዓም 108)
- 4 የመስገጃ ቦታ፣ እንደ ዳንስና ጭፈራ ቤት ያለ፣ አላህን ለማመፅ የተዘጋጀ መሆን የለበትም። በዚህ መሰሉ ስፍራ ሠላት መስገድ የተጠላ ነው።

> የሠላት ቦታ

ይህ ህዝብ (የነቢዩ አማህ) ከተቸረው ልዩ ነገር መሐከል በምድር ላይ በየትም ስፍራ ቢሰገድ ሠላቱ ተቀባይነት ያለው መሆኑ ነው።

> የሠላት ገጽታ

1 ማሰብ (ኒያ)

ኒያ ለሠላት ትክክለኛነት መስፈርት ነው። ለምሳሌ፡ የመግራብ ወይም የዲቫን ሠላት መሆኑን ለይቶ፤ በልቦናው በሠላት አላህን መገዛት ማለም፤ የሠላት ኒያን ይገልጻል። ድምፅን ከፍ በማድረግ ሐሳቡን በንግግር መግለጽ አይፈቀድም። የሚፈለገው በልቦናውና በሕሊናው ማለም ብቻ ነው። ይህን ድምፅ በማውጣት መግለጽ ስህተት ነው። ምክንያቱም፤ ኒያን በንግግር መግለጽ ከነበዩም (ሰ.ዐ.ወ) ሆነ ከተከበሩት ባልደረቦቻቸው ስላልተላለፈ ነው።

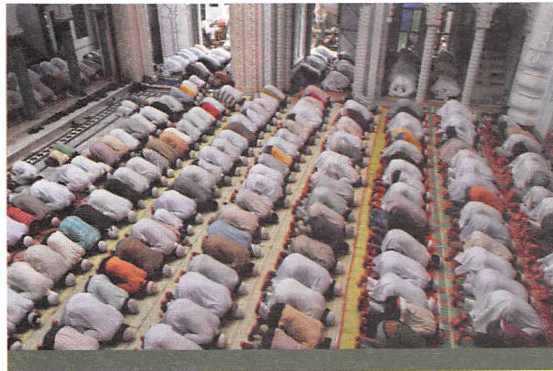
2 ለሠላት እንደቆመ አላሁ አክበር (አላህ ትልቅ ነው።)

ይላል። በዚህን ጊዜ፤ የውስጥ መዳፉን ወደ ቁብላ አቅጣጫ በማዞር፤ እጁን በትከሻው ልክ ወይም የበለጠ ከፍ ያደርጋል።

አላሁ አክበር ከሚለው ቃል ውጭ ሌላ ዓይነት ቃልን መጠቀም አይቻልም። ትርጉሙም፡ ክብር፤ የበላይነትና ኃይልነት ለአላህ የተገባ ነው ማለት ነው። አላህ ከርሱ ሌላ ካሉ አካሎች ሁሉ ታላቅ ነው። ከዱንያና በውስጡ ካሉ ፍላጎቶችና መርኪያዎች ሁሉ የበለጠ ነው። ስለሆነም ስንሰማድ በልቦናችንና በሕሊናችን ተመስጠን ሁሉን ነገር ወደ ጎን በመተው ወደ ታላቁ አላህ እንዙር።

3 አላሁ አክበር ካለ በኋላ፤ ቀኝ እጁን በግራ እጁ ላይ በማነባበር በደረቱ ላይ ያስቀምጣል። ምንጊዜም ሲቆም ማድረግ ያለበት ይህንን ነው።

4 የመከፈቺያ ዱዓ ቢል የተወደደ ነው። እሱም፡- «ሱብሐኒከላሁመ ወቢሐምዲከ፤ ወተባረከስሙከ፤ ወተዓላ ጀዱከ፤ ወላ ኢላሃ ገይሩከ»- የሚለው ሲሆን፤ ትርጉሙ፤ «አምላካችን ሆይ ከምስጋና ጋር ጥራት ይገባህ ። ስምህ የተባረከ ነው። ልዕልናህ የላቀ ነው። ካንተ ሌላ አምላክ የለም።» ማለት ነው።

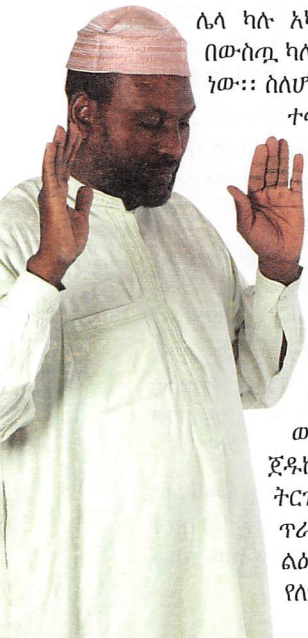

5 አዑዙ ቢላሂ ማኒ ሸይጧኒ ረጄም (ከእርጉሙ ሰይጣን በአላህ እጠበቃለሁ) ይላል። ጥበቃን መፈለግ ይህ ነው ። ትርጉሙ፤ «ወደ አላህ በመጣት ከሴጣን ተንኮል እጠበቃለሁ» ማለት ነው።

6 በስመላህን፤ (ቢስማላሂ ራሕማኒ ረሐም) - (በአላህ ስም እጅግ ርኅሩኅ በጣም አዛኝ በሆነው።) የሚለውን ሐረግ ያነባል። የበስመላህ መልዕክቱ፤ በአላህ ስም የምታገዝና የምባረክ ስሆን እጅምራለሁ ማለት ነው።

7 የፋቲሐን ምዕራፍ ያነባል። ፋቲሐ በአላህ መዕሐፍ ውስጥ ባለው ክብርና ደረጃ ታላቁ ምዕራፍ ነው።

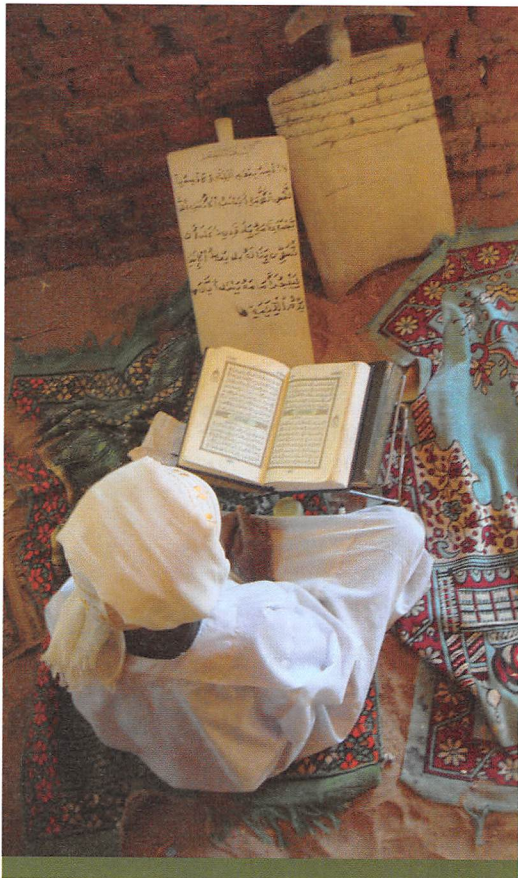
✦ አላህ (ሱ.ወ) ይህን ምዕራፍ ማውረዱን በረሱል (ሰ.ዐ.ወ) ላይ ውላታ አድርጎ ቆጥሮታል። አላህ (ሱ.ወ)፡- «ከሚደጋገሙ የኾኑን ሰባትንና ታላቁንም ቁርኣን (በሙሉ) በርግጥ ሰጠንህ።» ይላል። (አል ሂጅር 87) «ከሚደጋገሙ የኾኑን ሰባትን»

የተባለው ፋቲሐን ነው። በዚህ ስያሜ የተሰየመችው የአንቀጾቿ ብዛት ሰባት ስለሆነ ነው።

- ✦ መስሊም ሁሉ ይህንን ምዕራፍ መማር አለበት። ምክንያቱም፣ ብቻውን ወይም ኢማሙ ድምጹን ከፍ አድርጎ በሚያነብባቸው ሠላቶች ውስጥ ተከታይ ሆኖ የሚሰግድ ሰው፣ በሠላቱ ውስጥ እሷን ማነብን በከሠላት ማዕዘናት መካከል አንዱ በመሆኑ ነው።

8 ፋቲሐን ካነበበ ወይም ኢማሙ ሲያነብ እያዳመጠ ከቆየ በኋላ፣ አሚን ማለት ይወደድለታል። ትርጉሙም አምላካችን ሆይ ተቀበለን ማለት ነው።

9 በመጀመሪያዎቹ ሁለት ረከዓዎች ላይ ከፋቲሐ አስከትሎ ሌላ ምዕራፍን ወይም አንቀጾችን ያነባል። ሦስተኛና አራተኛ ረከዓ ላይ ግን ፋቲሐን ብቻ በማንበብ ይገደባል።

- ✦ በፌጅር፣ በመማሪያና በዓሻእ ሠላቶች ላይ፣ በመጀመሪያዎቹ ሁለት ረከዓዎች፣ ፋቲሐንም ከሱ ቀጥሎ የሚነበበውንም ክፍል፣ ድምጽ ከፍ ተደርጎ ይነበባል። በዙህርና በዐሥር ሠላት ላይ ግን ድምጽ ከፍ አይደረግም። የተቀሩት በሠላት ውስጥ የሚባሉ ውዳሴዎችና መግሳዎችም ሲነበቡ ድምፅ ከፍ አይደረግም።

- ✦ ሌሎች የሰላት ዚክሮች በልቦና ይባላሉ።

ፋቲሐን፣ የሠላት ውስጥ ውዳሴዎችንና መግሳዎችን በቃሉ ያልያዘ ወይም ያልሸመደደ ሰው ምን ማድረግ አለበት?

በቅርቡ የሰለመና ፋቲሐን፣ የሠላት ውስጥ ውዳሴዎችንና መግሳዎችን በቃሉ ያልያዘ ወይም ያልሸመደደ ሰው የሚከተለውን መፈፀም ይኖርበታል፡

- ✦ ግዴታ የሆኑ የሠላት ውስጥ ውዳሴዎችንና መግሳዎችን በቃሉ ለመያዝ ከፍተኛ ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል። የሚከተሉት ውዳሴዎች በዐረብኛ ቋንቋ መሆን አለባቸው።

ፋቲሐን ተከቢር፤ ሱብሐን ረቢየል ዐዚም፤ ሰሚዐላሁ ሊምን ሐመዲሁ፤ ረቦና ወለከል ሐምድ፤ ሱብሐን ረቢየል አዕላ፤ ረቢግፊርሊ፤ ተሸሐድ፤ ሠላት ዐለ ነቢይ፤ አሰላሙዐለይኩም ወራሕመቱላህ።

- ✦ አንድ መስሊም እነኚህን ውዳሴዎችንና መግሳዎችን በቃሉ እስከሚይዝ ወይም እስከሚሸመድድ ድረስ በሠላት ውስጥ የሚቸለውን ተሰቢሕ (ሱብሐንላህ)፣ ተሕሚድ (አልሐምዱሊላህ) እና ተከቢር (አላሁ አከበር) ደግሞ ማለት፣ ወይም በቃሉ የያዘውን የቁርአን አንቀፅ እየደገመ ማንበብ አለበት። ምክንያቱም አላህ (ሱው) እንዲህ ብሏልና ነው፡- «አላህንም የቻላችሁትን ያክል ፍሩት።» (አል ተጋብን 16)

- ✦ ይህ ሰው በዚህ ቆይታው ሠላቱን በተሟላ መልኩ ለመካናወን ይረዳው ዘንድ፣ በጀመሩ መስገድን ላይ ከፍተኛ ትኩረት ሊሰጠው ይገባል። ይህም ኢማሙ በተከታዩ ሰው በኩል የሚከሰቱ ክፍተቶችን ስለሚያሟላ ነው።

የፋቲሐ ትርጓሜ በሚከተለው መልኩ ይገለጻል፡

«ምስጋና ለአላህ ይገባው የዓለማት ጌታ ለሾነው»፡፡ አላህን በባሕሪያቱ፤ በተግባራቱ፤ በግልጽና ሰውር ፀጋዎቹ በሙሉ ከውዴታና ከማላቅ በመነጨ መልኩ አመሰግነዋለሁ ማለት ነው፡፡

ጌታ(ረብ)፡ የሁሉ ፈጣሪ፤ ባለቤት፤ አስተናባሪና ባለ ጸጋ የሆነ አካል ማለት ነው፡፡ ዓለማት፡ የሚባለው ደግሞ ማንኛውም ከአላህ ባሻገር ያለ፤ የሰው፤ የጅን፤ የመላእክት፤ የእንስሳትና የተቀሩት ፍጡራንን የሚገልጽ ቃል ነው፡፡

«አጅግ በጣም ርኅሩኅ በጣም አዛኝ»፡፡ እነኚህ ከአላህ የተዋቡ ስሞች መካከል ሁለት ስሞቹ ናቸው፡፡ «ርኅሩኅ» ማለት ሁሉን ነገር የሚያዳርስ የሆነ ርኅራኄ ባለቤት ማለት ነው፡፡ «አዛኝ» የሚለው ቃል ደግሞ ምእመናን ባሮቹን ብቻ የሚደርስ በሆነ የርኅራኄ ባህሪ የሚገለፅ ማለት ነው፡፡

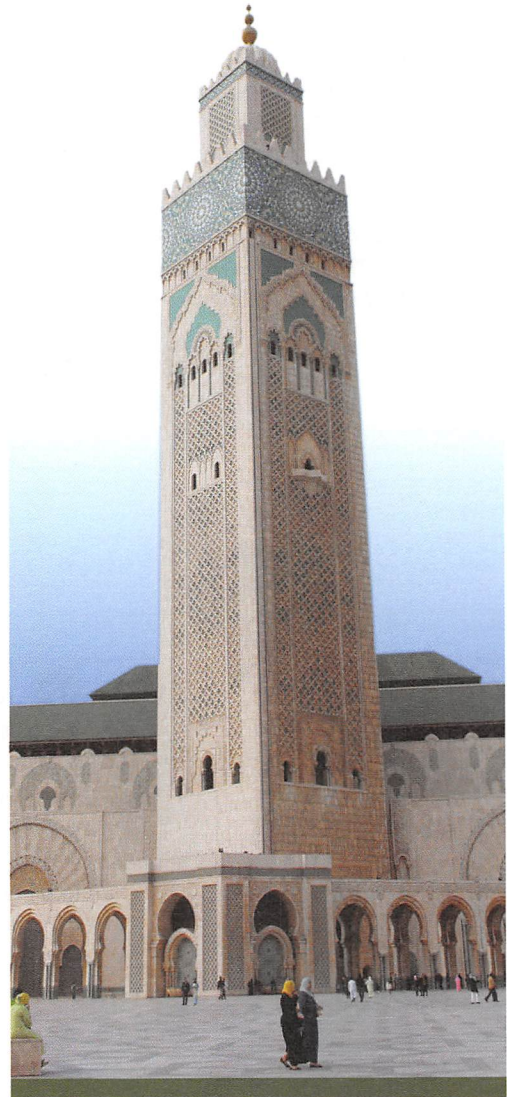
«የፍርዱ ቀን ባለቤት ለሾነው»፡፡ የፍርዱና የግምገማው ቀን ባለቤትና አስተናባሪ ማለት ነው፡፡ ይህ አንቀጽ የመጨረሻውን ቀን ያስታውሳል፤ በመልካም ስራ ላይም ያበረታታል፡፡

«አንተን ብቻ እንዝልን፤ አንተንም ብቻ እርዳታን እንለምናለን»፡፡ ጌታችን ሆይ! አኛ አምልኮን ላንተ ብቻ እንሰጣለን፤ በየትኛውም የአምልኮ ዓይነት ካንተ ጋር ሌላን አካል አናጋራም፤ በማንኛውም ጉዳያችን ላይ ካንተ ብቻ እርዳታን እገዛን እንፈልጋለን፤ እያንዳንዱ ጉዳያችን በአንተ እጅ ነው፤ ከርሱ የቅንጣት ታክልም ሌላ አካል ባለቤትነት የለውም፡፡ ማለት ነው፡፡

«ቀጥተኛውን መንገድ ምራን»፡፡ ቀጥተኛውን መንገድ አመለከተን፤ አቅጣጫን፤ ግጠመን፤ ካንተ እስከምንገናኝ ድረስ በርሱ ላይም አጽናን ማለት ነው፡፡ ቀጥተኛው መንገድ አስላም ነው፡፡ እርሱም ግልጽ፤ ወደ አላህ ውዴታና ወደ ጆነት የሚያደርስ ወይም የሚወስድ መንገድ ነው፡፡ እርሱ ያ የነብያትና የመልዕክተኞች መደምደሚያ የሆኑት ነብዩ ሙሐመድ (ሰ.ዐ.ወ) የጠቆሙት መንገድ ነው፡፡ በርሱ ላይ በመጽናት እንጂ ለሰው ልጅ ስኬትና ደስታ ሊገኝ አይችልም፡፡

«የነዚያን በነርሱ ላይ በጎ የዋልክላቸውን መንገድ»፡፡ የእነዚያን ቀጥተኛውን መመሪያ ያደልካቸውንና በሱም ላይ ያጸናሃቸውን ሰዎች፤ ማለትም የነብያትንና የባህሪያትን መንገድ ምራን ማለት ነው፡፡ እነሱ በርግጥ እውነትን አውቀው የተከተሉ ናቸው፡፡

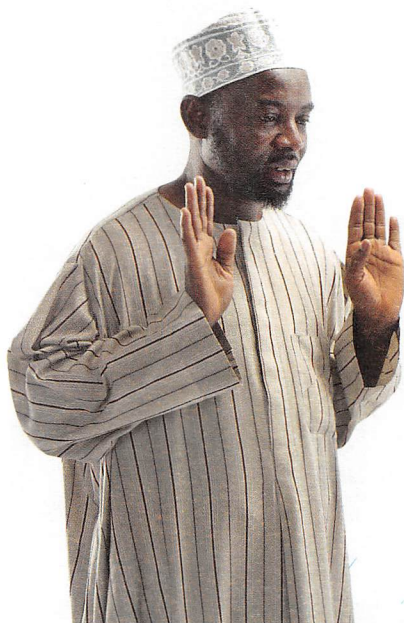
«በነሱ ላይ ያልተቆጣህባቸውንና ያልተሳሳቱትንም ሰዎች መንገድ»፡፡ አንተ ከተቆጣህባቸውና ከተናደድክባቸው ሰዎች መንገድ አርቀን፤ ሰውረን፤ ማለት ነው፡፡ ምክንያቱም እነርሱ ሐቅን አውቀው አልተገቡትም፡፡ እነኚህ የሁዶችና መስሎቻቸው ናቸው፡፡ ከተሳሳቱት ሰዎችም መንገድ ሰውረን፤ አርቀን፤ ማለት ደግሞ፤ ካለማወቃቸው የተነሳ ወደ እውነት ያልተመሩ ሰዎችን፤ ክርስቲያኖችንና መስሎቻቸው የሚጠቁም ነው፡፡

10 ከዚያም፤ ልክ በመጀመሪያው ተከቢራ ላይ እንዳደረገው እጆቹን በትከሻዎቹ ትክክል ወይም ትንሽ ከፍ አድርጎ በማንሳትና የመዳፎቹን ውስጣዊ ክፍል ወደ ቂብላ በማቅጣጨት ለሩኩዕ «አላሁ አክበር» ይላል።

11 በመዳፎቹ ጉልበቶቹን በመያዝ ወደ ቂብላ እንደተቀጣጨ ከወገቡ ጎንበስ በማለት ሩኩዕ ያደርጋል፤ ጭንቅላቱና ወገቡ ወጣ ገባ መሆን የለበትም፤ እንዲህም ይላል፡- «ሱብላነ ረቢየል ዐዚም» (ታላቁ ጌታዬ ከእንክንና ከጉድለት ጠራ።) ይህን ውዳሴ ሦስት ጊዜ መደጋገም የተወደደ ነው፤ ግዴታው ግን አንድ ጊዜ ብቻ ማለት ነው። ሩኩዕ አላህን የሚያልቁበትና የሚያወድሱበት ዓቢዳ ነው።

«ሱብላነ ረቢየል ዐዚም» - «ታላቁን አላህ ከእንክንና ከጉድለት አጠረዋለሁ፤ እቀድሰዋለሁ፤» ማለት ሲሆን፤ አንድ ሰጋጅ ይህንን የሚለው ከወገቡ ጎንበስ በማለት ለአላህ ያጎበደደና የተዋረደ ሆኖ ነው።

12 ልክ እንደ ከዚህ በፊቱ እጆቹን በትከሻዎቹ ትክክል ከፍ በማድረግና የመዳፎቹን ውስጠኛ ክፍል ወደ ቂብላ በማቅጣጨት ካጎበስበት ቀጥ ብሎ ይቆማል። ኢማም ወይም ብቻውን የሚሰጥ ከሆነ ደግሞ፤ «ሰሚዐላሁ ሲመን ሐሚደሁ» - (አላህ ያመሰገነውን ሰው ሰማው) ይላል። ከዚያም ሁሉም ፡ «ሐምደን ከሲረን ጠይብን ሙባረከን ፊሂ ሚልአሰማኢ ወል አርዲ ወሚልአ ማሺኦተ ሚን ሸይኢን በዕድ» - (በርካታ፣ መልካምና በውስጡ በረከት ያለው፣ በሰማያት ሙሉ፣ በምድር ሙሉ፣ ከነዚህም ሌላ አንተ በምትሻው ነገሮች ሙሉ የሆነ ምስጋና ይድረስህ) ይላሉ።

13 በማስከተል፣ በሰባት የሰውነት ክፍሎች መሬት ላይ በመደፋት ሱጁድ ያደርጋል። እነዚህም የሰውነት ክፍሎች ግንባር ከአፍንጫ ጋር፤ ሁለት መዳፎች፤ ሁለት ጉልበቶች እና ሁለት እግሮች ናቸው። ሱጁድ ሲያደርግ አጆቹን ከጎኖቹ ማራራቅ፣ ሆዱንና ጭኖቹን አለማጣበቅና እንዲሁም ጭኖቹንና ባቶቹን አለማገናኘት ይወደድለታል።

14 በሱጁድ ውስጥ፡ «ሱብሐኒ ረቢየል አዕላ» - (ከፍ ያለው ጌታዬ ከእንክንና ከጉድለት ጠራ) ይላል።) ይህንን አንድ ጊዜ ማለት ግዴታ ሲሆን ሦስት ጊዜ መደጋገም ደግሞ ተወዳጅ ተግባር ነው።

ሱጁድ፣ አላህን ከመለመኛ ስፍራዎች ሁሉ በላጩ ነው። ስጋጆች በሱጁድ ውስጥ መባል ያለባቸውን ውዳሴዎችን ካሉ በኋላ የሚፈልጉትን የዱንያም ሆነ የኢኪራ ጉዳዮችን መለመን ይችላሉ። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድ ባይሆን ለጌታው እጅግ ቅርብ የሚሆንበት ስፍራ ሱጁድ ነው፤ ስለሆነም በርሱ ውስጥ ዱዓን አብዙ።» (ሙስሊም 482)

«ሱብሐኒ ረቢየል አዕላ» የሚለው ሐረግ ትርጓሜ፡- «የላቀው አላህ፣ በትልቅነቱና በችሎታው የተቀደሰና ከሰማይት በላይ የላቀ ነው፤ ከማንኛውም ጉድለትና እንክንም የጠራ ነው» ማለት ነው። በተጨማሪም ይህ ቃል እራሱን ዝቅ በማድረግና በመመለስ፣ በመሬት ላይ በመደፋት ሱጁድ ለሚያደርግ ሰው ሁሉ፣ በርሱና በጌታው መሐከል ያለን የማይነፃፀር ልዩነት እንዲያስታውስ የሚያደርግ የሆነ ማሳሰቢያ ነው። በመሆኑም ለጌታው በተመስጦና በመተናነስ ይሰግዳል።

15 ከዚያም «አላሁ አክበር» በማለት ከመጀመሪያው ሱጁድ ቀና ብሎ ይቀመጣል። አቀማመጡም ግራ እግሩን በማንጠፍና ቀኝ እግሩን በመቸከል ቢሆን ተወዳጅ ነው። መዳፎቹን ከጉልበቱ ቀጥሎ ባለው የጭኑ ጠረፍ ወይም ጫፍ ላይ ማድረግ ይኖርበታል።

✦ ስጋጆች በሰላት ውስጥ በሚቀመጡበት በየትኛውም ጊዜ ከላይ በተጠቀሰው መልኩ መቀመጣቸው የተወደደ ነው። ግን ለመጨረሻው ተሽሁድ በሚቀመጡበት ጊዜ በተጠቀሰው መልኩ ቀኝ እግርን በመቸከል፣ ግራ እግርን በማሾላክ፣ በእግር ላይ ሳይሆን በመሬት ላይ ተመቻችተው መቀመጥ ይኖርባቸዋል።

✦ ጉልበቱ ህመም የሚሰማው ወይም ልምድ በማጣት ምክንያት ለመጀመሪያው ተሽሁድ ወይም ለሁለተኛው ተሽሁድ በተነገረው መስረት መቀመጥ ያልቻለ ሰው ሳይጨናነቅ ለተጠቀሰው አቀማመጥ የቀረበ በሆነ መልኩ መቀመጥ ይችላል።

16 በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ሲቀመጥ፡ «ረቢ ኢግፊር ሊ፣ ወርሐምኒ፣ ወህዲኒ፣ ወርዙቅኒ፣ ወጅቡርኒ፣ ወዳፊኒ፣» - (ጌታዬ ሆይ ምሕረትህን ስጠኝ፤ እዘንልኝ፤ ምራኝ፤ ሲሳይህን ለግሰኝ፤ ጠግኝ፤ ጤናማ አድርገኝ።) ማለት ይኖርበታል።

17 ከዚያም ልክ በመጀመሪያው ሱጁድ መልኩ ለሁለተኛ ጊዜ ሱጁድ ያደርጋል።

18 በመቀጠልም ከሁለተኛው ሱጁድ «አላሁ አክበር» በማለት ተነስቶ ይቆማል፤

19 ልክ እንዲሁ የመጀመሪያውን ረከዓ በሰገደው መልኩ ሁለተኛውንም ረከዓ ይሰማል ወይም ያስከትላል፡፡

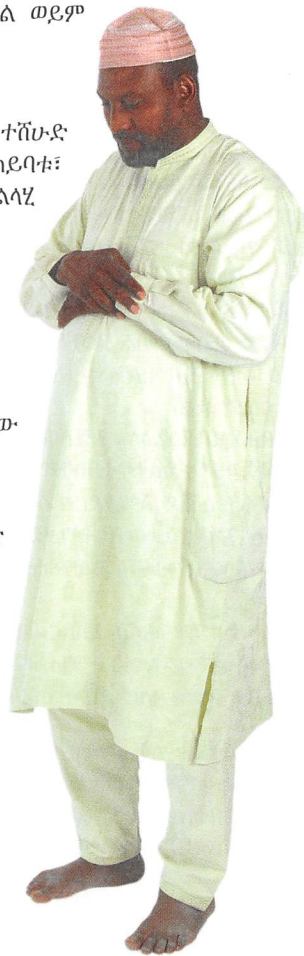
20 ከዚያም በሁለተኛው ረከዓ፤ ከሁለተኛው ሱጁድ ቀና ካለ በኋላ ለመጀመሪያው ተሸሁድ ይቀመጣል፡፡ ቁጭ ባለበት እንዲህ ይላል፡- «አትተሒይያቱ ሊልላሂ፤ ወሥሠለዋቱ፤ ወጥጠይባቱ፤ አስሰላሙ ዐለይከ አይቶህ ንነቢይዬ ወረሕመቱልላሂ ወበረካቱሁ፤ አስሰላሙ ዐለይና ወዓላ ዒባዲልላሂ አሣሊሒኒ አሸሐዱ አን ላ ኢላሂ ኢልለ ላህ ወአሸሃዱ አንነ መሐመድን ዐብዱሁ ወረሱሉሁ፡፡»

21 ከዚህ በኋላ እንደ ሰላቱ ዓይነት ባለ ሶስት ወይም አራት ረከዓ ሰላት ከሆነ የቀረውን የሰላት ክፍል ለመሙላት ይቆማል፤ ነገር ግን በሶስተኛው ሆነ በአራተኛ ረከዓዎች ላይ የሚነበነበው ፋቲሐ ብቻ መሆን አለበት፡፡

* የሚሰገደው የሰላት ዓይነት እንደ ፊጅር ሰላት ባለ ሁለት ረከዓ ከሆነ ከዚህ በታች በተጠቀሰው መልኩ የመጨረሻውን ተሸሁድ ይከውናል፡፡

22 ከዚህ በኋላ በመጨረሻው ረከዓ፤ ከሁለተኛው ሱጁድ በኋላ፤ ለማጠናቀቂያ ተሸሁድ ይቀመጣል፡፡ በመጀመሪያው ተሸሁድ የሚባለውን በሙሉ ካለ በኋላ በሚከተለው መልኩ ለኩባዩ(ሰ.ዐ.ወ) ዱዓ ያደርጋል፡ «አላሁምሙ ሠሊ ዐላ መሐመድ ወዓላ አሊ መሐመድ ከማ ሠልለይተ ዓላ ኢብራሂም ወዓላ አሊ ኢብራሂም ኢንነከ ሐሚዱን መጂድ፤ ወባሪክ ዐላ መሐመዱን ወዓላ አሊ መሐመድ ከማ ባረክተ ዓላ ኢብራሂም ወዓላ አሊ ኢብራሂም ኢንነከ ሐሚዱን መጂድ፡፡»

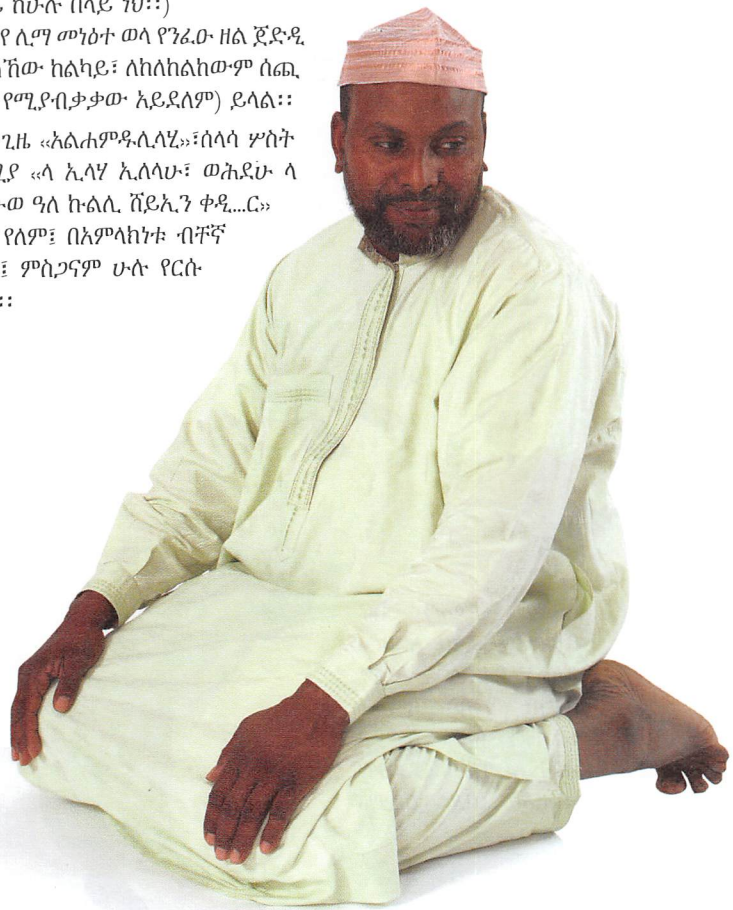
በማስከተልም፡ «አዑዙ ቢላሂ ሚን ዐዛቢ ጀሐነመ ወሚን ዐዛቢል ቀብር ወሚን ፊትነቲል ማሐያ ወል መማት ወሚን ፊትነቲል መሲሒ ደጅጃል፡፡» በማለት ዱዓ ማድረግ ይወደድለታል፡፡ በተጨማሪም የሚሻውን ነገር መለመን ይችላል፡፡

23 በመጨረሻም ወደ ቀኙ በመዞር «አሰላሙ ዐለይኩም ወረሕመቱላህ» ይላል፤ ወደ ግራውም በመዞር ይህንኑ ይደግማል፡፡ አንድ ሲጋጅ በዚህ መልክ በማሰላመት ስግደቱን ያጠናቅቃል፡፡ ነብዩ(ሰ.ዐ.ወ) ሠላትን አስመልክተው፡ «በተከቢር ይታሰራል፤ በተስሊም ይፈታል» ብለዋል፡፡ (አቡ ዳውድ 61/ አቲርሚዚ. 3)
ከሐዲሱ እንደምንረዳው ወደ ሠላት የሚገባው በመጀመሪው ተከቢራ ሲሆን ክርሱ የሚወጣው ወይም እርሱ የሚጠናቀቀው ደግሞ በተስሊም ወይም በሰላምታ መሆኑን ነው፡፡

24 አንድ መስሊም የግዴታን ሠላቶች ከሰገደ በኋላ የሚከተሉትን ውዳሴና የሙገሳ ቃላትን ማለት ይወደድለታል፡፡

1. ሦስት ጊዜ «አስተግፈሩላህ» (የአላህን ምሕረት እማፀናለሁ)
2. «አላሁምመ አንተ ስሰላም ወሚንክ ስሰላም ተባረክተ ያ ዘል ጀላሊ ወል ኢክራም» - (አምላካችን ሆይ አንተ ሰላም ነህ፤ ሰላምም ካንተ ነው፤ አንተ የልቅናና የልግስና ባለቤት ሆይ ከሁሉ በላይ ነህ፡፡)
«አላሁምመ ላ ማኒዐ ሊማ አዕጠይተ ወላ መዕጢየ ሊማ መነዕተ ወላ የንፈዑ ዘል ጀድዲ ሚንክል ጀድዲ» - (አምላካችን ሆይ! አንተ ለሰጠኸው ክልካይ፤ ለከለክልከውም ሰጪ የለም፤ የዝምድና ባልተቤትም ዝምድናው ካንተ የሚያብቃቃው አይደለም) ይላል፡፡
3. ሰላሳ ሦስት ጊዜ «ሱብላነላህ»፤ ሰላሳ ሦስት ጊዜ «አልሐምዱሊላሂ»፤ ሰላሳ ሦስት ጊዜ «አላሁ አክበር» በማለት ለመቶኛው ማሟያ «ላ ኢላሃ ኢለላሁ፤ ወሕደሁ ላ ሸሪ...ከ ለሁ ለሁል ሙልኩ ወለሁል ሐምዱ ወሁወ ዓለ ኩልሊ ሸይኢን ቀዲ...ር»
- (ከአላህ ባሻገር በእውነት የሚመለከ አምላክ የለም፤ በአምላክነቱ ብቸኛ ነው፤ አጋር የለውም፤ ንግሠና ሁሉ የርሱ ነው፤ ምስጋናም ሁሉ የርሱ ነው፤ እርሱ በሁሉ ነገር ላይ ቻይ ነው፡፡) ይላል፡፡

> የምስጋናው እንዴት ነው? (ቂያም፤ ሩኩቦ፤ ሱጁድ)

1

ቀጥ ብሎ በመቆም
እጆቹን በትከሻውና
በጆሮው መካከል ከፍ
በማድረግ «አላሁ
አከበር» ይላል፡፡

2

ቀኝ እጁን በግራ እጁ ላይ
ደርቦ በማጣመር ደረቱ
ላይ ያደርጋል፤ የፋቲሐን
ምዕራፍና ከቁርአን የገራለትን
አንቀጽ በመጀመሪያውና
በሁለተኛው ረከዓ ላይ
ያነባል፡፡

3

ከዚያም እጆቹን ከፍ
በማድረግ «አላሁ አከበር»
ይላል፤ በቂብላ አቅጣጫ
ከወገቡ ጎንበስ በማለት
ጉልበቱን በእጁ በመያዝ
ሦስት ጊዜ ደጋግሞ
«ሰብሐኪ ረቢየል ዐዚም»
ይላል፡፡

4

ከፋኩሳ ቀና በማለት ቀጥ ብሎ ይቆማል፤ በዚህን ጊዜ እጁን በተከበራ ላይ እንደሚያደርገው ከፍ ያደርጋል፤ ኢማም ሆኖ ወይም ብቻውን የሚሰግድ ሰው ከሆነ ደግሞ «ሰሚዐላሁ ሊመን ሐሚደሁ» ይላል፤ ከዚህ በኋላ ሁሉም «ረበና ወለከል ሐምድ» ይላሉ፡፡

5

«አላሁ አከበር» እያለ ወደ ሱጁ ይወርዳል፤ እጁን ግን ከፍ አያደርግም፤ ሱጁ የሚያደርገው በሰባት የሰውነት ክፍሎች ነው፤ እነርሱም፡ ግንባሩና አፍንጫው፤ እጆቹ፤ ጉልበቶቹና እግሮቹ ናቸው፤ በሱጁ ላይ ሆኖ ሦስት ጊዜ «ሱብሐኒ ረቢየል ዐዚም» ይላል፡፡

6 በሁለቱ ሱጁዎች መካከል፤ ቀኝ እግሩን በመቸከል፤ በግራ እግሩ ላይ ይቀመጣል፤ እጁን በጭኖቹ መጀመሪያ ላይ ያስቀምጣል፤ ከዚያም «ረቢዓፊርሊ ወርሐምኒ» ይላል፤ ቀጥሎ ቀደም ሲል እንዳደረገው ለሁለተኛ ጊዜ ሱጁ ያደርጋል፡፡

> እንዴት ነው የምስግደው? (ሁለተኛ ረከዓ፤ ተሸሁድ፤ ሰላምታ)

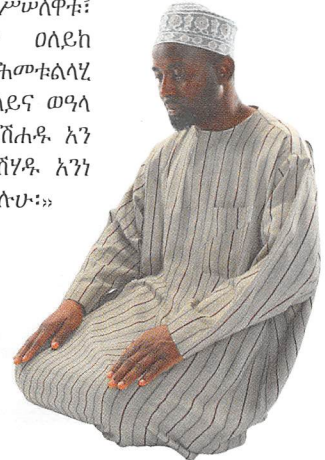
7

ከሱጁድ ቀና በማለት ወደ ሁለተኛ ረከዓ ይቆማል፤ ከዚያም በመጀመሪያ ረከዓ ላይ ያከናወነውን ደግሞ ያከናውናል፤ ይኸውም መቆም፤ ቁርኣን ማንበብ፤ ሩኩሶ ማድረግ፤ ከሩኩሶ ቀና ማለትና ሱጁድ ማድረግ ነው፡፡

8

ከሁለተኛው ረከዓ ሁለተኛ ሱጁድ ቀና ካለ በኋላ ለመጀመሪያው ተሸሁድ ይቀመጣል፤ አቀማመጡም በሁለቱ ሱጁዶች መካከል በሚቀመጠው መልኩ ነው፤ እንዲህም ይላል፡ «አትተሒይያቱ ሊልላሂ፤ ወሥሠለዋቱ፤ ወጥጠይባቱ፤ አስሰላሙ፡ ዐለይከ አይዩህ ንነቢይዬ ወረሕመቱልላሂ ወበረከቱሁ፤ አስሰላሙ፡ ዐለይና ወዓላ ዒባዲልላሂ ሠሣሊሒ... ነ አሽሐዱ አን ላ ኢላሃ ኢልለ ላህ ወአሽሃዱ አንን መተመደን ዐብዱሁ ወረሰሉሁ፡»

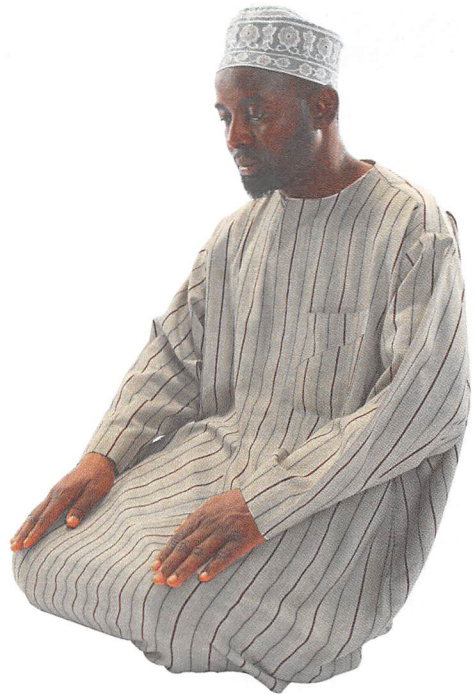

9

የሚሰግደው ሠላት ባለ ሦስት ወይም ባለ አራት ረከዓዎች ከሆነ ወደ ሦስተኛ ረከዓ ይቆማል፤ ከዚያም በመጀመሪያውና በሁለተኛው ረከዓ ላይ የሰራቸውን ስራዎች በሙሉ ደግሞ ይሰራል፡ ግን ከፋቲሐ በኋላ ሌላ ምዕራፍ አያነበም፡፡ የተቀሩት ስራዎችና ንግግሮች ካለፉት ረከዓዎች ጋር አንድ ዓይነቶች ናቸው፡፡

10

በመጨረሻው ረከዓ ከሱጁድ በኋላ ቁጭ ብሎ የመጀመሪያውን ተሽሁድ ይላል፤ በተጨማሪም በነብዩ(ሰ.ዐ.ወ) ላይ ሠለዋት ያወርዳል፤ አባባሉም በሚከተለው መልኩ ቢሆን ይመረጣል፡ «አላሁምመ ሠሊ ዐላ መሐመድ ወዓላ አሊ መሐመድ ከማ ሠልላይት ዓላ ኢብራሂመ ወዓላ አሊ ኢብራሂመ ኢንነከ ሐሚዱን መጂድ፤ ወባሪክ ዐላ መሐመዱን ወዓላ አሊ መሐመድ ከማ ባረከት ዓላ ኢብራሂመ ወዓላ አሊ ኢብራሂመ ኢንነከ ሐሚዱን መጂድ፡፡»

11

ከዚያም «አሰላሙዐለይኩም ወረሕመቱላህ» በማለት ወደ አንገቱን ቀኝ አቅጣጫ ያዞራል፤ ከዚያም ወደ ግራውም በመዞር «አሰላሙዐለይኩም ወረሕመቱላህ» ይላል፡ ፡ በዚህ መልክ ሠላቱን ያጠናቅቃል፡፡

> የሠላት ማዕዘናት ግዴታዎች

የሠላት ማዕዘናት የሚባሉት የሠላት ዋና ዋና ክፍሎች ሲሆኑ ታውቆም ሆነ በመርሳት ከተተዉ ሠላት የሚበላሸባቸው ነገሮች ናቸው፡፡

እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፡፡

* ተከቢረቱል ኢሕራም (የመግቢያ ተከቢራ ወይም «አላሁ አክበር») * መቆም ለሚችል ሰው መቆም * ከተከታይ ወይም ማእመም በስተቀር ፋቲሐን ማንበብ፤ * ሩኩቦ፤ * ከሩኩቦ ቀና ማለት፤ * ሱጁድ፤ * በሁለት ሱጁዶች መሐከል መቀመጥ፤ * የመጨረሻው ተሸሁድ፤ * ለመጨረሻው ተሸሁድ መቀመጥ፤ * መረጋጋት ወይም ጡመእኒና እና ማሰላመት ናቸው፡፡

የሰላት ግዴታዎች ማለት በሰላት ውስጥ ግዴታ የሆኑ አካላት ማለት ሲሆን እነዚህ ግዴታዎች ቢሆን ተብሎ ከተተዉ ሰላቱ ይበላሻል፡፡ ነገር ግን አንድ ሰው ረስቶ ወይም ዘንግቶ ከተዋቸው የጎደለውን ለመመላት የመርሳት ሱጁድ የመውረድ ግዴታ አለበት፡፡ ይህም ወደፊት በሚወጣው ርዕስ የምንመለከተው ይሆናል፡፡

የሰላት ግዴታዎች ደግሞ የሚከተሉት ናቸው፡፡

* ከተከቢረቱል ኢሕራም ውጭ ያሉት ሁሉም ተከቢሮዎች፤ * ሩኩቦ ላይ እያሉ አንድ ጊዜ «ሰብሐኒረቢየል ዐዚም» ማለት፤ * ብቻውን ለሚሰግድና ኢማም ሆኖ ለሚያሰግድ «ሰሚዐላሁ ሊመን ሐሚደሁ» ማለት፤ * ለሁሉም ሰጋጅ «ረበና ወለከልሐምዱ» ማለት፤ * ሱጁድ ውስጥ አንድ ጊዜ «ሰብሐኒ ረቢየል አዕላ» ማለት፤ * በሁለቱ ሱጁዶች መሐከል ሲቀመጡ አንድ ጊዜ «ረቢ.ግፊርሊ» ማለት፤ እና * የመጀመሪያው ተሸሁድ፤ ናቸው፡፡ እነዚህ ግዴታዎች በመርሳት ምክንያት ከተተዉ ግዴታነታቸው ይቀራል፡፡ እነርሱም የእርሳና ሱጁድ ወይም ሱጁድ ሰህው በማድረግ ይጠገናሉ፡፡

የሠላት ውስጥ ሱናዎች፡ ማንኛውም የሠላት ማዕዘን ወይም ግዴታ ውስጥ የማይመደብ ንግግርም ሆነ ተግባር የሠላት ውስጥ ሱና ይባላል፡፡ ሠላትን የሚያስውብና የሚያሟላ ነው፡፡ በመሆኑም እርሱን በዘውታሪነት መፈፀም ተገቢ ነው፡፡ ነገር ግን እርሱን በመተዉ ሠላት አይበላሸም፡፡

ሱጁድ ሰህው

ሱጁድ ሰህው፤ ሁለት ሱጁዶችን ማድረግ ሲሆን በሠላት ውስጥ ለሚከሰቱ ጉድለቶችና ክፍተቶች ማካካሻና መጠገኛነት የተደነገገ ነው፡፡

ሱጁድ ሰህው ማድረግ የሚፈቀደው መቼ ነው?

በሚከተሉት ሁኔታዎች ውስጥ ሱጁድ ሰህው ይደረጋል፡

1 አንድ ሰጋጅ በመርሳትና በሰህተት ምክንያት በሠላቱ ውስጥ ተጨማሪ ሩኩቦን ወይም ሱጁዱን ወይም መቆም ወይም መቀመጥን ከጨመረ ሰጅደተ ሰህው ይሰግዳል፡፡

2 ከሠላት ማዕዘናት መካከል አንዱን ማዕዘን ካንደላ፤ ያንን ያንደለውን ማዕዘን ያሟላና በሠላቱ ማብቂያ ላይ ሰጅደተ ሰህው ይሰግዳል፡፡

3 እንደ ተሸሁደል አወል(የመጀመሪያው መቀመጥ) ዓይነት ከሠላት ግዴታዎች መካከል አንዱን ረስቶ ከተወ ሰጅደተ ሰህው ይሰግዳል፡፡

4 የሰገዳቸውን የረከዓት ቁጥር ከተጠራጠረ፤ መጀመሪያ እርግጠኛ የሆነውን፤ አነስተኛውን ቁጥር ይይዝና ካሟላ በኋላ ሰጅደተ ሰህው ይሰግዳል፡፡

የአሰጋገዱ ዓይነት፡ በመደበኛ ሠላቱ ውስጥ እንዳለው ሱጁድና መቀመጥ ዓይነት፤ በሱጁዶቹ መሐከል የሚቀመጥ ሆኖ ሁለት ሱጁዶችን ይሰግዳል፡፡

ሱጁድ የማድረጊያው ጊዜ፡ ሱጁድ ሰህው ሁለት ጊዜዎች አሉት፤ ሰጋጁ ከሁለቱ በአንዱ በፈለገው ጊዜ ሊሰግደው ይችላል፡፡

* ከመጨረሻው ተሸሁድ በኋላ ይሰግዳትና ከዚያም ያሰላምታል፡፡

* ሠላቱን በሰላምታ ካሰናበተ በኋላ ሁለት ሱጁዶችን ስግዶ፤ ለሁለተኛ ጊዜ በሰላምታ ያሰናብታል፡፡

ሠላትን የሚያበላሹ ነገሮች

- 1 ሠላት፣ አንድ ሰጋጅ መተግበር የሚችለው ሆኖ፣ ሲታወቀውም ይሁን በስህተት ማዕዘንን ወይም የሠላት መስፈርትን ከተወ ሠላቱ ትበላሻለች።
- 2 ሲታወቀው ከሠላት ግዴታዎች መካከል አንዱን ግዴታ ከተወ ትበላሻለች።
- 3 ሲታወቀው ከተናገረ ትበላሻለች።
- 4 ሠላት ድምጽ ባለው ሳቅ፣ በማሸካከት ትበላሻለች።
- 5 በማያስገድዱ ሁኔታዎች ውስጥ በሚደረጉ ተከታታይና በርካት በሆኑ እንቅስቃሴዎች ትበላሻለች።

> የአንድ ሰጋጅ ሰላት በሚኖረው የአላህ ፍራዎና ከሰላት ከሚያዘናጉ ነገሮች መራቁ ምንዳውና ደረጃዎቹ ላቀ እንዲሆን ያደርገዋል።

> ሰላት ውስጥ ፈትን ወይም እጅን እያንከኩ መጫወት ይጠላል።

በሠላት ውስጥ የተጠሉ ነገሮች።

እነኚህ ነገሮች፣ የሠላትን ምንዳ የሚቀንሱ፣ ለሠላት መተናነስን የሚያጠፉ፣ እና የሠላትን ግርማ ሞገስ የሚሰልቡ ናቸው። እነርሱም እንደሚከተሉት ናቸው።

- 1 በሰላት ውስጥ መዞር የተጠላ ተግባር ነው ምክንያቱም ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ) በሰላት ውስጥ መዞርን (እየዞረ መመልከትን) አስመልክቶ ጥያቄ ሲቀርብላቸው «እርሱ ሰርቆት ነው(ሸይጧ የአላህ ባሪያ ከሰላቱ ይሰርቀዋል) ብለዋል።(ቡኻሪ፡ 718)
- 2 በሠላት ውስጥ በእጆች፣ በፊት፣ ጣቶችን በማጣመርና በማንጫጫት መጫወት ይጠላል።
- 3 አንድ ሰው፣ ልቡ በሽንት ሐሳብና በምግብ ክጃሎት ሐሳብ ልቡ ተጠምዶ ወደ ሠላት መግባቱ ይጠላል። ነገሩ ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ) እንዳሉት ነው። «ምግብ ቀርቦ፣ ሁለቱ ቀሻሾች እየገፈተሩትም ሠላት የለም» (መስሊም 560)

> የተወደዱ ሠላቶች የሚባሉት ምንድን ናቸው?

በሙስሊም ላይ፣ በቀንና በሌሊት ግዴታ የሚሆኑት ሠላቶች አምስት ናቸው፡፡

እንዲህ ከመሆኑ ጋር፣ ኢስላማዊው ድንጋጌ ለአንድ ሙስሊም ከነኚህ አምስት ሠላቶች በተጨማሪ የውዴታ ሠላትን እንዲሰግድ ደንግግሏታል፡፡

እነኚህ ሠላቶች የአላህን ውዴታ የማግኘቱ ሰበቦች ናቸው፡፡ ከግዴታ ሠላቶችም የነደለውን የሚያሟሉ ናቸው፡፡

የውዴታ ሠላቶች ብዙ ናቸው፤ ከነርሱ መካከል ዋነኞቹ የሚከተሉት ናቸው፡፡

- 1 የተዘወተሩ ሱናዎች (አር ረዋቲብ)፤ይሄንን ስያሜ ያገኙት ከግዴታ ሠላቶች ጋር ተቆራኝተው ስለሚመጡ፣ እንዲሁም አንድ ሙስሊም የማይዘጋገቡ በመሆኑ ነው፡፡

ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ማንም ሙስሊም ግዴታ ሳይሆን በውዴታ የሆኑ አስራ ሁለት ረከዓዎችን አይሰግድም አላህ በጅነት ቤትን ቢገባለት እንጂ» (ሙስሊም 728)

እነርሱም የሚከተሉት ናቸው፡፡

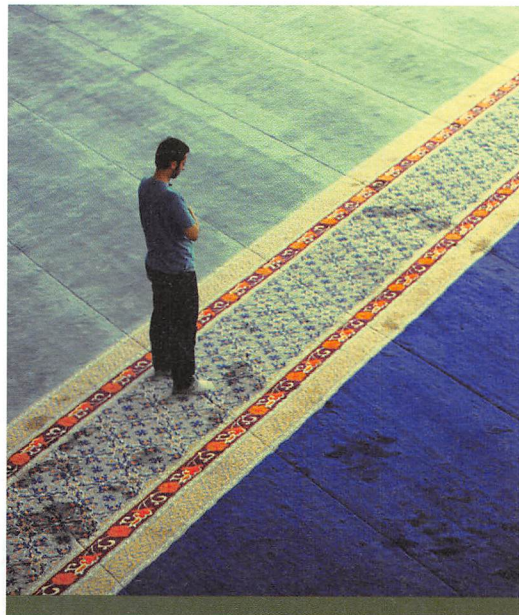
1	ከፈጅር (ከጎሐ መቅደድ) ሠላት በፊት ሁለት ረከዓ፡
2	ከዙህር ሠላት በፊት አራት ረከዓ፤ በየሁለት ረከዓው ያሰናብታል፡፡ ከዚያን ደግሞ ከዙህር በኋላ ሁለት ረከዓዎችን ይሰግዳል፡፡
3	ከመግራብ ሠላት በኋላ ሁለት ረከዓ
4	ከዒሻእ በኋላ ሁለት ረከዓ

- 2 የዊትር ሠላት፡ በዚህ ስያሜ የተጠራቸው የረከዓዎቹ ቁጥር ኢ-ተጋማሽ ስለሆነ ነው፡፡ ከውዴታ ሠላቶች ሁሉ በላጫ ነች፡፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «እናንተ የቁርአን ባለቤቶች ሆይ ዊትርን ስገዱ» ብለዋል፡፡ (ኦቲርሚዚ 453/ ኢብኑ ማጃህ 1170)

የዊትር ሠላት ተመራጩ ጊዜ በሌሊቱ ማብቂያ አካባቢ ነው፡፡ አንድ ሙስሊም ከዒሻእ ሠላት በኋላ ጎሐ እስኪቀድ ድረስ በየትኛውም የሌሊት ክፍል ሊሰግዳት ይችላል፡፡

የዊትር ሠላት የረከዓዎች ቁጥር ገደብ የለውም፡፡ ትንሹ ቁጥር አንድ ረከዓ ነው፡፡ ተመራጩ ቁጥር ሦስት ረከዓ ነው፡፡ በዚህ ላይ የፈለገውን መጨመር ይችላል፡፡ የአላህ መልዕክተኛ (ሰ.ዐ.ወ) አስራ አንድ ረከዓ አድርገው ይሰግዱት ነበር፡፡

የውዴታ ሠላቶች መሰረታዊ ፈለግ ባለ ሁለት ረከዓ ሠላት መሆኗ ነው፡፡ ሁለት ረከዓዎችን ይሰግድና ያሰላምታል፤ እንዲህ እያለ ይቀጥላል፡፡ የዊትር ሠላትም እንደዚሁ ነች፡፡ ግን ሠላቱን ማገባደድ ሲፈልግ አንድ ረከዓ ይሰግድና በርሷ ያጠናቅቃል፡፡ በዊትር ሠላት ውስጥ፣ ከሩኩዕ ቀና ካለ በኋላ፣ ሱጁድ ከማድረግ በፊት በሐዲስ የተወረዱትን ውዳሴዎች ማነብነብ ይወደድለታል፡፡ ከዚህም በኋላ፣ ሁለት መዳፎቹን ወደ ላይ በመዘርጋት አላህን ይለምናል፡፡ ይህ ዱዓ፣ ዱዓኡል ቁኑት በመባል ይታወቃል፡፡

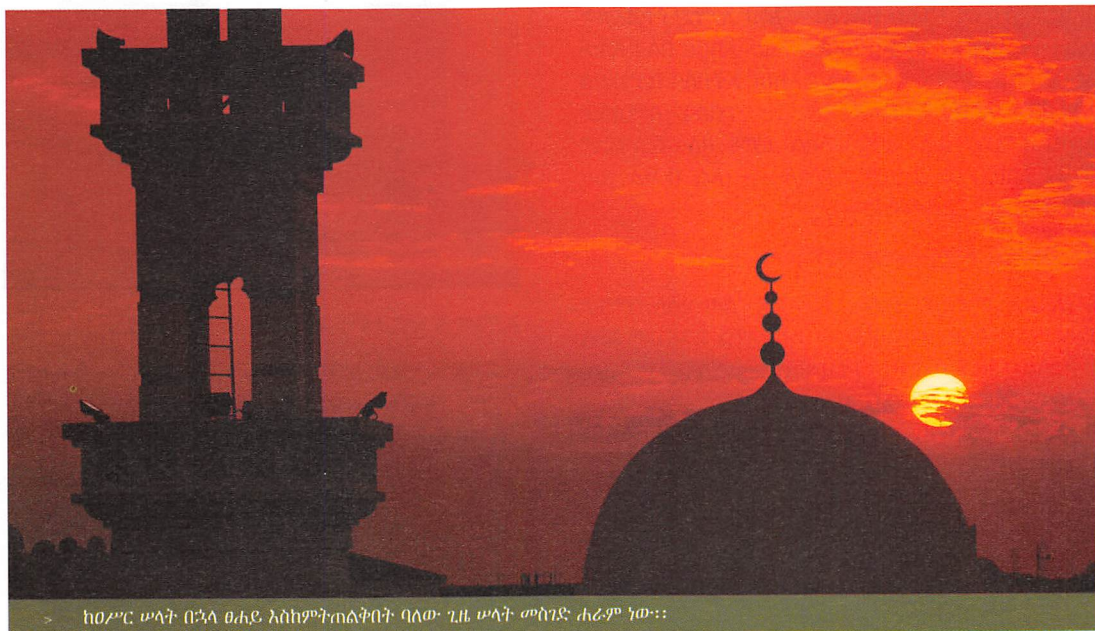

በፈቃደኝነት የሚሰገዱ ሠላቶች የሚከለከሉበት ወቅት፡

ኢስላም ሠላት በውስጣቸው እንዳይሰገድ ነጥሎ ከጠቀሳቸው ወቅቶች በስተቀር የተቀሩት ወቅቶች በሙሉ አንድ ሰው የውዴታ ሠላቶችን ያለ ገደብ ሊሰግድ ይችላል። እነኚህ የተከለከሉት ወቅቶች የከሃዲያን ማምለኪያ ሰዓታት ስለሆኑ ያለፈን የግዴታ ሠላት አለያም እንደ ተሒየተል መስጂድ ያሉ ሰበብ ያላቸውን ሠላቶች ካልሆነ በስተቀር የውዴታ ሠላቶችን መስገድ አይቻልም። ይህ ሠላትን በተመለከተ ያለው ፍርድ ሲሆን አላህን ማወደስና(ዚክር) እና አላህን መለመን(ዱዓአ) ግን በየትኛውም ሰዓት ሊተገበር ይችላል።

የተከለከሉት ወቅቶች የሚከተሉት ናቸው።

1	ጎሕ ከቀደደበት ጊዜ ጀምሮ ፀሐይ ወጥታ የጦር ዘንግን ያህል ትንሽ ከፍ እስከምትል ድረስ ያለው ወቅት፤ የምድር ወገብ አካባቢ ላሉ አገሮች ከ20 ደቂቃ በኋላ ይህ ወቅት ይደርሳል።
2	ፀሐይ በሰማይ መሐከል ሆና ወደ መጥለቂያ እስክትዘነበል ድረስ መስገድ አይቻልም። ይህ የዙሀር ሰላት ወቅት ከመግባቱ በፊት ያለ ትንሽ ጊዜ ነው።
3	ከዐሥር ሠላት በኋላ ፀሐይ እስከምትጠልቅበት ያለው ጊዜ፡

> ከዐሥር ሠላት በኋላ ፀሐይ እስከምትጠልቅበት ባለው ጊዜ ሠላት መስገድ ሐራም ነው።

፡ ሠላተል ጀማዓ (በሕብረት መስጊድ)

አላህ(ሱ.ወ) ወንዶችን በሕብረት እንዲሰግዱ አዟቸዋል፡፡ ሠላተል ጀማዓ ትልቅ ምንዳ እንዳለውና ልቅናውን የሚናገሩ ሐዲሶች ወርደዋል፡፡ ነቢዩ(ሰ.ወ)፡- «የሕብረት ሠላት ከነጠላ ሠላት በሃያ ሰባት ደረጃ ይበልጣል፡፡» ብለዋል፡፡ (አል ቡኻሪ 619 / ሙስሊም 650)

የሠላተል ጀማዓ ትንሹ ቁጥር ኢማምና አንድ ተከታይ ነው፡፡ የጀመረው ቁጥር በበዛው ልክ አላህ ዘንድ ያለውም ተወዳጅነት ይጨምራል፡፡

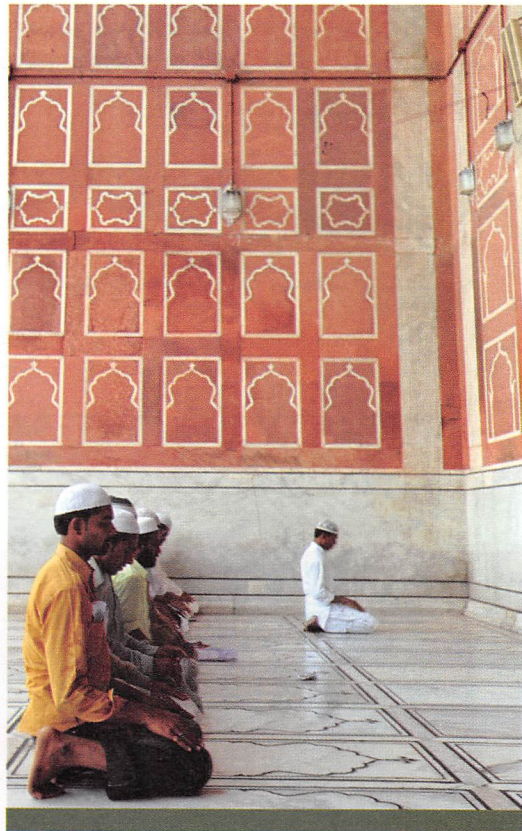
የመከተል ትርጉም፡

መከተል ማለት፤ አንድ ተከትሎ የሚሰግድ ሰው ሠላቱን በኢማሙ ማሰሩ ነው፡፡ ተከትሎ የሚሰግደው ሰው ኢማሙን በሩኩው፤ በሱጁዱ ይከተለዋል፡፡ የቁርአን ንባቡን ደግሞ ያዳምጠዋል፡፡ ኢማሙን ሊቀድመው ወይም ከርሱ ወደ ኋላ መቅረት አይገባውም፤ ይልቁንም ኢማሙ የሚሰራውን ነገር በቶሎ እየተከተለ ይተገብራል፡፡

ነቢዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- « እነሆ ኢማም የተደረገው ሊከተሉት ነው፡፡ አላሁ አክበር ሲል አላሁ አክበር በሉ፤ አላሁ አክበር እስኪልም ቀድሞችሁ አላሁ አክበር አትበሉ፤ ሲያጎነብስ አጎንብሱ፤ እስኪያጎነብስ ድረስም አታጎነብሱ፤ ሰሚዐላሁ ሊመን ሐሚደሁ ሲል፤ ረበና ወለክል ሐምዱ በሉ፤ ሲሰግድም ስገዱ፤ እስኪሰግድ ድረስም አትስገዱ.....» (አል ቡኻሪ 701/ ሙስሊም 414 / አቡዳውድ 603)

ለኢማምነት የሚቀደመው ማን ነው?

የአላህን መጽሐፍ ቢቃሉ የሸመደደ ሰው ለኢማምነት ይቀደማል፡፡ ከርሱ በመለስ ያለው ይከተለዋል እንዲህም እያለ ይቀጥላል፡፡ ነቢዩ(ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «የአላህን መጽሐፍ ይበልጥ አሳምር የሚያነብ ሰው ለኢማምነት ይቀደማል፡፡ በንባብም የሚስተካከሉ ከሆነ ደግሞ ይበልጥ ፈለጌን(ሱናን) የሚያውቀው ይቀደማል፡፡.....» (ሙስሊም 673)

ኢማሙና ተከታዮቹ የሙቆሙት የት ነው?

ኢማሙ ከፊታቸው መሆን አለበት፡፡ ተከታዮቹ ደግሞ፤ የመጀመሪያውን ሠፍ ብሎ የሚቀጥለውን እያሟሉ ተስተካክለው መቆም አለባቸው፡፡ ተከታዩ አንድ ከሆነ ደግሞ ከኢማሙ በስተቀኝ በኩል ይቆማል፡፡

ኢማም ተከትሎ ሲሰግድ ያመለጠውን ሠላት እንዴት ይሞላዋል?

ከሠላት የተወሰነ ክፍል አምልጦት ኢማሙን የተከተለ ሰው፤ ኢማሙ ኢስኪያሰናበት ተከትሎ ይሰግድና ከዚያም ቀሪውን ይሞላል።

ከኢማሙ ጋር ያገኘውን የሠላት ክፍል እንደ ሠላቱ መጀመሪያ፣ ቀጥሎ የሚሰራውን ደግሞ እንደ ሠላቱ መጨረሻ አድርጎ ይቆጥረዋል።

ረከዓ በምን ትገኛለች?

ሠላትን የምንቆጥረው በረከዓዎች ቁጥር ነው። ከኢማሙ ጋር ሩኩብ ላይ የደረሰ ሰው ሙሉ ረከዓን አግኝቷል። ሩኩብ ያመለጠው ሰው ደግሞ ኢማሙን ተከትሎ ወደ ሠላት ይገባል ነገር ግን ከዚያች ረከዓ ያመለጠው ስራና ንግግር ከረከዓዎቹ አይቆጠሩም።

> ተከትሎ የሚሰግድ ሰው (መአሙ-ም)፤ ኢማሙን ባገኘበት በማንኛውም የሠላት ክፍል ውስጥ ተከትሎ መግባት አለበት።

ከፈጅር ሠላት፤ ከኢማሙ ጋር ሁለተኛውን ረከዓ ያገኘ ሰው፤ ኢማሙ ካሰላመተ በኋላ ቆሞ ያለፈችውን አንድ ረከዓ ማሟላት አለበት። አጠናቆ እስኪሰግድ ድረስ ማሰላመት የለበትም፤ ምክንያቱም የፈጅር ሠላት ረከዓ ቁጥር ሁለት ነው፤ እርሱ ደግሞ ያገኘው አንዱን በመሆኑ የተቀረውን ማሟላት አለበት።

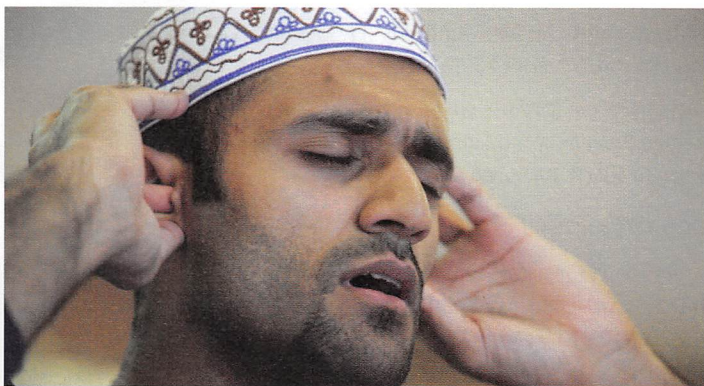
ከኢማሙ የመጀመሪያው የሠላት ክፍል ያመለጠው ሰው ምሳሌ፡

ኢማሙ ከመግራብ ሠላት በመጨረሻው ተሸሁድ ላይ ሆኖ ያገኘው ሰው፤ ኢማሙ ካሰላመተ በኋላ ሦስት ሙሉ ረከዓዎችን መስገድ አለበት። ይህ የሆነበት ምክንያት፤ እርሱ ኢማሙን ያገኘው በመጨረሻው ተሸሁድ ላይ ነው፤ ረከዓን ማግኘት የሚቻለው ግን ከኢማሙ ጋር ሩኩብ ላይ በመድረስ ስለሆነ ነው።

የዙሀር ሠላት ላይ፤ በሦስተኛው ረከዓ፤ ኢማሙን ሩኩብ ላይ ያገኘው ሰው፤ ከኢማሙ ጋር ሁለት ረከዓዎችን አግኝቷል። ይህ ማለት ለተከትሎ ሲጋጁ ከዙሀር ሠላት የመጀመሪያዎቹን ሁለት ረከዓዎች ሰገደ ማለት ነው። ኢማሙ ካሰናበተ በኋላ ቆሞ የተቀረውን ማሟላት አለበት። ዙሀር ባለ አራት ረከዓ ስለሆነ፤ ቆሞ የሚሞላቸው ረከዓዎች ሦስተኛውንና አራተኛውን ይሆናል ማለት ነው።

> አዛን

> አዛን በአላህ ዘንድ ከላቁ ተግባራት መካከል አንዱ ነው።

አላህ ለሙስሊሞች አዛን ያደረገው ሰዎችን ወደ ሰላት ለመጥራትና የሰላት ወቅት መግባቱን እንዲሁም የሰላቱን መጀመር ማሳወቂያ ይሆን ዘንድ ነው። ሙስሊሞች ለሰላት እየተጠራሩ ይሰባሰቡ ነበር። ግን አንድ ለሁሉ የሚጠራ አልነበረም አንዳንዶች የክርስቲያኖችን መሰል ደውል አድርጉ ሲሉ ተወስኑት ደግሞ

እንደ አይሁዳዊያን ቀንድ ይሁን አለ ዐ-መር ወይም ለሰላት የሚጣራ ሰው አድርጉ አሉ የአላህ መልዕክተኛ (ሰ.ዐ.ወ) እንደህ አሉ፡-« ቢላል ሆይ! ተነስና ለሰላት ጥሪ አድርግ።» (ቡኻሪ 579 ሙስሊም377)

የአዛንና የኢቃም መግለጫ

- ❖ በአዛንና በኢቃም ስነ- ስርዓት በግለሰብ ሳይሆን በቡድን ላይ ግዴታ ነው። አውቀው የተውት ከሆነ ሃጢአት ኖሮባቸውም ቢሆን ሰላታቸው ትክክል ነው።
- ❖ አዛን ለማድረግ በመልካምና በሚሰማ ድምጽ ሆኖ ሰዎች ሰላት እንዲመጡ የሚጣራ መሆን አለበት
- ❖ ለአዛንና ለኢቃም የተለያዩና የተረጋገጡ አኳኋኖች ከነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ) ተዘግበዋል።

አዛን

- 1 አላ...ሁ አክበር፤ አላ...ሁ አክበር፤ አላ...ሁ አክበር አ...ላሁ አክበር!
- 2 አሽሐዱ አን ላ..ኢላ..ሃ ኢለላ...ህ፤አሽሐዱ አን ላ..ኢላ..ሃ ኢለላ...ህ!
- 3 አሽሐዱ አነ ሙሐመድን ረሱ...ሉላ...ህ፤ አሽሐዱ አነ ሙሐመድን ረሱ...ሉላ...ህ!
- 4 ሐይየ ዐለ ሠላ...ህ፤ ሐይየ ዐለ ሠላ...ህ!
- 5 ሐይየ ዐለልፈላ...ሕ፤ ሐይየ ዐለልፈላ...ሕ!
- 6 አላ...ሁ አክበር አላ...ሁ አክበር
- 7 ላ..ኢላ...ሃ ኢለላ...ህ!

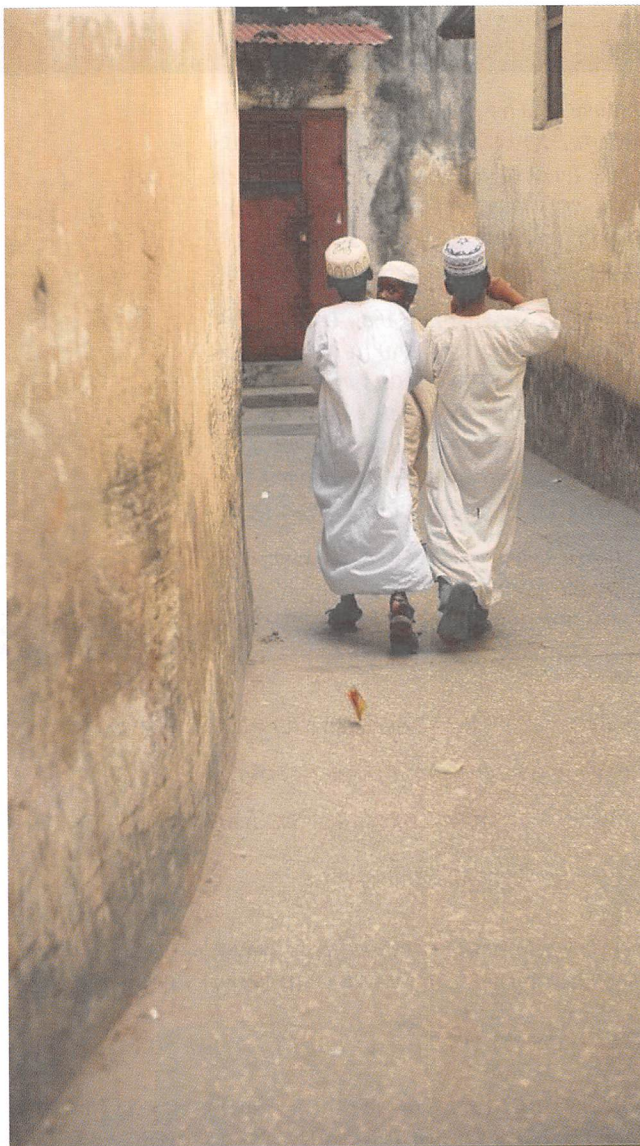
ኢቃም (የሠላት መጀመሪያ ጥሪ)

- 1 አላ...ሁ አክበር፤ አላ...ሁ አክበር!
- 2 አሽሐዱ አን ላ...ኢላ...ሃ ኢለላ...ህ!
- 3 አሽሐዱ አነ መገመድን ረሱ...ሉላ...ህ!
- 4 ሐይየ ዐለ ሠላ...ህ!
- 5 ሐይየ ዐለልፈላ...ሕ!
- 6 ቀድ ቃመቲ ሠላ...ህ ቀድ ቃመቲ ሠላ...ህ!
- 7 አላ...ሁ አክበር፤ አላ...ሁ አክበር!
- 8 ላ...ኢላ...ሃ ኢለላ...ህ!

መኣዚኑን ተከትሎ መድገም

አዛን ለሰማ ሰው፣ መኣዚኑን ተከትሎ እርሱ የሚለውን በመሉ መልሶ ማለት ይወደዳል። መኣዚኑ «ሐይየ ዐለሠላ...ህ» እና «ሐይየ ዐለልፈላ...ሕ» በሚል ጊዜ ግን፣ «ላሐውላ ወላ ቁወተ ኢላ ቢላሂል ዐለዱል ዐዚም» ማለት አለበት።

በመቀጠልም፣ «አላሁም ረበ ሃዚሂ ዳዕወቲታማ ወሠላቲል ቃኢማ ኣቲ መገመድኒል ወሲ...ለተ ወል ፈዲ...ለተ ወብዐስሁል መቃመል መሕመድኒ ለዚ ወደድተሁ» ይላል።

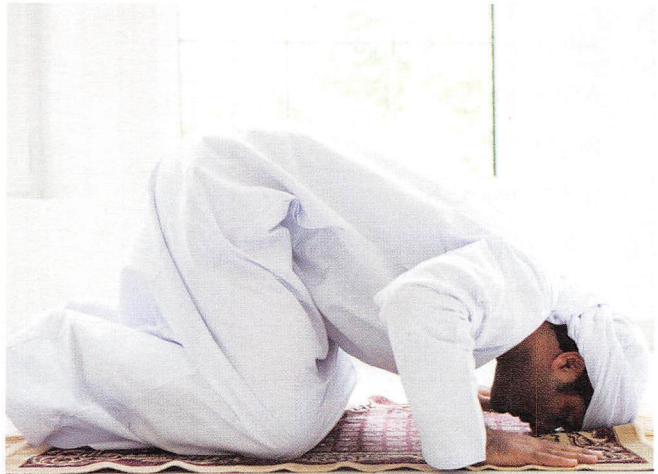
> እንደ መስለም ወደ መስጃድ በተራመደው እርምጃ ልክ እላህ (ሱወ) ምንዳን ይከፍለዋል።

> በሠላት ውስጥ መመስገጥ

በሠላት ውስጥ መመስገጥ የሠላት እውነተኛ መገለጫና አንኳሩ ነው። መመስገጥ ማለት፡ አንድ ሰጋጅ፣ በሠላት ውስጥ የተናነሰና እራሱን ዝቅ ያደረገ ሆኖ፣ የሚያነበውን የቁርኣን አንቀጽ፣ ጸሎቱንና ውዳሴን በሕሊናው እያስተነተነ አላህ(ሱ.ወ) ፊት መቆሙ ነው።

መመስገጥ፣ ከአምልኮዎች ሁሉ በላጩና የላቀ የታዘዥነት መገለጫ ነው። አላህ (ሱ.ወ)፣ በመፅሐፉ ውስጥ መመስገጥ የምእመናን ባህሪ መሆኑን ትኩረት ሰጥቶ የተናገረው ለዚህ ነው ። አላህ (ሱ.ወ)፡ - «ምእመናን ፍላጎታቸውን ሁሉ በእርግጥ አገኙ (ዳኑ) እነዚያ እነሱ በስግደታቸው ውስጥ አላህን ፈሪዎች (የሆኑት)» ይላል። (አል ሙእሚኑን 1-2)

በሠላት ውስጥ መመስገጥ የቻለ ሰው፣ የኢማንና የአምልኮን ጣዕም ማጣጣም ይችላል። ነቢዩ (ሲ.ወ)፡ - «የዓይን መርጊያዬ በሠላት ውስጥ ተደርጋልኛለኝ» ያሉት ለዚህ ነው። (አል ነሳኢ 39/40)

> ባሪያው ለጌታው በጣም ቅርብ የሚሆነው ሱጁድ ላይ ሆኖ ነው።

የዐይን መርጊያ ማለት፣ ከዳር የደረሰ ደስታ፣ ስኬትና እርካታን ማግኘት ነው።

በሠላት ውስጥ ለመመስገጥ የሚረዱ መንገዶች

በሠላት ውስጥ ለመመስገጥ የሚረዱ መንገዶች አሉ። ከነሱም፡-

1 አስቀድሞ ለሠላት መዘጋጀት

ዝግጅት ማለት፡ ወንዶች፣ የሚያምር ልብስ በመልበስና ወደ ሠላት በተረጋጋና በሰከነ መንፈስ በመራመድ አስቀድሞ ወደ መስጂድ በመምጣት፣ ከሠላት በፊት የሚከናወኑ ነቢያዊ ፈላጎችን በማከናወን የሚረጋገጥ ነው።

2 አዕምሮን የሚያጠምዱ፣ አዘናጊና እንቅፋት የሆኑ ነገሮችን በቅድሚያ ማስወገድ

አንድ ሰው፣ ከፊት ለፊቱ ሐሳቡን የሚሰርቁ ምስሎች፣ ልብ የሚያንጠለጥሉ ጨዋታዎችና ሐሳቡን የሚሰርቁ ድምፆች ባሉበት መስገድ የለበትም። እንዲሁም፣ ሽንት ቤት መግባት እያስፈለገው፣ ተርቦ ወይም ተጠምቶ፣ ምግብና መጠጥ በቀረበበት ቅጽበት ሠላት መጀመር የለበትም። ይህ ሁሉ ያስፈለገው ሰጋጁ አዕምሮው ነፃ እንዲሆንና ከባድ ጉዳይን በማስተናገድ እንዲጠመድ ለማድረግ ነው። ይህ ሲሆን ከፊት ለፊቱ የሚያገኘው ሠላቱን ይሆናል። ሠላት ደግሞ ከጌታው ጋር የሚነጋገርበት ወሳኝ ነገር ነው።

3 በሠላት ውስጥ መረጋጋት

ነብዩ (ሲ.ዐ.ወ) ሠላትን ሲሰማዱ፤ በሩኩዓቸውም በሱጁዳቸውም ውስጥ፤ እያንዳንዱ መገጣጠሚያቸው ወደ ቦታው እስኪመለስ ድረስ በመረጋጋት ነበር። ሠላቱን ማሳማር ያልቻለውን ሰውዬ፤ በሠላቱ ውስጥ በሚፈፅማቸው ተግባሮችን በሙሉ በእርጋታና በዝግታ እንዲፈፅም አዘውታል። መቻሉን ከልክለዋል፤ ትኩላን ከአሞራ ውሃ አጠጣጥ ጋር አመሳሰለውታል።

ነብዩ (ሲ.ዐ.ወ)፡- «በስርቆት አደገኛው ሰው ማለት ከሠላቱ ላይ የሚሰርቅ ነው። ሲሉ፤ ሠሐቦች፡ «ከሰላቱ ላይ የሚሰርቀው እንዴት ነው?» በማለት ጠየቁ። እሳቸውም፡ «ሩኩዓንም ሱጁዳንም በማጓጓድ ነው፤ በማለት መለሱላቸው (አህመድ 22642)

በሠላት ውስጥ የማይረጋጋ ሰው፤ በሠላቱ ሊመሰጥ አይችልም። ምክንያቱም መፍጠን መመስጥን ስለሚፈርስ ነው። እንደ አሞራ ጎንበስ ቀና ማለት ምንዳን ያሳጣል።

4 ፊት ለፊቱ የሚቆመውን አካል ኃያልነት ማሰብ

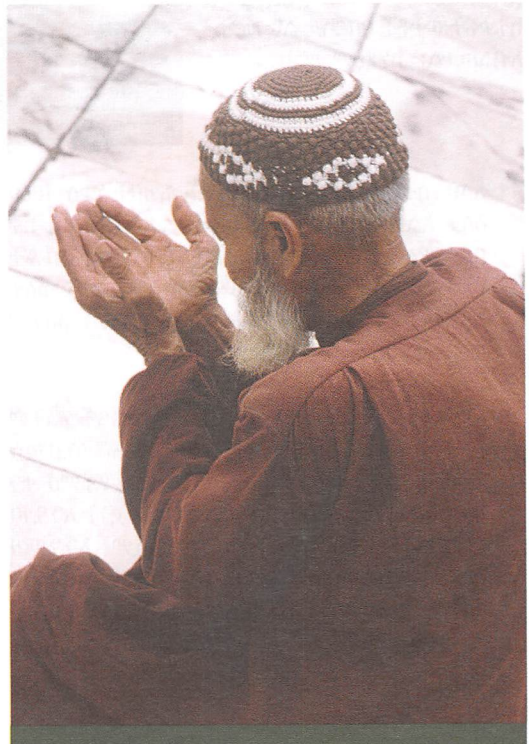
በሠላት ውስጥ ሆኖ የፈጣሪን ኃያልነትና ልቅና፤ የነፍሱን ደካማነትና ወራዳነት፤ እንዲሁም ጌታው ፊት በመቆም እየተማፀነውና እያናገረው እንደሆነ ያሰብ፤ ለርሱ በመዋደቅና በመዋረድ ፈጣሪውን ይለምን። ከዚህም ባሻገር፤ አላህ (ሱ.ወ) በወዲያኛው ዓለም ለምእመናን ያዘጋጀውንና የደገሰውን፤ እንዲሁም አጋሪያን የሚጠብቃቸውን ቅጣትና ውርደት ያስተንትን። በወዲያኛው ዓለም ጌታው ፊት የሚቆምበትን ጊዜ ያስታውሱ።

አንድ ሙአሚን በሠላት ውስጥ ሆኖ ይህን በአዕምሮው መሳል ከቻለ፤ አላህ በመፀሐፉ ውስጥ፤ «ጌታቸውን እንደሚገናኙ እርግጠኞች ናቸው» ብሎ ከዘከራቸው ሰዎች ይሆናል። አላህ (ሱ.ወ)፡- «(ሠላት) በፈሪዎች ላይ እንጅ በሌላው ላይ በእርግጥ ከባድ ናት። እነዚያ እነርሱ ጌታቸውን የሚገናኙ እነሱም ወደርሱ ተመላሾች መኾናቸውን የሚያረጋግጡ በኾኑት ላይ እንጅ ከባድ ናት፤ ይላል። (አል በቀራ 45-46)

አንድ ሰጋጅ በሠላቱ ውስጥ መመስጥን የሚያገኘው፤ አላህ (ሱ.ወ) እንደሚሰማው፤ የጠየቀውን እንደሚሰጠውና ለልመናው ምላሽ እንደሚይነፍገው በሕሊናው መሳል በሚችለው ደረጃ ልክ ነው።

5 የሚነበቡ አንቀጾችን፤ የሠላት ውዳሴና ሙገሳዎችን ማስተንተንና ከነሱ ጋር በሕሊና መጓዝ

ቁርአን የተወረደው ሊያስተነትኑት ዘንድ ነው። «ይህ ወዳንተ ያወረድነው ብሩክ መጽሀፍ ነው አንቀጾቹን እንዲያስተነትኑና የአዕምሮዎች ባለቤቶችም እንዲገሰጹ አወረድነው። አንድ ሰው የሚያነባቸውን አንቀጾች፤ የሚላቸውን ውዳሴዎችና ዱዓዎች ትርጉም ካላወቀ ሊያስተነትን አይችልም። ትርጉሙን መረዳት ሲችል፤ በአንድ በኩል እርሱ ያለበትን ሁኔታና ተጨባጭ ነገር፤ በሌላ በኩል ደግሞ የአንቀጾቹን፤ የውዳሴና ልመናዎቹን ትርጉም ማስተንተን ይችላል። ከዚህም፡ መመስጥ፤ እንዲሁም ለጌታው መዋረድና መዋደቅ ይገኛለታል። ጥልቅ ስሜት ይሰማዋል። ምናልባትም ዓይኖቹ ሊያነቡ ይችላሉ። አንድም አንቀጽ ጫና ሳይሳድርበት አያልፍም። አላህ (ሱ.ወ)፡- «እነዚያም በጌታቸው አንቀጾች በተገሰጹ ጊዜ (የተረዱ ተቀባዮች ኾነው እንጅ) ደንቆሮችና ዕውሮች ኾነው በርሷ ላይ የማይደፉ ናቸው። ይላል። (አል ፉርቃን 73)

> የጁምዓ ሠላት

አላህ (ሱ.ወ) በጁምዓ ዕለት፣ በዙህር ሠላት ወቅት እጅግ በጣም የላቀ የኢስላም መገለጫና ከግዴታዎቹ ሁሉ የጠበቀ ሠላትን ደንግጓል፡፡ ይህ ሙስሊሞች በሳምንት እንዴት የሚሰባሰቡበት ዕለት ነው፡፡ በዚሁ ዕለት የጁምዓው ኢማም የሚያቀርብላቸውን ምክርና ተግሳጽ ያዳምጣሉ ከዚያም የጁምዓን ሠላት ይሰግዳሉ፡፡

የጁምዓ ዕለት ትሩፋት

የጁምዓ ዕለት ከሳምንቱ ቀናቶች ትልቁና የላቀ ክብር ያለው ዕለት ነው፡፡ አላህ (ሱ.ወ) ከቀናቶች መካከል መርጦታል፡፡ ከተቀሩት ወቅቶች በበርካታ ልዩ ነገሮች አብልጦታል፡፡ ከነኚህም መካከል፡-

> ሰጋጆች የጁምዓን ኹጥባ በጥሞና ማዳመጥ ከርሱ ከሚያስተጓጉለቸውን ነገር መራቅ አለባቸው፡፡

❖ አላህ (ሱ.ወ)፡ ይህን ሕዝብ ከሌሎች ሕዝቦች ነጥሎ በዚህ ዕለት አልቆታል፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አላህ (ሱ.ወ) ከኛ በፊት ያሉትን የጁምዓን ዕለት አስቷቸዋል፡፡ ለአይሁዶች የቅዳሜን ዕለት፣ ለክርስቲያኖችም የእሁድን ዕለት አደረገላቸው፡፡ አላህ እኛን አመጣንና ለጁምዓ ዕለትም መራን፡፡» ብለዋል፡፡ (ሙስሊም 856)

❖ አደም የተፈጠረው በዚሁ ዕለት ነው፡፡ የምፅዓት ዕለትም የምትከሰተው በጁምዓ ዕለት ነው፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡ - «ፀሐይ ከምትወጣባቸው ቀናቶች በላጩ የጁምዓ ቀን ነው፡፡ አደም የተፈጠረው በሱ ውስጥ ነው፡፡ ጀነት እንዲገባ የተደረገውም በሱ ውስጥ ነው፡፡ ከሷም እንዲወጣ የተደረገው በዚሁ ዕለት ውስጥ ነው፡፡ ሰዓቲቱም በጁምዓ ዕለት እንጂ አትከሰትም፡፡» ብለዋል፡፡ (ሙስሊም 854)

ጁምዓ ግዴታ የሚሆነው በማን ላይ ነው?

የጁምዓ ሠላት የሚከተለውን መገለጫ ባሟላ ሰው ላይ ግዴታ ነች፡፡

- 1 ወንድ፡ በሴት ላይ ግዴታ አይደለም
- 2 ለአቅመ አዳም የደረሰ፡ በባሪያና ባልደረሰ ሕፃን ላይ ግዴታ አይደለም፡፡
- 3 ነዋሪ፡ በመንገደኛ፣ እንዲሁም ከከተማና ከመንደር ርቆ በዱር በሚኖር ሰው ላይ ግዴታ አይደለችም፡፡

የጁምዓ ሠላት አፈፃፀምና ድንጋጌዎች

1 ከጅምዓ ሠላት በፊት ገላን መታጠብ፤ ሹጥባ ከመጀመሩ ቀደም ብሎ በጊዜ ወደ መስጊድ መምጣትና ጥሩ ልብስ መልበስ የተወደደ ነው።

2 ሙስሊሞች ጁምዓ በሚሰገድበት ትልቅ መስጊድ ወይም መስጊድ ጃሚዕ ውስጥ ይሰባሰቡና፤ ኢማሙ በመድረክ ላይ በመውጣት ፊቱን ወደ ስጋጆቹ በማዞር በሁለት ክፍል የተከፈለ ሹጥባ/ዲስኩር ያደርግላቸዋል። በሁለቱ ሹጥቦች መሐከል፤ ለመለያ ያክል ትንሽ ጊዜ በመቀመጥ እረፍት ያደርጋል። በሹጥባው ውስጥ፤ አላህን እንዲፈሩ ያስታውሳል። የቁርአን አንቀጾችን እያጣቀሰ የተለያዩ ምክሮችና ተግሳጾችን ያስተላልፋል።

3 ስጋጆቹ ሹጥባውን በጥሞና ማዳመጥ አለባቸው። መነጋገር ወይም ከሹጥባው ተጠቃሚ እንዳይሆኑ በሚያደርጉ ነገሮች እራስን ማጥመድ ክልክል ነው። መስገጃ መነካካት ወይም አሸዋና አፈር እያነሱ መበተን እንኳን ክልክል ነው።

4 ከዚህ ቀጥሎ፤ ኢማሙ ሹጥባውን ሲጨርስ ከመድረኩ ይወርዳል። ኢቃም ይደረግና በቁርአን ንባቡ ድምፁን ከፍ በማድረግ ሁለት ረከዐዎችን ያሰግዳቸዋል።

5 የጁምዓ ሠላት የተደነገገው የተወሰነ ያክል ሰው ለሚገኝበት ሁኔታ ነው። ስለዚህ፤ የጁምዓ ሠላት ያመለጠው ወይም በሆነ ምክንያት ከጁምዓ ሠላት የቀረ ሰው፤ በሱ ምትክ መስገድ ያለበት ዙህርን ነው። ብቻውን የሚሰግደው ጁምዓ ተቀባይነት የለውም።

6 ከጁምዓ ሠላት የዘገየና ከኢማሙ ጋር ከረከዓ ያነሰውን ክፍል እንጂ ያልደረሰ ወይም ያላገኘ ሰው የሚሞላው ሠላት በዙህር መልክ ነው።

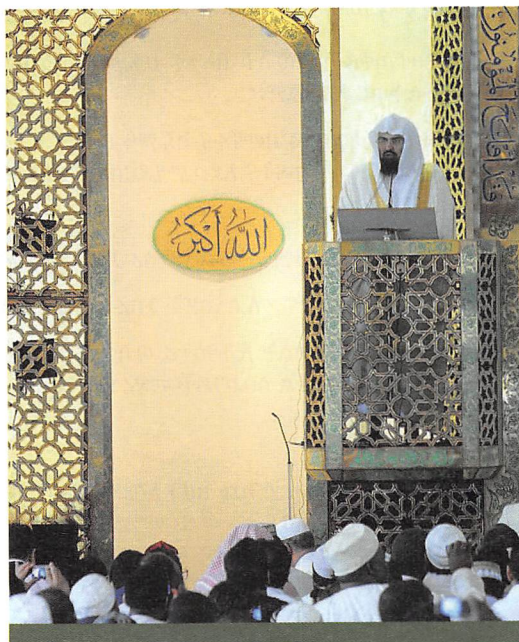
7 ጁምዓ ግዴታ የማይሆንባቸው፤ ሴቶችና መንገደኛ የመሳሰሉት በሙሉ ከሙስሊሞች ጋር በመሆን ቢሰግዱ ሠላታቸው ተቀባይነት ያገኛል። በዚህም የዙህር ሰላት ግዴታ ይወርድላታል።

ከጁምዓ ለመቅረት የሚፈቀድለት ማን ነው?

ኢስላማዊው ድንጋጌ፤ የጁምዓ ሠላት ላይ መገኘቱ ግዴታ በሆነባቸው ሰዎች ላይ ሁሉ በበታው መጣድ ግዴታ መሆኑን አጥብቆ አሳስቧል። በዓለማዊ ጉዳይ ከርሱ መዘናጋትን አጥብቆ አስጥንቅቋል። አላህ (ሱ.ወ)፡- «እናንተ ያመናችሁ ሆይ በዐርብ ቀን ለስግደት ጥሪ በተደረገ ጊዜ ወደ አላህ ማውሳት ሺዱ መሸጥንም ተዉ፤ ይሃችሁ የምታውቁ ብትኹ ለናንተ በጣም የተሻለ ነው።» ይላል። (አል ጁምዓ 9)

ያለ ህጋዊ ምክንያት ከርሱ የሚቀርን ሰው በልቦናው ላይ መናፍቅነት መታተምን አስጥንቅቋል። ነብዩ (ሰ.ወ)፡- «የለ ምንም ምክንያት በመዘናጋት ሦስት ጁምዓን የተወ ሰው፤ አላህ (ሱ.ወ) በቀልቡ ላይ ያትምበታል።» ብለዋል። (አቡ ዳውድ 1052 አህመድ 15498) «በቀልቡ ላይ ያትምበታል» ማለት ይጋርደዋል፤ ይሸፍነዋል፤ በውስጡ እንደ መናፍቃንና አመጸኞች ልብ መሃይምነትንና ድርቀትን ያበቅልበታል ማለት ነው።

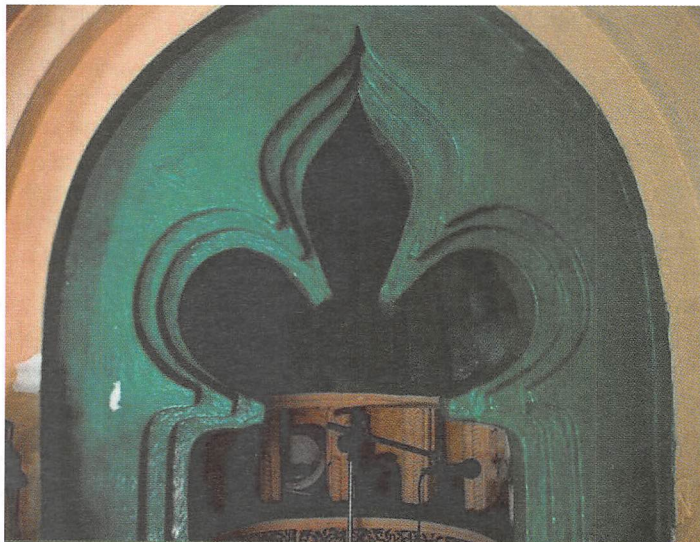
ከጁምዓ ለመቅረት የሚያስችል ምክንያት፡ ድንገተኛና ያልተለመደ፤ እጅግ በጣም አስቸጋሪ ሁኔታ ወይም በኑሮ አለያም በጤና ላይ አስጊና አደገኛ ሁኔታ መከሰት ነው።

በስራና ሃላፊነት ላይ ለመገኘት ሲባል ከጁምዓ መቅረት እንደ ህጋዊ ምክንያት ይታያል?

በመሰረቱ፣ በስራና ሃላፊነት ላይ ለመገኘት ሲባል ከጁምዓ ሠላት መቅረት ህጋዊነት ወይም ተቀባይነት ያለው አይደለም። አላህ (ሱ.ወ) በዚህ ወቅት ስራችንን ትተን ለሠላት ዝግጁ እንድንሆን፣ ሕግን ብቻ ሳንመኛ ሆይ በዐርብ ቀን ለሰግደት ጥሪ በተደረገ ጊዜ ወደ አላህ ማውሳት ሺዱ መሸጥንም ተወይሃችሁ የምታውቁ ብትኾኑ ለናንተ በጣም የተሻለ ነው።። በማለት አዞናል፡ (አል ጁምዓ 9)

አላህ (ሱ.ወ)፡- «አላህንም የሚፈራ ሰው ለርሱ መውጫን ያደርግለታል። ከማያስበውም በኩል ሲሳይን ይሰጠዋል። በአላህ ላይ የሚጠጋ ሰው እርሱ በቂው ነው።።» ይላል። (አጠላቅ 2-3)

> አላህ ዘንድ ያለው ዋጋ ከዛጋም ከንግድም በላይ ነው።

ስራ፣ ከጁምዓ ሠላት ለመቅረት ህጋዊ ምክንያት የሚሆነው ምን ጊዜ ነው?

ቀጥለው ከተጠቀሱት፣ ከሁለቱ በአንዱ ሁኔታ ካልሆነ በስተቀር ተደጋጋሚና ዘውታሪ ስራ ከጁምዓ ሠላት ለመቅረት እንደ ምክንያት ሊቆጠር አይችልም።

1 እርሱ በቦታው ላይ በመኖሩና ከጁምዓ በመቅረቱ እንጂ ሊከሰት የማይችል ትልቅ ህዝባዊ ጥቅም ካለና ይህን ስራ እርሱ ከተወደው ከፍተኛ ጉዳትና አደጋ የሚደርስ ከሆነ እርሱን ሊተካው የሚችል ማንም ከሌለ።

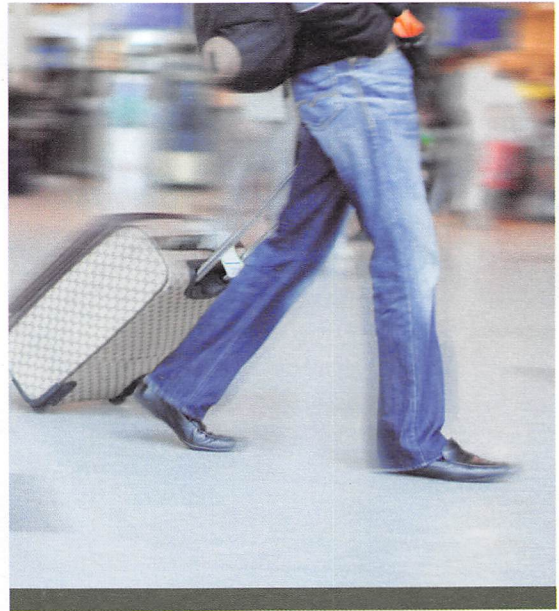
ምሳሌ

- + በድንገተኛ ክፍል የሚሰራ ዶክተር ድንገተኛ አደጋ የደረሰባቸው ቁስለኞችንና በሽተኞች የሚያከም ከሆነ
- + ዘበኛና ፖሊስ የሰዎች ንብረት በሌቦችና በወርቦች እንዳይዘረፍ በመጠብቅና በመከላከል ላይ ከተሰማሩ
- + በትላልቅ ኢንዱስትሪ ውስጥ የማሽኖችና መሳሪያዎችን ሂደት የሚከታተልና የሚቆጣጠር ቴክኒሻን ከሆነ ከትትል ለሴኮንዶች መቋረጥ የማይችል ከሆነ

2 ስራው ብቸኛ የገቢ ምንጩ ከሆነ አስፈላጊ የዕለት ወጪዎቹን ምግቡን መጠጡንና ወሳኝ ጉዳዮችን ለራሱና ለቤተሰቦቹ የሚያስፈልግበት ከዚያ ስራ ውጭ ምንም ከሌለው ሌላ ስራ እስከሚያገኝና ያለበት ችግር እስኪወገድለት ድረስ በዚያ ስራ ላይ በመቆየት ጁምዓ ሳይሰግድ ቢቀር ይፈቅድለታል። ወይም ምግቡን መጠጡንና አስፈላጊ ጉዳዮችን ለራሱና ለቤተሰቦቹ የሚያስፈልግበት እስከሚያገኝ ድረስ ይፈቅድለታል። ይሁን እንጂ ሌላ ስራና የገቢ ምንጭ ማስገኛ መንገድ የማይላለግ ግዴታ አለበት።

> የመንገደኛ ሰላት

- ❖ መንገደኛ ከቦታ ቦታ በሚዘዋወርበት ወይም ከአራት ቀን ላነሰ ወቅት ጊዜያዊ ቆይታ በሚያደርግበት ስፍራ ሆኖ ባለ አራት ረከዓ ሰላቶችን ሁለት ረከዓ አድርጎ መስገድ ይወደድለታል። ዙህር ዐሱርና ዒሻን የአገሬ ነዋሪ የሆነ ኢማምን ተከትሎ ካልሰገደ በስተቀር በአራት አራት ረከዓ ምትክ ሁለት ሁለት አድርጎ ይሰግዳል። እንዲያ ከሆነ ግን ኢማምን ሊከተልና እንደሱ አራት ረከዓ ሊሰግድ ይገባል።
- ❖ ከፈጅር ሱና በስተቀር የተቀሩትን ተቀጥላ ሱና ሰላቶችን ቢተው ወይም ባይሰግድ ይችላል።
- ❖ ዙህርና ዐሱርን በአንድነት መግራብና ዒሻን በአንድነት አቆራኝቶ መስገድ ይችላል። በተለይ በሚዘዋወርበትና በሚሰግድበት ወቅትና ሁኔታ ላይ ከሆነ የአላህን ህግ ገራገርነት እዝነትና ማጨናክቻ የሌለው መሆኑን የሚያሳይ ነው።

> የታማሚ ሰው ሰላት

አዕምሮውን እስካልሳተና እራሱን እስካወቀ ድረስ በፈለገው ሁኔታ ላይ ቢሆንም ሰላት በሙስሊም ላይ ግዴታ ነው። ነገር ግን እስልምና የሰዎችን ሁኔታና ያለባቸውን ጉዳይ ከግምት አስገብቷል። ከነዚህ ሁኔታዎች አንዱ ህመም ነው።

ይህን ለማብራራት ያክል፡

- ❖ መቆም የማይችል ወይም መቆም የሚያስቸግረው ወይም ለመቆም የሚያስችለው ፈውሱ የሚዘገይበት የሆነ ህመምተኛ ቆሞ መስገድ ይሻርለታል። እርሱ የሚሰግደው ቁጭ ብሎ ነው። ቁጭ ማለትም ካልቻለ በጎኑ እንደተጋደመ ይሰግዳል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ ቁመህ ስገድ። ካልቻልክ ቁጭ ብለህ ስገድ። ካልቻልክ በጎንህ ተጋደመህ ስገድ አል ቡኻሪ 1066

- ❖ ማጎንበስ (ሩኩዕ) ወይም ሱጁድ ማድረግ ያልቻለ ሰው በሚችለው ልክ ምልክት በማድረግ ይሰግዳል።
- ❖ በመሬት ላይ ቁጭ ማለት የሚቸገር ሰው በወንበርና በመሰል ነገሮች ላይ ቁጭ ብሎ መስገድ ይችላል።
- ❖ በህመም ምክንያት ለእያንዳንዱ ሰላት መጥራት ወይም ወዲያ ማድረግ የሚቸገር ሰው ዙህራና ዐሱርን በአንድነት መግራብና ዒሻን በአንድነት በማቆራኝቶ መስገድ ይችላል።
- ❖ ሰላት ለመስገድ በህመም ምክንያት ውሃን መጠቀም የማይችል ሰው በአፈር ተዋምም ማድረግ ይችላል።

2905

4

አላህ (ሱወ) መስለሞች በአመት አንድ ወርን እንዲጀምሩ ግዳጅ አድርጎ ይገባል። እሱም የተባረከውን የረመዳንን ወር ነው። አራተኛ የኢስላም ማዕዘንና ታላቅ መስረት አድርጎታል። አላህ (ሱወ)፡ - «እናንተ ያመናችሁ ሆይ ጾም በነዚያ ከናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደተፃፈ በናንተም ላይ ተፃፈ (ተደነገገ) ልትጠነቀቁ ይከጀላልና።» ይላል። (አል በቀራ 183)

የምዕራፉ ማውጫ

የጾም ትርጉም

የረመዳን ወር ትሩፋት

የጾም ሚስጥር

የጾም ትሩፋት

ጾምን የሚያበላሹ ነገሮች

እንዳይጀምሩ አላህ ፍቃድ የሰጣቸው ሰዎች

- ህመምተኞች
- ደካማ
- መንገደኞች
- በወር አበባና በወሊድ ደም ላይ ያሉ ሴቶች
- እርጉዝና አጥቢ ሴት

የውደዕታ ጾም

የተባረከው የጾም ፍቺ በዓል (ዒዱል ፊጥር)

- በጾም ፍቺ በዓል ቀን የሚፈቀዱ ነገሮች

የረመዳን ጾም

የጾም ትርጉም

ጾም በኢስላም ያለው ትርጉም፡ ጎሕ ከቀደደበት ሰዓት ጀምሮ፤ ፀሐይ አስከትጠልቅ (የመግራብ ሠላት አዛን የሚባልበት ወቅት) ድረስ ከምግብ፣ ከመጠጥ፣ ከግብረ ስጋ ግንኙነትና ከሌሎችም ጾምን ከሚያበላሹ ነገሮች እራስን በመቆጠብና በማገድ አላህን መገዛት ነው።

> የረመዳን ወር በላጭነት

የረመዳን ወር፤ በኢስላማዊው ቀመር ዘጠነኛው ወር ነው። ረመዳን ከዓመቱ ወራት ሁሉ በላጩ ነው። አላህ (ሱ.ወ) ከተቀሩት ወራት በበርካታ ነገሮች አልቆታል። ከነዚህ ብልጫዎች መካከል የሚከለተሉት ይገኙበታል።

1 አላህ (ሱ.ወ) የተከበረውንና እጅግ የላቀውን መጽሐፍ -ቁርአንን- በውስጡ በማውረድ የመረጠው ወር ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡-«(እንድትጸሙ የተፃፈባችሁ) ያ በርሱ ውስጥ ለሰዎች መሪ፣ ከቅን መንገድና (ውነትን ከወሸት) ከሚለዩም ገላጮች (እንቀጽች) ሲሆን ቁርአን የተወረደበት የረመዳን ወር ነው። ከናንተም ወሩን ያገኘ ሰው ይጸመው።» (አል በቀራ 185)

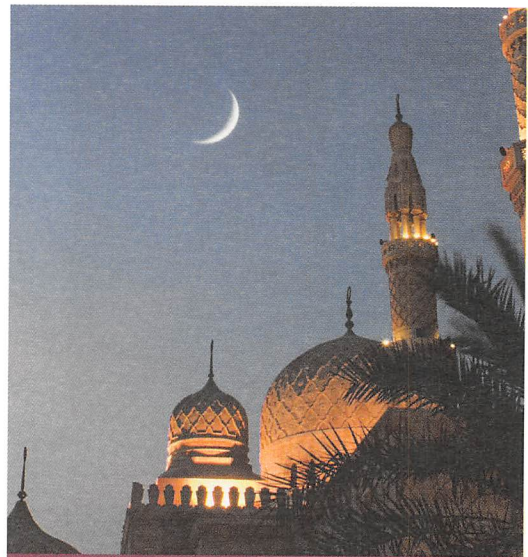
2 ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ረመዳን ሲገባ የጀነት በሮች ይከፈታሉ፤ የጀህንም በሮች ይዘጋሉ፤ ሰይጣናት ይታሰራሉ።» (አል ቡኸሪ 3103/ ሙስሊም 1079) አላህ (ሱ.ወ) መልካምን በመሥራትና ከመጥፎ በመራቅ ባሮቹ ወደርሱ የሚመለሱበትን ሁኔታ አመቻችቷል።

3 ቀኑን የጸመና ሌሊቱን በመስገድ ቆሞ ያሳለፈ ሰው ያለፉት ወንጀሎቹ ይማሩለታል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በእምነትና አላህ ዘንድ ያለውን ምንዳ በማሰብ የረመዳንን ወር የጸመ፣ ቀደም ሲል የሠራው ወንጀል ይማርለታል።» (አል ቡኸሪ 1910

/ሙስሊም 760) «በእምነትና አላህ ዘንድ ያለውን ምንዳ በማሰብ የረመዳን ወር (ተራዊሕና ተሃጁድን በመስገድ) የቆመ ሰው ቀደም ሲል የሰራው ወንጀል ይማርለታል።» (አል ቡኸሪ 1905/ ሙስሊም 759)

4

በረመዳን ውስጥ የዓመቱ ትልቅ ሌሊት ይገኛል። ይህች ሌሊት አላህ (ሱ.ወ) በመጽሐፉ፣ በዚች በርሷ ውስጥ የሚሠራ መልካም ሥራ፣ ለረዥም ዓመታት ከሚሠራ መልካም ሥራ እንደሚሻልና እንደሚበልጥ የተናገረላት ነች። አላህ (ሱ.ወ)፡- «መወሰኛይቱ ሌሊት ከሺህ ወር በላጭ ናት።» ብሏል (አል ቀድር 3) እናም ይህችን ሌሊት በእምነትና አላህ ዘንድ ያለውን ምንዳ በማሰብ በመስገድ ቆሞ ያሳለፈ ሰው ቀደም ሲል የሰራው ወንጀል ይማርለታል። እርሷ በረመዳን ወር በመጨረሻዎቹ አስርት ሌሊቶች ውስጥ የምትገኝ ነች። ይህችን ሌሊት፣ ማንም ሰው በእርግጠኝነት በዚህ ዕለት ትሆናለች ብሎ መወሰንና መናገር አይችልም።

> የረመዳን ወር በኢስላማዊው ቀመር ዘጠነኛው ወር ነው።

> የጾም ሚስጥር

አላህ ሱወ፣ በበርካታ ዓለማዊ መንፈሳዊ ምክንያቶች ጾምን ግዴታ አድርጓል። ከነዚህ መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል

1 የአላህን ፍራቻ ማጽናት

ጾም፣አንድ ባሪያ የሚወዳቸውን ነገሮች ወይም ፍላጎቶችን በመተው፣ ስሜቱን በመጫን፣ አላህን የሚገዛበት አምልኮ በመሆኑ፣ በሁሉም ስፍራና ወቅት፣ በድብቅም ሆነ በይፋ ነፍሱን በአላህ ፍራቻ እንዲያንጽና የአላህን ምርመራ እንዲያስተነትን ያደርገዋል። አላህ (ሱወ)፡- «እናንተ ያመናችሁ ሆይ ጾም በነዚያ ከናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደተጻፈ በናንተም ላይ ተጻፈ ልትጠነቀቁ ይከጀላልና።» ብሏል (አል በቀራ 183)

2 ከወንጀልና ከሃጢአት በመራቅ ላይ ስልጠና ወይም ልምምድ መስጠት

አንድ ጾመኛ ሐላል ነገሮችን በመከላከል የአላህን ትዕዛዝ ማክበር ከቻለ፣ የወንጀልና የሃጢአት ስሜቱን በመለገሙና አላህ

> የጾም ትሩፋት

ጾም በአስላማዊው ሕግ የተደነገጉ በርካታ ትሩፋቶች አሉት። ከነዚህም መካከል፡-

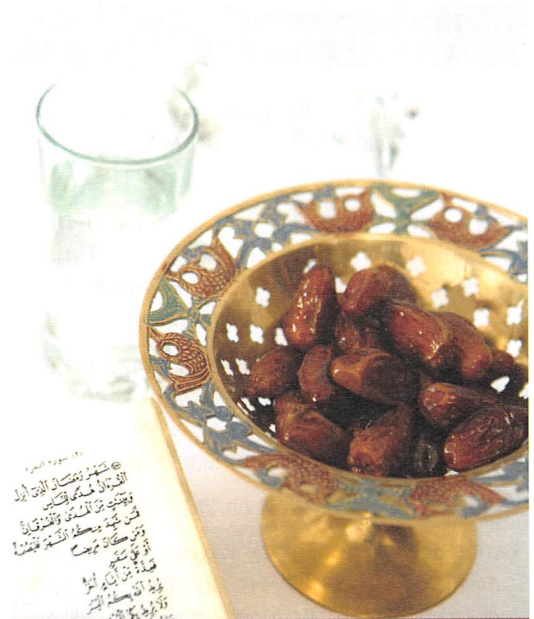
1 በአላህ አምኖ፣ ትዕዛዙንም አከብሮ፣ በረመዳን ትሩፋት ዙሪያ የተላለፉ ጉዳዮችን እውነት ብሎ ተቀብሎ እንዲሁም አላህ ዘንድ የሚያገኘውን ምንዳ በመከጀል ረመዳንን የጾመ፣ ቀደም ሲል የሰራው ወንጀሉ ይማርለታል። ነብዩ (ሱወወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ረመዳንን፣ በአላህ አምኖ የሚያስገኝለትን ምንዳ አስበና ከጅሎ የጾመ ሰው ቀደም ሲል የሰራው ወንጀል ይማርለታል።» (አል ቡካሪ 1910 / ሙስሊም 760)

2 ጾመኛ፣ ከአላህ ጋር ሲገናኝ በመጸሙ ምክንያት በሚያገኘው ላቅ ያለ ምንዳና ጾጋ ይደሰታል። ነብዩ (ሱወወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ጾመኛ ሁለት ደስታዎች አሉት። በሚያፈጥርበት ጊዜ የሚደሰተውና ከጌታው ጋር ሲገናኝ የሚደሰተው ደስታ ነው።» (አል ቡካሪ 1805 / ሙስሊም 1151)

ከገደበው ወሰን በመጠበቁ፣ በስህተት ላይ ባለመዘወተር የበለጠ ቻይ ይሆናል። ነብዩ (ሱወወ) እንዲህ ብለዋል፡- «የሐሰት ንግግርንና በሱም መሥራትን ያልተወ ሰው፣ አላህ (ሱወ) ምግብና መጠጡን ከመተወ ጉዳይ የለውም።» (አል ቡካሪ 1804) ውሸት ማውራትና በውሸት መሥራት ያልተወ ሰው፣ ለጾም የተደነገገለትን ዓላማ በስራ ላይ አላዋለም ማለት ነው።

3 ችግረኞችን ማስታወስና መደገፍ

ጾም፣ የተራቡና የተቸገሩ ሰዎችን ሕይወት የሚከፈሉበትና ዓመቱን ሙሉ በችግርና በሰቆቃ የሚያሳልፉትን ድሆች ሁኔታ የሚያስታውሱበት የአምልኮ ዘርፍ ነው። ትክክለኛ የአላህ ባሪያ፣ ድሃ ወንድሞቹ ምን ያህል በረሃብና በጥማት እንደሚቸገሩ ያስታውሳል፤ በመሆኑም ለነርሱ የእርዳታ እጁን በመዘርጋት የሚቻለውን ሁሉ ያደርጋል።

> ጾመኛ ሁለት ደስታዎች አሉት፡- ጾሙን ሲፈታና ፈጣሪውን ሲገናኝ ይደሰታል።

3

በጀነት ውስጥ ከጾመኞች በስተቀር ማንም የሚገባበት የሆነ ረያን የሚባል በር አለ። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በጀነት ውስጥ ረያን የሚባል በር አለ። የትንሳኤ ቀን ጾመኞች ይገቡበታል። ከነርሱ ሌላ ማንም በርሱ በኩል አይገባም። የት አሉ ጾመኞች? ይባላል። ወዲያውም እነሱ ወደርሱ ይነሳሉ። ከነርሱ ሌላ ማንም በርሱ በኩል አይገባም። እነሱ ገብተው ሲያበቁ ይዘጋል። ማንም በሱ በኩል አይገባም።» (አል ቡኻሪ 1797/ ሙስሊም 1152)

4

አላህ (ሱ.ወ) የጾምን ምንዳ ወደራሱ አስጠግቶታል። እናም ከፍያውና ምንዳው፣ ከቸፋ፣ ከሊጋሱና ከኃያሉ ጌታ ዘንድ የሆነለት ሰው ሊደሰት ይገባል። አላህ ባዘጋጀለትም ሽልማት ይበሰር። አላህ (ሱ.ወ) በነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንደበት ሲገባለት፡- «የም ሲቀር ሁሉም የአደም ልጆች ስራ ለራሳቸው ነው፤ እርሱ ግን የኔ ነው ምንዳውን የምከፍለው እኔው ነኝ።» ይላል። (አል ቡኻሪ 1805 /ሙስሊም 1151)

> ጾምን የሚያበላሹ ነገሮች

ጾምን የሚያበላሹ ነገሮች፣ አንድ ጾመኛ ሊከለከላቸውና ሊቆጠባቸው የሚገቡ ነገሮች ናቸው። እነሱም የሚከተሉት ናቸው።

1

መብላትና መጠጣት፡- አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከጎህ የገነዘው ነጩ ከርም ከጥቁፋ ክር (ከሌሊት ጨለማ) ለናገተ እስከሚገለጽላችሁ ድረስ ብሉ ጠጡም ከዚያም ጾምን እስከ ሌሊቱ ድረስ ሙሉ።» (አል በቀራ 187)

ረስቶ የበላ ወይም የጠጣ ሰው ጾሙ አይበላሽም፤ ወንጀልም የለበትም። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «ጾመኛ መገኘትን ረስቶ የበላ ወይም የጠጣ ሰው ጾሙን ይቀጥል። ያበላውና ያጠጣው አላህ ነው።» ብለዋል። (አል ቡኻሪ 1831/ሙስሊም 1155)

2

ምግብንና መጠጥን የሚተካ ነገር።

✦ በሰውነት ውስጥ የተጓደለን የጨውና የምግብ መጠን ለመጠገን የሚወሰዱ ምግብ ነክ የሆኑ መርፌዎችና መድሃኒቶች ጾምን ያፈርሳሉ። ምክንያቱም የምግብና የመጠጥን ቦታ ስለሚተኩ፣ በምግብና መጠጥ ላይ ያለፈው ሕግ ይመለከታቸዋል።

✦ ለህመምተኛ የሚሰጥ ደም። ምክንያቱም ደም የምግብና የመጠጥ የመጨረሻው መዳረሻ በመሆኑ ነው።

✦ በማንኛውም መልክ ማጨስ። ጭስን ወደ ሰውነት አያማጉ ማስገባት፣ ሰውነትን በመመረዝ እንዲጠናከር ያደርገዋል።

3

የፍቶት ጠብታ ቢፈስም ባይፈስም፣ የወንዱ ብልት በሴቷ ብልት ውስጥ እንዲሰምጥ በማድረግ የተፈፀመ ግብረ ስጋ ግንኙነት

4

በፍላጎትና በምርጫ በመተሻሸት ወይም በእጅ በማባበልና በመሳሰሉት መንገዶች የፍቶት ጠብታን (የዘር ፍሬ ፈሳሽን) ማፍሰስ

በእንቅልፍ ልብ የሚከሰት የዘር ፍሬ መፍሰስ ጾምን አያበላሽም።

አንድ ሰው ጾምን የሚያበላሹ ነገሮችን እንዳይፈጽም መጠንቀቅና ስሜቱን መቆጣጠር የሚችል ከሆነ ሚስቱን መሳም ይችላል።

5

አውቆ ማስታወክ። ከቁጥጥር ውጭ በሆነ መልኩ ትውከት በራሱ ከወጣ ጾምን አያፈርስም። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ትውከት ያሸነፈው ጾመኛ፣ ጾሙን መክፈል አይጠበቅበትም። በፌቃዱ ያስታወከ ሰው ጾሙን ይክፈል።» (አል ቲርማዚ 720 /አቡ ዳውድ 2380)

6

የወር አበባና የወሊድ ደም መፍሰስ።

የወር አበባ ወይም የወሊድ ደም በቀኑ የመጨረሻ ክፍል ላይም ቢሆን ከፈሰሰ ሴቷ ጾሟ ይበላሻል። በሌላም በኩል፣ በወር አበባ ደም ላይ ቆይታ ጎሕ ከፈነጠቀ በኋላ ብትጸዳና የዚያን ቀን ብትጸም፣ ጾሟ ትከክል አይሆንም። ያንን ቀን መጸም የለባትም። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «የወር አበባ ላይ በምትሆንበት ጊዜ አትሰግድም አትጸምም አይደል እንዴ?» (አል ቡኻሪ 1850)

አንዲት ሴት ከተለመደው የወር አበባና የወሊድ ደም ውጭ በበሽታ ምክንያት ደም የሚፈሳት ከሆነ ከመጸም አትከለከልም።

> አላህ እንዲያደርግህ ፍቃድ የሰጣቸው ሰዎች

አላህ (ሱ.ወ) ከሰዎች መካከል ለተወሰኑ ሰዎች በረመዳን ወር አለመጸም እንዲችሉ ፍቃድ ሰጥቷል። ይህንንም ያደረገው ለነርሱ ከማዘን፣ ከማግራትና ከማቅለል አንፃር ነው። እኚህ ሰዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1

በመጸሙ የሚጎዳ ታማሚ፡- ለርሱ ማፍጠር ይፈቀድለታል። ከረመዳን በኋላ ሲሻለው ያፈጠረውን ይከፍላል።

2

በሽምግልና ወይም ይድናል ተብሎ በማይከጀል በሽታ ምክንያት መጸም የማይችል ደካማ ማፍጠር ይፈቀድለታል። ለእያንዳንዱ ቀን አንድ ሚስኪን ያበላል። ይኸውም፣ በሀገሩ ከሚበላ የምግብ ዓይነት አንድ ኪሎ ተኩል በመስጠት ይሆናል።

3

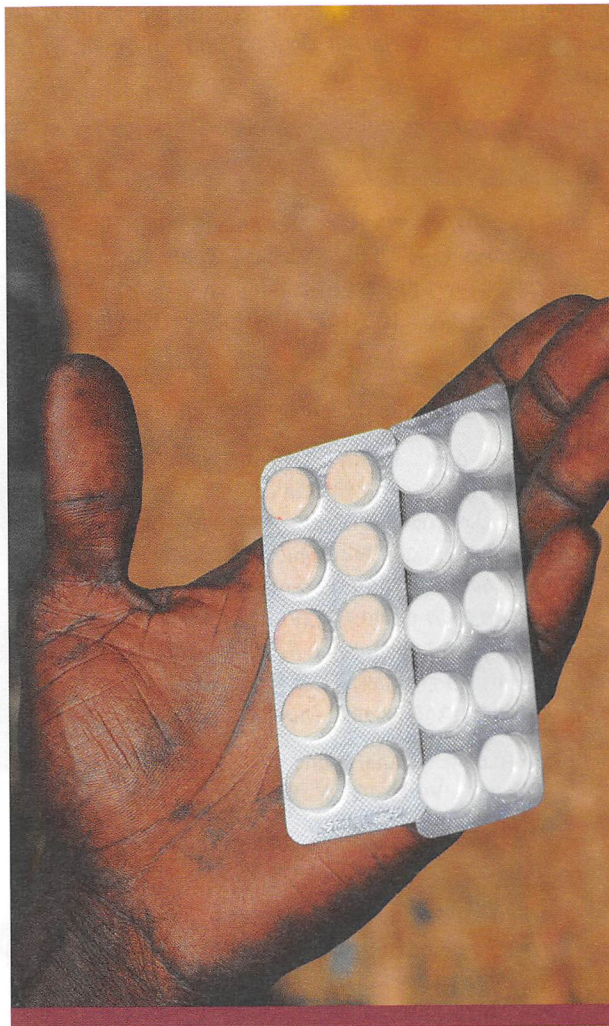
ተግዥ መንገደኛ በጉዞው ላይ እያለ ከአራት ቀን ለማይበልጥ ጊዜ ሲያርፍ ማፍጠር ይችላል። ያንን ጸም የፈታበትን ቀን ከረመዳን በኋላ ሀገሩ ሲመለስ ይከፍላል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «በሽተኛ ወይም በጉዞ ላይ የኾነም ሰው ከሌሎች ቀኖች ቁጥሮችን (በልኩ) መጸም አለበት። አላህ በናንተ ገሩን (ይሻል) በናንተም ችግሩን አይሻም።» (አል በቀራ 185)

4

የወር አበባና የወሊድ ደም ላይ ያሉ ሴቶች። በነኚህ ሁለት ሁኔታዎች ላይ ያሉ ሴቶች መጸም በነሱ ላይ እርም ነው። መጸማቸው ትክክለኛ አይደለም። ከረመዳን በኋላ መክፈል ይኖርባቸዋል። (ገጽ፡ 96 ተመልከት)

5

እርጉዝና አጥቢ። በራሳቸው ወይም በልጃቸው ላይ ጉዳትን ከሰጉ ወይም ከፈሩ፣ ማፍጠርና ቀኖቹን መክፈል ይችላሉ።

በረመዳን ጾሙን ያበላሽ ሰው ፍርዱ ምንድን ነው?

ማንኛውም ያለ በቂ ምክንያት ጾሙን ያበላሽ ሰው፣ ከባድ ወንጀል ፈጽሟል የፈጣሪውን ትዕዛዝ ጥሷል። ስለዚህም፣ በተወባብረ ወደ አላህ መመለስ ይኖርበታል። ጾሙን ያበላሽው በግብረ ስጋ ግንኙነት ካልሆነ፣ ከዚህ ከተወባብረ በተጨማሪ ያንን ጾም የፈታበትን ቀን መክፈል ይጠበቅበታል። ጾሙን የፈታው በግብረ ስጋ ግንኙነት ከሆነ ግን፣ ያንን ቀን መክፈል፣ እንዲሁም ለሠራው ወንጀል ማበሻ፣ ባሪያን ነፃ ማውጣት አለበት። ይህም፣ ሙስሊም ባሪያን በመግዛትና ከባርነት በማላቀቅ ይተገበራል። እናስተውል! ኢስላም፣ በተገኘው አጋጣሚ ሁሉ ለሰው ልጅ ከባርነት ቀንበር ነፃ መውጣት ትኩረት ይሰጣል። ለምሳሌ አሁን እንዳለንበት ዘመን ዓይነት ባሪያን ነፃ ማውጣት የማይቻል ከሆነ፣ ሁለት ወሮችን በተከታታይ ይጾማል። ይህንንም ካልቻለ ስልሳ ሚስኪኖችን ያበላል።

> የውዴታ ጾም

አላህ (ሱ.ወ) እንዲጾም ግዴታ ያደረገው በዓመት አንድ ወርን ብቻ ነው። ይሁን እንጂ የቻለና ፍላጎት ያለው፣ ከአላህ ተጨማሪ ምንዳን ለማግኘት የሚከፈል ሰው፣ ሌሎች ቀናትንም እንዲጾም ያበረታታል። ከነኚህ ቀናት መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል፡-

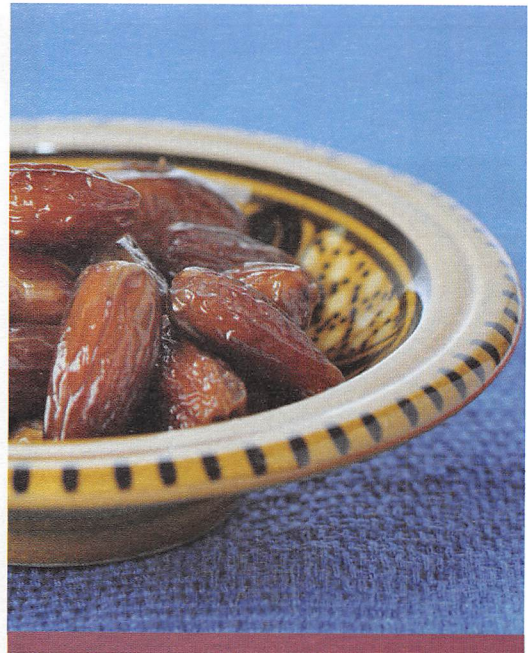
1 የዐሹራን ቀንና ከርሱ በፊት ወይም በኋላ ያለው ቀን።

የዐሹራ ዕለት የሚባለው በኢስላማዊው ቀመር መሰረት፣ የወርሃ ሙሐረም አስረኛው ቀን ነው። ይህ ዕለት፣ አላህ(ሱ.ወ) ነብዩላህ ሙሳን(ዐ.ሰ) ከፈርዖን የገላገላቸውና፣ ፈርዖንን በባሕር ውስጥ ያስጠመበት ዕለት ነው። ሙስሊሞች አላህ (ሱ.ወ) ነብዩላህ ሙሳን(ዐ.ሰ) ነፃ ስላወጣ፣ እርሱን ለማመስገንና የነብዩን (ሰ.ዐ.ወ) ፈለግ ለመከተል ሲሉ ይጾሙታል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድ ቀን ከፊቱ ወይም አንድ ቀን ከኋላው ዱሙ» (አህመድ 2154)

ነብዩ(ሰ.ዐ.ወ) ስለዚህ ዕለት ጾም ተጠይቀው፣ «ያለፈውን ዓመት ወንጀል ያስምራል።» ብለዋል። (ሙስሊም 1162)

2 የዐረፋ ቀን።

ዐረፋ፣ የወርሃ ዙልሒጃ ዘጠነኛው ቀን ነው። ዙልሒጃ፣ በኢስላማዊ ቀመር መሰረት አስራ ሁለተኛው ወር ነው። ይህ ቀን ሐጃጆች ዐረፋ በሚባል ቦታ ላይ በመሰብሰብ አላህን ሲለምኑና ሲማጸኑ የሚውሉበት ዕለት ነው። ከዓመቱ ቀናት ሁሉ የላቀና የበለጠ ቀን ነው። ሐጅ ላይ ላልተሳተፈ ሰው ይህን ቀን መጾም

ይወደድለታል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ስለ ዐረፋ ዕለት ጾም ተጠይቀው ሲመልሱ፡- «ያለፈውንና የመጨውን ዓመት ወንጀል ያስምራል።» ብለዋል (ሙስሊም 1162)

3 ስድስቱ የሸዋል ቀናት።

ሸዋል አስረኛው ወር ነው። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ረመዳንን የጾመ፣ ከዚያም ከሸዋል ስድስት ቀናትን አስከትሎ የጾመ ሰው፣ አንድ ዓመት ሙሉውን እንደጾመ ይቆጠርለታል።» (ሙስሊም 1164)

> የተባረከው የጾም ፍቺ በዓል

በዓላት፣ ከሃይማኖት መገለጫዎች ውስጥ ይመደባሉ። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ወደ መዲና በመጡበት ወቅት አንሣሮችን ከዓመቱ ቀናት በሁለት ቀኖች ውስጥ ሲፈነገዙ፣ ሲጫወቱና ሲደሰቱ አግኝተዋቸው ነበር። እናም፡ «እነዚህ ሁለት ቀናት የምን ቀኖቻችሁ ናቸው?» በማለት ጠየቋቸው። እነሱም፡ «ከኢስላም መምጣት በፊት- በጨለማው ዘመን እንደሰትባቸው የነበሩ ቀኖች ናቸው።» በማለት መለሱ። ነብዩም (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አላህ እነዚህን ቀናት ከነርሱ በተሻሉ ሁለት ቀናት ተክቶላችኋል። የእርድ ዕለትና የፍስክ ዕለት» አሏቸው። (አቡ ዳወድ 1134) ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ በዓላት የሃማኖቶች መገለጫ እንደሆኑ ሲያብራሩ እንዲህ ብለዋል፡- «እያንዳንዱ ሕዝብ በዓል አለው። ይህ ደግሞ በዓላችን ነው።» (አል ቡኸሪ 909 /ሙስሊም 892)

በዓል በኢስላም

በኢስላም ውስጥ፣ በዓል አንድ የአምልኮ ዘርፍን ስላጠናቀቁ ደስታን የሚገልጹበትና አላህ(ሱ.ወ) ለዚህ አምልኮ ስለመራቸውና ስለገጠማቸው እሱን የሚያመሰግኑበት አጋጣሚ ነው። በዚህ ቀን፣ የሚያማምሩ ልብሶችን በመልበስ፣ ለከጃዮች መልካም በመዋል በሰዎች ልቦና ውስጥ ደስታን መፍጠር አስፈላጊ እንደሆነ ኢስላም ያስተምራል። በማንኛውም የተፈቀዱ መንገዶች፣ የሁሉም ልቦና የደስታ ስሜት እንዲሰማውና የአላህን ጸጋ የሚያስታውስ እንዲሆን ማድረግ ተገቢ ነው።

የሙስሊሞች በዓል

በዓመት ውስጥ ሙስሊሞች የሚያከብሯቸው ሁለት በዓላት አሉ። ከሁለቱ ቀናት ውጪ ሰዎች እንደ በዓል አድርገው የሚያከብሯቸውን ቀናቶች ማክበር አይፈቀድም። እነዚህ በዓላት፡ የጾም ፍቺ በዓል (የወርሃ ሸዋል የመጀመሪያ ቀን) እና የእርድ በዓል (የወርሃ ዙልሒጃ አስረኛ ቀን) ናቸው።

የጾም ፍቺ በዓል

የጾም ፍቺ በዓል፣ የረመዳን የመጨረሻው ሌሊት ካለፈ በኋላ የሚከተለው የወርሃ ሽዋል የመጀመሪያው ቀን ነው። የጾም ፍቺ በዓል በመባል የሚጠራውም ለዚህ ነው። ይህ ቀን፣ ሰዎች ጾማቸውን በማጠናቀቃቸው፣ በጾማቸው አላህን ይዝቡበት እንደነበረው፣ በመደሰት አላህን የሚያመሰግኑበት ዕለት ነው። ሙስሊሞች ይህን በዓል የሚያከብሩት፣ አላህ ጸጋውን ስለሚላላቸውና የረመዳንን ወር በሙሉ ለመጾም ስለደላቸው፣ አላህን እያመሰገኑ ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ቁጥሮችንም ልትሞሉ አላህንም ቅኑን መንገድ ስለመራችሁ ታከብሩትና ታመሰግኑት ዘንድ (ይህን ደነገግንላችሁ)» (አል በቀራ 185)

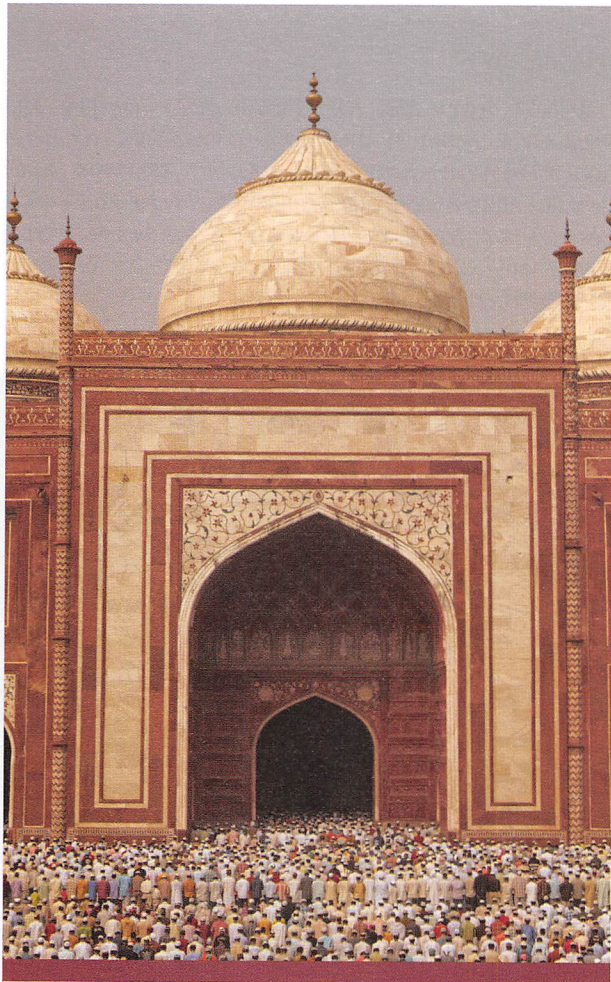
በኢስላማዊው ሕግ የተደነገጉና በዲዱ ዕለት የሚከናወኑ ነገሮች እንዴት ያሉት ናቸው?

1 የበዓል ሠላት (የዲድ ሠላት)፡ ኢስላም፣ ሙስሊሞች ከሴቶችና ሕፃናት ጋር በመሆን በአንድነት ወጥተው ይህን ሠላት እንዲሰግዱ ልዩ ትኩረት ሰጥቶ አስተምሯል። የመስገጃ ጊዜው፣ ፀሐይ ወጥታ የጦር ዘንግ ያክል ከፍ ካላችበት ቅጽበት ጀምሮ ከሰማይ መሐከል እስከምታዘኑበት ጊዜ ይረዝማል።

አፈፃፀሙ፡ የዲድ ሠላት ሁለት ረከዓ ነው። ኢማሙ ሲያሰግድ ቁርአን የሚያነበው ድምፁን ከፍ አድርጎ ሲሆን ከሠላቱ በኋላም ሁለት ኹጥባዎችን ያደርጋል። በዲድ ሠላት «አላሁ አክበር» የሚለውን ቃል በእያንዳንዱ ረከዓ መጀመሪያ ላይ ደጋግሞ ማለት ያስፈልጋል። በመጀመሪያው ረከዓ ላይ ፋቲሐን ማንበብ ሳይጀምር በፊት፣ ከመጀመሪያው የሠላት መግቢያ ተክቢራ ሌላ ስድስት ጊዜ «አላሁ አክበር» ይላል። በሁለተኛው ረከዓ ላይ ደግሞ ከመጨረሻው ሱጁድ ሲነሳና ሲቆም ከሚለው ተክቢራ ሌላ አምስት ጊዜ «አላሁ አክበር» ይላል።

2 የጾም ፍቺ ምጽዋት(ዘካተል ፊጥር)፡ አላህ (ሱወ) በዲድ ዕለት፣ ቀንና ሌሊቱን ከሚበላው የሚተርፍ ነገር ያለው ሰው አገሬው ከሚመገበው ሩዝ ወይም ስንዴ ወይም ተምር አንድ ቁጥር ለሙስሊም ድሆችና ችግረኞች እንዲሰጥ ግዴታ አድርጓል። ይህም ድሆችና ችግረኞች በዲድ ዕለት ተቸግረው እንዳይውሉ ያደርጋቸዋል።

የዘካተል ፊጥር መስጫ ጊዜ፡ የመጨረሻው የረመዳን ቀን ፀሐይ ከጠለቀችበት ሰዓት ጀምሮ፣ የዲድ ሠላት እስከሚሰገድበት ወቅት ድረስ ነው። ከዲዱ አንድ ወይም ሁለት ሌሊት ቀደም ብሎ መስጠትም ይቻላል።

ዓይነትና መጠኑ፡ ከሀገሬው ምግብ የሆነ አንድ ቁና ሩዝ ወይም ተምርና የመሳሰሉ ነገሮች ናቸው፡፡ ቁና የመስፈሪያ ልክ ነው፡፡ ነገር ግን በዘመናዊ የሚዛን ልኬት መሆኑ የተሻለ ነው፡፡ በግምት ሦስት ኪሎግራም ይሆናል፡፡

ለራሱ፣ ለሚስቱ ልጆቹ፣ እንዲሁም ቀላብ ለሚሰፍርላቸውና ለሚያስተዳድራቸው ሰዎች የመክፈል ግዴታ አለበት፡፡ በእናቱ ማህፀን ውስጥ ላለ ፅንሰ ማውጣትም ይወደዳል፡፡ ለእያንዳንዱ ሰው ካገሬው ምግብ አንድ ቁና ይወጣለታል፡፡

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ይህን ሲደነግጉ፣ ምጽዋቱ፣ ጾመኛ በማላገጥና በመጫወት ምክንያት የሚያገኘውን ወንጀል እንዲያበስለተና ለችግረኞች ቀላብ ይሆን ዘንድ ነው፡፡ ከሠላት በፊት ላይረሳት፣ ተቀባይነት ያላት ምጽዋት ትሆናለች፡፡ ከሠላት በኋላ ላይረሳት ደግሞ እንደማንኛውም ሠደቃ፣ ሠደቃ ነች ብለን እንወስደዋለን፡፡ (አቡ ዳውድ 1607)

3 በተፈቀዱ መንገዶች ሁሉ በመጠቀም፣ በተቻለ መጠን፣ በቤተሰብ ውስጥ፣ ትልቁንም፣ ትንሹንም፣ ወንዱንም፣ ሴቱንም፣ እንዲደሰትና እንዲዝናና ማድረግ በኢስላም የተደነገገ ተወዳጅ ተግባር ነው፡፡ የሚያምር ልብስ መልበስም እንዲሁ የተወደደ ነው፡፡ በዒድ ቀን መጾም

ክልክል ነው፡፡ በዒድ ቀን የሚወደደው፣ በሙብላትና በማፍጠር አላህን መገዛት ነው፡፡

4 በኢድ ዋዜማ ሌሊቱን፣ እንዲሁም ወደ ዒድ ሠላት ሲወጣ፣ «አላሁ አክበር» በማለት አላህን ማላቅ ኢስላም የደነገገው ተግባር ነው፡፡ የዒድ አልፊጥር ሠላት ተሰግዶ ሲያበቃ የተከበራው ጊዜ ይጠናቀቃል፡፡ ይህ የሚደረገው፣ አላህ(ሱ.ወ) ወደ ጾም በመምራት፣ የተባረከውን የረመዳንን ወር ጾም ለማጠናቀቅ ስላበቃን፣ ለዋለልን ጾጋ እርሱን ለማመስገንና ደስታችንን ለመግለጽ ነው፡፡ አላህ ሱ.ወ እንዲህ ይላል፡- «ቁጥሮችንም ልትሞሉ፣ አላህንም ቅኑን መንገድ ስለመራችሁ ታኩብሩትና ታመሰግኑት ዘንድ (ይህንን ደነገማችሁ)» (አል በቀራ 185)

የተከበራ አባባል፡ «አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ ላኢላሃ ኢላላህ፤ አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ ወላላሂልሐምድ» የሚል ነው፡፡

እንዲሁም፡ «አላሁ አክበሩ ከቢራ ወልሐምዱሊላሂ ከሲራ ወሱብሐላሂ በክረተን ወአሲላ» ይባላል፡፡

ወንዶች፣ ድምፃቸውን ከፍ በማድረግ፣ ሰዎችን በማይረብሽ ወይም በማያስቸግር መልኩ ተከቢራን መመላለሳቸው የተደነገገ ተግባር ነው፡፡ ሴቶች ግን ድምፃቸውን ዝቅ ማድረግ አለባቸው፡፡

> ሙስሊሞች ከዒድ ሠላት እየሰጉዱ የሚያሳይ ምስል

ምጽዋትህ (ዘካህ)

5

አላህ (ሱ.ወ) ምጽዋትን ግዴታ አድርጎ ደንግጓል። ከኢስላም ማዕዘናት መካከል ሦስተኛ አድርጎታል። እሷን የማይፈፅም ሰውን ብርቱ በሆነ ቅጣት ዝቶበታል። ኢስላም፣ ንስሃ መግባትን፣ ሠላት ማቋቋምንና ምጽዋት መስጠትን ከሙስሊሞች የወንድማማችነት ትስስር ጋር አቆራኝቶታል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ቢፀፀቱም፣ ሠላትንም ቢሰግዱ፣ ዘካንም ቢሰጡ፣ የሃይማኖት ወንድሞቻችሁ ናቸው።» (አል ተውባ 11)

ነብዩ (ሰ.ወ)፡- «ኢስላም በአምስት መሰረታዊ ጉዳዮች ላይ ተገነባ።» «.....ሠላትን ማቋቋም፣ ምጽዋትን መስጠት» ብለዋል። (አል ቡኻሪ 8 / ሙስሊም 16)

የምዕራፉ ማውጫ

የምጽዋት ድንጋጌ ዓላማዎች

ምጽዋት ማውጣት ግዴታ የሚሆንባቸው ጉዳዮች

- ወርቅና ብር
- ንብረትና ተቀማጭ ገንዘብ
- ለሽያጭ የቀረበ ዕቃዎች
- የምድር በቆልቶች
- የእንስሳት ሀብት

ምጽዋት የሚሰጠው ለነማን ነው?

ምጽዋት

ዘካ ማለት አላህ በሙስሊሞች ላይ ግዴታ ያደረገው ቀለል ያለ ገንዘብ መጠን ነው። የድሆችንና የምስኪኖችን ችግር ለማቅለልና ለሌሎች ዓላማዎች ባለሀብቶች የሚሰጡት ነው።

የምጽዋት ዓላማዎች

አላህ (ሱ.ወ) ምጽዋትን በሙስሊሞች ላይ ግዴታ ያደረገበት ከባባድ ዓላማዎች አሉት። ከፊሎቴን እንደሚከተለው እንጠቅሳለን፡

1

ገንዘብን መውደድ የሰው ልጅ ተፈጥሯዊ ባህሪ ሲሆን፤ ይህ ባህሪው ገንዘቡን በመያዝና በመጠበቅ ላይ ከፍተኛ የሆነ ጉጉት እንዲኖረው ያደርገዋል። ኢስላማዊው ሕግ ነፍስ ከዘቀጡ የስስታምነትና ልክ የለሽ የገንዘብ ጥማት ባህሪዎች እንድትጸዳና እንዲሁም ከቁሳቁስ ፍቅር እንድትላቀቅ ምጽዋትን በግዴታነት ደነገገ። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከገንዘቦቻቸው ስትኾን፤ በርሷ የምታጠራቸውና የምታፋፋቸው የኾነች ምጽዋትን ያዝ።» (አልተውባ 103)

2

ምዕዋት መስጠት በማኅበረሰቡ መካከል የመደጋገፍና የመዋደድ መሰረትን ይጥላል። የሰው ልጅ ነፍስ ውሊታ የዋለላትን አካል በመውደድ ላይ የተገራች ናት። በምጽዋት አማካይነት የሙስሊሙ ማኅበረሰብ አባላት ልክ እንደ አንድ ግንብ ከፊሉ ከፊሉን የሚደግፍና እርስ በርሳቸው የሚዋደዱና የሚደጋገፉ ሆነው ይኖራሉ። በመሐከላቸው ስርቆት፤ ዘረፋና ማጭበርበር በብዛት የማይታየውም በዚሁ ምክንያት ነው።

3

በምጽዋት፤ ለዓለማት ጌታ ሙሉ ለሙሉ መማረክና ፍጹም ታዛዥ መሆን ይረጋገጣል። አንድ ባለ ሃብት፤ ከንብረቱ ላይ ምጽዋትን በሚያወጣ ጊዜ የአላህን ሕግጋት በመተግበርና ትዕዛዙን በመፈፀም ላይ ሲሆን በተሰጠው ጾጋ ላይ የጾጋውን ባለቤት እያመሰገነም ነው። አላህ (ሱ.ወ)፡- «በታመሰግኑም እጨምርላችኋለሁ።» ይለናን። (ኢብራሂም 7)

4

ምጽዋትን በመተግበር ማኅበራዊ ዋስትና ይረጋገጣል፤ እንዲሁም በተለያዩ የማኅበረሰቡ ክፍሎች መካከል አንጻራዊ የሆነ የኢኮኖሚ መመጣጠን ይከሰታል። በተጨማሪም ምጽዋትን ለሚገባቸው የማኅበረሰቡ ክፍሎች መስጠት፤ ሀብት በተወሰኑ የማኅበረሰቡ ክፍሎች ውስጥ የተገደበና የተከማቸ እንዳይሆን ያደርጋል። አላህ (ሱ.ወ)፡- «ከናንተ ውስጥ በሀብታሞቹ መካከል ተዘዋዋሪ እንዳይሆን።» ይላል።

> ገንዘብን መውደድ፤ ከሰው ልጅ የተቀረበ ተፈጥሯዊ መለያ ሲሆን ኢስላም ነፍሱን ወደ ማንጸትና በገንዘብ ላይ የተንጠለጠለ ወደ አለመሆን ተጣርቷል።

ምጽዋት ሊወጣለት ግዴታ የሚሆን ንብረት የትኛው ነው?

አንድ ሰው ለራሱ በሚጠቀምበት ንብረቱ ላይ ምጽዋት የማውጣት ግዳጅ የለበትም፡፡ ለምሳሌ፣ ዋጋው ምንም ያህል ቢወደድም የሚኖሪያ ቤቱ፣ እንዴትም ያለ ዘመናዊና የቅንጦት ቢሆንም ከቦታ ቦታ የሚንቀሳቀስበት መኪናው ላይ፣ ምጽዋት የማውጣት ግዴታ የለበትም፡፡ በሚሰጠው፣ በሚበላውና በሚጠጣውም ነገር ላይ እንዲሁ የግዴታ ምጽዋት የለበትም፡፡

አላህ (ሱወ) ምጽዋትን ግዴታ ያደረገው በግል ጉዳይ ላይ ግልጋሎት የማይሰጡ በሆኑ የተለያዩ ንብረቶች ላይ ሲሆን እነኚህ ንብረቶች በባሕርያቸው እየጨመሩና እየፋፉ የሚሄዱ ናቸው፡፡ እነሱም የሚከተሉት ናቸው፡-

1 ለጌጥነትና ለውበት የማይለበስ የሆነ ወርቅና ብር

የወርቅና የብር ክምችትም ሆነ ማንኛውም ንብረት፣ ኢስላማዊው ሕግ የገደበውን መጠን (ሂሳብ) ካልሞላ፣ እንዲሁም ሳይቀንስ አንድ የጨረቃ ዓመት ማለትም 354 ቀናቶች ካልዘረበት በስተቀር ምጽዋት(ዘካ) ሊወጣበት ግዳጅ አይሆንም፡፡

በሁለቱ ማዕድናት ምጽዋት የማውጪያ መጠን (ሂሳብ)

ሂሳብ፣ ለወርቅ 85 ግራምና ከዚያ በላይ ለብር ደግሞ 595 ግራምና ከዚያ በላይ ነው፡፡

አንድ ሙስሊም ይህን መጠን የሚደርስ ወርቅ ወይም ብር ካለውና አንድ ዓመት ከዘረበት፣ ከንብረቱ 2.5 ፐርሰንቱን ይመጽውታል(ዘካ ያወጣል)፡፡

2 ተቀማጭ ገንዘብና የተለያዩ የመገበያያ ጥቶች እንደ ዓይነታቸው በካሽ በእጁ ያለ ወይም በባንክ አካውንት ውስጥ የሚገኝ ገንዘብ ዘካ ይወጣለታል፡፡

የግዴታ ምጽዋት(ዘካ) አወጣጥ፡

የገንዘቡንና የመገበያያውን ነገር ሊገዛ ከሚችለው የወርቅ መጠን ጋር በማሰላት፣ መጠኑ ወርቅ ዘካ ከሚወጣበት ሂሳብ ጋር እኩል ከሆነና ከዚያም ከበለጠ ዘካ ያወጣለታል፡፡ ገንዘቡ ከ85 ግራም ወርቅ ጋር ከተስተካከለ ወይም ከበለጠ፣ እንዲሁም በሰውዬው ይዞታ ስር ኾኖ ሳይቀንስ አንድ የጨረቃ ዓመት ካለፈበት፣ የንብረቱን 2.5 ፐርሰንት ዘካ ያወጣል፡፡

የወርቅ ዋጋ ከፍ፣ ዝቅ ሊል፣ ሊወዋወጥ ይችላል፡፡ በአንድ ሰው ላይ ዘካ ማውጣት ግዳጅ በሚሆንበት ወቅት የአንድ ግራም ወርቅ ዋጋ 25 ዶላር ነው ብለን ብናስብ፣ በዚያ ወቅት የዘካ ማውጫ መጠን ወይም ሂሳብ የሚከተለው ይሆናል፡፡

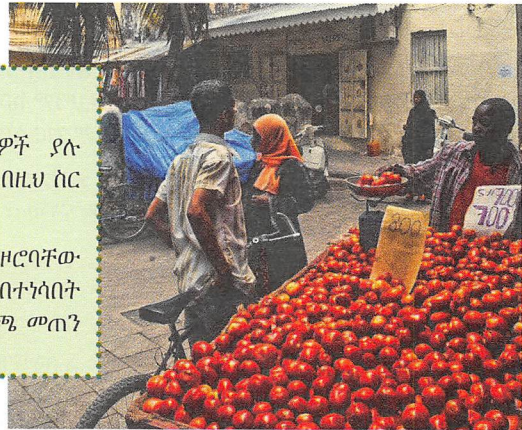
25 ዶላር/ግ.ም X 85ግ.ም = 2125 ዶላር ይሆናል፡፡ 85ግ.ም- ምጽዋት ማውጣት ግዳጅ የሚሆንበት የወርቅ መጠን ሲሆን ይህ ቋሚና የማይለወጥ ነው፡፡ 2125 ዶላር-በቀረበው ምሳሌ መሰረት ዘካ ግዳጅ የሚሆንበት የገንዘብ መጠን(ሂሳብ) ነው፡፡ ስለዚህ የዘካው መጠን- 2.5% X 2125 ዶላር = 53.125 ዶላር ይሆናል፡፡

3 ለንግድ የቀረቡ ዕቃዎች

ለንግድ የተዘጋጁ፣ እንደ ሪል ኢስቴቶች፣ ቤቶች፣ ሕንፃዎች ያሉ የማይንቀሳቀሱ ንብረቶች፣ ወይም ምግብ ነክ አና አላቂ ሽቀጦች በዚህ ስር ይገባሉ።

የዘካው አወጣጥ፡ ነጋዴው ለንግድ ዕቃዎችን በሙሉ ዓመት ዞሮባቸው ከሆነ ዋጋቸውን ያሰላል። የሚያሰላበት ዋጋም ዘካውን ሊያወጣ በተነሳበት ዕለት ባለው የገበያ ዋጋ መሰረት ነው። የቃዎቹ ዋጋ የዘካ ማውጫ መጠን (ሂሳብ) ከደረሰ፣ ከሱ ላይ 2.5 ፐርሰንት ዘካ ያወጣለታል።

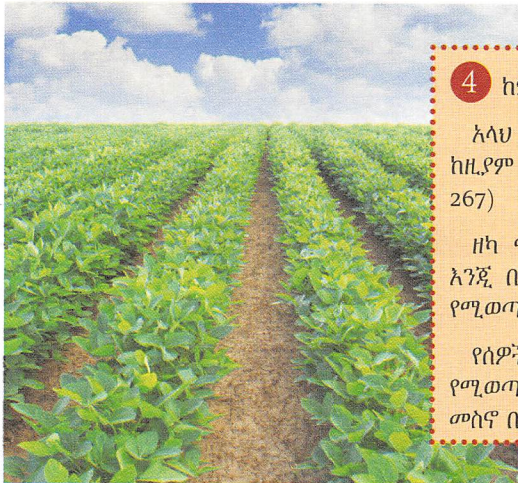

4 ከምድር የሚበቅሉ፡ አዝመራ፣ ፍራፍጆችና የእህል አይነቶች

አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «እናንተ ያመናችሁ ሆይ ካፈራችሁትና ከዚያም ለናንተ ከምድር ካወጣችሁ ከመልካሙ ለግሱ።» (አል በቀራ 267)

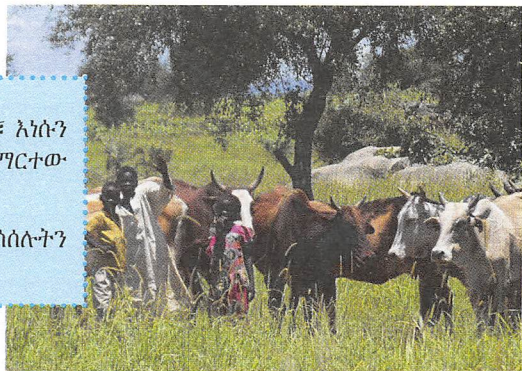
ዘካ ማውጣት ግዴታ የሚሆነው በተወሰኑ የአዝመራ ዓይነቶች ላይ እንጂ በሁሉም አይደለም። ይህም በኢስላማዊው ድንጋጌ መሰረት ዘካ የሚወጣለትን መጠን ከደረሰ ብቻ ነው።

የሰዎችን ልፋትና ድካም ከግምት ውስጥ ከማስገባት አንጻር፣ ዘካ የሚወጣው ብዛት በዝናብና በወንዝ ውሃ በለሙና በሰው ኃይል ወይም መስኖ በለሙት መካከል ልዩነት አለው።

5 እንደ ላም፣ ግመልና ፍየል ያሉ የእንስሳት ሃብት፣ ባለሃብቱ፣ እነሱን በመቀላብ የማይቸገርና የማይለፉ ከሆነ እንዲሁም በግጦሽ ላይ ተሰማርተው ውለው የሚገቡ ከሆነ ዘካ ይወጣላቸዋል።

የሚወጣበትን መጠን (ሂሳብ) የሚወጣለትን መጠንና የመሳሰሉትን ዝርዝር መረጃዎች ከፊቂህ መጽሐፍት ላይ የምናገኘው ይሆናል።

ምጽዋት የሚሰጠው ለነማን ነው?

ኢስላም ዘካ የሚሰጣቸውን ክፍሎች ገድቦ አስቀምጧል። አንድ ሙስሊም ከነኚህ ክፍሎች መካከል ለአንዱ ብቻ ወይም ከአንድ በላይ ለሆኑ አካሎች ዘካውን መስጠት ይችላል። ለሚገባቸው ክፍሎች ሊያከፋፍሉለት ለሚችሉ በን አድራጎት ድርጅቶችና ማህበሮች መስጠትም ይችላል። ዘካን በሀገር ውስጥ ማከፋፈሉ በላጭ ነው።

ዘካ የሚገባቸው ክፍሎች የሚከተሉት ናቸው፡

- 1 ድሆችና ችግረኞች፡ አንገብጋቢና መሰረታዊ ፍላጎቶቻቸውን ለማሟላትና ለመሸፈን በቂ አቅም የሌላቸው ናቸው።
- 2 ዘካን በመሰብሰብና በማከፋፈል ስራ ላይ የተሰማሩ የዘካ ሰራተኞች
- 3 ከአሳዳጊው እራሱን በመግዛት ነፃ ለመውጣት ለሚጥር ባሪያ። ይህ ሰው ዘካን በመውሰድ ነፃነቱን ያውጃል።
- 4 ብድር ተበድሮ መክፈል ያቃተው ሰው። የተበደረው ብድር ለሰዎች በን ለመዋልና ለአዝዛዊ ጥቅም ወይም ለግል ጉዳይ ቢሆንም ልዩነት አይኖረውም።

5 በጦር ግንባር በአላህ መንገድ ላይ ለሚፋለም ጀግና፡ እነኚህ ደግሞ ከሃይማኖታቸውና ከአገራቸው ጠላትን በመመከትና በመጋፈጥ ላይ ያሉ ተዋጊዎች ሲሆኑ ማንኛውም ኢስላምን ለማስፋፋትና ለማሰራጨት፤ የአላህን ቃል ከፍ ለማድረግ የሚሰራ ስራም በዚሁ ስር የሚካተት ነው።

6 ልቦናቸው ከኢስላም ጋር በመላመድ ላይ ላሉ አዲስ ሙስሊሞች፡ እነኚህ፤ ከሃይማኖት የነበሩ፤ በቅርቡ ኢስላምን የተቀበሉ፤ ወይም ይሰልማሉ ተብሎ የሚከጀሉና ተስፋ የሚጣልባቸው ሰዎች ናቸው። ለእነኚህ ዘካ የሚሰጧቸው ግለሰቦች ሳይሆኑ፤ መንግሥታዊ ክፍሎችና ጠቃሚነቱን ሊያገናዝቡና ሊመረምሩ የሚችሉ የበን አድራጎት ድርጅቶች ናቸው።

7 ስንቅ ያለቀበት መንገደኛ፡ ይህ ሰው በአገሩ ከፍተኛ ካፒታል ወይም ንብረት ያለው ቢሆንም ባለበት ሁኔታ፤ ስንቅ ካለቀበት፤ ከተቋረጠበትና ገንዘብ ካስፈለገው ዘካ ይሰጠዋል።

አላህ (ሱወ) ዘካ የሚገባቸውን ክፍሎች ሲያብራራ እንዲህ ብሏል፡- «የግዴታ ምጽዋቶች (የሚከፈሉት) ለድሆች፤ ለሚስኪኖችም፤ በርሷም ላይ ለሚሰሩ ሰራተኞች፤ ልቦቻቸውም (በኢስላም) ለሚለማመዱት፤ ጫንቃዎችንም ነፃ በማውጣት፤ በባለ ዕዳዎችም፤ በአላህ መንገድም በሚሰሩ፤ በመንገደኞችም ብቻ ነው።» (አል ተውባ 60)

> ድሆች ማለት ለአስፈላጊና መሰረታዊ ፍላጎቶችን የማይሟሉበት አቅም የሌላቸው ማለት ነው።

የእንሰሳት ሃብት ዘካ

የእንሰሳት ሃብት፣ ሰዎች የሚገለገሉባቸው የቤት እንሰሳት ማለት ነው። እነሱም ግመል፣ ላምና ፍየል ወይም በግናቸው።

አላህ (ሱወ) እነኚህን እንሰሳት በመፍጠር ለሰዎች ትልቅ ውሉታ ውሎላቸዋል። ሰዎች ስጋዎቻቸውን ይመገባሉ፤ ከቆዳዎቻቸው ልብስን ይለብሳሉ፤ በመንገድ ሲጓዙና ከቦታ ቦታ ሲዘዋወሩ እነሱንና ጓዛቸውን ይሸከሙላቸዋል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «ግመልን፣ ከብትን፣ ፍየልንም፣ በርሷ (ብርድን መከላከያ) መቀት፣ ጥቅሞችም ያሉባት ስትኾን ለናንተ ፈጠረላችሁ ከርሷም ትበላላችሁ። ለናንተም በርሷ ወደ ማረፊያዋ በምትመልሷት ጊዜ፣ በምታሰማሩዋትም ጊዜ ውበት አላችሁ። ጓዛቻችሁንም በነፍሶች ችግር እንጂ ወደማትደርሱባት አገር ትሸከማላችኋል ትታችሁ በእርግጥ ርኅሩኅ አዛኝ ነውና። (አል ነሐል 5-7)

የእንሰሳት ዘካ ጥቅላዊ መስፈርቶች

በእነኚህ እንሰሳት ላይ ዘካ ግዴታ የሚሆነው የሚከተሉት መስፈርቶች ሲሟሉ ነው፡

1 ብዛታቸው የኢስላማዊውን ዘካ የማውጫ መጠን (ሂሣብ) መድረስ፡ ምክንያቱም ዘካ በባለሃብቶች ላይ እንጂ በሌላው ላይ ግዴታ አይደለም። ለግል ጉዳያቸው የሚጠቀሙባቸው ቁጥራቸው ጥቂት የሆኑ እንሰሳት ያሉት ሰው የዘካ ግዴታ የለበትም። ከግመል ዘካ የሚወጣው ቁጥራቸው አምስት ሲደርስ ነው። ለፍየል አርባ፣ ለላም ደግሞ ሰላሳ ነው። ቁጥራቸው ከዚህ ቁጥር በታች ከሆነ የዘካ ግዴታ የለበትም።

2 በይዘታነት ባለሀብቱ ዘንድ አንድ መላዕ የጨረቃ ዓመት ሊዞርባቸው ወይም ሊያስቆጥሩ ይገባል።

3 በግጦሽ ላይ ተሰማርተው የሚበሉ መሆን አለባቸው። እንሰሰዎቹ በግጦሽ ላይ የሚኖሩ፣ ድርቆሽና ግጦሽ በማቅረብ ባለንብረቱ ወጪ የሚያደርግባቸው መሆን አለበት።

4 እንሰሳቱ በስራ የተጠመዱ መሆን የለበትም። ባለቤቱ ማሳውን የሚያርስበት ወይም ዕቃ የሚያጓጉዝበት ወይም እራሱ የሚጓጓዝበት መሆን የለበትም። ይህ ከሆነ ዘካ የማውጣት ግዳጅ የለበትም።

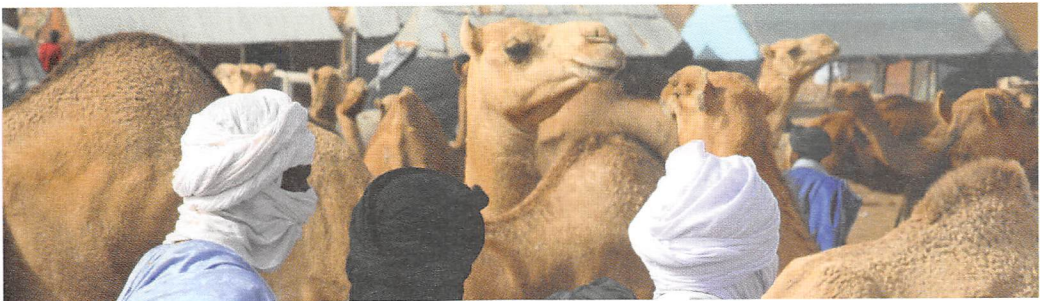

የጋማ ከብቶች የዘካ አወጣጥ

I ግመል

ሁሉም የግመል ዓይነቶች ባለ አንድ ሻኛ ወይም ባለ ሁለት ሻኛ ቢሆኑም ብዛታቸው አምስት ከደረሰ ዘካ ማውጣት ግዴታ ነው፡፡

ብዛት		ግዴታ የሚሆንበት መጠን	ብዛት		ግዴታ የሚሆንበት መጠን
h	አስከ		h	አስከ	
5	9	አንድ ሴት ፍየል	46	60	ሒቃህ (የሦስት ዓመት እድሜዋን ጨርሳ አራተኛ እድሜዋን የጀመረች ሴት ግመል)
10	14	ሁለት ሴት ፍየሎች	61	75	ጀዝባህ (የአራት ዓመት እድሜዋን ጨርሳ አምስተኛ እድሜዋን የጀመረች ሴት ግመል)
15	19	ሦስት ሴት ፍየሎች	76	90	ሁለት ቢንት ለቡን (የሁለት ዓመት እድሜያቸውን ጨርሰው የሦስተኛ ዓመት እድሜያቸውን የጀመሩ ሴት ግመሎች)
20	24	አራት ሴት ፍየሎች	91	120	ሁለት ሒቃህ (የሦስተኛ ዓመት እድሜያቸውን ጨርሰው የአራተኛ ዓመት እድሜያቸውን የጀመሩ ሴት ግመሎች)
25	35	ቢንት መኻድ (የአንድ ዓመት እድሜዋን ጨርሳ ሁለተኛ ዓመት እድሜዋን የጀመረች ሴት ግመል)	ብዛታቸው ከ120 በላይ ሲሆን በየ40ዎቹ ተጨማሪ ግመሎች		አንድ ቢንት ለቡን (የሁለት ዓመት እድሜዋን ጨርሳ የሦስተኛ ዓመት እድሜዋን የጀመረች ሴት ግመል) ከላይ ከተቀመጠው ቁጥር ላይ ይጨመራል፡፡
36	45	ቢንት ለቡን (የሁለት ዓመት እድሜዋን ጨርሳ ሦስተኛ እድሜዋን የጀመረች ሴት ግመል)	በየ50ዎቹ ተጨማሪ ግመሎች		አንድ ሒቃህ የሦስተኛ ዓመት እድሜዋን ጨርሳ የአራተኛ ዓመት እድሜዋን የጀመረች ሴት ግመል ከበላይ ከተቀመጠው ቁጥር ላይ ይጨመራል

2 ክብት

ክክብት ላይ ዘካ ግዴታ የሚሆነው የከብቶቹ ቁጥር ከ30 በላይ ሲሆን ነው

ብዛት		ግዴታ የሚሆንበት መጠን
h	እስከ	
30	39	አንድ ጥጃ (አንድ ዓመት የሞላው ጥጃ)
40	49	አንድ መሲናህ (ሁለት ዓመት እድሜዋን የጨረሰች ላም)
60	69	ሁለት ጥጆች (ሁለት ዓመት የሞላቸው)
70	79	አንድ መሲናህ (ሁለት ዓመት የሞላት ላም) እና ተቢዕ (አንድ ዓመት የሞላው ጥጃ)
80 እና ከዚያ በላይ በየ30ዎቹ		አንድ ተቢዕ (አንድ ዓመት የሞላው ጥጃ) ከላይ ከተጠቀሰው ቁጥር ላይ ይጨመራል፡፡
በየ40ዎቹ		መሲናህ (ሁለት ዓመት የሞላት ላም) ከላይ ከተጠቀሰው ቁጥር ላይ ይጨመራል፡፡

3 በግና ፍየል

የበጎችና የፍየሎች ቁጥር ከ40 በላይ ሲሆን ዘካ ማውጣት ግዴታ ይሆናል

ብዛት		ግዴታ የሚሆንበት መጠን
h	እስከ	
40	120	አንድ በግ (ፍየል)
121	200	ሁለት በግ (ፍየል)
201	399	ሦስት በግ (ፍየል)
400	499	አራት በግ (ፍየል)
500	599	አምስት በግ (ፍየል)
ከ600 በላይ ከሆነ በእያንዳንዱ 100 ተጨማሪ በግና ፍየል አንድ በግ ወይም ፍየል ተጨማሪ ይደረጋል		
600		6 በግ (ፍየል)
700		ሰባት በግ (ፍየል)

የአዝርዕትና የጥራጥሬዎች ዘካ

የአዝርዕትና የጥራጥሬዎች ዘካ ግዴታ የሚሆንባቸው መስፈርቶች፡-

1 ምርቱ የዘካ ማውጫ መጠን (ሂሳብ) የደረሰ መሆኑ

ኑቡዩ (ሰ.ዐ.ወ) ዘካ ማውጣት ግዳጅ የሚሆንበትንና ከርሱ በታች ከሆነ ዘካ ማውጣት ግዳጅ የሚሆንበትን መጠን (ሂሳብ) ወሰን አበጅተውለታል። ይህንኑ ሲገልጹ እንዲህ ብለዋል፡- «ከአምስት አውሶቅ በታች የሆነ የተምር ምርት፣ የዘካ ግዳጅ የለበትም።» (አል ቡኻሪ 1405 / መስሊም 979)

አውሶቅ ማለት የስፍር መለኪያ ሲሆን፣ ከ580 እስከ 600 ኪሎግራም የሚደርስ የስንዴና የሩዝ መጠንን ይመዝናል። ስለዚህም፣ መጠኑ ከዚህ በታች በሆነ ፍሬ ላይ ዘካ ግዴታ አይሆንም።

2 አዝርዕቶቹ ዘካ ግዴታ የሚሆንባቸው የአዝርዕት ዓይነቶች የትኞቹ ናቸው?

የሰው ልጅ እንደምግብነት በምርጫው የሚጠቀምባቸውና በክምችት መልክ ለረዥም ጊዜ ሳይበላሹ ሊቀመጡ የሚችሉ፣ እንደ ስንዴ፣ ጉበስ፣ ዘቢብ፣ ተምር፣ ሩዝና በቆሎ የመሳሰሉ አዝርዕቶች ናቸው።

ለመሰረታዊ ምግብነት የማያገለግሉና ሳይበላሹ፣ ሊከማቹ የማይችሉ የሆኑ ፍራፍሬዎችና አትክፊቶች ላይ የዘካ ግዴታ የለም። እንደ ሩማን፣ አቸሎኒና የመሳሰሉትን ማለት ነው።

3 ምርቱ ሙሉ ለሙሉ የተሰበሰበ ወይም የተለቀመ መሆን አለበት

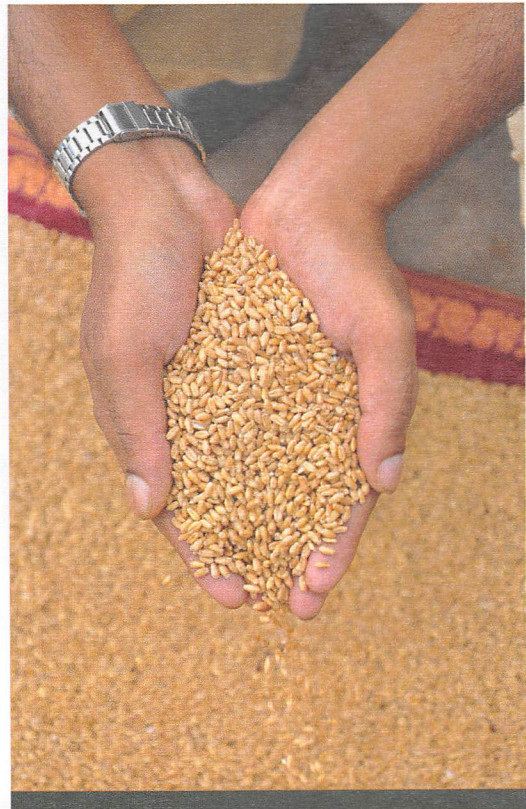
በአዝርዕትና በጥራጥሬዎች ላይ ዘካ ግዴታ የሚሆነው ምርቱ ሙሉ ለሙሉ ከተሰበሰበና ከተለቀመ በኋላ ነው። ዓመት መቆጠሩ መስፈርት አይሆንም። ምርቱ በተሰበሰበበት ወቅት የሚፈፀም ይሆናል። በዓመት ውስጥ ሁለት ጊዜ ምርቱ የሚሰበሰብ ከሆነም በእያንዳንዱ የምርት ለቀማ ወቅት ዘካ ማውጣት ግዴታ ይሆናል። በዚህ መልክ በየ ምርት ለቀማ ወቅት ዘካ ይወጣል ማለት ነው። ዘካ አውጥቶለት ለረዥም ዓመታት በፊክማቸው በዚያ ክምችቱ ላይ ዘካ የማውጣት ግዴታ የለበትም።

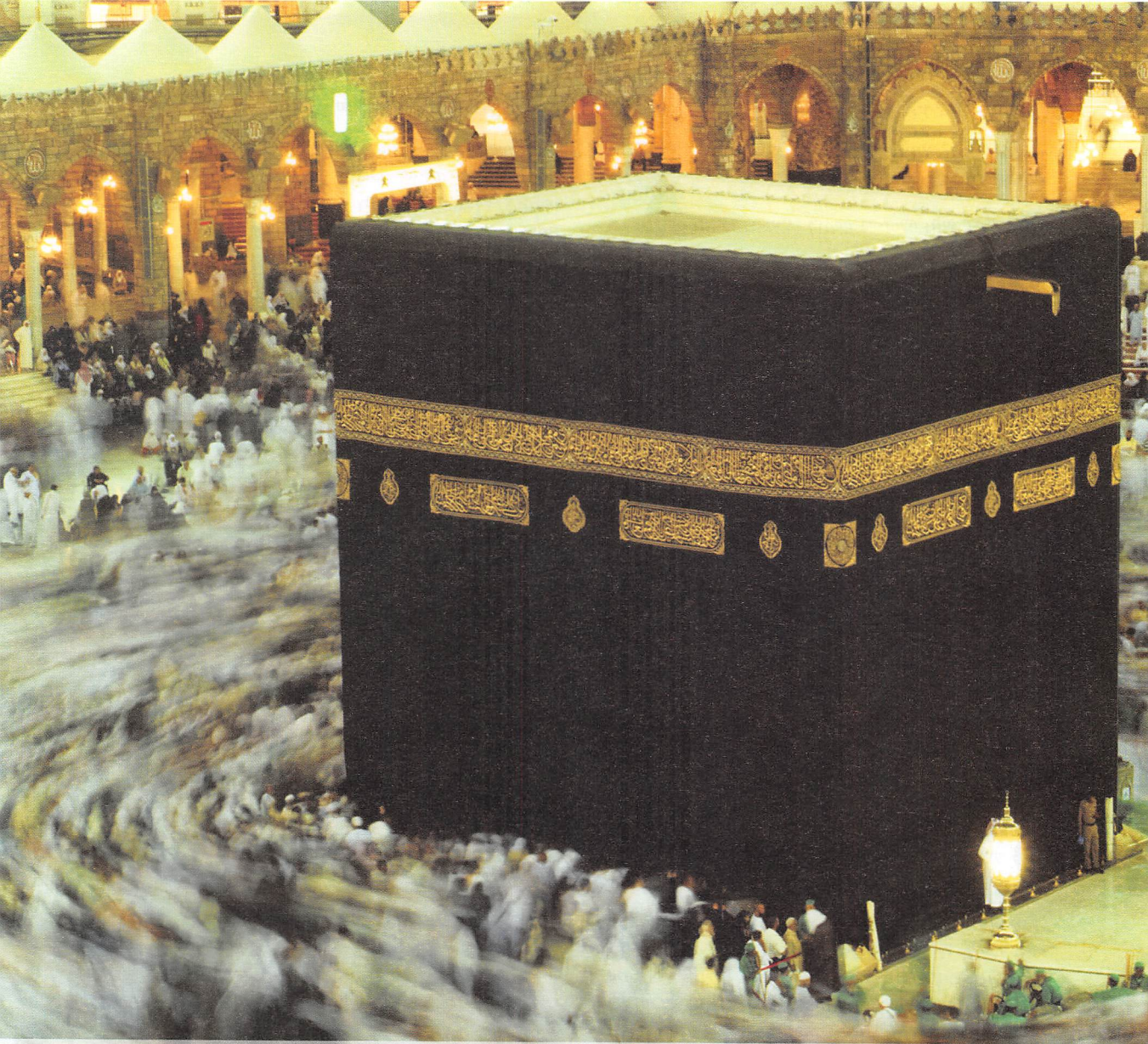
ግዴታ የሚሆነው የዘካ መጠን

ኢስላም፣ በዝናብና በወንዝ በሚለሙ የአዝርዕት ምርቶችና በሰው ጉልበት ወይም በመስኖ የሚለሙ የአዝርዕት ምርቶች መካከል የሚወጣውን የዘካ መጠን አበላልጧል። በዝናብና በወንዝ የሚለሙ የአዝርዕት ምርቶች ላይ ዐሥር በመቶ

እንዲወጣ፣ እንዲሁም ገበሬው በመዝራቱ፣ በማጣጣቱና ውሃ ወደ ማሳው እንዲደርስ በማድረጉ፣ ከምንጭና ከጉርጎድ ውሃ በማውጣት መስኖ በማዘጋጀት ለፍቶና ደክሞ ያመረታቸውን ደግሞ አምስት በመቶ ዘካ እንዲወጣ አዟል።

ኑቡዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ዝናብና ምንጮች ባጠጧቸው ምርቶች ላይ አንድ አስረኛ፣ በመስኖ በጠጡ ምርቶች ላይ ደግሞ የአንድ አስረኛ ግማሽ ዘካ አለበት።» (አል ቡኻሪ 1483)

ሐይህ

6

የሐጅ አምልኮን ለመፈጸም ወደ መካ መጓዝ ከኢስላም ማዕዘናት መካከል አምስተኛው ማዕዘን ነው። ሐጅ፡ በአካል፡ በቀልብና በገንዘብ የሚከናወኑ የአምልኮ ዓይነቶች የሚሰባሰቡበት አምልኮ ዘርፍ ነው። በአካሉና በገንዘብ ይህን አምልኮ መፈጸም በቻለ ሰው ላይ ሁሉ በዕድሜው አንድ ጊዜ መፈጸም ግዴታ ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «ለአላህም በሰዎች ላይ ወደርሱ መኼድን በቻለ ሁሉ ላይ ቤቱን መጎብኘት ግዴታ አለባቸው። የካደም ሰው አላህ ከዓለማት ሁሉ የተብቃቃ ነው።» (አለ ዒምራን 97)

የምዕራፉ ማውጫ

የመካ እና የተከበረው መስጂድ (መስጂደል ሐራም) ብልጫ

የሐጅ ትርጉም

አንድ መስሊም ሐጅ የመቻሉ ሁኔታ

ለሴት ልጅ ሐጅ መሀረም (የቅርብ ተጠሪዋ ወንድ) አብሯት መኖር መስፈርት ስለመሆኑ

የሐጅ ትሩፋት

የሐጅ ዓላማዎች

ዑምራ

የተባረከው የእርድ በዓል

■ በበዓል ቀን ምን ምን ይሰራል?

■ የሚታራዱ እንስሳት ሊያግዷቸው የሚገቡ መስፈርቶች

■ የእርድ አፈፃፀም

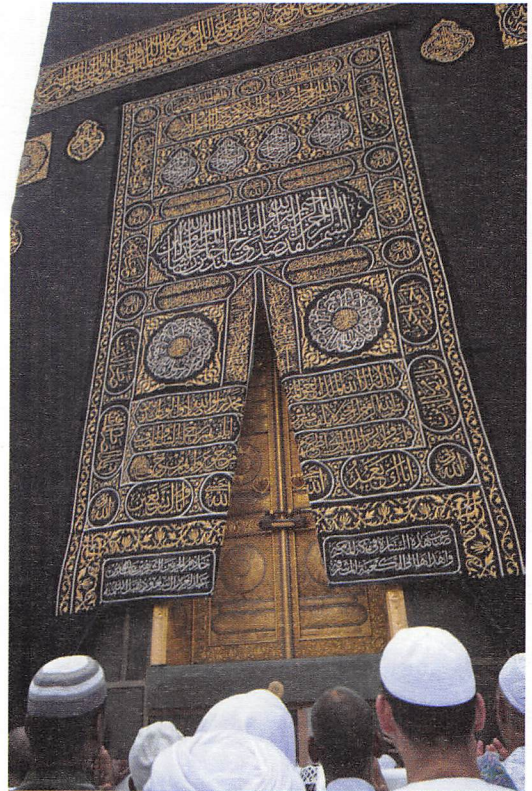
የኑብዩን (ሰ.ዐ.ወ) ከተማ፣ መዲናን መጎብኘት

የመካ እና የመስጂዳሌ ሐራም ትሩፋት

መስጂዳሌ ሐራም የሚገኘው በዐረብያ ደሴት፣ በስተምዕራብ በኩል፣ በቅድሲቷ የመካ ከተማ ውስጥ ነው። በኢስላም፣ ከፍተኛ ስፍራ የሚሰጠውና በርካታ ትሩፋት ያሉት ሲሆን ከነዚህም መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

1 በውስጡ የተከበረው ካዕባ የሚገኝ መሆኑ ካዕባ፣ ማለት ወደ ሬክታንግልነት ያደላ ግንባታ ሲሆን በቅድሲቷ መካ ከተማ ውስጥ በመስጂዳሌ ሐራም መሐል ላይ የሚገኝ ነው። መካ፣ መስሊሞች አላህ ያዘዘቸውን ሠላት ሲሰግዱና ሌሎችንም አምልኮዎች ሲፈፅሙ የሚቅጣጩበት ወይም ፊታቸውን የሚያዘፋባት የአምልኮ አቅጣጫ ነች። ለመጀመሪያ ጊዜ በአላህ ትዕዛዝ የነገሷት ነብዩ ኢብራሂምና ልጆቻቸው ነብዩ ኢስማኢል ናቸው። ከዚያ በኋላ ለበርካታ ጊዜ በተደጋጋሚ እድሳት ተደርጎላታል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «ኢብራሂምና ኢስማኢልም ጌታችን ሆይ ከኛ ተቀበል አንተ ሰሚውና ዐዋቂው አንተ ነህና የሚሉ ሲኾኑ ከቤቱ መሰረቶቹን ከፍ ባደረጉ ጊዜ (አሰታውስ)።» (አል በቀራ 127) ነብዩ መሐመድም (ሲወወ) የቅድሲቷ መካ ነዋሪዎች የነበሩ ጎሳዎች አፍርሰው በድጋሚ በሰሯት ጊዜ ጥቁሩን ድንጋይ ወደ ቦታው በመመለሱ ላይ ተሳትፈዋል።

2 በምድር ላይ የመጀመሪያው መስጂድ መሆኑ ታላቁ ሠሐብይ አሱ ዘር አልጊፋሪ(ፈወ)፣ ነብዩን (ሲወወ)፣ «የአላህ መልክተኛ ሆይ በምድር ላይ ለመጀመሪያ ጊዜ የተሰራው መስጂድ የቱ ነው?» ብሎ በጠየቃቸው ጊዜ ፡ «መስጂዳሌ ሐራም ነው።» በማለት መልሰውላታል። ከዚያስ? ሲላቸው፣ «መስጂዳሌ አቅሷ ነው።» ብለውታል። «በመካከላቸው ስንት ዓመት አለ?» ሲላቸው ደግሞ፡ «አርባ ዓመት» ካሉት በኋላ፣ «የትም ቢሆን ሠላት ከደረሰብህ ስገድ በሱ ውስጥ ትሩፋቱ አለና» አሉት። (አል ቡኻሪ 3186/ መስሊም 520)

> የካዕባ በር በርካታ የቁርኝን አንቀጾች በላይ ላይ ተጽፈዋል

3 በሱ ውስጥ የሚሰገድ ሠላት ምንዳው እጥፍ ድርብ መሆኑ ነቢዩ (ሲወወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በዚህ መስጂዴ (በመዲና መስጂድ ውስጥ) የሚሰገድ ሠላት፣ ከመስጂዳሌ ሐራም ውጭ ባሉ መስጂዶች ከሚሰገዱ አንድ ሺህ ሠላቶች ይበልጣል። በመስጂዳሌ ሐራም ውስጥ የሚሰገድ ሠላት ደግሞ ከርሱ ውጭ ባሉ መስጂዶች ከሚሰገዱ አንድ መቶ ሺህ ሠላቶች ይበልጣል።» (ኢብኑ ማጃህ 1406/ አህመድ 14694)

4

አላህና መልክተኛው የከለሷት መሆኗ

አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «የታዘዝኩት የዚህችን አገር ጌታ ያንን ክልል ያደረጋትን እንደገዛ ብቻ ነው። ነገሩም ሁሉ የርሱ ነው። ከሙስሊሞችም እንድንኾን ታዝዣለሁ (በል)።» (አል ነምል 91)

አላህ (ሱ.ወ)፣ መካን ሰዎች በውስጡ ደም እንዳይፋሰሱባት፣ ማንንም እንዳይበድሉባት፣ አደን እንዳያድኑባት፣ ዛፎቿንና ተከሎቿን እንዳይቆርጡ እርም አድርጓታል።

ኑብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አላህ (ሱ.ወ) መካን እርም አድርጓታል፤ እርም ያደረጓት ሰዎች አይደሉም ፤ እናም በአላህና በመጨረሻው ቀን የሚያምን ሰው በውስጡ ደም ሊያፈሰም ሆነ ዛፎቿን ሊቆርጥ አይፈቀድለትም።» (አል ቡኻሪ 104/ ሙስሊም 1354)

5

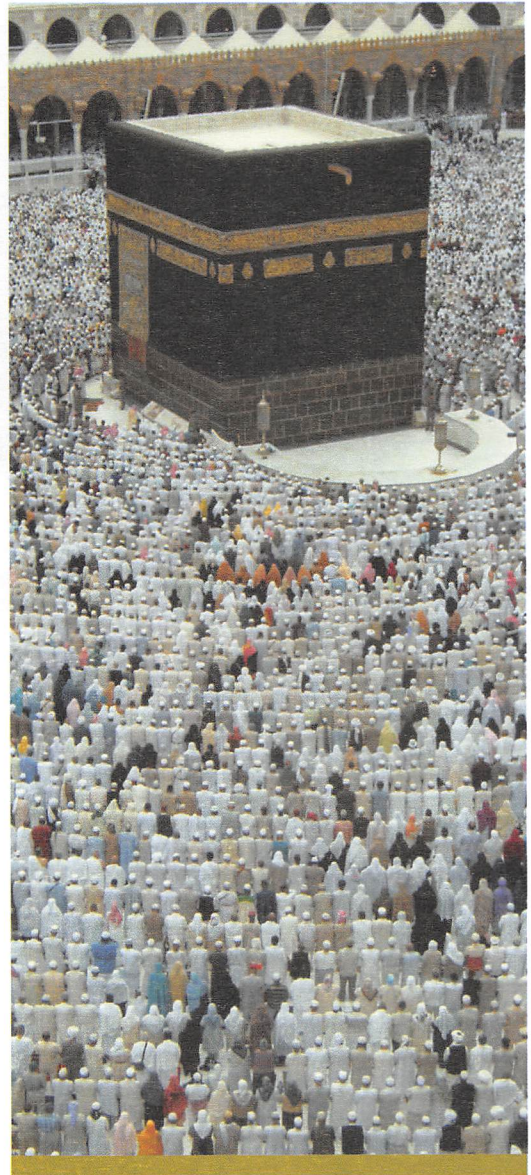
አላህና መልክተኛው ዘንድ ከሀገራት ሁሉ በጣም ተወዳጅ መሆኗ

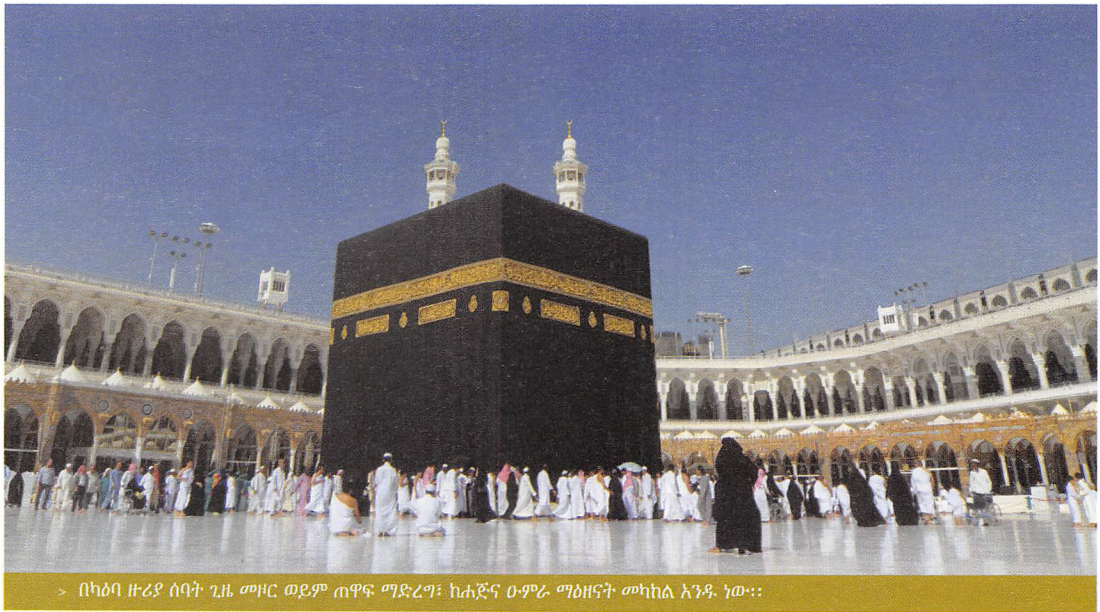
ከሠሐቦች መካከል አንዱ እንዲህ ብሏል፡- «ኑብዩን (ሰ.ወ) በመጓጓዣቸው ላይ ሆነው በሃዝዋ መንደር (በመካ ውስጥ ያለች መንደር ናት) እንዲህ እያሉ ተመልክቻቸዋለሁ፡ «ወላሂ እንቺ በላጭ የአላህ መሬት ነሽ፤ አላህ ዘንድም ተወዳጇ የአላህ መሬት ነሽ። ካንቺ እንድወጣ ባልደረግ ኖሮ አልወጣም ነበር።»» (አል ቲርማዚ 3925 / አል ነሳኢ ፊል ኩብራ 4252)

6

አላህ (ሱ.ወ)፣ በይተል ሐራምን መጎብኘት በቻለ ሰው ላይ መጎብኘትን ግዴታ ያደረገ መሆኑ

ኑብዩ ኢብራሂም(ዐ.ሰ)፣ ሰዎች ሐጅ እንዲያደርጉ ተጣርቷል። ሰዎችም ከየስፍራው ወደተከበረው የአላህ ቤት መጡ። ኑብያት ወደረሱ በመምጣት ጅሐ እንዳደረጉ ኑብዩ (ሰ.ወ) ነግረውናል። አላህም ኢብራሂምን በዚህ አዟቸው እንደነበረ ሲናገር እንዲህ ብሏል፡- «(አልነውም) በሰዎችም ውስጥ በሐጅ ትዕዛዝ ጥራ፤ እግረኞች፣ ከየፋቅ መንገድ በሚመጡ ከሲታ ግመሎችም ሁሉ ላይ ኾነው ይመጡሃልና።» (አል ሐጅ 27)

> በካዕባ ዙሪያ ሰባት ጊዜ መዞር ወይም ጠዋፍ ማድረግ፣ ከሐጅና ዑምራ ማዕዘናት መካከል አንዱ ነው።

> የሐጅ ትርጉም

ሐጅ ማለት የተወሰኑ አምልኮች ተግባራትን ለመፈፀም ወደተከበረው አላህን ማምለኪያ ቤት-በይቱላሂል ሐራም(ካዕባ) በማሰብ መጓዝ ነው። ከዚያም፣ ከነብዩ (ሰ.ወ) የተላለፉ ተግባሮችና ንግግሮችን ማከናወን ነው። ኢሕራም መታጠቅ፣ በካዕባ ዙሪያ ሰባት ጊዜ መዞር፤ በሠፋና በመርዋ ኮረብታዎች መሐል ሰባት ጊዜ መመለስ፤ በዐረፋ መቆም፤ በሚና ጠጠሮችን መወርወርና ሌሎችንም ተግባራት መፈፀምን ያጠቃልላል።

ሐጅ በወሰኑ ለአላህ ባሮች ከበባድ ጥቅሞችን ይዟል። ከነኚህም ጥቀሞች መካከል፤ የአላህን አሃዳዊነት በይፋ ማሳየት፣ ሐጃጆች የሚጎናጸፉት ላቅ ያለ ምህረት፣ የሙስሊሞች መተዋወቅ፣ የሃይማኖት ድንጋጌዎችን በተግባር መመርመርና ሌሎችም ይገኙበታል።

የሐጅ ወቅት፡ የሐጅ ተግባራት የሚፈፀሙት ከዙልሒጃ ወር ስምንተኛው ቀን አንስቶ እስከ አስራ ሶስተኛው ቀን ድረስ ነው። ዙልሒጃ፣ በጨረቃ ቀመር (ኢስላማዊ አቆጣጠር) መሰረት አስራ ሁለተኛው ወር ነው።

ሐጅ ግዴታ የሚሆነው በማን ላይ ነው?

ሐጅ ግዴታ የሚሆነው፣ በአንድ ለታላሊነት በደረሰ ሙስሊም ላይ ሲሆን እርሱም የሚችል ከሆነ ነው።

የመቻል ትርጉም

መቻል ስንል፡ ሕጋዊና ትክክለኛ በሆነ መንገድ ወደ በይተል ሐራም መድረስ መቻልና የሐጅን ሥርዓት ከተለመደው በጉዞ ላይ ከሚያጋጥም መንገላታት ውጭ ምንም ዓይነት መንገላታትም ሆነ ችግር ሳይገጥመው መፈፀም መቻል ነው። በተጨማሪም ለነፍሱና ለንብረቱ ዋስትና የሚኖረው መሆን፤ ለሐጅ የሚያስፈልጉትን ነገሮች ለማግኘት ወጪ የሚያደርገው ገንዘብ፣ መሰረታዊ ፍላጎቶቹን ከሚሸፍንበትና በርሱ ስር ከሚተዳደሩ ሰዎች ወጪ የተረፈ ሲሆን ነው።

> አንድ ሙስሊም ሐጅ ማድረግ የመቻል መገለጫዎች:

1 በራሱ ሐጅ ማድረግ መቻሉ፡ አንድ ሙስሊም፣ በቂ ገንዘብ ያለው ከሆነና ከተለመደው የጉዞ እንግልት በተጨማሪ ምንም ዓይነት እንግልት ሳይደርስበት በራሱ ወደ በይተል ሐራም መድረስ ከቻለ የግዴታን ሐጅ በራሱ የማድረግ ግዳጅ አለበት፡፡

2 በራሱ ሳይሆን በሌላ ሰው ሐጅን ማስፈጸም የሚችል መሆኑ፡ ዕድሜው የገፋ አዛውንት በመሆኑ ወይም ህመምተኛ በመሆኑ ምክንያት ሐጅ ማድረግ የማይችል፣ ነገር ግን እርሱን ወክሎ ሐጅ ሊያደርግለት የሚችል ሰው የሚያገኝ ከሆነና እርሱን ወክሎ ሐጅ እንዲያደርግለት ወጪውን መሸፈን ከቻለ፣ የወኪሉን ወጭ ሸፍኖ ሐጅ የማስደረግ ግዴታ አለበት፡፡

3 በራሱም ሆነ በሌላ ሰው አማካይነት ሐጅ ማድረግ የማይችል፡ ይህ ዓይነቱ ሰው የማይችል እስከሆነ ድረስ ሐጅ የማድረግ ግዴታ የለበትም፡፡

ፍላጎቱን ከሚያሟላበትና የቤተሰቡን ወጪ ከሚሸፍንበት የሚተርፈው ሐጅ ሊያደርግበት የሚችል ምንም ዓይነት ገንዘብ የሌለው ሰው በምሳሌነት ይጠቀሳል፡፡

ሐጅ ማድረግ የሚያስችለው ገንዘብ ለማግኘት ገንዘብ የማሰባሰብ ግዴታ የለበትም፡፡ በቻለ ጊዜ ግን ሐጅ ግዳጅ ይሆንበታል፡፡

> አንዲት ሴት ሐጅ ለማድረግ መሕረም (የቅርብ ተጠሪዋ) አብሯት መኖሩ መስፈርት ነው፡፡

በሴት ላይ ሐጅ ግዴታ ሊሆን የሚችለው መሕረሟ (የቅርብ ተጠሪዋ) ካለ ብቻ ነው፡፡ መሕረሟ አብሯት ከሌለ በሴት ሐጅ ላይ ሐጅ ግዴታ አይሆንም፡፡ ለአንዲት ሴት መሕረም የሚሆኗት ባለቤቷ ወይም እርሷን ፈፅሞ ማግባት የማይፈቀድላቸው፣ እንደ አባት፣ አያት፣ ልጅ፣ የልጅ ልጅ፣ ወንድሞችና የወንድም ልጆች፣ አጎቶች፣ (ገጽ 200 ተመልከቱ) ናቸው፡፡

በራሱዋ የምትማመን ሁሉ ያለመህሪም ሐጅ ካደረገች ሐጁዋ ትክክል ነው፤ ምንም ያስገኛታል፡፡

> የሐጅ ትሩፋቶች

ሐጅ የሚያስገኘውን ትሩፋቶችና መልካም ነገሮች በማስመልከት ብዙ ተነግሯል፡፡ ከዚህም መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል፡፡

- 1 ሐጅ ከሥራዎች ሁሉ በላጭ ሥራ ነው፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከሥራዎች በላጩ ሥራ የትኛው ነው? ተብለው በተጠየቁ ጊዜ፡

«በአላህና በመልክተኛው ማመን ነው» አሉ፡፡

ከዚያስ? ተባሉ

«በአላህ መንገድ ላይ መታገል» አሉ፡፡

በድጋሚ ከዚያስ? ተባሉ

«ተቀባይነት ያገኘ ሐጅ» ብለው መለሱ (አል ቡኻሪ 1447 / ሙስሊም 83)

- 2 ሐጅ ሰፊ ምህረት የሚገኝበት አጋጣሚ ነው፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሐጅ ያደረገ፣ በሐጁም ውስጥ ከማላገጥና ከማፈንገጥ የራቀ ሰው፣ ልክ እናቱ እንደወለደችው ዕለት ከወንጀል የጸዳ ሆኖ ይመለሳል፡፡» (አል ቡኻሪ 1449 / ሙስሊም 1350)

- 3 ከእሳት ነፃ ለመውጣት ታላቅ አጋጣሚ ነው፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ከዐረፋ ዕለት የበለጠ አላህ (ሱ.ወ) ሰዎችን ከእሳት ነፃ የሚያወጣበት ዕለት የለም፡፡» (ሙስሊም 1348)

- 4 የሐጅ ምንዳ ጀነት ነው፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ተቀባይነትን ያገኘ ሐጅ ከጀነት ሌላ ለርሱ ምንዳ የለውም፡፡» (አል ቡኻሪ 1683 / ሙስሊም 1349)

እነዚህና ሌሎች ትሩፋቶች የሚሰጡት ሃሳቡ (ኒያው) ላማረ፣ ከልቡ ለሚሰራ፣ ውስጡ ጽዱፅ ለሆነና የነቢዩን (ሰ.ዐ.ወ) ፈለግ ላልሳተ ሰው ብቻ ነው፡፡

> ሐጅና ዑምራ ማድረግ የፈለገ ሰው፣ ሐጅና ዑምራን የሚመ ለክቱ አስላማዊ ጽግጋትን መማርና ማወቅ አለበት፡፡

> የሐጅ ዓላማዎች

ሐጅ በግለሰብም ሆነ በማኅበረሰብ ደረጃ የሚረጋገጡ ላቅ ያሉ ዓላማዎችና ግቦች አሉት። አላህ (ሱወ) በእርድ ቀን ሐጅ አድራጊ ሊሰዋው ስለሚገባው እርድ ካወሳ በኋላ፡- «አላህን ስጋዎቼም ደሞቼም ፈጽሞ አይደርሰውም። ግን ከናንተ የኾነው ፍራቻ ይደርስዋል።» ይላል። (አል ሃጅ 37) ኑብዩ ሰ.ዐ.ወ እንዲህ ብለዋል፡- «በካዕባ ዙሪያ መዞር፣በሠፋና በመርዋ መካከል መመላለስ፤ ጠጠር መወርወርም የተደረገው አላህን ለማውሳት ብቻ ነው።» (አቡ ዳውድ 1888)

ከነኚህ ዓላማዎችና ግቦች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

1 ለአላህ መዋረድና እራስን ዝቅ ማድረግን መግለጽ

ሐጅ ላይ ያለ ሰው የድሎትና የመንፈሳስ ገጽታዎች አይንጸባረቁበትም። የኢሕራም ትጥቁን በመልበስ የፈጣሪውን ደጅ የሚጠና መሆኑን ይገልጻል። ጥርት ባለ ልብ ወደ ፈጣሪው መጠቃለልን ከሚከለክሉትና ከሚያጠምዱት ዓላማዊ ስንክሳሮች እራሱን ያጸዳል። በዚህም የፈጣሪውን ምህረትና እዝነት ያገኛል። ከዚያም፣ በዐረፋ የፈጣሪውን ጸጋና ውሉታ አመስጋኝ፣ ጌታውን አሞጋሽ፣ ለወንጀሉና ለስህተቱ ምህረትን ለማኝ ኾኖ ፈጣሪውን እየተማጸነ ይቆማል።

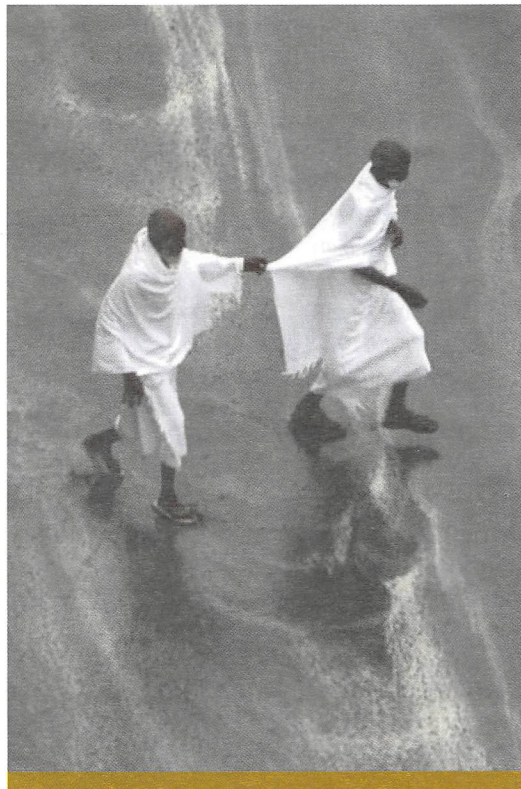
2 የጸጋ ምስጋና

አላህ (ሱወ) ባሮቹን ካጎናጸፋቸው ጸጋዎች መካከል፣ በሐጅ የሁለት ጸጋዎች ምስጋና ይረጋገጣል። እነሱም የሁበት እና ለጤናማነት ጸጋ ምስጋና ናቸው። ሁለቱም የሰው ልጅ በዚህች ዓለም ውስጥ ከሚጠቀምባቸው ጸጋዎች ሁሉ በላጮቹ ናቸው። በሐጅ ላይ ለነዚህ ሁለት ታላላቅ ጸጋዎች ምስጋና ይቀርባል። ሰዎች ነፍሳቸውን ታግለው አላህን ለመታዘዝና ወደርሱ ለመቃረብ ገንዘባቸውን ያወጣሉ። ለተጠቀሙበት ጸጋ ምስጋና ማቅረብ ደግሞ አዕምሮ የሚያጸድቀው፣ እንዲሁም የሃይማኖት ሕግና መመሪያ የሚያዘው ግዳጅ ለመሆኑ ጥርጥር የለውም።

3

የሙስሊሞች መሰባሰብና መገናኘት

ከተለያዩ የዓለም ክፍል የመጡ ሙስሊሞች በሐጅ ላይ ይገናኛሉ፣ ይተዋወቃሉ። በዚህ ስፍራ ላይ በሰዎች መካከል ያሉ ልዩነቶች ይወገዳሉ። የሁበት፣ የደታና የቀለም፣ እንዲሁም የቋንቋ ልዩነቶች ይወገዳሉ። የሙስሊሞች ቃል አንድ ይሆናል። በዚህ የሰው ዘር በተሰበሰበበት ታላቅ ስብሰባ ፣ በመልካም ማዘዝ፣ አላህን በመፍራትና በሐቅ ላይ በመመካከር እና በትዕግስት ላይ በመተዋወስ ላይ ያለው የታዳማዎች እጅንዳ አንድ ይሞሃዳል። ትልቁ ዓላማውና ግቡ የሕይወት ግቦችን ከመለኮታዊ ግቦች ጋር ማቆራኘትና ማስተሳሰር ነው።

4

የመጨረሻውን ቀን ማስታወስ

ሐጅ፣ አንድን ሙስሊም የመገናኛውን ዕለት ያስታውሰዋል። ሐጅ የሚያደርግ ሰው፣ ልብሶቹን አውልቆ፣ ለሐጅ በመታጠቅ አቤት(ለበይክ) እያለ በዐረፋ ሜዳ ላይ ቆሞ የሰዎችን ብዛትና የልብሳቸው አንድ መሆንን ሲያይ ከከፈን ጋር እንደሚመሳሰል ያስተውላል። በዚህን ጊዜ አዕምሮው፣ አንድ ሙስሊም ከሞተ በኋላ ስለሚያጋጥመው የቀብር ሕይወት ያስባል። ይህም ከአላህ ጋር ከመገናኘቱ በፊት ዝግጅት እንዲያደርግና ስንቅ እንዲቋጥር ይጋብዘዋል።

5

በንግግርም በስራም አላህን በብቸኝነት በመግዛት የአላህን አሃዳዊነት ይፋ ማድረግ

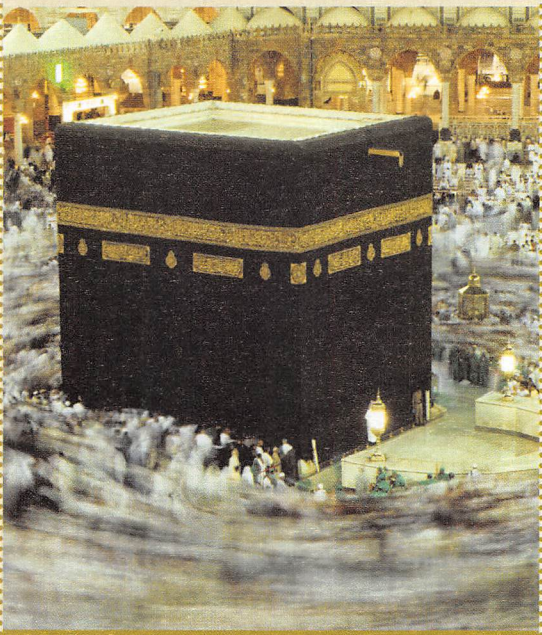
የሐጃጆች መለያቸው ተልቢያ ነው። (ለበይክላሁም ለበይክ፤ ለበይክ ላ ሸራ..ከ ለከ ለበይክ ኢነል ሐምደ ወኒዕመተ ለከ ወልሙልከ ላሸራ..ከለከ) «አላህ ሆይ! ጥሪህን አክብረን መጥተናል፤ አንተ አጋር የለህም፤ አቤት ብለናል፤ ምስጋናም፣ ጸጋም፣ ንግሥናም ያንተ ነው፤ አንተ አጋር የለህም።» ይላሉ። ታላቁ ሠሐቢይ፣ የነብዩን(ሰ.ዐ.ወ) ተልቢያ በማስመልከት፣ «አሐዳዊነት ገላጭ ነው።» ያለው ለዚህ ነው። (ሙስሊም 1218) ግልጽ በሆነ መልኩ በተግባር፣ በንግግርና እንዲሁም በየሐጅ ሥራዎች ሁሉ የአላህ አሐዳዊነት ይረጋገጣል ማለት ነው።

> ዑምራ

ዑምራ፣ የኢሕራም ልብስ በመልበስ በካዕባ ዙሪያ ሰባት ጊዜ በመዞር፣ በሠፋና መርዋ መሐከል ሰባት ጊዜ በመመላለስ እና ከዚያም ጸጉርን በመላጨት ወይም በማሳጠር የሚጠናቀቅ የአምልኮ ተግባር ነው።

ኢስላማዊ ፍርድ፣ ማድረግ በሚችል ሰው ላይ በዕድሜ አንድ ጊዜ መስራቱ ግዴታ ነው። ደጋግሞ መስራቱ ይወደዳል።

ጊዜው፣ ዓመቱን ሙሉ ዑምራ ማድረግ ይቻላል። ነገር ግን በረመዳን ወር ውስጥ የሚደረግ ዑምራ እጥፍ ድርብ የሆነ ምንዳ አለው። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በረመዳን ውስጥ የሚደረግ ዑምራ (በምንዳ) ከሐጅ ጋር ይስተካከላል።» (አል ቡኻሪ 1764/ሙስሊም 1256)

> በሚችል ሰው ላይ በዕድሜው አንድ ጊዜ ዑምራ የማድረግ ግዴታ አልበት።

የተባረከው የእርድ በዓል

ዲድ አልኢድሒ፣ በወርሃ ዙልሒጃ አስረኛ ቀን ላይ የሚከበር ሁለተኛው የሙስሊሞች በዓል ነው። ይህ ወር በኢስላማዊው ቀመር አስራ ሁለተኛው ወር ነው። በዚህ ዕለት በርካታ ትሩፋቶች ይገኛሉ። ከነኚህም ትሩፋቶች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

1 የዲድ አልኢድሒ ቀን ከዓመቱ ቀናት ሁሉ በላጩ ቀን ነው። ከዓመቱ ቀናት በሙሉ በላጩ ቀናት የወርሃ ዙልሂጃ የመጀመሪያዎቹ አስር ቀናቶች ናቸው። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «ከነዚህ አስርት ቀናት ይበልጥ አላህ ዘንድ በውስጣቸው የሚሠሩ መልካም ሥራዎች ተወዳጅ የሚሆኑበት ቀን የለም።» ብለው ሲናገሩ ባልደረቦቻቸው፤

«በአላህ መንገድ ላይ የሚደረግ ትግልም ቢሆን?» በማለት ጠየቁ፤ ነብዩም (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አዎን! ነፍሱንና ንብረቱን ይዞ የወጣ፣ ከዚያም አንዱንም ይዞ ያልተመለሰ ሰው ካልሆነ በስተቀር፣ በአላህ መንገድ ላይ የሚደረግ ትግልም ቢሆን (አይበልጥም) አሉ። (አል ቡኻሪ 926 / አት ቲርሚዝ 757)

2 የታላቁ ሐጅ ዕለት ነው። በውስጡ ከሐጅ ሥራዎች እጅግ የላቀው፣ አንገብጋቢውና የተከበረው ሥራ ይገኛል። ያም፣ በካዕባ ዙሪያ መዞር፤ እርድን መፈፀም፤ ጀምረተል ዐቀባ ላይ ጠጠር መወርወርና ሌሎች ተግባራት ይከናወኑበታል።

በእርዱ ቀን(የውመ ነሐር) የሚሠሩ ሥራዎች

ሐጅ ላይ ላልሆነ ሰው፣ በዲድ አልኢድሒ ዕለት ከዘካተል ፊጥር ውጭ በጾም ፍች በዓል ላይ የሚተገበሩ ነገሮችን በሙሉ መተግበር ይፈቀድላታል። ዘካተል ፊጥር(የጾም ፍች ምጽዋት)፣ በጾም ፍቺ በዓል ላይ ብቻ የሚተገበር ነው። እነኚህን ተግባራት ከዚህ በፊት ጠቅሰናቸዋል።

የእርድ በዓል (ዲድ አልኢድሒ)፣ ወደ አላህ መቃረቢያ እርድ (ቁርባን) የሚቀርብበት ዕለት መሆኑ ለየት ያደርገዋል።

እርድ(አዱሒያ)፡

እርድ(አዱሒያ)፣ በእርድ ቀን ከዲድ ሠላት መልስ ወደ አላህ ለመቃረብ የሚሰዋ ወይም የሚታረድ ግመል፣ ከብት፣ ወይም ፍየልና በግ ሲሆን የወርሃ ዙልሒጃ አስራ ሦስተኛ ቀን ፀሐይ እስክትጠልቅ ድረስ ሊተገበር ይችላል። አላህ(ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «ስለዚህ ለሌታህ ስገድ (በስሙ) ሰዋም።» (አል ከውስር 2) አንቀጹ በዲድ ሠላትና በዲድ ዕለት በሚፈፀሙ እርዶች ተተርጉሟል።

ኢስላማዊ ፍርድ፡ እርድ፣ በሚችል ሰው ላይ ጠበቅ ያለ ሱና ነው። አንድ ሙስሊም ለራሱና ለቤተሰቦቹ ማረድ አለበት።

ለማረድ ያቀደ ሰው ከወርሃ ዙልሒጃ የመጀመሪያ ዕለት ጀምሮ እርዱን እስኪፈጽም ድረስ፣ ፀጉሩን መላጨት፣ ጥፍሩንም መቁረጥ የለበትም።

> በህንድ አገር የሚገኙ ሙስሊሞች የተባረከውን የእርድ በዓል ሠላት ሲሰጡ።

ለእርድ የሚቀርበው እንሰሳ ማሟላት ያለበት መስፈርት

1 ከቤት እንሰሳት መሆን አለበት። እነሱም፡- ፍየል፣ በግ፣ ኩብትና ግመል ናቸው። ከነዚህ ሌላ ያሉ እንሰሳት ወይም በራሪ አዕቀፋት ለእርድ አይቀርቡም።

አንድ ፍየል ወይም በግ ለአንድ አባወራ ከነቤተሰቡ ይበቃዋል። በአንድ በሬ (ላም) ወይም ግመል ላይ ሰባት አባወራ ሊሳተፍ ይችላል።

2 የሚፈለግበት የዕድሜ ገደብ ላይ የደረሰ መሆን አለበት። የሚፈለገው የዕድሜ ገደብ፡- ለበግ ስድስት ወር፤ ለፍየል አንድ ዓመት፤ ለበሬ (ላም) ሁለት ዓመት፤ እና ለግመል አምስት ዓመት ነው።

3 እንሰሳው ግልጽ ከወጣ ነውርና ጉድለት የጸዳ መሆን አለበት። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አራት ዓየነት እንሰሳት ለእርድ ብቁ አይደሉም፡- ጠንጋራነቷ ግልጽ የሆነ እንሰሳ፤ ህመሟ ይፋ የሆነ እንሰሳ፤ አንካሳነቷ ግልጽ የሆነ እንሰሳ እና መረቅ የማይወጣት በጣም የከሳች እንሰሳ » (አል ነሳኢ 4371 አት ቲርሚዚ 1497)

የበዓል እርዱ ምን ይደርጋል?

✦ ከእርድ ስጋ ላይ መሸጥ አይፈቀድም።

✦ እርድ የሚፈጽም ሰው፣ ስጋውን ሦስት ቦታ ከፍሎ፣ አንድ ሦስተኛውን ራሱንና ቤተሰቡን ይመግብበታል፤ ሌላኛውን አንድ ሦስተኛ (ለጓደኛና ቤተ ዘመድ) ስጦታ ያደርገዋል፤ የተቀረውን አንድ ሦስተኛ ደግሞ ለድሆች ይመጸውታል።

✦ አንድ ሰው፣ ለእርድ ሌላ ግለሰብን ቢወክል፣አለያም እርድ በመፈጸምና ስጋውን ለችግረኞች በማከፋፈል ሥራ ላይ ለተሰማሩ ታማኝ በጎ አድራጎት ድርጅቶች የእርድ ገንዘብን ሊሰጥ ይችላል።

> አስላም፣ የሚታረደው እንሰሳ ከነውርና ጉድለት የጸዳ መሆኑን ለእርድ ትክክለኛነት መስፈርት አድርጎታል።

የኑብዩን(ሰ.ዐ.ወ) ከተማ (መዲናን) መጎብኘት

መዲና፤ ኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) የመካ ጣዖታዊያን ሲያንገላቷቸው ከመካ ወጥተው የተሰደዱበት ከተማ ነች።

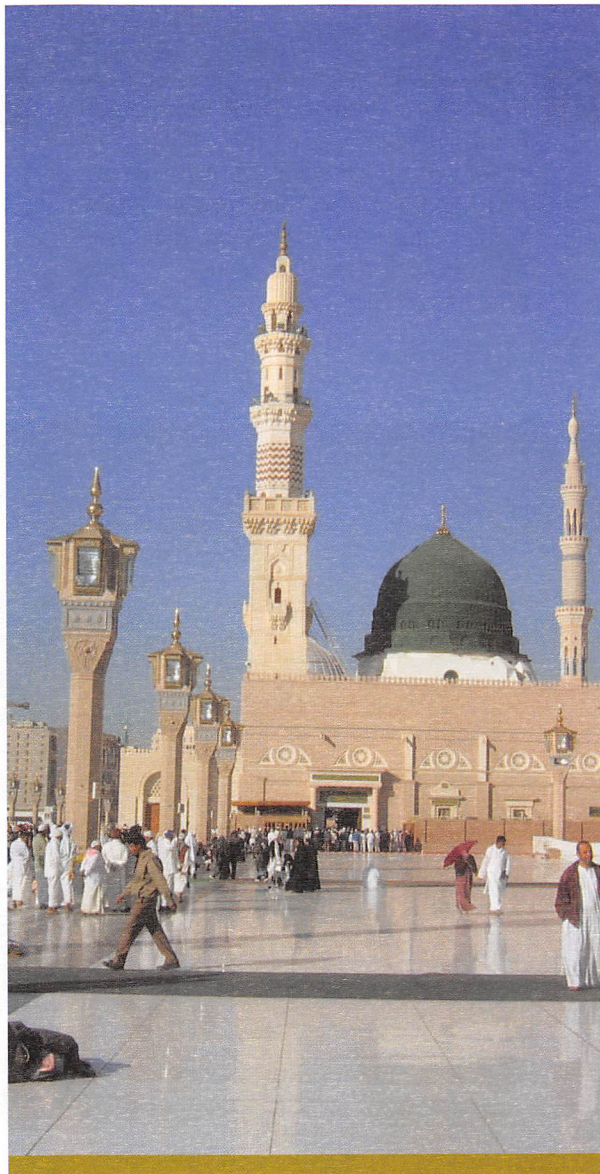
ኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) መዲና እንደደረሱ መጀመሪያ ያከናወኑት ሥራ የተከበረውን መስጂዳቸውን መገንባት ነበር። ይህ መስጂድ የዕውቀትና የኢስላማዊ ጥሪ ማዕከልና በሰዎች መሐከል መልካም ነገርን ማስራጨያ ጣቢያ ሆኗል።

በሐጅ ስነሥርዓትም ሆነ በሌላ አጋጣሚ የኑብዩን(ሰ.ዐ.ወ) መስጂድ መጎብኘት እጅግ የተወደደ ነው።

ይህ ጉብኝት ከሐጅ ሥርዓት ጋር ምንም ግንኙነት የለውም፤ ለሱ ብቻ የተለየ ወቅትም የለውም።

ኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ወደ ሦስቱ መስጂዶች ካልሆነ በስተቀር ጓዝ ተጭኖ ጉዞ አይደረግም፤ መስጂደል ሐራም፤ይህ መስጂዴና መስጂደል አቅሷ።» (አል ቡካሪ 1139 /ሙስሊም 1397 /አቡዳውድ 2033)

ኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ከመስጂደል ሐራም በስተቀር በዚህ መስጂዴ ውስጥ የሚሰገድ ሠላት ከሱ ባሻገር ባሉ መስጂዶች ውስጥ ከሚሰገዱ ሠላቶች በአንድ ሺህ ይበልጣል።» (አል ቡካሪ 1133/ሙስሊም 1394)

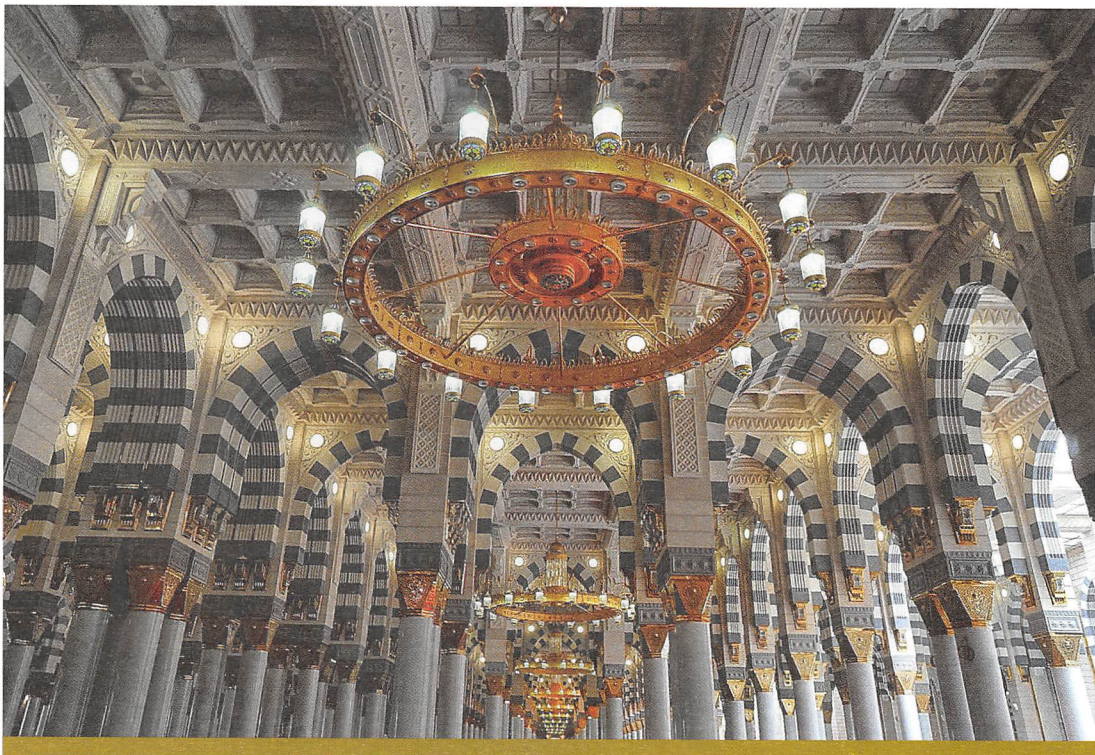

በመዲና ውስጥ ሊጎበኙ የሚገቡ ነገሮች ማናቸው?

አንድ ሙስሊም መዲናን ሲጎበኝ፣ ዓላማው አድርጎ መነሳት ያለበት፣ የኑብዩን(ሰ.ዐ.ወ) መስጂድ መጎብኘትና በውስጡም ሠላት መስገድን ነው። ይሁን እንጂ፣ መዲና መምጣቱ ካልቀረ የሚከተሉትን ጉዳዮች መፈፀም ይፈቀድላታል።

1 በተከበረው ረውዳ ውስጥ ሠላት መስገድ፡ ይህ ስፍራ በኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) መስጂድ ውስጥ የሚገኝ ውስን ቦታ ሲሆን፣ በኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ቤትና በሚንበራቸው መሐከል የሚገኝ ቦታ ነው። በሱ ውስጥ መስገድ ታላቅ ትሩፋት አለው። ኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በቤቴና በሚንበራ መሐከል ያለው ስፍራ ከጆነት ጨፌዎች አንዱ ጨፌ ነው።» (ክል ቡኻሪ 1137 /ሙስሊም 1390)

2 ለነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ) ሰላምታ ማቅረብ፡ ወደ ኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) መካነ መቃብር በመሄድ፣ ከቀብሩ ፊት ፊት በመቆም፣ ፊትን ወደ ቀብሩ በማዞር፣ ለቁብላ ጀርባን በመስጠት፣ በስርዓትና ድምጽን ዝቅ በማድገረግ፣ «አሰላሙ ዐለይከ ያ ረሱ..ለላህ ወራህመቱላሂ ወበረካቱሁ አሸሃዱ አነከ በለግተ ርሪሳላ ወአደይተል አማና ወነሠሕተል አማ ወጃሃድተ ፊላሂ ሐቀ ጂሃዲሂ ፊጃዝከላሁ ዐን አመቲከ አፍደለ ማጀዝ ነቢየን አን አመቲሂ» - (አንቱ የአላህ መልክተኛ ሆይ! ሰላምና የአላህ እዝነት

እንዲሁም በረከቱ በርስዎ ላይ። እርሶ መልክትዎን እንዳስተላለፉ፤ አደራዎን እንደተወጡ፤ ለሕዝብዎ መልካሙን ሁሉ እንደመከሩ፤ በአላህ መንገድ ላይ እውነተኛውን ትግል እንደታገሉ እመስክራለሁ። አላህ አንድ ነብይ ለሕዝቦቹ በዋለው ውለታ ከሚከፍለው ምንዳ በላጭ የሆነውን ምንዳ ለሕዝብዎ በዋሉት ውለታ ይከፈልዎት።) ይላል። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አላህ (ሱ.ወ) እስትንፋሴን መልሶልኝ እኔ ለሰላምታው አጸፋውን ብመለስለት እንጂ አንድም ሰው በኔ ላይ ሰላምታን አያቀርብም።» (አቡ ዳውድ 2041)

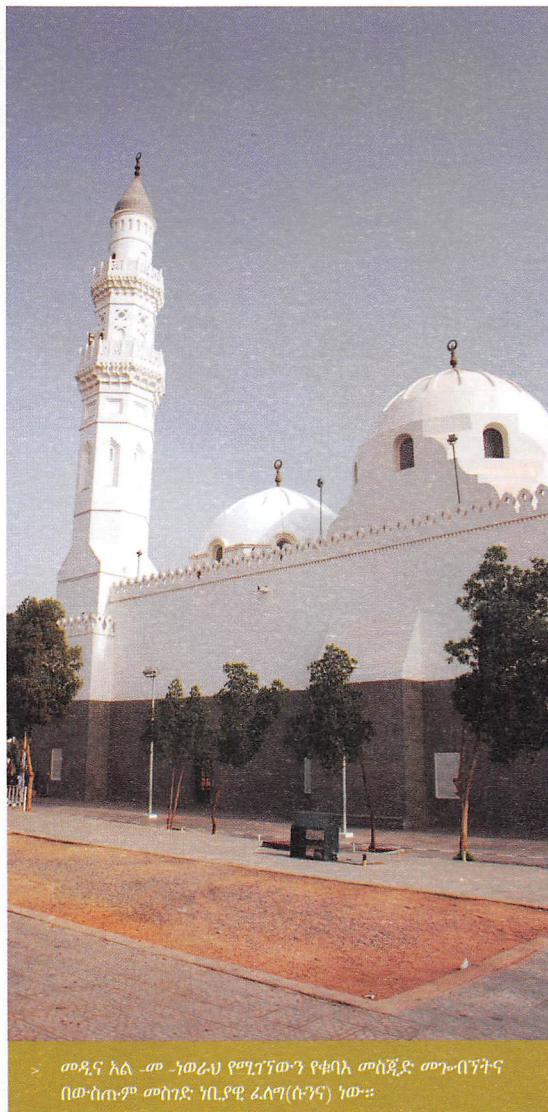
ከዚያም በቀኝ አቅጣጫ ትንሽ ፈቀቅ ይልና የረሱል ሰ.ወ.ወ ተቀዳሚ ምትክ በሆኑት ከሰሃቦች ሁሉ በላጭ በሆኑት አቡበክር ላይ ሰላምታ ያቀርባል።

ከዚያም ጥቂት ወደ ቀኙ ፈቀቅ ይልና በሁለተኛው የነብዩ (ሰ.ወ.ወ) ኸለፋ(ምትክ)፤ በአቡበክር አሲዲቅ(ረ.ወ) ላይ፤ በመቀጠልም ከአቡ በክር ቀጥሎ ከሠሐቦች ሁሉ በላጭ በሆኑት በዐመር አልፋሩቅ(ረ.ወ) ላይ ሰላምታን ያቀርባል።

ነብዩ (ሰ.ወ.ወ) ከሰው ልጅ ሁሉ በላጩ ሰው ናቸው። ይሁን እንጂ ምንም ዓይነት ጥቅምም ሆነ ጉዳትን ማስከሰት አይችሉም። ስለሆነም እርሳቸውን መለመን ወይም ድረሱልኝ ብሎ መጣራት ፈፅሞ አይፈቀድም። ሁሉም የአምልኮ ዘርፎች መፈፀም ያለባቸው፤ ለርሱ ምንም አጋር ለሌለው ለአላህ(ሱ.ወ) ብቻ ነው።

3

የቁባእ መስጂድ ጉብኝት፡ በኢስላም ታሪክ ነብዩ (ሰ.ወ.ወ) መስጂዳቸውን ከመስራታቸው በፊት የተሰራ የመጀመሪያው መስጂድ ነው። መዲና የመጣ ሰው የቁባን መስጂድ መጎብኘት ይወደድለታል። ነብዩ(ሰ.ወ.ወ) ይጎብኙት ነበር። እንዲህም ብለዋል፡- «ከቤቱ ተጸዳድቶ በመውጣት፤ ከዚያም ወደ ቁባእ መስጂድ በመምጣት ሠላትን የሰገደ ሰው የዐምራን ምንዳ ያገኛል።» (ኢብኑ ማጃህ 1412)

> መዲና አል -መ -ነወራህ የሚገኘውን የቁባእ መስጂድ መጎብኝትና በውስጡም መስገድ፤ ነቢያዊ ፈለግ(ሱንና) ነው።

DA 6530522

BV 1668637

የኢትዮጵያ ብሔራዊ
National Bank of Ethiopia
607
ገቢያዊ ስኬት ስጥ
Payable to the bearer
አንድ ሺህ ብር

የንግድ ግንኙነት

7

ኢሰላም፣ አንድ ግለሰብ ሃብታምም ቢሆን ድሃ፣ ንብረቱን፣ ገንዘቡንና ሞያዊ መብቱን የሚያስከብሩና የሚያስጠብቁ ሕግጋትና ሥርዓቶችን አስቀምጧል። እንዲሁም ማኅበረሰቡ እርሱ በርሱ በሚተሳሰርበትን፣ ተደጋግፎ የሚያድግበትንና የሚበለጽግበትን የሕይወት ዘርፍን በማመቻቸትም ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያደርጋል።

የምዕራፉ ማውጫ

መጠቃቀሚያ ነገሮች መሰረታቸው የተፈቀደ(ሐላል) ነው።

በራሱ እርም የተደረገ ወይም እርም የሆነ

ከተገኘበት ምንጭ አንጻር እርም የተደረገ

አራጣ ወይም ወለድ

- የአዳ አገድ ወለድ ■ የብድር ወለድ
- የወለድ ፍርድ ■ የወለድ አደገኛነት

ማታለልና አለማሳወቅ

የሰዎችን ገንዘብ ያለ አግባብ መውሰድና መበደል

ቁማር

- ቁማር በማኅበረሰብና በግለሰብ ደረጃ የሚያስከትላቸው ጉዳዮች

ኢሰላም ገንዘብ ነክ በሆኑ ግንኙነቶች ላይ ትክረት የሰጠባቸው ስነ ምግባራዊ ስርዓቶች አደራን መጠበቅ

- ታማኝነት፡ ■ እውነተኛነት
- ሥራን፣ ኃላፊነትን በጥራትና በብቃት መወጣት

ገንዘብ ነክ ትሰስር

አላህ (ሱ.ወ) በምድራዊ የሕይወት ቆይታ ሲሳይን ለመፈለግ መልፋትን ደንግጓል፡ አበረታቷል፡፡ ይህም እንደሚከተለው ተብራርቷል፡፡

■ አንድ ግለሰብ፣ ስራ የመስራትና በአቅሙ የመንቀሳቀስ ብቃት ካለው ሰዎችን መለመንን ኢስላም ከልክሎታል፡፡ መስራት እየቻለ፣ የመንቀሳቀስ ብቃት አያለው ሰዎችን የሚለምን ሰው፣ ልመናው አላህ ዘንድም ሆነ ሰዎች ዘንድ ያለውን ክብርና ደረጃ እንደሚያሳጣው አስተምሯል፡፡ ነብዩ (ሱ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በፍርዱ ዕለት በፊቱ ላይ ቀራጭ ስጋ የሌለ ሆኖ አላህን እስከሚገናኝ ድረስ አንዳችሁ ሰዎችን ከመለመን አይወገድም፡፡» (አል ቡኻሪ 1405 መ-ሰሊም 1040)

ነብዩ (ሱ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ችግር ገጥሞት፣ ችግርን እንዲቀርፉለት ለሰዎች ያቀረበ፣ ችግሩ አትወገድም፤ ችግሩን ለአላህ ያቀረበ ግን አላህ ሊያከብረው ይከጀላል፡፡» (አህመድ 3869 / አቡ ዳወድ 1645)

■ ኢስላም በፈቀደው ክልል ውስጥ የሚከናወኑ እስከሆኑ ድረስ፣ ኢንዱስትሪያዊ፣ የልማትና የአገልግሎት መስጠት ስራዎች በሙሉ ነውር የለባቸውም፡፡ ነብያት፣ በሕዝቦቻቸው ውስጥ ይታወቁ የነበሩት፣ የተፈቀዱ ወይም ሐላል ስራዎችን የሚሰሩ በመሆናቸው ነበር፡፡ ነብዩ (ሱ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ፍየል የጠበቀ ቢሆን እንጂ አንድም ነብይ አልተላከም፡፡» (አል ቡኻሪ 2143)

«ነብዩላህ ዘከሪያ አናጸ ነበሩ፡፡» (መ-ሰሊም 2379) የተቀሩት ነብያትም እንዲሁ በመሰል ሙያዎች ላይ ተሰማርተው ይሰሩ ነበር፡፡

■ በስራው ላይ ኒያውን አሳምሮ፣ ራሱን እንዲሁም ቤተሰቡን የሰው እጅ እንዳይከጅሉ ለማድረግ እና ችግረኞችን ለመርዳት ያቀደ ሰው፣ በሚሰራው ስራና በልፋቱ ምንዳን ያገኛል፡፡

በማበራዊ ግንኙነትና በመጠቃቀሚያ ነገሮች ዙሪያ ያለው መሰረታዊ መመሪያ

ሰዎችን እንዲያን ከሌላው በሚያገናኙና ከባለጉዳይ ጋር በሚከናወኑ ማናቸውም ገንዘብ ነክ ጉዳዮች ዙሪያ፣ መሸጥ፣

> የተፈቀዱ ወይም ሐላል ስራዎች በሙሉ ነውር የለባቸው እና የተከበሩ ናቸው፡፡

መግዛት፣ ማካራየትና፣ ሌሎችንም ስራዎች አስመልክቶ ኢስላም ያስቀመጠው መሰረታዊ መመሪያ የሚከተለው ነው፡፡

አንድ ነገር በራሱ እርም(ሐራም) መሆኑ፣ አለያም ከመጣበት ምንጭ አንጻር እርም(ሐራም) መሆኑ ተነጥሎ ከተነገረው ውጭ፣ ነገሮች ሁሉ የተፈቀዱ ናቸው፡፡ እና እነርሱን ማከናወንም ይቻላል፡፡

በቀጥታ በራሱ እርም የተደረገ፡

ይህ፣ አላህ (ሱ.ወ) አካሉን እርም ያደረገው ነገር ሲሆን፣ እርሱን መነገድ፣ መግዛትም ሆነ መሸጥ፣ ማከራየት፣ በማምረትና ለሰዎች ማከፋፈልና ማሰራጨት አይፈቀድም፡፡

የሚከተሉት ኢስላም በቀጥታ አካላቸውን እርም ያደረጋቸው ነገሮች ናቸው፡፡

- * ውሻና አሳማ
- * የሞቱ እንስሳት ወይም የአካላቸው ክፋይ
- * አስካሪና አልኮል መጠጦች
- * አደንዛዥ እጽና ማንኛውም በጤና ላይ ጉዳት የሚያስከትል ነገር
- * በሰዎች መካከል ዝሙትና መስል እኩይ ተግባራትን የሚያስፋፋ መሳሪያዎች፣ ካሴቶች፣ የኢንተርኔት ድህረ ገጾች፣ የዝሙት ማስፋፊያ መፅሐፎች
- * ጣኦትና ማንኛውም ከአላህ ሌላ የሚገዙት ነገር

ከተገኙበት ምንጭ አንጻር እርምጃ የተደረጉ ነገሮች

እነኚህ፣ መሰረታቸው የተፈቀደ ገንዘብና ንብረቶች ሆኖ እርምጃነታቸው ከተገኙበት ምንጭ አንጻር የሆነ ነገሮች ናቸው። ምንጫቸው ማህበረሰቡንና ግለሰቦችን የሚጎዱ በመሆናቸው ምክንያት እርምጃ የተደረጉ ናቸው። በማህበራዊ ግንኙነቶች ውስጥ ነገሮችን እርምጃ የሚያደርጉ ምክንያቶች፡

ወለድ፣ ማጭበርበር፣ አለመታወቅ፣ በደል፣ ቁማር

እነኚህን ጉዳዮች በሚከተለው መልኩ እናብራራቸዋልን

> ወለድ

በወለድ ውስጥ በደልና በሌላው ላይ ጉዳት ማድረስ የሚገኝበት በመሆኑ በኢስላማዊው ሕግ እርምጃ የተደረገ ጭማሪ ገንዘብ ነው።

የወለድ ዓይነቶች ብዙ ናቸው። ታዋቂዎቹና እርምጃነታቸው በጣም የጠበቀው፡ የብድርና የእዳ ወለድ ነው። ይህ በአንድ ገንዘብ ላይ ያለ ሽያጭ ወይም በሁለቱ ጠረፎች መካከል የእቃ ልውውጥ ሳይኖር የሚገኝ ጭማሪ ሲሆን ሁለት መልክ አለው።

■ የእዳ ወለድ

የብድሩ መከፈያ ወቅት ደርሶ ተበዳሪው በቃሉ መሰረት መክፈል ሳይችል ሲቀር በብድሩ መጠን ላይ የሚደረግ ጭማሪ ነው።

ለምሳሌ፡ አቶ ሰዒድ ከአቶ ኻሊድ ከአንድ ወር በኋላ ለመክፈል 1000 ዶላር ተበደሩ እንበል። ወሩ ሲያልቅና የመክፈያው ወቅት ሲደርስ፣ አቶ ሰዒድ መክፈል ባይችሉና በቃላቸው መገኘት ቢያቅታቸው፣ አቶ ኻሊድ በተስማሙበት ወቅት ላይ ማለትም ወሩ እንዳለቀ የሚከፍሉት ከሆነ ያለምንም ጭማሪ ገንዘቡን ሊከፍሉት፣ ከተጨማሪ አንድ ወር በኋላ የሚከፍሉት ከሆነ ደግሞ 1100 ዶላር እንዲከፍሉት፣ ደግሞም መክፈል ካልቻሉ ከሁለት ወር በኋላ ደግሞ 1200 ዶላር እድርገው ይከፍሉት ዘንድ እንደ ቅድመ ሁኔታ ቢያስቀምጡ፣ እነኚህ ጭማሪዎች የእዳ ወለድ ይባላሉ።

> ማንኛውም ብድር ወይም ዕዳ ለአባዳሪው ጥቅም የሚያስገኝ ከሆነ ወለድ ነው።

■ የብድር ወለድ

ይህ ደግሞ ከአንድ ግለሰብ ወይም ባንክ የሆነ ያክል ገንዘብ ሲበደር በስምምነታቸው መሰረት ብድሩን እስኪከፍል ድረስ በየዓመቱ ወይም ከዚያ በታች ወይም ከዚያ በላይ በሆነ ወቅት በስምምነቱ መሰረት (ለምሳሌ 5 ፕርሰንት) እየተጨመረ ታስቦበት የሚከፍለው ጭማሪ ገንዘብ ነው።

ለምሳሌ፡ አንድ ሰው የሆነን የመኖሪያ ቤት በመቶ ሺህ መግዛት ይፈልግና በቂ ገንዘብ አይኖረውም። ከዚያም ወደ ባንክ ያመራና ለቤቱ መግዢያ ከባንኩ አንድ መቶ ሺህ ይበደራል። ይኸውም ለአምስት ዓመታት በየወሩ እየተቆራረጠ የሚከፈል ሲሆን መጠኑም አንድ መቶ ሃምሳ ሺ ብር በሚል ስምምነት ነው።

ይህ ዓይነቱ ወለድ የብድር ወለድ ይባላል።

ወለድ ከከባድ ወንጀሎች መካከል አንዱ ነው። አባዳሪ በማበደሩ ቁሳዊ ጥቅም ለማግኘት ከሆነም በዚህ ስር የሚካተት ነው። ብድሩ የንግዱን ዘርፍ ለማጠናከር፣ ኢንዱስትሪን ለማስፋፋት፣ መሰረታዊ ፍላጎቶችን ለማሟላት፣ ቤት ለመግዛት፣ ወይም የዕለት ተዕለት ፍጆታዎችን ለመግዢያ የሚውል ቢሆንም ወለድ ካለው የተከለከለ ነው።

ዕቃዎችን ዋጋቸውን ከተመናቸው በላይ በየጊዜው በካሽ በመክፈል መግዛት ግን ወለድ አይደለም።

ለምሳሌ፡ አንድ መገልገያ መሣሪያን ወዲያው በሚከፈል አንድ ሺህ ዶላር መግዛት ወይም ይህንኑ መሣሪያ ለዕቃው ባለቤት፣ ለሻጩ በየወሩ መቶ ዶላር በመክፈል በአንድ ሺህ ሁለት መቶ ዶላር መግዛት ዓይነት ነው።

የወለድ ፍርድ

ወለድ በጥብቅ የተከለከለ እርምጃ(ሐራም) ነው። እርምጃውም በግልጽ የቀርአን አንቀጾችና ሐዲሶች ላይ ሰፍሮ ይገኛል። ወለድ ከትላልቅ ወንጀሎች መካከል አንዱ ነው። አላህ (ሱወ) ከወንጀሎች መካከል ጦርነትን እንዳወጀበት የዛተው ወለድን በሚበላና በርሱ በሚገለግል ሰው ላይ ብቻ ነው። የወለድ እርምጃ በኢስላም ብቻ ሳይሆን በቀዳምት መለኮታዊ መመሪያዎችም ጭምር የተደነገገ ነው። ነገር ግን ከቀርአን ውጭ ባሉ መመሪያዎች ውስጥ ያሉት ሕግጋት ድለዛና ክለሳ እንደተደረገባቸው ሁሉ የወለድ ሕግም ተመሳሳይ ነገር አጋጥሞታል።

አላህ (ሱወ) የመጽሐፍቱ ባለቤት የሆኑትን ሕዝቦች የቀጣበትንና በነርሱ ላይ የተቆጣበትን ምክንያት ሲገልጽ እንዲህ ይላል፡- «ከርሱ በርግጥ የተከለከሉ ሲሆኑ አራጣንም በመያዛቸውና የሰዎችን ገንዘቦች ያለ አግባብ በመብላታቸው ምክንያት (ረገምናቸው)።» (አል ኒሳአ 161)

የወለድ ቅጣት

1 በወለድ የሚገለገል ሰው ከአላህና ከመልክተኛው ጋር ጦርነት በማወጅ እራሱን አጋፍጧል። በዚህም የአላህ እና የመልክተኛው ተዋጊ ጠላት ይሆናል። አላህ (ሱወ) አራጣን የሚበሉ ሰዎችን እንዲህ ይላል፡- «(ያታዘዛችሁትን) ባትሰሩም ከአላህና ከመልክተኛው በኾነች ጦር (መወጋታችሁን) ዕውቁ። ብትጸጹም ለናንተ የገንዘቦቻችሁ ዋናዎች አሏችሁ አትበደሉም አትበድሉም።» (አል በቀራ 279)

ይህ ጦርነት መንፈሳዊና አካላዊ ጫናዎች አሉት። በአሁኑ ሰዓት ሰዎችን ያጋጠማቸው አለመረጋጋት፣ ጭንቀት፣ የሃሳብና የትካዜ ፈተና፣ በዚህ ጦርነት ምክንያት የመጣ እንጂ በሌላ አይደለም። የአላህን ትዕዛዝ በጣሰ ወይም ወለድ በበላ ወይም በወለድ ላይ በተባበረ ሰው ምክንያት የመጣ ጣጣ ነው። ይህ የዱንያ ወጤቱ ሲሆን ታዲያ የአኼራው የጦርነት ውጤትስ ምን ይሆን?

2 በወለድ የሚገለገልና ወለድን የሚበላ፣ እንዲሁም በዚህ ላይ እገዛ የሚያደርግ ሰው ከአላህ እዝነት የተባረረና የተረገመ ነው። ጃበር(ረ.ዐ) እንዲህ ይላል፡- «የአላህ መልክተኛ ወለድ የሚበላ፣ ወኪሉን፣ ጸሐፊውን፣ ምስክሩንም ጭምር ረግመዋል።» «ሁላቸውም እነሱ

(በወንጀሉ) እኩል ናቸው።» ሲሉም ተናግረዋል። (ሙስሊም 1598)

3 ወለድ የሚበላ ሰው የትንሳኤ ቀን የሚቀሰቀሰው እጅግ ዘግናኝና አስከፊ በሆነ ሁኔታ ነው። የአውድቅ በሽታ እንዳለበት፣ በጅን እንደተለከፈ ሰው እየተወላከፈና እየወደቀ ይነሳል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «እነዚያ አራጣን የሚበሉ ያ ሰይጣን ከመንካቱ የተነሳ የሚጥለው ሰው (ከአውድቁ) እንደሚነሳ ቢጤ እንጂ (ከመቃብራቸው) አይነሱም።» (አል በቀራ 275)

4 የወለድ ገንዘብ ምን ቢበዛ ከበረከት የተሟጠጠ ነው። በወለድ እረፍትን፣ ስኬትንም፣ እርካታና እርጋታንም ማግኘት አይቻልም። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «አላህ አራጣን (በረከቱን) ያጠፋል ምጽዋቶችንም ያፋፋል።» (አል በቀራ 276)

ወለድ በማህበረሰብና በግለሰቦች ላይ የሚያስከትለው ጉዳት

አስላም በማህበረሰብና በግለሰብ ደረጃ በሚያስከትለው ጉዳትና ክስረት የተነሳ በወለድ ዙሪያ ጠበቅ ያለ አቋም ይዟል።

1 በሀብት መከፋፈል ተግባር ላይ በሀብታሞችና በድሆች መካከል ልዩነትን ይፈጥራል

ወለድ፣ ገንዘብ ከማህበረሰቡ ውስጥ በተወሰኑ ሰዎች እጅ ብቻ እንዲኖር የሚያደርግ ሲሆን በርካቶችን የገንዘብ ተጠቃሚ እንዳይሆኑ ያደርጋል። ይህ ደግሞ በገንዘብ ክፍፍል ላይ ትልቅ ከፍተኛ የሚፈጥር ነገር ነው። በመሆኑም አንድ ማህበረሰብ ድንበር ባለፈ መልኩ ሃብትን ያከበቱ የጥቂት ግለሰቦች ወይም ቡድኖች መፈንጨያ ይሆናል። የተቀሩት ስራ አጦች፣ ድሆችና ችግረኞች ይሆናሉ ማለት ነው። ይህ ደግሞ በማህበረሰቡ ውስጥ ቂምን፣ ምቀኝነትንና ወንጀልን ከሚያስፋፉ ምክንያቶች ዋነኛው ነው።

2 ገንዘብን አለመቆጠብና የአባካኝነት ልማድ

ለአበዳሪ በሚገኝ ጥቅም ላይ የተመሰረተ የብድር ስርዓት እንዲሰፋፋ ነገሮችን ማግራራት፣ ብዙዎች ገንዘብን እንዳይቆጥቡና የአባካኝነት ልማድን እንዲያባብሩ ያበረታታል። ምክንያቱም ተበዳሪ ባስፈለገው ጊዜ ገንዘብን በቀላሉ ያገኛል። በመሆኑም ስላለበትና ስለወደፊቱ አያስበም። የተበደረውን ገንዘብ በመዝናናትና በትርፍ

ነገሮች ላይ ወሰን ባለፈ ሁኔታ ያባከናል። ብሎም፣ ከፍተኛ የሆነ የብድር ዕዳ ይከማችበትና ሕይወቱ ይጨናነቃል። ዕድሜ ልኩን በወሰደው ብድርና በተሸከመው እዳ እንደተሸማቀቀ ይኖራል።

3 ወለድ፣ ባለ ሃብቶች ሀገርን በሚጠቅም ነገር ላይ እንዳይሳተፉ የሚከለክል እንቅፋት ነው።

በወለድ ስርዓት ውስጥ አንድ ባለ ሃብት በገንዘቡ ላይ ተጨማሪ የወለድ ገንዘብ የሚያገኝበት አጋጣሚ ይመቻቸዋል። ይህ ደግሞ ለማህበረሰቡ ምን ያክል ጥቅም የሚያስገኝ ቢሆንም፣ ገንዘቡን በኢንዱስትሪ፣ በግብርናና በግንዛቤ ዘርፎች እንዳይውል ያደርገዋል። ምክንያቱም፣ እነኚህ ስራዎች ልፋትና ድካምን የሚፈልጉና እንዲሁም የተወሰነ ያክል አደጋ ወይም ክስረት ይኖራቸዋል።

ስለዚህ በመስራት ፋንታ ገንዘቡን አበድሮ አራጣን መሰብሰብን ይመርጣል።

4 ወለድ የገንዘብ በረከት እንዲወገድ፣ የኢኮኖሚ ውድቀት እንዲከሰት ያደርጋል።

ማንኛውም በድርጅቶች ወይም በግለሰቦች ላይ የሚከሰት የኢኮኖሚ ውድቀትም ሆነ ከፍተኛ ኪሳራ መንስኤው በተከለከለው ወለድ ላይ መዘውተር ነው። ይህ ደግሞ አላህ (ሱወ) የተናገረው የበረከት መወገድ አንዱ ውጤት ነው። ምጽዋትና ለሰዎች መልካም መዋል ግን ገንዘብ እንዲባረክና እንዲጨምር ያደርጋል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «አላህ አራጣን (በረከቱን) ያጠፋል ምጽዋቶችንም ያፋፋል።» (አል በቀራ 276)

አንድ ሰው ቀደም ሲል በወለድ የሚገለገል የነበረ ቢሆንና ኢስላምን ቢቀበል፣ የሚሰጠው ብይን ወይም ፍርድ ምንድን ነው?

አንድ በወለድ ውል በመገልገል ላይ የነበረ ሰው ኢስላምን ከተቀበለ፣ ፍርዱ ሁለት መልክ ይኖረዋል።

1- እርሱ ጭማሪውንና የሚገኘውን ጥቅም የሚወስድ አበዳሪ የነበረ ከሆነ፣ ኢስላምን ሲቀበል፣ ዋናውን ብቻ ነጥሎ በመውሰድ ጭማሪውን ይተዋል። አላህ እንዲህ ይላል፡- «በትጸጸቱም ለናንተ የገንዘቦቻችሁ ዋናዎች አሏችሁ። አትበድሉም አትበደሉም።» (አል በቀራ 279)

2- ጭማሪውን የሚከፍል (ተበዳሪ) ከነበረ ደግሞ፡-

❖ ከባድ የሆነ ጉዳት የማያደርስበት ከሆነ ውሉን በማፍረስ ከዚህ ፅልመት መውጣት አለበት።

❖ ውሉን ማፍረሱ ትልቅ ኪሳራን የሚያደርስበት ከሆነ ግን፣ ደግሞ ላይመለስበት ቁርጥ ውሳኔ በማድረግ ውሉን እስከተዋዋለበት ጊዜ ድረስ ይቀጥላል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «ከጌታውም ግላጼ የመጣለትና የተከለከለ ሰው ለርሱ (ከመከልከሉ በፊት) ያለፈው አለው። ነገሩም ወደ አላህ ነው (አራጣ ወደ መብላት) የተመለሰው ሰው እነዚያ የእሳት ጓዶች ናቸው እነርሱ በውስጡ ዘውታሪዎች ናቸው።» (አል በቀራ 275)

> ወለድ፣ የገንዘብ በረከት እንዲታጣና የኢኮኖሚ ውድቀት እንዲከሰት ምክንያት ይሆናል።

> ሰውን ማታለልና አለማወቅ

ይህ ሐረግ ማንኛውንም በውስጡ የተወሰነ የማይታወቅ ክፍተት ያለው ነገርን ያዘለ፤ በሁለቱ ውል ፈጣሪዎች (ሻጭና ገዥ) መሐከል ጭቅጭቅና መግት እንዲከሰት፤ አለያም አንዱ ሌላኛውን እንዲበድል ምክንያት የሚሆን ተግባርን የሚገልጽ ነገር ነው።

ኢስላም፣ መግትን ወይም በደልና ጉዳትን አስቀድሞ ለመከላከል ሲል ማታለልና ግልጽ አልባነትን አርም አድርጓል። ይህ ነገር ሰዎች ቢስማሙበትና ቢወዱትም ክልክል ነው። ኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ማታለል ያለበትን ሽያጭ ከልክለዋል። (ሙስሊም 1513)

ማታለልና ግልጽ አልባነት ያለበት ሽያጭ ምሳሌ

- 1 አንድን ፍሬ ጥሩና መጥፎነቱ ሳይለይ፣ በዛፍ ላይ እያለ ለመቆረጥ ባልተዘጋጀበት ሁኔታ ላይ ሳለ መሸጥ። ኑብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከመብሰሉ በፊት የመበላሸት አደጋ ሊደርስበት ስለሚችል ይህ ዓይነቱን ሽያጭ ከልክለዋል።
- 2 በውስጡ ያለው ነገር ውድ ይሁን ርካሽ፣ የሚጠቅም ይሁን አይሁን ከመረጋገጡ በፊት አንድ ሳጥንን ወይም እሽግ ዕቃን ለመግዛት የሆነ ያክል ገንዘብ አስቀድሞ መክፈል ክልክል ነው።

የአንድ እቃ ምንነት አለመታወቅ በግብይቱ ውስጥ ታሳቢነት የሚያገኘው መች ነው?

ከውሉ ጋር ብዙ ተያያዥነት ባላቸው ጉዳዮችና በውሉ መሰረታዊ ጉዳዮች ላይ ካልሆነ በስተቀር ሽንገላና ምንነቱን አለማሳወቅ የአንድን ውል ፍጻሜ የተከለከለ ለማድረግ አይችሉም።

ለምሳሌ፣ ለአንድ ሙስሊም አንድን ቤት ለመገንባትና ለማሳመር የተጠቀመውን የዕቃ ዓይነት ሳይገልጽ ቤቱን መሸጥ ይችላል። ምክንያቱም ምንነቱን አለማሳወቅ ዋናው ነገር ባለመሆኑ ነው። እንዲሁም የተከሰተው በውሉ መሰረታዊ ጉዳይ ላይ ሳይሆን ከውሉ ጋር ተያያዥነት ባለው ጉዳይ ዙሪያ በመሆኑ ነው።

አንተ ጭማሪ የምትቀበል አበዳሪ ነህን (ወለድ በዩ) ?

አይቻልም(በፍፁም)

አዎን

እንግዲሁ ያለምንም ጭማሪ ገንዘብህን ዋናውን ብቻ መውሰድ ይኖርብሃል።

ተበዳሪ ነህ፤ ግን ያለ አንዳች ከባድ ኪሳራ ውሉን ማፍረስ ትችላለህን?

አይቻልም(በፍፁም)

አዎን

ምንም ኪሳራ የማያስከትልብህ ከሆነና የምትችል ከሆነ ውሉን ማፍረስ አለብህ።

ውሉን ማፍረስ የምትችል ከሆነ፣ ወይም በማፍረስህ ምክንያት ትልቅ ጉዳት የሚደርስብህ ከሆነ፣ ደግሞህ ላትመለስበት ቁርጠኛ ውሳኔ አድርገህ ውሉን ትጨርሳለህ።

> በደልና የሰዎችን ገንዘብ አላግባብ መውሰድ

በደል ኢስላም ካስጠነቀቃቸው እኩይ ተግባራት መካከል አንዱ ነው። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በደል የትንሳኤ ቀን ጽልመት ነው።» (አል ቡኸሪ 23215 / ሙስሊም 2579)

ትንሽ ቢሆንም፤ የሰዎችን ገንዘብ ያለ አግባብ መውሰድ ክልክል ነው። ይህ አላህ (ሰ.ወ) ፈፃሚዎቹን በመጨረሻው ዓለም ላይ ጠንካራ ቅጣት እንደሚገጥማቸው ከወዲሁ በመንገር ከዛተባቸው ከከባባድ ሃጢአቶችና ወንጀሎች መካከል ነው። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድ ስንዝር ያክል መሬት የበደለ ሰው በትንሳኤ ቀን ከሰባቱ ምድር (በአንገቱ) ይጠለቅለቃል።» (አልቡኸሪ 2321 / ሙስሊም 1610)

በማህበራዊ ግንኙነቶች ውስጥ ከሚከሰቱ የበደል ምሳሌዎች፡

1 ማስገደድ፡ በየትኛውም የማህበራዊ ግንኙነት ውስጥ፤ ማስገደድና በኃይል ማንበርከክ አይፈቀድም። በነፃ ምርጫና በስምምነት ካልሆነ በስተቀር በማስገደድ የሚፈፀም ማንኛውም ውል ተቀባይነት የለውም። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሽያጭ (የሚፀድቀው) በስምምነት ነው።» (ኢብኑ ማጃህ 2185)

2 የሰዎችን ገንዘብ በሐሰት ለመብላት ማታለልና ማጭበርበር፡ ይህም ከከባባድ ወንጀሎች መካከል ነው። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «እኛን ያታለለ ከኛ አይደለም።» (ሙስሊም 101)

ነብዩ (ሰ.ወ) ይህን ሐዲስ የተናገሩበት ምክንያቱ፡ በአንድ ወቅት ወደገበያ ወጣ ባሉበት፤ እህል የያዘ ከረጢት ተመለከቱ፤ ከዚያም እጃቸውን ወደታች ዘለቅ አድርገው በከረጢቱ ውስጥ ሲሰዱት ከታች አርጥበትን አገኙ፤ ወዲያውም ለሻጩ «አንተ ባለ እህል ይህ ምንድነው?» አሉት፤ እሱም፡ «ዝናብ አግኝቶት ነው የአላህ መልክተኛ» አላቸው፤ እሳቸውም፡- «ሰዎች እንዲያዩት ከላይ አታደርገውም ነበር? እኛን ያታለለ ከእኛ አይደለም።» አሉት። (አል ቲርሚዝ 1315)

3

የሰዎችን ገንዘብ ያለ አግባብና በግፍ ለመውሰድ በሕግና ደንብ መቀለድ፡ አንድ ሰው የርሱ ያልሆነ ገንዘብን በሕጋዊ መንገድና በፍርድቤት አስወስኖ የመውሰድ ጮሌነትና ፍጥነት ሊኖረው ይችላል። ነገር ግን የአንድ ዳኛ ፍርድ ስህተትን እውነት ሊያደርገው አይችልም። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «እኔ የሰው ልጅ ነኝ፤ እናንተ ደግሞ እኔ ዘንድ በመምጣት ትካሰሳላችሁ፤ ምናልባት አንዳችሁ ማስረጃ ከማቅረብ አኳያ ከሌላኛው የበለጠ ይሆንና በሰማሁት መሰረት ለርሱ ልፈርድለት እችላለሁ። እናም ከወንድሙ መብት ለርሱ የፈረድኩለት ሰው እንዳይወስድ፤ እኔ ለርሱ የቆረጥኩለት ከእሳት የሆነ ቁራጭን ነውና።» (አል ቡኸሪ 6748 / ሙስሊም 1713)

> መጠኑ ቢያንስም የሰዎችን ገንዘብ በግፍ መውሰድ ከከባባድ ሃጢአቶችና ወንጀሎች መካከል ነው።

ጉብ፡

ጉብ ማለት፡አንድ ሰው የርሱ ያልሆነን ንብረት ለማግኘት ሲል ገንዘብ ወይም የሆነ አገልግሎት መስጠቱ ሲሆን፤ ይህ ተግባር ከበደል ዓይነቶች ሁሉ አደገኛው በደልና ከባዱ ወንጀል ነው። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ጉብ ሰጪውንም ተቀባዩንም ረግመዋል። (አል ቲርግዚ 1337)

በአንድ ማህበረሰብ ውስጥ ጉብ ከተስፋፋ፤ ስርዓት የለሽነት ይሰፍናል፤ ስርዓት ይንኮታኮታል። እድገቱና ስልጣኔውም ይቆማል።

> ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ጉብን የሚሰጠውንም የሚቀበለውንም ረግመዋል።

> ቁማር

ቁማር ማለት ምንድን ነው?

ቁማር ሁለት ተጫዎች ወይም ተወዳዳሪዎች ወይም ተወራራጆች አንዳቸው ካተረፈ (ካሸነፈ) ከከሰረወ (ከተሸነፈው) ላይ ገንዘብ እንዲወስድ ቅድመ መስፈርት በሚቀመጥለት ውድድርና ጫወታ ላይ ይከሰታል። በዚህ ላይ የሚሳተፉት ሁለቱም ወገኖች ገንዘቡን ከሌላው ወገን በሚያገኙበት ወይም ለሌላው በማስረከብ በሚከሰርበት መሀል የሚሸከርከሩ ናቸው።

የቁማር ሽሪዓዊ ፍርድ፡

ቁማር እርም ነው። በቁርአንና በነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሱና ውስጥ እርምነቱ በግልፅ ተነግሯል።

1 አላህ (ሱ.ወ) በቁማር ምክንያት የሚከሰት ወንጀልና ጉዳት በርሱ ከሚገኝ ጥቅም እጅግ የገዘፈ መሆኑን አስቀምጧል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «አዕምሮን ከሚቃወም (አስካሪ) መጠጥና ከቁማር ይጠይቁሃል፤ በሁለቱም ውስጥ ጥቅሞች አሉባቸው ግን ሃጢአታቸው ከጥቅማቸው በጣም ትልቅ ነው በላቸው።» (አል በቀራ 219)

በካሃዲነቱ ዘመን ያለ አግባብ ገንዘብ ይወስድ የነበር ሰው ኢስላምን ሲቀበል ፍርዱ ምንድነው?

አንድ ሰው አግባብ ባልሆኑ መንገዶች በግፍ ድንበር በማለፍ በስርቆት ወይም በመሸወድና ወዘተ ከሰዎች የወሰደው ገንዘብ እሱ ዘንድ እያለ ከሰለመ የሚያውቃቸው ከሆነና ምንም ዓይነት አደጋ ሳይከሰት ለነርሱ ማስረከብ የሚችል ከሆነ ለባለቤቶቹ የመመለስ ግዴታ አለበት።

ይህን ገንዘብ፤ ምንም እንኳን ኢስላምን ከመቀበሉ በፊት ያገኘው ቢሆንም ይህ በግፍ ድንበር በመተላለፍ የተወሰደ ገንዘብ በእጁ ያለ ገንዘብ ነው። እናም ከቻለ ይህን ገንዘብ መመለስ ይገባዋል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ አደራዎችን ወደ ባለቤቶቻቸው እንድታደርሱ ያዛችኋል።» (አል ኒሳአ 58)

ባለቤቱን ለማወቅና ለማግኘት የሚችለውን ያክል ከጣረ በኋላ ማወቅ ካልቻለ ገንዘቡን በመልካም ስራዎች ላይ በማዋል መጽዳት አለበት።

2 አላህ (ሱ.ወ) በግለሰቦችና በማህበረሰብ ላይ ከሚያስከትሉት መጥፎ ጉዳቶች አንጻር ቁማርን ስውር ወይም ረቂቅ እርኩስ በሚል ፍርድ ሰጥቶበታል። ከርሱ በመራቅም አይደለም። የልዩነትና የጥላቻ መንስኤ፤ ከሠላትና አላህ ከማውሳት የመዘናጊያ ምክንያት መሆኑንም ተናግሯል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እናንተ ያመናችሁ ሆይ የሚያሰከር መጠጥ ቁማርም ጦኦታትም አገዛምም (የመጠንቆያ እንጨቶች) ከሰይጣን ስራ የኾኑ እርኩስ ብቻ ናቸው። (እርኩስን) ራቁትም ልትድኑ ይከጀላልና። ሰይጣን የሚፈልገው በሚያሰከር መጠጥና በቁማር በመካከላችሁ ጠብንና ጥላቻን ሊጥል አላህን ከማውሳትና ከሰግደትም ሊያግዳችሁ ብቻ ነው ታዲያ እናንተ (ከዚህ) ተከልካዮች ናችሁ? (ተከልከሉ)» (አል ማሊዳ 90-91)

ቁማር በማህበረሰብና በግለሰቦች ላይ የሚያስከትላቸው ጉዳዮች፡

ቁማር በማህበረሰብና በግለሰቦች ላይ የሚያስከትላቸው ጉዳዮች እጅግ በጣም በርካታ ናቸው፡፡ ዋና ዋናዎቹም፡

- 1 በሰዎች መካከል ጠብንና ጥላቻን ይፈጥራል፡፡ አብዛኛውን ጊዜ ቁማር ተጫዎቹች ጓደኛዎችና ወዳጆች የነበሩ ይሆናሉ፡፡ ከዚያ በኋላ፣አንደኛቸው አሸናፊ ሆኖ ገንዘቡን በሚወስድ ጊዜ፣ ሌሎቹ እንደሚጠሉትና ቁም እንደሚይዙበት፣ በነፍሳቸው ውስጥም ለርሱ ጥላቻንና ምቀኝነትን እንደሚያበቅሉ ጥርጥር የለውም፡፡ እርሱ በነሱ ላይ ኪሳራን እንዳደረሰባቸው ሁሉ እነሱም እርሱን ለመጉዳትና ለመተናኮል የተለያዩ ዘዴዎችን መጠቀማቸው አይቀርም፡፡ ይህ፣ ሁሉም የሚያውቀውና የሚያስተውለው ተጨባጭ እውነት ነው፡፡ አላህ (ሱወ)፡- «ሰይጣን የሚፈልገው በሚያስከር መጠጥና በቁማር በመካከላችሁ ጠብንና ጥላቻን ሊጥል ነው፡፡» ይላል፡፡
በተጨማሪም ኃላፊነትን ከመወጣት፣ ሠላትን ከመስገድ፣ እንዲሁም አላህን ከማውሳት የሚያዘናጋ ነገር ነው፡፡ አላህ (ሱወ) ሰይጣን ሰዎች ቁማርን እንዲጫወቱ የሚያስማምርበትና የሚገፋፋበትን ሁኔታ ሲጠቅስ እንዲህ ብሏል፡- «አላህን ከማውሳትና ከስግደትም ሊያግዳችሁ ብቻ ነው፡፡»
- 2 ቁማር ገንዘብ የሚሟጥጥ፣ ሃብትንም የሚያከስም ነው፡፡ በቁማርተኞች ላይ በርካታና ከፍተኛ ክስረቶችን ያደርስባቸዋል፡፡
- 3 ቁማርን የሚያዘወትር ሰው በሱሱ ይጠመዳል፡፡ ቁማርተኛ ሲያሸንፍ በቁማር ላይ ያለው ጉጉትና ምኞት ይጨምራል፡፡ በመሆኑም ይህን የሐራም ገንዘብ በመሰብሰብ ላይ ይቀጥላል፡፡ ሲሸነፍም፣ ምናልባት ያጣሁትን ገንዘቤን አስመልሳለሁ በሚል ጉጉትና ምኞት መጫወቱን ይቀጥላል፡፡ ሁለቱም የስራና የልማት ጸሮች፣ የማህበረሰብ ውድቀት ምንጮች ናቸው፡፡

የቁማር ዓይነቶች

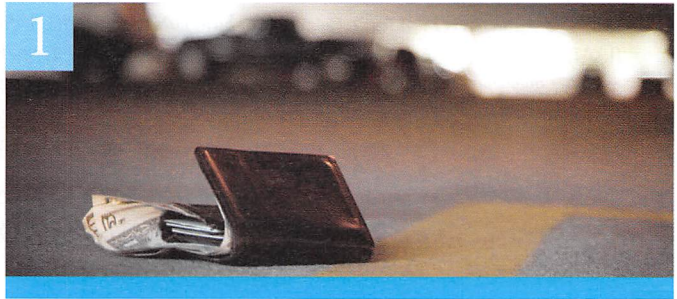
በቀደምት ዘመናትም ሆነ በአሁኑ ጊዜ ያሉት የቁማር ዓይነቶች በርካታና የተለያዩ ናቸው፡፡ በዘመናችን ከሚገኙ የቁማር ዓይነቶች መካከል የሚከተሉት አሉበት፡

- 1 ማንኛውም አሸናፊው በማሸነፉ ከተሸናፊው ገንዘብ ሊወስድ ቅድመ መስፈርት የሚቀመጥበት ጫወታ፡፡ ለምሳሌ፡ የሆኑ ሰዎች ተሰባስበው ካርታ ሲጫወቱ በቅድሚያ ሁላቸውም የሆነ ያክል ገንዘብ ያስይዛሉ ወይም ያስቀምጣሉ፡፡ ከነሱ መካከል አሸናፊው የሁሉንም ገንዘብ ይወስዳል፡፡
- 2 የሆነ ክለብ፣ ወይም ቡድን፣ ወይም ተጫዋች ያሸንፋል አያሸንፍም በሚል መወራረድ፡፡ የሚወራረዱት ሁላቸውም ቅድሚያ ገንዘብ በማስያዝ ሲሆን እያንዳንዳቸው ያሸንፋል ብለው በሚገምቱትና በሚያምኑበት ቡድን ወይም ተጫዋች ስም ገንዘብ ያስይዛሉ፡፡ ከዚያም የተወራረደበት ቡድን ካሸነፈ የተወራራጆቹን ገንዘብ ይወስዳል፡፡ የተወራረደበት ቡድን ከተሸነፈ ገንዘቡን ይከስራል፡፡
- 3 ዕድልና ዕጣ፡ ለምሳሌ ዕጣው ሲወጣ የአንድ ሺህ ዶላር አሸናፊ ልሆን እችላለሁ በሚል አሳቤ በእጣው ላይ ለመሳተፍ የሆነ ካርድ በሆነ ያክል ዶላር ይገዛል፡፡
- 4 ተንቀሳቃሽ የሆኑ በኤክትሮኒክስ መሳሪያ የሚሰሩ ወይም በኢንተርኔት ድህረ ገጾች ላይ የሚለቀቁ የቁማር ጨዋታዎች፡፡ በነዚህ ጨዋታዎች ላይ ተጫዋቹ ሁለት ግምቶች ይኖሩታል፡፡ እሱም ገንዘብ ማግኘት ወይም መክሰር ነው፡፡

፤ በኤሌክትሮኒክስ መሳሪያዎች ተንቀሳቃሽም ይሁኑ በማንኛውም መልኩ የሚዘጋጁ የቁማር ጫዋታ ዓይነቶች ሁሉ ከልክል (ሐራም) ናቸው፡፡ ከከባድ ወንጀሎችም መካከል ናቸው፡፡

ኢስላም፣ ገንዘብ ነክ ጉዳዮችን በተመለከተ መመሪያና ደንብ እንደዘረጋ ሁሉ፣ በዚህ ዘርፍ የተሰማሩ ሰዎችም ሊለበሷቸው የሚገቡትን በርካታ ስነምግባሮችና ስርዓቶችን በመዘርዘር ልዩ ትኩረት ቸሯቸዋል። ከነዚህም መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል፡-

ታማኝነት፡

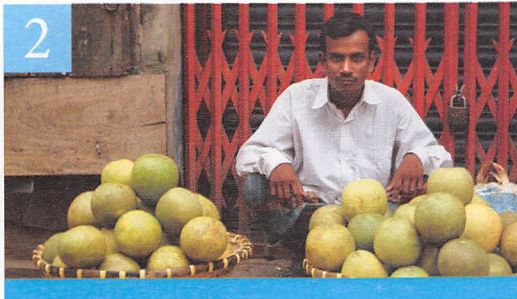
ታማኝነት፣ ከሌሎች ሰዎች ጋር በሚኖረን የንግድ ግንኙነት ወሳኝ ስነ ምግባር ነው። አንድ መስሊም፣ ለመስሊሞችም ሆነ ለካህዲያን ያለልዩነት ታማኝ መሆን አለበት። ታማኝነት፣ የአላህን ድንጋጌ ለሚከተል መስሊም ዋነኛ መገለጫ ባሕሪው ወይም ስነምግባሩ ነው። በዚህ ላይ ኢስላም ልዩ ትኩረት እንዳደረገ የሚከተሉትን መረጃዎች መመልከት እንችላለን፡፡

■ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ አደራዎችን ወደ ባለቤቶቻቸው እንድታደርሱ ያዛችኋል።» (አል ኒሳእ 58)

■ ነብዩ (ሰ.ወ) የአንድ ሰውን አደራ አለመጠበቅንና በታመነበት ነገር ላይ ማጭበርበርን ከመናፍቅነት ባህሪ ቆጥረውታል። «የመናፍቅ መገለጫ ወይም ምልክቶች ሦስት ናቸው፤ ሲናገር ይዋሻል፤ ሲቀጥር ያፈርሳል፤ ሲታመን ይከዳል።» (አል ቡኻሪ 33 /መስሊም 59)

■ ታማኝነት የመ-እሚኖች ዋነኛ መገለጫቸው ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ምእመናን ፍላጎታቸውን ሁሉ በእርግጥ አገኙ»..... «እነዚያ እነርሱ ለአደራዎቻቸውና ለቃል ኪዳናቸው ጠባቂዎች (የኾኑት)» (አልሙዕሚኑን 1-8) ነብዩ (ሰ.ወ) አደራን የሚከዳን ወይም የሚያጭበረብርን ሰው ኢማኑን ውድቅ ያደረጉት ለዚህ ነው። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ «አማና የሌለው ሰው ኢማን የለውም።» (አሕመድ 12567)

■ ነብዩ (ሰ.ወ) በነብይነት ከመሾማቸው በፊት በመካ ሳሉ፣ «እውነተኛው፣ ታማኙ» በሚል ቅፅል ስም ይታወቁ ነበር። ይህም ከሰዎች ጋር በነበራቸው ግንኙነትና ትስስር የታማኝነት ተምሳሌት ስለነበሩ ነው።

እውነተኝነት

እውነተኝነትና ግልጽነት፣ ኢስላም ልዩ ትኩረት ከቸራቸው ጉዳዮች መካከል ዋነኞቹ ናቸው፡፡

■ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሻጭና ገዢ በማስመልከት እንዲህ ብለዋል፡- «እውነተኛች ከሆኑና ግልጽ ካደረጉ ግብይታቸው ይባረክላቸዋል፡፡ ከሸሽጉና ከዋሹ ደግሞ የግብይታቸው በረከት ይነሳል፡፡» (አልቡኸሪ 1973 / ሙስሊም 1532)

■ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «እውነተኝነትን አደራ! እውነተኝነት ወደ መልካም ነገር ይመራል፤ መልካም ነገር ደግሞ ወደ ጆነት ይወስዳል፤ አላህ ዘንድ እውነተኛው ተብሎ እስኪመዘገብ ድረስ አንድ ሰው እውነት ከመናገርና እውነትን ከመጠበቅ አይወገድም፡፡» (ሙስሊም 2607)

■ ኢስላም፣ ዕቃውን ለማዳነቅና ለማሻሻጥ ሲል በሐሰት የሚምል ሰው ከባድ ወንጀል ውስጥ እንደተዘፈቀ ያስተምራል፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «ሦስት ዓይነት ሰዎችን የትንሳኤ ቀን አላህ አያናግራቸውም፡፡ ወደነርሱም አይመለከትም፤ አያጠራቸውምም፤ አሳማሚ ቅጣትም አለላቸው፤» ካሏቸው መካከል «በሐሰት መሐላ ዕቃውን የሚያሻሽጥ» ብለው ጠቅሰዋል፡፡ (ሙስሊም 106)

ሥራን፣ኃላፊነትን በጥራትና በብቃት መወጣት

ማንኛውም ፈብራኪ ወይም ሰራተኛ ሙስሊም፣ ስራውን በጥራትና በብቃት፣ እንዲሁም ባማረ መልኩ የመስራት ግዳጅ አለበት፡፡ ይህ የሙስሊም ቋሚና የማይለወጥ መገለጫው ነው፡፡

■ አላህ (ሱ.ወ) በማንኛቸውም ጉዳይ ላይ ጥራትና ማሳመርን ደንግጓል፡፡ በሁሉም የሕይወት ዘርፎች ላይም ተግባራዊ እንዲሆን አዟል፡፡ እንደ አደንና እርድ ያለ መጀመሪያ ሲመለከቱት በብቃትና በጥራት ለመስራት አስቸጋሪና የማይቻል በሚመስል ጉዳይ ላይ ሳይቀር ይህንኑ አስቀምጧል፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አላህ በሁሉም ነገር ላይ በጥራት መስራትን ወይም ማሳመርን ደንግጓል፡፡ ስትገድሉ አገዳደልን አሳምሩ፡፡ ስታርዱም አስተራረድን አሳምሩ፡፡ እንዳችሁ ማረጃ ካራውን ይሳለው፡፡ እርዱንም በቶሎ ያሳርፈው፡፡» (ሙስሊም 1955)

■ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ የአንድ ሰው አስክሬን ላይ ለመስገድ በተገኙበት አጋጣሚ ባልደረበቻቸውን የአስክሬኑን ማረፊያ ጉድጴድ አስተካክለው እንዲያዘጋጁና አቀባበሩን እንዲያሳምሩ መመሪያ ይሰጧቸው ነበር፡፡ ከዚያም ወደነሱ በመዞር እንዲህ አሉ፡- «ይህ እናንተ የሰራችሁት የሞተውን ሰው የሚጠቅመው ወይም የሚጎዳው ነገር አይደለም፡፡ ነገር ግን አላህ አንድ ሥራ ሲተገበር በሚያምር መልክ መስራቱን ይወዳልና ነው፡፡» (አል ቢሃቂ ፊ ሸዕቢል ኢማን 5315) በሌላ ዘገባ ደግሞ፣ «አላህ (ሱ.ወ)፣ አንዳችሁ አንድን ነገር ሲሰራ በብቃት እንዲሰራው ይወዳል፡፡» ብለዋል፡፡ (አቡ ያዕላ ሸዕቢል ኢማን 4386)

(ገጽ፣ 213 ተመልከት)

გოგონა სოფელი

8

ሐላል ምግብ በኢስላም ከፍተኛ ቦታ ይሰጠዋል። ዱዓ ተቀባይነት እንዲያገኝ፤ ገንዘብና ቤተሰብ የተባረኩ እንዲሆኑ ሐላል መመገብ የግድ ነው።

ሐላል ምግብ በሚለው ቃል የተፈለገው ትርጓሜ፣ የተፈቀደ፣ በተፈቀደ መንገድ የተዘጋጀ፣ በሌሎች መብት ላይ ድንበር ሳይታለፍ፣ ግፍ ሳይፈፀም የተገኘና በንፁሕ ገንዘብ የተዘጋጀ ምግብ ለማለት ነው።

የምዕራፉ ማውጫ

በምግብና መጠጥ ዙሪያ ያሉ መስረታዊ መመሪያዎች

አዝርዕቶችና ፍሬዎች

አስካሪ መጠጦችና አልኮል

አደንዛዥ እጽ

የባሕር ምግቦች

የየብስ እንስሳት

■ ኢስላማዊ አስተራረድ

■ በካሃዲያን ምግብ ቤትና ማዘጋጃ የሚገኝ ስጋ ብያኔ

ኢስላማዊ አደን

የምግብና የመጠጥ ስነ ስርዓቶች

ምግብና መጠጥህ

በምግብና መጠጥ ዙሪያ ያሉ መስረታዊ መመሪያዎች

ምግቦችንና መጠጦችን በተመለከት ያለው መስረታዊ መመሪያ፡ የሰው ልጅን በጤናው፣ በስነ ምግባሩና በሃይማኖቱ ላይ ጉዳት የሚያስከትሉ የሆኑ፣ በክልከለነታቸው ለብቻ ተነጥለው የተጠቀሱት ነገሮች ሲቀሩ ሌሎች ሁሉ የተፈቀዱ መሆናቸውን የሚናገር ነው። አላህ (ሱ.ወ) እርም ካደረጋቸው ነገሮች በስተቀር በምድር ላይ ያሉ ነገሮችን ሁሉ ለሰው ልጆች የፈጠረላቸው መሆኑ አላህ በሰው ልጅ ላይ ከዋለው ውለታ እንደሆነ ተናግሯል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እርሱ ያ በምድር ያለውን ሁሉ ለናንተ የፈጠረ ነው።» (አል በቀራ 29)

>አዝርዕቶችና ፍሬዎች

እንደ አስካሪ መጠጥ ወይም አደንዛዥ ዕጽ ዓይነት አካልና ጤንነት ላይ አደጋ የሚያደርሱ ወይም አዕምሮን የሚሸፍኑና የሚያስቱ ካለሆኑ በስተቀር፣ ከበረሃና ከጫካ ዛፎች፣ ስራ ስሮችና በተፈጥሮ የበቀሉ፣ እንዲሁም ሰዎች የሚዘኙቸው ተክሎች ሁሉም በዓይነታቸው ሊበሉ የሚፈቀዱ ናቸው። አስካሪ መጠጥ ወይም አደንዛዥ ዕጽ ግን ለአደጋና ለአዕምሮ መመረዝ ሰበብ ስለሆኑ እርም ናቸው።

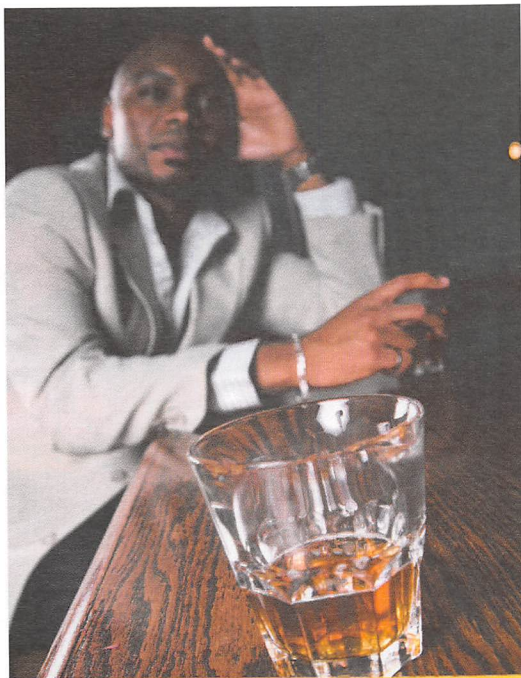

> አስካሪ መጠጥና አልኮል

ማንኛውም አዕምሮን የጋረደ ወይም ከርሱ ተቀላቅሎ የሸነፈው ወይም ሸፍኖት ተጽእኖ ያሳደረበት ነገር በሙሉ ኸምር ወይም አስካሪ መጠጥ ነው።

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ማንኛውም አስካሪ ነገር ኸምር ነው። ማንኛውም ኸምር ደግሞ ሐራም ነው።» (ሙስሊም 2003) አስካሪ መጠጡ፣ እንደ ወይን፣ የቴምር አሸት፣ በለስና ዘቢብ ባሉ ፍራፍሬዎች፣ አለያም እንደ ስንዴ፣ ጉብስ፣ በቆሎ ወይም ሩዝ ባሉ አዝርዕቶች፣ ወይም እንደ ማር ባሉ ጣፋጭ ነገሮች የተሰራ ቢሆንም ፍርዱ አንድ ዓይነት ነው።

ማንኛውም አዕምሮን የጋረደ ነገር፣ በየትኛውም ስም ቢጠራም በየትኛውም መንገድ ቢዘጋጅም ኸምር ነው። ከጭማቂዎች ጋር ወይም ከጣፋጮችና ቸኮሌቶች ጋር ተቀላቅሎ የተዘጋጀ ቢሆንም እንኳኸምር ነው።

> ኢስላም አዕምሮን ከሚረባረብና ከሚጎዱት ነገሮች ሁሉ ጠብቆታል።

አዕምሮን መጠበቅ

ይህ ታላቅ ሃይማኖት፣ በቅርቢቱም ሆነ በወዲያኛው ዓለም የባሮችን ጥቅም በማረጋገጥና በማስጠበቅ ላይ ትኩረት የሰጠ ሃይማኖት ነው። ከነዚህም ጥቅሞች መካከል እጅግ አንጉብጋቢና አስፈላጊ ለሆኑ አምስት ነገሮች ልዩ እንክብካቤና ጥበቃ አድርጎላቸዋል። እነሱም ሃይማኖት፣ ነፍስ፣ አዕምሮ፣ ንብረትና ዘር ናቸው።

አዕምሮ የኃላፊነት መሰረት ነው። የሰው ልጅ መለኮታዊ ክብርና ምርጫን የተጎናጸፈበት አካል ነው። በመሆኑም ኢስላማዊው ድንጋጌ እርሱን ከሚያበላሽና ከሚያዳክም ማናቸውም ነገር ልዩ እንክብካቤና ጥበቃ አድርጎለታል።

የኸምር ፍርድ

ኸምር መጠጣት ከከባባድ ወንጀሎች መካከል የሆነ ወንጀል ነው። በቁርአንና በነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሐዲሶች ላይ የኸምርን አርምነት የሚያውጁና የእሷን ጉዳይ አጥብቀው የሚያወግዙ መልክቶች ተላልፈዋል። ከነኚህም መካከል፡

- ♦ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እናንተ ያመናችሁ ሆይ የሚያስከር መጠጥ፣ ቁማርም፣ ጣኦትም፣ አዝላምም፣ ከሰይጣን ስራ የኾኑ እርኩስ ብቻ ናቸው። (እርኩስን) ራቁትም ልትድኑ ይከጀላልና።» (አልማሊዳ 90)

አላህ (ሱ.ወ) ኸምርን የገለጸት በነጃሳነቷ ነው። የሰይጣን ተግባር መሆኗን ከገለጸም በኋላ መዳን የምንፈልግ ከሆነ ከእርሷ አንድንርቅም አዞናል።

- ♦ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ማንኛውም አስካሪ መጠጥ ኸምር ነው። ማንኛውም ኸምር ደግሞ ሐራም ነው። በዱንያ ላይ ኸምርን የጠጣና እሱን አዘውታሪ ሆኖ የሞተ በእጅሩ አይጠጣም።» (ሙስሊም 2003)
- ♦ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ኸምር መጠጣት ከኢማን ጋር የሚቃረንና እሱን የሚያጋድል እንደሆነ ሲገልጹ እንዲህ ብለዋል፡- «አንድም ሰው በሚጠጣበት ቅጽበት ላይ ሙእሚን ኾኖ ኸምርን አይጠጣም።» (አል ቡኸሪ 5256 / ሙስሊም 57)

- ✦ ኢስላም ኸምርን በሚጠጣ ሰው ላይ ቅጣትን በይዟል፡፡ ኸምርን የሚጠጣ ሰው ክብሩ ይጎድፋል፡፡ በማህበረሰቡ ውስጥ ታማኝነቱ ይወገዳል፡፡
- ✦ በተጨማሪም አላህ (ሱ.ወ) እስከሚሞት ድረስ ኸምርን በመጠጣት ላይ የዘወተረንና በመሰል ተግባር ላይ የተሰማራን ሰው አሳማሚ ቅጣት እንደሚጠብቀው ዝቷል፡፡ ነብዩ (ሲ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አላህ (ሱ.ወ) የሚያሰክርን ነገር የሚጠጣ ሰውን የመግል እንጥፍጣፊን ሊያጠጣው ቀጠሮ ዝቶበታል፡፡» (መስሊም 2002) ይህ መግል የጀሀንም ሰዎች ቁስል እዥ ነው፡፡
- ✦ ከቅርብም ሆነ ከሩቅ ኸምርን በመጠጣት ላይ የተሳተፈም ሆነ የረዳ ሰው በዛቻው ውስጥ ይካተታል፡፡

ነብዩ (ሲ.ወ) በኸምር ዙሪያ ተሳታፊና ተያያዥነት ያላቸውን አስር ሰዎች ረግመዋል፡፡ ጠማቂውን፣ አስጠማቂውን፣ ጠጪውን፣ ተሸካሚውን፣ አሸካሚውን፣ ቀጂውን፣ ሻጩን፣ ዋጋውን የሚበላውን፣ እሱን ገዝቶ ጋባዣን፣ እና የሚገዛለትን ወይም ተጋባዣን ረግመዋል፡፡ (አል ቲርሚዚ 1295)

> የባሕር ምግቦች

የባሕር ምግቦች ሲባል የሚጠቁመው በውሃ ውስጥ እንጂ የማይኖሩትን እንስሳት ነው፡፡

ባሕር ደግሞ ብዙ ውሃ ያለው ሲሆን እንደ ሐይቅና የመሳሰሉት ብዙ ውሃ ያለባቸው የውሃ ዓይነቶችም በዚህ ስር ይካተታሉ፡፡

እነዚህ የባሕር ምግቦች፣ እንስሳት ወይም እጽዋቶች ቢሆኑም የታደኑ ወይም ሞተው የተገኙ ሆነው በጤንነት ላይ ጉዳት የማያስከትሉ ከሆነ እነሱን መመገብ የተፈቀደ ነው፡፡

አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «የባሕር ታዳኝና ምግብ ለናንተም ለመንገደኞችም ተፈቀደ፡፡» (አልማኢ.ዳ 96)

ታዳኝ ማለት ከነነፍሱ የተያዘ ማለት ነው፡፡ ምግብ የተባለው ደግሞ ከሞተ በኋላ ባሕር የተፋው ማለት ነው፡፡

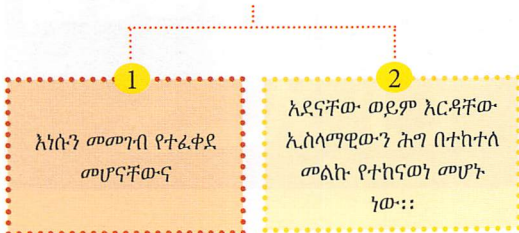
> አደንዛዥ እጽ

የሚበቅልም ይሁን በፋብሪካ የተመረተ አደንዛዥ እጽን በእፍንጫ በመሳብም ሆነ በመዋጥ፣ ወይም በመርፌ መልክ በመወጋት መጠቀም ወይም መውሰድ ከታላላቅ ወንጀሎችና ሃጢአቶች መካከል ነው፡፡ እሱ አዕምሮን የሚጋርድ ከመሆኑም በተጨማሪ የሰው ልጅን ነርሾች ያበላሻል፡፡ አደንዛዥ እጽን የሚያዘወትር ሰው በተለያዩ የነርቭና የመንፈስ በሽታዎች ይጠቃል፡፡ ምናልባትም ለሞቱ ምክንያት ሊሆን ይችላል፡፡ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ነፍሶቻችሁንም አትግደሉ አላህ ለናንተ አዘኝ ነውና፡፡» (አል ኒላእ 29)

> የየብስ እንሰሳት

የየብስ እንሰሳትን መብላት የሚፈቀደው ሁለት መስፈርቶች ከተሟሉ ነው።

የሚፈቀዱ እንሰሳት የትኞቹ ናቸው?

ሐራምነታቸው ከቁርአንና ከሱና ማስረጃ ከተገኘላቸው ውጭ ያሉ ሁሉም እንሰሳት መሰረታቸው የተፈቀደ ነው።

የተከለከሉት የሚከተሉት ናቸው፡

1 አሳማ፡

በኢስላም ውስጥ አሳማ እርም የተደረገና እርኩስ ነው። እያንዳንዱ ገላውና አካሉ ከርሱም የሚወጣ ማንኛውም ነገር እርምና ነጃሳ ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «በከት፣ ፈሳሽ ደምም፣ የእሪያ (አሳማ) ስጋም ... በናንተ ላይ እርም ተደረገ።»

(አል ማኢዳ 3)

አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «የአሳም ስጋ አሱ እርኩስ ነውና።» (አል አንዳም 145) እርኩስ ማለት ነጃሳ ማለት ነው።

2 ማንኛውም አዳኝ ጥርሶች ያሉት አውሬ፡

ይህ ማለት ማንኛውም ስጋ በሊታ አውሬ ለማለት ነው። እንደ አንበሳና ነብር ያሉ ትላልቆችና ግዙፎች ቢሆኑም አለያም እንደ ድመትና የመሳሰሉ ትናንሾችም ቢሆኑ ፍርዱ ልዩነት የለውም። ውሻም በዚሁ ስር የሚካተት ነው።

3

ማደኛ ያላቸው በራራ አዕዋፍ፡

ይህ ስጋ በሊታ የሆኑ አዕዋፍን በሙሉ የሚመለከት ነው። ቁራ፣ ንስር አሞራንና የመሳሰሉትን ያካትታል።

4

ነፍሳት፡

ማንኛውም በየብስ የሚኖሩ ነፍሳትን መብላት አይፈቀድም ምክንያቱም እነርሱ ለመታረድ አይመቹም፡ ፡ ከነሱ መካከል አንበጣ ለብቻው ተነጥሎ ይወጣል፡ ፡ እሱን መብላት ይፈቀዳል። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሁለት መት ነገሮች ተፈቅደውልናል፤ አሳና አንበጣ።» (ኢብኑ ማጃህ 3228)

5

አባብ፣ ዘንድና አይጥ፡

እነኚህን መብላት ክልከል ነው። እንደንገላቸው ታዘናል። ነብዩ ሰ.ወ እንዲህ ብለዋል፡- «አምስት ነገሮች አጥፊዎች ናቸው። በሐጅ ትጥቅ ላይ ሆኖም፣ ተፈቶም እነሱን መግደል ይፈቀዳል። እነሱም፡ እባብ፣ ጥቁር አሞራ፣ አይጥ፣ ተናካሽ ውሻና ቀርጮ።» (አል ቡኸሬ 3136 / ሙስሊም 1198)

6

የቤት አህያ፡

ዕቃን ከቦታ ቦታ ለመጓጓዝና ለመጫን የሚገለገሉበት አህያ ነው።

> በቁርአንና በሱና ለብቻው ተነጥለው የተነገሩት ሲቶና እንሰሳትን ካረዱ በኋላ መመገብ ይፈቀዳል።

የተፈቀዱ እንስሳት ዓይነት

ከነዚህ መካከል አላህ የፈቀዳቸው በሁለት ይከፈላሉ፡፡

◆ በበረሃ የሚኖሩ፣ ከሰው ልጅ የሚሸሹ፣ ሰዎች ይዘውት ለማረድ የማይችሉትን የዱር እንስሳ ሕጋዊ በሆነ መንገድ ልናድነው ይፈቀድልናል፡፡

◆ ሌላው ዓይነት ደግሞ ለማዳና በቀላሉ ሊያዝ የሚችል ነው፡፡ ይህ ዓይነት ደግሞ በኢስላማዊ አስተራረድ ካልታረደ በስተቀር መመገቡ አይፈቀድም፡፡

ኢስላማዊ አስተራረድ

ኢስላማዊ መስፈርቶችን ያሟላ እርድ ማለት ነው፡፡

የኢስላማዊው አስተራረድ መስፈርቶች

- 1 የሚያርደው ግለሰብ ለማረድ ብቃት ያለው መሆን አለበት፡፡ እሱም ሙስሊም ወይም የመጽሐፍት ባለቤቶችን፣ ክርስቲያንና አይሁዳውያንን የሚያካትት ሲሆን እርዱን መምረጥ የሚችልና ስለ እርድ የሚያውቅ መሆን አለበት፡፡
- 2 የሚያርድበት መሳሪያ እንደ ቢላዋ ያለ የሚቆርጥ፣ ደም የሚያፈስና ለማረድ ብቃት ያለው መሆን አለበት፡፡ እንስሳቱን በከብደቱ በሚጫን መሳሪያ፣ ወይም የእንስሳቱን ጭንቅላት በመግጨት ወይም በኤሌክትሪክ ንዝረት በማቃጠል መግደል እርም ነው፤ አይፈቀድም፡፡
- 3 እጁን ለማረድ በሚያንቀሳቅ ጊዜ «ቢስሚላህ» በማለት የአላህን ስም ማውሳት፡፡
- 4 በእርድ ላይ መቆረጥ ያለባቸውን ክፍሎች መቁረጥ፡፡ እነርሱም የአየር ቧንቧ፣ ጉሮሮና ሁለቱ የደም ጋኖች ናቸው፡፡ እነኚህ፣ በአንገት ግራና ቀኝ ያሉ የደም ስሮች ናቸው፡፡ ከነኚህ አራት አካላት መካከል ሦስቱን ቢቆርጥ በቂ ነው፡፡

እነኚህ ጉዳዮች ከተሟሉ እርዱን ሙብላት ይበቃል፡፡ ነገር ግን ከእነኚህ መስፈርቶች መካከል አንዱ ከተጓደለ እርሱን ሙብላት አይፈቀድም፡፡

የስጋ ዓይነቶች በምግብ ቤትና በልኳንዳዎች የሚገኝ ስጋ

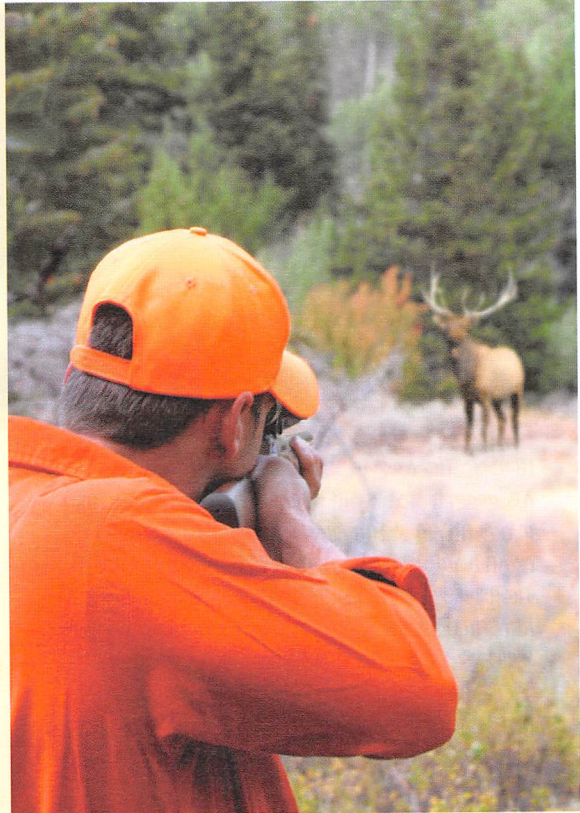
- 1 ሙስሊም ወይም የመጽሐፍቱ ባለቤቶች ያላረዱቸው፣ ቡዲሂስቶች፣ ሂንዱዎች፣ እንዲሁም ሃይማኖት የለሾች ያረዱቸው፣ ያልተፈቀዱና እርም የተደረጉም ናቸው፡፡ ብዙሃኑ ነዋሪቹ ሙስሊም ወይም የመጽሐፍቱ ባለቤቶች ባልሆኑት ሀገር ውስጥ የሚገኙ ምግብ ቤቶችና ልኳንዳዎችም በዚህ ስር ይካተታሉ፡፡ ተቃራኒ የሆነ ብይን እስካልተረጋገጠለት ድረስ ይህ ዓይነቱ ሐራም ነው፡፡
- 2 ሙስሊም ወይም የመጽሐፍቱ ባለቤት የሆነ አራጅ ኢስላማዊውን ሕግ በተከተለ መልኩ ያረደውን ሙብላት በአንድ ድምፅ የሚፈቀድ ወይም ሐላል መሆኑ የጸደቀ ነው፡፡
- 3 አንድ ሙስሊም ወይም የመጽሐፍቱ ባለቤት የሆነ ሰው ኢስላማዊውን ሕግ ባልተከተለ መንገድ እንስሳው እራሱን ስቶ እንዲሞት፣ ወይም ውሃ ውስጥ ሰጥሞ እንዲሞት የተደረገ እንስሳ ስጋ፡፡ ይህን ዓይነቱን ሙብላት ከልክል ነው፡፡
- 4 አንድ አስተራረድ በማያውቅ የመጽሐፍቱ ባለቤት በሆነ ግለሰብ ወይም ምግብ ቤትና ልኳንዳ ውስጥ የታረደ፡፡ በመሰረቱ ይህ ዓይነቱም ከነሱ እርድ ውስጥ የሚካተት ነው፡፡ እናም ምንም እንኳ ሐላል መሆኑ ግልጽ የሆነን ስጋ ፈልጎ መመገቡ በላጭ ቢሆንም፣ እንዲህ ያለውን እርድ መመገብ የተፈቀደ መሆኑን የሚያጸድቅ አስተያየት ትክክል ነው፡፡ ሲመገቡት ግን የአላህን ስም ማውሳት መዘንጋት የለበትም፡፡

> ሸሪዓዊው አደን

ሸሪዓዊው አደን የሚፈቅደው፣ ስጋቸው የሚፈቀድ፣ ነገር ግን እነርሱን በቁጥጥር ስር አውሎ መባረክና ማረድ የማይመች የሆኑ እንስሳትን ነው። ለምሳሌ፡ ስጋ በሊታ ከሆኑት በጫካና በዱር የሚገኙ አዕዋፍ፣ እንዲሁም ሚዳቋ፣ ጥንቸልና የመሳሰሉት ይገኙበታል።

ለአደን መስፈርቶች አሉት። ከነርሱም መካከል፡

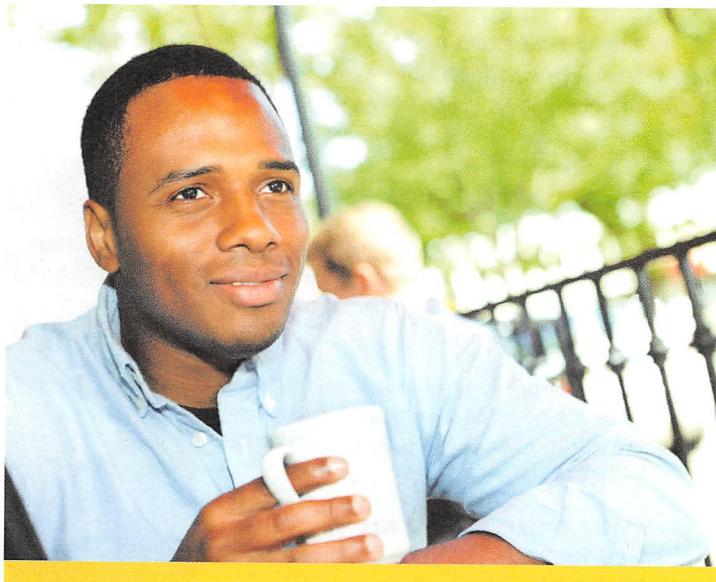
- 1 አዳኙ፣ ጤናማ አዕምሮ ያለው፣ አደንን አስቦ የወጣ፣ ሙስሊም አለያም ከመጽሐፍት ባለቤት የሆነ መሆን አለበት። ጣዖት አምላኪ ወይም አዕምሮን የሳተ ሰው ያደነው አይፈቀድም።
- 2 እንስሳው በመበርገግና ከሰው በመራቁ ምክንያት ተባሮ ሊያዝና ሊታረድ የማይችል መሆን አለበት። እንደ ዶሮ፣ ፍባልና በግ፣ እንዲሁም ከብት አይነት ከሆነ ማደን አይቻልም።
- 3 እንስሳው የሚገደልበት መሳሪያ እንደ ቀስት፣ ጥይትና የመሳሰሉ መሳሪያዎች ዓይነት በስለቱ የሚገድል መሆን አለበት። እንደ ድንጋይና መስል በክብደቱ የሚገድል ዓይነት፣ ሰውዬው እንስሳው ከመሞቱ በፊት ደርሶ የሚባርከውና የሚያርደው ካልሆነ በስተቀር መመገቡ አይፈቀድም።
- 4 ማደኛ መሳሪያውን ከመተኮሱ ወይም ከመልቀቁ በፊት፣ «ሊስማለህ» በማለት የአላህን ስም ማውሳት አለበት።
- 5 እንስሳውን ወይም በራሪውን ካደነው በኋላ ሳይሞት በሕይወት ካገኘው በማረድ ሐላል ሊያደርገው ይገባል።
- 6 ለመብላት ካልሆነ በስተቀር እንስሳትን ማደን እርምጃ ነው። ያደኑትን ላይበሉ፣ ለመዝናናትና ለሌላ ጥቅም ጥቅም እንስሳትን ማደን ክልክል ነው።

> የመብላትና የመጠጣት ስርዓት

አላህ ለሰው ልጆች የዋለውን ጾጋ ለማስታወስ፣ ከበሽታዎች ለመጠበቅ፣ ማባከንን እና፣ ድንበር ከማለፍ መጠበቅን ይመስል ዓላማንና አምላካዊ ጥበብን ለማረጋገጥ፣ አላህ (ሱወ) በምግብና መጠጥ ውስጥ ብዙ ስርዓቶችን ደንግጓል።

ከነኚህ ስርዓቶች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

1 በወርቅና ብር ዕቃዎች፣ ወይም የሁለቱ ቅብ በሆኑ ዕቃዎች ላይ መመገብ ከልክል ነው። ይህ የሆነበት ምክንያት፣ በዚህ ውስጥ ብክነት፣ ድንበር ማለፍ፣ እና የድሆችን ቀልብ መስበር ስላለበት ነው። ነቢዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በወርቅና ብር ዋንጫዎች አትጠጡ፤ በነርሱም ትሪዎች ላይ አትመገቡ፤ እርሷ በዚህች ዓለም የነርሱ (የካሃዲያን)፣ በወዲያኛው ዓለም ደግሞ የኛ ነች።» (አል ቡካሪ 5110 / ሙስሊም 2067)

2 ከምግብ በፊትና በኋላ እጅን መታጠብ። በእጅ ላይ ቆሻሻና የምግብ ቅሪት ካለበት ደግሞ መታጠቡ የጠበቀ ይሆናል።

3 መብላት መጠጣት ከመጀመሩ በፊት፣ «ቢስሚላህ» ማለት። ትርጉሟ፡ በአላህ ስም በረከትን እፈልጋለሁ፣ በርሱም እታገዛለሁ፤ ማለት ነው። ከረሳና በምግቡ መሐከል ካስታወሰ፣ «ቢስሚላሂ ፊ አወሊሂ ወአኸሪሂ» (መጀመሪያውንም መጨረሻውንም በአላህ ስም) ይላል።

ነቢዩ (ሰ.ወ) የመመገብ ስርዓትን የማያውቅና የማያሰምርን አንድ ትንሽ ሕፃን ልጅ አይተው ሊያስተምሩት እንዲህ አሉት፡- «አንተ ልጅ ሆይ! የአላህን ስም አውሳ፤ በቀኝ እጅህ ብላ፤ ከአጠገብህም ብላ።» (አል ቡካሪ 5061 / ሙስሊም 2022)

4 በቀኝ እጅ መብላትና መጠጣት። ነቢዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በግራ እጃችሁ አትብሉ፤ ሸይጣን የሚበላው በግራ እጁ ነው።» (ሙስሊም 2019)

5 ቆሞ ባይበላና ባይጠጣ ይወደድለታል።

6 አንድ ሰው እርሱ አጠገብ ካለ ምግብ መብላትና ሰዎች ፊት ለፊት ካለው አለመብላት ከአደብ ነው። ከሰዎች ፊት እያነሱ መብላት፣ ስርዓት ማጣት ነው። ነቢዩ (ሰ.ወ) ለልጁ፣ «ከአጠገብህም ብላ።» ብለውታል።

- 7 ጉርሻ ከወደቀ ማንሳትና ያለባትን ቆሻሻ ማስወገድ፡ አስከተቻለ ድረስ ማበስና ሙብላት ይወደዳል፡፡ በዚህ ውስጥ ጸጋንና ምግብን መጠበቅ አለበት፡፡
- 8 የምግብን ነውር አለመኖር፤ አለማዋደቅና አለመናቅ፡፡ ከተቻለ ያድንቅ፤ አለበለዚያ፤ ይተውውና ዝም ይበል፡፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) አንዴም ምግብን አነውረው አያውቁም፡፡ ከፈለጉት ይበሉታል፤ ከጠሉት ደግሞ ይተውታል፡፡ (አል ቡኸሪ 5093/ሙስሊም 2064)
- 9 ምግብን አለማብዛትና በርሱም አለመወጠር፡፡ ይህ የበሽታና የድብርት ምንጭ ነው፡፡ መሐከለኛ መሆን የነገሮች ሁሉ ያማረው ገጽታ ነው፡፡ ጉዳዩ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዳሉት ነው፡፡ «የሰው ልጅ ከሆድ የከፋን ዕቃ አልሞላም፡፡ ለአደም ልጅ፤ ወገቡን ቀና የሚያደርግበት ጥቂት ጉርሳዎች ይበቁታል፡፡ ሙብላት የግድ ከሆነ ግን፤ አንድ ሦስተኛውን ለምግቡ፤ ሌላ አንድ ሦስተኛውን ለመጠጡ፤ ሌላ አንድ ሦስተኛውን ደግሞ ለአየር ያድርገው፡፡» (አትቲርሚዚ 2380/ ኢብኑ ማጃህ 3349)
- 10 ሲያበቃ « አልሐምዱላላህ » በማለት ከሰዎች ብዙዎችን ሳያካትት አርሱን በመመገብ ያበለጸገውን አላህን ያመሰግናል፡፡ በዚህም ላይ አከሎ፤ ((አልሐምዱ ሊላሂ አለዚ አጥዐመኒ ሓዛ ወረዘቀኒሂ ሚኒ ገደሪ ሐውሊን ሚኒ ወላ ቁዋህ)) «የኔ ብልህትና ኃይል ሳይኖርበት ይህንን የመገባኝና የሰጠን አላህ ይመስገኑ» ማለት ይችላል፡፡

> ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡
 - «አላህ ለአንድ ባሪያ፤ ትንሽ ምግብን በልቶ ሊያመሰግነው፤ ትንሽ መጠጥንም ጠጥቶ ሊያመሰግነው ይወድላታል፡፡» (ሙስሊም 2734)

ልብሰህ

9

ልብስ ለሰው ልጅ ከተሰጠ የአላህ ጸጋዎች መካከል አንዱ ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «የአደም ልጆች ሆይ ሃፍረተ ገላችሁን የሚሸሽግን ልብስ፣ ጌጥንም በእርግጥ በናንተ ላይ አወረድን፤ አላህን የመፍራትም ልብስ ይህ የተሻለ ነው።ይህ ከአላህ ታምራቶች ነው ይገሰፁ ዘንድ (አወረደላቸው)።» (አል አዕራፍ 26)

የምዕራፉ ማውጫ

ልብስ በኢስላም

የተከለከሉ ልብሶች

- ሀፍረተ ገላን የሚያጋልጥ
- በሁለቱ ጾታዎች መካከል መመሳሰልን የሚፈጥር
- ከካሃዲያን ጋር የሚያመሳስል
- ኩራትንና መኮፈስን የሚያንጸባርቅ
- ሐርነት ወይም ወርቅነት ያለው ከሆነ
- ብክነት ወይም አላስፈላጊነት የሚታይበት

ልብስ በኢስላም

አንድ ሙስሊምን ከሰዎች ጋር ለመደበበትና ሠላትን ለመስገድ የሚለብሰው ልብስ፣ የሚያምርና ንጹህ መሆን አለበት፡፡ አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «የአደም ልጆች ሆይ (ሃፍረተ ገላቸውን የሚሸፍኑትን) ጌጦቻችሁን በመስገጃው ሁሉ ዘንድ ያዙ፡፡» (አል አዕራፍ 31)

አላህ (ሱወ)፣ የሰው ልጅ በአለባበስና በይፋዊ መገለጫው እንዲቆነጃጅ የሚያዘው ሕግን ደንግጓል፡፡ ይህ በራሱ የአላህን ጸጋ ይፋ ማድረግ ነው፡፡ አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «የአላህን ጌጥ ያችን ለባሮቹ የፈጠራትን ከሰላይም ጥሩዎቹን እርም ያደረገ ማን ነው? በላቸው እርሷ በትንሳኤ ቀን ለነዚያ ላመኑት ብቻ ስትኾን በቅርቢቱ ሕይወት ተገቢያቸው ናት፡፡ በላቸው እንደዚሁ ለሚያውቁ ሕዝቦቹ አንቀጾችን እናብራራለን፡፡» (አል አዕራፍ 32)

ልብስ ብዙ ጉዳዮች ይፈጸሙበታል፡

1 የተወሰኑ የሰውነት ክፍሎችን ከአይታይሽፍናል፡፡ አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «የአደም ልጆች ሆይ ሃፍረተ ገላቸውን የሚሸፍኑትን ልብስ ጌጥም በእርግጥ በናንተ ላይ አወረድን፡፡» (አል አዕራፍ 26)

2 ገላን ከሙቀትና ከውርጭ፣ እንዲሁም ከጎጂ ነገሮች ይጠብቃል፡፡

ብርድና ሙቀት ተለዋዋጭ የአየር ንብረቶች ናቸው፡፡ አላህ (ሱወ)፣ የልብስን ገጽታ በማስመልከት እንዲህ ብሏል፡- «ሐፍርንም (ብርድንም) የሚጠብቁችሁን ልብሶች፣ የጦራችሁንም አደጋ የሚጠብቁችሁን ጥሩሮች ለናንተ አደረገላችሁ፡፡ እንደዚሁ ትሰልሙ ዘንድ ጸጋውን በናንተ ላይ ይሞላል፡፡» (አል ነሐል 81)

> ልብስ ለሰው ልጅ ብዙ ጥቅሞችን ያስገኛል

> ኢስላም ልብስን በተመለከተ፣ መለበስ አለበት ብሎ የገደበው ወይም የወሰነው ልብስ የለም። በላጩ የተሻለው፣ በኢስላም የተፈቀደና የሀገሬው ነዋሪዎች የሚለብሱት የልብስ ዓይነት ነው።

ኢስላም ተፈጥሯዊ ሃይማኖት ነው። በመሆኑም የሰዎችን አኗኗር አስመልክቶ የተደነገጉት ሕጎች በሙሉ ከተፈጥሮ ጋር የሚስማሙና ከጤናማ አዕምሮ ጋር የሚጣጣሙ ናቸው።

የሙስሊም አለባበስና የተፈቀዱ መቆነኞች ኢስላም የሰው ልጅን አለባበስ የተገደበ አላደረገውም። ድንበር ማለፍ የሌለባቸው ከሆነና ለተፈለጉበት ዓላማ መዋል የሚችሉ እስከሆኑ ድረስ፣ ሁሉም የልብስ ዓይነቶች ሕጋዊ መሆናቸውን ያጸድቃል።

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ በዘመኑ የነበሩ አልባሳትን ለብሰዋል። ሰዎች የተወሰኑ ልብሶች ብቻ እንዲለበሱ አላዘዙም። እንዳይለበሱ የከለከሉት ውስን ልብስም የለም። የከለከሉት በአለባበስ ዙሪያ ያሉ የተወሰኑ ገጽታዎችን ነው።

በማህበራዊ ጉዳዮች ዙሪያ፣ የሁሉም ነገር መሰረቱ የተፈቀደ ነው። በማስረጃ ካልሆነ በስተቀር እርም ነው ማለት አይቻልም። ልብስ ደግሞ ከነዚህ ጉዳዮች መካከል አንዱ ነው። አምልኮ ግን የዚህ ተቃራኒ ነው። ማንኛውም ዓይነት አምልኮ መሰረቱ የተከለከለ ነው። በማስረጃ ካልሆነ በስተቀር የተፈቀደ ወይም ሕጋዊ አይሆንም።

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ያለማባከንና ያለኩራት ብሉ፣ መጽውቱ፣ ልበሱ።» (አል ነሳኢ. 2559)

የተከለከሉ አልባሳት

1 አንድ ሙስሊም ሀፍረተ ገላውን በልብስ የመሸፈን ግዴታ አለበት። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ሀፍረተ ገላችሁን የሚሸግን ልብስ ጌጉንም በእርግጥ በናንተ ላይ አወረድን።» (አል አዕራፍ 26)

ኢስላም ለወንዶችም ለሴቶችም የሀፍረተ ገላን ገደብ አስቀምጧል። የወንድ ልጅ ሀፍረተ ገላ ከእንብርቱ እስከ ጉልበቱ ሲሆን፣ ትልቁ ሀፍረተ ገላው ሁለት ብልቶቹ ናቸው። እነዚህ ሁለት ብልቶቹ ለሚስት ወይም እንደ ሕክምና እና መሰል ጉዳዮች አስቸጋሪ ሁኔታዎች ሲፈጠሩ ካልሆነ በስተቀር ለማንም ማሳየት አይፈቀድም። አንድ ሠሐቢይ፣ ነቢዩን (ሰ.ዐ.ወ) ስለ ሀፍረተ ገላ በጠየቃቸው ጊዜ እንዲህ ብለውታል፡- «ሀፍረተ ገላህን፣ ለባለቤትህ ወይም በቁጥጥርህ ስር ላሉ ባሮች ካልሆነ በስተቀር ከማጋለጥ ጠብቅ።»

ሠሐቢዩም፡ «አንቱ የአላህ መልክተኛ ሆይ፣ ሰዎች ከፊሉ ከከፊሉ ጋር ተደባለቀውና ተቀላቅለው የሚኖሩ ከሆነስ?» አላቸው። በዚህን ጊዜ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ አሉት፡- «አንድም ሰው እንዳይደብህ ማድረግ እስከቻልክ አይደብህ።» አሉት

ሠሐቢዩም በማስከተል፡- «እሺ አንዳችን ብቻውን ከሆነስ? (እርቃትን ቢሆንስ)» በማለት ጠየቀ፡፡ ነቢዩም (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አላህ ከሰዎች የበለጠ ሊታፈር ይገባል፡፡ አሉት (አቡ ዳውድ 4017)

ሴት ልጅ፣ ለወንዶች እይታ በምትጋለጥበት ወይም ወንዶች ፊት ለፊት ስትሆን፣ ከመዳፎቿና ከፈታ በስተቀር ሰውነቷ በጠቅላላ ሀፍረተ ገላዋ ነው፡፡ ይህ ሴቶችን ከማናቸውም ክብራቸውን ከሚያጎድፍና በነርሱ ላይ አደጋን ከሚጋርጥ ነገር የሚጠብቅ ነው፡፡

ኢስላም፣ በፈቃደበት አጋጣሚ ላይ ካልሆነ በስተቀር ለባዕድ (አጅነቢ) ወንዶች ምንም ዓይነት የገላዋን ክፍል መግለጥና ለእይታ ሚጋለጥ አይፈቀድላትም፡፡ ነገር ግን የቅርብ ተጠሪዎቿ (መሐሪዎቿ) ፊት ለፊት በተለምዶ መገለጥ ወይም መታዩት ያለበት የሆነ ገላዋን ተገልጣ መታዩት ትችላለች፡፡ ባሏ ግን ለርሱም ሆነ ለርሷ የፈለጉትን መመልከትና በሱም መርካትና መደሰት ይችላሉ፡፡ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «እነርሱ ለናንተ ልብሶች ናቸው፤ እናንተም ለነርሱ ልብሶች ናችሁ፡፡» (አል በቀራ 187)

የገላን ቅርጽ የሚያወጣ የተወጣጠረ ልብስም ሆነ ከስሩ ያለን ገላ ገልጦ በሚያሳይ ስስ ልብስ መሸፈን አይቻልም፡፡ አላህ (ሱ.ወ)፣ ሀፍረተ ገላውን የሚያሳይ ስስ ልብስ በሚለብስ ሰው ላይ የዛተው ለዚህ ነው፡፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «ሁለት ዓይነት ሰዎች የእሳት ጓዶች ናቸው፡፡» ካሉ በኋላ «ለብሰው የተራቆቱ ሴቶች፡፡» በማለት አንደኛውን ጠቅሰዋል፡፡

2 በሁለቱ ጾታዎች መካከል መመሳሰልን የሚፈጥር

ይህ ሴቶች ብቻ የሚለብሷቸውን አልባሳት በመልበስ ወንዶች ከሴቶች ጋር መመሳሰላቸውን እንዲሁም ሴቶች በወንዶች መመሳሰላቸውን የሚገልፅ ነው፡፡ ይህ ከከባባድ ወንጀሎች ውስጥ የሚፈረጅ እርም ወይም ክልክል ነው፡፡ በአካሄድ፣ በንግግርና በመሳሰሉት መመሳሰልም በዚሁ ስር የሚካተት ነው፡፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) የሴቶችን ልብስ የሚለብስን ወንድ እንዲሁም የወንዶችን ልብስ የምትለብስ ሴትን ተራግመዋል፡፡ (አቡ ዳውድ 4098)

በተመሳሳይ ሁኔታ፣ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከወንዶች መካከል በሴቶች የሚመመሳሰሉትን፣ ከሴቶች መካከልም በወንዶች የሚመመሳሰሉትን ተራግመዋል፡፡ (አል ቡኻሪ 5546)

እርግጥን ማለት ከአላህ አዝነት መባረርና መራቅ ነው፡፡ ኢስላም የወንድ ባህሪና ውጫዊ መገለጫዎቹ፣ የርሱ ብቻና ከሴቶች የሚለዩት እንዲሆኑ ይፈልጋል፡፡ ሴቶችም እንዲሁ፡፡ ካልተበረዘ ተፈጥሯዊ ስርዓትና ጤናማ አዕምሯዊ እይታ ጋር የሚስማማውም ይሄው ነው፡፡

3 ከካሃዲያን ልዩ መገለጫ ጋር የሚመሳሰል ልብስ

እንደ ባሕታውያንና ካህናት ልብሶች ዓይነት የተወሰነ ሃይማኖት መገለጫ ወይም እርማ የተደረጉ አልባሳትና የመሳሰሉት የተከለከሉ ናቸው፡፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ - «ከሕዝቦች ጋር የተመሳሰለ እርሱ ከነርሱ ነው፡፡» (አቡ ዳውድ 4031) የሃይማኖት ማንጸባረቂያ እርማ ያለባቸው አልባሳትም በዚሁ ስር የሚካተቱ ናቸው፡፡ በዚህ መልኩ መመሳሰል፣ የአቋም ድክመት፣ በራስ አለመተማመንና እርሱ በእምነት እርግጠኛ አለመሆንን የሚያስረዳ ነው፡፡

አንድ መስሊም፣ ከካሃዲያን መካከል አብዛኞቹ የሚለብሱትና የሚያዘወትሩት ቢሆንም፣ በሀገሩ ላይ በሰፊው ሕዝብ የሚለበስን ልብስ መልበሱ መመሳሰል አይባልም፡፡ ምክንያቱም፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) በኢስላማዊው ድንጋጌ ከተከለከለው ውጭ የቀረጸሽ አጋሪያን ይለብሱት የነበረውን የልብስ ዓይነት ይለብሱ ነበር፡፡

> ከካሃዲያን ጋር የሚያመሳሰልን ወይም ከኢስላም ውጭ ያሉ ሃይማኖቶችን እርማ በላዩ ላይ ያዘለን ልብስ መልበስ ክልክል ነው፡፡

4 ኩራትና መኮራሽን የሚያንጸባርቅ አለባበስ

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በቀልቡ ውስጥ የቅንጣትን ክብደት ያክል ኩራት ያለበት ሰው ጀነት አይገባም፡፡» (መስሊም 91)

ኢስላም ኩራትና መኮራሽን የሚፈጥር ከሆነ ወንዶች ልብሳቸውን ከቁርጭምጭሚታቸው ቦታች በመልቀቅ እንዳይጎትቱ ከልክሏል፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በትዕቢት ተሞልቶ ልብሱን የጎተተ ሰው የትንሳኤ ቀን አላህ አይመለከተውም፡፡» (አል ቡኸሬ 3465 መስሊም 2085)

ለታዋቂነት የሚጋብዝ ልብስም ተከልክሏል፡፡

አንድ ሰው በመልበሱ ሰዎች የሚገረሙበትና የሚደነቁበት፣ ስለሱ የሚያወሩለት፣ በይዘቱ ወይም በመልኩ ወይም እሱን የለበሰ ሰው በሚያሳየው የኩራትና የትዕቢት ስሜት ምክንያት የሚሸማቀቁበት የአለባበስ ዓይነት ወይም ልብስ የተከለከለ ነው፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በዱንያ ላይ የታዋቂነት ልብስን የለበሰ ሰው፣ አላህ (ሱወ) በትንሳኤ ቀን የውርደት ልብስን ያለብሰዋል፡፡» (አህመድ 5664 ኢብኑ ማጃህ 3607)

5 ሐርነት ወይም ወርቅነት ያለው ከሆነ ለወንዶች የተከለከለ ነው፡፡

ኢስላም ሁለቱንም በወንዶች ላይ እርም አድርጓል፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «እነኚህ ሁለቱ በወንድ ሕዝቦች ላይ እርሞች ናቸው፤ ለሴቶቻቸው ደግሞ የተፈቀዱ ናቸው፡፡» (ኢብኑ ማጃህ 3595 / አቡ ዳውድ 4057)

በወንዶች ላይ እርም የተደረገው፣ በሐር ትል የሚመረተው የተፈጥሮ ሐር ነው፡፡

6 ማባከንና ማዝረከክ ያለበት፡

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ማባከንና ኩራት በሌለበት ሁኔታ ብሉ መጽውቱ ልበሱ፡፡» (አል ነሳኢ 2559)

ይህ እንደሁኔታው ይለያያል፡፡ ባለሃብት፣ ድሃ ሊገዛው የማይገባውንና የማይችለውን የልብስ ዓይነት የመግዛት መብት አለው፡፡ ይህም ካለው ሃብትና ገቢ፣ እንዲሁም ኢኮኖሚያዊ ደረጃ አንጻር የሚታይ ይሆናል፡፡ አንድ ልብስ ለድሃ ሰው ማባከን ተብሎ ለሃብታም ግን ማባከን ላይባል ይችላል፡፡

> ማባከን በአለባበስም የተከለከለ ነው፡፡ ይሁን እንጂ እንደየሰለፈው የቀን ገቢና የተገቢነት ደረጃ ይለያያል፡፡

ቤተሰብህ

10

ኢስላም ቤተሰባዊ ሕይወት እንዲጸናና እንዲረጋ፣ እንዲሁም ቤተሰብን ከሚያበላሹና ከሚያፈርሱ ነገሮች በመጠበቅና በመከላከል ላይ ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርጓል። ባጠቃላይ፣ አንድ ቤተሰብ ካማረና ከተስተካከለ የተቀናጀ ግለሰባዊና ማህበረሰባዊ ዋስትናዎችን ማረጋገጥ ይቻላል።

የምዕራፉ ማውጫ

ቤተሰብ በኢስላም ውስጥ ያለው ስፍራ
ሴት በኢስላም ውስጥ ያላት ክብርና ደረጃ

- ኢስላም ልዩ ትኩረት የሰጣቸው ሴቶች
- በሁለቱ የታዎች መሐከል መጣረስ የለም
- ከወንድ አንጻር የሴት ዓይነቶች
- በባዕድ ወንዶችና ሴቶች መሐከል ለሚኖር ግንኙነት የተቀመጠ መመሪያ
- የሂጃብ -የሴቶችኢስላማዊ አለባበስ- ገደብ

ጋብቻ በኢስላም

የባልና የሚሰጡ መብቶች

ከአንድ በላይ ሚስቶች ማግባት

ፍቺ

የወላጆች መብት

የልጆች መብት

> ቤተሰብ በኢስላም ውስጥ ያለው ስፍራ

የሚከተሉት ጉዳዮች ኢስላም ለቤተሰብ ልዩ እንክብካቤና እዝማኔ ማድረጉን በግልጽ ያሳያሉ፡-

1

ኢስላም በጋብቻ ጅማራና በቤተሰብ ምስረታ ላይ ልዩ እይታ አለው፡፡ በመሆኑም ከስራዎች ሁሉ የላቀ ተግባር ከመሆኑም ባሻገር፤ የመልክተኞች ፈለግ እንዲሆንም አድርጎታል፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ነገር ግን እኔ እጆማለሁ አፈታለሁም፤ እስማዳለሁ አሸልባለሁም፤ ሴትም አገባለሁ፡፡ ከኔ ፈለግ የወጣ ከኔ አይደለም፡፡»

(አል ቡኸሪ 4776 /ሙስሊም 1401)

✧ ቁርአን ከታላላቅ ተዓምራትና ጸጋዎች ጎራ ከቆጠራቸው ነገሮች አንዱ አላህ (ሱ.ወ) በባልና ሚስት መሐከል ፍቅርን እዝነትንና እርካታን ማድረጉን ነው፡፡ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ለናንተም ከነፍሶቻችሁ ሚስቶችን ወደነርሱ ትረኩ ዘንድ መፍጠሩ፤ በመካከላችሁም ፍቅርንና እዝነትን ማድረጉ ከአስደናቂ ምልክቶቹ ነው፡፡ በዚህ ውስጥ ለሚያስተውሉ ሕዝቦች ታምራቶች አልሉ፡፡» (አል ሩም 21)

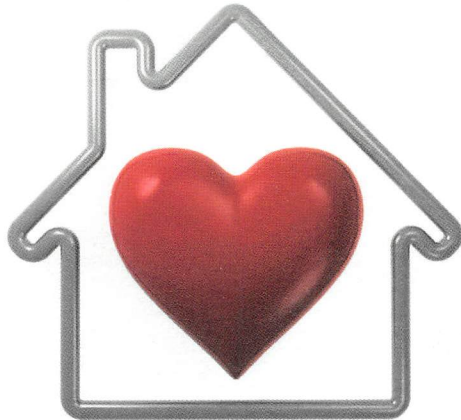
✧ ጋብቻን ገር ማድረግ፤ ለማግባት የሚፈልግም ሰው ነፍሱን ከዝመት እንዲጠብቅ መረዳትና መታገዝ እንዳለበት ትዕዛዝ ተላልፏል፡፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አላህ ሦስት ዓይነት ሰዎችን ለመርዳትና ለማገዝ በራሱ ላይ ግዴታ አድርጓል፡፡» አሉና ከነሱ መካከል፤ «ጥብቅነትን ፈልጎ ጋብቻን የፈፀመን ሰው» ጠቅሰዋል፡፡ (አል ቴርሚዚ 1655)

✧ ወጣቶችን ገና በአፍላ ዕድሜያቸውና ባልተነካ ጉልበታቸው ላይ ሳሉ ጋብቻን እንዲፈፀሙ አዟል፡፡ ምክንያቱም ጋብቻ ለነሱ መርጊያቸውና መርኪያቸው ስለሆነ ነው፡፡ ለፍቶት ስሜታቸውና ፍላጎታቸው ትክክለኛ መፍትሄም ነው፡፡

2

ኢስላም ለአያንዳንዱ የቤተሰብ አባል ወንድም ሆነ ሴት ልዩ ክብር ሰጥቷል፡፡

ኢስላም ልጆችን የመንከባከብና በማሳዳግ ጉዳይ በአናትና በአባት ላይ ከባድ ኃላፊነት ጥሏል፡፡ ዐብዱላህ ኢብኑ ዐ-መር፤ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ሲሉ ሰምቻቸዋለሁ ማለታቸው ተላልፏል፡፡ - «ሁሳቸሁም እረኞች ናችሁ፤ ማናችሁም ከሚጠብቀው ይጠየቃል፡፡ አንድ መሪ እረኛ ነው፤ በጥበቃው ስር ስላሉት ሁሉ

ቁርአን በባልና በሚስት መሐከል ያለን እርካታ፤ ፍቅርና መተዛዘን ከታላላቅ ጸጋዎች መድበታል፡፡

ተጠያቂ ነው፡፡ አባወራ በቤተሰቡ ላይ እረኛ ነው፤ በርሱ ስር ስላሉት ሁሉ ተጠያቂ ነው፡፡ ሴትም በባሏ ቤት ውስጥ እረኛ ነች፤ በርሷ ስር ስላሉት ሁሉ ተጠያቂ ነች፡፡ ባሪያ በአሳዳግው ጉብረት ላይ እረኛ ነው፡፡ በርሱ ስር ስላሉት ሁሉ ተጠያቂ ነው፡፡» (አል ቡኸሪ 853 /ሙስሊም 1829)

3

ኢስላም ለአባቶችና ለእናቶች ክብር በመስጠትና ደረጃቸውን በመጠበቅ፤ እንዲሁም እስከ ህልፈተ ሕይወታቸው ድረስ እነርሱን መንከባከብና ትዕዛዛቸውን መፈፀምን አስመልክቶ ልዩ ትኩረት ቸሯል፡፡

ወንድ ወይም ሴት ልጅ፤ ምንም ያህል ትልቅ ሰው ቢሆኑም ለወላጆቻቸው ታዛዥ የመሆንና ለነሱ በጎ የመዋል ግዴታ አለባቸው፡፡ አላህ (ሱ.ወ) ይህንን ጉዳይ ከርሱ አምልኮ ጋር አቆረኝቶ ጠቅሶታል፡፡ እነርሱ ላይ በንግግርና በተግባር ድንበር ማለፍን ከልክሏል፡፡ በነሱ መናደዱን የሚመለከትን ቃል ወይም ድምፅ ማሰማትንም ሳይቀር ከልክሏል፡፡ «ኔታህም (እንዲህ ሲል) አዘዘ፤ እርሱን እንጂ ሌላን አትገዝ፤ በወላጆቻችሁም መልካምን ስና፤ በአንተ ዘንድ ኾነው አንዳቸው ወይም ሁለታቸው እርጅናን ቢደርሱ ፎህ አትበላቸው፤ አትገላምጣቸውም፤ ለነርሱም መልካምን ቃል ተናገራቸው፡፡» (አል ኢሲራክ 23)

4 ኢስላም የወንድም ሆነ የሴት ልጆችን መብት እንድንጠብቅ አዟል። በመካከላቸው በወጪም ሆነ በይፋ በሚታዩ ጉዳዮች ላይ ፍትሃዊ መሆንም ግዴታ ነው።

5 ኢስላም በአንድ መስሊም ላይ ዝምድናን የመቀጠል ግዴታ ጥሎበታል። ይህ ማለት በእናቱም ሆነ በአባቱ በኩል ያሉትን ዘመዶቹን ዝምድና በመቀጠልና ለነርሱ በጎ በመዋል ይገለጻል።

ወንድሞቹ፣ እህቶቹ፣ አጎቶቹ፣ አክሱቶቹና ልጆቻቸው እዚህ ውስጥ የሚገቡ ሲሆን ለነርሱ መልካም መስራት፣ ከታላላቅ ወደ አላህ መቃረቢያዎችና ታዛዥነትን መግለጫ መንገዶች መካከል ቆጥሮታል። ዝምድናቸውን ከመቀረጥ፣ ወይም ከፋ ነገር በነርሱ ላይ ከመፈፀም እንድንርቅ አስጠንቅቋል። ይህን ማድረግን ከከባድ ወንጀሎች ፈርጆታል። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ዝምድናን ቆራጭ ጀነት አይገባም።» (አል ቡኸሬ 5638 / መስሊም 2556)

> ኢስላም ለእናትና ለአባት ክብር የመስጠትን መስራት ጥሏል።

> ሴት በኢስላም ውስጥ ያላት ስፍራ

ኢስላም ሴት ልጅን እጅግ በጣም አከብሯታል። ለወንዶች ባሪያ ከመሆንም ነፃ አውጥቷል። ክብርና ደረጃ የሌላት ውዳቂና ርካሽ ከመሆንም አድኗታል። ከሴት ልጅ ክብር ጋር ተያያዥነት ካላቸው ኢስላማዊ ድንጋጌዎች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

* ኢስላም ለሴት ልጅ ፍትሃዊ በሆነ ከፍፍሎሽ የውርስ ድርሻዋን ሰጥቷል። በአንዳንድ ስፍራ ከወንድ ጋር እኩል ታገኛለች። በአንዳንድ ስፍራ ደግሞ ድርሻዋ ከወንዱ ይለያል። ይኸውም ለሚች ባላት ቅርበት፣ እንዲሁም ካለባት ኃላፊነትና ወጪ እንጻር የሚወሰን ነው።

* በሌሎች በርካታ ጉዳዮች ላይ ወንድና ሴትን እኩል አድርጓቸዋል። ከነዚህም መካከል ማንኛውም ገንዘብ ነክ እንቅስቃሴ አንዱ ነው። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሴቶች የወንዶች ከፋይ ናቸው።» (አቡ ዳወድ 236)

* ኢስላም ለሴት ልጅ ባሏን የመምረጥ ነፃነት ሰጥቷል። ልጆችን የማሳደግ ትልቅ ኃላፊነት ደግሞ ጥሎበታል። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሴት ልጅ በባሏ ቤት ውስጥ ጠባቂ ነች፤ ከምትጠብቀው ነገር ተጠያቂ ነች።» (አል ቡኸሬ 853 / መስሊም 1829)

* ስሟና በአባት የመጠራት ክብሯ እንዲቆይ አድርጎላታል። ከጋብቻ በኋላም በአባት መጠራቷ ይቀጥላል። ምን ጊዜም በአባቷና በቤተሰቦቿ መጠራቷም ይዘልቃል።

* ወጪያቸውን መሸፈን ከሚኖርበት ሴቶች መካከል ከሆነች ማለትም ሚስቱ እናቱ ወይም ሴት ልጇ ከሆነች፣ ኢስላም በወንዱ ላይ እሷን የመጠበቅና ወጪዋን የመሸፈን ግዴታ ጥሎበታል።

* የቅርብ ዘመድ ባትሆንም፣ ረዳት የሌላትን ደካማ ሴት መርዳትና ማገዝ ልዩ ክብርና ደረጃ የሚሰጠው መሆኑን አጽንኦት ሰጥቶታል። እሷን ለመርዳትና ለማገዝ መሯሯጥ አላህ ዘንድ ትልቅ ክብር ያለው ተግባር መሆኑን በመግለጽ አነሳሳቷል። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ባሎቻቸው የሞቱባቸውን ሴቶችና የትግረኞችን ጉዳይ ለመፈፀም የሚሯሯጥ ሰው፣ ልክ በአላህ መንገድ ላይ ትግል እንደሚያደርግ፣ ሌሊት ተነሱቶ ሳይታከት እንደሚሰግድና፤ ጾሞ እንደማያፈጥር ሰው ነው።» (አልቡኸሬ 5661 / መስሊም 2982)

ኢስላም ልዩ ትኩረት እንዲቸው ያደረጋቸው ሴቶች

አናት፡ አቡ ሀረይራ(ፈ.ወ) የሚከተለውን ሐዲስ አስተላልፈዋል፡፡ አንድ ሰው ወደ ነቢዩ (ሰ.ወ) ዘንድ መጣና፤ አንቱ የአላህ መልክተኛ ሆይ ከሰዎች ሁሉ በበለጠ ጓደኝነቱን ወይም ግንኙነቱን ልጡበቅለን የሚገባ ማን ነው? አላቸው፡፡ እሳቸውም፡ «አናትህ» አሉት፤ ከዚያስ? አላቸው፤ «ከዚያም አናትህ» አሉት፤ ከዚያስ? አላቸው፤ «አሁንም እናትህ» አሉት፡፡ ለአራተኛ ጊዜ፡ ከዚያስ? አላቸው፤ «ከዚያም አባትህ ነው፡፡» አሉት፡፡ (አል ቡካሪ 5626 / መስሊም 2548)

ሴት ልጅ፡ ዐቅቦቱ ኢብኑ ዓሚር(ፈ.ወ) ነቢዩ(ሰ.ወ) እንዲህ ሲሉ ሰምቻለሁ ብለዋል፡ «ሦስት ሴት ልጆች ኖረውት፤ ስለነርሱ ትዕግስት አድርጎ፤ ጥር ግሮ ከላቡ ውጤት ያበላቸው፤ ያጠጣቸውና፤ ያለበላቸው ሰው፤ የትንሳኤ ቀን ከአሳት ግርዶሽ ይሆኑለታል፡፡» (ኢብኑ ማጃህ 3669)

ሚስት፡ እመት ዓኢሻ(ፈ.ወ)፤ ነቢዩ(ሰ.ወ) እንዲህ ማለታቸውን አስተላልፈዋል፡- «በላጫችሁ ለቤተሰቦቹ መልካም የሆነው ነው፡፡ እኔ ለቤተሰቦቼ መልካማችሁ ነኝ፡፡» (አል ቴርሚዚ 3895)

በኢስላም የወንድና የሴት ግንኙነት የመደጋገፊያ ግንኙነት ነው፡፡ እያንዳንዳቸው መስሊም ማህበረሰብን በመገንባት ላይ የሚዘገቡ ክፍተት ወይም ቀዳዳ አላቸው፡፡

በሁለቱ ይታወቃል መካከል ሽኩቻ የሚፈጥር ነገር የለም፡፡

በአንዳንድ ያልሰለጠነ ማህበረሰቦች ውስጥ አንደታየው፤ በወንድና በሴት መካከል የተደረጉት ሽኩቻዎች፤ በወንዱ በሴት ላይ ፈላጭ ቆራጭ መሆን፤ አለያም ደግሞ በሴቷ ከተፈጥሯዊ ባህሪ ማፈንገጥና ከአላህ ሕግጋት ውጭ መሆን ይጠናቀቃል፡፡

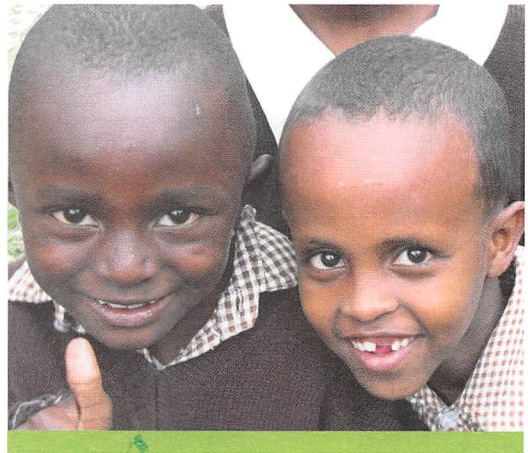
ይህ ደግሞ ከአላህ ሕግጋት ፍፁም በመራቅ እንጂ ሊከሰት አይችልም፡፡ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህም ከፊላችሁን በከፊላችሁ ላይ በርሱ ያበሰጠበትን ጸጋ አትመኙ፤ ለወንዶች ከሰሩት ስራ ዕድል አላቸው፤ ለሴቶችም ከሰሩት ስራ ዕድል አላቸው፤ አላህንም ከቸሮታው ለምኑት አላህ በነገሩ ሁሉ ዐዋቂ ነውና፡፡» (አል ኒሳእ 32)

በኢስላም ሁለቱም ይታወቃል እራሱን የቻለ ልዩ ተሰጥኦ፤ ኃላፊነትና ክብር አላቸው፡፡ ሁሉም የአላህን ችሮታና ውዴታ

ለማግኘት ይጥራል፡፡ ኢስላማዊው ድንጋጌ፤ ለመስሊም ማህበረሰብ ብሎም ለሰው ዘር በሙሉ እንጂ ለወንዶች ወይም ለሴቶች ሲባል የተደነገገ አይደለም፡፡

በኢስላም እይታ መሰረት፡ በሁለቱ ይታወቃል መካከል ያ ለሽኩቻ ቦታ የለውም፡፡ በዓለማዊ ጥቅም መፍካከር ትርጉም አልባ ነው፡፡ በሴቶች ላይ ማሰር ወይም በወንዶች ላይ ማመጽ የሚባል ነገር ጣዕም ወይም ስሜት አይኖረውም፡፡ አንዱ ሌላኛውን በቁጥጥሩ ስር ለማድረግ፤ ድክመቱን ችግሩንና ጉድለቱን ለማጋለጥ የሚካሄድ ሙከራ በኢስላም ቦታ የለውም፡፡

ይህ ሁሉ በአንድ በኩል ስንመለከተው ጫወታ ነው፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ ኢስላምንና የሁለቱን ይታወቃል ትክክለኛ የሰራ ዘርፍ አላግባብ ከመረዳት የመነጨም ነው፡፡ ሁላቸውም አላህን ከቸሮታው ሊለምኑት ይገባል፡፡

ከወንድ አንጻር ሴቶች ያላቸው ስፍራ

ሴት ለወንድ ከምትሆንለት አንጻር በብዙ ክፍል ትመደባለች፡

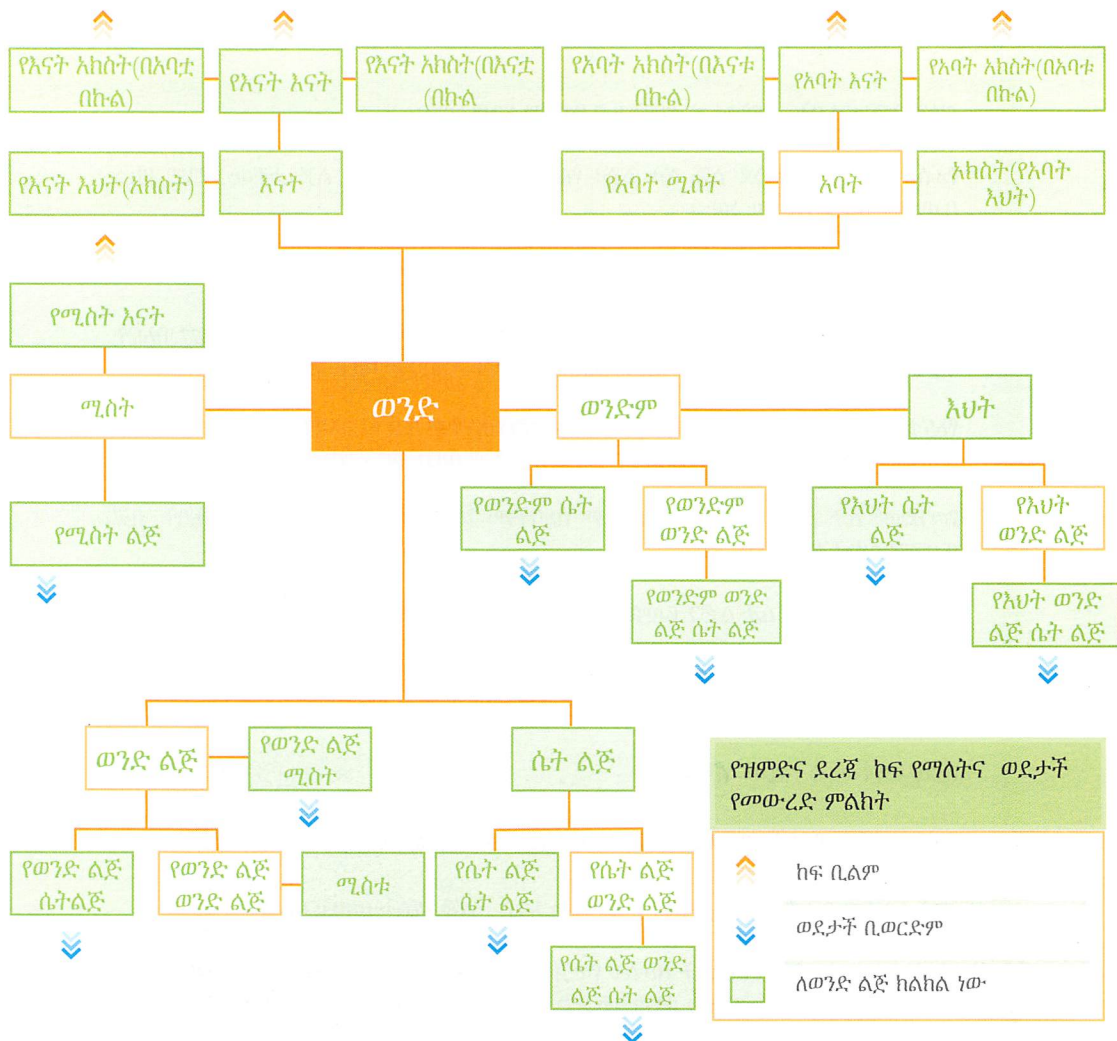
1 ሴቷ ለወንዱ ሚስት መሆኗ
አንድ ወንድ ሚስቱን በፈለገው መልኩ ማየትና በሷ መርካት ይፈቀድለታል፡፡ ሴትም ከባሏ ጋር እንዲሁው ይፈቀድላታል፡፡ አላህ (ሱ.ወ) የመንፈስ ትስስራቸውን፤ የስሜት ውህደታቸውንና የአካል ቅርርባቸውን ሲገልጽ፤ ባልን የሚስት ልብስ ሚስትንም የባል ልብስ በማለት ይገልጻቸዋል፡፡ «እነርሱ ለናንተ ልብሶች ናቸው፤ እናንተም ለነርሱ ልብሶች ናችሁ፡፡» (አል በቀራ 187) (ገጽ፡ 204 ተመልከት)

2

የቅርብ ዘመዱ (መሕረም) ከሆነች

ከሴቶች መሕረም የሚባሉት፣ አንድ ወንድ ፈፅሞ ሊያገባቸው የማይችሉ የሆኑ ሴቶች ናቸው። እነሱም የሚከተሉት ናቸው።

1	ወላጅ እናትና አያት፤ አያትነቱ ቢረዝምም ቢያጥርም አንድ ነው።
2	የራሱን ሴት ልጅ፣ የወንድ ልጁ ሴት ልጅ፣ የሴት ልጁ ሴት ልጅ፤ የልጅ ልጅነታቸው ምንም ያክል ቢወርድም እርምጃው ያው ነው።
3	የእናት አባቱ ልጅ እህቱ፣ በአባት የሚገናኙ እህቱ፣ ወይም በእናት የሚገናኙ እህቱ፤
4	የአባቱ እህት አክስቱ፤ ለአባቱ እህትነቷ በአባትም በእናትም ቢሆንም በአባት ብቻ ወይም በእናት ብቻም ቢሆንም ልዩነት የለውም። የአባት አክስትና የእናት አክስትም በዚህ ስር የሚካተቱ ናቸው።
5	የእናቱ እህት የሹሜው፤ ለእናቱ እህትነቷ በአባትም ሆነ በእናትም ቢሆን፣ በአባት ወይም በእናት ብቻም ቢሆን ልዩነት የለውም። የአባት አክስትና የእናት አክስትም በዚህ ስር የሚካተቱ ናቸው።
6	የወንድሙ ሴት ልጅ፤ ወንድምነቱ በእናትም በአባትም፣ ወይም በእናት ብቻ፣ ወይም በአባት ብቻ ቢሆንም ልዩነት የለውም።
7	የወንድም ወንድ ልጅ ሴት ልጅን ይመስል የልጅነት ሐረግ ቢወርድም ፍርዱ ያው ነው።
8	የሚስቱ እናት፣ ሚስቱ አብራው ብትሆንም ወይም ቢፈታትም እናቷ እስከመጨረሻው መሕረምነቷ ይቆያል። ልክ እንዲሁ የሚስት እናት እናት ወይም የሚስት አያትም ከዚህ ትመደባለች።
9	ከርሱ የማትወለድ የሚስቱ ሴት ልጅ
10	የልጅ ሚስት ወደ ታች የሚወለድ ቢሆንም ለምሳሌ እንደ ልጅ ልጅ ሚስት
11	ወደ ላይ ከፍ ቢልም የአባት ሚስት ወይም ልክ እንደ የልጅ ሚስት በአባት በኩል
12	የጡት እናቱ፣ የጡት እናት ማለት በሁለቱ የመጀመሪያ የአራስነት ዓመታት ወቅት ውስጥ አምስት ጊዜ ጠግቦ የጠባት ሴት ናት። እርሱን በማጥባቷ ምክንያት ኢስላም ለርሷ በርሱ ላይ ሙብት ደንግጎላታል።
13	የጡት እህቱ፣ ይህች ደግሞ እርሱን ያጠባቸው ሴት ልጅ ናት። በዚህ መልክ፣ የጡት አክስት የጡት ወንድም ልጅ የጡት እህት ልጅና የመሳሰሉት ሁሉም የጡት ዘመዶች ልክ የደም ትስስር እንዳላቸው ዘመዶች እርም ይሆናሉ።

3 ሴቷ ለርሱ ባዕድ ከሆነች

ባዕድ ሴት የምትባለው ከተጠቀሱት መሐሪዎች ውጭ ያለች ሴት ሁሉ ነች። ከርሱ ጋር ዝምድና ያላቸው ቢሆኑም፤ እንደ አጎት ልጅ፤ የአክስት ልጅ፤ የወንድሙ ሚስት፤ ወይም ከርሱ ጋር ዝምድና የሌላቸው ቢሆንም ከርሱ ጋር የሚያስተሳስራቸው የዘር ሐረግ ወይም የአማችነት ትስስር ባይኖርም በኢስላም እይታ አጅነቢ ወይም ባዕድ ናቸው።

በእርግጥ ኢስላም አንድ ሙስሊም ከባዕድ ሴት ጋር ሊኖረው የሚገባን ግንኙነት ሥርዓትና መመሪያ አድርጎለታል። ይህ ደግሞ ከብርን የሚጠብቅና የሰይጣን በሮችን የሚዘጋ ነው። የሰው ልጅን የፈጠረው አላህ (ሱ.ወ)፤ ለርሱ የሚበጀውን ከማንም በላይ ያውቃል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «የፈጠረ አምላክ እርሱ ዕውቀት ረቂቁ ውስጥ ዐዋቂው ሲኾን (ሚስጥርን ሁሉ) አያውቅምን?» (አል ሙልክ 14)

በየዕለቱ የሚወጡ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት ከእምነት አስተምህሮ በራቁ ቤተሰቦችና ማህበረሰብ ውስጥ የአስገድዶ መድፈርና ፀያፍ የወንጀል ስራዎች በሰፊው ተስፋፍተዋል።

በወንድና በባዕድ ሴት መካከል የሚኖር ግንኙነት ስርዓት

1 ዓይንን መስበር

አንድ ሙስሊም የሌላ ሰውን ሀፍረተ ገላ ማየት አይፈቀድለትም። የፍቶት ስሜቱን የሚቀሰቅሱ ነገሮችንም መመልከትም የተከለከለ ነው። ያለ ጉዳይ አንዲትን ሴት አተኩሮ ማየት የለበትም።

አላህ (ሱ.ወ) ሁለቱንም ጾታዎች ዓይናቸውን ሰበር እንዲያደርጉ አዟቸዋል። ምክንያቱም ይህ የጥብቅነትና የጨዋነት ጎዳና በመሆኑ ነው። ዓይንን ያለ ገደብ እንደፈለጉ መልቀቅ የዘመኑትና የወንጀል መንገድ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ለምዕመናን ንገራቸው ዓይኖቻቸውን ያልተፈቀደን ከማየት ይከልከሉ፤ ብልቶቻቸውንም ይጠብቁ ይህ ለነሱ የተሻለ ነው፤ አላህ በሚሰሩት ሁሉ ውስጠ ዐዋቂ ነው። ለምእመናትም ንገራቸው ዓይኖቻቸውን ይከልከሉ ብልቶቻቸውንም ይጠብቁ።» (አል ኑር 30-31)

በድንገት የተከለከለን ነገር ለማየት የተጋለጠ ሰው ወዲያው ከዚያ እይታ ዓይኑን ሰበር ማድረግ አለበት። ዓይንን መስበር በተለያዩ መገናኛ ብዙሃንና በኢንተርኔት ከሚሰራጩ የተከለከሉ ነገሮችንም ያካትታል፤ የፍትወት ስሜት ቀስቃሽ የሆኑ ነገሮችን መመልከት ክልክል ነው።

2 በስርዓትና በመልካም ስነምግባር አብሮ መኖር

ስርዓትን በጠቀና መልካም ስነ ምግባርን በተላበሰ መልክ፤ ከማንኛውም ስሜት ቀስቃሽ ነገሮች ርቀው አንዲት ባዕድ ሴትን ቢያናግር፤ እሷም ብታናግረው፤ ማሕበራዊ ሕይወታቸውን ቢመሩ አይከለክልም።

ኢስላም በሴቶች በወንዶች መካከል የሚኖርን ግንኙነት ስርዓት የሚያስገዝ ደንብና መመሪያ አስቀምጧል።

❖ አላህ(ሱ.ወ) ሴቶች ባዕድ ወንዶችን ሲያናግሩ ድምፃቸውን እንዳያስለመልሙ ከልክሏል፡፡ ግልጽ የሆነ ንግግርን እንዲናገሩም አዟል፡፡ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ያ በልቡ በሽታ ያለበት እንዳይከፈል በንግግር አትለስልሱም መልካምንም ንግግር ተናገሩ፡፡» (አል አሕዛብ 32)

❖ ስሜት ቀስቃሽ የሆኑ አረማመዶች፣ እንቅስቃሴዎችና ከጌጦችም ከፊሎቹን ግልጽ ማድረግ የተከለከሉ ናቸው፡፡ አላህ (ሱ.ወ) ሴቶችን አስመልክቶ እንዲህ ይላል፡- «ከጌጦቻቸው የሚሸፍኑት ይታወቅ ዘንድ በእግሮቻቸው አይምቱ፡፡» (አል ኑር 31)

3 የኸልዋ (ሉብቻ መነጠል) እርምነት

ኸልዋ ማለት አንድ ወንድ ከአንዲት ሴት ጋር ማንም በማያያቸው ስፍራ ላይ ለብቻቸው መገኘት ሲሆን ይህንን ኢስላም እርም አድርጎታል፡፡ ምክንያቱም፣ ይህ ዓይነቱ አጋጣሚ፣ ዝሙትና ፀያፍ ተግባራት እንዲፈፀሙ የሚያደርግበት የሸይጣን መግቢያ በር በመሆኑ ነው፡፡ ኑቡዩ(ሱ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አድምጡ! ከእይታ በራቀ ቦታ ላይ አንድ ወንድ ከአንዲት ሴት ጋር አይነጠልም ሦስተኛቸው ሰይጣን ቢሆን እንጂ፡፡» (አል ቲርሚዚ 2165)

4 አል ሒጃብ (የሴቶች ኢስላማዊ አለባበስ)

አላህ (ሱ.ወ) በሴቶች ላይ ሂጃብን ግዳጅ ያደረገው ማራኪ ውበትና አታላይ ተክለ ሰውነት ያለበላቸው በመሆኑ ነው፡፡ ይህ ተፈጥሯቸው ደግሞ ለወንዶች ፈታኝነቱ፣ ወንዶች ለሴቶች ካላቸው ተፈጥሯዊ ፈታኝ ገጽታ በእጅጉ የላቀ ነው፡፡ አላህ (ሱ.ወ) ሂጃብን የደነገገው ሉብዙ ዓላማ ነው፡፡

❖ ሴት የተፈጠረችለትን ዓላማና የተጣለባትን ማህበረሰባዊ ኃላፊነት፣ በዕውቀትም በተግባርም በብቃትና በጥራት እንድትወጣ እንዲሁም ከብሯንና ጨዋነቷን ጠብቃ እንድትኖር ለማድረግ ነው፡፡

❖ የዋልጌነትና የጋጠወጥነት መንስኤዎችን በመቀነስና በማዳከም በአንድ በኩል የማህበረሰቡን ጽዕነት በሌላም በኩል የሴትን ክብር ለማስጠበቅ ነው፡፡

❖ ወደሴቶች ለሚመለከቱ ወንዶች በጥብቅነትና ስሜትን በመቆጣጠር ላይ ማገዝ፤ ይኸውም እንደማንኛውም የእድገትና የልማት አጋር ከሴቶች ጋር እንዲረዳዳና እንዲተጋገዙ ያደርጋል፡፡ የቅጽበታዊ ስሜት ማርኪያ የፍቶት ስሜት ቀስቃሽ ብቻ አድርገው እንዳይመለከቷት ለማድረግ ያስችላል፡፡

የሂጃብ ይዘት

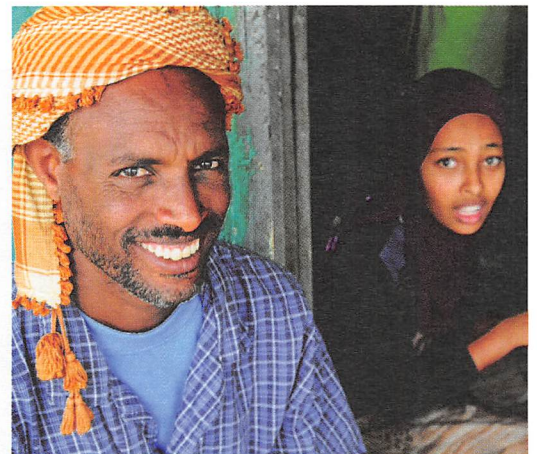
አላህ (ሱ.ወ) ሴት ልጅ በባዕድ ወንዶች ፊት ከፊቷና ከመዳፎቿ በስተቀር ሰውነቷን በሙሉ እንድትሸፍን ግዴታ አድርጓል፡፡ አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ጌጣቸውንም ከርሷ ግልጽ የኾነውን በስተቀር አይግለጡ፡፡» (አል ኑር 31)

ግለጽ የኾነ የሚባለው ፊትና መዳፍን ነው፤ እሱም ቢሆን፣ ፊትና መዳፍን በመግለጥ የሚከሰት ፈተና ወይም ችግር ካለ መሸፈናቸው ግድ ይሆናል፡፡

የሒጃብ ስርዓተ ደንብ

አንዲት ሴት የሚከተሉትን ቅድመ መስፈርቶች በጠበቀ መልክ የፈለገችውን ዓይነት መልክና ይዘት ያለው ሒጃብ ወይም ልብስ መልበስ ይፈቀድላታል፡፡

- 1 ሒጃቡ የግድ መሸፈን ያለበትን የሰውነት ክፍል በጠቅላላ የሚሸፍን መሆን አለበት
- 2 ሰፊ መሆን አለበት፤ የሚያጣብቅ፣ ጠባብ፣ የሰውነትን ቅርጽ የሚያወጣና የሚያሳይ መሆን የለበትም፡፡
- 3 ወፍራም መሆን አለበት፡፡ ስስነቱ በስሩ ያለን የሰውነት ክፍል የሚያጋልጥና የሚያሳይ መሆን የለበትም፡፡

ሒጃብ ሴት ልጅን በማህበረሰቡ ውስጥ ሊኖራት የሚገባውን ሚና በሰው ልጅ ታሪክ ውስጥ ከሚታወቁት ስርዓቶች ሁሉ በጥራትና በብቃት እንድትወጣ አመቻችቷታል፡፡

> ጋብቻ በኢስላም

ጋብቻ ኢስላም ልዩ ትኩረት ከቸራቸውና ካበረታታቸው ማህበራዊ ጉዳዮች መካከል አንዱ ነው። የነብያት ፈለግም ነው። (ገጽ፣ 196 ተመልከት)

ኢስላም ለጋብቻ ዝርዝር ድንጋጌና ስርዓትን በመዘርጋት ትኩረት ሰጥቶታል። የባለ ትዳሮች ሙብት መከበር የጋብቻው ግንኙነት እንዲጎለብትና እንዲረጋ ያደርጋል። በመንፈስ የተረጋጋ፣ በእምነቱ የጸና፣ በሁሉም የማሕበራዊ ጉዳዮች ላይ የመጠቀ፣ ሕፃናት በውስጡ የሚያድጉበት የሆነን ስኬታማ ቤተሰብ ለመመስረት ያስችላል።

> ጋብቻ ኢስላም ልዩ ትኩረት ከቸራቸው ማህበራዊ ጉዳዮች አንዱ ነው።

ከነኚህ ኢስላማዊ ድንጋጌዎች መካከል፡

ኢስላም ለአንድ ጋብቻ ትክክለኛነት በባልም ሆነ በሚስት በኩል የግድ ሊሟሉ የሚገባቸው መስፈርቶችን አስቀምጧል። እነሱም የሚከተሉት ናቸው።

ኢስላም ለሚስትነት ያስቀመጣቸው መስፈርቶች፡

1 ሙስሊም፣ ወይም የመጽሐፍት ባለቤት ማለትም አይሁድ ወይም ክርስቲያን መሆን አለባት። ይሁን እንጂ ኢስላም ከሙስሊሚም ቢሆን በሃይማኖቷ ጠንካራዋን እንድንመርጥ ይመክራል። ምክንያቱም ወደፊት ለልጆችህ እናትና ተንከባካቢ፣ ለአንተ ደግሞ በመልካም ነገር ላይ የምታገዝህና የምታጸናህ እሷ በመሆኗ ነው። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ባለ ሃይማኖቷን ምረጥ አለያ እጅህ አመድ አፋሽ ትሆናለች» (አል ቡኸሬ 4802 / ሙስሊም 1466)

2 ጥብቅና ጨዋ መሆን አለባት። በዝሙትና በእንዝላልነት የምትታወቅ ሴትን ማግባት ክልክል ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ከምእመናን ጥብቆቹም ከነዚያ ከናንተ በፊት መጽሐፍን ከተሰጡት ሴቶች ጥብቆቹም (ተፈቀዱላቸው)» (አል ማሊዳ 5)

3

ለዘላለሙ ሊያገባቸው እርም ከተደረጉ መሐሪሞቹ መካከል መሆን የለባትም። የዚህን ዝርዝር ማብራሪያ ከዚህ በፊት አሳልፈናል። በጋብቻው እንዲት ሴትን ከእህቷ ወይም ከአክስቶቿ ማለትም ከአባቷ እህት ወይም ከእናቷ እህት ጋር በአንድ ላይ ማግባት አይፈቀድለትም። (ገጽ፣ 200 ተመልከት)

ኢስላም ለባልነት ያስቀመጣቸው መስፈርቶች፡

ባል ሙስሊም መሆን አለበት። በኢስላም፣ ሙስሊም ሴትን ሃይማኖቱ የመጽሐፍ ተከታይ (አህለል ኪታብ) ወይም መጽሐፍ የሸ ቢሆንም ለካሃዲ መዳር የተከለከለ ነው። ኢስላም አንድን ወንድ በባልነት ለመቀበል ወንዱ ሁለት ባህሪዎችን የተላበሰ እንዲሆን ይፈልጋል።

* በሃይማኖቱ ጽኑ መሆኑና

* መልካም ስነ ምግባር የተላበሰ በሆኑ ናቸው።

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሃይማኖቱንና ስነምግባሩን የምትወዱለት ልጆችህን ከጠያቃችሁ አጋቡት።» (አል ቲርሚዝ 1084 / ሊብኑ ማጃህ 1967)

> የባልና የሚስት መብቶች

አላህ (ሱ.ወ) በባልም በሚስትም ላይ ሊጠብቁት የሚገባ የሆነ መብት ስጥታቸዋል። እንዲሁም የጋብቻን ሕይወት የሚያሳምሩና የሚጠብቁ ነገሮችን በሙሉ እንዲፈፅሙ አነሳስቷል። እነዚህን ጉዳዮች የመጠበቅ ኃላፊነት በሁለቱም ወገን ላይ የተጣለ ነው። ባልም ሆነ ሚስት አንዳቸው ከሌላቸው የማይቻልን ነገር እንዲፈፅም መጠየቅ የለባቸውም። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ለነርሱም (ለሴቶች) የዚያ በነርሱ ላይ ያለባቸው (ግዳጅ) ብጤ በመልካም አኗኗር (በባሎቻቸው ላይ መብት) አላቸው።» (አል በቀራ 228)

የሕይወት ጉዞ ቀጣይነት እንዲኖረው እና የተከበረው ቤተሰብ እንዲጸና ነገርን ማግራራትና ጉድለትን ማለፍ እንዲሁም መለገስ ያስፈልጋል።

የሚስት መብቶች

1 ቀለበና መጠለያ

✦ ሚስት ባለ ሦስት ብትሆንም እንኳ፣ ባል ለሚስቱ የምግቧን፣ የመጠጧን፣ የልብሷንና የአስፈላጊ ጉዳዮች ወጪዋን የመሸፈን ግዴታ አለበት። እንዲሁም ለርሷ ተመጣጣኝ የሆነን መኖሪያ ወይም ማረፊያም ሊያዘጋጅላት ይገባል።

✦ የወጪ መጠን፣ ወጪ የሚለካው እንደ ባልየው የገቢ መጠንና እንደየ አገሩ የአኗኗር ዘይቤ ሲሆን፣ ማባከንም ሆነ መጨናነቅ የሌለበት ሊሆን ይገባል።

አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «የችሎታ ባለቤት ከችሎታው ይቀልብ፤ በርሱም ላይ ሲሳዩ የተጠበቀ ሰው፣ አላህ ነፍሱን የሰጣትን እንጅ አያስገድዳትም።» (አል ጠላቅ 7)

✦ ይህን ወጪ ሲሸፍን መመገድ፣ እንዲሁም በመጨናነቅ እሷም ሆነ እራሱን ማዋረድ የለበትም። ገንዘብ ሲያወጣ፣ አላህ (ሱ.ወ) በገለጸው መልኩ በመልካም እሳቤ ሊሆን ይገባል። ምክንያቱም ይህ ሚስት በባሏ ላይ ያላት መብት እንጂ እርሱ በቸርነቱ የለገሳት አይደለም፤ እናም መብቷን በአግባቡ ሊጠብቅላትና ሊሰጣት ይገባል።

✦ በኢስላም፣ በሚስትና በቤተሰብ ላይ የሚወጣ ወጪ ከባድ ምንዳን ያጎናጽፋል። ነብዩ (ሰ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፡ - «አንድ መስሊም ከአላህ እመነዳበታለሁ በሚል እሳቤ በሚስቱ ላይ ወጪ ሲያወጣ ለርሱ ምጽዋት ይሆንለታል።» (አል ቡኸሪ 5036 /መስሊም 1002)

በሌላም ዘገባ ነብዩ (ሰ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፡- «በርሷ ብትመነዳባት እንጂ አንተ የአላህን ፊት ከጃይ ሆነህ አንድም ወጪን አታወጣም፤ በሚስት አፍ ውስጥ የምታስቀምጣት

> አንድ ሰው በአካባቢው ተለምዶ መሰረት የባለቤቱንና የልጆቹን ወጪ የመሸፈን ግዴታ አለበት።

ጉርሻ እንኳን ብትሆን።» (አል ቡኸሪ 56 /መስሊም 1628)

ወጪ አልስጥም ያለ ሰው፣ ወይም እየቻለ ማውጣት ካለበት

የቀነሰ ሰው፣ በርግጥ ከባድ ወንጀል ውስጥ ተዘናቋል። ነብዩ (ሰ.ወ.) እንዲህ ብለዋል፡- «ለአንድ ሰው ወንጀልኛነት፣ የሚያስተዳድረውን ሰው ማንገላታቱ ይበቃዋል።» (አቡ ዳውድ 1692)

2 መልካም አኗኗር ወይም ግንኙነት

መልካም አኗኗር በሚለው የተፈለገው መልዕክት መልካም ስነ ምግባር የሚለው ነው። ልብ ለሰላሳነት፣ ለብ ያለ ንግግርን መናገር፣ አንድም የሰው ልጅ ሊርቃቸው የማይችሉ ስህተቶችንና ድክመቶችን ችሎ ማለፍና የመሳሰሉትን ነው። አላህ ሱ.ወ እንዲህ ብሏል፡- «በመልካምም ተኗኗሩዋቸው፣ ብትጠሉዋቸውም (ታገሱ)፤ አንዳችን ነገር ልትጠሉ፣ አላህም በርሱ ብዙ ደግ ነገርን ሊያደርግ ይቻላልና።» (አል ኒላእ 19)

ባል ቢጋባቻ ውል ላይ የተጠቀሱ ቅድመ መስፈርቶችን የመጠበቅና የመሙላት ግዴታ አለበት።

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ከሙእሚኖች መካከል የተሟላው ሙእሚን በስነ ምግባሩ በላጭ የሆነው ነው፤ በላጮቻችሁ ለሚስቶቻቸው በስነ ምግባራቸው ጥሩዎቹ ናቸው።» (አል ቲርሚዚ 1162)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህም ብለዋል፡- «ከሙእሚኖች መካከል የተሟላው ሙእሚን በስነ ምግባሩ ጥሩውና ለሚስቱ ገራገር የሆነው ነው።»

(አል ቲርሙዚ 2612 / አህመድ 24677)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በላጫችሁ ለቤተቡ ጥሩዎችሁ ነው፤ እኔ ለቤተሰቤ ጥሩዎችሁ ነኝ።» (አል ቲርሚዚ 3895)

አንድ ሠሐቢይ፤ ነቢዩን (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አንቱ የአላህ መልክተኛ ሆይ የአንዳችን ሚስት በሱ ላይ ያላት ሙብት ምንድን ነው?» በማለት ጠየቃቸው፤ እሳቸውም፡ «ስትበላ ልታበላት፤ ስትለብስም ልታለብሳት፤ ፊቷን ላትመታት፤ ላታዋርዳት፤ በቤትህ ውስጥ እንጂ ላታኮርፋት ነው።» አሉት። (አቡ ዳውድ 2142)

3 መቻቻል

የሴቶች ተፈጥሯዊ ባህሪ ከወንዶች ጋር ይለያያል፤ በመሆኑም ይህን የሚለዩባቸውን ባህሪያት ወንዱ ሊላመደውና አቅልሎ ሊመለከተው ይገባል። የጋብቻን ሕይወት ከብዙ አቅጣጫ ለማየት ጥረት ማድረግ አለበት። ማንም ከስህተት ነፃ አይደለም፤ እናም ስህተት ሲከሰት ትዕግስት ማድረግና ከስህተቱ ባሻገር ያሉትን መልካም ሃሳቦች መመልከት ያስፈልጋል። አላህ (ሱ.ወ)፤ ባልንም ሚስትንም፤ አንዱ የሌላኛውን መልካም ወይም ጠንካራ ጎን እንዲመለከቱ ያሳስባል። እንዲህ ይላል፡- «በመካከላችሁም ችሮታን አትርሱ።» (አል በቀራ 237)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድ ሙእሚን አንዲትን ሙእሚን አይጥላት፤ አንድ ባህሪዋን ቢጠላባት ሌላ ባህሪዋን ይወዳልና።» (ሙስሊም 1469)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ)፤ ለሴቶች ልዩ ትኩረት እንዲሰጣቸውና ወንዶች በመልካም እንዲኖሯቸው አሳስበዋል። አያይዘውም የሴቶች መንፈሳዊና ስጋዊ ባህሪያቸው ከወንዶች ጋር እንደሚለያይ ተናግረዋል። ይህ የባህሪ ልዩነት ለአንድ ቤተሰብ መደጋገፊያና ውብት መሆኑንም አስተምረዋል። እናም ይህ የባህሪ ልዩነት የመለያየትና የፍቺ መንስኤ ሊሆን

አይገባም። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሴት የተፈጠረችው ከጎን አጥንት ነው፤ በምንም ጉዳይ ላይ ላንተ አትስተካከልህም፤ በሷ ልትጠቀም ከፈለግህ ከነገሩበት ልትጠቀምባት ትችላለህ፤ ለማቃናት ከሞከርክ ግን ትሰብራታለህ፤ ስብራቷም መፈታቷ ነው።» (አል ቡኸሪ 3153 / መስሊም 1468)

4 ግብረ ስጋ ግንኙነት መፈጸም

አንድ ሰው ከሚስቱ ጋር ግብረ ስጋ ግንኙነት መፈጸም። ቢያንስ በአራት ቀናት አንዴ ይህንን ሊፈፅም ይገባል። ከአንድ በላይ ያገባ ከሆነም የሳምንቱ ቀናቶችን በአኩልነት በሚስቶቹ መካከል ሊከፋፍል ይገባል።

5 ክብርህና ሞገስህ ስለሆነች ልትከላከላት ይገባል።

አንድ ሰው ሲያገባ፤ ያገባት ሴት የእርሱ ክብር ነች። ስለሆነም ለሞት የሚዳርገው ቢሆንም እንኳን ይህን ክብርን ሊከላከልና ሊሟገትለት ይገባል። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ስለ ሚስቱ የተገደለ ሰው ሰማዕት ነው።» (አል ቲርሚዚ 1421/ አቡ ዳውድ 4772)

6 የሚስትን ሚስጥር አለማባከን

አንድ መስሊም፤ የሚስቱን ልዩ ባህሪያትና፤ በርሱና በርሷ መካከል ስለ ተፈፀመ የአልጋ ላይ ሚስጥር ለሰዎች ሊያወራ አይፈቀድለትም። ነብዩ (ሰ.ወ)፡- «የትንሳኤ ቀን ከሰዎች ሁሉ ከደረጃ በኩል የከፋ ሰው ማለት፤ እርሱ ለሚስቱ ተገላልጦ፤ ሚስቱም ለርሱ ከተገላልጠች በኋላ የሷን ሚስጥር አውጥቶ የሚበትን ሰው ነው።» ብለዋል። (መስሊም 1437)

7 በሴት ላይ ድንበር ማለፍ አይፈቀድም

አሰላም ለሚፈጠሩ ችግሮች በርካታ መፍትሄዎችን አስቀምጧል። ከነዚህም መካከል፡

✱ ስህተቶች በመወያየት፤ በመመከርና በተግሳጽ ሊታረሙ ይገባል።

✱ ከሦስት ቀናት ላልበለጠ ጊዜ አለማናገር ወይም ማኩረፍ ከዚያም ከቤት ሳይወጣ በመኝታና በግብረ ስጋ ግንኙነት ማኩረፍ ይፈቀድለታል።

✱ እመት ዓሊሻ እንዲህ ብለዋል፡- ነብዩ (ሰ.ወ) በአላህ መንገድ ላይ ሲዋጉ ካልሆነ በስተቀር አንዲትንም ሴት ሆነ ባሪያ መራቅ አያውቁም።

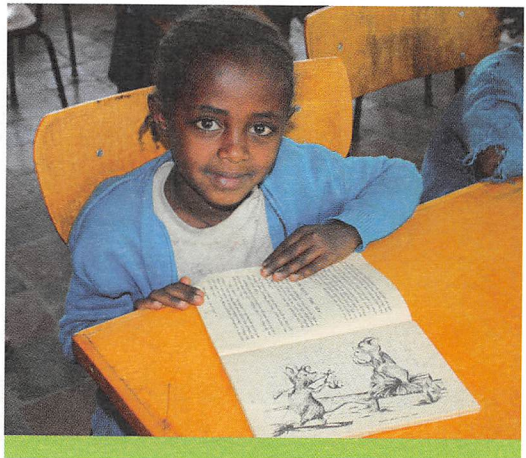
8 ማስተማርና መምከር

ሰውየው ሚስቱን በመልካም ሊያዛትና ከመጥፎ ሊከለከላት ይገባል። ወደ ጀነት ጸጋ የሚያዳርሳቸውን፤ ከእሳት ቅጣት የሚደርቃቸውን ነገሮች በማመቻቸትና በሰው ላይ በማበረታታት፤ እንዲሁም እርም ነገሮችን በመከልከልና እንዲጠሉ በማድረግ ልዩ ትኩረት መስጠት አለበት። በተመሳሳይ ሁኔታ፤ ሚስትም ባሏን በመምከር፤ ወደ መልካም ነገር በመገፋፋትና በመጠቆም፤ ልጆችን በጥሩ ስነ ምግባር ከትኩቶ በማሳደግ ላይ ከፍተኛ ጥረት ማድረግ ይጠበቅባታል። አላህ (ሰ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «እናንተ ያመናችሁ ሆይ! ነፍሶቻችሁንና ቤተሰቦቻችሁን ከእሳት ጠብቁ።» (አል ተህሪም 6)

ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሰውየው በሚስቱ ላይ ጠባቂ ነው፤ ስለጠበቀው ነገር ይጠየቃል።» (አል ቡኸሪ 2416 / መስሊም 1829)

9 ሚስቱ ያስገባችውን ቃል መጠበቅ

ጋብቻው በሚፈፀምበት ጊዜ፤ ሚስት ለምሳሌ፤ ይዘቱ ለየት ያለ ቤትን ሊገዛለት ወይም ሊሰራላት ዓይነት የተፈቀዱ ነገሮችን እንዲፈፅምላት ቃል ካስገባችው፤ ቃሉን የመጠበቅና የመመላት ግዴታ አለበት። ምክንያቱም የጋብቻ ውል ከቃልኪዳኖች ሁሉ ትልቁና ከባዱ በመሆኑ ነው። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ከመስፈርቶች ሁሉ እጅግ በርሱ ልትሞሉ የሚገባው ብልትን የተፈቀደ ያደረጋችሁበት ቃል ኪዳን ወይም መስፈርት ነው።» (አል ቡኸሪ 4856 / መስሊም 1418)

የባል መብቶች

1 በመልካም ነገር ላይ እሱን የመታዘዝ ግዴታ አለባት

አላህ (ሱ.ወ) ወንድን በሴት ላይ የበላይ አስተዳዳሪ አድርጎታል። ይኸውም ልክ የአገር መሪዎችና አስተዳዳሪዎች ለሕዝብ እንደሚያገለግሉት፤ ጉዳዩዋን የሚያስፈፅምላት፤ መስመር የሚያስይዝላትና የሚከታተልላት እሱ ነው ማለት ነው። ይህም ሊሆን የቻለው አላህ (ሱ.ወ) ለወንድ ልዩ መገላጫዎችን የሰጠው በመሆኑና በንብረት የማስተዳደር ኃላፊነት በሱ ላይ የተጣለ በመሆኑ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ወንዶች በሴቶች ላይ ቋሚዎች (አሳዳሪዎች) ናቸው፤ አላህ ከፊላቸውን በከፊሉ ላይ በማብሰጠና (ወንዶች) ከገንዘባቸው (ለሴቶች) በመስጠታቸው ነው።» (አል ኒላ 34)

2 ባሏ እንዲረካባት መዘገጃጀት ወይም መመቻቸት

ባል በሚሰቱ ላይ ካለው መብቶች አንዱ፤ እርሱ ግብረ ስጋ ግንኙነት እንዲፈፅም እራሷን ማመቻቸትና እንዲረካባት ማድረግ ነው። በመሆኑም ሆን ብላ ለርሱ መቆነጃጀትና መዘገጃጀት ይወደድላታል። የወር አበባ ደም ላይ መሆን፤ ወይም የግዳጅ ጾም ላይ መሆን፤ ወይም በህመምና በመሳሰሉት ሽሪዓዊ ምክንያቶች ካልሆነ በስተቀር፤ ሚስት ባሏ ሊገናኛት እየፈለገ ወይም ሲጠራት ፈቃደኛ ካልሆነች እጅግ በጣም ትወገዛለች፤ ከባድ ወንጀልንም ትሸከማለች።

ነቢዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድ ሰው ሚስቱን ወደ ፍራሹ ሲጠራት አንቢተኛ ከሆነችና ተቆጥቶባት ወይም ተከፍቶባት ካደረች እስኪነጋ ድረስ መላእክት ይረግማታል።» (አል ቡኸሪ 3065 /መስሊም 1436)

3 ባል ወደቤቱ እንዲገቡ የማይፈልጋቸውን ሰዎች እንዲገቡ አለመፍቀድ

ባል በሚሰቱ ላይ ካለው መብቶች መካከል ሚስት እርሱ ከሚጠላቸው ሰዎች አንዱንም አለማስገባት ነው።

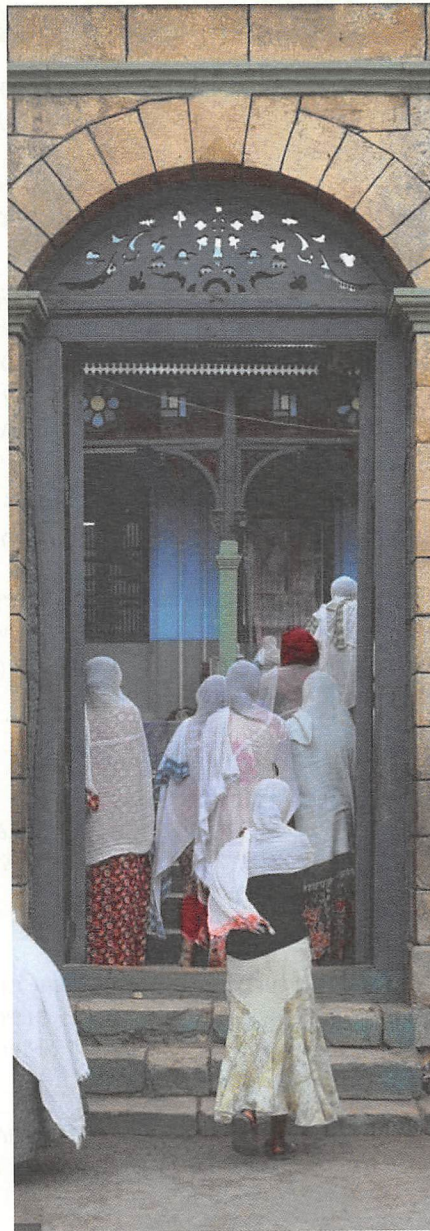
ነቢዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንዲት ሴት በርሱ ፍቃድ ካልሆነ በስተቀር ባሏ እያለ ልትጾም አይፈቀድላትም፤ በሱ ፍቃድ ካልሆነ በስተቀር በቤቱ ውስጥ ሰው እንዲገባ መፍቀድ የለባትም።» (አል ቡኸሪ 4899)

4 በባል ፈቃድ ካልሆነ በስተቀር ከቤት አለመውጣት

ባል በሚሰቱ ላይ ካሉት መብቶች አንዱ ያለርሱ ፍቃድ ከቤት አለመውጣት ነው። ልዩ ቦታ ለመሄድ መውጣቷም ይሁን ለስራ ጉዳይ መውጣቷ ሁሉም አንድ ነው። ያለ ባል ፈቃድ አይሆንም።

5 ሚስት ባሏን መንከባከብ

ሚስት ባሏን በሀገሬው ተለምዶ መሰረት ምግብ በማዘጋጀትና መሰል በሆኑ በቤት ውስጥ ጉዳዮች ልትንከባከበው ይገባል።

> ከአንድ በላይ ሚስት ማግባት

በኢስላም የጋብቻ መስረት የሚጠነሰው አንድ ወንድ ከአንድ ሴት ጋር የሚዋደዱ፣ የሚተሳሰቡና የሚደጋገፉ ኾነው በሚመሰርቱት ቤተሰብ ነው። ከመሆኑም ጋር፣ ኢስላም ለወንዱ ከአንድ በላይ ሚስት እንዲያገባ ፈቅዶለታል። ይህ ደግሞ በቀደምት መለኮታዊ ድንጋጌዎችም ጭምር ሲሰራበት የነበረ ነው። ይህንን የፈቀደበት ዓላማ የግለሰቦችንና የማሕበረሰቡን ጥቅም ለመጠበቅ ነው። ይሁን እንጂ ጉዳዩን ስርዓት የለሽና ደንብ አልባ አድርጎ አልተወደም። እንደውም ሴቶች እንዳይበደሉና እንዳይገፉ የሚያደርጉ መብታቸውን የሚያስከብሩ የሆኑ ቅድመ መስፈርቶችንና በደልን ከልካይ ነጥቦችን አስቀምጧል።

1 ፍትሃዊነት

በቤት ወጪ፣ በመኖሪያ ቤትና በመሳሰሉት ግልጽ በሆኑ ቁሳዊ ጉዳዮች በሚስቶች መካከል ፍትሃዊ መሆን ግዴታ ነው። በመካከላቸው ፍትሃዊ መሆን የማይችል ከአንድ በላይ ማግባት በርሱ እርም ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፦ «አለማስተካከልንም ብትፈሩ አንዲትን ብቻ...ያዙ» (አል ኒሳአ 3)

ፍትሃዊ አለመሆን እጅግ በጣም አደገኛና አስከፊ ወንጀል ነው። ነብዩ(ሲወወ) እንዲህ ብለዋል፦ «ሁለት ሚስቶች ኖረውት ወደ አንደኛዋ ያዘነበለ ሰው የትጎሳኤ ቀን በአንድ ሃኑ ተጣሞ ይቀሰቀሳል።» (አቡ ዳወድ 2133)

የማይቻል ጉዳይ ነውና በልባዊ ፍቅር ፍትሃዊ መሆን ግዴታ አይደለም። በሚከተለው አንቀጽ ላይ የተጠቀሰውም ይኸው ነው። «በሴቶችም መካከል ምንም እንኳ ብትጓጉ (በፍቅር) ለማስተካከል አትችሉም።» (አል ኒሳአ 129)

2 የሚስቶችን ወጪ መሸፈን መቻል

የሚስቶቹን ጠቅላላ ወጪ የመሸፈን ግዴታ አለበት። ምክንያቱም የመጀመሪያውን ጋብቻ ሲፈፅም ይህ ጉዳይ የጋብቻ መስፈርት እንደሆነው ሁሉ በሁለተኛው ላይ ደግሞ የበለጠ ወሳኝ የሆነ መስፈርት ይሆናል።

3 ከአራት ሚስቶች በላይ አለመጨመር

በኢስላም ከአንድ በላይ የማግባት ገደቡ ይህ ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፦ «ለናንተ ከሴቶች የተዋበላችሁን ሁለት ሁለት፣ ሦስት ሦስትም፣ አራት አራትም አግቡ።» (አል ኒሳአ 3)

ከአራት በላይ ሚስቶች ኖረውት ኢስላምን የተቀበለ ሰው፣ ከነርሱ መካከል አራቱን ብቻ መርጦ በማስቀረት ሌሎቹን ሊፈታ ይገባል።

4

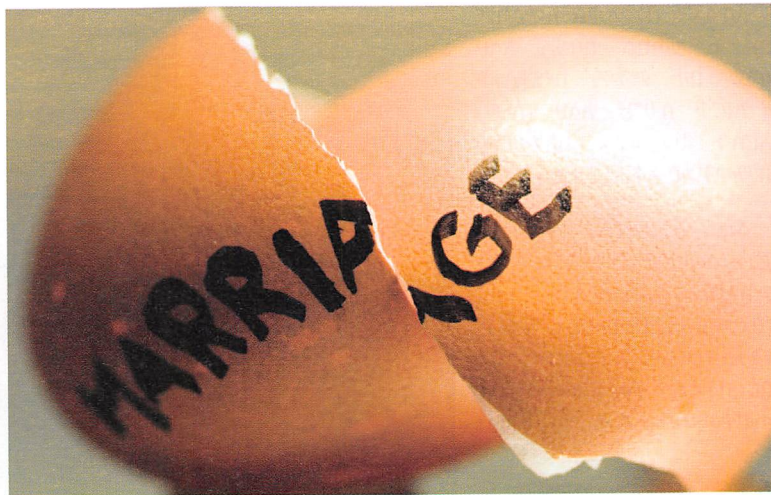
ቤተሰባዊ ግንኙነትን ለመጠበቅና ዝምድናን ላለማበላሸት አንዳንድ ሴቶችን በአንድነት በአንድ ጊዜ ማግባትም አይፈቀድም።

- ✧ አንዲትን ሴት፣ ከአህቷ ጋር በአንድ ወቅት ማግባት አይፈቀድም።
- ✧ አንዲትን ሴት፣ ከእናቷ አህት ከየሹሜዋ ጋር በአንድ ወቅት ማግባት አይፈቀድም።
- ✧ አንዲትን ሴት፣ ከአባቷ አህት፣ ከእክስቷ ጋር በአንድ ወቅት ማግባት አይፈቀድም።

> ኢስላም ከአንድ በላይ ሚስት ማግባትን አስመልክቶ ሕግጋትና ቅድመ-ዝግጅቶች አስቀምጧል።

> ኢስላም የባልና የሚስት ግንኙነት ቀጣይነት ያለው መሆን እንዳለበት ያስተምራል። ለጉዳዩም ትኩረት ይሰጣል። ግና የግድ አስፈላጊ በሚሆንበት ወቅት ፍቺንም ይፈቅዳል።

ኢስላም የጋብቻ ውል ዘላቂና ዘውታሪ መሆን እንዳለበት ይመክራል። ጋብቻው ሁለቱም ወገኖች ሞት እስኪለያያቸው ድረስ የሚቆይ መሆን አለበት። አላህ (ሱ.ወ) ጋብቻን የጠበቀ ውል ሲል ጠርቶታል። በኢስላም፣ ጋብቻን ለተወሰነ የጊዜ ገደብ በሚል መፈፀም ጨርሶ አይፈቀድም።

ኢስላም በጋብቻ ላይ ሰዎችን ሲያበረታታ ድንጋጌው የወጣው በምድር ላይ ለሚኖር ሰብዓዊ ፍጡራን መሆኑ ግልጽ ነው። እነርሱ ደግሞ የራሳቸው የሆነ ልዩ መገለጫ ባህሪያትና ስጋዊ ፍላጎቶች አሏቸው። በመሆኑም አስቸጋሪ ሁኔታዎች ሲፈጠሩና መንገዶች ሁሉ ሲዘጋጉ፣ የማስተካከያና የማሻሻያ ዘዴዎች ሁሉ ፍሬ አልባ ሲሆኑ፣ ከዚህ ውል እራሳቸውን እንዴት ነፃ ሊያደርጉ ወይም ሊያላቅቁ እንደሚችሉ ስርዓትን ደንግጎላቸዋል። በዚህም ለወንዱም ሆነ ለሴቷ ፍትሃዊና ሚዛናዊ በሆነ መንገድ የሚበጃቸውን መስመር ይዘረጋል። ብዙ ጊዜ በባልና ሚስት መካከል የሚፈጠሩ አለመግባባቶች ፍቺን ብቸኛ የችግራቸው መፍትሄ የሚያደርጉበት አጋጣሚ አለ። በቤተሰቡም ሆነ በማህበረሰቡ ውስጥ ሰላምና መረጋጋት እንዲኖር የሚያደርግበት ሁኔታ ይኖራል። ምክንያቱም በባልና ሚስት መካከል የተመሰረተው ትዳር የተፈለገበትን ግብ ሊመሳ ባለመቻሉ አብረው ከመቆየታቸው ይልቅ ፍቺ የተሻለ ይሆናል።

ከእንዲህ ዓይነቱ ሁኔታ ለመውጣት ሲበል ፍቺ የተፈቀደው ለዚህ ነው። እያንዳንዳቸው ሌላ የትዳር አጋር መቀየር አለባቸው። ምናልባት ሁላቸውም ከመጀመሪያው የትዳር አጋራቸው ያጡትን ከዚህኛው ሊያገኙ ይችላሉ። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «በለያየም አላህ ሁሉንም በችሮታው ያብቃቃቸዋል። አላህም ችሮታው ሰፊ ጥበበኛ ነው።» (አል ኒሳእ 130)

ፍቺ እራሱን የቻለ ስርዓት አለው።

- ✦ ፍቺ በወንዱ እጅ እንጂ በሴቷ እጅ አይደለም።
- ✦ አንዲት ሴት ከባሏ ጋር መኖር ካልቻለች፣ እሱ ደግሞ ሊፈታት ፍቃደኛ ካልሆነ፣ ዳኛ ዘንድ በመሄድ እራሷን ማስፈታት ትችላለች። ዳኛውም ያቀረበችው ምክንያት አሳማኝ ሆኖ ካገኘው ሊያፋታት ይገባል።
- ✦ አንዲት ሴት ከተፈታች በኋላ፣ ሁለት ጊዜ መመለስ ትችላለች። ነገር ግን ለሦስተኛ ጊዜ ከፈታች ሌላ ትክክለኛ ጋብቻ ፈፅማ እስካልተፈታች ድረስ ወደ መጀመሪያው ትዳር መመለስ አትችልም።

> የወላጆች መብት

ለወላጆች በጎ መዋል ከመልካም ስራዎች መካከል ከባዱና አላህ ዘንድ ብዙ ምንዳን ከሚያስገኙ ተግባሮች ሲሆን፤ አላህ (ሱ.ወ) እርሱን ከመገዛትና በአሃዳዊነቱ ከማመን ጋር አቆራኝቶታል።

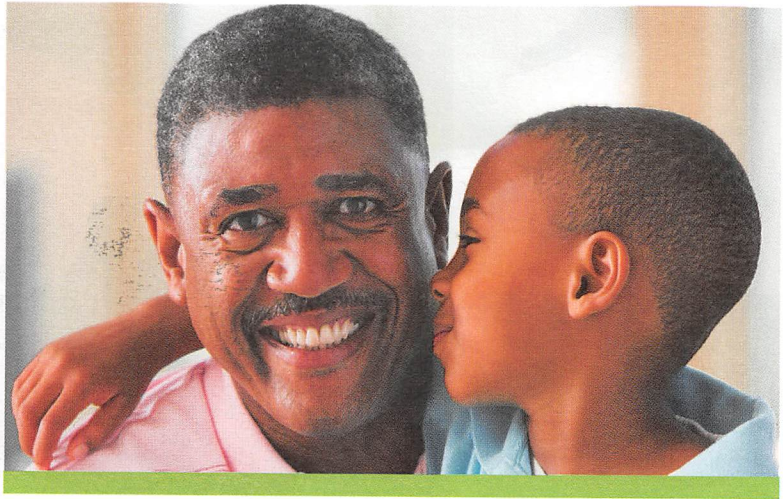
ለነርሱ በጎ መዋልና ጥሩ መሆን ጀነት ለመግባት የሚያስችል ወላጅ ምክንያት አድርጎታል። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ወላጅ የጀነት የመሐለኛው በር ነው፤ ይህን በር ብትፈልግ ቸል በለው ወይንም ጡብቀው።» (አል ቲርሚዚ 1900)

✦ በወላጆች ላይ የማመፅና ለነርሱ ክፉ የመሆን አደገኝነት

መለኮታዊ መመሪያዎች በሙሉ በአደገኝነቱና በከባድ ወንጀልነቱ የተስማሙበትና ከርሱም ያስጠነቀቁት ነገር ቢኖር ለወላጆች ክፉ መሆን ነው። ነብዩ (ሰ.ወ) ለሠሐቢቻቸው፡ «አይከብዱ የከብዱ ወንጀሎችን አልነግራችሁምን?» አሉ። ሠሐቢቻቸው፡ «እንዴታ ይንገሩን እንጂ አንቱ የአላህ መልክተኛ» አሉ። ነብዩም (ሰ.ወ)፡ «በአላህ ማጋራትና በወላጆች ላይ ማመፅ ናቸው።» አሉ። (አል ቡኸሪ 5918)

✦ በአላህ ላይ ከማመፅ ውጭ ባለ ጉዳይ እነርሱን መታዘዝ

አላህ(ሱ.ወ) ላይ በማመፅ ወይም የአላህን ሕግ በመጣስ እስካላዘዙ ድረስ ወላጆች በሚያዙት ነገር ሁሉ ለነርሱ ፍጹም ታዛዥ መሆን ግዴታ ነው። ምክንያቱም በፈጣሪ ላይ እያመፁ ለፍጡራን መታዘዝ አይፈቀድም። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ሰውንም በወላጆቹ መልካም አድራጎትን አዘዝነው፤ ላንተም በርሱ ዕውቀት የሌለህን (ጣዖት) በእኔ እንድታጋራ ቢታገሉህ አትታዘዘቸው።» (አል አንከቡት 8)

✦ ለነርሱ በጎ መዋል በተለይም ሲሸመግሉ

አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ጌታህም (እንዲህ ሲል) አዘዘ፤ እርሱን እንጂ ሌላን አትገዝ፤ በወላጆቻችሁም መልካምን ስሩ፤ በአንተ ዘንድ ኾነው አንዳቸው ወይም ሁለታቸው እርጅናን ቢደርሱ ፎህ አትበላቸው፤ አትገላምጣቸውም፤ ለነርሱም መልካምን ቃል ተናገራቸው።» (አል ኢስራአ 23) አላህ (ሱ.ወ) የሰው ልጅ ለወላጆቹ በተለይም ከሸመግሉና ከደከሙ በኋላ ታዛዥ እንዲሆንና እንዳይገላምጣቸው ወይም እንዳይቆጣቸው አዟል። ኡፍ በማለት ቢሆንም ቃል ባይተነፍስም እንኳ በእነርሱ ላይ መበላጨትና መቆጣት የለበትም።

✦ ከሃዲያን ወላጆች

አንድ ሙስሊም ወላጆቹ ከሃዲያን ቢሆኑም እንኳን ለነርሱ ፍፁም ታዛዥና በጎ የሚውልላቸው ሊሆን ይገባል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ለአንተ በርሱ እውቀት የሌለህን ነገር በኔ እንድታጋራ ቢታገሉህም አትታዘዘቸው፤ በቅርቢቱም ዓለም በመልካም ስራ ተወዳጃቸው» (አል ሉቅማን 15)

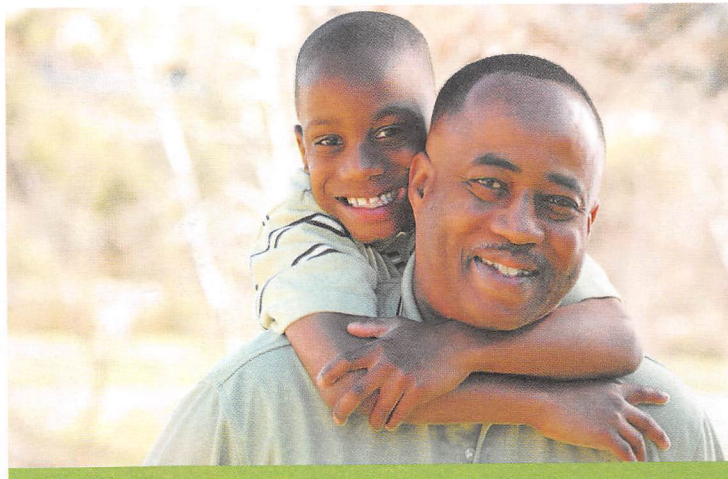
ለነርሱ በጎ ከመዋል ሁሉ እጅግ ታላቁና ጠቃሚው እነርሱን በጥሩ ስነምግባርና በጥበብ በተሞላ መልኩ ወደ ኢስላም መጥራት ነው።

> የልጆች መብት

✦ ጥሩ እናት ልትሆን የምትችል መልካም ሚስት ሊጋብቻ መምረጡ አባት ለልጆቹ ከሚያቀርብላቸው ስጦታዎች ሁሉ በላይ ነው።

✦ ስም ከነርሱ የማይለይ የሆነ መገለጫቸው በመሆኑ፤ ልጆችን በሚያማምሩ ስሞች መሰየም ልጆች በወላጆች ላይ ካላቸው መብት መካከል ነው።

✦ በመልካም ስነ ምግባር እንጾ ማሳያ፣ መሰረታዊ የሃማኖት ጉዳዮችን ማስተማርና ሃይማኖታቸውን እንዲወዱ ማድረግ።

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡

- «እያንዳንዳችሁ እረኞች ናችሁ፤ ከጠበቃችሁት ነገርም ተጠያቂዎች ናችሁ፤ በሰዎች ላይ የተሾመ ሹም እረኛ ነው፤ ስለነርሱ ተጠያቂ ነው፤ አባወራ በቤተሰቡ ላይ እረኛ ነው፤ ስለነርሱ ተጠያቂ ነው፤ ሴት በባሏ ቤትና በልጆቹ ላይ እረኛ ነች፤ ስለነርሱ ተጠያቂ ነች፤ ባሪያም በአሳዳሪው ንብረት ላይ እረኛ ነው፤ ስለነርሱ ተጠያቂ ነው፤ አዋጅ! ሁላችሁም እረኞቻች ናችሁ፤ ሁላችሁም ስለጠበቃችሁት ነገር ተጠያቂዎች ናችሁ።» (አል ቡኻሪ 2416 / መስሊም 1829)

ወላጆች እንደየአስፈላጊነቱና አንገብጋቢነቱ ቅደም ተከተል በማስያዝ ልጆቻቸውን ማገጽ ይኖርባቸዋል። በመጀመሪያ ከማጋራትና ከፈጠራ አመለካከት የጾዳ ማድረግ፣ ትክክለኛውን የእምነት መሰረት እንዲይዙና ከዚያም አምልኮዎችን፣ በተለይም ሠላትን እንዲሰግዱ ማድረግና ብሉም ጥሩ ስነምግባርንና ስርዓቶችን ሊያስተምሯቸው ይገባል። ክብርና በጎ የሆነን ሁሉ ሊያሳዩዋቸው ይገባል። ይህ አላህ ዘንድ ትልቅ ከሚባሉ ስራዎች ነው።

✦ ወጪ፡ ወላጅ አባት የወንድም ሆነ የሴት ልጆቹን ወጪ የመሸፈን ግዴታ አለበት። በዚህ ጉዳይ ላይ ችላ ማለትም ሆነ መሳካፍ አይገባውም። እንደውም እንደችሎታውና አቅሙ በተሟላ መልኩ ይህንን ኃላፊነት ለመወጣት መጣር ይኖርበታል። ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድ ሰው የሚያስተዳድረውን መጣሉ ብቻ ከወንጀል በኩል ይበቃዋል።» (አቡ ዳውድ 1692)

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፤ ሴት ልጆችን በመጠበቅና ለነርሱ ወጪ ማድረግን በተመለከተ እንዲህ ብለዋል፡- «የነዚህን ሴት ልጆች ጉዳይ የተሸከመና ለነርሱም በጎ የዋለላቸው፤ እነርሱ ለርሱ ከእሳት ግርዶ ይሆኑለታል።» (አል ቡኻሪ 5649 / መስሊም 2629)

✦ ወንዶችም ሆኑ ሴቶች በሁሉም ልጆች መካከል ፍትሃዊ መሆን፡ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አላህን ፍሩ በልጆቻችሁ መካከል ፍትሃዊ ሁኑ።» (አል ቡኻሪ 2447 / መስሊም 1623)

ሴቶችን ከወንዶቹ ማስበለጥ እንደማይፈቀድ ሁሉ ወንዶችንም ከሴቶች ማስበለጥም አይፈቀድም። ይህን ማድረግ አደገኛ ችግርን ይፈጥራል።

ስነ-ምግባርና በኢስላም

11

በኢስላም፣ ስነ-ምግባር ማሟያ ወይም ትርፍ ነገር አይደለም፤ ይልቁንም፣ በሁሉም ዘርፍ የጠበቀና ጥልቅ ትስስር ያለው የሃማኖት ክፍል ነው። ስነ ምግባር በኢስላም የላቀና ከፍተኛ ስፍራ አለው። ይህ ደግሞ በኢስላም ድንጋጌዎችና ህገ ደንቦች ውስጥ በይፋ የሚታይ እውነታ ነው፤ ነብዩ (ሰ.ወ) የተላኩትም መልካም ስነ ምግባሮችን ሊያሟሉ ነው።

የምዕራፉ ማውጫ

ስነ-ምግባር በኢስላም ውስጥ ያለው ስፍራ

- ስነ-ምግባር የነብዩ (ሰ.ወ) መልክ ዋነኛው ዓላማ ወይም ምክንያት መሆኑ
- ሥነ-ምግባር ዋና የእምነት ክፍል ነው
- ስነ-ምግባር ከሁሉም የአምልኮ ዘርፎች ጋር የተሳሰረ መሆኑ
- አላህ (ሱ.ወ) ለጥሩ ስነ-ምግባር ባለቤቶች ያዘጋጀው የላቀ ችሮታና ታላቅ ምንዳ

ስነ-ምግባር በኢስላም ውስጥ ያለው ልዩ መገለጫ

- የላቀ ስነ-ምግባር በተወሰኑ ሰዎች ብቻ የተለየ አይደለም
- የላቀ ስነ-ምግባር በሰው ልጅ ላይ ብቻ የተገደበ አለመሆኑ
- በህይወት ዘርፎች በጠቅላላ ውስጥ የሚኖሩ የላቀ ስነ-ምግባሮች
- በተለያዩ አጋጣሚዎች ውስጥ የሚንጸባረቁ የላቀ ስነ-ምግባሮች

ከነብዩ (ሰ.ወ) ሕይወት ተምሳሌትነት

- መተናኘት
- እዝነት
- ፍትሃዊነት
- በጎ መዋልና ለጋስነት

ስነ-ምግባር በኢስላም ውስጥ ያለው ስፍራ

1 ስነ-ምግባር፣ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) ወደ ሰው ዘር ከተላኩበት ዓላማዎች መካከል ዋነኛው ነው።

አላህ (ሱ.ወ) ነቢዩን (ሰ.ዐ.ወ) አስመልክቶ እንዲህ ይላል፡ - «እርሱ ያ በመሃደሞቹ ውስጥ አንቀጾቹን (ቁርአንን) በነርሱ ላይ የሚያኑበላቸው፣ (ከማጋራት) የሚያጠራቸውም... የኾነን መልክተኛ የላከ ነው።» (ጁምዓ 2) በአኦጋቶጼ ላይ፣ አላህ (ሱ.ወ) ለምእመናን ቁርአንን እንዲያስተምራቸውና ከእኩይ ስነ-ምግባር እንዲያጠራቸው መልክተኛውን በመላኩ የዋለውን ውሳኔ አውሰቷል። እራሱን ማጥራት ወይም ተዝኪያ፡- ቀልበን በአላህ ከማጋራት እንዲሁም እንደ ቂምና ምቀኝነት ካሉ እኩይ ስነ-ምግባሮች፣ ንግግርና ተግባርን ደግሞ ከተወገዙ ልማዶች ማጥራትን ያካትታል። ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) አሻሚ ባልሆነ ግልጽ ቃላቸው እንዲህ ብለዋል፡- «እነሆ እኔ የተላኩት መልካም ስነ-ምግባሮችን ለሚላ ዘንድ ነው።» (አል ቢይሃቂ 21301) ለኑቦዩ(ሰ.ዐ.ወ) መላክ ምክንያት ከሆኑ ነገሮች አንዱና ዋነኛው ግላዊና ማህበራዊ ስነ-ምግባሮችን ማሳደግና ማረቅ ነው።

2 ስነ-ምግባር ዋነኛ የእምነት ክፍል ነው ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) በኢማን በላጩ አማኝ የትኛው ነው? ተብሎ በተጠየቁ ጊዜ፡ «በስነምግባር በላጩትሁ ነው ብለዋል።» (አል ቲርሚዚ 1162 /አቡ ዳውድ 4682) አላህ (ሱ.ወ) ኢማንን በጎ ነገር በሚል አውስቶታል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «መልካም ስራ፣ ፊቶቻችሁን ወደ ምስራቅና ምዕራብ አቅጣጫ ማዞር አይደለም፤ ግን መልካም ስራ በአላህና በመጨረሻው ቀን፣ በመላእክትም፣ በመጸሐፍትም፣ በኑቦዩትም ያመነ ሰው....(ስራ) ነው።» (አል በቀራ 177)

መልካም ነገር (ቢር)፡ በጎ ነገሮችን ከስነ-ምግባር፣ ከንግግርና ከተግባር ጋር የሚያቆራኝ ጥቅላዊ ስያሜ ወይም መጠሪያ ነው። ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «መልካም ነገር ጥሩ ስነ ምግባር ነው።» ያሉት ለዚህ ነው። (መሰሊም 2553)

ይህ ጉዳይ በይበልጥ ግልጽ የሚሆነው በሚከተለው የኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) ንግግር ውስጥ ነው፡- «ኢማን ከሰፊላ ሦስት እስከ ስፊላ ዘጠኝ ደረጃዎች አሉት፤ ከፍተኛው ላሊላሃሊላህ የሚለው ቃል ሲሆን ዝቅተኛው ደግሞ ከመንገድ ላይ ቆሻሻን ማስወገድ ነው፤ ህፍረትም ከኢማን ክፍል ነው።» (መሰሊም 35)

> ስነ ምግባርን ማሟላት ከኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) የተልዕኮ ዓላማዎች ዋነኛው ነው

3 ስነ-ምግባር ከእያንዳንዱ የአምልኮ ዘርፍ ጋር የተሳሰረና የተቆራኘ ነው አላህ (ሱ.ወ) አንድንም የአምልኮ ዓይነት ሲያዝ ስነምግባራዊ ዓላማውን ወይም በግለሰብና በማህበረሰብ ላይ የሚያስገኘውን ለውጥ ወይም የሚጥለውን ፋና አብሮ ያሳስባል ወይም ይገልጻል። ለዚህ ምሳሌ የሚሆኑ በርካታ ጉዳዮች አሉ፤ ከነዚህም መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

ሠላት፡

«ሠላትንም (ደንቡን ጠብቃህ) ስገድ፤ ሠላት ከመጥፎና ከሚጠላ ነገር ሁሉ ትከለክላለችና።» (አል አንከቡት 45)

ዘካ፡

«ከገንዘቦቻቸው ስትኾን በርሷ የምታጠራቸውና የምታፋፋቸው የኾኑትን ምጽዋት ያዝ።» (አል ተውባ 103)

በመሰረቱ፣ ዘካ ለሰዎች በጎ መዋል፣ እነርሱን መደገፍና መርዳት ነው። ከዚህ ባሻገር ደግሞ፣ የሰጪውን ክፍል ነፍስ ከመጥፎ ስነ-ምግባሮች ያጠራሳታል።

ጾም፡

«ሐናንተ ያመናችሁ ሆይ ጾም በነዚያ ክናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደተጻፈ በናንተም ላይ ተጻፈ ልትጠቀቁ ይከጀላልና።» (አል በቀራ183)

የጾም ዓላማው፣ ትዕዛዙን በመፈፀምና የተከለከለውን በመራቅ

አላህን መፍራት ነው። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «የውሸት ንግግርና በርሱ መስራትን ያልተወ ሰው፤ ምግብና መጠጡን ከመተው አላህ ጉዳይ የለውም።» ብለው የተናገሩት ለዚህ ነው። (አል ቡኻሪ 1804)
መጽሙ ከሰዎች ጋር በሚኖረው ግንኙነት ስነ-ምግባራዊ ለውጥ ያለመጣለት ሰው በርሱ ላይ የጾም ዓላማ አልተረጋገጠበትም።

4 አላህ (ሰ.ወ) ለጥሩ ስነ-ምግባር ያዘጋጀው የላቀ ደረጃና ከባድ ምንዳ

በዚህ ዙሪያ በርካታ የቁርኣንና የሐዲስ ማስረጃዎች ተላልፈዋል። ከነሱም መካከል፡

■ በትንሳኤ ቀን በሚዛን ላይ እጅግ በጣም ከብደት ከሚያነሱ ወይም ከሚደፉ መልካም ስራዎች መካከል ነው።

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በሚዛን ላይ ተደርጎ ከጥሩ ስነ-ምግባር የበለጠ የሚከብድ ነገር የለም፤ የጥሩ ስነ-ምግባር ባለቤት የጾመኛና የሰጋጅ ደረጃን በርሱ ይደርሳል።» (አል ቲርሚዚ 2003)

■ ጀነት ለመግባት ዋነኛ ምክንያት ነው።

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «የሰው ልጅን በብዛት ጀነት የሚያስገባው፤ አላህን መፍራትና ሰናይ ስነ-ምግባር ነው።»

(አል ቲርሚዚ 2004 /ኢብኒ ማጃህ 4246)

■ የጥሩ ስነ ምግባር ባለቤት የትንሳኤ ቀን ለነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እጅግ የቀረበ ይሆናል።

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በትንሳኤው ቀን እኔ ዘንድ እጅግ ተወዳጆችሁና በስፍራም ለኔ የበለጠ ቅርባችሁ፤ ከናንተ መካከል በስነ ምግባር በላጫችሁ ነው።» (አል ቲርሚዚ 2018)

■ በጀነት ከፍተኛውን ማዕረግ እንደሚያገኝ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ዋስትና ሰጥተውታል።

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «እውነቱ እርሱ ዘንድ ቢሆንም መግትን ለተወ ሰው፤ በጀነት ዳርቻ የሆነ ቤትን፤ ለቀልድ ቢሆንም ውሸትን ለተወ ሰው ደግሞ በጀነት መሐል የሆነ ቤትን፤ ስነ-ምግባር ላማረ ሰው ደግሞ በጀነት የላይኛው ክፍል የሚገኝ ቤትን ዋስትና እሰጠዋለሁ።» (አቡ ዳውድ 4800)

> ሰናይ ስነ ምግባር አላህ ዘንድ ከታላላቅ ተግባራት መካከል የሚመድብ ሲሆን ለሰው ልጅም አረፍትና ደስታን ይሰጠዋል።

በኢስላም ውስጥ የስነ ምግባር ልዩ መገለጫዎች

በኢስላም፣ ስነ ምግባር በርካታ የሆኑ ልዩ መገለጫዎች አሉት። ያ ደግሞ ይህን ታላቅ ሃይማኖት ልዩ ከሚያደርጉት ጉዳዮች መካከል ነው።

1. የላቀ ስነ-ምግባርን ማሳየት በሰው ልጅ ላይ ብቻ የተገደበ አይደለም።

አላህ (ሱ.ወ) የሰው ልጅን ሲፈጥር በተለያዩ ቅርጽ፣ ቀለምና ቋንቋ ላይ አድርጎ ነው። ይሁን እንጂ በአላህ ሚዛን ሁሉም እኩል ናቸው። በእማናቸው፣ አላህን በመፍራታቸውና በጥሩነታቸው ልክ እንጂ፣ አንዳቸው በሌላቸው ላይ ምንም ዓይነት ብልጫ የለውም። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «እናንተ ሰዎች ሆይ! እኛ ከወንድና ከሴት ፈጠርናችሁ፤ እንድትተዋወቁም ጎሳዎችና ነገዶች አደረግናችሁ፤ አላህ ዘንድ በላጫችሁ በጣም አላህን ፈሪያችሁ ነው።» (አል ሑጁራት 13)

መልካም ስነ ምግባር፣ አንድ ሙስሊም ከማንኛውም ሰው ጋር ያለውን ግንኙነት ልዩ እንዲሆን ያደርገዋል። ምክንያቱም፣ በሃብታምና በድሃ፣ ደረጃው በተለቀና ባነስ፣ በጥቁርና በነጭ፣ በዐረቡና ዐጅሙ መካከል ልዩነት ስለማይፈጥር ነው።

ሙስሊም ካልሆኑ ሰዎች ጋር የሚኖር ስነምግባር

አላህ (ሱ.ወ) ስነ ምግባራችን ከሁሉም ጋር ያማረ እንዲሆን አዘናል። ፍትሃዊነት፣ በጎነት፣ እዝነት፣ ትክክለኛ ሙስሊም ከሙስሊሞችም ሆነ ከካሃዲያን ጋር በሚኖረው ግንኙነት የሚታወቅበት መገለጫዎቹ ናቸው። በመሆኑም ሙስሊም ይህ መልካም ስነ ምግባሩ ሙስሊም ያልሆኑ ወገኖችን ወደዚህ ታላቅ ሃይማኖት የሚጠራበት ዋነኛ መንገዱ እንዲሆን ይጥራል።

አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከነዚያ በሃይማኖት ካለተጋደሏችሁ ከአገሮቻችሁም ካለወጡዎችሁ (ከሃዲዎች) መልካም ብትውሉላቸውና ወደነርሱ ብታስተካክሉ አላህ አይከለክላችሁም፤ አላህ ትክክለኞቹን ይወዳልና።» (አል ሙምተሐስ 8)

አላህ የከለከለው ከካሃዲያን ጋር መገናኘትንና እነርሱ ያሉበትን ክህደትና ማጋራትን መውደድ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ የሚከለክላችሁ ከነዚያ በሃይማኖት ከተጋደሉዎችሁ ከቤቶቻችሁም ካወጡዎችሁ እናንተንም በማውጣት ላይ ከረዱት (ከሃዲዎች) እንዳትወዳጁዎቸው ብቻ ነው፤ ወዳጅ የሚያደርጓቸውም ሰዎች እነዚያ እነርሱ በዳዮቹ ናቸው።» (አል ሙምተሐስ 9)

» የዘር ሃረጎቻቸው ሆነ ሃይማኖታቸው ከርሱ ጋር የሚለያይ ቢሆንም፣ አንድ ሙስሊም ከሁሉም ሰው ጋር የሚኖረው ግንኙነት በመልካም ስነ ምግባር ላይ የተመሰረተ መሆኑን አለበት።

2. የላቁ ስነ ምግባሮች በሰዎች ብቻ የተገደቡ አይደሉም፡፡

ስነ ምግባር ከእንስሳት ጋር

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ)፤ አንዲት ሴት ድመትን አስራ በረሃብ በመግደሏ ምክንያት ጆሃንም እንደገባች፣ ከዚህ በተቃራኒ ደግሞ አንድ ሰው የተጠማ ውሻን በማጠጣቱ ምክንያት አላህ ወንጀሎቹን እንደማረው ነግረውናል፡፡

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንዲት ሴት ባሰረቻት ድመት ምክንያት እሳት ገባች፤ ወይ አለበላቻት ወይ ከመሬት ነፍሳቶች እንድትበላ አልተወቻት፡፡» (አል ቡኸሪ 3140/ ሙስሊም 2619)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አንድ ሰውዬ በመንገድ አየተጓዘ ሳለ ውሃ ጥም ጠናበት፤ የጉድጓድ ውሃ አገኘ፤ ወደ ጉድጓዱ ወርዶ ጠጣ፤ ከዚያም ሲወጣ ከመጠማቱ የተነሳ አፈር የሚልስ፤ ምላሱን ጎልጉሎ የሚያለከልክ ውሻ አገኘ፤ እንዲህም አለ፡- «ይህ ውሻ ልክ እኔ ተጠምቼ እንደነበርኩት ዓይነት ተጠምቷል» አለና በድጋሚ ወደ ጉርጓዱ ወርዶ፤ በጫማው ውሃ ሞልቶ፤ በአፉ ነክሶ ይዞ በመውጣት ውሻውን አጠጣው፤ በዚህም አላህ ስራውን ወደላት ወንጀሉን ማረው፡፡» ብለው ተናገሩ፡- ሠሐቦቹም፤ «የአላህ መልክተኛ ሆይ! እኮ እኛ በነዚህ እንሰሳትም ምንዳ እናገኛለን?» በማለት ጠየቁ፤ እሳቸውም፡ «ነፍስ ባለው ነገር ሁሉ ውስጥ ምንዳ አለ፡፡» አሉ፡፡ (አል ቡኸሪ 5663 / ሙስሊም 2244)

ስነ ምግባርና የአካባቢ ጥበቃ

ኢስላም፤ በመመራመርና ስልጣኔን በማሳደግ፤ በመስራት፤ በማልማት፤ ምድርን እንድናስውባት አዞናል፡፡ ይህም፤ ምድር ላይ ያለውን ጾጋ በመጠበቅ እንዲሁም ከሚያበላሸችና ከሚያባክኑት ነገሮች በመከላከልና በሚገባው ስፍራ ላይ ግልጋሎት እንዲሰጥ በማድረግ ይረጋገጣል፡፡ የአካባቢ ብልሽትና ብክለት ሰዎችን፤ እንሰሳትንም ሆነ እጽዋትን መጉዳቱ ሁሉም በአንድ ዓይን የሚታይ ነው፡፡ ጉዳቱ በየትኛውም አካል ላይ ቢሆን፤

ኢስላም አጥብቆ የሚያወግዘውና የሚጠላው ተግባር ነው፡፡ አላህ (ሱ.ወ) በማንኛውም የሕይወት ዘርፍ ማበላሸትን አይወድም፡፡ እንዲህም ይላል፡

- «አላህም ማበላሸትን አይወድም፡፡» (አል በቀራ 205)

ይህ ኢስላማዊ እሴት፤ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሙስሊሞች በአስቸጋሪና አጣብቂኝ ሁኔታ ውስጥ እንኳን ቢሆኑ፤ መልካምን እንዲሰሩና ምድርን ያለመ ዘንድ ትእዛዝን እንዲያስተላልፉ አድርጓል፡፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንዳችሁ በእጅ ችግኝ ይዞ ሰዓቲቷ ብትከሰት፤ ሳትከሰት ሊተክላት የቻለ ሁሉ ይትከላት፡፡» (አህመድ 12981)

> ኢስላም ኦክባቢን በመጠበቅ ላይ ያበረታታል፡፡

3. መልካም ስነ ምግባር በአደጋ ዘርፍ ሁሉ

በቤተሰብ ውስጥ፡

ኢስላም፡ በአንድ ቤተሰብ አባላት መካከል ስነ ምግባር ከፍተኛ ስፍራ የሚሰጠው እንደሆነ አጽንኦት ይሰጣል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ «በላጫችሁ ለቤተሰብ መልካም የሆነው ነው፤ እኔ ለቤተሰቦቼ መልካማችሁ ነኝ።» (አል ቲርሚዚ 3895)

■ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከሰው ዘር በጠቅላላ ምርጡ ሰው ናቸው። እንዲህ ከመሆናቸውም ጋር በትንሽ በትልቁ፤ በቤት ውስጥ ጉዳይ ባለቤታቸውን ይረዱና ያግዙ ነበር። ባለቤታቸው፤ እመት ዓሊሻ(ረ.ዐ) የሚከተለውን ብለዋል፡- «አሳቸው በቤተሰባቸው ጉዳይ የተጠመዱ ነበሩ።» (አል ቡኻሪ 5048) ይህ በቤት ውስጥ በሚሰሩት ስራ ፤ በቤት ውስጥ በሚሰሩት ስራ ከቤተሰባቸው ጋር ይሳተፉ ነበር ማለት ነው።

■ ከሚስቶቻቸው ጋር ይቃለዱና ይጫወቱም ነበር፤ ባለቤታቸው እመት ዓሊሻ(ረ.ዐ) እንዲህ ይላሉ፡- «በአንድ ወቅት ከነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ጋር በሆነ ጉዟቸው ላይ አብሪያቸው ተጉዣ ነበር፤ በወቅቱ እኔ ልጅ ነበርኩ። አልወፈርኩም አልከበድም ነበር፤ ነብዩ ለሰዎች እንዲህ አሉ፡ «ቅደሙን ከፊት ከፊት ሂዱ።» ሰዎቹም ከፊት ከፊት ሄዱ። ከዚያም «ነይ አስኪ እንሸቀዳደም» አሉኝ ተሸቀዳደምንና እኔ ቀደምኳቸው፤ ዝም አሉኝ፤ ከወፈርኩ፤ ከብደት ከጨመርኩ እና ተሸቀዳደሙን እንደነበረ ከረሳሁት በኋላ አሁንም በሆነ አጋጣሚ በአንድ ጉዟቸው ላይ አብሪያቸው ተጓዝኩ። አብረውን የነበሩ ሰዎችን «ወደፊት ቅደሙ» አሏቸውና ሰዎቹም ከፊት ከፊት ከፊት ተጓዙ፤ አሳቸውም «አስኪ ነይ እንሸቀዳደም» አሉኝ፤ ተሸቀዳደምንና ቀደሙኝ፤ ከዚያም አየሳቁ፤ «ይህች የዚያች መካሻ ናት።» አሉኝ « (አሐመድ 26277)

በንግድ ውስጥ፡

ምናልባት የሰው ልጅ ለንግድ ካለው ፍቅር የተነሳ ድንበር በማለፍ እርም የተደረጉ ነገሮች ውስጥ ሊዘፈቅ ይችላል። በመሆኑም ኢስላም ይህን የንግድ ውድቃቸውን በላቀ ስነ ምግባር ሥርዓት ማስያዝ እጅጉን አስፈላጊ እንደሆነ አጽንኦት ሰጥቶ ያስተምራል። ለምሳሌ፡

■ ኢስላም በሚዛን ድንበር ማለፍንና መበደልን ይከለክላል። ይህን የሚሠራ ሰውንም ብርቱ የሆነ ቅጣት እንደሚጠብቀው ይነግራል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ለሰላቢዎች ወዮላቸው፤ ለነዚያ ከሰዎች ባስሰፈሩ ጊዜ የሚያስሞሉ፤ ለነሱም (ለሰዎቹ) በሰፈሩ ወይም በመዘኑላቸው ጊዜ የሚያንድሉ (ለኾኑት)» (አል ሙጠፊፊን 1-3)

■ በግብይት ላይ ገራገር መሆንን ያበረታታል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሲሸጥ፤ ሲገዛና፤ ሲፋረድ ገር የሆነን ሰው አላህ ይዘንለት።» (አል ቡኻሪ 1970)

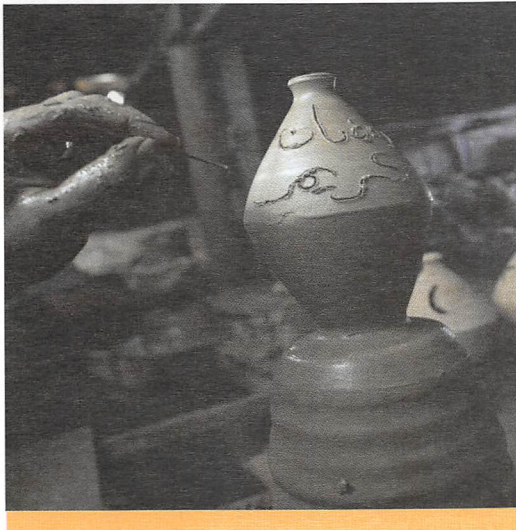

በሥራ ውስጥ፡

ኢስላም፣ የፈጠራ ባለቤቶችን በርካታ ስነ ምግባሮችና ስርዓቶችን ሊለበሱ እንደሚገባ ያስተምራል።

■ ሥራን በብቃትና በጥራት መስራትን፤ ምርትን በሚያምር ሁኔታ ማምረትን ያዛል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ይላሉ፡- «አላህ (ሱ.ወ)፣ አንዳችሁ በሚሠራ ጊዜ ሥራውን በብቃትና በጥራት እንዲሰራው ይፈልጋል።» (አቡ ያዕላ 4386/ አል በይሃቂ ፊ ሺዓቢል ኢማን 5313)

■ ከሰዎች ጋር የተደረገን ስምምነትና ውል መጠበቅ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ «የመናፍቅነት መገለጫ ምልክቶች ሦስት ናቸው።» ካሉ በኋላ ከነሱ መካከል «ቃል ከገባ በኋላ ቃሉን ማፍረስ» በማለት ጠቅሰዋል። (አል ቡኻሪ 33)

4. የላቀ ስነ ምግባር በማንኛውም ሁኔታ አስፈላጊ ስለመሆኑ በኢስላም፣ ስነ ምግባር እዚህ ውስጥ አይገባም የሚባልለት ነገር የለም። ሙስሊም፣ ጦርነትን ጨምሮ እጅግ አዳጋች በሆኑ ሁኔታዎች ውስጥ እንኳ የአላህን ሕግ በመፈፀም ረገድ የመልካም ስነ ምግባርን መርሆዎች ይከተላል። የአንድ ነገር ዓላማና መድረሻ መልካምነት የመዳረሻ መንገዶቹን መጥፎ ገጽታ አያጸዳውም፤ ስህተትነቱንና ጥመቱንም አይሸፍነውም። ስለሆነም ኢስላም ሙስሊሙን፣ ከጠላት ጋር በሚኖረው ግንኙነት እና በጦርነት ወቅት በሚኖረው ሁኔታ ላይ ሳይቀር፣ በእያንዳንዱ እንቅስቃሴው የሚገዛውና በስርዓት የሚመራው

የሆነ ጠቅላይ መመሪያ አስቀምጧል። ይህ መመሪያ፣ የአንድ ሙስሊም የሕይወት ገጠመኝ፣ የንዴትና የጭፍንነት ግላዊ ስሜቶች ተገዢና እንዲሁም ለቂም ለችከተኝነትና ለማን አለበኝነት መፈንጨያ እንዳይሆን ያደርገዋል።

በጦርነት ላይ ያለው የኢስላም ስነ ምግባራዊ መመሪያ

1- ኢስላም ከጠላት ጋር ፍትሃዊነትና ሚዛናዊነት እንዲኖር አዟል፤ በደልንና በነርሱ ላይ ድንበር ማለፍን ከልክሏል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ሕዝቦችንም መጥላት ባለማስተካከል ላይ አይገፋፋችሁ፤ አስተካክሉ፤ እርሱ (ማስተካከል)ለአላህ ፍራቻ በጣም የቀረበ ነው።» (አል ማኢዳ ለ)

ለጠላቶቻችሁ ያላችሁ ጥላቻ ድንበር እንድታልፉና በደል እንድትፈጽሙ ሊያደርጋችሁ አይገባም ማለት ነው። ይልቁንም በንግግራችሁም ሆነ በተግባራችሁ ፍትሃዊ ሁኔታ እያለ ነው።

2- ኢስላም፣ ከጠላት ጋር በሚደረግ ውልና ስምምነት መከዳትንና ማታለልን ይከለክላል።

ጠላትንም ቢሆን መከዳትና ማታለል ከልክል ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «አላህ ከዳተኞችን አይወድምና።» (አል አንፋል 58)

3- ኢስላም የጠላትን ሬሳ ማንገላታትና መቆራረጥን ይከለክላል። የሙታንን ገላ መቆራረጥ ሐራም ነው። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡-«ሬሳን አትቆራርጡ» ብለዋል። (ሙስሊም 1731)

4- በጦርነት ላይ የማይሳተፉ አካባቢን በማበላሸት የማይታወቁ የሆኑ ሰላማዊ ነዋሪዎችን መግደል ይከለክላል

ታላቁ ሠሐቢይ፣ የሙስሊሞች ኸሊፋ፣ አቡበከር(ረ.ዐ)፣ ኡሳማ ቢን ዘይድን(ረ.ዐ) ወደ ሻም ሀገር የጦር መሪ አድርገው በላኩ ጊዜ፡- «ታዳጊ ሕፃንን፣ ያረጀ ሽማግሌንም፣ ሴትንም አትግደሉ። የተምር ዛፍን አትቁረጡ አታቃጥሉም። የሚያፈራ ዛፍንም አትቁረጡ። ልትመገቡ ካልሆነ በስተቀር በበቀል የሕዝቦችን ፍየሎች፣ ላምና ግመሎች አትረዱ። እራሳቸውን ለአምልኮ ያገለሉ፣ በገዳማት ውስጥ የሚኖሩ ሰዎችም ያጋጥሟችኋል፤ እራሳቸውን አሳልፈው በስጡለት ነገር ላይ ተዋቸው።» ብለዋል። (ኢብኑ ዓሳኪር 2/ 50)

ከነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) የህይወት ታሪክ ስነ ምግባራዊ አስተምህሮት መካከል፡

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ እጅግ የላቀ ለሆነው የሰው ልጅ መልካም ስነ ምግባር ዓይነተኛ ተምሳሌት ነበሩ። ቁርአን የሳቸውን ስነ ምግባር ታላቅ በማለት የገለጸው ለዚህ ነው። ባለቤታቸው እመት ዓኢሻም(ረ.ዐ) ስለርሳቸው ስነ ምግባር ሲናገሩ፡- «ስነ ምግባራቸው ቁርአን ነበር።» ከማለት ሌላ የተሻለ የረቀቀ አገላለጽ አላገኙለትም። እርሳቸው፣ ለቁርአን ስነ ምግባራዊ አስተምህሮት ተግባራዊ ተምሳሌት ነበሩ።

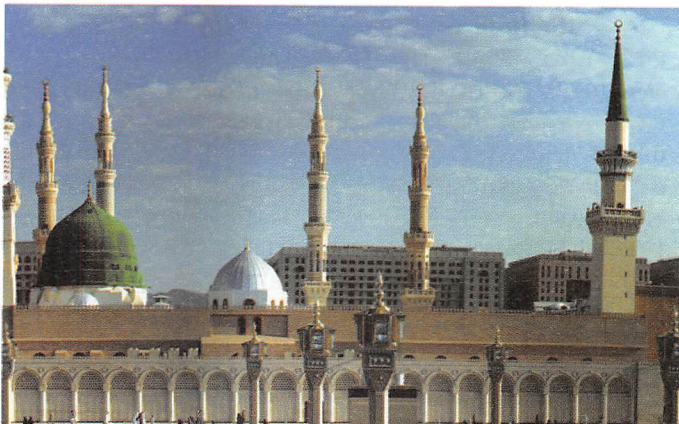
መተናነስ፡

✦ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እርሳቸውን በማክበርና በማላቅ አንድም ሰው እንዲቆምላቸው አይፈልጉም ነበር። ከዚህም አልፎ ሠሐቦቻቸውን እንዲህ ማድረግን ከልክለዋል። በመሆኑም ሠሐቦች ለርሳቸው ያላቸው ክብርና ውዴታ እጅግ ጠንካራ ከመሆኑ ጋር የእርሳቸውን መምጣት እያዩ አይቆሙላቸውም። ይህ ሊሆን የቻለው፣ እንዲህ ዓይነቱን ተግባር እርሳቸው እንደሚጠሉ ስላወቁ ነው። (አህመድ 12345 / አል በዛር 6637)

✦ ዐዲይ ቢን ሐቲም(ረ.ዐ) ኢስላምን ሲቀበል፣ ወደርሳቸው ዘንድ መጣ። ዐዲይ፣ ከዐረብ መጓጓዣ አንዱ ነበር። የነብዩን(ሰ.ዐ.ወ) ጥሪ እውነት ለማወቅ ፈለገ። ዐዲይ(ረ.ዐ) ይህንን ገጠመኝ ሲናገር፡- «እርሳቸው ዘንድ ስደርስ አንዲት ሴትና አንድ ወይም ከአንድ በላይ ሕፃናት አብረዋቸው ነበሩ፤ - ከነብዩ ጋር ያላቸውን የዝምድና ቅርብም ጠቅሷል - በዚህን ጊዜ እነሆ እርሱ የኪስራም ሆነ የቀይሠር ንግስና ዓይነት እንዳልሆነ ተረዳህኝ።» ይላል። (አህመድ 19381)

መተናነስ የነቢያት ሁሉ መገለጫ ባህሪ ነው።

✦ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከባልደረቦቻቸው ጋር ሲቀመጡ፣ ከነርሱ መካከል እንደሆነ አንድ ተራ ሰው ነበር። ከነሱ የሚለዩበት ምንም ነገር አይታይባቸውም። በዙሪያቸው ከሚቀመጡት የሚለዩቸው የሆነ ስፍራም አይቀመጡም። የማያቃቸው እንግዳ ሰው በተቀመጡበት ቦታ በድንገት በሚገባ ጊዜ፣ እርሳቸውን ከባልደረቦቻቸው ለይቶ ማወቅ አይችልም። እናም «ከመካከላችሁ መሐመድ የትኛችሁ ነው? « በማለት ይጠይቅ ነበር። (አል ቡኻሪ 63)

✦ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) በስነ ምግባራቸው ከሰዎች ሁሉ የላቀ ነበሩ

✦ አነስ ቢን ማሊክ እንዲህ ብለዋል፡- «ከመዲና ባሮች መካከል የሆኑት አንዲት ባሪያ፣ ጉዳይዋን እንዲያስፈፅሙላት የነቢዩን (ሰ.ዐ.ወ) እጅ ይዞ የፈለገችበት ቦታ ትሄድ ነበር።» (አል ቡኻሪ 5724)

«እጃቸውን ይዛ» የሚለው ሐረግ፣ ለትንሹም ለደካማውም የነበራቸውን እሺታና ገራገርነት ለመግለፅ የተጠቀመበት ነው። ይህ፣ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) በመተናነስ ላይ የነበራቸውን ባህሪ ድካ በደረሰ መልኩ ይገልጻል። ምክንያቱም በታሪኩ ላይ የተጠቀሰው ወንድ ሳይሆን ሴት፤ ነፃ ሳትሆን ባሪያ ነች። ከመሆኑም ጋር ጉዳይዋን እንዲያስፈፅሙላት የፈለገችበት ስፍራ ይዛቸው ትሄድ ነበር።

✦ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «በልቡ ውስጥ የቅንጣት ክብደት ያህል ኩራት ያለበት ሰው ጀነት አይገባም።» (መስሊም 91)

አዝነት፡

✦ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «አዛኞች አርረህማን ያዝንላቸዋል፤ በምድር ውስጥ ላለ እዘኑ፤ ከሰማይ በላይ ያለው ያዝንላችኋልና።» ብለዋል (አል ቲርሚዝ 1924 / አቡ ዳወድ 4941)

የነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) አዛኝነት በበርካታ ስፍራዎች ላይ ይንጸባረቃል፤ ከነዚህም መካከል፡

■ **ለሕፃናት የነበራቸው አዝነት፡**

✦ አንድ ገጠሬ ወደ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ዘንድ መጣና፡ «ልጆቻችሁን ትስማላችሁን? እኛ ግን አንስማቸውም፡፡» አላቸው፡፡ ነብዩም (ሰ.ዐ.ወ)፡ «ታዲያ አላህ ከቀልብህ ውስጥ አዝነትን የነጠቀ ከሆነ እኔ ምን ላደርግልህ እችላለሁ?» በማለት መልስ ሰጡት፡

(አል ቡኸሪ 5652 ሙስሊም 2317)

ሌላ ገጠሬ ደግሞ የዓሊይን ልጅ ሐሰንን ሲስመው ተመለከታቸውና፡ «እኔ አስር ልጆች አሉኝ ነገር ግን አንዱንም ስማው አላውቅም፡፡» አለ፡፡ በዚህን ጊዜ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «እነሆ የማያዝን አይታዘንለትም፡፡» አሉት፡ (ሙስሊም 2318)

✦ አንድ ጊዜ የልጃቸውን ሴት ልጅ፤ ኡማማ ቢንት ዘይነብን ይዘው ሰግደዋል፡፡ ሱጁድ ሲያደርጉ ቁጭ ያደርጓታል፤ ሲቆሙም ይሸከማት ነበር፡፡ (አል ቡኸሪ 494/ ሙስሊም 543)

✦ ሠላት ውስጥ ሆነው የሕፃን ልጅ ለቅሶ ከሰሙ፤ ሠላቱን አጠርና ፈጠን አድርገው ይሰግዱ ነበር፡፡ አቡ ቀታዳ ከነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) የሚከተለውን አስተላልፈዋል፡ «ሠላት ስሰግድ በውስጡ ማስረዘምን እፈልጋለሁ፤ ከዚያም የሕፃን ልጅ ለቅሶ እስማለሁ፤ እናም እናትየዋን እንዳላስጩንታት በማሰብ ሠላቴን አሳጥራለሁ፡፡» (አል ቡኸሪ 675/ ሙስሊም 470)

■ **ለሴቶች የነበራቸው አዝነት**

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሴት ልጆችን በመንከባከብ ለነርሱ በጎ በመዋል ላይ አነሳስተዋል፡፡ «በነዚህ ሴት ልጆች የሆነ ፈተናን የተፈተነ ለነርሱም በጎን የዋለ ሰው ለርሱ ከእሳት ግርዶ ይሆኑለታል፡፡» ይሉም ነበር፡፡

(አል ቡኸሪ 5649 / ሙስሊም 2629)

የሚስትን መብት በተመለከተ ጠበቅ አድርገዋል፡፡ የሷን ጉዳይ ልዩ ትኩረት ቸረውታል፡፡ የተለየ እንክብካቤም ሰጥተውታል፡፡ ሙስሊሞችም በዚህ ዙሪያ ከፈላቸው ለከፊሉ አደራን እንዲያስተላልፍ አዘዋል፡፡ «ስለ ሴቶች መልካም ነገርን ተናዘዙ፡፡» ብለዋል፡፡ (አል ቡኸሪ 4890)

ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከቤተሰባቸው ጋር ገራገር በመሆን ዓይተኛ ተምሳሌት ነበሩ፡፡ ለምሳሌ፤ በአንድ ወቅት ግመላቸው አጠገብ ቁጭ ባሉበት ባለቤታቸው ሠፊያ(ረ.ወ) እግሯን በጉልበታቸው ላይ በማድረግ ተንጠላጥላ ግመሉ ላይ ወጥታለች፡፡ (አል ቡኸሪ 2120)

ልጃቸው ፋጢማ አሳቸው ዘንድ በምትመጣ ጊዜ እጇን ይዘው ይስሟታል፤ አርሳቸው በሚቀመጡበት ቦታም ያስቀምጧታል፡፡ (አቡ ዳወድ 5217)

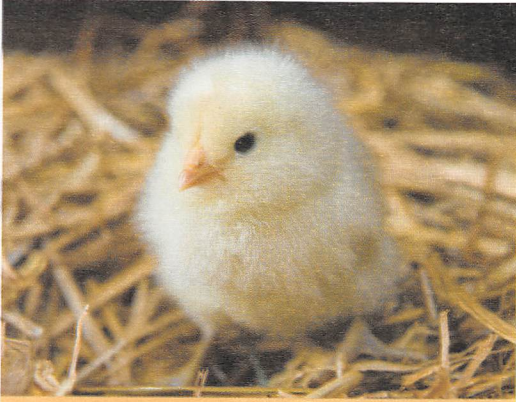

■ ለደካሞች የነበራቸው እዝነት

- ✦ ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ ሰዎች ወላጅ አልባ ሕፃናትን የመንከባከብ ኃላፊነትን እንዲወስዱ ያነሳሉ ነበር። ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- አመልካች ጣታቸውንና የመሐል ጣታቸውን በማቆራኘት፣ - «እኔና ወላጅ አልባ ሕፃንን (የቲምን) የሚንከባከብ ሰው፣ በጆነት ውስጥ እንዲሆን እንዲህ ነን» ብለዋል። (አል ቡኻሪ 4998)
- ✦ ባሎቻቸው ለሞቱባቸው ሴቶች እና ለችግረኞች ጉዳይ የሚሯሯጥና የሚለፋን ሰው፣ ቀኑን በጾም፣ ሌሊቱን ደግሞ በመስገድ ከሚያሳልፍ፣ በአላህ መንገድ ላይ ከሚታገል ታጋይ ጋር እኩል አድርገውታል። (አል ቡኻሪ 5661/ ሙስሊም 2982)
- ✦ ለደካሞች መራራትና መደንገጥ፣ መብታቸውን መጠበቅ ወይም መስጠት፣ ለሰላይ መጨመርና በጠላት ላይ ድልን የመጎናጸፊያ ሰበብም እንደሆነ አስተምረዋል። ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ)፡- «ደካሞችን ፈልጉልኝ፤ ድልን የምታገኙትም ሆነ ሲሳይን የምታገኙት በደካሞቻችሁ ነው።» ይላሉ። (አቡ ዳወድ 2594)

■ ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) ለእንሰሳት የነበራቸው እዝነት

- ✦ ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ ሰዎች ለእንሰሳት እንዲራሩ ያሳስቡ ነበር። የማይችሉትን ነገር እንዳያሸክሟቸውና እንዳያንገላቷቸው

ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) አንዲት ሰሃባዎች «ወጪቶቿን የወሰዱበትን ወፍ ስትሯሯጥ በተመለከቱ ጊዜ እንዲህ ብለው ነበር፡ ማንነው ይህችን ልጇቿን በመውሰድ ያሰደነግጣት? ልጇቿን መልሱላት።

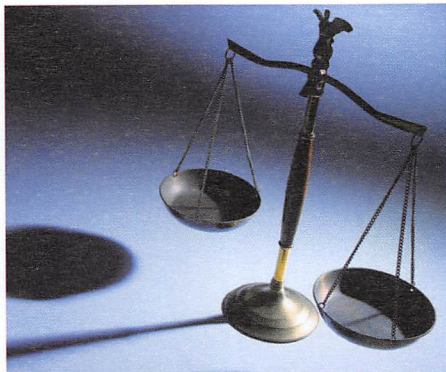
ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ ባሎቻቸው ለሞቱባቸው ሴቶችና ለችግረኞች በጎ የሚውልን ሰው፣ በአላህ መንገድ ላይ ከሚታገል ሰው ጋር እኩል አድርገውታል።

አስጠንቅቀዋል። ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ እንዲህ ብለዋል፡- «አላህ (ሰ.ወ) በነገሮች ሁሉ አሳምሮ መስራትን ደንግጓል፤ እናም ስትገድሉ አገዳደላችሁን አሳምሩ፤ ስታርዱም አስተራረዳችሁን አሳምሩ፤ አንዳችሁ ቢላዋውን ይሳለው፤ እርዱንም በቶሎ ያሳርፈው ።» (ሙስሊም 1955)

- ✦ አንድ ሠሐብይ እንዲህ ብሏል፡- በአንድ ወቅት ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) ያቃጠልነውን የጉንዳን መንደር ተመለከቱና፣ «ይሄን ያቃጠለው ማን ነው?» በማለት ጠየቁ፤ እኛ ነን አልናቸው፤ እሳቸውም፡ «የእሳት ጌታ እንጂ በእሳት ማንም ማንንም ሊቀጣ አይገባም።» አሉን። (አቡ ዳወድ 2675)

ፍትሃዊነት፡

- ✦ ኑቦዩ (ሰ.ዐ.ወ) የቅርብ ዘመዳቸው ላይም ቢሆን ፍትሃዊውን የአላህ ፍርድ ተፈፃሚ ከማድረግ ወደ ኋላ የሚሉ አልነበሩም። አላህም እንዲህ ሲል አዟል፡- «እናንተ ያመናችሁ ሆይ! በትክክል (በፍትሕ) ቋሚዎች፣ በነፍሶቻችሁ ወይም በወላጆችና በቅርብ ዘመዶች ላይ ቢኾንም እንኳ ለአላህ መስካሪዎች ኹኑ።» (አል ኒሳእ 135)

> ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከቅርብ ዘመዶቻቸውም ሆነ ከጠላት ጋር ባላቸው ግንኙነት፣ እጅግ ሚዛናዊና ፍትሃዊ ነበሩ።

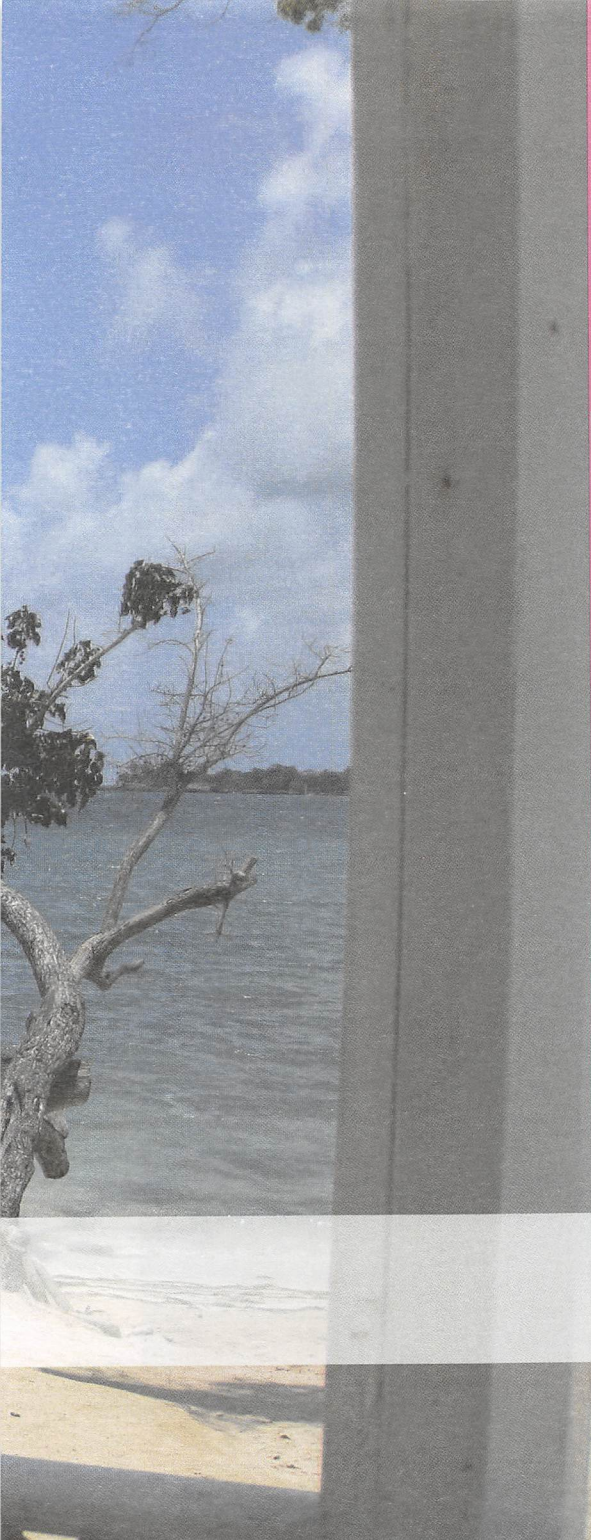
በጎ መዋልና ሊጋስነት፡

- ✦ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) በመልካም ነገር ላይ ሊጋስ ሰው ነበሩ። እጅግ በጣም ሊጋስ የሚሆኑት ደግሞ በረመዳን ወር፣ ጅብሪል(ዐ.ሰ) በሚጎበኛቸው ጊዜ ነው። በረመዳን ውስጥ፣ ረመዳን አስከሚያልቅ ድረስ በየሌሊቱ ጅብሪል(ዐ.ሰ) ይጎበኛቸው ነበር። በዚህም ጉብኝቱ ቁርክሩን ያናብባቸዋል። እናም ጅብሪል(ዐ.ሰ) በሚጎበኛቸው ጊዜ ለመልካም ነገር ያላቸው ሊጋስነት ወይም ፈጣንነት ከተላከ ገፋሰ የፈጠነ ነበር። (አል ቡኸሪ 1803 / ሙስሊም 2308)
- ✦ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ተጠይቀው ያልሰጡት ነገር የለም። አንድ ጊዜ፣ የሆነ ሰው ሊጠይቃቸው መጥቶ፣ በሁለት ተራሮች መሐል ያለን ሸለቆ የሚሞሉ ፍየሎችን ሰጡት፤ እናም ሰውየው ወደ ጎሳዎቹ በመመለስ፣ «ሕዝቦቼ ሆይ ስለሙ፤ ሙሐመድ ድህነትን የማይፈራ የሆነን ስጦታን ይሰጣል።» አለ። (ሙስሊም 2312)
- ✦ በአንድ ወቅትም ሰማንያ ሺህ ዲርሃም መጣላቸውና በከረጢት አስቀመጡት፤ ከዚያም ተመልሰው መጡና አከፋፈሉት፤ አንድንም ለማኝ ሳይመልሱ ሁሉንም አከፋፍለው ጨረሱ። (አል ሃኪም 5423)
- ✦ አንድ ሰው ወደሳቸው በመምጣት ጠየቃቸውና፡ «ምንም የምስጥህ ነገር የለኝም፤ ቢሆንም በኔ ስም ግዛና የሆነ ነገር ከመጣልኝ እከፍላለሁ።» ሲሉት፣ ዐ-መር(ረ.ዐ) «አንቱ የአላህ መልክተኛ ሆይ፣ አላህ የማይችሉትን ነገር አላስገደደዎትም። ለምን እራሶን ያስጨንቃሉ- ሲሉት፣ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) የዐ-መር(ረ.ዐ) አስተያየት አላስደሰታቸውም ነበር፤ ሰውየውም እንዲህ አለ፡ «ስጥ የዙፋኑ ባለቤት እንደሆነ ያሳንስብኛል ብለህ አትፈራ።» አላቸው፤ ነብዩም (ሰ.ዐ.ወ) በሰውየው ግግር ፈገግ አለ። የደስታ ስሜት በፊታቸው ላይ ይንጸባረቅ ነበር። (አል ኡሐዲሱል ሙኸታ 88)
- ✦ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከሐኪም ዘመቻ በተመለሱ ጊዜ የገጠር ሰዎችና አዲስ ሙስሊሞች ከተገኘው ምርኮ ስጦታ ከጅለው ወደሳቸው መጡ፤ በጣም አጨናነቋቸውም፤ በጣም ከማጨናነቃቸው የተነሳ ወደ ዛፍ ስር አስጠታቸው፤ የዛፉ ቅርንጫፍ ልብሳቸውን ገፈፋቸው፤ በዚህን ጊዜ ነብዩ(ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ አለ፡- «ልብሰኝ ስጡኝ፤ በነዚህ ዛፎች ቅርንጫፍ ልክ ገንዘብ ቢኖረኝ እንኳን በመካከላችሁ አከፋፍዬው፤ ከዚያም ስስታምም ሆነ ውሸታም፣ እንዲሁም ድህነትን ፈሪ እንዳልሆንኩኝ ታውቁ ነበር።» አለ። (አል ቡኸሪ 2979)
- ✦ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ)፣ የአላህ እዝነትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይሁንና በሁሉም የሕይወት ዘርፎች ውስጥ የመልካም ስነ ምግባር ዓይነተኛ ተምሳሌት ነበሩ።
- ✦ የተወሰኑ የነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ባልደረቦች፣ ጎሳዋ ውስጥ ከብር የነበራት፣ ሰርቃ የተያዘች አንዲት ሴት ላይ አስላማዊው ቅጣት ተፈጻሚ እንዳይሆንባት ለማግለድ ወደ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ዘንድ በመጡ ጊዜ፣ «የሙሐመድ ነፍስ በእጁ በሆነችው ጌታ እምላለሁ፤ የሙሐመድ ልጅ ፋጢማ ብትስርቅ እንኳን እጄን እቆርጠባለሁ።» ብለው መልሰዋቸዋል። (አል ቡኸሪ 4053 / ሙስሊም 1688)
- ✦ በሰዎች ላይ ወለድ ወይም አራጣ እርም በተደረገ ጊዜ መጀመሪያ የጀመሩት ለርሳቸው እጅግ ቅርብ የሆነውን ሰው በመከልከል ነበር። ያም አጎታቸው ዐባስ(ረ.ዐ) ነው። በወቅቱ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «መጀመሪያ ውድቅ የማደርገው የኛን ወለድ ነው፤ የዐባስ ቢን ዐብዱልሙጠሊብን ወለድ (የወለድ ውል ሰርዣለሁ)፤ እነሆ ሁሉም የአራጣ ገንዘብ ውድቅ ሆኗል።» አለ። (ሙስሊም 1218)
- ✦ የአንድ ማኅበረሰብ ዕድገትና ስልጣን የሚለካው፣ ደካሞች ምንም ሳይፈሩና ሳያመኑቱ ከጉልበተኞች መብታቸውን መውሰድ በመቻላቸው እንደሆነ አስተምረዋል። ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡ - «በውስጧ ያሉ ደካሞች ያለ ምንም ፍርሃት መብታቸውን የማይወስዱበት ወይም የማያገኙበት ሕዝብ አይበለጽግም(አይደንም)።» (ኢብኑ ማጃህ 2426)

አዲሱ ሕይወትህ

የሰው ልጅ ወደ ኢስላም የገባበት ቅጽበት በሕይወቱ ውስጥ ከባድ ቦታ የሚሰጠው አጋጣሚ ነው። እውነተኛው ልደቱ ያ ነው። የመፈጠሩን ሚስጥር የሚረዳው ከዚያ በኋላ ነው። ገር በሆነው የኢስላም ሕግ መሰረት ሊኖርና ሕያው ሊሆን እንደሚችልም የሚገነዘበው ከዚያች ቅጽበት በኋላ ነው።

የምዕራፉ ማውጫ

አንድ ሰው ወደ ኢስላም እንዴት ሊገባ ይችላል?

ንሠሐ (ተውባ)

ምስጋና የሚሹ ጸጋዎች

ወደ ኢስላም መጣራት

- ወደ አላህ መንገድ የመጣራት ትሩፋት
- የትክክለኛ ጥሪ መግለጫዎች
- ቤተሰብን መጣራት

አካባቢህና ቤተሰብህ

ወደ ኢስላም ከገቡ በኋላ ያለው ቤተሰባዊ ሕይወት

- ባልና ሚስት በአንድነት ኢስላምን ከተቀበሉ
- ባል ብቻውን ከሰለመ
- ሚስት ብቻውን ከሰለመች
- የሕጻናት መስለም

ከሰለሙ በኋላ ስም መቀየር

ተፈጥሯዊ ፈለጎች

> አንድ ሰው ወደ ኢስላም እንዴት ሊገባ ይቻላል?

አንድ ሰው ሁለቱን የእምነት የምስክርነት ቃል ትርጉማቸውን አውቆ፣ በልቦናውም እርግጠኛ ሆኖ፣ በምላሱ በመናዘዝ ወደ ኢስላም ይገባል። እነኚህ ሁለት የእምነት የምስክርነት ቃሎች የሚከተሉት ናቸው፡

1 «ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚገዙት አምላክ አለመኖሩን እመስክራለሁ» ይላል። ከአላህ ባሻገር በእውነት የሚገዙት አምላክ እንደሌለ በልቦናዬ አምኜ በምላሴ እመስክራለሁ፤ እርሱን በብቸኝነት አመልካለሁ፤ እርሱ አጋር የለውም ማለት ነው።

2 «መፍሐመድ የአላህ መልክተኛ ናቸው ብዬ እመስክራለሁ» ይላል። መፍሐመድ (ሲ.ወ.ወ)፣ ወደ ሰው ልጆች ሁሉ የተላኩ የአላህ መልክተኛ መሆናቸውን በልቦናዬ አምኜ በምላሴ እመስክራለሁ፤ ላዘዘው ነገር ታዛዥ፣ ለከለከለውም ተከልካይ እሆናለሁ፤ አላህንም ከርሱ ድንጋጌና ፈለግ ጋር በሚገጥም መልኩ እገዛለሁ፤ ማለት ነው። (ገጽ፡ 40-48 ተመልከት)

አዲስ መስሊም ገላውን ይታጠባል

የሰው ልጅ፣ ወደ ኢስላም የገባበት ቅጽበት በሕይወቱ ውስጥ ከባድ ቦታ ያለው አጋጣሚ ነው። እውነተኛው ልደቱ ያ ነው። በሕይወት የመገኘቱን ሚስጥር የሚረዳው ከዚያ በኋላ ነው። በዚህ ሃይማኖት ውስጥ ከመግባቱ ጋር ተያይዞ ሰውነቱን በጠቅላላ በውሃ መታጠብ ይኖርበታል። ውስጡን ከማጋራትና ከወንጀሎች እንዳጠራና እንዳጸዳ ሁሉ ላይንም በውሃ በመታጠብ ቢያጸዳ ይወደድለታል።

ነብዩ (ሲ.ወ.ወ) አንድ ከዐረብ መኳንንት መካከል የነበረን ሠሐብይ ወደ ኢስላም ለመግባት በፈለገ ጊዜ ሰውነቱን እንዲታጠብ አዘውት ነበር። (አል በይሃቂ 837)

ንሠሐ፣ ወደ አላህ መመለስ ማለት ነው። ማንም ሰው ከነበረበት አመጽኝነትና ከሃዲነት ከልቡ በትክክል ወደ አላህ ከተመለሰ ያ ተክክለኛ ንሠሐ ይባላል።

ሙስሊም በእያንዳንዱ የሕይወት እርከን ወደ አላህ መመለስ ወይም ተውባና ምህረትን መለመን ያስፈልገዋል። የሰው ልጅ በተፈጥሮው ተሳሳች ነው፤ ስለሆነም በተሳሳተ ቁጥር አላህን ምሕረት መለመንና ወደርሱ ንሠሐ መግባት ይኖርበታል።

የትክክለኛ ንሠሐ መስፈርት ምንድነው?

አንድ ሰው፣ ከክህደት፣ በአላህ ከሚጋራትና ከሌሎችም ወንጀሎች በሙሉ ተውበት (ንሠሐ) ሲያደርግ፣ ንሠሐው ትክክለኛና ተቀባይነት ያለው እንዲሆን የተወሰኑ ቅድመ መስፈርቶች መሟላት አለባቸው። ከነዚህ ከቅድመ መስፈርቶች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

1 ወንጀሉን ማቆም

ወንጀል እየሰራ ንሠሐ ገብቻለሁ ቢል ንሠሐው ትክክለኛ አይሆንም። ከትክክለኛ ንሠሐ በኋላ ወደ ወንጀል ቢመለስ፣ ከዚህ በፊት ያሳለፈው ንሠሐ አይበላሽበትም ግን ለሰራው ወንጀል አዲስ ንሠሐ መግባት ያስፈልገዋል።

2 ሳላለፈው ወንጀል መጸጸትና መቆጨት

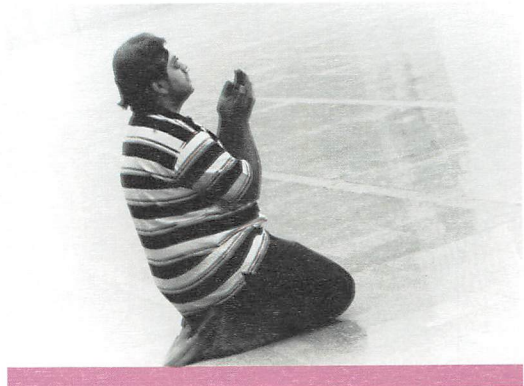
ንሠሐ(ተውበት)፣ ከአንድበፊፀመው ወንጀል ከማይጸጸትና በሰራው ሃጢአት ከማይቆጭ ሰው ተቀባይነት አይኖረውም። ያሳለፋቸውን ወንጀሎች የሚያወራን፣ በዚያም ኩራት የሚሰማውንና የሚከፈሉን ሰው ከተጸጸቾች መመደብ አይቻልም። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ንሠሐ ማለት መጸጸት ነው።» (ኢብኑ ማጃህ 4252)

3 ዳግም ወደ ወንጀሉ ላለመለስ ቁርጠኛ ውሳኔ ማድረግ

ከንሠሐ በኋላ ወደ ነበረበት ወንጀል ለመመለስ የሚያስብ ሰው ንሠሐው ተቀባይነት አይኖረውም።

ውሳኔ ላይ ለመድረስ የሚረዱ እርምጃዎች፡

- ✦ ነፍሱ የትኛውንም ያክል ከባድ ችግር ወይም እንቅፋት ቢገጥማትም ወደ ነበረበት ወንጀል ላለመመለስ ከነፍሱ ጋር ቃል ኪዳን ይገባል። ነብዩ(ሰ.ወ)፡- «ሦስት ነገሮች በውስጡ የተገኙለት ሰው የኢማንን ጣዕም አግኝቷል።» ባሉት ንግግራቸው ውስጥ፣ «አላህ ወደ ኢስላም ከመራው በኋላ ወደ ክህደት መመለስን ልክ እሳት ውስጥ መወርወርን እንደሚጠላው መጥላቱ ነው።» የሚለውን ጠቅሰዋል። (አል ቡኻሪ 21/ ሙስሊም 43)
- ✦ ኢማናቸው ከዘቀጠና ወንጀልን ከሚያዘውትሩ ግለሰቦችና ወንጀል ከሚተገበርበት ቦታ መራቅ
- ✦ በገራለት አኳኋንና ቋንቋ አላህን እስከሚሞት ድረስ በሃይማኖቱ ላይ እንዲያጸናው መለመንን ማብዛት አበበት። ከነዚህም ዱዓዎች መካከል በቁርአንና በሐዲስ የተጠቀሱ አሉ፡-
 - ✦ «ጌታችን ሆይ ቅኑን መንገድ ከመራሽን በኋላ ልበቻችንን አታዘምብልብን፤» (አል ዒምራን 8)
 - ✦ «አንተ ልቦችን ገለባባጭ የሆንክ ጌታ ሆይ ልቤን በእምነት ላይ አጽናው» (አል ቲርሚዚ 2140)

ከንሡሐ በኋላስ?

አንድ ሰው በትክክል ንሡሐ ከገባና ወደ አላህ ከተመለሰ፣ ወንጀሎቹ ምን የከበዱና የበዙ ቢሆኑም አላህ ወንጀሎቹን በጠቅላላ ይምርለታል። የአላህ(ሱ.ወ) እዝነት ሁሉን ነገር ያካበበች ነች። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «በላቸው፡ እናንተ በነፍሶቻችሁ ላይ ድንበር ያለፋችሁ ባሮቼ ሆይ ከአላህ እዝነት ተስፋ አትቁረጡ፤ አላህ ሃጢአትን በሙሉ ይምራልና፤ እነሆ እርሱ መሃሪው አዛኙ ነውና።» (አል ዙመር 53)

አንድ ሙስሊም ትክክለኛ ንሡሐ ከገባ በኋላ ወንጀል የሌለበት ንጹሕ ይሆናል። ከዚህም አልፎ፣ አላህ (ሱ.ወ) እውነተኛ ተጻጻፊ የሆነን፣ በትክክል መቆጫትን የተቆጫኑ ንሡሐ አድራጊ ለየት ባለ ታላቅ ካላ ይከሰዋል። መጥፎ ሥራዎቹን በበጎ ይቀይርለታል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ተጻጽቶ የተመለሰና ያመነ መልካምም ሥራ የሠራ ሰው ብቻ ሲቀር፤ እነዚያም አላህ መጥፎ ሥራዎቻቸውን በመልካም ሥራዎች ይለውጣል፤ አላህም እጅግ መሐሪ አዛኝ ነው።» (አል ፋርቃን 70)

በዚህ መልክ የተገለፀ ሰው፣ ይህችን ንሡሐውን በመጠበቅ ላይ ከፍተኛ ጉጉት ሊያድርበት ይገባል። በሰይጣን ወጥመድ ውስጥ እንዳይገባና ወደ ኋላ እንዳይፈገፍግም የተቻለውን ሁሉ በማድረግ ንሡሐውን መጠበቅ አለበት።

የኢማን ጣዕም ወይም ጥፍጥፍ

ውደታው ከማንም በላይ ለአላህና ለመልክተኛው የሆነለት ሰው፣ ሌሎችን የሚወደው ለአላህና ለሃይማኖታቸው ለኢስላም ባላቸው ቀረቤታ ልክ የሆነ፤ ወደነበረበት የክህደትና የማጋራት እንዲሁም የጥመት መንገድ መመለስን ልክ በእሳት መቃጠልን እንደሚጠላ ያክል የጠላ፤ በዚህን ጊዜ በልቡ ውስጥ የኢማንን ጣዕምና ጥፍጥፍ ያገኛል። ይህም ከአላህ በሚያገኘው ማበረታቻና እርጋታ፣ በአላህ ድንጋጌዎች በመርካትና በመደሰት፣ እንዲሁም ለቀጥተኛው ጎዳና መመራት ጸጋ ይረጋገጣል። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ሦስት ነገሮችን በውስጡ ያገኘ ሰው፣ በነርሱ ሰብብ የኢማንን ጣዕም ያገኛል፤ አላህና መልክተኛው ከነርሱ ሌላ ካለ አካል ሁሉ እርሱ ዘንድ እጅግ ተወዳጅ መሆናቸውን፤ አንድን ሰው ለአላህ ብሎ እንጂ ለሌላ ነገር አለመውደድን፤ አላህ ከርሱ ከገላገለው በኋላ ወደ ክህደት መመለስን ልክ እሳት ውስጥ መወርወርን እንደሚጠላ መጥላትን (በልቡ ውስጥ ያገኘ ሰው።) » (አል ቡኻሪ 21 / ሙስሊም 43)

> አንድ ሙስሊም ወደ ክህደት መመለስን ልክ በእሳት ውስጥ መወርወርን እንደሚጠላ በሚጠላ ጊዜ የኢማንን ጣዕምና ጥፍጥፍ ያገኛል።

አንድ ሙስሊም አላህ(ሱ.ወ) በርሱ ላይ ከዋላቸው ጸጋዎች ታላቁ የሆነውን፣ ወደ ቀጥተኛው ጎዳና የመመራትንና የንግድ ጸጋ ከሚመስግንባቸው መንገዶች ዋና ዋናዎቹ የሚከተሉት ናቸው፡-

1

ሃይማኖትን አጥብቆ መያዝና ለሚያጋጥሙ ችግሮች ታጋሽ መሆን

የድልብ ባለቤት የሆነ ሰው፣ ንብረቱ የወሮበሎችና የዘራፊዎች እጅ እንዳያገኘው ከፍተኛ ጥንቃቄና ጥበቃ ያደርግለታል፡፡ ለጉዳት ከሚዳርጉት ነገሮች ሁሉ ይከላከለዋል፡፡ ኢስላም ለሰው ዘር በጠቅላላ የተበረከተ ታላቅ ስጦታ ነው፡፡ የአመለካከት አቅጣጫ ብቻ አይደለም፡፡ ወይም ሰዎች ባሻቸው ጊዜ የሚፈፀሙት ስሜትም አይደለም፡፡ እያንዳንዱን የሕይወት ገጠመኝና እንቅስቃሴ የሚቆጣጠርና የሚያስተዳድር ሃይማኖት

ነው፡፡ አላህ (ሱ.ወ) መልክተኛውን (ሰ.ዐ.ወ) ኢሳላምን፣ የቁርአንን መመሪያ አጥብቀው እንዲይዙ ያዘዛቸውና በዚህ ጉዳይ ላይ ምንም ዓይነት ማፈግገግ ሊኖር እንደማይገባ የገለጸላቸው ለዚህ ነው፡፡ ይህም ኢስላም ትክክለኛውና ቀጥተኛው ጎዳና በመሆኑ ነው፡፡

«ያንንዎ ወዳንተ የተወረደልህን አጥብቀህ ያዝ አንተ በቀጥተኛው መንገድ ላይ ነህና፡» ይላል፡፡ (አል ዙኸሩፍ 43)

አንድ ሙስሊም ኢስላምን ከተቀበለ በኋላ በሚያጋጥመው ችግርና መከራ ማዘን የለበትም፡፡ ለችግርና ለመከራ መጋለጥ የአላህ ተፈጥሯዊ ሕግ ነው፡፡ ከኛ በላጭና ታላቅ የነበሩት መልዕክተኛ (ሰ.ዐ.ወ) ብርቱ ችግርና መከራ ደርሶባቸው ታግለዋል፤ ታግለዋል፡፡ የአላህን ነብያት ብንመለከት፣ አላህ ታሪካቸውን ተርኮልናል፤ በምን መልኩ እንደተንገላቱና እንደተሰቃዩ ነግሮናል፤ ከጠላት በፊት የዘመድና የጓደኛ ጥቃት እንደደረሰባቸው ገልጾልናል፤ ሆኖም በአላህ መንገድ ላይ በገጠማቸው ነገር ምንም አልተዳከመም፤ የነበራቸውን አቋምና እምነት አልቀየሩም አልለወጡም፡፡ ስለዚህ ይህ በአንተም ላይ የደረሰብህ ችግር፣ እምነትህ እውነተኛ፣ እርግጠኛነትህም ጠንካራ በመሆኑ ከአላህ የሆነ ፈተና ነው፡፡ እናም በፈተናው ልክ አንተም በርታ! ይህን ሃይማኖትህን አጥብቀህ ያዝ፤ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) በዱዓቸው ላይ በብዛት ይደጋግሙ እንደነበረው አንተም አላህን ለምነው፡ «አንተ ልብን ገለባባጭ የሆንክ ጌታ ሆይ! ልቤን በእምነትህ ላይ አጽናልኝ፡» በል፡፡ (አል ቲርሚዝ 2140)

ይህንኑ በማስመልከት አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ሰዎች አምነናል በማለታቸው ብቻ እነሱ ሳይፈተኑ የሚተወ መኾናቸውን ጠረጠሩን? እነዚያንም ከነሱ በፊት የነበሩትን በእርግጥ ፈትነናል፤ እነዚያንም እውነት የተናገሩትን አላህ በእርግጥ ያውቃል፤ ውሸታሞቹንም ያውቃል፡» (አል አንከብት 2-3)

2

በጥበብና በመልካም ግሳፍ ወደ ኢስላም በመጣራት ላይ መታገል

ይህ የሰው ልጅ ለተጎናጸፈው የኢስላም ጸጋ ምስጋና ከሚገለፅባቸው መንገዶች መካከል ትልቁ ነው፡፡ ከዚህ በተጨማሪ በአላህ ሃይማኖት ላይ ጽናት እንዲኖር ከሚያደርጉ ምክንያቶችም ዋነኛው ነው፡፡ አንድ ከአደገኛ በሽታ ነፃ የሆነ፣ ሌት ተቀን ሲያንገላታውና ሲያሰቃየው ከነበረው ደጭ ሰውነቱ ጠናማ የሆነለት ሰው፣ እንዲሁም በምን መልኩ ከዚህ በሽታ መገላገያውንና ፍቱን መድሃኒቱን ያወቀ ሰው፣ በሰዎች መሐል ይህን ዕውቀቱን ለማሰራጨት ከፍተኛ ጉጉትና ፍላጎት ያድርበታል፡፡ በተለይም ለቤተሰቦቹ፣ ለቅርብ ዘመዶቹና ለሚወዳቸው ሰዎች ይህን ማስተማሩ ጥርጥር የለውም፡፡ እንዲህ በሚከተለው መልኩ የሚብራራው ይህ ነው፡፡

> ወደ ኢስላም መጣራት

ወደ አላህ መጣራት ያለው ትሩፋት

ወደ አላህ መጣራት ትልቅ ችሮታ ካላቸው ሰራዊቶች ወደ አላህ ከሚያቃርቡ ነገሮች ላቅ ያለው ነው። ይህንኑ የሚያደንቁና የሚያበረታቱ የቁርአን አንቀጾችና የሐዲስ ዘገባዎች አሉ። ከነዚህም መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል።

1 ወደ አላህ መጣራት በቅርቢቱ ዓለምም ሆነ በወዲያኛው ዓለም የመዳኛና የስኬት መንገድ ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከናንተም ወደ በጎ ነገር የሚጠሩ፣ በመልካም ስራም የሚያዙ፣ ከክፉ ነገርም የሚከለክሉ ህዝቦች ይነሩ፤ እነዚያም እነሱ የሚደኑ ናቸው።» (አል ዒምራን 104)

2 የአንድ ወደ ኢስላም ጥሪ አድራጊ ሰው ንግግር አላህ ዘንድ በላጭና ተወዳጅ ነው። አላህ (ሱ.ወ) የአንድን ተጣሪ ንግግር ሲያደንቅ እንዲህ ብሏል፡- «ወደ አላህ ከጠራና መልካምንም ከሰራ፤ እኔ ከሙስሊሞች ነኝ ካለም ሰው ይበልጥ ቃሉ ያማረ ማን ነው?» (አል ፉሢለት 43) ከርሱ ንግግር የበለጠ ያማረ ንግግር የለም። ይህ ዓይነት ሰው፣ ሰዎች ጌታቸውን፣ ፈጣሪያቸውን፣ እንዲሁም ከማጋራት ጭለማዎች ወደ ኢማን ብርሃን ያወጣቸውን ጌታቸውን እንዲያመልኩ የሚያመለክትና የሚመራ ሰው ነው።

3 ጥሪ ማድረግ(ዳዕዋ)፣ የአላህን ትዕዛዝ መፈፀምም ነው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ወደ ጌታህ መንገድ በብልሃትና በመልካም ግላጼ (በለዘብታ ቃል) ጥራ።» (አል ነሐል 125) ስለሆነም አንድ ተጣሪ ወይም ዳዲ ወደ ኢስላም ሲጣራ በብልሃት ሊሆን ይገባል። ሁሉንም ነገር በበታው ማኖር አለበት። ይኸውም ለሚጠራቸው ወገኖች የሚስማሙና አንገብጋቢ የሆኑ ነገሮችን በመምረጥና በማዘጋጀት እንደየደረጃቸው ምክርና ጣፋጭ የሆነ ተግሳጽን መስጠት ነው። ለዘብ ባለና ገር በሆነ መልኩ ከነርሱ ጋር መወያየትና ለነርሱ መመራት ቅርብ የሆነውን አካሄድ መጠቀም አለበት።

4

ወደ አላህ መጣራት የመልከተኞች ሁሉ፣ በተለይ የነቢያችን የመንገዳዊ (ሰ.ወ) ተግባር ነው። አላህ (ሱ.ወ) እሳቸውን በሰው ልጆች ላይ መስካሪ አድርጓቸዋል። ለምሳሌም በጀነት አብሳሪ፣ ለካሃዲያንና ለአመጸኞች ከእሳት አስጠንቃቂ አድርጎ ልኳቸዋል። ወደ አላህ የሚጣሩ በሰው ዘር ውስጥ መለኮታዊ ብርሃንን የሚያሰራጩም ናቸው። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «አንተ ነብይ ሆይ እኛ መስካሪ አብሳሪና አስፈራሪም አድርገን ላክንህ፤ ወደ አላህም በፈቃዱ ጠሪ አብራ ብርሃንም (አድርገን ላክንህ) አማኞችንም ከአላህ ዘንድ ለነርሱ ታላቅ ችሮታ ያላቸው መኾኑን አብስራቸው።» (አል አሕዛብ 45-47)

5

ጥሪ ማድረግ ወይም ዳዕዋ የማይዘጋ የመልካም ነገር በር ነው። ጥሪህን የተቀበለና በአንተ እጅ የተመራ ሰው ካለ ወይም ከገጠመህ ላንተም የእርሱ ዓይነት ምንዳ አለልህ። በሠላቱ፣ በአምልኮው፣ ሰዎችን ባስተማረ ቁጥር ላንተም ምንዳው ይጻፍልሃል። እንዲህ ያለው ተጣሪ የሚያገኘው ጸጋ ምንኛ የላቀ የአላህ ጸጋ ነው። ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ወደ ቀጥተኛው ጎዳና የተጣራ ሰው፣ እርሱን ከነርሱ ምንዳ ምንም ነገር ሳይጎድል የተከተሉት ሰዎች ምንዳ ይጻፍላታል።» (ሙስሊም 2674)

6

የአንድ ዳዲ ምንዳ ከዱንያና በውስጡ ካሉ መጣቀሚያ ነገሮች ሁሉ የተሻለና የበለጠ ነው።

አንድ ዳዲ ምንዳውን የሚያገኘው ከአላህ ዘንድ ነው። ከሰዎች የሚጠብቀው ምንም ዓይነት ምንዳ የለም። ምንዳው ትልቅ የሚሆነውም ለዚህ ነው።

ለጋሱ አላህ ደግሞ ለሚወደው ትልቅን ነገር እንጂ አይሰጥም። አላህ (ሱ.ወ) በነቢዩላህ ዩኑስ (ዐ.ሰ) አንደበት እንዲህ ይላል፡- «በትሸሹም (አትጎዱኝም) ከምንዳ ምንም አልለምናችሁምና። ምንዳዬ በአላህ ላይ እንጂ በሌላ ላይ አይደለም፤ ከሙስሊሞች አንድኾንም ታዘግጥላሁ።» (ዩኑስ 72) ነብዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አንድን ሰው አላህ በአንተ ሰበብ ቢመራልህ፣ ቀያይ ግመሎች ላንተ ከሚኖሩህ ይሻላል።» (አል ቡካሪ 2847 / ሙስሊም 2406)

የትክክለኛ ዳዕዋ(ጥሪ) መገለጫዎች

አላህ(ሱ.ወ)፤ ትክክለኛ ጥሪ ከሌላ የጥሪ ዓይነት የሚለይበትን ባህሪ አብራርቷል። ትክክለኛ ጥሪ የሚከተሉት መገለጫዎች አሉት።

1 መረጃና ዕውቀት

አንድ ተጣሪ ወደም ዳዒ ወደርሱ በሚጠራበት ነገር ዕውቀት ሊኖረው ይገባል። የሚናገረውን ነገር ጠንቅቆ የሚያውቅ መሆን አለበት። አላህ (ሱ.ወ) ለነቢዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ይላቸዋል፡- «በልጅይህ መንገዴ ናት፤ ወደ አላህ አጠራሉህ፤ እኔም የተከተላችኋለሁ ሰው በግልጽ ማስረጃ ላይ ነን።» (ዩሱፍ 108)

አንተ ነቢይ ሆይ! መንገዴ፤ መመሪያዬ ይህ ነው፤ በዕውቀትና በመረጃ ላይ ተመስርቶ ወደ አላህ መጣራት ነው፤ ይህ ደግሞ እኔን የተከተሉ ተጣሪዎችም መንገድ ነው ብለህ ግለጽ እያላቸው ነው።

አንድ ተጣሪ ወደ አላህ መንገድ ለማጣራት የግድ በርካታ ነገሮችን ማወቅ አይጠበቅበትም። አንድን ሽሪዓዊ ሕግ ካወቀ ወደዚያ ነገር የመጣራት ኃላፊነት ይኖርበታል። አላህን በብቸኝነት መገዛትን (ተውሒድን) ከተማረ፤ ይህንኑ ለሰዎች የማድረስ ግዴታ ይኖርበታል። የኢስላምን መልካምነት ካወቀ ያወቀውን ያክል ለሰዎች ማስተላለፍ አለበት። የሚያውቀው አንዲትን የቁርአን አንቀጽ ቢሆንም እንኳን ለሰዎች የማድረስ ግዴታ ይኖርበታል። ነቢዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡-

«አንዲት አንቀጽ ብትሆንም ከኔ የሰማችሁትን አስተላልፉ።» (አል ቡኻሪ 3274)

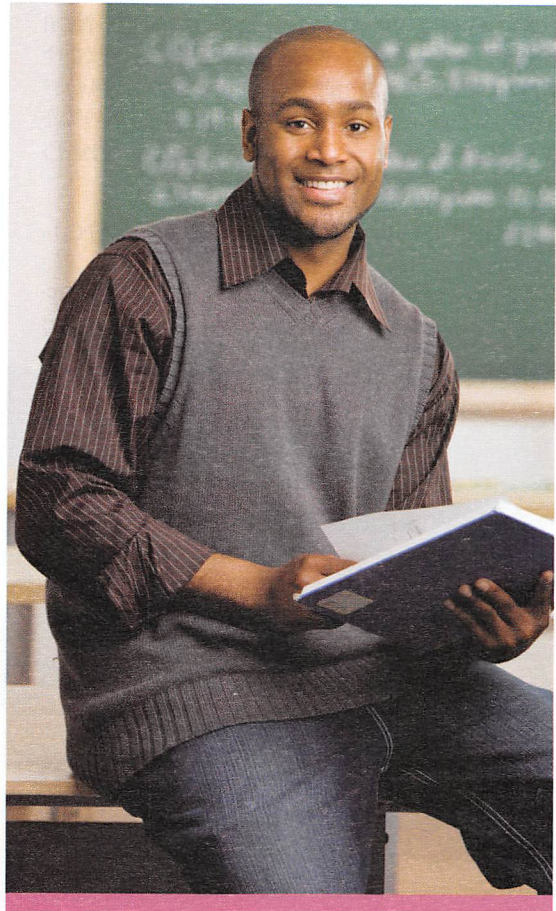
ሠሐቦችም እንዲሁ ነበሩ። ወደ ነቢዩ (ሰ.ወ) ዘንድ በመምጣት ኢስላምን ይቀበሉና በትንሽ ቀናት ውስጥ የሃይማኖቱን መሰረታዊ መርሆችንና መመሪያዎችን ይማራሉ፤ ከዚያም ወደ ጎሳዎቻቸው በመመለስ ወደ ኢስላም ጥሪ ያደርጋሉ፤ እንዲሰልሙ ያነሳሱዋቸዋል። ባህሪያቸው፤ ሰዎች ኢስላምን እንዲወዱና እንዲቀበሉ የሚጋብዝና የሚያበረታታ ነበር።

2 በዳዕዋ ውስጥ ብልሃትን መጠቀም

አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡- «ወደ ጌታህ መንገድ በብልሃትና በመልካም ግሳዴ (በለዘብታ ቃል) ጥራ፤ በዚያችም እርሷ መልካም በኾነችው (ዘዴ) ተከራከራቸው።» (አል ነሐል 125)

ብልሃት ማለት፡ መስራት የሚገባን ነገር በሚጣጣም መልኩ መስራትና ከሚሰራው ስራ ጋር የሚስማማ የሆነን ጊዜና ቦታን መምረጥ ነው።

የሰዎች ዝንባሌና ወደ ልባቸው የመግቢያ መንገድ የተለያየ ነው። ነገርን የመረዳትና የመገንዘብ ችሎታቸውም አንድ ዓይነት አይደለም። ስለሆነም ዳዕዋ አድራጊ ሰው ለእያንዳንዱ ሰው የሚስማማ የሆነን ዘዴ መጠቀም ይኖርበታል። እጅግ በጣም ጫና ሊያሳድሩ የሚችሉ የሕይወት ገጠመኞችን ሊጠባበቅና ለዳዕዋ አመቺ በሆነ መልኩ ሊጠቀምባቸው ይገባል።

ዳዕዋ ለሚያደርግላቸው ሰዎች ምንጊዜም ገርነትን፣ መልካም ግላጼንና እዝነትን ማንጸባረቅ ይኖርበታል። እልህና ንትርክ ውስጥ የማይከት የሆነ ረጋ ያለ ውይይት ማካሄድም አስፈላጊ ነው። አላህ (ሱ.ወ) ነብዩ (ሰ.ወ) ከሰዎች ጋር የነበራቸውን ገርነትና ይቅር ባይነት በአድናቆት ያወሳው ሲሆን፣ ልበ ደረቅ፣ ጨካኝ ቢሆኑ ኖሮ በዙሪያቸው የነበሩት ትተዋቸው ይበተኑ እንደነበረም አስጠንቅቋል። እንዲህም ይላል፡-

«ከአላህም በሆነ ችሮታ ለዘብክላቸው፤ ዐመለ መጥፎ ልበ ደረቅም በሆንክ ኖሮ ከዙሪያህ በተበተኑ ነበር።» (አል ዒምራን 159)

ቤተሰብን መጣራት

አላህ ኢስላምን እንዲቀበል የቸረው ሰው፣ ቤተሰቦቹንና የቅርብ ዘመዶቹን ወደ ኢስላም የመጥራት ከፍተኛ ጉጉት ሊያድርበት ይገባል። ምክንያቱም እነርሱ ከማንም በላይ ለርሱ ቅርቦቹና ወዳጆቹም በመሆናቸው ነው። ለዚህም ከነርሱ የሚደርስበትን ስቃይና እንግልት በትግስት ማሳለፍ አለበት። የተለያዩ ቡበልሃት የተሞሉ መንገዶችን መጠቀም ይኖርበታል። አላህ (ሱ.ወ) እንዲህ ይላል፡-

«ቤተሰብህንም በስግደት እዘዝ፤ በርዕድም ላይ ዘውትር።» (ጊሃ 132)

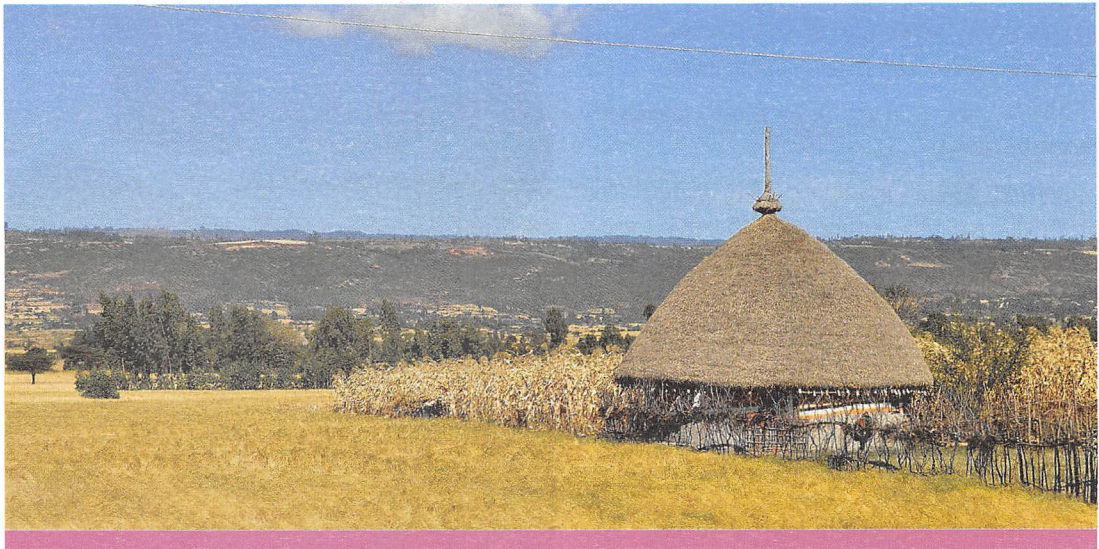
አንዳንድ ሰዎች በሚያደርጉት ዳዕዋ ባዕድ ሲቀበላቸው ቤተሰባቸውና የቅርብ ዘመዳቸው ግን እንቢተኛ ሲሆን

እንመለከታለን። በዚህም እጅግ ይበሳጫሉ፤ ተስፋም ይቆርጣሉ። ነገር ግን ስኬታማ ዳዕዋ አድራጊ፣ የዳዕዋ ስልቶችንና አካሄዶችን በመቀያየር በተለያዩ መንገድ ዳዕዋ በማድረግ የሚታገልና ዳዕዋ ለሚያደርግላቸው ሰዎች አላህ (ሱ.ወ) እንዲመራቸው የሚማጸንላቸው የሆነ ሰው ነው። እልህ አስጨራሽ በሆኑ አጋጣሚዎች ላይም ተስፋ አይቆርጥም።

ነብዩ (ሰ.ወ) ከአጎታቸው አቡ ጣሊብ ጋር የነበራቸውን ታሪክ ብንመለከት፣ አጎታቸው ይረዳቸው፣ ይደግፋቸው፣ ከቀረይሾችም ጥቃት ይከላከልላቸው ነበር። ይሁን እንጂ ኢስላምን አልተቀበለም፤ ነብዩም (ሰ.ወ) እርሱን ወደ ኢስላም በመጥራት የሚያደርጉትን ሙከራ እስከመጨረሻው እስትንፋሱ ድረስ አላቋረጡም። በዚያ ቅጽበት ላይ ሆኖ፡- «አጎቴ ሆይ ላኢላሃ ኢለላህ በል፤ አላህ ዘንድ የምሞግትልህ የሆነችን ቃል በል።» አሉት። (አል ቡኸሪ 3671/ መጥሰሊም 24)

ነገር ግን ለርሳቸው ጥሪ ምላሽ ሳይሰጥ በክህደት ላይ ሞተ፤ አላህም የሚከተለውን አንቀጽ አወረደ፤ «አጎተ የወደድከውን ሰው ፈጽሞ አታቀናም፤ ግን አላህ የሚሻውን ሰው ያቀናል፤ እርሱም ቅኖቹን ዐዋቂ ነው።» (አል ቀሠሥ 56)

አንድ ዳዕዋ የሚያደርግ ሰው የሚቻለውን ሁሉ በማድረግ ሃይማኖቱን የማስራጨትና ሰዎችን ወደ መልካም ነገር የመምራት ግዴታ አለበት። ልቦች በአላህ እጅ ናቸው፤ የሻውን ወደ ቀጥተኛው መንገድ ይመራል።

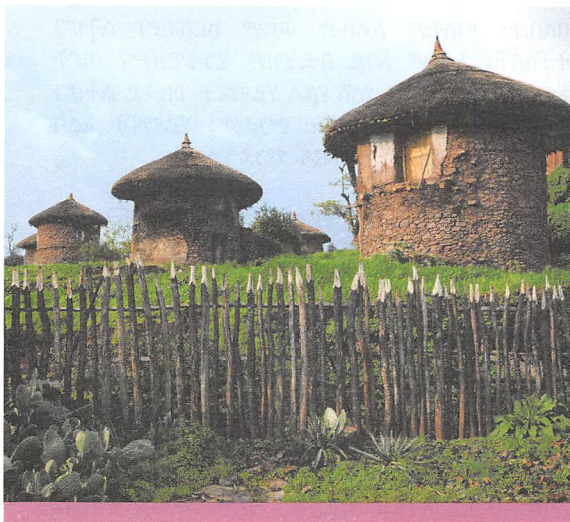
> አካባቢህና ቤተሰብህ

አንድ አዲስ ሙስሊም ወደ ኢስላም ከገባበት ጊዜ አንስቶ ከሚያውቃቸው ሰዎች እንዲሁም ከሙስሊም ወይም ሙስሊም ካልሆኑ ዘመዶች ጋር ያለውን ግንኙነትና ቅርርብ ይበልጥ ማጠናከር አለበት። ኢስላም እራሱን ወደ ማግለልና ወደ ባይተዋርነት የሚጣራ ሃይማኖት አይደለም።

ለሰዎች በጎ መዋልና ከነርሱ ጋር በመልካም ስነ ምግባር መኖር፣ ነቢዩ(ሰ.ዐ.ወ) መልካም ስነ ምግባሮችን ለማሟላት የተላኩበት የሆነውን ሃይማኖት ለሌሎች ከሚያስተዋውቁ መንገዶች ሁሉ በላጩና ውጤታማው ነው።

የላቁ ስነ ምግባሮች በተግባር የሚተረጎሙባቸውና የተከበሩ መልካም ግንኙነቶች የሚንጸባረቅባቸው እርምጃዎች የመጀመሪያው ከቤተሰብ ጋር ያለው ግንኙነት ነው። (ገጽ፡ 213 ተመልከት)

የሚከተሉት መርሆች አንድ አዲስ ሙስሊም ከቤተሰቡ ጋር በሚኖረው ትስስር ሊያውቃቸው የሚገቡ ናቸው።

> ወደ ኢስላም ከተገባ በኋላ ያለው ቤተሰባዊ ሕይወት

ባልና ሚስት በአንድነት ከሰለሙ

❖ ባልና ሚስት አብረው ከሰለሙ የነበራቸው የጋብቻ ውል ወይም ኒካሕ በኢስላምም ይጸናል፤ የጋብቻውን ውል እንደ አዲስ ማደስ አያስፈልጋቸውም።

ግን ይህ የማያካትታቸው ተንጠለው የሚወጡ ሁኔታዎች አሉ፡

- 1 ጋብቻውን የፈፀመው በሸሪዓው ማግባት ከማይፈቀድለት(መሐሪሞች) መካከል ከአንዱ ጋር ከሆነ፡ ለምሳሌ ከእናቱ ወይም ከእህቱ ወይም ከአክስቲ ጋር ጋብቻ ፈፀሞ የነበረ ከሆነ፡ ከሰለሙ ጊዜ ጀምሮ እንዲፋቱ ማድረግ የግድ ነው። (ገጽ፡ 200 ተመልከት)
- 2 ሁለት እህትማማቾችን ወይም ሴቷን ከአክስቲ ጋር ወይም ሴቷን ከየሹሜዋ ጋር በአንድነት አግብቶ ከሆነም አንዳቸውን የመፍታት ግዴታ ይኖርበታል።
- 3 እሱና ሚስቶቹ በአንድ ላይ ቢሰልሙና የሚስቶቹ ብዛት ከአራት በላይ ቢሆን፡ ከአራት ሴቶች በላይ ስለማይፈቀድለት ከነርሱ መካከል አራቱን መርጦ በማስቀረት የተቀረቱን ይፈታቸዋል።

እርሱ ሰልሞ ሚስቱ ባትሰልም የሚኖረው ድንጋጌስ ምንድነው?

በዚህ ጊዜ የሴቷ ሃይማኖት ግምት ውስጥ ይገባል፤ የመጽሐፍት ባለቤት፤ ማለትም አይሁድ ወይም ክርስቲያን ልትሆን ትችላለች፤ አለያም እንደ ቡድኒዝም ሂንዱዊዝምና ጣዖት አምላኪያን መጽሐፍት የለሽ የሌላ ሃይማኖት ተከታይ ልትሆን ትችላለች፤ ወይም በሃይማኖት የማታምን ሃይማኖት አልባ ልትሆንም ትችላለች፡፡ እና ፍርዱ ምንድን ነው?

1

የመጽሐፍት ባለቤት ሃይማኖት ተከታይ የሆነች ሚስት አንድ ሰው ቢሰልምና ሚስቱ ግን ባትሰልም፤ የመጽሐፍት ባለቤት ሃይማኖት ተከታይ ብትሆን፤ የጋብቻው ውል በነበረበት ሁኔታ ይቀጥላል፡፡ ምክንያቱም አንድ ሙስሊም አንዲትን የመጽሐፍት ባለቤት ሃይማኖት ተከታይ ሴትን ቢያገባ አይከለክልም፡፡ ስለሆነም ይህም የሰለመ ሰው ከሚስቱ ጋር የጋብቻ ሕይወቱን መቀጠሉና በሚስትነት እሷን ይዞ መቆየቱ የተሻለ ነው፡፡

አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ዛሬም መልካሞች ሁሉ ለናንተ ተፈቀዱ፤ የነዚያም መጽሐፍት የተሰጡት ሰዎች ምግብ (ያረዱት) ለናንተ የተፈቀደ ነው፤ ምግባችሁም ለነሱ የተፈቀደ ነው፤ ከምእመናን ጥብቆችም ከነዚያ ክናንተ በፊት መጽሐፍት ከተሰጡት ሴቶች ጥብቆችም፡፡» (አል ማሊዳ 5)

ነገር ግን ባገኘው አጋጣሚና ብልሃት በመጠቀም እሷን ወደ እስልምና በመጥራቱ ላይ ከፍተኛ ጥረት ሊያደርግ ይገባል፡፡

2

የመጽሐፍት ባለቤት ሃይማኖት ተከታይ ያልሆነች ሚስት

ሰውየው ሰልሞ ሚስቱ ኢስላምን ለመቀበል ባትሆንና በሃይማኖቷ የመጽሐፍቱ ባለቤት ተከታይ -አይሁድ ወይም ክርስቲያን- ባትሆንና ቡድኒስት ወይም ሂንዱዊስት ወይም ጣዖት አምላኪ ወይም የሌላ አምነት ተከታይ ከሆነች፡-

አንዲት ፍች ሴት የምትጠብቀውን ወቅት ያክል ይጠብቃል፡፡ ዝርዝሩ ከዚህ ቀጥሎ ባለው ክፍል ሰንጠረዥ ውስጥ ተጠቅሷል፡፡

❖ በዚህ ቆይታ ውስጥ ከሰለመች ሚስትነቷ ይቀጥላል፡፡ የጋብቻውን ውል በአዲስ መልክ መፈፀም አያስፈልግም፡፡

❖ ወቅቱ እስከሚያልቅ ድረስ ተጠብቃም ኢስላምን ለመቀበል ፍቃደኛ ካልሆነች ግን ጋብቻው ይፈርሳል፡፡

ከዚህ ጊዜ በኋላ ከሰለመችና ሊያገባት ከፈለገ እንደ አዲስ ለጋብቻ ያጫትና ያገባታል፡፡ አላህ ሱወ እንዲህ ይላል፡- «የከሃዲዎችንም ሴቶች የጋብቻ ቃል ኪዳኖች አትያዙ፡፡» (አል ሙምተሒናህ 10)

ከሰለማችሁ በኋላ ከመጽሐፍት ባለቤት ሌላ የካሃዲያንን ሴቶች በጋብቻ ቃል ኪዳኖች አትያዙ ማለት ነው፡፡

የተፈታች ሴት ዒዳ (ፍች የሚጸናበት ጊዜ)

1

የጋብቻ ውል ፈፅሞ፣ ይዟት ያልገባት- ግብረ ስጋ ግንኙነት አብሯት ያልፈፀመ- ወይም አብሯት ኑሮ ያልጀመረ ሰው ከፈታት፣ ፍቼውን በመፈፀሙ ብቻ ክርሱ ትለያለች። በያዝነው ርዕስ መሰረት ደግሞ እሱ ብቻውን በመስለሙ ብቻ ክርሱ ትለያለች። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡-

«እናንተ ያመናችሁ ሆይ፣ ምእመናትን ባገባችሁና ከዚያም ሳትነኩዋቸው በፊት በፈታችኋቸው ጊዜ ለናንተ በነሱ ላይ የምትቆጥሩዋት ዒዳ ምንም የላችሁም።» (አል አህዛብ 49)

2

የእርጉዝ ሴት ዒዳ፣ ያረገዘችውን በመውለዷ ያበቃል። ጊዜው ቢረዝምም ቢያጥርም ልዩነት የለውም። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡-

«የእርግዝና ባለቤቶችም ጊዜያቸው እርጉዛቸውን መውለድ ነው።» (አል ጠላቅ 4)

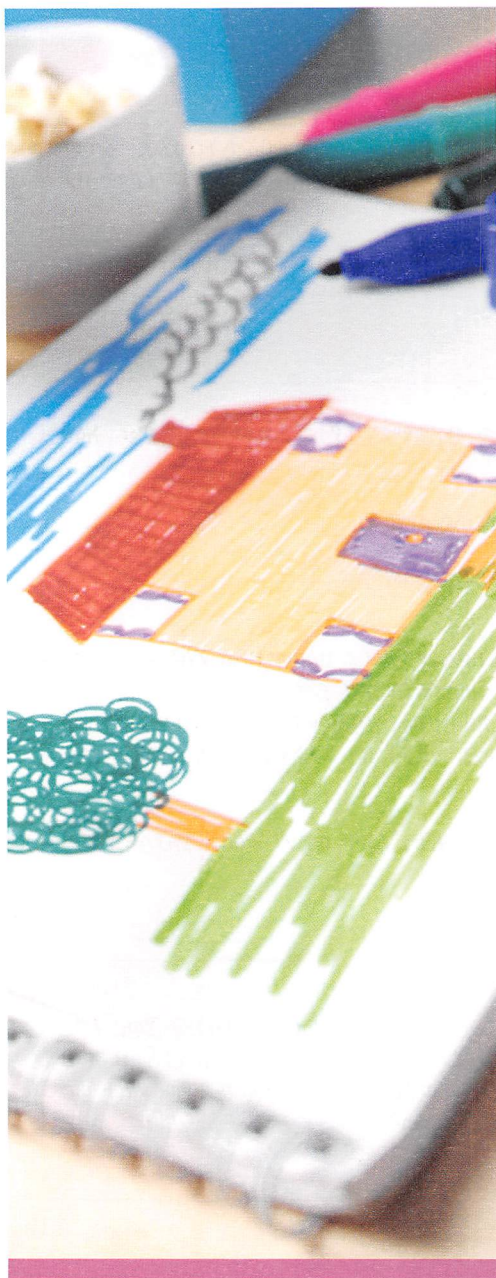
3

እርጉዝ ያልሆነችና የወር አበባ የምታይ ሴት ዒዳዋ ከተፈታች በኋላ ወይም ባል ከሰለመ በኋላ ሦስት ሙሉ የወር አበባ ማየት ነው። የወር አበባ ደም መጥቶባት ትጸዳለች፤ ከዚያም በድጋሚ ይመጣባትና ትጸዳለች፤ ከዚያም ለሦስተኛ ጊዜ ይመጣባትና ትጸዳለች፤ ሦስት ሙሉ እ የወር አበባ ጊዜ የሚባለው ይህ ነው ። በወር አበባዎቹ መሐከል ያለው ጊዜ ቢረዝምም ባይረዝምም ልዩነት አይኖረውም። ይህች ሴት ከሦስተኛው የወር አበባ መጽዳት በኋላ ከታጠበች ዒዳዋ ያበቃል። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡-

«የተፈቱ ሴቶችም ነፍሶቻቸውን (ከማግባት) ሦስትን ቁሩእ (ሦስትን አደፍ ወይም ሦስትን የአደፍ ጥራት) ይጠብቁ።» (አል በቀራ 228)

4

ያልደረሰች ሕፃን በመሆኗ፣ ወይም ዕድሜዋ በመግፋቱ፣ ወይም ባለባት ዘውታሪ በሽታ ምክንያት የወር አበባ የማታይ ሴት፣ ከተፈታችበት ጊዜ፣ ወይም ባሏ ከሰለመበት ጊዜ አንስቶ ሦስት ወራቶችን ትጠብቃለች። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «ከሴቶቻችሁ ከአደፍ ያቋረጡት (በዒዳቸው ሕህግ) ብትጠራጠሩ ዒዳቸው ሦስት ወር ነው፤ እኒያም ገና አደፍን ያላዩት (ዒዳቸው እንደዚሁ ነው።)» (አል ጠላቅ 4)

ሚስት ካልሰለመች

የመጽሐፍት ባለቤት -አይሁድ ወይም ክርስቲያን- ነች?

አይቻልም(በፍፁም)

አዎን

ጋብቻው በነበረበት ይቀጥላል፤ ማደስ አይፈልግም፤ ወንድየው ለሚስቱ ተስማሚ በሆኑ መንገዶች ሁሉ በመጠቀም ጥሪ ሊያደርግላት ይገባል፡፡

አይደለችም፡ የመጽሐፍት ባለቤት ካልሆነች በመጀመሪያ ወደ ኢስላም ጥሪ ያደርግላታል፤ ከዚያም በዲዳ ወቅት ኢስላምን ተቀብላለች ወይስ አልተቀበለችም ማለትን እናያለን፡፡

አይቻልም(በፍፁም)

አዎን

እሷ በኢስላም ውስጥም ሕጋዊ ባለቤቱ ናት የጋብቻቸውን ውል ማደስ አያስፈልግም፡፡

የዲዳዋ ወቅት እስከሚያበቃ ድረስ ኢስላምን ለመቀበል ፍቃደኛ ካልሆነች፤ የጋብቻቸው ውል ይፈርሳል፤ በሰለመች ጊዜ በአዲስ የጋብቻ ውል ሊጋቡ ወይም ሊማለሱ ይችላሉ፡፡

ሴቷ ሰልማ ባሏ ባይሰልም ፍርዱ ምንድን ነው?

ሁለት ባልና ሚስቶች አብረው ከሰለሙ፤ እንደ ወንድምና አጎት በኢስላም ሊጋቡ የማይፈቀድላቸው ካልሆኑ በስተቀር የጋብቻቸው ውል ባለበት ይጸናል። (ገጽ፣ 199 ተመልከት)

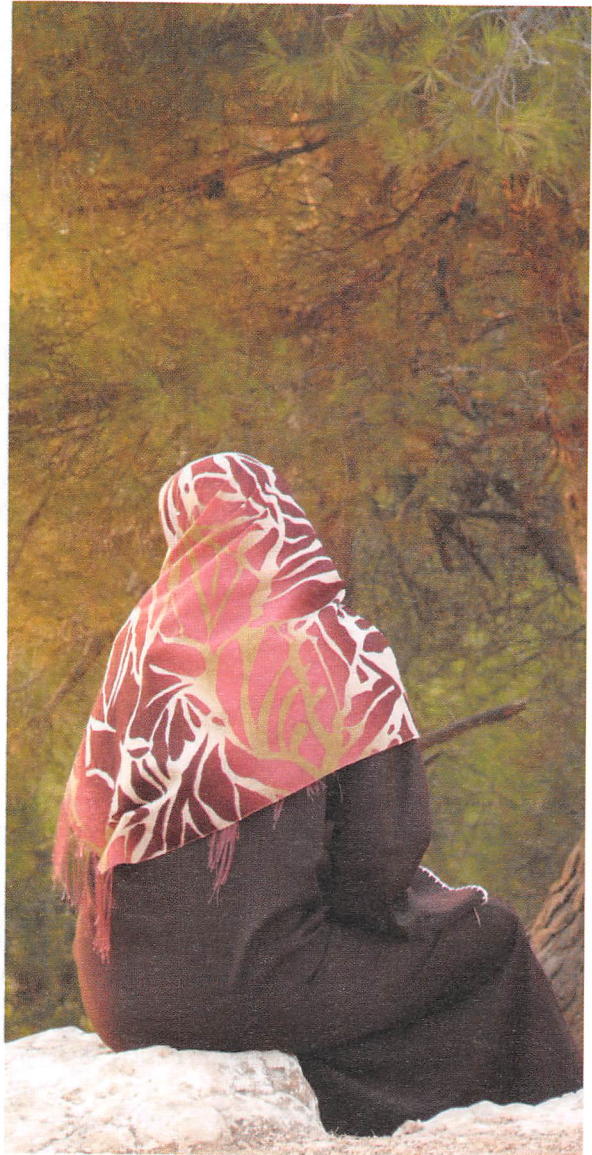
ሴቷ ሰልማ ባልየው ኢስላምን ለመቀበል ፈቃደኛ ካልሆነ፤

በመስለሟ ብቻ የጋብቻው ውል ወደ ምርጫ ይቀየራል፤ ማለት ሚስት የመምረጥ መብት ይሰጣታል።

❖ የባሏን መስለም በትዕግስት መጠበቅ። የተለያዩ መንገዶችን በመጠቀም ለባለቤቷ የኢስላምን እውነታ ማብራራትና መግለጽ አለባት። አላህ ወደ ቀጥተኛው መንገድ እንዲመራው መማጸን ይኖርባታል። ከረዥም ጊዜ በኋላ ቢሆንም በዚህ ጥረቷ ከሰለሙ መስለሙን እየተጠባበቀች እስከሆነ ድረስ በመጀመሪያው የጋብቻ ውል መሰረት በሚስትነቷ ከሱ ጋር መኖር ትጀምራለች። ከመስለሙ በፊት ግን ከእሷ ጋር እንዲተኛ ልትመቻችለት ወይም ልትፈቅድለት አይገባትም።

❖ ይሰልማል የሚል ተስፋ የማይጣልበት ነው በምትልበት ጊዜ ፍቺ የመጠየቅና የጋብቻውን ውል የማፍረስ መብት አላት።

ከሰለሞች ጊዜ አንስቶ በሁለቱም ሁኔታዎች ለካሃዲ ባሏ እራሷን ለግንኙነት ማመቻቸት አይፈቀድላትም። እራሷን ማመቻቸቷ እርም ነው። አላህ (ሱወ) እንዲህ ብሏል፡- «አማኞችም መኾናቸውን ብታውቁ ወደ ከሃዲዎቹ አትመልሱዋቸው እነርሱ (ሴቶቹ) ለነርሱ የተፈቀዱ አይደሉም፤ እነርሱም (ወንዶቹ) ለነርሱ አይፈቀዱምና።» (አል ሙምተ-ሐና 10)

በዚህ መመሪያ መሰረት አንዲት ሴት ከሰለመችበት ጊዜ አንስቶ የሚከተለውን መፈፀም ይኖርባታል፡

- 1 ከሰለመችበት ጊዜ አንስቶ የምታገኘውን አጋጣሚ ሁሉ ተጠቅማ በብልሃትና በመልካም ተግሳጽ ባሏን ወደ ኢስላም መጥራት አለባት፡፡
- 2 ባል ኢስላምን ለመቀበል ፈቃደኛ ካልሆነ፣ እርሱን ለማሳመን ካልቻለች፣ ካልተሳካላት፣ ወይም በርካታ መከራዎችን አድርጋ ተስፋ የመቁረጥ ደረጃ ላይ ከደረሰች፤ በፍጥነት ከርሱ ጋር የምትፋታበትንና የምትለያይበትን መንገድ ማመቻቸት ይኖርባታል፡፡
- 3 ለመፈታትና ከሱ ጋር ለመለያየት የሚወስድባት ጊዜ የሚረዝም ከሆነ በመካከላቸው ያለው የጋብቻ ውል ሕጋዊነቱ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባል በዚህ መሐከል ከሰለመ የዲዳ ወቅት ቢጠናቀቅም በመጀመሪያው የጋብቻ ውል ትዳራቸው መቀጠል ይችላል፡፡ አስፈላጊው ሂደት እስኪጠናቀቅ ድረስ ባል ካልሰለመና ዲዳው ካለቀ ግን የጋብቻው ውል ይፈርሳል፡፡
- 4 የፍቺው ሂደት እስኪጠናቀቅ ድረስ ሚስት ትዳር በመሰረተችበት ቤት ውስጥ መቆየት ትችላለች፤ ይሁን እንጂ ከሰለመችበት ጊዜ ጀምሮ ባለው ቆይታ ውስጥ ለግብረ ስጋ ግንኙነት እራሷን ለባሏ ማመቻቸት አይፈቀድላትም፤ እርም ነው፡፡

የሕፃናት መስለም

ሰዎች በሙሉ የሚወለዱት በተፈጥሯዊው እምነት በኢስላም ላይ ነው፡፡ ሌሎች ሃይማኖቶች ወላጆቻቸው በሚያስተምሯቸው ትምህርት ምክንያት በደባልነት የሚገቡባቸው ናቸው፡፡ ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «ልጅ ሁሉ የሚወለደው በተፈጥሯዊ እምነት- በኢስላም- ላይ ነው፡፡ ወላጆቹ ግን አይሁድ ወይም ክርስቲያን ወይም እሳት አምላኪ ያደርጉታል፡፡» (አል ቡካሪ 1292 / መስሊም 2658)

ከካሃዲያን ቤተሰብ ተወልደው በሕፃንነታቸው የሞቱ ልጆች፣ በዚህ ዓለም ከነሱ ጋር የሚኖረን ግንኙነት ልክ ከካሃዲያን ጋር የምናደርገው ዓይነት ነው፡፡ አላህ ሚስጥርንና ከዚያም በላይ የተደበቀን ነገር ዓዋቂ ነው፤ እርሱ ዘንድ አንድም ሰው አይበደለም፡፡ እነኚህ ልጆች በትንሳኤው ቀን ፈተና ያቀርብላቸዋል፤ ይፈተናሉ፤ በዚያ ፈተና ታላሽ የሆነ ጀነት ይገባል፤ አመጸኛ የሆነ ደግሞ እሳት ይገባል፡፡

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ስለ አጋሪያን ልጆች በተጠየቁ ጊዜ፡- «አላህ ገና ሲፈጥራቸው ምን ሊሰሩ እንደሚችሉ ያውቃል፡፡» በማለት መልሰዋል፡፡ (አል ቡካሪ 1317)

በዱንያ ላይ የካሃዲያን ልጆች ሰልመዋል የምንለው መች ነው?

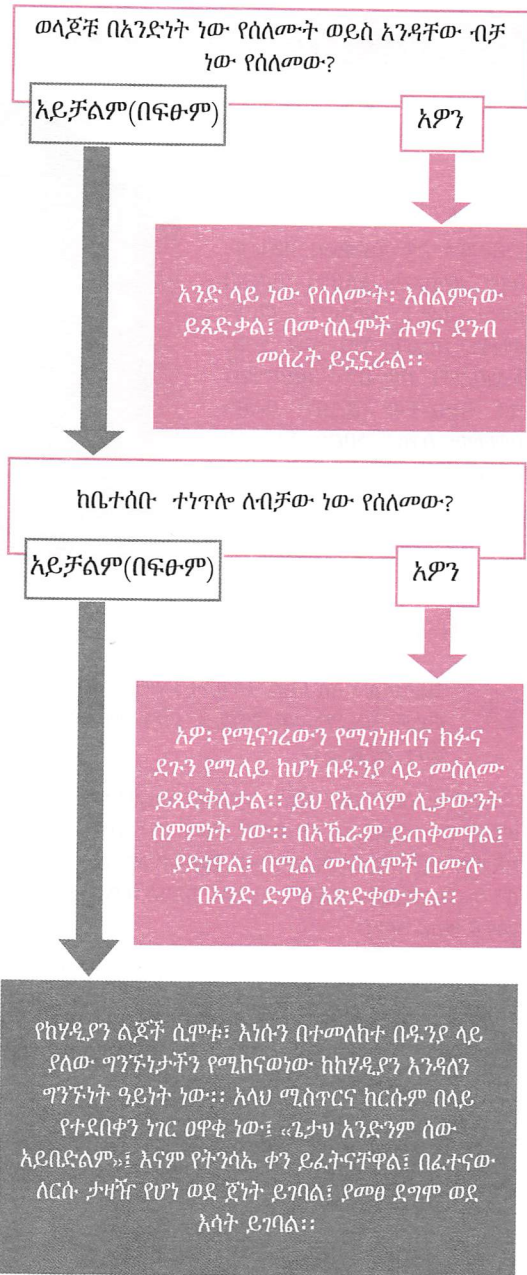
የሕፃናትን መስለም ለማጽደቅ የተለያዩ ሁኔታዎች ግምት ውስጥ ይገባሉ። እነሱም፡

1 ወላጆች ከሰለሙ፤ ወይም አንዳቸው ከሰለሙ፤ ልጅ ከወላጆቹ መካከል በሃይማኖት የተሻለ የሆነውን ይከተላል።

2 ለሃላፊነት ያልበቃ ወይም ያልጎረመሰ፤ ነገር ግን ከፉና ደጉን የለየ ታዳጊ ሕፃን ከሰለመና ወላጆቹ ካልሰለሙስ?

አንድ ነብዩን (ሰ.ዐ.ወ) ሲያገለግል የነበረ አይሁድ ታዳጊ ልጅ ከዕለታት አንድ ቀን ታሞ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሊጠይቁት መጡና ከራሱ አጠገብ ቁጭ ብለው «ሰለም» አሉት፤ የልጁ አባት አጠገቡ ነበርና ልጁ ወደ አባቱ ተመለከተ፤ አባቱም «የቃሲምን አባት ታዘዛቸው» አለው፤ ልጁም ሰለመ

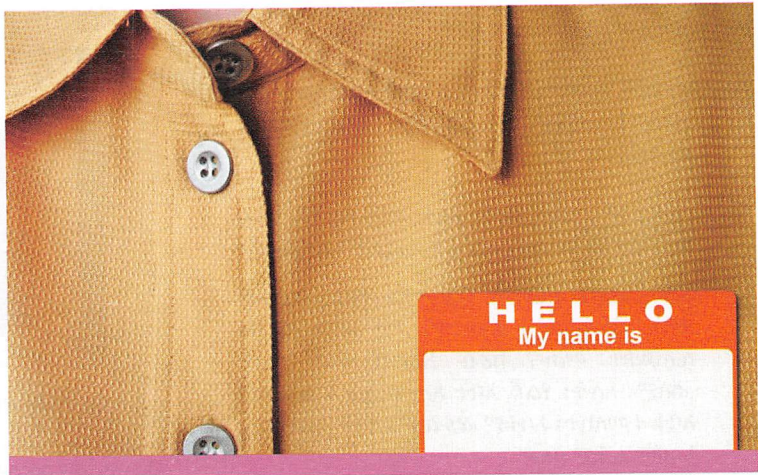
ከዚያን ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከልጁ ዘንድ ሲወጡ፤ «ይህን ልጅ ከእሳት ነፃ ያወጣው አላህ የተመሰገነ ይሁን» አሉ። (አል ቡኻሪ 1290)

አዲሱ ሕይወትህ

> ከሰለሙ በኋላ ስም መቀየር የተወደደ ተግባር ነውን?

በመሰረቱ አንድ ሰው ሲሰልም የነበረውን ስም ሳይቀይር በነበረው ስሙ መጠራት አለበት፤ በሠሐባ ዘመን ስምን መለወጥ ወይም መቀየር በሰፊው የሚታወቅ ጉዳይ አልነበረም፤ ብዙ ሰዎች ስልመዋል፤ ግን በነበራቸው ዐረብኛ ባልሆነ ስማቸው ሲጠሩ ነበር። ነገር ግን መጥፎ መልዕክትን ያዘለ ከሆነ ባዘለው መጥፎ መልክት ምክንያት ስሙ ይቀየራል።

በሚከተሉት ሁኔታዎች ስምን መቀየር ግዴታ ይሆናል፡

1 ከአላህ ሌላ ላለ አካል ተገዢነትን የሚያመለክት ከሆነ ወይም ከኢማን ጋር የሚገረር የሆነ መልክትን የያዘ ከሆነ ይቀየራል።

ለምሳሌ፡ ስሙ ገብረ እገሌ፣ መሲሕ፣ ወይም ገብረ ነብይ፣ ወይም የዚህ ዓይነት ከሆነ ወይም የስሙ ትርጉምና መልዕክት ከኢማን ጋር የሚቃረንና የሚጋጭ ከሆነ ይቀየራል። ለምሳሌ ሹኑዳ «የአላህ ልጅ» ማለት ነው፤ አላህ ከእንዲህ ዓይነቱ ፍፁም የላቀና የጠራ ነው።

ወይም በአላህ ልዩ ባህሪያቶችና መጠሪያዎች መሰየም

ለምሳሌ፡ ንጉሠ ነገሥትና የመሳሰሉት የማዕረግ መጠሪያዎች፣ አላህን ብቻ ገላጭ የሆነን ነገር ወደ ባሪያው የሚያስጠጋ የሆነ ስያሜ ይቀየራል።

2 መጥፎ መልዕክትን ያዘለ ወይም በተፈጥሮ ማንኛውም ጤናማ ነፍስ የሚጠላውና የሚያወግዘው የሆነ መጠሪያ ከሆነ ይቀየራል።

አላህ (ሱወ) ከምግብና ከመጠጥ፣ እንዲሁም በሕይወታችን ውስጥ ከሚያጋጥሙን ጉዳዮች መጥፎና ጎጂ የሆኑትን እርምጃ አድርጎብናል። ስለሆነም ከኢስላም በኋላ መጥፎ ትርጓሜ ባላቸው ስያሜዎች መጠራት አይፈቀድም። አላህ (ሱወ) እንዲህ ይላል፡- «በመጥፎ ስሞችም አትጠራሩ፤ ከእምነት በኋላ የማመጥ ስም ከፋ።» (አል ሁጁራት 11)

3 ስያሜው ሙስሊም ባልሆኑ ሕዝቦች ዘንድ ሃይማኖታዊ መልዕክት ያዘለ ከሆነ ወይም ሙስሊም ባልሆኑ ሃይማኖተኞች ዘንድ የሃይማኖታቸው መገለጫ ተደርጎ በሰፊው የሚታወቅ ከሆነ ይቀየራል።

ለምሳሌ፡ ጴጥሮስ፣ ጊዮርጊስ፣ ዮሐንስ፣ ጳውሎስ እና የመሳሰሉት ክርስቲያኖች ዘንድ በሰፊው የሚታወቁ ስሞች ይቀየራሉ።

ይህን ዓይነትን ስያሜ ምንም ዓይነት መስል መልዕክትን ያላዘለ ወደ ሆነ ስያሜ መቀየር አስፈላጊ ነው። ምክንያቱም በኢስላማዊ ሕግ መሰረት፣ እራስን ለጥራጣሬ የሚያጋልጡ ነገሮችን መራቅ ግዴታ ስለሆነና በዚህ ዓይነቱ ስሞች መጠራት ከካሄዱ ደግሞ ስለሚያመሳስል ነው።

> ተፈጥሯዊ ፈለጎች

> ኢስላም አንድ ሙስሊም ባማረ ግርማ ሞገስ ላይ እንዲሆን ይፈልጋል።

ተፈጥሯዊ ፈለግ ምን ማለት ነው?

ተፈጥሯዊ ፈለግ ማለት አላህ (ሱወ) የሰው ልጅን የፈጠረበት መገለጫዎች ማለት ነው። አንድ ሙስሊም እነኚህን ነገሮች በመፈፀም ሙሉዕ የሚሆንባቸው ናቸው። ይህን በማድረግ ያማረ ገጽታና የተዋበ ግርማ ሞገስ ይኖረዋል። ስለሆነም ኢስላም እነኚህን የውበትና የቁንጅና መሰረት የሆኑ ጉዳዮችን ልዩ ትኩረት በመስጠት አንድ ሙስሊም ውጫዊና ውስጣዊ ማንነቱም ያማረ እንዲያደርግ አዟል።

ከቦዩ (ሰ.ወ) እንዲህ ብለዋል፡- «አምስት ነገሮች ተፈጥሯዊ መዋቢያዎች ናቸው፤ መገረዝ፣ በብልት ዙሪያ የሚበቅልን ጸጉር መለጨት፣ ቀድሞ ቀመስን ማሳጠር፣ ጥፍርን መቁረጥ፣ እና በብብት ስር ያለን ጸጉር መንጨት።» (አል ቡኽሪ 5552/ ሙስሊም 257)

ግርዛት፡ ይህ በብልት ጫፍ ላይ የሚገኝ ቆዳን ማስወገድ ወይም መቁረጥ ነው። በተለምዶ ይህ ቆዳ እንዲወገድ የሚደረገው በመጀመሪያዎቹ የአራስነት ቀናት ነው።

ግርዛት ለወንዶች ተወዳጅና ከተፈጥሯዊ ፈለጎች መካከል ነው። ከጤናም እንጻር በርካታ ጥቅሞች አሉት። ነገር ግን ወደ ኢስላም ለመግባት መስፈርት አይደለም። አንድ ሙስሊም ፈርቶ ወይም በሌላ ምክንያት ባይገረዝ ወንጀለኛ አይሆንም።

ኢስቲሕዳድ፡ ይህ በብልት ዙሪያ ያለን ጸጉር መለጨት ወይም በፈለገው መንገድ ማስወገድ ነው።

ቀድሞ ቀመስን ማሳጠር፡ ቀድሞ ቀመስን ባለበት መተው የተፈቀደ ቢሆንም የተወደደ ግን አይደለም። ነገር ግን አንድ ሙስሊም ቀድሞ ቀመሱን ከተወደደ እጅግ በጣም እስኪረዝም ድረስ መተው የለበትም ሊከረከመውና ሊያሳጥረው ይገባል።

ጂምን ማሳደግ፡ ኢስላም ጂም ማሳደግን ያበረታታል፡፡ ጂም የሚባለው በአገጭና በጉንጮች ላይ የሚበቅል ጸጉር ነው፡፡

ጂምን ማሳደግ ማለት ባለበት መተውና አለመላጨት ነው፡፡ ይህ ደግሞ የነብዩን (ሰ.ዐ.ወ) ፈለግ መከተል ነው፡፡

ጥፍርን ማስተካከል፡ አንድ ሙስሊም የጥፍሩን እድገትና ንጽህና ሊከታተል ይገባዋል፡፡ የቆሻሻ መከማቻ እንዳይሆን በየጊዜው በማሳጠር ማስተካከል አለበት፡፡

የብብትን ጸጉር መንጨት፡ አንድ ሙስሊም፣ በብብት ስር ያለውን ጸጉር በመንጨት ወይም በሌላ ማሰወገጃ ዘዴ በመጠቀም ማሰወገድ አለበት፡፡ ይህም ከርሱ መጥፎ ጠረን እንዳይወጣ ለመከላከል ይረዳዋል፡፡

የመጽሐፉ ማጠቃለያ

ሁለተኛው እቅድህ እንዴት ነው ሚሆነው?

ይህን መጽሐፍ በማጠናቀቅህ ስለ ሃይማኖትህ ማወቅ የሚገባህን ነገሮች የመጀመሪያ ምዕራፍ አጠናቀሃል የተማርከውንም በተግባር መተርጎምና በሕይወትህ ውስጥ አንድ አብይ ክስተት ማድረግ ይቀርሃል። በእርግጥ ተግባር ያልታከለበት እውቀት በትንሳኤው ቀን በባለቤቱ ላይ ክስረት ነው።

በዚህ መጽሐፍ ያላገኘኸውን በዚህ መጽሐፍ ውስጥ በዋቢነት ከተጠቀሱት መጽሐፍት ፈልገህ ማግኘትና ማወቅ አለብህ ።

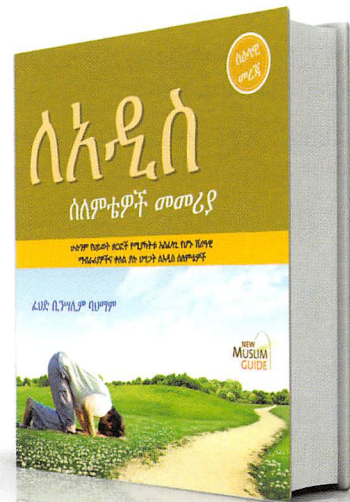
ማንኛውም ሙስሊም በኢማን የሚፈልግበት ደረጃ ቢደርስ እንኳ ተጨማሪ መመራትን ይፈልጋል። ስለዚህ ማንኛውም ሙስሊም በየቀኑ በሚሰግዳቸው ሰላቶች በሚደጋግማት የፋቲሃ ምዕራፍ ውስጥ የሚከተለው ተቀምጧል። «ቀጥተኛውን መንገድ ምራን።» (አል- ፋቲሃ፡6)

አላህንም የቻላችሁትን ያህል ፍሩት

በዚህ በጽሑፍም ሆነ በሌላ መጽሐፍት በሕይወትህ ስለሚያጋጥሙህ ክስተቶች በስፋት የሚያብራራ ምላሽ አታገኝም ስለዚህ የእውቀት ባለቤቶችን በመጠየቅ በተቻለህ አቅም በየአጋጣሚዎችና ሰፋ ባሉ እለታዊ ግንኙነቶች አላህን ለመፍራት በር ለሚከተለው የተከበረ አንቀጽ ተምሳሌት ለመሆን «አላህንም የቻላችሁትን ያህል ፍሩት።»

የሙስሊም ወንድሞች ፈላግ መከተል ወደነርሱም መቅረብ ።

ለሙስሊም ወንድሞችህ ቅርብ ሁኑ ኢስላማዊ ማዕከላትን መጎብኘትን አብዛ ከእርሱም ጋር ደስታም ሀዘንንም ተካፈል ከሰዎች ታላቁ የሆኑትን ነቢዩን (ሰ.ዐ.ወ) መልካም ሰዎችን በመጎዳኘት ትዕግስት ያደርጉ ዘንድ አዝዟቸዋል። « ነፍሱህንም እነዚያ ጌታቸውን ፊቱን(ውዴታውን) የሚሹ ኾነው በጧትም በማታም ከሚገዙት ጋር አስታግስ።» (አል፡ ካህፍ-28)

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) ከሙስሊሞች የመራቅን ተግባር አስጠንቅቀዋል።ምክንያቱም ይህ መስሉ ተግባር ለጥመት ምክንያት ነው። ከመንጋ የተለዩች በግ ለቀበሮ የመጋለጥዋ እድል ከፍተኛ እንደ ሆነ ነው።

ነቢዩ (ሰ.ዐ.ወ) እንዲህ ብለዋል። በህብረት ግዴታ ይሆንባችሁ ከመንጋ የወጣችን (ፍየል)ቀበሮ እንደሚበላት ነው።(አል-ሙስተድሪክ 567)

ስለዚህ በአጠቃላይ ወደ ሙስሊሞች ቅረብ ተገዳኝ ምክንያቱም የመልካም ነገር የመመራትና የጽናት ምክንያት ነው።

በጅምር መንገድ ላይ ያለና እጁን ይዞ ሊያጫውተው የሚፈልግ ሰውስ ታዲያ እንዴት ሊሆን ነው።

አላህ ይስጥህ በሃይማኖቱ ላይም ያጽናህ ድብቆችንና ግልጾችን ፀጋዎች ያሟላልህ።

Apps

Muslim
Prayer

Muslim
Faith

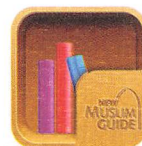
Clothing
in Islam

Family
in Islam

Fasting
in Islam

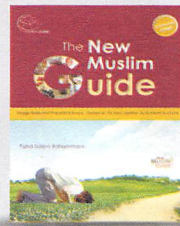
**The New
Muslim** Library

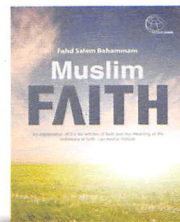
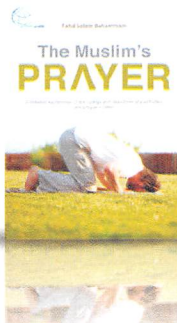
NEW
MUSLIM
GUIDE

i Book

E Book

دليل المسلم الجديد

The New Muslim **Guide**
Guide du converti musulman

ለአዲስ ሰለምቲዎች መመሪያ

Ang Gabay Para sa Bagong Muslim

Vodič novom muslimanu

新改宗者のためのガイドブック

La guida del nuovo musulmano

새내기 무슬림을 위한 지침서

Handbuch für den neuen Muslim

नव मुस्लिम मार्गदर्शिका

Guia para o novo muçulmano

新穆斯林指南

Руководство для принявшего ислам

Guía para el Nuevo Musulmán

U . K - Birmingham
B11 1AR
Tel : +441214399144

K . S . A - Riyadh
Tel : +96614486000
Fax : +96614482181

www.newmuslim-guide.com
www.guide-muslim.com
info@modern-guide.com